ב״ה

אין ליכט פון תורה

ספר

מסכת חולין

חלק ב׳

בלשון הקודש ואידיש

478

הוצאת אמונה

ברוקלין נוא יארק,

שנת תשמ״ו לפ״ק

מסכת
חולין
חלק שני

עם פירוש אידיש כפי רש"י ומלבי"ם ז"ל,
וגם הפירוש בלשון הקודש כפי מלבי"ם ז"ל

הפירוש הזה יחוה צפונות, ויגלה פליאות, ויפתור חידות,
ויברר כי כל דברי תורה שבעל פה הלא הם כתובים
באצבע אלקים בתורת הכתב ויתן אות ומופת על אמתת
תורה שבעל פה ועל גודל חכמתה וקדושתה.

מלוקט ומעובד מנאי

שלמה בן בצלאל דרילין
שנת תש"ד לפ"ק, ניו יארק.

❖

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק, שנת תשמ"ו לפ"ק

מסכת חולין

מן תלמוד בבלי

חלק שני

עם פירוש יידיש ועברית

כפי רש״י ומלבי״ם ז״ל

וכפי חכמת הרפואה מד׳ ק״ז ע״ה

הפירוש הזה יהווה צפונות ויגלה פליאות ויפתור חידות, ויברר כי כל דברי תורה שבעל פה הלא הם כתובים באצבע אלקים בתורת הכתב ויתן אות ומופת על אמתת תורה שבעל פה ועל גודל חכמתה וקדושתה.

מלוקט ומעובד מנאי

שלמה בן בצלאל דריליך

שנת תש״ט לפ״ק, ניו־יאָרק

Copyright, 1949

כתבת המחבר

RABBI S. DRILLICH
86 Morton St., Brooklyn, N. Y.
Phone: EV 7-3803

נאָכדרוק סיי אינגאַנצען סיי טיילווייז איז פאַרבאָטען
אָהן די ערלויבעניש פונ׳ם מחבר.

לזכר נשמת אבי מורי

ר׳ בצלאל ב״ר יחזקאל ז״ל.

נפטר י״ד טבת תש״א

נשמת אמי מורתי

סערל ניטל ע״ה בת ר׳ יהשוע ז״ל.

שנפלה בידי הרשעים הנאצים (ימ״ש) ומתה על קידוש השם
על עמה ותורתו.

הקדמה לאלו מרפות

צו געהן זאָגען טעמים פאַר מצוות התורה מיט'ן צוועק צו פאַרשטאַרקען זייער טואונג איז זיכער ניט ערלויבט, ווייל לגבי דער תורה זיינען מיר ווי אַן אַרמיי וואָס מוזען אויספיהרען איהרע באַפעלען ווי זיי זיינען פאַרמולירט מפי הקב״ה למשה לויט די פירושים פון תורה שעל פה, אָהן צו וויסען טעמים, ווי עס צייגט דער ענטפער פון נעשה ונשמע, אַז צו ערשט וועלען מיר טאָן און דאַן וועלען מיר פאַרשטעהן. דאָס מיינט צו לאָזען הערען, אַז אויב מיר מאמינים בני מאמינים טוען מקיים זיין די תורה לויט'ן פאַרלאַנג, ניט מעהר מיר ווילען אויך אגב קריגען מעהר השגה אום צו קענען מעהר פאַרהייליגען אונזערע געדאַנקען אין דער תורה איז עס ערלויבט און נאָך אַ מצווה „והגית בו יום ולילה״.

איך זיל דאָ וועגען די טעמים פון שחיטה און טריפות וואָס ג־ט ב״ה האָט געבאָטען און פאַרבאָטען. אין בראשית, צו אדם הראשון נאָך זיין באַשאַפונג, האָט ג־ט צו אים געזאָגט אַלע גרינסען זיינען צו דיר געגעבען צום עסען, דאָס מיינט, אָבער קיין שום לעבענדע זאַך איז צו דיר ניט ערלויבט צו עסען, כאָטש איז באַשאַפען צוליב'ן מענש, אָבער אַזוי לאַנג ווי זיין אָרט איז געווען אין גן עדן אַלס אונאַפהענגיג פון דער רעשט וועלט, און זיינע עסענס דאָרט האָבען געקענט ערפילען און ערגענצען זיין קראַפט, האָט ער קיין שום שייכות מיט די לעבענס פון דער וועלט ניט געקענט האָבען, און דעריבער אויך קיין ערלויבעניש — צו

קענען עסען זיי — ניט געקענט קריגען. כאָטש פון גן עדן איז ער באַלד אַרויס, איז פונדעסטוועגען דער באַפעהל געבליבען ביז אַ ווייטערע געלעגענהייט, וואָס ג־ט האָט פֿאַרגעזעהן. דאָס איז אָנגעקומען וועג נח איז אַרויס פון דער תיבה נאָכ'ן מבול, דעמאָלט וועג ג־ט האָט אויך אָפּגעשוואָכט די נאַטור און פֿאַרקלע־ נערט די לעבענס־יאָהרען פון די דורות, ווי דער פסוק זאָגט „והיו ימיו מאה ועשרים", דען פֿאַר'ן מבול האָבען די מענשען זעהר לאַנג געלעבט און זיינען געווען זעהר שטאַרק, לויט דער נאַטור סטרוקטור, ביז זיי האָבען זייערע אינ־ סטינקטען ניט געקענט קאָנטראָלירען און דעריבער צופיל געזינדיגט, און דער־ פאַר צו זייער גונסטען דעם נאַטירליכען לעבענסלאָנג פֿאַרקירצט און אָפּגע־ שוואָכט, אום צו באַלאַנסירען זייער אייביגען לעבענס־קאַמף מיט זיך, צום צווועק פאַר וועלכען זיי זיינען באַשאַפען געוואָרען.

נח ארויסגעהענדיג פון דער תיבה האָט ג־ט טאָקע צו איהם געזאָגט מעהר קיין מבול וועל איך שוין ניט (דאַרפען) ברענגען, ווייל די נאַטור — צוליב דער ענדערונג פון מענש פון גן עדן צו אַרויס — איז שוין גענוג פֿאַרקלענערט צוליב דעם מבול, און עס באַלאַנסירען שוין די קרעפטען אין דעם אייביגען מענשליכען קאַמף, און דער מענש מוז ניט פֿאַרלוירענגעהן אין דעם גראַנגעל. אום אויפ־ צוהאַלטען די קראַפט פונ'ם מענש האָט שוין ג־ט געזאָגט צו נח אַז אַלעס וואָס לעבט איז געגעבען צו אייך אפילו צום עסען, און עס איז געגעבען געוואָרען רשות צו איהם צו עסען פלייש צו ערפילען און ערגענצען די טיילען פונ'ם קערפער וואָס נוצען זיך אויס ביי זיין שוועכע ארבייט פאַר זיין אויפהאַלטונג. אָבער געבענדיג איהם דעם רשות, האָט שוין ג־ט ב"ה באַזאָרגט, אַז פראַקטי־ צירענדיג דאָס, וועלען זיי זיך איינגעווואוינען צו מערדען די חיות אָהן אַ פאַר־ וואָס, ביז זיי וועלען אויך מערדען אייגער דעם אַנדערען, און תיכף דערביי האָט ג־ט טאָקע געוואָרענט, ניט צו עסען די פלייש פונ'ם בעל חי וועראַנד ער לעבט נאָך, און ניט צו עסען די בלוט וואָס האַלט אויף דעם לעבען, און זעהר גע־ וואָרענט ביז פֿאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר טויטען אַ מענשען וואָס איז דאָס העכסטע צוויישען די לעבענס, צו האַלטען אין זיין זין דערביי צו אָפּהיטען די פאַר־ שרייפטען, עס זאָל ניט אויסקוקען ווי אַ ברוטאַלע מאָרד.

דאָס אידענטום אָנגעמענדיג די תורה וועלכע ענטהאַלט אויך געבאָטען וועגען שחיטה, וואָס איז אין יענער צייט אָנגעגאַנגען אויסשליסליך נאַר ביי קרבנות, איז אויסגעקומען אַז זיי האָבען קיין פלייש אַלס חולין ניט געטאָרט עסען, נאָר זיי האָבען געבראַכט שלמים פאַר ג־ט דורך געשפּרענגט דעם דם מקטיר געווען די אימורין און געגעבען די מתנות צום כהן און דאַן ערשט געגעסען די פלייש צו מצוה. ערשט פאַר'ן אַריינקומען אין לאַנד אַריין האָט ג־ט ב"ה געגעבען די אידען די נייע מצוה וואָס איז ענטשטאַנען פון דעם פאַרבאָט אויף שחוטי חוץ, אַז אויסער'ן בית המקדש זאָל מען קיין קרבנות ניט אויפברענגען, ווי מען פלעגט עס טאָן אין דער מדבר יעדער אויף זיין במה. נאָר קומענדיג אין הייליגען לאַנד אַריין, וואו עס וועט אייך פאַרגלוסטען צו עסען פלייש, מוזט איהר ניט אָנקומען צום מזבח, נאָר איהר מעגט שעכטען אין אייער אָרטשאַפּט אַלס חולין און עסען די פלייש, דעמאָלט ערשט איז חל געוואָרען די מצוה פון שחיטה אויך ביי חולין פונקט ווי ביי קרבנות מיט אַלע איהרע דקדוקים לויט דער קבלה פון סיני, און אין זעלבען אָטעם ווידער פאַרבאָטען די בלוט און אויך דעם חלב וואָס געהערען צום הימעל (דעם טעם פון קרבנות איז ניט דאָ דער פלאַץ צו באַשיידען), און פונקט ווי די תורה האָט מדקדק געווען עס זאָל ניט זיין דערביי קיין ברוטאַליטעט און ניט אויסקוקען ווי אייגנפאַכער מאָרד, האָט זי אויך מוסיף געווען ביי אידען די אַלע דינים פון שחיטה ווי עס זאָל צו־ געהן. צו דעם צווועק איז איבערגעגעבען געוואָרען די פינפ'ערליי וועגען וועלכע

(המשך אויף זייט 305 און 306)

עד שמאל
עד ימין
דיזקין
עזם חלחלת
חלחלת כרשתא
קיבה
קיבה דאן
דאן עזם
דאן עזם
גרס
אדער איסתוואכא-
דגרסא

מהו דתימא אם איתא דילדה קלא היה לה · ומיהו יפה
דמשמע: קמ"ל · כי לעצמה למחר תשלי קמיה · ליקמה לחציעה
הא דר' לעזר זר מצאו לה גרסינן והיינו טעמא דיולדת
עמה דחיעה לחיה לעיני ילדי קמ"ל דלם חיתה דילדה קלא לים לה
ובעים לו לעמה ומהוקמה ומכיעה
ולשון"ך לחכה למחניים בזה הכלל הזה אור
דעמה דחיעה ניחום לה לעולם דחזי
קצר בינעני לולד קמ"ל זה בעיעתי
ועיקר הוא מדה דחה לה למחי ולפי
עמה דחיעה בכל הכך בעיעתה
דלמולה: דלא קלטו לעציל למיכי
דזה הכלל · קמ"ל למחי עמה דחיעה
ולימחה דגמרא לעיעה עמה דחיעה
לכלל דמחני' ושוב בעלין לו לחם לעום
ליה לעיניכי: זה הכלל לחמיי פרישת
לעולי ניחום לה:

הדרן עלך השוחט

אלו טריפות · כל נקב עוקבו:
פסיקה · לרחבה נרחבה:
לבית הלל · ואם לא הגיע לחלל
קרבי קיפה" דכתיב: נשברה
השדרה ונפסק החוט · חדל היה
ונידפות דידה עשם חוט הוא ובשברה
השדרה דקרבי לימחה דעלמה נקע
דפסיקה החוט ע"י שבירת שדר' חילף
או שחברה · בגמרא" (דף נז ·) פרש"
היינו נקב: שפפונות · קרוקות
קטנות הנימבבנו' כתוך הכילה שקדם
נינע בה כשחמבים היתה: הפרש
הפנימי · בגמרא (דף כ ·): ופפרש:
שניקב · ניעבו: חוב החיצונה ·
בגמרא (דף נב) ופפרש: גדולה
וקטנה · לח נבה ודקה קאמר הלח על
[כיר] קנן וכיר גדול שם נקרש עפר
כיוב לבית הלל הוי טרפה · הטפס
ניפוי"ש: ובית הנימות · כיון
שכרב נקרעין בכ"א עבני כביעב
וקרוי בית הכובות והוקב נמיכר בי
וכביב קביב לחיבור' כלומר נעדבן
ים דופן לזה ודופן לזה ובשלמב הן
ביפכין יה לחוך זה והנלבל בכוב
ונידת הכובות לשוקב ונישוקב לקבה
ונהקבה לקרן: שניקבו לחוץ
בהוקב כלה נוחחן ובגין בניקבו לו
זה לו זה בלא נוקב חיעון לשפיקר
בניקבו נוקב חיעון בשני דופניהן
והוקב הלך מחלבו בל זה לחלבו בל
זה: נפלה מן הגג · ושחטה ויש
טרפה לף על פי שלין שבר כלה בה
חוסיף בהקבו ושפקרו לויבים ולין
עשם בעדשים שלבשה לוהבה ונקבי
הן ובגמרא (דף כה ·): לוגר בלום
בהמ' ונשה לעשת ושחטה כשר' ולף על
פי שלא עמדו: נשתברו הוב
בעליונות · כלא קוס בעלים טרפה
ובגמרא (דף כג ·) ופפרש ולי רוש:

דרוסת הזאב · שקבה בעיבריו ושויל בה לרוק ושיפשה בדקה
הכל בגוף בדקה ושלח קנה קנר לחלים זרמב לונקליים
ובל שבן בדקה ושלח קנה קנר לחלים זרמב לונקליים
נוני לגבה: הגין · "לשפרווי"ר: בעוף הדק · לשפים ווכוס:
ודרוסת הגס · לוקניי"ר: בעוף הגס · לוזוים ושכוליים: זה
הכלל · בגמרא (דף נד ·) ופפרש לולוקי ילי: כל שאין בשוה חיה · שלקלפה עבה שלין שהמה דוגמתה לעליים לחיים:
גמ' ובשר בשדה טרפה · ולף על גב דלעיל ניעיה בעלמא מכות (דף יח ·) שבר קדשים שיצא חון למחלוקת נקב בעוף
בעמנע טרפה נוקב: **אלא** · ונכן לעולם שלין כיפה לחיות · לשמיע ומכי' שכל שלין כמוה חים מיפיה לחנות טרפה
לוקב חים: **זאת החיה** · קבי בים זאת חים: **ולא"ד** טרפה חיה · לל' בעיבין (דף נז ·) מוכח לי ולכל שכבה ומקרעות שקפה
ובלב קנים: **זאת החיה** · זאת נישועיה הוא וכבי נקוע זאת קפה בהמות שלן חיוח לבול: חיה אחיה · כגון טרפה לף על
פ שיש חים לה מלבול: **ובין החיה אשר לא תאכל** · לף על פי שחים לה מלבול: שמנה עשר טריפות · לל' נקרא קנים שמעני
כא בשלמא

אלו טריפות · לי גרסיען לבו ניחא ולי גרסיען ולבו ים לפרש
דקתי לחשלמא "דל' קשב ור' עקיבא ותבל' לי ר' עקיבא
דנשלה לו קלי לחכל הני שמיעתו פקולה לבעיל דחוה שקול שלילה
שמיעות והיי כשלה וקלמר שבת ולבו הן עדיפות:

ניכוב הלב לציע חבלי · בשלר נקובי
לה לגעריך לציע
חבלי שקן דקין ושפיעת שלין נקב
חבוב שהם כלב לה לה ניקב לציע
חבלי לחכל לב שהוא עב ק"ל שקם
ניקב בעוגע שקוא חבוב נקב וניעל
הלב וניל"ש והדקין לה לגעריך לעיני
דבבלב נקבים הוא דלק על גב דבעמיעל לעור בגמרא" דניעל בשר
וניקב עדשה בבל הני נקבים דהכא
פבש' דבל שבן בעל ונקב' הכהם עני
בלחה ב"ש ניעל דעמיעה ועיש ניעלה
הבבד ולה בשלר"ש היעבה בלי"ש לגעריך
דלשבר לבוים דניעל בל הבבד ולה
הוחה בעיעל בל בשר הבבד ושלשר
הוחה דוק' בגידי הבבד והקוחשות
והל לחבן (לק' דף לד ·) וגי ולפי
בבחות ניקב הלב ולה לציע חבלי לגריך
לעיני דעמבחן לה הוה שבעיען דהוה
לוחה דעמבחן לה הוה בעוגע לציע הבבד דקיפי
לעיקב עד בית החבלי ולה דקחני ניקב
הגבוהה בבשרה הייבו ועשם הבדי
לעיחני בקדקם ובשפיים הבדי ולה
בשקם החוב שלה לגעריך לפי ניחבת
ה"ג לה לה לה לה לה לה לה לה ה"ל דבעי'
חחני קל בעשוב לן דבחוב לבי ולחלת
ובעיל הבבד *ולה בקחי"ב הייבו בדק
פירב בגמרא [וע"ל בלבקה]:

אן בחבקרה·בשקם בגמרא *לה בחבקי
לה בעיים חבקרן ובשקם ניקבה לרבבן
לה בחבקרה ל"ש לחוכר עד שלניקב
לבית הקופסות ושחבריקבל שבלי"מודה:
דרומת הבן · גבי ניפוחי עוף
הוא בעיך לויחני לעה
ובגים ר' יהודה הבא לים הבא ·
דרוסת הבן · גרבי' בחוקבחת
(פ"ג) ובשרוך [בעך
בן ד'] וכן יפך · הפיעב בלבויחת
"בחוכלת "בחלב · ובדבק הבו
בן בשמיעים קבלים ובעמת לה בשום
לבוקי לניקב לחם בן בבלב נקבים
היה ובעיחי בבחה לה הבי בחוחבין
בעלים לבויחת ובעמת "בעלים לעה
בעמיה דחבום· בחחלק בוקב וקיפה
בעוגע:
זאת החיה מלוה שחפק הבקים כל
עין · ובין והלחה בעשם · והל
לעה חביב לים בחבעין בבה (ר' בב ·)
גבי ג' דבריש שבחקבה עבה עבוזה
לעם חבם ובלים ולה חביב עני הח
לעוב בעדבה "בעין ובעבב לם בחלה
הבקים בעבה בבבויב בי יחני "בעבה
לה חביב לעה עידי דבחקב לפל הבי
בבלב בבבלב בבבלב בב

אלו טרפות בבהמה נקובת הוושט' ופסוקת הגרגרת, ניקב קרום של מוח, ניקב הלב לבית חללו. די זיינען די טרפות ביי אַ בהמה, די שפּייז־רער אַ געלעכערטע אפילו נאָר עפּעס, און אַן איבעגעהאַקטע לופט־רער אין זיין מערהייט צו דער ברייט, אויב די שאָל פון מוח איז געלעכערט, די האָרץ איז דורכגעלעכערט, גרייכענדיג צו זיין הוילקייט אינענוועניג, נשברה השדרה ונפסק החוט שלה, ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום, אויב די שדרה איז איינגעבראָכען ביז דער שנור פון צירקולאַציע איז צוליב דעם איבערגעהאַקט, אַז די לעבער איז אַוועקגעקומען ניט איבערבלייבענדיק אפילו עפּעס, דער עפּעס מיינט אַזאַ טייל וואָס איז ראַוי צוריק צו אויפלעבען די לעבער זי זאָל צוריקוואַקסען ווי געווען אַזוי האָלט די תוספתא און עס איז שוין געזעהען געוואָרן אזא פאל. הריאה שנקבה או שחסירה, ר' שמעון אומר עד שתינקב לבית הסממונות, די לונג אז זי איז געלעכערט אָדער עס פעלט פון איר, ר' שמעון זאָגט ביז זי איז געלעכערט צו די בלוט־(אָדער לופט־) רערלעך אינענוועניג. ניקבה הקבה ניקבה המרה ניקבו הדקין, אויב די קבה אָדער די גאַל איז געלעכערט, אָדער די דינע קישקעס זיינען געלעכערט הכרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה, ר' יהודה אומר הגדולה טפח והקטנה ברובה. מיט'ן נאָמען כרס הפנימית און חיצונה מיינט די משנה, אָדער דעם קוואַנטום פלאַץ וואו מען עפענט דעם בויך פאַר בדיקת פנים, אויף וועלכען זי זאָגט, דאָס אינוועניג איז בנקב משהו און די פלייש־דעק אויב אויפגעריסען ביים לעבען, איז טריפה ביי אַ רוב, אָדער זי מיינט דעם מיטעל־פונקט אַלס דעם פלאַץ אין בויך, אָדער אין ענגערן פלאַץ דאָרט, אָבער צי זאָגען אויף דעם געוויסען פלאַץ דאָס נאָר דאָרט איז בנקב משהו און אין דער דעק אַ רוב, איז ניט מעגליך, דען וואָס איז דען דער טעם פון דער טריפה ביי די הוילע אָרגאַנען אינוועניג אַ נקב משהו? ווייל דער נקב משהו לאָזט דורך די שמוץ אין חלל הגוף אַריין, ווערט באַלד אַ פאַרגיפטונג און די בהמה קען ניט לעבען, איז דאָך קיין אונטערשייד ניט צי פון המסס צי פון בית הכוסות צי פון קבה צי פון כרס הפנימית, און אזוי איז קיין אונטערשייד ניט געגען רוב ביים דעק, נאָר זיכער דאָס מיט'ן נאָמען פנימית און חיצונה וויל די משנה אַרויסברענגען דעם געוויסן פלאַץ אום צו וויסען דעם שיעור פון קריעת רוב ביי דער דעק, און אין זעלבען וועג זאָגט זי שוין דאָס אינוועניג איז בנקב משהו און אויסוועניג ברוב, דען אַ רוב אויפ'ן גאַנצען כרס קען דאָך ניט זיין, ווייל אויגענבליקליך וואַלטען די גאַנצע בני מעיים אַרויס, און ער וויל דאָך זאָגען אַ מינימום שיעור? און דאָס איז וואָס ער פרעגט וויטער דף נו"ן וואָס מיינט דאָ כרס הפנימית? האָט רב יהודה געזאָגט פון רב וועגן דאָס עס מיינט דעם פלאַץ וואו די סניא דיבי איז, (פענדיקס) ר' ישמעאל זאָגט וואו דער ערשטער טייל מאָגען איז עס הייסט איסתומכא דכרסא און רב אסי זאָגט אין פלאַץ וואָס געהט ענגער דאָס מיינט נאָהענט צום בית החזה, און פון שמואל וועגן האָט מען געזאָגט וואו עס איז גלאַטיג פון האָר, דען דער מאָגען אינווייניג איז פול באַוואַקסען מיט האָר און אויף די האָר איז אַזאַ שליים צו באשיצן די וועגעטאַלאַ זיי זאָלען ניט מיטפאַרצערט ווערן מיט'ן עסן, און דער גרויסער פלאַץ דאָרט איז גלאַט, אויך איז פאַראַן אין נאָמען פון רב אויפ'ן לעצטען טפח פון וושט, און אין ארץ ישראל האָט מען

געזאגט אַז כרס הפנימית איז געמיינט אויפֿן גאַנצען בויך אינווייניג אַלס נקב משהו און חיצונה אויפֿן רוב דעק פון בויך און דער ריס אַ רוב פון דעם רוב, און רבה בר רב הונא האָט געזאָגט אַז די משנה מיינט דעם מפרעתה דאָס איז דער פֿלאַץ וואו די קצבים האָבען זייער שטייגער צו עפענען פאַר בדיקת פנים, און זייער שטייגער איז צו עפענען נאָהענט צו צוויי טפחים, ניט מער, ווייל מער פון דעם איז ניט גוט פאַר דער בדיקה, און דאָ בלייבט שוין שטעהן די גמרא צופרידען, ווייל עס צייגט ווירקליך דעם שיעור פון נקרע רובו אַלס אַ טפח, אַ רוב פון דער מפרעתה, אויף דעם האָט אמימר געזאָגט צו רב אשי דאָס אַלע פריהער מיינען אויך אומגעפער דעמזעלבען שטח, אויסער ר' אביא אין נאָמען פון רב און די בני מערבא, זיי זיכער קריגען אויף רבה בר רב הונא דען לויט זיי קומט אויס דער שיעור גרעסער, און עס פאַרשטעהט זיך שוין לויט דעם די דעה פון ר' יהודה וואָס זאָגט אַז ביי אַ גרויסען אָקס איז אַ טפח און ביי אַ קלענערן אַ רוב, דען ביי אַ קלענערן עפענט מען אַביסעל ווייניגער. חמסם ובית הכוסות שניקבו לחוץ. דריי אָפּטיילונגען אויסר'ן כרס זיינען פאַראַן ביי די כשר'ע בהמות ביים מאָגען, דער ערשטער טייל הייסט בית הכוסות דער צווייטער חמסם און דער דריטער קבה. די עסען געהט פון בית הכוסות צום חמסם און פון דאָרט צו די קבה און דאַן צו די קישקעס וואָס הייסען דקין, אויב די חמסם און בית־הכוסות זיינען גלעלכערט, אַרויס זיינען זיי טרפות, נפלה מן הגג נשתברה רוב צלעותיה, אַז זי איז אַרונטערגעפאַלען פון אַ הויך, איז זי טרפה, כאָטש זי האָט נאָך געלעבט בעת דער שחיטה, ווייל עס איז צו באַאַרגען דאָס אירע אַלע גלידער זיינען צופירט, אזוי איז די הלכה למשה מסיני, די גמרא וויטער זאָגט דאָס אויב זי האָט נאָכ'ן פאַל געלעבט אַ מעת־לעת דאָס הייסט פיר־און־צוואַנציג שעה אפילו וועז זי האָט ניט געקענט שטעז, און ער האָט איר, געשאָכטען איז זי כשר, אויב אירע זשעברעס זיינען צובראָכען אין אַ מערהייט, אפילו אָהן א פאַל איז זי אַ טריפה די גמרא וועט באַשיידען וואָס עס מיינט דאָ רוב. ודריסת הזאב ר' יהודה אומר דריסת הזאב בדקה ודריסת ארי בגסה, אַ שטאָך מיט די נעגעל פון אַ וואָלף באַפאַלענדיג די בהמה זאָגט ר' יהודה הייסט נאָר א טרפה ווען ער באַפאַלט די קלענערע מינים בהמות אָדער אַ קאַלב, אָבער צו אַ גרויסע בהמה איז זיין שטאָך ניט גענוג צו מאַכען איר באַלד פאר א טרפה.. און דער נאָגעל פון א לייב איז אַ טרפה אפילו ביי א גרויסע בהמה און דער ערשטער תנא האַלט דאס אפילו אַ וואָלף. איז זיין שטאָך גענוג געגן אַ גרויסע בהמה. דריסת הנץ בעוף הדק ודריסת הגם בעוף הגס, אַ דריסה פון אַ קליינערען רויב־פויגל וואָס הייסט נץ, איז אַ טרפה ביי די קליינערע עופות און אַ דריסה פון אַ גרויסען רויב־פויגעל איז אַ טריפה ביי די גרעסערע עופות ווי אַ שטייגער ביי געזנ קאָטשקעס און דער גלייכען, זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה, דאס איז דער כלל דערביי, אז עס איז אַזאַ קלאַפ וואָס אן אנדערע אין איר פלאַץ וואָלט ניט לעבען, גמ' אמר ר' שמעון בן לקיש רמז לטריפה מן התורה מנין? פונוואַנען איז אַן אַנצייג געגן טריפה פון דער תורה? פרעגט די גמרא באַלד, מנין, ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, דו פרעגסט פונוואַנען אָט איז דאָך אַ פסוק אז פאַרציקט פלייש אין פעלד דורך א חיה זאָלט איר ניט עסען? אלא רמז לטרפה

שאינה חיה מן התורה מנין? נאַר אַזוי מיינט ריש לקיש צו פרעגען, וואו איז דאָ אן אַנצייג אין דער תורה דאָס א טרפה קען ניט לעבען, דקתני סיפא' זה הכלל כל שאינה כמוה חיה טרפה, מכלל דטרפה אינה חיה מנלן? דען די משנה לערנט דאָך אין דער סיפא אַלס אַ כלל דאָס אויב אן אנדערע בהמה פון אזא קלאַפ קען ניט לעבען הייסט די אַ טרפה, איז דאָך געדרינגען דאָס אַ טרפה קען ניט לעבען פונוואַנען איז דאָס געדרינגען דכתיב וזאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ חיה אכול שאינה חיה לא תאכל מכלל דטרפה אינה חיה דען דער פסוק זאָגט די חיה איז וואָס איר מעגט עסען פון אַלע בהמות אויף דער ערד, איז דאָך די קשיא דער נאַמען חיה נעמט דאָך אַרום אויך בהמה און דער נאַמען בהמה נעמט ארום אויך חיה, און אַז ער זאָגט שוין מכל הבהמה איז דאָך דער וואַרט חיה איבריג וואָלט דאָך געדאַרפט שטיין וזה אשר תאכלו מכל הבהמה על הארץ אַדער מכל החיה על הארץ? דער איבריגער וואַרט חיה קומט אַנלערנען דאָס די, וועלכע קאן לעבען פון אזא קלאַפ, די מעגסטו עסען און די וועלכע לעבט ניט, זאלסטו ניט עסען איז דאָך געדרינגען דאָס אַ טרפה קען ניט לעבען, פרעגט די גמרא ולמאן דאמר טרפה חיה מנא ליה? און נאָך דעם תנא נאָך וואָס האָלט אז אַ טרפה לעבט יאָ, פונוואַנען קען ער דרינגען אויף פאַרקערט, מיינענדיג, ווי אזוי קען ער איינטייטשען דעם פסוק? ענטפערט די גמרא נפקא ליה מזאת החיה אשר תאכלו, זאת החיה אכול חיה אחרת לא תיכול, מכלל דטריפה חיה.דער תנא דרינגט זיך פון זאת, דען אז עס שטייט שוין החיה איז דאָך ניט געדארפט דאָס וואַרט זאת? קומט ער אויף אַ מיעוט דאָס נאָר די לעבענדע באַוואוסט אַלס כשר פון טריפות די עס, אַבער אַן אנדערע לעבענדע נאָר זי איז אַ טרפה, די זאלסטו ניט עסען כאָטש זי לעבט איז דאָך געדרינגען דאָס אַ טרפה לעבט אויך, פרעגט די גמרא ואידך האי זאת מאי עביד ליה? מיבעי ליה לכדתנא דבי ר' ישמעאל, און דער אַנדערער תנא וואָס דרשנ'ט אויף טריפה אינה חיה וואָס טוט ער מיט'ן וואַרט זאת? עס איז געדאַרפט פאַר דער זאָך וואָס דבי ר' ישמעאל האָט געלערנט. דתנא דבי ר' ישמעאל זאת החיה אשר תאכלו מלמד שתפס הקדוש ברוך הוא מכל מין מין והראה לו למשה ואמר לו זאת אכול וזאת לא תיכול, דען דבי ר' ישמעאל האָט געלערנט דער פסוק זאָגט זאת, און עס איז אַ כלל ביי די ווערטער זה, זאת און אלה, דאָס זיי צייגן אַן זאכען וועלכע שטייען אונז פאר די אויגען, און אין אַ פלאַץ וואו די זאכען געפונען זיך ניט פאַר די אויגען האָבען די חכמים עס גע'דרש'ענט, דאָס דער ענין האָט זיך דאַמאָלסט געצייגט פאַר די אויגען, דאָס איז „וואָס ער טייטשט דאָ דאָס ג־ט ברוך הוא האָט אַנגענומען יעדעס מין און געצייגט צו משה, און אין ספרא זאָגט ער נאָך צו, און משה האָט זיי געוויזען צו די אידען, דאָס ווערט אַרויסגעלערנט, ווייל אין „משנה תורה" פרשת ראה זאָגט אויך דער פסוק וזאת הבהמה וואָס צייגט, דאָס משה האָט זיי געוויזען צו די אידען, (דאָס געגענוואַרט פון הזה, הזאת איז ההיא, און איז טייטש יענער ווי אַ שטייגער בעת ההיא יענע צייט און היום הזה דער איצטיגער טאָג וואָס איז פאר די אויגען) אין מנחות דף כ"ט איז געזאָגט: דאָס דריי זאכען האָט משה ניט פארשטאַנען און ג־ט האָט אים געצייגט, די'

זיינען זיי מנורה: וזה מעשה המנורה, און חודש: החודש הזה, און שרצים: זה לכם הטמא, די אלע זה׳ס צייגן אויף אַ פאַרשטעהענדע זאַך, די ברייתא שטימט דאָך ניט צו דער ברייתא פונדאַנעזן וואָס צייגט אויף אַלע חיות ניט בלויז שרצים? נור די רייד פון די חכמים זיינען זייער שטארק, דען אַלע מינים האָט ג״ט געצייגט צו משה׳ן און משה צו די אידען, און מיר געפונען טאַקע דאָס אַלע זיינען איבערגעזאָגט אין דברים אויסער שרצים, דאָס איז ווייל אין אלע מינים איז משה׳ן ניט שווער געווען צו פארשטעהן, דערצעלט ער דאָ, דאָס ג״ט האָט געווויזען זיי צו משה׳ן און אין דברים ווי משה האָט זיי געווויזען צו די אידען, אויסער שרצים וואָס אים איז שווער געווען און ער האָט זיי ניט געקענט צייגן צו די אידען, פרעגט די גמרא: ואידך נמי מבעי ליה לכדתנא דבי ר׳ ישמעאל? און דער אַנדערער תנא וואָס דרשנ׳ט דעם זאת אויף אַ מיעוט, איך דאַרף דאָך אים פאַר דבי ר׳ ישמעאל? ענטפערט די גמרא: אין הכי נמי, אלא טרפה חיה מנא ליה? נפקא ליה מאידך תנא דבי ר׳ ישמעאל, עס איז טאַקע אזוי פאר דער דרשה פון תנא דבי ר׳ ישמעאל, אַבער אַ טרפה וואָס לעבט יאָ פונוואַנעזן איז געדרינגען אַז זי איז אסור? ענטפערט די גמרא עס איז ארויסגעלערנט פון אן אנדערער ברייתא פון דבי ר׳ ישמעאל, דתנא דבי ר׳ ישמעאל בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, אלו שמונה עשרה טרפות שנאמרו למשה מסיני, דען די ישיבה פון ר׳ ישמעאל האָט געלערנט, דער פסוק זאָגט צו מאַכען אן אונטערשייד צווישען א חיה וועלכע ווערט געגעסען וואָס מיינט וועלכע איז ניט קיין טרפה און צווישען א חיה וועלכע כאָטש זי לעבט אַבער ווערט ניט געגעסען, דער צווייטער וואָרט החיה איז איבעריג, נאָך איינס, עס געשיקט זיך ניט די תורה זאָל נוצען הבדלה צווישען באַוואוסטע מינים וואָס יעדער דערקענט, נאָר עס איז געמיינט וועגן טרפה, און דעריבער פאר דער דרשה, וועגן איך זעה ג״ט האָט אים געווויזען אַלע חיות און האָט אים געווויזען ביי זיי דעם אונטערשייד צווישען די טרפה וואָס לעבט (חיה) און די כשר׳ע חיה, (דען החיה מיט אַ ה׳ אַנפאַנגס צייגט דאָך אויף באַוואוסטקייט), איז געדרינגען אז עס איז געמיינט אויף די אכטצען סאָרט טריפות וועלכע זיינען געזאָגט צו משה׳ן פון בארג סיני וואו ער האָט זיי אים געצייגט, פרעגט די גמרא: ותו ליכא, והא איכא בסג״ר ושב שמעתתא און מער איז ניטאָ, עס איז דאָך נאָך פאַראַן עלף סאָרטען טרפות? וועלכע פאַנגען זיך אַן מיט די אותיות בסג״ר און נאָך זיבען הלכות פון טריפות?

(דף מ״ב ע״ב). בשלמא לתנא דידן, דתנא תנא, ודשייר אתיא בזה הכלל, אַנדערש, נאָך אונזער תנא נאָך אין דער משנה וואָס כאָטש ער רעכענט אויס קען מען איינלערנען אַז וואָס דער תנא לערנט, לערנט ער, און וואָס ער לאָזט איבער, נעמט מען עס אַרויס פון כלל וואָס דער תנא זאָגט אַרויס זה הכלל כל שאין כמוה חיה טריפה, ווייס איך פון נאָך טריפות, אלא לתנא דבי ר׳ ישמעאל דאמר שמונה עשרה טריפות, אַבער נאָך ר׳ ישמעאל וואָס זאָגט אַרויס א צאָל אכטצען, איז דאָך די קשיא ותו ליכא והא איכא בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה טרפה, איז דען מער ניטאָ, עס איז דאָך פאַראַן דער סימן פון בסג״ר אותיות, די ב׳ איז בהמה אויב אירע פיס זייענען אַפגעשניטען ביי זייער באַהעפטונג צום קערפער דאָס איז דער לעצטער טייל

והא לימא מהאי מתניתא רבנין • תימא דלמא סדיך ונימעל ליימא הכי דיש דתניא בפרק בהמה המקשה (ד' עו ב) דתנים ורבי לעזר דתני בכולן בהמה מהמתניתא רבנין :

ואמר רב יהודה לעזר מתוקמא ולא לטרפה : יהודה דקתני גבי גולגולת כותח תוקעין בגולגולת ב"ש לוותרים כותח בגולגולת ומקדח ואין לוותרים כדי שיעמוד עין החי ויוצא ולעזר דתני בשחיטה ניתח הצד תוקעין ולוקב תוקע דרך שחיטה נמלי מכניסין ומוציאין מהשחיטה ולא תוקע דרך טרפה ולא מכניס ולא מוציא ולעזר דתני בשחיטה ניתח הצד תוקעין ולוקב תוקע דרך שחיטה נמלי מכניסין ומוציאין מהשחיטה ולא מהטרפה ולעזר דתני בשחיטה ניתח הצד תוקעין ולוקב תוקע דרך שחיטה נמלי מכניסין ומוציאין מהשחיטה ולא מהטרפה ולא קשיא ל

פוס פון דער קניע צום קערפער צו. איז א טרפה? ענטפערט די גמרא סבר ליה כר' שמעון בן אלעזר דאמר יכולה היא ליכוות ולחיות, דער תנא דבי ר' ישמעאל האלט ווי ר' שמעון בן אלעזר וואס זאגט דאס זי קען אזוי, אויך לעבען, וועז מען בריהט אויס די וואונדען. פרעגט די גמרא אף על גב דיכולה ליכוות ולחיות, למאן קאמר? לתנא דבי ר' ישמעאל? תנא דבי ר' ישמעאל טרפה היה סבירא ליה? וועז אפילו זי קען לעבען אזוי, אבער נאך וועמען נאך איז עס דען געזאגט? עס איז דאך געזאגט נאכ'ן תנא דבי ר' ישמעאל? און ער האלט דאך דאס אפילו א טרפה לעבט אויך, איז עס דאך ניט געווענדט צי זי לעבט, קומט דאך צוריק די קשיא, אז עס איז פארען נאך א טרפה אויסער די אכטצען? אלא סבר לה כר' שמעון בן אלעזר דאמר כשרה היא, נאר אזוי איז דער ענטפער דאס ער האלט ווי ר' שמעון אין דין אליין, ניט אז זי איז כשר אזוי צוליב זיין טעם, והאיכא חסרון בשדרה? דתנן כמה חסרון בשדרה? בית שמאי אומרים שתי חוליות, ובית הלל אומרים חוליא אחת? עס איז דאך פארען נאך א טרפה וואו עס פעלען רינגעלעך אין דער שדרה, דען מיר האבען געלערנט אין א משנה וויפעל רינגען דארפען פעלען אין דער שדרה וועז ער איז צוזאמען אלס גאנצער סקעלעט, ער זאל ניט קענען מער מטמא זיין אין געצעלט, נאר בלויז וועז מען באירט אדער מען באווענט אים? די בית שמאי זאגן אז עס פעלען צוויי רינגען אין דער שדרה איז שוין דער סקעלעט ניט מטמא אין געצעלט נאר בלויז במגע ובמשא, און די בית הלל זאגען אפילו נאר איין חוליא (די שדרה איז צוזאמענגעשטעלט פון קליינע טיילען ווי חוליא'ס) אז עס פעלט איז זי שוין ניט מטמא באהל, ואמר ר' יהודה אמר שמואל וכן לטרפה, או, אויף דעם האט רב יהורה געזאגט אין נאמען פון שמואל אז דערזעלבער דין איז געגען טרפה, איז דאך נאך פארען א טרפה אויסער די אכטצען? (דאס איז די סמ"ך פון בסג"ר א סמ"ך טוישט זיך מיט א שי"ן באציט זיך די סמ"ך אויף שדרה) ענטפערט די גמרא המסם ובית הכוסות דקא חשבת להו בתרתי חשבינהו בחדא, אפיק חדא ועייל חדא, דאס וואס דו האסט געריכנט אין משנה המסס און בית הכוסות אלס צוויי געגענשטענדע, רעכן זיי נאר אלס איינע וואס געהער צום מאגען, וועסטו דאך שוין קענען ארויס־נעמען איינע, און ארייבריינגען און אנשטאט איינע דאס הייסט או מיט שדרה איז ערשט דא אכטצען, והאיכא גלודה? סבר לה כר' מאיר דמכשיר, עס איז דאך נאך פארען א טרפה וואו די פעל צוקריכט פון עפעס א קראנקהייט און די בהמה וועלט נאקעט? (דאס איז די גימ"ל פון בסג"ר) ענטפערט די גמרא דבי ר' ישמעאל האלט ווי ר' מאיר וואס איז מכשיר, והא איכא חרותא? עס איז דאך פארען נאך א טרפה וואו די לונגען וועלען איינגעשרומפען פון שרעק? (דער דין דערבי איז אויב די שרעק קומט פון א מענש, וועלט זי ניט געהיילט, אויב דורך ניט קיין מענש ווי א שטייגער דורך א דינער אדער א בליץ, קומט זי ארויס דערפון, די סברה דערפון איז וויל אינסטינקטיוו איז זי אייגעוועהנט מיט די נאטירליכע ערשיינונגען איז די שרעק ניט אזוי ערנסט קען זי ארויס דערפון, אבער איז טרפה. ענטפערט די גמרא, מרה מאן קתני לה? ר' יוסי ברבי יהודה, אפיק מרה ועייל חרותא, וועגען געלעכערטער גאל

וואס איז געלערנט אין דער משנה אלס א טרפה נאך וועמען נאך האט עס דען רבי געלערנט? ער האט עס ארייננעמען אין דער משנה לויט'ן אויסזאגען פון ר׳ יוסי ברבי יהודה, וואס איז א יחיד, קיין אנדערער האט דאס ניט געלאזט הערען, קען מען דאך זאגען דאס דבי ר׳ ישמעאל האלט ניט דעם דין, נעמ'זשע ארויס מרה און אנשטאט אים שטעל אריין חרותא, (די רי״ש פון בסג״ר באציט זיך אויף חרותא, כאטש ער איז ניט דער ערשטער אות, אבער אום צו מאכען דעם סימן אויף א באקאנט ווארט ווערט עס געטאן) והא איכא שב שמעתתא? עס איז דאך נאך פארען די זיבען הלכות פון טרפות? און זיי ווערען צוגעבראכט פון די אמוראים וועלכע האבען זיי מקבל געווען פון זייערע רבי׳ס, דאמר רב מתנא האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה טרפה, דען רב מתנא האט געזאגט דער שפיץ ביין פון דוך וואו ער ענדיגט זיך אלס אריינגעפאסט אין גרייבעל פון וואו דער עק קומט ארויס, אז ער שפרינגט ארויס פון זיין פלאץ דארט, אויב דער אדער וואס האלט אים איז פארפוילט איז עס א טרפה, ואמר רכיש בר פפא משמיה דרב לקתה בכוליא אחת טרפה, און רכיש בר פפא האט געזאגט אין נאמען פון רב דאס אויב אפילו נאר אייניר איז געשלאגען אין איר מיטן וואו די אדערלאך זיינען, איז א טרפה, ותנן ניטל הטחול כשרה ואמר רב עוירא משמיה דרבא לא שנו אלא ניטל אבל ניקב טרפה, און מיר האבען געלערנט דאס אויב די מילץ פעלט איז די בהמה כשר, האט אויף דעם געזאגט רב עוירא אין נאמען פון רבא אז די הנאים האבען דאס ניט געלערנט, נאר אין פאל זי פעלט, אבער אז זי איז דא נאר זי איז געלעכערט אין דער הויך וואו זי איז דיק, איז זי א טריפה ואמר רבה בר בר חנה אמר שמואל סימנים שנדלדלו ברובן טרפה, און רבה בר בר חנה האט געזאגט אין נאמען פון שמואל, אויב די סימנים וושט און קנה זיינען טיילווייז און א מערהייט אפגעריסען און טיילווייז נאך באהאפטען צו די וועגטלעך וואו זיי ליגען, איז עס א טרפה, ואמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל, נעקרה צלע מעיקרה טרפה, און רבה בר רב שילא האט געזאגט אין נאמען פון רב מתנא פאר שמואל וועגן, דאס אויב א זשעברע איז אוועקגעריסען פון גרונד דערגרייכענדיג ביז אין מיטען א ריגג פון דער שדרה דאס הייסט זי האט מיטגעריסען א האלבע חוליא פון דער שדרה, (אלע זשעברעס פון ביידע זייטן בהמה זיינען באהאפטען צו דער שדרה אין דער הויך. געהענדיג ארונטער ביז צום בויך בילדען זיי מיט זיך די פלייצעס און די זייטען). איז עס א טריפה, וגלגולת שנחבסה ברובה אויב דער קאפשארבען אין זיין מערהייט איז צוברעקעלט פון פיל מכות, אפילו עס פעלט פון אים גארניט און עס איז אויך ניט געלעכערט די געהירען־שאל, איז א טרפה, ובשר החופה את רוב הכרס ברובו טרפה, און די פלייש וואס דעקט דעם מערהייט בויך, אויב זי איז אויפגעריסען א מערהייט איז עס א טרפה ווייל זי האלט אויף די גאנצע בני־מעים, די מערהייט דא מיינט, א מערהייט פון מערהייט, ווייל דער בויך גרייכט אין ביידע זייטען ביז אונטער די זשעברעס, און דעריבער זאגט ער דא די פלייש וואס דעקט דעם מערהייט בויך אויסער די זשעברעס, דאס מיינט שוין אויסער דער כרס הפנימי און באציהט זיך אויף דעם גאנצען בויך איז דאך נאך פארען די זיבען טרפות, וואס דען זאגט דבי ר׳ ישמעאל א צאל

אלא הנך דאפקת לא תיפוק ליה לקמן [ד' כד:] מהיכא דהכא ונתקע דטרפה ולעולם נמי ניתי עדיפא ר"ל דבשלמא כיבי הוי עדיפא לכולי עלמא ולא מצינו לאתויי בעמוד ה' וניתי עדיפא ס"ל ולית ליה דלכתם בר פסח נמי ניתי ר"ת מעלפות ור"ל דבשל עלפות לא מצינו לאתויי בעמוד ה' וניתי עדיפא ס"ל ולית ליה דלכתם בר פסח נמי ניתי

הנך דאפקת לא תיפוק ליה לקמן [ד' כד:] מהיכא דהכא ונתקע דטרפה ולעולם נמי ניתי עדיפא ר"ל דבשלמא כיבי הוי עדיפא לכולי עלמא ולא מצינו לאתויי בעמוד ה' וניתי עדיפא ס"ל ולית ליה דלכתם בר פסח נמי ניתי

אלא הנך תרתי דאפקת לא תיפוק ליה מי' מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני נקובה ופסוקה נטולה וחסורה קרועה ודרוסה נפולה ושבורה לאפוקי לקרועה דריבוש בר פפא אמר חייא בר' ירבא ה' טרפות יש בנקובה אם תאמר ט' מרה רבי יוסי בר' יהודה נקט לה דתניא ניקבה הנקבה ניקבו הדקין טרפה רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף ניקבה המרה (הלכות חבר כזית טרה וקורקבן סימן) אמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר רבי יוחנן ההלכה כרבי יוסי בר' יהודה ואמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן מאי אהדרו ליה הבריה לר' יוסי בר' יהודה ישפשך לאריק מרירתו ועדיין אויב קיים אמר להן אין מזכירין מעשה נסים דאי לא תימא הכי פרה בליותי ולא יחמול מי כא הדי אלא ניפא שאני דכתיב ק את נפשו שמור שמור הכא נמי ניפא שאני ואמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן הלכה כדברי האומר כזית ומי אמר רבי יוחנן והאמר ירבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נשלח הכבד ולא נשתייר הימנה כלום הא נשתייר כשרה אע"ג דלא הוי כזית אמורא ניהו ואליבא דרבי יוחנן דאמר ר' יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן מרה שניקבה וכבד פורתמתה כשרה ואמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן ניקב הקורקבן וכיס שלו קיים כשר אביעא להו ניקב הכיס וקורקבן קיים מאי תא שמע דאמר רב נחמן ניקב זה בלא זה כשר אמר ירבא ישני שורות יש לו לושטו חיצון אדומ[ופנימי לבן ניקב זה בלא זה כשר למה לי למימר חיצון אדום ופנימי לבן ודאי הלין טרפה אביעא להו ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה מהו אמר מר זוטרי משמיה דרב פפא בושטו כשר בקורקבן פסול מתקיף לה רב אשי אדרבא ושטו דאכלה ביה ופעיא ביה יהוה נגדא ליה ושטה ליה זימנין דמיהגדין בהדי הדדי הקרקבן דמינח נייה בדקאי קאי אר"ת רב אחא ברי' דרב יוסף לרב אשי הכי אמרי' משמי' דמר ווטרא דאמר משמי' דרב פפא כיותיך ואמר רבה מ"ם גרים שעלה מחשת מכה בושטו אינו קרום יואמר רבה ווושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא בפנים למאי נפקא מינה לספק

אלא הנך תרתי דאפקת לא תיפוק ליה מי' מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני נקובה ופסוקה נטולה וחסורה קרועה ודרוסה נפולה ושבורה לאפוקי לקרועה דריבוש בר פפא אמר חייא בר' ירבא ה' טרפות יש בנקובה אם תאמר ט' מרה רבי יוסי בר' יהודה נקט לה דתניא ניקבה הנקבה ניקבו הדקין טרפה רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף ניקבה המרה (הלכות חבר כזית טרה וקורקבן סימן) אמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר רבי יוחנן ההלכה כרבי יוסי בר' יהודה ואמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן מאי אהדרו ליה הבריה לר' יוסי בר' יהודה ישפשך לאריק מרירתו ועדיין אויב קיים אמר להן אין מזכירין מעשה נסים דאי לא תימא הכי פרה בליותי ולא יחמול מי כא הדי אלא ניפא שאני דכתיב ק את נפשו שמור שמור הכא נמי ניפא שאני ואמר רבי יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן הלכה כדברי האומר כזית ומי אמר רבי יוחנן והאמר ירבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נשלח הכבד ולא נשתייר הימנה כלום הא נשתייר כשרה אע"ג דלא הוי כזית אמורא ניהו ואליבא דרבי יוחנן דאמר ר' יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן מרה שניקבה וכבד פורתמתה כשרה ואמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן ניקב הקורקבן וכיס שלו קיים כשר אביעא להו ניקב הכיס וקורקבן קיים מאי תא שמע דאמר רב נחמן ניקב זה בלא זה כשר אמר ירבא ישני שורות יש לו לושטו חיצון אדומ[ופנימי לבן ניקב זה בלא זה כשר למה לי למימר חיצון אדום ופנימי לבן ודאי הלין טרפה אביעא להו ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה מהו אמר מר זוטרי משמיה דרב פפא בושטו כשר בקורקבן פסול מתקיף לה רב אשי אדרבא ושטו דאכלה ביה ופעיא ביה יהוה נגדא ליה ושטה ליה זימנין דמיהגדין בהדי הדדי הקרקבן דמינח נייה בדקאי קאי אר"ת רב אחא ברי' דרב יוסף לרב אשי הכי אמרי' משמי' דמר ווטרא דאמר משמי' דרב פפא כיותיך ואמר רבה מ"ם גרים שעלה מחשת מכה בושטו אינו קרום יואמר רבה ווושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא בפנים למאי נפקא מינה לספק

ופלח כליותי וכי קא מיי פירש נקר ותלי לקונם הוי וקסבר הנוטל ליה דאלו לקונם שאוכל לו הוי לקונם דכתיב לא תאכל ממנו לקונם דכתיב לא תאכלו ממנו (ד' נב:) וגבלת ועיגלת עדשים ניכא נמי הוי לקונם שאוכל לו קא משמע לן דלא הוי לקונם דכתיב לא תאכלו ממנו (ד' נב:) דעתו כולי האי קא נדר ולא נתכוין אלא לדבר מועט ולא לכל מה שיכול לאכול ממנו ולא דמי לגבי לקונם שאוכל לו ולא נזיר שאוכל לו ולא נדר שאוכל לו ולא שבועה שאוכל לו ולא נדר שאוכל לו ולא שבועה שאוכל לו ולא נדר שאוכל לו ולא שבועה

פון אַכטצען? ענטפערט די גמרא נקובי תמניא הוו, חשבינהו בחד, אפיק שב ועייל שב, וועגען גועלעכערטע אַרגאַנען רעכענט די משנה אויס אַכט, רעכען זיי נאָר פאר איינס, דאס הייסט סתם אז א געלעכערטער אבר אינענוועניג איז א טרפה, און נעם ארויס די איבריגע זיבען און נעם אריין די זיבען אין זייער פלאַץ איז צוזאַמען אַכטצען, פרעגט די גמרא אי הכי פסוקי נמי תרי הוו, חשבינהו בחד בצר להו חדא? אויב אזוי, דאס אַלע נקובין איז פארעכענט פאר איינס, איז דאָך פאַראַן אין משנה וועגען צוויי איבערגעהאַקטע, דעם גרגרת און דעם חוט השדרה, רעכענ'זשע זיי אויך פאר איינס, וועט דאָך שוין פעלען איינע צו אַכטצען? ועוד דרב עוירא משמיה דרבא נמי נקובה היא? און נאָך איינס רב עוירא האָט געזאָגט אין נאַמען פון רבא בייַ דער מילץ אויב זי איז געלעכערט איז עס א טרפה, באלאנגט עס דאָך אויך צו די נקובין אלס איין הלכה למשה מסיני אז א געלעכערטער אינערלעכער אַרגאַן איז אַ טריפה, פעלט דאָך שוין צוויי? (דף מ"ג ע"א) ענטפערט די גמרא אלא הנך תרתי דאפקית לא תיפוק, אלא זאָגט די גמרא די צוויי וואָס האָסט ארויסגענומען פון סימן בסג"ר די בי"ת בהמה שנחתכו רגליה און די גומ"ל גלודה, וואָס האָסט געענטפערט אויבען דאָס דבי ר' ישמעאל האָלט זיי פאר כשר, נעם זיי ניט ארויס פון זיין צאָל אלס אַכטצען. אמר עולא ח' מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני נקובה ופסוקה נטולה וחסורה קרועה ודרוסה נפולה ושבורה, עולא האָט געזאָגט אַכט סאָרטען טרפות זיינען געזאָגט געווארען צי משה אויפ'ן בארג סיני, דאָס אויב אן איבר א געלעכערטער אָדער איבערגעהאַקטער אדער א פעלענדער וואָס איז אינגאַנצען ניטא אָדער א האַלב־פעלענדער, אויפגעריסענע א פארוואונדעטע פון א חיה אַן אַראָפגע־פאַלענע פון א דאָך, א נאַקעטע פון איר פעל איז שוין אויך אין וואָרט נטולה, דאָס די פעל פעלט בייַ איר ווי א שטייגער די לעבער אז זי פעלט איז א טרפה, און אָפגעשניטענע פיס איז שוין אין וואָרט חסורה, עס פעלען בייַ איר טיילען פון די פיס, און די בוקא דאטמא וואס איז ארויס פון גרונד־פלאַץ איז אויך שוין אין וואָרט נטולה וואָס טייטשט זיך אַוועקגענומען און אָפגעריסענע סימנים און אויסגעריסענע זשעברעס און צוברעקעלטער שאַרבען איז אין וואָרט שבורה, און קרועה מיינט ביים בויך, די פלייש וואָס דעקט דעם בויך איז אויפגעריסען אין זיין מעהייט, לאפוקי לקותא דרכיש בר פפא, אויסגענומען איז לקותא וואָס רכיש בר פפא זאָגט אויבען בייַ דער ניר אלס א טרפה, דאָס די זאָך איז ניט אין כלל פון די אַכט טריפות פון עולא, אמר ר' חייא בר רב ח' טריפות יש בנקובה, אם תאמר ט', מרה ר' יוסי ברבי יהודה קתני לה, ר' חייא בר רב האָט געזאָגט דאָס אַכט סאָרטען טרפות זיינען פאַראַן אין נקובה אליין, אין משנה, און אויב דו וועסט זאָגען 9, קענסטו אַרויסנעמען די מרה, וויל ר' יוסי ברבי יהודה לערנט דאָס דעם דין און ער איז אייגער בייַ דעם דין. דתניא ניקבה הקבה ניקבו הדקין טריפה, רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף ניקבה המרה, דען מיר האָבען געלערנט אויב די קבה איז געלעכערט אָדער די קישקעס זיינען געלעכרט איז א טרפה ר' יוסי ברבי יהודה זאָגט אויך די גאַל אז זי איז גלעכערט איז זי א טרפה איז ער דאָך א יחיד בייַ דעם דין איבער וועלכען די אַנדערע זיינען ניט מסכים, (הלכות חבר כזית מרה

וקורקבן סימן) אמר ר' יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן הלכה כר'
יוסי ברבי יהודה. ואמר ר' יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן מאי
מהדרו ליה חבריה לר' יוסי ברבי יהודה? ר' יצחק בר רב יוסף האט
געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן דאס די הלכה איז ווי ר' יוסי, און נאך
האט ער געזאגט צו פרעגן וואס האבען די חברים פון ר' יוסי ברבי
יהודה אים געענטפערט אדער אפגעפרעגט? ישפוך לארץ מררתי ועדיין איוב
קיים, זיי האבען אים געפרעגט פון איוב, דער פסוק זאגט דארט יסבו עלי רביו
די פיילבויגען שיסער האבען מיך ארומגערינגעלט און געצילט אין מיר, יפלח
כליותי ולא יחמול, ער, דער שטן האט דורכגעלעכערט מיינע נירען און זיך
ניט דערבארמט ישפוך לארץ מררתי, ער האט פארגאסען צו דער ערד מיין
גאל, דאס האט איוב פארקלייידעט די פאסירונג אין זיין ויכוח צו זיינע חברים,
לויט דעם וויכוח וואס איז רוח הקודש קומט אויס דאס אפילו לעכערענדיג די
גאל האט ער נאך אלץ געלעבט, זעסטו דאך גוט דאס נקובת המרה איז אויך
ניט קיין טרפה? אמר להם אין מזכירין מעשה נסים דאי לא תימא הכי
יפלח כליותי ולא יחמול מי קא חיי? האט ר' יוסי זיי געענטפערט מען
דערמאנט ניט ביי א דין טרפה וועגן נסים וויל א נס איז אנדערש, ווארים
אז דו וועסט אזוי ניט זאגען וואלט דאך זיכער שווער זיין דער ערשטער
האלבער פסוק וואו די נירען זיינען דורכגעלעכערט, איז דען מעגליך צו לעבען
מיט געלעכערטע נירען? אלא ניסא שאני דכתיב רק את נפשו שמור הכא
נמי ניסא שאני, נאר מוזטו דאך זאגען אז א נס איז אנדערש, דען דער פסוק
זאגט דאך דאס ג־ט האט געזאגט צום שטן גיב אים טויטע קלעפ, נאר זיין
לעבען היט אפ, אזוי אויך דא ביי דער גאל איז אויך געווען א נס ביי איוב;
אבער א טרפה איז עס יא. ואמר ר'יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן הלכה
כדברי האומר כזית, און נאך האט ר' יצחק געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן
דאס די הלכה איז ווי דער וואס זאגט אז פון דער לעבער איז געבליבען
א כזית איז די בהמה כשר, דען צוויי משניות זיינען פאנאנדער געפרעגט
געווארען, וויייטער די משנה דא זאגט דאס אויב די לעבער איז אינגאנצען
ניטא איז זי א טרפה, אויב עפעס איז יא געבליבען איז זי כשר, און אין
א צווייטער משנה זאגט ער אז אויב א כזית די גרויס איז פארבליבען פון דער
לעבער איז זי כשר, אבער וויניגער ניט? האט די גמרא וויייטער איינגעזעצט
דאס אין דעם קריגען די תנאים, אויף דעם זאגט דאס ר' יצחק אין נאמען
פון ר' יוחנן דאס די הלכה איז א כזית, פרעגט די גמרא ומי אמר ר' יוחנן
הכי, והאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן
ניטלה הכבד ולא נשתייר הימנה כלום, הא נשתייר כשרה אף על גב
דלא הוי כזית? האט דען ר' יוחנן אזוי געזאגט, רבה בר בר חנה האט דאך
געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן דאס די הלכה איז ווי א סתם משנה וואו רבי
זאגט איר אן א נאמען אלס באווייז אויף זיכערקייט פון דער הלכה, און מיר
האבען געלערנט דא אין א סתם משנה אויב די לעבער איז אוועקגענומען,
ניט בלייבענדיג פון איר גארניט איז זי טרפה, איז דאך באווייזליך דאס אויב
עפעס איז געבליבען איז זי כשר כאטש עס איז ניט פארבליבען קיין כזית,
און וואס איז אן אונטערשייד פון דער סתם משנה צו דער צווייטער סתם

משנה? ענטפערט די גמרא אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן, עס זיינען צוויי אמוראים וואס יעדער פון זיי האָט אַנדערש געהערט פון ר' יוחנן, ר' יצחק האָט געהערט דאָס זיין מימרא אין נאָמען פון ר' יוחנן איז בעסער וויל ביי צוויי סתם משניות וואו איינע איז געגען דער צווייטער, מוז ר' יוחנן ריין ארויסזאָגען וויי וועלכע די הלכה איז אָבער רבה בר בר חנה האָט דאָך פון דער הלכה וואָס ר' יצחק האָט געזאָגט ניט געהערט, איז עס נאָך אַלְס ספק ביי אים ווי וועלכע סתם משנה ר' יוחנן מיינט, ואמר ר' יצחק ברבי יוסף אמר ר' יוחנן מרה שניקבה וכבד כותמתה כשרה, נאָך האָט ר' יצחק געזאָגט אין נאָמען פון ר' יוחנן אז די גאַל איז געלעכערט און די לעבער האַלט איר פאַרשטאָפט איז זי כשר, ואמר ר' יצחק ברבי יוסף אָמר ר' יוחנן ניקב הקורקבן וכים שלו קיים כשר, נאָך האָט ר' יצחק געזאָגט אויב דער פופיק איז געלעכערט נאָר די הויט אינווייניק וואָס איז ווי אַ בייטעלע איז גאַנץ איז עס כשר, איבעיא להו ניקב הכים וקורקבן קיים מאי? האָבען די בני הישיבה געפרעגט אויב די הויט אינווייניג איז געלעכערט און דער פופיק איז גאַנץ ווי איז דער דין? זאָגט די גמרא תא שמע דאמר רב נחמן ניקב זה בלא זה כשר, איך וועל דיר אויפקלערען דען עס איז געלערנט, דאָס רב נחמן האָט געזאָגט אז איינער איז געלעכערט אָן דעם צווייטען איז כשר, אמר רבה שני עורות יש לו לוושט, חיצון אדום ופנימי לבן ניקב זה בלא זה כשר, רבא האָט געזאָגט צוויי הויטען האָט דער וושט, פון אויבען איז ער רויט און דער אינווייניקסטער איז וויים, אויב איינער איז געלעכערט אָן דעם צווייטען איז כשר, פרעגט די גמרא למה לי למימר חיצון אדום פנימי לבן? דאי חליף טרפה, וואָס דארף ער עפעס מיר זאָגען אז די אויבען שאָל איז רויט און די אינווייניקסטע איז וויים? ענטפער, וויל אויב פארקערט איז א טרפה, איבעיא להו ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה מהו? אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא בוושט כשר, בקורקבן פסול, האָבען די בני הישיבה געפרעגט אויב ביידע הויטן זיינען געלעכערט נאָר ניט איינע געגען דער אַנדערער ווי איז דער דין? האָט מר זוטרא געזאָגט איזי נאָמען פון רב פפא דאָס בייַם וושט איז כשר און בייַם פופיק איז טרפה, מתקיף לה רב אשי אדרבה וושט דאכלה ביה ופעיא ביה רווח גמדא ליה ופשטה ליה, זימנין דמיהנדזין בהדי הדדי, האָט רב אשי א קשיא געפרעגט עס איז דאָך פארקערט די סברה מיט דעם וושט טוט זי עסען און גוגערט מיט אים כאָטש הויפטזאכליך טוט זי עס מיט'ן קנה, אָבער עס ארבייט אויך מיט דעם וושט, אָ מאָל ציט זי איין דעם פלאַץ אין וושט און א מאָל צוציהט זי אים צוריק, קען זיך דאָך אַ מאָל מאכען דאָס די לעכלאָך זאָלען זיך צוזאַמענקומען דאָרף דאָך גיכער בייַם וושט אָזאַ זאָך זיין טרפה, קורקבן דמינח נייה כדקאי קאי? אָבער דער פופיק רוט דאָך, קען איך דאָך זאָגען אזוי ווי ער איז אויף איין אָרט איז ער, און די לעכלאָך קומען זיך קיינמאָל ניט צוזאַמען, דאָרף דאָך ער זיכער כשר זיין? אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי הכי אמרינן משמיה דמר זוטרא דאמר משמיה דרב פפא כוותיך, האָט רב אחא דער זון פון רב יוסף געזאָגט צו רב אשי אזוי האָבען מיר טאָקע געזאָגט אין נאָמען פון מר זוטרא, וועלכער האָט עס געזאָגט אין נאָמען פון

הדיא כפף דמוכח · פירש בקונטרס דכפהנים נמי ליכא מקנחת דכמלא נגי נקב ליכא למיגזר דלמא במקום נקב אחר לכל נגי דמוכח כיון דמקומות מהדדי טפיל אחד מן ה' הכי נמי אמרו ובפי' בפ"ג (דף כח ·) גבי בר מהול דקתני כשהעור לובש למיגזר דלמא במקום נקב אחיע דכפף דמוכח ליה יכהן לומר כן :

ישב לו קן צפור · פי' בקונטרס ובקונט דם הן נ' ונכפים ומלאם דלין למוש טפיל ים ונכפים הם הן ונפחין כיון דלא מיתקיין כמו הבניל :

קסבר שנלא הן מומחין לכפף דמוכח · לקמ' (דף כג :) פפקר' מתיקין לכפף דמוכח ולם כן מ"ב לו קן צפור מומחין מני מתני הבניל ולם מלמוד ומנהלו ניתן במתנות הניתנין בפ"ק (דף כ ·) גבי בת ישב ועגל אח בני עניים ומתניין בכהן מקודש וכי מיתן בהמ שמולדים בקיבה ומתי' הת מוכר בפ' ד' לחק [דף: ושם :] ולכו גבי גיטיהן קפך קרוב לה בפך קרוב לו לה תקבי מ' ומוכחת לה עלוה לבוק בלא חליצה ונפרש בעגל משום דלמא ז' מחוקה הת לבוק · שיגדל ולא תלבלה ונפך לומר במתני' הת בעגלה בעגלה נוקטינן לה מחוקה נת מיתה מתי בעגלה קודם שנדק גם בעגלה ולכו' מני כי כתנים בעגלה מחוקה עת מיתה קודם שיבלה בת בפך דמוכח ובעגילה מחוקה מליה דמוכ' ר"ל דבלבי הת דמוכח בשיתת ולת להמניין לקמן (דף כג ·) גבי מרי בשבוק לבן הטוחים ומלה לפוכן על גבי בל לחד ניסם כיון דלימת לגיעול הבי ולימת לגיעול סבי לומי קיעל לחקוק בך בעגיעה דלמר לן מומחן לבפך דמוכח לבל לגיעל תשבון לה ונוקטינן ליה לחקוק תחם מני דמי למלת יותר בדליכת מרי כמו בפך דמוכח בעגלה :

שאני הת דלתחזק לומלו · ולתכי בפך על מנין ולם על גב דלא לתחזק לומלו לה לתחזק מני היכא לבל הבל ונעקור היתה מחזקת בשרים :

בשמואל דלגיד לנו נקוב מחיצה היא . ולפ"ל לגיל דמכיר בפ"ק (דף יג ·) הגרים בלים ושתט מני בלים שלני גרגרת בלים ולעיל בפ' בת יפת (דף מ ·) גבי בלים ולמ"ל הת לגיד בדוכ · לף אי בשמואל הת לגיד בדוכ · לף על גב דשמואל סובל בפ"ק (דף כ ·) הגרים בלים ושתט מני בלים גבי כל הבשר בשחיטה כגבדו בשוק בשר לעולם הבת נמי לגיעול דבת לא שבל בהלי עשוה בלא הגיעול בשמואל : דבא ולמעלי בשמואל :

זיל בלים דמי קולא לגיטין · לעיל בשבת בדבר שבמה הוא בלא עבדין בהני תוגיל בתרי להדדי בדים הלבלים לבלבים וכו' :

לספק דמוכח · כגון הנך דלימת לגיעול לבו בלבלתן ליתו לקמיה ולימת לה מקומקן ולמעלי לקמן (דף כג :) דמוכח שלמעה בלימה בדיקה ולימת לבלים בשבר החבל ובפיגונים עד שלמיעול המיגונים עלגן ולה שבילה לבלה שהחפם שלמים שבעון ומחלל לחבלי ומוכח ליה יכיר לסלדנעות בלה ובפגים שהשול לבן: **הדיא** ספק דמוכח וכו' · לם שף היה בורק הקנה הלבה כדלמ"ל בפ' שני (דף כח ·) : שמע הקנה ושבמיהו ולמ"ב בדק הוהבא ולם בהגה היה מני לית בה הקנקת דבמלמת גבי נקב לליכא למיגזר דלמא במקום נקב אחר לבל גבי דמוכח כיון דמקומות מהדדי טפיל בחד מן ה' הכי נמי אמרו בפ"ג (דף כח ·) גבי בר מהול דקתני כשהעור לובש למיגזר דלמא במקום נקב אחיע דכפף דמוכח ליה יכהן לומר כן :

ישב לו קן צפור · פי' בקונטרס ובקונט דם הן נ' ונכפים ומלאם דלין למוש טפיל ים ונכפים הם הן ונפחין כיון דלא מיתקיין כמו הבניל :

קסבר שנלא הן מומחין לכפף דמוכח · לקמ' (דף כג :) פפקר' מתיקין לכפף דמוכח ולם כן מ"ב לו קן צפור מומחין מני מתני הבניל ולם מלמוד ומנהלו ניתן במתנות הניתנין בפ"ק (דף כ ·) גבי בת ישב ועגל אח בני עניים ומתניין בכהן מקודש וכי מיתן בהמ שמולדים בקיבה ומתי' הת מוכר בפ' ד' לחק [דף: ושם :] ולכו גבי גיטיהן קפך קרוב לה בפך קרוב לו לה תקבי מ' ומוכחת לה עלוה לבוק בלא חליצה ונפרש בעגל משום דלמא ז' מחוקה הת לבוק · שיגדל ולא תלבלה ונפך לומר במתני' הת בעגלה בעגלה נוקטינן לה מחוקה נת מיתה מתי בעגלה קודם שנדק גם בעגלה ולכו' מני כי כתנים בעגלה מחוקה עת מיתה קודם שיבלה בת בפך דמוכח ובעגילה מחוקה מליה דמוכ' ר"ל דבלבי הת דמוכח בשיתת ולת להמניין לקמן (דף כג ·) גבי מרי בשבוק לבן הטוחים ומלה לפוכן על גבי בל לחד ניסם כיון דלימת לגיעול הבי ולימת לגיעול סבי לומי קיעל לחקוק בך בעגיעה דלמר לן מומחן לבפך דמוכח לבל לגיעל תשבון לה ונוקטינן ליה לחקוק תחם מני דמי למלת יותר בדליכת מרי כמו בפך דמוכח בעגלה :

שאני הת דלתחזק לומלו · ולתכי בפך על מנין ולם על גב דלא לתחזק לומלו לה לתחזק מני היכא לבל הבל ונעקור היתה מחזקת בשרים :

בשמואל דלגיד לנו נקוב מחיצה היא . ולפ"ל לגיל דמכיר בפ"ק (דף יג ·) הגרים בלים ושתט מני בלים שלני גרגרת בלים ולעיל בפ' בת יפת (דף מ ·) גבי בלים ולמ"ל הת לגיד בדוכ · לף אי בשמואל הת לגיד בדוכ · לף על גב דשמואל סובל בפ"ק (דף כ ·) הגרים בלים ושתט מני בלים גבי כל הבשר בשחיטה כגבדו בשוק בשר לעולם הבת נמי לגיעול דבת לא שבל בהלי עשוה בלא הגיעול בשמואל : דבא ולמעלי בשמואל :

זיל בלים דמי קולא לגיטין · לעיל בשבת בדבר שבמה הוא בלא עבדין בהני תוגיל בתרי להדדי בדים הלבלים לבלבים וכו' :

לספק דמוכח · כגון הנך דלימת לגיעול לבו בלבלתן ליתו לקמיה ולימת לה מקומקן ולמעלי לקמן (דף כג :) דמוכח שלמעה בלימה בדיקה ולימת לבלים בשבר החבל ובפיגונים עד שלמיעול המיגונים עלגן ולה שבילה לבלה שהחפם שלמים שבעון ומחלל לחבלי ומוכח ליה יכיר לסלדנעות בלה ובפגים שהשול לבן: **הדיא** ספק דמוכח וכו' · לם שף היה בורק הקנה הלבה כדלמ"ל בפ' שני (דף כח ·) : שמע הקנה ושבמיהו ולמ"ב בדק הוהבא ולם בהגה היה מני לית בה הקנקת דבמלמת גבי נקב לליכא למיגזר דלמא במקום נקב אחר לבל גבי דמוכח כיון דמקומות מהדדי טפיל בחד מן ה' הכי נמי אמרו בפ"ג (דף כח ·) גבי בר מהול דקתני כשהעור לובש למיגזר דלמא במקום נקב אחיע דכפף דמוכח ליה יכהן לומר כן :

ישב לו קן צפור · פי' בקונטרס ובקונט דם הן נ' ונכפים ומלאם דלין למוש טפיל ים ונכפים הם הן ונפחין כיון דלא מיתקיין כמו הבניל :

קסבר שנלא הן מומחין לכפף דמוכח · לקמ' (דף כג :) פפקר' מתיקין לכפף דמוכח ולם כן מ"ב לו קן צפור מומחין מני מתני הבניל ולם מלמוד ומנהלו ניתן במתנות הניתנין בפ"ק (דף כ ·) גבי בת ישב ועגל אח בני עניים ומתניין בכהן מקודש וכי מיתן בהמ שמולדים בקיבה ומתי' הת מוכר בפ' ד' לחק [דף: ושם :] ולכו גבי גיטיהן קפך קרוב לה בפך קרוב לו לה תקבי מ' ומוכחת לה עלוה לבוק בלא חליצה ונפרש בעגל משום דלמא ז' מחוקה הת לבוק · שיגדל ולא תלבלה ונפך לומר במתני' הת בעגלה בעגלה נוקטינן לה מחוקה נת מיתה מתי בעגלה קודם שנדק גם בעגלה ולכו' מני כי כתנים בעגלה מחוקה עת מיתה קודם שיבלה בת בפך דמוכח ובעגילה מחוקה מליה דמוכ' ר"ל דבלבי הת דמוכח בשיתת ולת להמניין לקמן (דף כג ·) גבי מרי בשבוק לבן הטוחים ומלה לפוכן על גבי בל לחד ניסם כיון דלימת לגיעול הבי ולימת לגיעול סבי לומי קיעל לחקוק בך בעגיעה דלמר לן מומחן לבפך דמוכח לבל לגיעל תשבון לה ונוקטינן ליה לחקוק תחם מני דמי למלת יותר בדליכת מרי כמו בפך דמוכח בעגלה :

שאני הת דלתחזק לומלו · ולתכי בפך על מנין ולם על גב דלא לתחזק לומלו לה לתחזק מני היכא לבל הבל ונעקור היתה מחזקת בשרים :

בשמואל דלגיד לנו נקוב מחיצה היא . ולפ"ל לגיל דמכיר בפ"ק (דף יג ·) הגרים בלים ושתט מני בלים שלני גרגרת בלים ולעיל בפ' בת יפת (דף מ ·) גבי בלים ולמ"ל הת לגיד בדוכ · לף אי בשמואל הת לגיד בדוכ · לף על גב דשמואל סובל בפ"ק (דף כ ·) הגרים בלים ושתט מני בלים גבי כל הבשר בשחיטה כגבדו בשוק בשר לעולם הבת נמי לגיעול דבת לא שבל בהלי עשוה בלא הגיעול בשמואל : דבא ולמעלי בשמואל :

זיל בלים דמי קולא לגיטין · לעיל בשבת בדבר שבמה הוא בלא עבדין בהני תוגיל בתרי להדדי בדים הלבלים לבלבים וכו' :

לספק דמוכח · כגון הנך דלימת לגיעול לבו בלבלתן ליתו לקמיה ולימת לה מקומקן ולמעלי לקמן (דף כג :) דמוכח שלמעה בלימה בדיקה ולימת לבלים בשבר החבל ובפיגונים עד שלמיעול המיגונים עלגן ולה שבילה לבלה שהחפם שלמים שבעון ומחלל לחבלי ומוכח ליה יכיר לסלדנעות בלה ובפגים שהשול לבן:

לספק דמוכח היא ספק דמוכח דאתא לקמיה דרבה הוה קא בדיק ליה רבה לושש מאבראי אמר ליה אביי והא מר הוא דאמר ושטו אילו בדיק אלא מבפנים אפביה רבה ובדקיה ואשתבח עלי' תרי קורטי דמא וטרפה יורבה נמי לחדודי לאביי הוא דבעי אמר עולא ישב לו קיץ בושט אין חישיין שמא עולה ישב לו קיץ *הבריא (דרס התיכות בסבין טמאה סימן) ולעולא מ"ש לספק דרוסה קסבר עולא אין חישיין לספק דרוסה ומאי שנא משתי התיכות אחת של חלב ואחת של שומן התם איתחזיק *איסורא ומאי שנא *מהשוחט בסבין ונמצאת פגומה התם אוחיוד לה ריעותא בסבין ומאי שנא מספק טומאה ברשות היחיד דספקו טמא ולישעמיך נידמי לספק טומאה ברשות הרבים דספקו טהור אלא התם הלכתא גמירי לה מסוטה יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב בהנא ויתיב וקאמר ונמצאת אתמר אבל ישב היישינן אמר להו רב כהנא לא תציתו ליה ישב אתמר אבל נמצאת לא אצטריכא ליה לעולא דכולהו *יהיו בריותיה קיצי אכלן אתמר תורבין הושט רב אמר בשמואל ושמואל אמר ברובו רב אמר במשהו מקום שחיטה הוא ושמואל אמר ברובו לאו מקום שחיטה הוא היכי דמי תורבין הושט אמר מרי בר מר עוקבא אמר שמואל כל שחותכו ומרחיב זה הוא תורבין הושט חותכו ועומד במקומו זהו ושט עצמו אמר להו רב פפי מר לא אמר הכי ומני רב ביבי בר אביי אלא כל שחותכו ועומד במקומו זה תורבין הושט אלא איזהו ושט עצמו כל שחותכו וכויץ *יונה אמר זירא מבלעת וכמה אמר רב אויא פחות משערת ועדיף מהיעת ההוא תורא דהוה לבני רב עוקבא דאתחיל ביה שחיטה בתורבין הושט וגמר בושט אמר רבא רמינא עליה חומרי דרב וחומרי דשמואל וטריפנא ליה חומרי דרב דאמר רב במשהו והאמר רב מקום שחיטה הוא בשמואל דאמר לאו מקום שחיטה הוא אי שמואל האמר ברובו כרב דאמר במשהו אינגלל מלתא מטאי לקמיה דר' אבא אמר להו תורא בין לרב בין לשמואל שרי זילו אמרו ליה לברי' דרב יוסף בר המא דלשלים דמי תורא למריה אמר מר בריה דרבינא מותיבנא עובדא כלפי סנאוה דרבא *לעולם הלכתא כדברי ב"ה והרוצה לעשות כדברי בית שמאי עשה כדברי ב"ה עשה מקולי ב"ש ומקולי ב"ה רשע מחומרי

פחות משערה' · ומוכך בכוכים · דאתחיל ביה · סתיכים ונקטו · דאמר במשהו · והלי לף נקוב סתיכה הוא · בשמואל · והו נקב · בין לרב ובין לשמואל · ונישבה אבי לרב נקוב סתיכה הוא ומתיכים ונעשיטת היא ובקונטרס לתמר נקב הוא *לתמר נקבתי בגרונו · רצה בניה דרב יוסף *בר תיל הוא והוא רבה דכולי גמרא בר פלוגתא דלמני · דפי' תורא למריה · שכבר אתמינו בבבלים דלמי היה קיון היה הדר ביה ונעמדי בלהיבה דקיימל לן (בכתובות דף ו ·) נעשה בדבר נקבה מרוב והוא דבר ונבעה בפירקית היא דלמ' נעבדון בתרי תוגילי דבתרי להדדי בדים הלבלים לבלבים וכו' :

רב פפא אזוי ווי דו זאגסט עס. ואמר רבה קרום שעלת מחמת מכה בוושט אינו קרום, נאך האט רבה געזאגט אז א הויט וואס איז ארויפגעוואקסען אויפ'ן וושט צוליב א מכה, הייסט ניט קיין הויט דען זי האלט זיך ניט אין די לאך פון דער מכה הייסט ניט פארשטאפט, עס איז ניט גלייך צו די געלעכערטע גאל וואס איז פארשטאפט דורך דער לעבער ווייל דארט איז פון געבארענהייט אזוי, ואמר רבה וושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא בפנים,נאך האט רבה געזאגט דאס דעם וושט קען מען ניט אונטערזוכען פון דער אויסענזייט נאר פון אינווייניג, ווייל די אויסענזייט איז רויט און ניט קענטיק צו ער איז געלעכערט, עס קען א מאל זיין דאס די בלוט פארשטעלט די לעכער, פרעגט די גמרא למאי נפקא מינה ? (דף מ"ג ע"ב) געגן וואס איז עס אן אונטערשייד, וועז קען א מאל אויסקומען עס זאל דארפען אן אונטערזוכונג? ענטפערט די גמרא לספק דרוסה, עס איז געדארפט די בדיקה וואו דער עוף איז אין צווייפעל צי ער איז ניט באפאלען געווארען פון א רויב־פויגעל, ההיא ספק דרוסה דאתאי לקמיה דרבה הוה קא בדיק ליה רבה לוושט מאברואי, אמר ליה אביי והא מר הוא דאמר וושט אין לו בדיקה אלא מבפנים? א ספק דרוסה וואס איז פארגעקומען פאר רבה, האט רבה אנגעפאנגען בודק זיין דעם וושט פון אויסענזייט, האט אביי צו אים געזאגט, דער האר איז דאך דער וואס האט געזאגט אז א וושט קען מען ניט בודק זיין נאר פון אינווייניק? אפכיה רבה ובדקיה ואישתכח עליה תרי קורטי דמא וטרפה ורבה נמי לחדודי לאביי הוא דבעי, האט איבערגעקערט דעם וושט און אים בודק געווען פון אינווייניג און געטראפען אויף אים צוויי טראפענס בלוט אלס סימן פון דעם שטאך פונ'ם רויב־פויגעל, און ער האט דעם טריפה געמאכט, איי וואס רבה האט באלד ניט אזוי געטאן? דאס איז צוליב, ער האט געוואלט אנרעגען צו אביי אום ער זאל פרעגען, אמר עולא ישב לו קוץ בוושט, אין חוששין שמא הבריא עולא האט געזאגט אז עס האט זיך אים איינגעזעצט א שטיק האלץ אין וושט וואס איז איריין מיט'ן עסען, און מען זעט ניט קיין בלוט און אויך ניט עס זאל האבען דורכגעלעכערט, איז ניט צו באאנרגען פילייכט איז עס יא געווען דורך ־און־דורך, נאר עס איז פארוואקסען געוואקסן, פרעגט די גמרא : (דרס חתיכות בסכין טמאה סימן) ולעולא מאי שנא מספק דרוסה ? און נאך עולא נאר ווארום זאל דאס אנדערש זיין פון ספק דרוסה, ווארום אויב א לייב איז געווען צווישען די בהמות אדער א רויב־פויגעל צווישען די עופות דארפען זיי בדיקה, און דא אויב מען קען ניט בודק זיין, וויל דער וושט פון אויסענזייט איז ניט קענטיק זאל עס זיין א טריפה ? ענטפערט די גמרא: קסבר עולא אין חוששין לספק דרוסה, עולא האלט דאס מען באזאנרגט ניט וועגען טאמער האט איר די חיה וואס איז דא געווען איבערפאלען, פרעגט די גמרא וויטער: ומאי שנא משתי התיכות אחת של חלב ואחת של שומן? און ווארום זאל דאס אנדערש זיין פון צוויי שטיקער וואו אייגע איז חלב און די צוויטע איז שמאלץ, דאס צוליב מען ווייסט ניט וועלכע איז וועלכע, זיינען זיי ביידע אסור, און אויב אייגער עסט אייגע פון זיי דארף ער ברינגען אן אשם תלוי עס זאל אויפהאלטען און באשיצען איהם פון א שטראף ביז ער ווערט געווואר צו קענען זיך פטור'ן מיט א קרבן חטאת? ענטפערט די

גמרא: התם איתחזק איסורא, דארט איז דאך א חזקה אלס זיכער אז דער איסור איז דא, אבער דא אזוי לאנג ווי עס איז ניט דורך־און־דורך איז גלייך ווי עס וואלט ניט זיין דארט, פרעגט די גמרא: ומאי שנא מהשוחט בסכין ונמצא פגומה? און ווארום זאל דאס אנדערש זיין פון ווען מען שעכט מיט א סכין אן אונטערזוכטען, און ער ווערט נאכהער געפונען אלס א פגום מיט א קארב אויף דער שארף? ענטפער: התם איתיליד לה ריעותא בסכין, דארט איז געבארען געווארען א שלעכטע זאך אין סכין, עס האט זיך געמאכט א פגם וואס קען זיין עס איז נאך פון מיטען דער שחיטה. פרעגט נאך ווייטער די גמרא: ומאי שנא מספק טומאה ברשות היחיד דספקו טמא? ווארום זאל דאס אנדערש זיין פון א ספק טומאה אין רשות היחיד וואס זיין ספק איז טמא? אזוי אויך זאל דא אסור זיין ווען מען געפונט דעם קוץ שטעקען אין וושט? פרעגט די גמרא אף: וליטעמך נידמייה לספק טומאה ברשות הרבים דספקו מהור? נאך דיין סברא נאך לאמיר עס גלייכען צו ספק טומאה אין רשות הרבים ווען זיין ספק איז ריין? אלא וועסטו דאך ענטפערן הלכתא גמירי לה מסוטה, אז עס איז אן הלכה למשה מסיני דאס מען לערנט ארויס פון סוטה דאס אין רשות הרבים איז א ספק טומאה ריין, אזוי אויך אין רשות היחיד ווערט ארויסגעלערנט פון סוטה אז ספק טומאה דארט איז טמא אן א טעם אין דער זאך און מען קען עפעס אנדערש ניט צוגלייכען, יתיב האי מרבנן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר נמצאת אתמר אבל ישב חיישינן, איז געזיצען איינער פון די רבנן פאר רב כהנא און געזאגט, עס איז געלערנט אין עולא'ס דין אז עס איז געפונען געווארען א שטיק האלץ אין וושט, ניט אז זי האט געשטעקט אין דער הויט, אבער אז זי האט געשטעקט אין דעם וושט איז טאקע יא צו באזארגען טאמער איז עס געווען דורך־און־דורך נאך עס איז ארויפגעוואקסען א הויט און פארהיילט, און אזוי ווי מען קען ניט בודק זיין די אויסענזייט פון וושט, איז עס אסור צוליב ספק טרפה, אמר להו רב כהנא לא תציתו ליה, ישב איתמר אבל נמצאת לא איצטריך ליה לעולא דכולהו חיוי ברייתא קוצי אכלן, האט רב כהנא געזאגט צו זיי, איר זאלט זיך ניט איינהערען צו אים, דען ישב איז געלערנט, אבער איינפאך אז עס ווערט געפונגען א שטיק האלץ אין וושט, דארף עולא אינגאנצען ניט לאזען הערען, ווייל אלע לעבענדע זאכען פון דרויסען עסען שטיקלעך האלץ וואס כאפט זיך מיט מיט'ן עסען, איתמר תורבין הוושט רב אמר במשהו ושמואל אמר ברובו, מיר האבען געלערנט דער פלאץ שוין נעבען שלינג פון וושט וואס הייסט תורבץ ווען עס איז באהאפטען צום באק, אויב דארט איז געלעכערט זאגט רב עס איז א טריפה ביי א משהו אפילו נאר עפעס. און שמואל זאגט אז עס איז איבערגעהאקט אויף א מערהייט דאמאלסט ערשט איז עס א טרפה, באשייד די גמרא: רב אמר במשהו מקום שחיטה היא, רב וואס זאגט במשהו, איז ווייל ער האלט דאס פאר'ן וושט, איז דארט אויך דער פלאץ פאר שעכטען, האט דארט דעמזעלבען דין ווי דער גאנצער וושט, אז א נקב איז במשהו און דאס וואס איז אן הלכה למשה מסיני אז הגרמה וואס מיינט שעכטען העכער פון די רינגען צום קאפ צו, איז פסול, דאס איז נאר ביים לופט־רער אבער ביים וושט ניט, ושמואל אמר ברובו לא מקום שחיטה

און שמואל וואס זאגט א מערהייט, ווייל ער האלט אז דארט איז שוין ניט דער פלאץ פאר שחיטה, האט שוין דער תורבץ ניט דעם זעלבען דין פון וושט וואס איז במשהו, פרעגט די גמרא: הי ניהו תורבין הוושט? אמר מרי בר' מר עוקבא אמר שמואל כל שחותכו ומרחיב זה הוא תורבין הוושט, וועלכעס הייסט תורבץ הוושט? האט מרי דער זון פון מר עוקבא געזאגט אין נאמען פון שמואל, דארט וואו אז ער שניידט אים איין און ער צוציט זיך און ברייטעט זיך אויס, דער פלאץ הייסט תורבץ הוושט, חותכו ועומד במקומו זהו וושט עצמו, אז ער שניידט אים איין, און ער האלט זיך אין זעלבען צושטאנד דאס איז דער וושט אליין, (צום שלינגער צו איז דער וושט איינגעצויגען פונ'ם אטעם, און ביים אפלאזען פונ'ם שניט לאזט ער זיך אויף, דארט הייסט תורבץ הוושט) אמר להו רב ספי מר לא אמר הכי, ומנו? רב ביבי בר אביי, אלא כל שחותכו ועומד במקומו זה תורבין הוושט, אלא איזה וושט עצמו? כל שחותכו וכויץ, האט רב ספי צו זיי געזאגט דער האר (מיין רבי) האט אזוי ניט געזאגט, און ווער איז ער דאס? רב ביבי בר אביי, נאר אזוי, דארט וואו אז ער שניידט איין און ער בלייבט שטיין אין זעלבען צושטאנד, דארט הייסט תורבץ הוושט, איי וואו הייסט דער וושט אליין? דארט וואו אז ער שניידט איין, רוקט זיך אריין דער קנאפ פון שלינג, דאס הייסט שוין הארט נעבען שלינג. ר' יונה אמר ר' זירא מבלעתא ר' יונה האט געזאגט אין נאמען פון ר' זירא אז עס מיינט דעם שלינגער אליין, וכמה? אמר רב אויא פהות משערתא ועדיף מחיטתא און ווי גרויס איז דאס פלאץ ביים וושט? האט רב אויא געזאגט אביסעל וויניגער פון דער לענג פון א גערשטען און אן ביסעל לענגער פון א ווייץ, ההוא תורא (ההוה) לבני רב עוקבא, דאתחיל ביה שחיטה בתורבץ הוושט וגמר בוושט, אמר רבא רמינא עליה חומרי דרב וחומרי דשמואל וטריפנא ליה, דער אקס וואס האט באלאנגט צו די קינדער פון מר עוקבא, שעכטענדיק אים האט ער אנגעפאנגען די שחיטה ביים תורבץ פון וושט און געענדיקט ביים וושט אליין, האט רבא געזאגט איך האב ארויפגעווארפען אויף אים די הארבקייט פון רב און די הארבקייט פון שמואל, און אים טרפה געמאכט, חומרי דרב דאמר רב במשהו, והאמר רב מקום שחיטה הוא? כשמואל דאמר לא מקום שחיטה היא, אי שמואל האמר ברובו? כרב דאמר במשהו, די הארבקייט פון רב האב איך אנגעוועגדעט אויף אים און טרפה געמאכט, ווייל ער זאגט דאך במשהו, איז ער דאך טרפה געווארען באלד פון אנפאנג שחיטה, איי רב זאגט דאך אז דארט איז אויך א פלאץ פון שעכטען? האב איך געגויבט ווי שמואל וואס זאגט אז דארט איז ניט קיין פלאץ פון שחיטה, איי שמואל האלט דאך אז די טריפה ווערט ערשט ביים רוב אין דער רוב איז דאך שוין געשאכטען אין וושט אליין, ואלט דאך דארפען כשר זיין? האב איך אנגעוועגדעט ווי רב וואס מאכט טרפה מיט אן משהו, איגלגל מילתא מטאי לקמיה דר' אבא אמר להו תורא בין לרב בין לשמואל שרי, זילו אמרו ליה לבריה, דרס יוסף בר חמא דלשלים דמי תורא למריה, האט זיך געמאכט די זאך איז אנגעקומען פאר ר' אבא האט ער צו זיי געזאגט, דער אקס איז סיי נאך רב סיי נאך שמואל מותר, נאך רב איז ער מותר ווייל עס איז דאך דארט דער

משמרי בית שמאי ומחמרי בית הלל (דף ל:) מחמירי בית שמאי בין בית שמאי לבית הלל. תוספתא דקתני כגון זה בזה ובזה בזה ואפילו הכי לא מחמרי בית שמאי בית הלל אלא בדבר אחד ולא בכולן ומפרש בגמרא מאי ניהו: מחמירי בית שמאי ומחמרי בית הלל עליו הבתוב אומר הכטיל בחושך הולך אלא אי כבית שמאי כמוליהן וכחומרידהן אי כבית הלל כקוליהן וכחומרידהן הא נופא קשיא אמרת לעולם הלכה כדברי ב"ה והדר תני והרוצה לעשות כדברי ב"ש יעשה לא קשיא כאן קודם בת קול כאן לאחר בת קול ואי בעית אימא אף לאחר בת קול יורבי יהושע היא דאמר אין מעמידין בבת קול מכל מקום קשיא אמר ר' שבות כולה כרב עבדא דכי אתא רבי אבין אמר ר' יוחנן אמר לא תציתו להו להני כללי דבייל יהודה אחי משמיה דרב הכי אמר רב ושמ"ו נתנו חכמים שיעור מכלל דתורבץ הושט לאו מקום שחיטה הוא וקאמר במשהו למעלה עד כמה אמר רב נחמן עד כדי תפיסת יד למטה עד כמה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה עד כדי שישיער איני והאמר רבינא אמר גניבא משמיה דרב מצח בושט סמוך לכרס זה כרס הפנימי אמאי כי הא שחט בכרס קא שחט אימא מצח בכרס סמוך לושט והו כרס הפנימי אכעית אימא כי קאמר רב בתורא דמשעיר מצי אמר רב נחמן אמר שמואל תורבץ הושט שניטל כולו מלחי בשר ותנא תונא יניטל לחי התחתון בשר מתקוף לה רב פפא והאיכא עיקור סימנים ולרב פפא קשיא מיניטל לחי התחתון בשר בשלמא מתני לרב פפא לא קשיא הא דאיעקר איעקורי הא דאינום אינומי מעלוי סימנים אלא לשמואל קשיא לא תימא כולו אלא אימא יכיבו והאמר רבה בר בר חנה אמר שמואל סימני שהלולל ברובן טרפה אמר רב שישא בריה דרב אדיי היה דאקפל איקפולי יתהם דאפרוק אפרוק: ופסוקת הגרגרת תנא כמה פסוקת הגרגרת ברובא וכמה רובא רב אמר רוב

ורבי יהושע היא דאמר מין ומנקירתן נמנא קול. תימה דקיימא לן כרבי יהודה בעוף בת קול וקיימא לן דבי חלפתא מומחין הוא ולא מיתסר בנמנא קול משמע בהמה מומחין הוא ולא מיתסר בנמנא קול משמע בהמה (דף נח:) ויש לומר דשאני התם שלא לעקר הלכה לבבודו דבי חלפתא דאמר מין שבעופות יוכיחו ושוה דמת קול דניתן הלכה וקיימא לבי רבי כמ"ש (חולין כב) אחרי רבים להטות דנים הלכה כרוב המקשרין ומקשרה לן עכשיו דניתן שבעופות כל מין שבעופות אחד דמחזקין לן עכשיו דבי חלפתא ומיהו לא מיתסר בנמנא קול: ומיהו קשיא לי מאי שנא מין שבעופות דניתן הלכה כרוב המקשרין ומקשרה לן עכשיו דבי חלפתא ומיהו לא מיתסר בנמנא קול ומאי שנא מין שבבהמה דניתן הלכה כרוב המקשרין ומקשרה לן עכשיו דבי חלפתא ומיהו מיתסר בנמנא קול ויש לומר דשאני התם שלא לעקר הלכה לבבודו דבי חלפתא דאמר מין שבעופות יוכיחו ושוה דמת קול דניתן הלכה וקיימא לבי רבי כמ"ש (חולין כב) אחרי רבים להטות דנים

פלאץ פון שעכטען, און נאָך שמואל'ן איז ער מותר ווייל טרפה ווערט ערשט ביים רוב, און דער רוב איז דאָך געשאָכטען אין וושט אליין, געהט און זאָגט צום זון פון רב יוסף בר חמא (דאס מיינט רבא) דאָס ער זאָל באַצאָלען פאר'ן אָקס צום באַלעבאָס, אמר מר בריה דרבינא מותבינא תיובתא כלפי סנאי דרבא, האָט דער זון פון רבינא געזאָגט איך וועל פרעגען א קשיא געגען די שונאים פון רבא, (די קשיא איז געמיינט געגען רבא אליין, נאָר זי קומט פונ'ם פסוק הכסיל בחושך הולך, האָט ער ניט געוואָלט באַליידיגען צו רבא) מיד האָבען געלערנט, לעולם הלכתא כדברי בית הלל והרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה, כדברי בית הלל עושה, אימער איז די הלכה ווי די בית הלל, נאָר אז איינער וויל טאָן ווי די בית שמאי, קען ער טאָן, ווי די בית הלל, קען ער טאָן, מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל רשע, אז איינער טוט אימער ווי ווער עס פארגרינגערט דעם דין, דהיינו ער נעמט אימער די קילות פון בית שמאי און די קילות פון בית הלל, דער הייסט אַ רשע, (דף מ"ד ע"א) מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל, עליו הכתוב אומר הכסיל בחושך הולך, אלא אי כבית שמאי כקוליהן וכחומריהן אי כבית־הלל כקוליהן וכחומריהן, און דער וואָס נעמט אימער די האַרבקייטען פון ביידע, אויף אים זאָגט דער פסוק דער נאָר גייט אימער אין דער פינסטער, נאָר אז ער טוט ווי די בית־שמאי, מוז ער טאָן ווי זייערע קילות און חומרות צוגלייך, און ווי די בית־הלל ווי זייערע קילות און חומרות צוגלייך, עס איז באַשייד אין עירובין דף ז' אז עס איז געמיינט אזא חומרא וואָס ענדערט זיך נאָך זיי נאָך ביי צוויי פאַרשיידענע זאַכען, ווי א שטייגער דער סקעלעט אויב עס פעלט ביי אים איין חוליא אין דער שדרה איז ער שוין ניט מטמא אין געצעלט און געגען טרפות איז עס שוין א טרפה נאָך בית־הלל, דאָס הייסט ביי טומאה איז עס אַ קולא ביי טרפות איז עס א חומרא, און נאָך בית־שמאי נאָך איז עס ערשט, אז עס פעלט צוויי חוליא'ס, איז ער ניט מטמא אין געצעלט און איז אַ טריפה, דאָס מיינט מען טאָר ניט ביי איין דין ענטשיידען ביי צוויי זאַכען צום גרינגער'ן אָדער פאַרקערט לויט צוויי דעות, ווי אַ שטייגער דאָ ביי רבא וואָס ענטשיידעט ווי רב און שמואל צום האַרבער'ן, פרעגט די גמרא: הא גופא קשיא אמרית לעולם הלכה כדברי בית־הלל והדר תני והרוצה לעשות כדברי בית־שמאי עושה? די בריתא איז דאָך שווער אין זיך אליין, דאָ זאָגסטו דאָס אימער איז די הלכה ווי די בית־הלל, און באָלד זאָגסטו אז אויב ער וויל קען ער טאָן ווי די בית־שמאי? ענטפערט די גמרא לא קשיא כאן קודם בת־ קול כאן לאחר בת־קול, עס איז ניט קיין קשיא דאָ וואו ער זאָגט דאס אימער איז די הלכה ווי בית הלל, איז געמיינט נאָכ'ן בת־קול וואָס איז ארויס פון הימעל דאָס די הלכה איז ווי די בית־הלל און דער צווייטער פאַל וואָס זאָגט דאָס ער קען אויך טאָן ווי די בית־שמאי האָט ער געמיינט דאָס נאָך פאַר'ן בת־קול, ואי בעית אימא אף לאחר בת־קול ור' יהושיע היא דאמר אין משגיחין בבת קול, און אז ווילסט וועל איך דיר זאָגען אפילו נאָכ'ן בת־קול,, דען צומאָל קומט דער בת־קול לויט דער הלכה אין הימעל ווי ביי ר' אליעזר וואָס איז געווען פון די בית־שמאי, נאָר עס קומט אויס ווי ר' יהושיע וואָס האָט אפגעענטפערט דאָס מיר קוקען ניט אויפ'ן בת־קול. און אין נאָמען

פון אַלע האָט ער אָפּגע'פּסק'ענט ווי די בית הלל, מכל מקום קשיא? אָבער אַלענפאַלס איז דאָך אַ קשיא ווי רבא פאַלט אויס אזוי צו פּסק'ענען ווי צוויי חומרות ביי איין דין? אמר רב טבות כולה כרב עבדא דכי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תציתו להו להני כללי דכייל יהודה אחי משמיה דרב, האָט רב טבות געזאָגט דעם גאַנצען דין האָט רבא אָנגעוועندעט ווי רב ניט ווי צוויי חומרות, אַי וואָלט דאָך דאַרפען זיין כשר אַלענפאַלס, איז עס אין שחיטה־פּלאַץ האָט ער דאָך געשאָכטען, איז עס ניט אין שחיטה־פּלאַץ ווערט דאָך ערשט טרפה ביי אַ רוב? נאָר ער האָט טרפה געמאַכט, ווייל ווען רמי בר יחזקאל איז אָנגעקומען האָט ער געזאָגט איר זאָלט אייך ניט צוהערען צו די כללים וואָס מיין ברידער יהודה האָט פאַרמירט אין נאָמען פון רב, אלע דינים פון רב אין דעם דור איז געווען רב יהודה דער איבערגעבער, און ער האָט דאָס איבערגעגעבען אין נאָמען פון רב אז ס איז געוועندעט אין פלאַץ פון שחיטה, אויב עס איז א מקום שחיטה איז עס במשהו און אויב ניט איז עס ברוב, האָרכט ניט דעם כלל, הכי אמר רב וושט נתנו בו חכמים שיעור, מכלל דתורבין הוושט לא מקום שחיטה הוא וקאמר במשהו, אזוי האָט רב געזאָגט אז ביים וושט האָבען די חכמים געגעבען דעם שיעור גלייך ווי זיי האָבען געגעבען דעם שיעור ביים קנה, אזוי ווי ביים קנה אינגאַנצען איז איין שיעור א רוב אזוי דאָגעגען ביים וושט אינגאַנצען איז אַלץ איין שיעור אַ משהו. איז דאָך געדרינגען אַז דער תורבץ הוושט איז ניט קיין מקום שחיטה, מיינט עס דאָך אויך אז עס איז ניט געוועندעט אין דעם, נאָר דער שיעור איז אַ שיעור אַלס אַן פאַר זיך, און דעריבער האָט רבא טריפה געמאַכט צוליב דער משהו שחיטה, ניט אין פלאַץ. פרעגט די גמרא: למעלה עד כמה? אמר רב נחמן עד כדי תפיסת יד, אויבען צום קאָפּ צו ביז וויפעל ווייט הייסט עס וושט אַלס שחיטה פּלאַץ האָט רב נחמן געזאָגט ביז אַ האַנד־גרייף, דאָס מיינט א גרייף מיט א דריי אָדער פיר פינגער, דען אויב אַ גאַנצע האַנד וואָלט ער זאָגן א טפח, למטה עד כמה? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה עד כדי שישעיר, און אונטען צום קערפּער צו ביז וויפעל איז מקום הוושט? האָט רב נחמן געזאָגט אין נאָמען פון רבה בר אבוה ביז'ן פּלאַץ וואו ער ווערט מיט האָר אינעווייניקסטער בויך פון וושט אָן ווערט מיט האָר אַלס א שוץ פאַר'ן מאָגען, פרעגט די גמרא: איני? עס איז דאָך ניט אזוי? והאמר רבינא אמר גניבא משמיה דרב טפח בוושט סמוך לכרס זהו כרס הפנימי, אמאי? כי קא שחיט בכרס קא שחיט? רבינא האָט דאָך געזאָגט אז גניבא האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב אז א פּלאַץ פון א טפח אין וושט נאָענט צום כרס דאָרט הייסט שוין דער כרס הפנימי, איז דאָך די קשיא ווארום זאָל דאָרט הייסען מקום השחיטה? דאָרט אויב ער זאָל שעכטען, וואָלט ער דאָך שעכטען אין בויך? ענטפערט די גמרא: אימא טפח בכרס סמוך לוושט זהו כרס הפנימי זאָג אזוי דעם טעקסט פון רב אז דער ערשטער טפח פונ'ם כרס וואָס איז נאָענט צום וושט, דאָס איז דער אינעווייניקסטער כרס ניט פון וושט אלייך, אי בעית אימא כי קאמר רב בתורא דמשעיר טפי, אַז ווילסט וועל איך דיר אזוי ענטפערן דאָס לעולם מיינט רב א טפח אין וושט אליין נאָענט צום כרס הייסט שוין כרס הפנימי, איי ווארום זאָל דאָרט כשר זיין די שחיטה? נאָר

ווייסטו וואו רב האָט געזאָגט אַז א טפח אין וושט הייסט שוין כרס הפנימי? ביי אַן אָקס וואָס האָט פיל האָר און דער וושט דאָרט ווערט העריג, אָבער ביי אַ געווייגליכער בהמה הייסט נאָר דאָרט וושט אַלס פלאַץ פאר שחיטה. אמר רב נחמן אמר שמואל תורבץ הוושט שניטל כולו מלחי כשר. דם נחמן האָט געזאָגט אין נאָמען פון שמואל אויב דער תורבץ הוושט איז אָוועק־ געגומען פון דער קינבאַק איז כשר, די גמרא וועט ווייטער פרעגען עס הייסט דאָך גערייסענע סימנים? זאָגט די גמרא ותנא תונא, דער תנא ווייטער איז א משנה וועט זיין א ראייה צו דער געלערנטע זאָך דאָ, דען מיר האָבען געלערנט ווייטער, ניטל לחי התחתון כשר, אויב די באַק אונטען אין אָוועקגענומען איז כשר, און די סימנים זייענען דאָך דאָרט צוגעוואַקסען, זעהסטו דאָך גוט דאָס אויב דער תורבץ הוושט איז אָוועקגענומען פונ'ם באַק איז כשר, מתקיף לה רב פפא והא איכא עיקר סימנים? האָט רב פפא א קשיא געפרעגט עס איז דאָך דאָ גערייסענע סימנים? פרעגט די גמרא צוריק ולרב פפא קשיא מתניתין ניטל לחי התחתון כשר? און נאָך רב פפא איז דאָך אויך שוועך, די משנה, אָוועקגענומענע באַק הייסט דאָך אָפּגעריסענע סימנים? ענטפערט די גמרא בשלמא מתניתין לרב פפא לא קשיא הא דאיעקר איעקורי הא באיגום אאיגומי מעילוי כימנים. אַנדערש נאָך רב פפא, קען מען פאַרענטפערן די קשיא, דאָס דאָ וואו עס הייסט עיקור סימנים, איז ווייל דער תורבץ איז אָפּגעריסען פונ'ם באַק, אָבער די משנה ווייטער שמועסט וואו די באַק האָט זיך אָפּגעטיילט פונ'ם פלייש וואָס איז ערשט צוגעוואַקסען צום וושט הייסט עס ניט קיין עיקור, ווייל דער וושט איז דאָך נאָך באַהאָפטען צום פלייש, אלא לשמואל קשיא? אָבער נאָך שמואל נאָך איז דאָך שוועך, עס הייסט דאָך אָפּגעריסענע סימנים? ענטפערט די גמרא לא תימא כולו אלא אימא רובו, זאָלסט ניט זאָגען אינגאַנצען נאָר אַלס מערהייט אָבער טיילווייז איז ער נאָך באַהעפטען צום פלייש, פרעגט די גמרא והאמר רבה בר בר חנה אמר שמואל סימנים שנדלדלו ברובן טרפה? רבה בר בר חנה האָט דאָך געזאָגט אין נאָמען פון שמואל, אז די סימנים זענען אָוועקגעריסען פונ'ם פלייש אין זייער מערהייט איז עס טרפה? אמר רב שישא בריה דרב אידי, הא דאיקפול איקפולי התם דאפרוק אפרוקי, דאָס וואָס רב נחמן זאָגט אין נאָמען פון שמואל אַלס כשר שמועסט וואו ער איז אָפּגעטיילט שטיקלאָוויז, א שטיקעל באַהעפטען, א שטיקעל אָפּגעטיילט, אַזוי ווי א קייט, קפל מיינט ווי א קייט, אָבער דאָרט וואָס רבה בר בר חנה זאָגט איז נאָמען פון שמואל אַלס טרפה שמועסט וואו ער איז באַהעפטען א מערהייט אין איין פלאַץ און ער באמבעלט זיך, דאָס קען זיך קיינמאָל ניט צוזאַוונמענוואַקסען, און ער זאָגט טאַקע דעם לשון דלדול וואָס מיינט זיי באמבלען זיך אָוועק פון פלייש און עס האָלט זיך ווי פאַנאַנדער גענומען, אַזוי מיינט אפרוק אפרוקי וואָס די גמרא זאָגט אַלס ענטפער, ווי פרקי ביים משכן, ופסוקת הגרגרת: תנא כמה פסוק הגרגרת? ברובה, מיר האָבען געלערנט וויפיל מיינט איבערגעהאַקט עס זאָל זיין טרפה? א רוב, וכמה רובה? אמר רב (דף מ"ד ע"ב) רוב עוביה, ואמרי לה רוב חללה, און

רוב עוביה ואמרי לה פרוב חללה הויה פסוקת הרגלית דאתאי לקמיה דרב יתיב ואקא בדיקי ליה ברוב עוביה אמרו ליה רב כהנא ורב אסי דימתינו ברבינו ביוב חללה שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה בדקה ברוב חללה ואכשרה וזבן מינה *בתליסר איסתרי פשיטי בישרא והיכי עביד הכי *והתניא הכם שטיחא אין חבירו רשאי לטהר [ג] אשר אין חבירו רשאי להטיר שאני הבא דרב לא אסר מיסר וכיון דאורי בה חכם הכי אכל מינה והא כתיב *ואומר* אהה ה' אלהים הגה נפשי לא מטומאה ונבלה ומרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בפי בשר פגול *הנה נפשי לא מטומאה שלא הדהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה ונבלה ומרפה לא אכלתי שלא אכלתי בשר כוס כוס מעולם ורא בא בפי בשר פגול שלא אכלתי מבהמה [ד] שהורה בה חכם משום ר' נתן אמרו *שלא אכלתי מבהמה שלא הורמה מתניתי' הני מילי מלתא [ה] דתליא בספרא רבה בר בר חנה אנמריה סמך ותיפוק ליה משום חשדא דתניא *דן את הדין זיכה וחייב טימא ומיהר אסר והתיר וכן העדים שהעידו כולן ראשון ליקח אבל *אמרו חכמי' הרחק מן הכיעור ומן הדומ' לו ה"מ מידי דמוכין *משומא הכא מתקלא מוכח כי הא *דרבה שרא מרפתא וזבן מינה בישרא אמר' ליה בת רב חסדא אבא שרא בוכרא ולא זבן מינ' בישרא אמר ליה ה"מ בוכרא דאשומא מזדבן הכא מתקלא מוכח מאי אכ' משום אומצא מעלייתא כי יומא אומצא מעלייתא זבנו לי אמר רב חסדא איהו ת"ח זה הרואה טרפה לעצמו ואמר רב חסדא איהו *שונא מתנות יחיה זה הרואה טרפ' לעצמו דרישו מר זוטרא משמיה דרב חסדא כל מי שקורא ושונ' ורואה טרפה לעצמו ושימש תלמידי חכמים עליו הכתוב אומר *יגיע כפיך כי תאכל אשריך ושוב לך רב זביד אמר זוכה ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא *אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא *ר' אלעזר כי הוו משדרי ליה מבי נשיאה מידי לא שקיל וכי הוו מזמני ליה לא אזיל אמר לא קא בעי מר דאיהי דכתיב ושונה מתנות יחי' ר' זירא כי *משדרי ליה לא שקיל כי הוו מזמנין ליה אזיל אמר

אתיקוני

דיבי עגיד הכי והא תניא חכם בעינא כו' ות"ה דלק' (דף מט :) גבי הוחזל מחצלת דלמחכתה בכמפוחא דכבדא הוחזל מה בהיא דרב אידי מיבעי ליה לחלל בה שבת ור"ל דחכם גמרים כמאן דכלמדי' בקוף מ"ב דכתי (דף כ :) גבי יעלתה דתיתים דחכם בהיא דרב יצחק בר חנה ובעי לה ותיתים קניה דרב יצחק בר יהודי יהיבי לה ובריך עליה ואחכם בעינא כו' ובעבי דמיבעיא לי' מעי מעי' לה כיון דלמדי' כל יומי הוה יכי לי דקא בר בר חנה בהיא ובהאי יומא חכם גמירים הוה יכי לה ובעי החם בהא תניא לי פלוני חכם ונהו פיזרו לחמני' לו ליתיה לחמנתא ובעי לי' לחקן בר' יהודה לגמרי' קמיך *יפיכם בם קנ' יהודה ביה ולחידך בביא דבעי ובעיקרא מעי' מעי לה דכיון דלמדי' קמיך כלי לחתי' מיה מלחקר חביבו וכי למה לחן חביבו כלחי לחתי' היינו ובקבלת ובפיזרו בחמתא' מני למלי דמקיל דלמדי' קמיך לה גרוך למלי דבעבי לה לחקר ולא גידו לחא דחחמה בחמין ובכלוחיה היה כלחה פסקו חחבוב דכלה בחמי' קמיך ולבן חחניח בלבריה ולפיכ לריכין לפרושי קמיך דבעיקרא מעי מעי לה וחכיח עיבד' דלק' (דף מט :) דחיחה בחמלחה בחמחוב' דכבדא ובחלחה בחלחה לפני בניה בחדיק ובחלחה בחלחה לפני בניהם ל"ג לה יהא מלחר חביחי' : **ובן** חעיד בחמיד כולם בחלין ליקח כו' דבעיי לי' בחמי' כלמדי' בפ"ג דעבודה (דף כה:) ומיה לבעל כפן מוב לכלחקן ולח חלמיד ובריה בחלין בחלין ליקח כו' בעלמא חחניחים על גב חבא לו על בעל בעלין ונקח לה חבו חכמים לומבר' דעבד' לה בעלין חבל דיבול לומבו כלמדי' בפרק חלקבל (דף קו :) לומר לעבדים לומר לבוחב בעבד ועבדי' ויחמרו לה בעבדה בימלחל כלחה חביבין בחלח בעבדו בעבדים ויש ליחה לו בחלחה בפני חבו חלך בחלי לה לה בעבדי חחם בעבדה ובן לומר בכל דבר בעבד' על פיחם חבוב בעבדה בחלחר בחם בחלי בלה בחמי' בעבדה בחלחר בן בעבד לל בחיפר לבעבד ובעבדים לחחוב ובחבר בחם לה יבחו ולה בחבדב בים בגם לם לין בוחרין בדבר בים בחבדין ולח בחלחר לי לה בדין בעיי בל' (ר' כה :) בחלן לן לה בדין בעיי בפ' קמל בקמלדין (דף ו :) בקבים בדבי בי'בים דין ולחר בוקה ב' בלה בי'ה לחל ולין לומר בדי'ן לה חביד בהה בחלי'ן בפ"ג דבמוח (דף כה :) בחבים בחלר לה חבלה בבל בחלה בחלה בחלה

וויפיל הייסט א רוב? רב זאגט א מערהייט איז איר גרעב און טייל זאגען א מערהייט איז חלל, איז דער גרעב קען זיין א רוב כאטש די הוילקייט איז נאך ניט אפען אויף א רוב, דהיינו וואו דער שפאלט אין ביידע זייטען האט ניט דערגרייכט צום חלל. ההיא פסוקת הגרגרת דאתי לקמיה דרב, יתיב וקא בדיק לה ברוב עוביה, עם האט זיך געטראפען אז איבערגעהאקטער גרגרת, וואס מען האט פארגעבראכט פאר רב'ן איז ער געזעסען און בודק געווען אויב עס האט א מערהייט אין איהר גרעב, אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב לימדתנו רבינו ברוב חללה? שדריה לקמיה דרבה בר בר חנה בדקה ברוב חללה ואכשרה, האבען רב כהנא און רב אסי געזאגט צו רב, רבינו דו האסט דאך אונז געלערענט דאס טרפה איז ערשט ביי א רוב חלל? האט רב אוועקגעשיקט דעם קנה צו רבה בר בר חנה און ער האט בודק געווען לויט'ן חלל און מכשיר געווען, וזבן מינה בתליסר איסתירי פשוטי בישרא, און ער האט געקוויפט פון די פלייש פאר דרייצען סלעים איינפאכע מדינה געלד (צורי איז א סלע אכט מאל מאהר) פרענט די גמרא והיכי עביד הכי והתניא חכם שטימא אין רשאי חבירו לטהר, אסה אין חבירו רשאי להתיר? און וויי אזוי האט רבה בר בר חנה געמענט דאס טון, מיר האבען דאך געלערענט אז א חכם איז מטמא טאר זיין חבר ניט מטהר זיין, אז ער אסר'ט טאר זיין חבר ניט מתיר זיין? ענטפערט די גמרא שאני הכא דרב לא אסר מיסר, דא איז אנדערש, דען רב האט ניט גע'אסור'ט נאר בלויז אונטערזוכט און עס צוריקגענעבען. פרעגט די גמרא וכיון דאורי בה חכם היכי אכל מיניה? און אז א חכם האט געפסק'עט וויי רב האט דא געזייגט, אז עס איז געווענדט אין א רוב פון די גרעב, וויי אזוי האט רבה בר בר חנה שוין געקענט עסען די פלייש? והא כתיב ויאמר אהה ה' אלקים הנה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בפי בשר פיגול, שלא הרהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה, דער פסוק זאגט דאך אז יחזקאל האט געזאגט צום באשעפער אוי וועה איז, א נאט, מיין נפש איז נאך קיינמאל ניט פאראומריניגט געווארען און קיין נבלה וטרפה האב איך נאך פון מיין יונענד אן ביז יעצט ניט נענעסען, און עס איז נאך אין מיין מויל קיין בשר פיגול ניט געקומען, לא מטומאה מינט, דאס איך האב ניט געטראכט בייטאג אום ניט צו קומען צו א טרעפונג ביינאכט, ונבלה וטרפה לא אכלתי, שלא אכלתי בשר כום כום מעולם, און נבלה וטרפה מינט, דאס איך האב קיין מאל ניט נענעסען קיין בשר כוס, פלייש פון א קראנקער בהמה, וואס מען זאגט ביי איהר שעכט שענל איידער זי געהט אוים, ולא בא בפי בשר פיגול, שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם, און פיגול מינט דא, דאס איך האב קיינמאל ניט נענעסען פון א בהמה וואו א חכם האט שוין נעזאגט זיין חוות דעת. משום ר' נתן אמרו שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה, פון ר' נתן וועגען האט מען נעזאגט דאס יחזקאל האט געמיינט, דאס איך האב נאך ניט נענעסען פון א בהמה פון וועלכער מען האט נאך די מתנות ניט אוועקגענעבען צום כהן, פיגול מיינט וואו אז אנדער חכם האט אנדערש געטראכט איבער איהר, אדער וואו דער באלעבאס האט נעטראכט ניט צו נעבען די מתנות, יעצט ווי אזוי האט איך צוגעפיהרט

דאם רבה בר בר חנה זאל עסען פון די פלייש? ענטפערט די גמרא הני מילי מילתא דתליא בסברא, רבה בר בר חנה אגמריה סמך, די רייד, מען זאל ניט עסען די זאד וואו א חכם האט שוין ארויסגעזאגט זיין חוות דעת, איז עס נאר געזאגט ביי א זאד וואם איז געווענדט אין סברה, קען מען זאגען דאם יענעם'ס סברה איז קראנטער, אבער דא האט זיך רבה פאר־לאזט אויפ'ן לערנונג וואם ער האט מקבל געווען פון זיינע רבי'ם. פרעגט די גמרא ותיפוק ליה משום חשדא דתניא דן את הדין זיכה וחייב טימא וטיהר אסר והתיר, וכן העדים שהעידו כולן רשאין ליקח, דרינג דיר, דאם ער האט ניט געדארפט קויפען צוליב חשד, דעו מיר האבען געלערענט אז אייגער האט דורכגעפירט א משפט, ער האט גערעכט און שולדיג געמאכט, ער האט מטמא און מטהר געווען אדער ער האט גע'אסור'ט און גע'מתיר'ט, און אזוי די עדות דערביי מעגען אלע קויפען די זאד אויף וועלכער דער משפט איז דורכגעפיהרט געווארען, אבל אמרו חכמים הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו, אבער די חכמים האבען געזאגט דערווייטער דיך פון א מיאוס'ר זאך אדער אן עהנלכקייט, דעו די וועלט איז חושד, דאם זיי קריגען די זאך פאר ביליגער, קוקט עס אויס וויי שוחד, היינט ווי אזוי האט רבה געקויפט די פלייש? ענטפערט די גמרא הני מילי מידי דמזבן בשומא, הכא מתקלא מוכח, וועו זענען די רייד געזאגט? ביי א זאד וואם ווערט פארקויפט מיט'ן שאצען קען מען חושד זיין, דאם ער קריגט עס פאר ביליגער אבער א זאד וואם ווערט פארקויפט אויפן וואג איז אן איבערצייגונג אויף איהר פולער פריין, כי הא דרבה שרי טרפתא וזבן מיניה בישרא, אמרה ליה בת רב חסדא אבא שרי בוכרא ולא זבן מיניה בישרא, ווי א שטייגער די פאסירונג, וואו רבה האט מתיר געמאכט א טרפה און געקויפט פונ'ם פלייש, האט די טאכטער פון רב חסדא צו איהם געזאגט, רעד פאטער מיינער האט מתיר געמאכט א בכור צוליב א פעהלער, און ניט געקויפט פונ'ם פלייש. אמר לה הני מילי בוכרא דאשומא מזבן הכא מתקלא מוכח, האט ער צו איהר געזאגט, וועו זענען די רייד געזאגט? ביי א בכור וואם ווערט פארקויפט מיט שאצען, ווי עס איז געזאגט אין דער גמרא בכורות דף ל"א, אבער דא איז מיט וואג איז עס אן איבער־צייגונג דאם יעדער ניט דעם פריין. מאי איכא? משום אומצא מעליותא? כל יומא אומצא מעליותא זבני לי, היינט וואם נאר איז דא פארא וואם מען קען מיר חושד זיין דערמיט? צוליב מען גיט מיר פון בעסערען פלייש? אלעמאל פארקויפט מען מיר פון בעסערען פלייש. אמר רב חסדא איזה תלמיד חכם? זה הרואה טרפה לעצמו, רב חסדא האט געזאגט, ווער הייסט א תלמיד חכם? דער וואס זעהט א טרפה ביי זיין בהמה און עס איז איהם ניט קיין שאד. ואמר רב חסדא איזה שונא מתנות יחיה? זה הרואה טרפה לעצמו, און נאד האט רב חסדא געזאגט, וועלכער קען היסען וואם האט פיינט מתנות? דער וואס זעהט א טרפה ביי זיין אייגענער בהמה, און זוכט ניט קיין שווערען היתר, איז דאד געווים דאם ער פאר־לאנגט ניט קיין געשענקטע זאכען. דרש מר זוטרא משמיה דרב חסדא כל מי שקורא ושונה ורואה טרפה לעצמו ושימש תלמידי חכמים, עליו הכתוב אומר יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, מר זוטרא האט גע'דרש'נט אין נאמען פון רב חסדא, דער וואס לערענט פסוק און

משניות אוו זעהט א טרפה ביי זיך אליין אוו איז משמש די תלמידי חכמים
צו אויסגלייכען זייערע משניות וואם איבער-איינשטטימען ניט, אויף איהם
זאגט דער פסוק, אז דו וועסט עסען פון דיין ארבייט איז וואויל אוו גוט
צו דיר, דעו מיידאד א טרפה האלטסטו ניט פאר דיינם צו נאכזוכען א
שווערעו היתר, א געווים נאד יענעמס? רב זביד אמר זוכה ונוחל שני
עולמות העולם הזה והעולם הבא, אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם
הבא, רב זביד זאגט פון דעם פסוק, דאם ער איז זוכה אוו ערבט צוויי
וועלטען, וויל אשריך מיינט דיזע וועלט אוו טוב לך עולם הבא. ר' אלעזר
כי הוו משדרי ליה מבי נשיאה מידי לא שקיל, וכי הוו מזמני ליה
לא אזיל. אמר, לא קא בעי מר דאיחי? דכתיב ושונא מתנות יחיה.
ר' אלעזר אז מען האט איהם עפעם געשיקט פון נשיא האט ער ניט גענומעו,
אוו מען האט איהם איינגעלאדעו דארט, איז ער ניט געגאנגעו. ער האט
באפוילעו, וויל דער האר ניט איד זאל לעבעו? דעו דער פסוק זאגט דאד
אז דער וואם האט פיינט פרעזענטעו דער לעבט. רבי זירא כי משדרי
ליה לא שקיל, כי הוו מזמני ליה אזיל, אמר (דף מ"ה ע"א) אתייקורי
הוא דמתייקרו בי, ר' זירא אז מעו האט איהם עפעם געשיקט האט ער ניט
גענומעו אוו אז מעו האט איהם איינגעלאדעו איז ער יא געגאנגעו, ער האט
זיך געטראכט, זיי האלטעו זיך גרויס מיט מיר, איז דאד דער געווינם פאר
זיי. אמר רב יהודה אמר רב ניקבה כנפה מצטרפין לרובא, רב יהודה
האט געזאגט אין נאמעו פון רב, אויב דער קנה איז געלעבערט ווי א זיפ
נעמעו זיי זיך צוזאמעו די לעבעלאד פאר א רוב אלס טרפה. מתיב רב
ירמיה ובגולגולת שיש בה נקב אחד ארוך, אפילו יש בה נקבים
הרבה מצטרפין למלא מקדח, האט רב ירמיה א קשיא געפרעגט, מיר
האבעו געלערענט אין א משנה אין אהלות דאם ביים קאפ, אויב עם איז איין
לאנגער לאד אדער אפילו א סך לעבעלאד נעמעו זיי זיך צוזאמעו, עם זאל
היסעו גלייך ווי עם וואלט זיין א פולער לאד פון א האמערשטיכער עם זאל
ניט מטמא זיין דעם געצעלט נאר בלויז דורך באריהרונג אוו באוועגונג,
אלמא כיון דשיעורא מלא מקדח, למלא מקדח מצטרפין, הכא נמי
כיון דשיעוריה כאיסר לכאיסר מצטרפין? זעהעו מיר דאד, ווי-באלד
דער שיעור נקב ביים קנה איז די גרויס פון א מלא מקדד, נעמעו זיך
די לעבעלאד צוזאמעו אויך פאר דעם שיעור. אזוי אויד דא, אזוי ווי
דער שיעור נקב ביים קנה איז די גרויס פון א מלא מקדח, נעמעו זיך
דארפעו זיך די לעבעלאד צוזאמענעמעו אויד פאר דעם זעלבעו שיעור,
היינט ווי קומט אז נקבים זאלעו זיך מצטרף זיין אויף א רוב וואם איז
אז אנדערה שיעור? ענטפערט די גמרא אישתמיטתיה הא, נעם אוועק
דעם פרעגער פון דער פראגע. דאמר ר' חלבו אמר רב חמא בר גוריא
אמר רב נקבים שיש בהם חסרון מצטרפין לכאיסר, ושאין בהם חסרון
מצטרפין לרובא, דעו חלבו האט געזאגט אין נאמעו פון רב חמא בר
גוריא פאר רב ווענעו, דאם לעבעלאד וואם האבעו א פעהלוגג פון פלויש
זענעו זיך מצטרף פאר אז איסר אוו די לעבעלאד וואם האבעו ניט קיין

איתיקורי מתייקרי בי · כבבדין הם · ניגה מלמי קועל מלגם והמלמ' היא ואין ז' מפנה : נגעה · הגלגלת קניב קניב להיקפה נקבים דקים כמפה : מצטרפין להזאב · אלו הין כולן מחוברים יחד היא ריזת נפקר עלפה : ובגולגלות . לבני דמזה תקרון בגדים קתני קיפל ובגולגלות כדי שיעביל עין תחי וינוח ידי תקרון ולא עבעול ותעני" בבגדות (דף לח ע') כמה יעבל עין תחי וינוח כמלא נקודה על רופאים ותני עלה לתם יש בי נקב לחד לתרוך בתין ענגל רואים אותו תם יתני תרכו למגולי והוי כמלא נקודה הוי תקרון לו לפני יש בו נקבים קטנים הרבה כולן מצטרפין לכמלא נקודה : אלמא · כיון דשיעור תקרון גולגלת כמלא נקודה הוא מצטרפין נקבים הקטנים לכמלא נקודה בחלו הוי הר נקב ולא יהבינן ליה שיעורא לחלישא : והבא · מי · למיא · "דבפקוקות שיעורא לרופא גבי נקובה תן בזהביהון (לקמן דף נד ע') עד כמה מחקר עד כלומר התינוק ללמוד ניקב הקנה מניחתו בכלומר וגבי נקבים קטנים מני כלומר : אשתמיטתיה · להאי נקבה : מצטרפין לחובא · היו בפקוק כעלמא דלא מיתקלא ניקבה כנפה מני בדלמא תקרון : נישלה הימנה רצועה לארבה · דלומר תקרון : מצטרפת לאוזני · לי "כי ומגולת לם היא לומר מיקר מרפה : בעיפא · נקבים דתקרון קטן לכלומר לחזיל בגרונא דדיה לומר בכמה הוי בישתי · מקפלו · תוכך נעוות עין הנקבים ונפלידים עד שיכל לקפל הלשונה קרן פה כלפי פי הקנה ומכלו לניקוב הנקבים מיש הקנה : אם חיש · בין הנקבים והמלם שבין נקב לנקב לת רוב הקנה לחני דבנקבים גדידי ליכא רובא · מרפה · הילול וב בתן תקרון לישוב קיבוב נקבים זה לפי כפפה דהא לניקובי כפפה קיבון : ומסתיך · בלא הסכת מנופה ז ולא היתה לומר לומר בלומר לו בלטרפין לרופה : נפיא · כעין מעוטן הנפה מנחיתן שם יציעים שב הקנה בית השוגג וזה קרון הא לך ניקובי בנפה מלמת ומעכה כפה הביבך : נפתחה · כעין לבן ולא ניעל הפתח לבא מלי ומיזל קקף שם כעין לבן ובעזהו : בדי שיכנס אימי לרחבי · ובישל גדול הוא זה מלומר דהכל

מצטרפין לכמולת מקרא · לחו עמוס דצבו לניקבתם כנ"ש חלא עמוס דצ"ק פיקבו ביעיל נקב שיעולת דצ"ש : **אשתמיטתיה** הא למוני כרי · ק"ל דצ"ל יהיה לחמלט נקבים בים לחם תקרון קאמר דמצטרפין לרופא ודלקבו כנפה דמצטע כנקבי כפה בים חסם תקרון לחיל ולא נקבו דבפלון בים תקרון לחיל ולא נקבו כפה חלא לומר דמלחה נקבים כנפה ובמון לבמתיה : קמ"ל

ניטלה ומוכה לנישה מן מצטרפין לבחיקר · מיהם לנעטרין ניקבה וכ"ש לומר :

בדי שיכנס לוקר לבחבו · פיכוב לבחבו על לוקר ביעיבתו עם כל בחבו ויכנס לחיקרו דרך עוביו :

אנפה · עגנים · בפסנה דלבה יומר מדלו ליעול יכן בגדול :

חותך · אחי לנעות ומכלן ומכלן פי' ר"ח מחים ומכלן ומחים ומכלן והלו חוב לת הוי כהחול דמנפת מעיר (דף לת ע') שלא הוי עם עום לנעות כחתכן בפרק לא הוי מיפתין :

אשתמיטתיה

אתייקורי הוא דמתייקרו בי אמר רב יהוד' אמר רב ניקבה כנפה מצטרפים לרובא מתיב רב יהושע "ובגולגולת שיש בה נקב אחד אורך אפילו יש בה נקבים הרבה מצטרפים למלא מקדח אלמ' כיון דשיעורא מלא מקדח למלא מקדח מצטרפין ה"נ כיון דשיעור' כאיסר לבאיסר מצטרפין אשתמיטתיה הא דאמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יעקבים שיש בהן הסרון מצטרפין לכאיסר ושאין בהן הסרון מצטרפין לרובא בעיפא מאי אמר רבי יצחק בר נחמני לידידי מיפ"ש לי מניה דרבי אלעזר נתקפלו ומניתו על פי הקנה אם חיפה את רוב הקנה טרפה ואם לאו כשרה א"ר פפא וסימנך נפיא "פתחה כדלת אמר רב יחמן כדי שיכנס איסר לחבוי "נסדקה אמר רב אפי' לא נשתייר בה אלא חוליא אחת למעי' ותוליא אחת למטה כשרה אמרוה כמיה דרבי יוחנן אמר מה חוליא ומה חוליא דקאמר רב אלא אימא ואפילו לא נשתייר בה אלא משהו למעלה ומשהו למטה כשרה אמרוה כמיה דר' יוחנן משמיה דר' יונתן הכי אמר להי "ידיעין חברין בבלאי לפירושי כי האי מעמא תני ר' חייא בר יוסף כמיה דרבי יוחנן כל הצואר כולו כשר לשחיטה מטבעת הגדולה עד כניפי ריאה דתחתונה אמר רבא תחתונה שהיא עליונה שאני אומר לכל שפושטת צוארה ורוצה ובלבד שלא תאגם בעי רב הונא ואיתימא רב חנניה אכסה עצמה מהו "תיקו יתיב רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש נפק מלתא מביניהו אנס בסימנים ושחט פסולה ניקב הקנה למטה מן החזה נידון כריאה תנו רבנן "אי זהו חזה זה הריאה את הקרקע למטה עד הצואר למעלה עד הברס חותך שתי צלעות משתי דפנות אילך ואילך וזהו חזה הניתן לכהנים : ניקב קרום של מיה · רבי ושמואל דאמרי תרוייהו "קרמא עלאה אף על גב דלא אינקיב תותאה ואמרי להי "יער דאלניב תותאה אמר ר' שמואל בר נחמני ומיפ"ש חייתא דתניה ביה מוהא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי כנגדו בבצים ניכר א"ר שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום קפ"א "מוה כל מה שבקדירה נדון כמוה התחיל למשך נדון כתוב השדרה ומהיכן מתחיל למשך אמר רבי יצחק בר נחמני

לידידי מיפ"ש לי מניה דרבי יהושע בן לוי ימין שני

פעהלונג, נעמען זיי זיך צוזאמען אויף א רוב, ווייל אויב עס פעהלט ניט, איז עס ניט ערגער ווי א געוועלטיקער שפאלט וואו דער דין איז א רוב. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי ניטלה הימנה רצועה מצטרפת לכאיסר, האט רבה בר בר חנה געזאגט אין נאמען פון ר' יהושע בן לוי, אז אין א נקב האט געפעהלט א פאסיקעל ארום, איז זיך דער נקב — אויב ער איז אין לענג — מצטריף זיך אויף א קיילעכדיגען איסר. בעי מיניה רבי יצחק בר נחמני מר' יהושע בן לוי ניקבה כנפה מהו? האט ר' יצחק בר נחמני געפרענט פון ר' יהושע בן לוי אויב דער קנה איז געווען געלעכערט ווי א זיפ, ווי איז דער דין? אמר ליה הרי אמרו נקבים שיש בהם חסרון מצטרפין לכאיסר ושאין בהם חסרון מצטרפין לרובא, האט ער צו איהם געזאגט, די חכמים האבען דאך געזאגט אויב די נקבים האבען א פעהלונג איז דער מיטען, זענען זיי זיך מצטרף אויף אז איסר, און אויב ניט מיט א חסרון, זענען זיי זיך מצטרף אויף א רוב? בעופא מאי? איך פרעג דיר, ביי אן עוף, ווי איז דער דין. דארט קענסטו דאך ניט זאגען ווי אן איסר, דען ווי בריט איז דען א קנה פון אן עוף? אמר רבי יצחק בר נחמני לדידי מפרשא לי מיניה דרבי אלעזר מקפלו ומניחו על פי הקנה, אם חופה את רוב הקנה טרפה ואם לאו כשרה, האט ר' יצחק בר נחמני געזאגט, עס איז מיר באשייד געווארען פון ר' אלעזר, דאס מען שנייד ארויס דאס שטיקעל פלאץ וואס איז געלעכערט ווי א זיפ, און מען פאלד עס אין צווייען און מען לענט עס ארויף אויפ'ן מויל פון קנה, אויב עס פארדעקט דעם רוב עפענונג פון קנה איז עס א טרפה, וויל מען נעמהט אן דאס די לעכעלאך ווי א זיפ אלס געדאפעלט, איז גלייך ווי א בלויזע לאך, דען די ראמען וואס האלטען צוזאמען די לעכער לאך פון איין העלפט איבערגעלעגט אויף דער אנדער העלפט, פארנעמען דעם פלאץ פון די לעכעלאך אויך דארט, און אויב זיי פארדעקען א רוב חלל אויפ'ן קנה איז עס טרפה, און אויב ניט איז עס כשר. אמר רב פפא ומימנך נפיא נפחתה כדלת, האט רב פפא געזאגט, אז דא איז דיין סימן ניט צו פארגעסען די הלכה, א זיפ וועלכע עס פעהלט אין איהר דנא, אלס צוזאמענגעלעגט פארמאכט עס ווי א טיר. אמר רב נחמן כדי שיכנס איסר לרחבו, האט רב נחמן געזאגט, דעם שיעור וואס די חכמים האבען געזאגט וועגען נקב וואו עס פעהלט פלייש אין דער מיטען, דאס ער דארף גרייכען צו אן איסר, האבען זיי געמיינט דער איסר זאל קענען אריין אין זיין בריט, און אויב דער נקב איז אין דער לענג, דארף ער זיין פיעל לענגער, עס זאל זיך קענען מצטרף זיין פאר א נאנצען איסר אין דער בריט נסדקה אמר רב אפילו לא נשתייר בה אלא חוליא אחת למעלה וחוליא אחת למטה כשרה, אויב דער קנה איז געשפאלטען אין דער לענג, האט רב געזאגט, אפילו עס איז ניט איבערגעבליבען נאר איין נאנצער רינג אין דער הויך און איין רינג אונטען, איז אויך כשר וויל די לונגען ציהען דיג ארונטער האלטען זיי דעם שפאלט צוזאמענגענומען, נישט אזוי וועז דער שפאלט איז אין דער בריט איז ער אימער אפען אן בריטעט איהם אלעמאל מעהר. אמרוה קמיה דר' יוחנן, אמר מאי חוליא ומאי חוליא דקאמר רב? אלא אימא אפילו לא נשתייר בה אלא משהו

למעלה ומשהו למטה כשרה. האבעז זיי איבערגעזאגט רב׳ס דין פאר ר׳ יוחנן, האט ער געזאגט, וואם רינג וואם רינג וואם רב זאגט זיך? נאר אזוי זאג דעם דין, אפילו עס איז ניט געבליבען אלס גאנץ, נאר אויבען א ביסעל און אונטען א ביסעל איז כשר. אמרוה קמיה דר׳ יוחנן משמיה דר׳ יונתן הכי, אמר להו ידעין חברין בבלאי לפרושי כי האי טעמא. זיי האבען אויך געזאגט פאר ר׳ יוחנן אין נאמען פון ר׳ יונתן, דאם ער האט אויך אזוי געזאגט, אז עס איז גענוג אביסעל אויבען און אביסעל אונטען, האט ר׳ יוחנן צו זיי געזאגט, די חברים פון בבל וויסען צו באשיידען אזא סברה. תנא ר׳ חייא בר יוסף קמיה דר׳ יוחנן כל הצואר כולו כשר לשחיטה מטבעת הגדולה עד כנפי ריאה התחתונה. ר׳ חייא בר יוסף האט געלערנט פאר ר׳ יוחנן דאם דער גאנצער האלז איז כשר פאר שחיטה פון ערשטען גרויסען רינג אן ביז צו די לאפען לונגען וועלכע הענגען ארונטער, דאם מיינט די אונטערשטע לאפ, כאטש דער קנה ציהט זיך טיפער צווישען די לאפען וועלכע הענגען אריבער איבער א טייל פון קנה, הייסט שוין דארט ניט קיין מקום שחיטה. אמר רבא תחתונה שהיא עליונה, שאני אומר כל שפושטת צוארה ורועה, האט רבא געזאגט, די אונטערשטע לאפ איז געוויסען אזוי אין א פאזיציע וועז זי שטעהט, וואו די לאפען קוקען אוים ווי אויפגעשפרייטע פליגעל, איז דער שיעור ביז׳ן ערשטען לאפ וואם הענגט אונטען, וואם ענדערט זיך אין באגריף צו געוויסען וועלען אלס אויבערשער לאפ — אין א ליגענדען צושטאנד, דען וועז די בהמה ליגט פאר שחיטה רעכענט זיך דער אנפאנג פון קאפ וואו דער קנה פאנגט אן מיט א שיפויי כובע און טבעת הגדולה ביז די ערשטע אוני (וואם איך רוף דא מיטן נאמען לאפ וויל זיי הענגען אריבער ווי די לאפען) וואם הייסט אויך די אויבערשטע אוני, ער רופט איהר תחתונה וויל איך זאג, דאם אין א שטעהנדען צושטאנד איז פארגעשטעלט אמבעסטען, ווי וויט אוים־געשטרעקט דער האלז דארף זיין, ווי א בהמה וואם שטרעקט אוים איהר האלז וועז זי פאשעט זיך. ובלבד שלא תאנס, אבער נאר זי זאל זיך ניט צופיל נייטען, דהיינו וואו די גראז איז אין א גרוב וואו זי נייט זיך צו דערלאנגען די גראז, דאמאלס ציהט זי צופיל ארויס דעם קנה פון צווישען די לאפען, וואו עס הייסט שוין ניט קיין מקום שחיטה. בעי רב חנינא ואיתימא רב חנניה אנסה עצמה מהו? תיקו. האט רב חנינא, און טייל זאגען רב חנניה א פראגע געפרעגט, אז זי האט זיך אליין נעגייט און צופיל דעם האלז אויסגעשטרעקט וועראנד דער שחיטה, ווי איז דער דין, צי איז אויך דער זעלבער דין איבער׳ן גאנצען האלז? בלייבט די פראגע שטעהן, און מען גייט לחומרא, ניט צו שעכטען נעבען ענד פון האלז צום קערפער צו, וויל עס קען זיין דאם דער שטיקעל קנה איז שוין פון צווישען די אונות, וואו עס איז ניט מקום שחיטה. יתיב ר׳ יוחנן וריש לקיש נפק מלתא מביניהו, אנם בסימנים ושחט פסולה, ר׳ יוחנן און ריש לקיש זענען געזעסען און עס איז ארוים א זאך פון צווישען זיי, אויב ער האט צופיל ארויסגעצוואונגען די סימנים און געשאכטען, איז די שחיטה פסול. ניקב הקנה למטה מן החזה נידון כריאה, אויב די קנה איז געלעכערט געוואָרען נידעריגער פון דער ברוסט, דאם מיינט די שטיק קנה וואם גרייכט שוין צווישען די אונות

וועלט גאורטיילט ווי די לונג אליין, וואם איז טרפה מיט א נקב משהו ניט ווי די קנה, מיט א רוב. תנו רבנן איזה חזה? זה הרואה את הקרקע למטה עד הצואר למעלה עד הכרס, די רבנן האבען געלערנט, וועלכעם הייסט די ברוסט? דער פלאץ ביי דער בהמה פון פארענט וואם קוקט צו דער ערד אונטען וועו זי הענגט צום שינדען, ביז צום האלז, אויבען־צו גרייכט דער טייל ביז'ן בויך. חותך שתי צלעות משתי דפנות אילך ואילך, וזהו חזה הניתן לכהנים, די ברוסט אוועקצונעמען דארף ער אוועקשניידען פון ביידע זייטען וועלכע צווישן זשאברעם, איינע פון דער זייט און איינע פון דער זייט, דאם איז די חזה וואם ווערט געגעבען צו די כהנים פון די קרבנות שלמים. ניקב קרום של מוח: רב ושמואל דאמרי תרוייהו קרמא עילאה אף על גב דלא אינקיב תתאה, ואמרי לה עד דאינקיב תתאה, איז באצוג צו דער משנה אז די הויט פון מארד איז געלעכערט, זאגען רב און שמואל ביידע דאם עס מיינט די אויבערשטע הויט וואם איז באהאפטען צום שארבען כאטש די הויט פון מארד אליין איז נאך ניט געלעכערט איז טרפה, און טייל זאגען אז די משנה מיינט, ביז די הויט פון מארד אליין איז געלעכערט איז ערשט טרפה. אמר שמואל בר נחמני וסימניך חייתא דמתנח בי מוחא, האט ר' שמואל בר נחמני געזאגט דא איז דיין סימן צו געדענקען די הלכה, דער בייטעל וואם ליגט אין איהם דער מארד. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי כנגדו בביצים ניכר, רבה בר בר חנה האט געזאגט אין נאמען פון ר' יהושע בן לוי, געגען דעם איז קענטיג דער שטייגער אויך ביי ביצים, וואם האט הויט צוגעקלעפט צו דער שאל און א הויט אויפ'ן געלעך וועלכע איז אזוי וועניג קענטיג ווי די הויט פון מארד אליין. אמר ר' שמעון בן פזי אמר ר' יהושע בן לוי משום בר קפרא מוח כל מה שבקדירה נדון כמוח, התחיל למשוך נדון כחוט השדרה, ר' שמעון בן פזי האט געזאגט אין נאמען פון ר' יהושע בן לוי פון בר קפרא וועגען, דאם דער מוח זאלאנג ער איז אין שיידעל ווערט ער גע־אורטיילט ווי מוח, אלם נקב במשהו, אנפאננענגדיג זיך אריינציהען אין דער שדרה ווערט ער גאורטיילט ווי די שדרה, וואם איז א טרפה וועו זי ווערט געשפאלטען אויף א רוב (דער מוח צירקולירט מיט דער שדרה) אמר ר' יצחק בר נחמני לדידי מיפרשא לי מיניה דר' יהושע בן לוי כמין שני (דף מ"ה ע"ב) פולין יש מונחין על פי הקדירה, מן הפולין ולפנים כלפנים, מן הפולן ולחוץ כלחוץ, האט ר' יצחק בר נחמני געזאגט, עם איז באשייד געווארען צו מיר פון ר' יהושע בן לוי, ווי צוויי דריזען איז פאראן וועלכע ליגען איינגעפאסט צווישען שיידעל אוזקארק, פון די דריזען צו אינוועניג צו איז ווי אינוועניג, און פון די דריזען צו אויסענוועניג צו איז ווי אויסענוועניג. ופולין עצמן איני יודע ומסתברא כלפנים, און די דריזען אליין ווייס איך ניט, נאר די סברה גיט מיט אז ווי אינוועניג, דאם הייסט ווי דער מוח אליין במשהו. ר' ירמיה בדק בעופא ואשכח כמין שני פולין מונחין על פי הקדירה, ר' ירמיה האט אונטערזוכט ביי אז עוף און געפונען ווי א שטייגער צוויי דריזען ביי דער באהעפטונג פון קאפ מיט'ן האלז. ניקב הלב לבית חללו: בעי ר' זירא לבית חלל קטן או לבית הלל גדול? האט ר' זירא א פראגע געפרעגט, די ארץ האט עטליכע חללים,

כר בר מ"ו מנהני מילי' · מ"ר מקנעני' דתניא מלבד קונם שפתים לי' רבי יוחנן בן נורי אומר אף לדעתי' ואין חכמים מודים לו אלא בקונם שאוכל לך היום ולא אמר כלום ואם אמר הריני כקונם שאוכל לך היום ואכלו הרי זה אסור מפני שהוא כשבועה

איין גרעסערע חלק אוו מעהרערע קלענערע, פרעגט ער דא, צי די משנה מיינט דעם נקב צום גרויסען חלק, צי צו א קלענערען חלק? אמר ליה אביי מאי תיבעי לך? מי לא תנן ר' שמעון אומר עד שתנקב לבית הסמפונות, ואמר רבה בר תחליפא אמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב עד שתנקב לסמפון גדול? האט אביי צו איהם געזאגט, וואס איז דיר די פראגע? האבען מיר דען ניט געלערנט אין דער משנה, דאס ר' שמעון זאגט, ביי דער לונג ביז עס איז געלעבערט צו די לופט־רעהרעז אריין, האט אויף דעם רבה בר תחליפא געזאגט אין נאמען פון ר' ירמיה בר אבא פון רב וועגען, אז עס מיינט ביז עס איז געלעבערט צו גרויסען לופט־רעהר פון דער אומה, (דער גרויסער לאפ פון די לונגען הייסט אומה, ווי א מוטער מיט קינדער קוקען אוים די לאפען) זעהסט דאך גוט דאס ביי סתם, איז געמיינט צום גרויסען? וועגדט די גמרא אף הכי השתא, התם לבית הסמפונות קתני, להיכא דשפכי סמפונות כולהו, וואס פאר א פערגלייכונג איז דא? דארט ביי דער לונג זאגט ער צום הויז פון די לופט־רעהרען, איז עס געמיינט וואו אלע סמפונות גיסען זיך אריין, והכא לבית חלל קתני, מה לי חלל גדול מה לי חלל קטן? אבער דא ביים הארץ זאגט דאך די משנה צו זיין חלק, איז דאך א פראגע, וואס מאכט מיר אז אונטערשייד צווישען גרויסען חלק אדער קלייגעם חלק? קנה הלב רב אמר במשהו ושמואל אמר ברובו, די רעהר וואס גיהט אין הארץ, זאגט רב אז דין טרפה דערביי איז אויב ער איז געלעבערט א משהו, און שמואל זאגט, מיט א רובי, אז ער איז איינגעריסען אויף א מערהייט. פרעגט די גמרא הי ניהו קנה הלב? אמר רבה בר יצחק אמר רב חלב שעל גבי דפנות, וועלכע איז דאס די רעהר וואס גיהט צום הארץ? האט רבה בר יצחק געזאגט אין נאמען פון רב, דאס איז די רעהר וואס קוקט אוים ווי פעטען, וואס ציהט זיך אויף די וועגט פון די זשאברעם וואס ציהען זיך געבויגען פון דער שדרה. דפנות סלקא דעתך? דו זאגסט דפנות, וואס א לעבען קענען זיי דארט ליפערען? אלא שעל גבי דופני ריאה, נאר, זאגט די גמרא, עס איז געמיינט אויף די וועגט פון דער לונג. אמר אמימר משמיה דרב נחמן, תלתא קני הוו, חד פריש ללבא וחד פריש לריאה וחד פריש לכבדא, דריאה כריאה, דכבדא ככבדא, דליבא פליגי, האט אמימר געזאגט אין נאמען פון רב נחמן, דריי רעהרען זענען פארען, איינע שייד זיך אריין צום הארץ, וואס הייסט מזרק, און איינע צו דער לונג, די הייסט סמפונות, און איינע צו דער לעבער. די רעהר צו דער לונג ווערט געאורטיילט ווי די לונג מיט א משהו, און צו דער לעבער ווי די לעבער, אז זי איז אוועקגענומען אינגאנצען. און די צום הארץ — קריגען דאס רב און שמואל אויבען. מר בר חייא מתני איפכא, דריאה ככבדא, דכבדא כריאה, דליבא פליגי, מר בר חייא האט געלערנט פארקערט, דאס די קנה וואס גיהט צו דער ריאה וועגט געאורטיילט ווי די לעבער, און די וואס גיהט צו דער לעבער ווי די ריאה, און די צום הארץ — קריגען דאס רב און שמואל. אזל רבי חייא בר יוסף אמרה לשמעתא דרב קמיה דשמואל, אמר ליה אי הכי אמר, אבא לא ידע בטריפות ולא כלום, איז ר' חייא בר יוסף געגאנגען און געזאגט די הלכה פון רב פאר שמואל'ן אז ער האלט דאס די קנה צו דעם הארץ איז במשהו, האט

ער צו איהם געזאגט, אויב רב האט אזוי געזאגט, ווייסט ער ביי טרפות גאַרניט (ער האט רב'ן געפרעפען אבא ווייל ער האט איהם געהאלטען העכער). נשבר השדרה: תנו רבנן חוט השדרה שנפסק ברובו דברי רבי, ר' יעקב אומר אפילו ניקב, הורה רבי כר' יעקב, די רבנן האבען נע־לערענט, די שנור פון דער שדרה אז זי איז איבערגעהאקט אויף א רוב איז עס א טרפה, אזוי האלט רבי, ר' יעקב זאגט, אפילו אלס נאר געלעכערט איז אויך שוין א טרפה, האט רבי גע'פסק'עט ווי ר' יעקב, און ניט געוואלט זיך פארלאזען אויף זיך, אמר רב הונא אין הלכה כר' יעקב, וכמה רובו? רב אמר רוב עורו, ואמרי לה רוב מוחו, מאן דאמר רוב מוחו כל שכן רוב עורו, למאן דאמר רוב עורו רוב מוחו מאי? רב הונא האט געזאגט דאס די הלכה איז ניט ווי ר' יעקב, נאר רוב, און וויפיל הייסט דאס א רוב ביי דער שדרה? רב זאגט, די רוב הויט וואס איז ארום דער שדרה, כאטש עס האט נאך ניט געגרייכט צו דעם מארך, און טייל זאגען דער רוב מארך, אז ער איז איבערגעריסען אויף א רוב איז טרפה כאטש די פעל איז גאנץ ווער עס האלט רוב מוח איז רוב עור געווים, ווייל די הויט האלט דאך אויף דעם מארך און אויב ער איז איבערגעריסען וועט דאך שוין דער מארך פון דארט אויך אויסרינגען, און דער וואס האלט רוב עור, פרעג איך אויב א רוב פון מארך פעהלט דארט, ווי איז דער דין? זאגט די גמרא תא שמע דאמר ניולי אמר רב הונא רובו שאמרו רוב עורו, מוח זה לא מעלה ולא מוריד, איך וועל דיר פושט זיין, דען ניולי האט געזאגט איז נאמען פון רב הונא אז דעם רוב ביי דער שדרה וואס די חכמים האבען געזאגט, האבען זיי געמיינט רוב עורו, ווייל דער מוח — אויב די הויט איז דא — מאכט ניט בעסער און ניט ערגער. ר' נתן בר אבין הוה יתיב קמיה דרב בדק ברוב עורו וקא בדיק ברוב מוחו, אמר ליה אם רוב עור קיים, מוח זה אינו מעלה ואינו מוריד, ר' נתן בר אבין איז געזעסען פאר רב און געזעהן ווי ער האט בודק געווען דעם רוב עור און אויך בודק געווען דעם רוב מוח, האט ער צו איהם געזאגט, אויב דער רוב עור איז נאר דא מאכט דער רוב מוח קיין איינדרוק ניט, ניט צום בעסער, ניט צום ערגער, ווייל דער חסרון איז דאך שוין פון אינווענדיג. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יהושע בן לוי נתמרך פסול נתממסם פסול, איזהו המרכה ואיזהו המממסה? המרכה כל שנשפך כקיתון, מממסה כל שאינו יכול לעמוד, רבה בר בר חנה האט געזאגט איז נאמען פון ר' יהושע בן לוי אז דער מארך איז דער שדרה איז צוגאנגען איז פסול, צילאזט איז פסול, דאס מיינט טרפה, וועלכעם הייסט נתמרך און וועלכעם הייסט נתממסם? נתמרך מיינט אז עס קען זיך אויסגיסען ווי א קרוג וואסער, און נתממסם מיינט אז עס קען זיך ניט האלטען שטעהענדיג נור עס צו־פלאטשט זיך. בעי ר' ירמיה אינו יכול לעמוד מפני כבידו מאי? תיקו, האט ר' ירמיה געפרעגט א פראגע, אז דער מארך קען ניט שטעהן צוליב זיין שווערקייט, וויל עס איז א גראבער מארך, ווי איז דער דין? בלייבט די פראגע שטעהן. בי רב אמרי נתממסם פסול נתמזמז כשר, אין דער ישיבה פון רב האט מען געזאגט דאס צופלאטשט איז פסול און צוברעקעלט

איז כשר. מיתיבי ר' שמעון בן אלעזר אומר בהמה שנתמזמז מוחה טרפה? איך וועל דיר א קשיא פרעגען, מיר האבען געלערענט, ר' שמעון בן אלעזר זאגט, די בהמה וואס איהר מארך איז צוברעקעלט איז טרפה? ענטפערט די גמרא ההיא נתמסמס אתמר, דאס איז געלערענט אוז געמיינט אויף צופאטשט, פרעגט די גמרא איני? עס איז דאך ניט אזוי? והא לוי הוה יתיב בי מסותא, חזייה להחוא גברא דמרייה לרישיה, אמר נתמזמז מוחיה דדין, לוי איז דאך געזעסען אין באר, האט ער געזעהן א מאן, ווי ער האלט זיך צו דעם קאפ ער זאל ניט פאלען, האט ער געזאגט, דער מארך פון דעם דאזיגען איז צוברעקעלט. לאו דלא חיי? מיינט ער דען ניט דערמיט צו זאגען דאס דער מענש וועט ניט לעבען? זעהסט דאך גוט דאס מזמז איז טרפה? אמר אביי לא, לומר שאינו מוליד, האט אביי געזאגט, ניין, ער האט געמיינט צו זאגען אז ער קען מעהר קיין קינדער ניט האבען, וויל דער כוח קומט איבערהויפט פון מארך. עד היכן חוט השדרה? אמר רב יהודה אמר שמואל עד בין הפרשות, ביז וואנען איז דער חוט השדרה, דאס מיינט וואו ענדיגט זיך דער חוט אונטער דעם דין טרפה? האט רב יהודה געזאגט אין נאמען פון שמואל, ביז צווישען זיינע צושיידונגען, די שדרה ציהט זיך ביז'ן ווידעל וואו ער צוטיילט זיך אין עטליכע ריכטונגען, די צוטיילונגען אויב זיי וועלען איבערגעהאקט איז ניט קיין טרפה, וויל זיי זענען וויא א פארשלאס צו דער שדרה, און זי שטארבט ניט פון דעם. רב דימי בר יצחק הוה קא בעי למיזל לבי חוזאי אתא לקמיה דרב יהודה, אמר ליה ליחוי לי מר בין הפרשות היכא? רב דימי בר יצחק האט געדארפט געהן צו בי חוזאי, איז ער געקומען פאר ר' יהודה האט ער געזאגט צו איהם, לאז מיר דער האר זאגען אויאו די צושיידונגען זענען? אמר ליה זיל אייתי לי גדי ואחוי לך, האט רב יהודה צו איהם געזאגט, געה אוז ברענג מיר א ציגעלע וועל איך דיר צייגען, אייתי ליה גדי שמינה, אמר ליה בליע טפי ולא ידיע, האט ער איהם געבראכט א פעט ציגעלע, האט ער צו איהם געזאגט, די איז פעט, איז דער חוט טיעף איינגעוואקסען אוז דעריבער ניט קענטיג אייתי ליה כחוש, אמר ליה בליטן טפי ולא ידיע, האט ער איהם געבראכט א דארע, האט ער צו איהם געזאגט דער חוט איז צופיעל פון אויבען אוז דעריבער איינגעטרוקענט, וואס איז ניט קענטיג. אמר ליה תא אגמרך גמרא הכי אמר שמואל עד אחת טרפה שלישית כשרה שניה איני יודע, האט רבי יהודה געזאגט קום איך וועל דיר איבערגעבען א קבלה אזוי האט שמואל געזאגט: ביז איינס, מיינענדיג זאלאנג דער חוט השדרה איז נאך אינציג ביז די צוטיילונג, און דארט איז איבערגעהאקט א רוב, איז טרפה, די דריטע, מיינענדיג ביי דער דריטע אפטיילונג, דאס הייסט נאך צווייטער צוטיילונג, ביז א וויטערע צוטיילונג, איז כשר. די שדרה צוטיילט זיך נעבען זנב אויף דריי, די דריטע איז דער מיטען צוטיילט זיך וויטער און וויטער, די צווייטע אפטיילונג נאך דער שדרה וויים איך ניט, בעי רב הונא בריה דרב יהשיע (דף מ"ו ע"א) עד ועד בכלל או דלמא עד ולא עד בכלל? האט רב הונא דער זון פון רב יהושע א פראגע

עד ועד בכולל · ואבי קאמר הן הלכם ועד הן הפרסם לחלומה וכל לתתו הן בכולל עד ולא עד בכולל · ולא עד בכולל פי פרשה מהו · עד ועד בכולל פי פרשה עצמה מהו ת"ש ⁵הפרשה תידון כבשר מאי לאו פרשה ראשונ' ושנייה לא ·שלישית בעופא ר' יוחנן אמר ⁶למטה מן האגפים וריש לקיש אמר ⁷עד בין אגפים אמר עולא הוה קאמינ קמיה דבן פזי ואיתו לקמיה עיפא וברב עד בין אגפים ושלח ליה דבי נשיאה וקם ואזל ולא ידענא אי משום דלא צריך למבדק טפי אי משום כבוד נשיאה · נישלה הכבד וכו' · הא נשתייר הימנה כלומבשרה אע"ג דלא הוי כזית והתנן ·נישל הכבד ונשתייר הימנה כזית כשרה אמר רב יוסף לא קשיא הא רבי חייא הא ר"ש בר רבי כי הא דר' חייא זריק לה ור"ש בר רבי מטביל לה ·יוסימנין עשירין מקמצין ההיא פילומוסא דאתא לפומבדיתא ערקו רבה ורב יוסף פנע בהו ר' זירא אמר להו עדוקאי כזית שאמרו במקום מרה רב אדא בר אהבה אמר במקום שהוא חיה אמר רב פפא ·הלכך בעינן כזית במקום חיה ובעינן כזית במקום שהוא חיה ובעי ר' יחמיה מתלקט מהו כרצועה מהו בעי רב אשי כזית מרודד מהו ·תיקו בעא מיניה רבי זריקא מרבי אבי נדלדלה כבד ונשורה בטרפיש מהו אמר ליה ירדלדול זה איני יודע מהו אי למאן דאמר במקום מרה הא הראה שנקבה · רב ושמואל ורב אסי דאמרי תרמא עיליה ואמרי לה קרימא תתאה אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן וסימנך כיתונא דוידא דמנחא ביה ריאה ·פשיטא אי אינקיב עילאה ולא אינקיב תתאה מנין ·כדרבה דאמר ·רבה הא ריאה דאגליד כאחינא

עד ואם עד בכולל לו עד ולא עד בכולל · מדלתנור נפקרס (דף נח ·) כל פשיטא דקעבירת מכווים ליחתיך ליכא למשמע מידי דהכי ורבי בוחנים דאפילו לחבר הכא ניעבדת היא :

ואם תימני למיר עד ולא עד בכולל פי פרשה מהו · לעיל מתמר שמואל עד בין הפרסות ניידו מקפקר ליה דלמא עד ומחלת עוכי פילול דלמקן עד פילול שבי שלמעה חיומו קרוי בין הפרסות דלמקן ועד ולא עד בכולל ולחיבי יודע לו מתח ומקום שבי פילול קרוי בין הפרסות שאלו בין הפרסות ומקום שבי פילול דלמקן הוי בין הפרסות דקתמר שמואל לעיל מהכא דקתמר שמואל שבי פילול בין הפרסות ולא מקום עד הפרסות עד בין הפרסות ולא מקום עד הפרסות שבי פילול דלמקן ומחלת לחיבי קתמר דקתמר שמואל בין הפרסות דלמקן הוי בין הפרסות ולא מקום עד הפרסות שבי פילול דלמקן קתמר דקתמר שמואל בין הפרסות

געפרענט, דאם וואם שמואל זאגט ביז דער צוטויילונג, צי מיינט ער נאר ביז, אבער די צוטויילונג אליין ניט, צי מיינט ער מיט'ן פלאץ פון צוטויילונג? בעי רב פפא אם תמצי לומר עד ולא עד בכלל פי הפרשה מהו? רב פפא האט געפרענט, אויב דו וועסט שוין זאגען אז עד איז ניט אין כלל, פרעג איך דיך, ביי דער צוטויילונג אליין וואו די שדרה קומט אריין, אויב זי ווערט דארט איבערגעהאקט ביים מויל, ווי איז דער דין? (דער וואלט עד איז צומאל עד ועד בכלל, און צומאל לא עד בכלל, ביז די חכמים זענען געצוואונגען צו באשיידען דאם אין פילע פלעצער; ווי א שטייגער ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה, ביום מותה היה לה, און מיכל די טאכטער פון שאול המלך האט ניט געהאט קיין קינד ביז איהר אפשטארבונג, האבען די חכמים באשייד דאם, אבער ביים אפשטארבען האט זי יא געהאט. אין מאנכע פלעצער קומט די זאך אריין אין מחלוקת פון חכמים, מיר וועלען קומען אם ירצה השם דערצו, וועלען מיר באשיידען). בעי רבי ירמיה אם תמצי לומר עד ועד בכלל הפרשה עצמה מהו? האט ר' ירמיה געפרענט, אויב דו וועסט שוין זאגען דאם עד איז אויך אין כלל, וועל איך דיך פרענגען, אויפ'ן גאנצען קנופ וואם מאכט די צוטויילונג, ניט בלויז די מויל פון דער שדרה, ווי איז דער דין? תא שמע הפרשה תידון כבשר, איד וועל דיר אויפקלערען, מיר האבען געלערענט דאם די פאר־אנאנדער־טויילונג ווערט געאורטיילט ווי פלייש, וואם האלט צוזאמען די טויילונג. מאי? לאו פרשה ראשונה ושניה, וואם, מיינסטו דען ניט אז ער מיינט די ערשטע און צווייטע טויילונג אז זיי האבען דעם דין ווי די בשר וואם מאכט ניט מיט'ן איבערהאקען קיין טרפה, און איז דער צווייטער טויילונג איז ניט קיין ספק טרפה, זיהסט דאך גוט, אז די הפרשה אליין איז ניט ווי די שדרה. וועגדט די גמרא אפ' לא, שלישית, ניין, עס מיינט די דריטע הפרשה, אויף איהר איז אינגאנצען קיין שאלה ניט, זי איז גלייך ווי די פלייש. בעופא ר' ינאי אומר למטה מן האגפים וריש לקיש אומר עד בין האגפים, ביי אן עוף, זאגט ר' ינאי, ביז נאך די פליגעל איז אן איבערגע־האקטע שדרה א רוב, טרפה, און ריש לקיש זאגט, ביז צוויישען די פליגעל. אמר עולא הוה קאימנא קמיה דבן פזי ואיתו קמיה עופא ובדק עד בין אגפים, האט עולא געזאגט, איך בין געשטאנען פאר בן פזי, ווען מען האט אריינגעבראכט אן עוף און ער האט בודק געווען ביז צוויישען די פליגעל, ושלח ליה דבי נשיאה, וקם ואזל, ולא ידענא אי משום דלא צריך למבדק טפי אי משום כבוד נשיאה, אין דעם ווי ער האט עוסק געווען אין דער בדיקה, האט מען געשיקט נאך איהם פון נשיא ער זאל קומען, און ער האט זיך גלייך אויפגעשטעלט און געגאנגען, ווייס איך ניט דערויבער, צי ווייל מען דארף ניט מעהר בודק זיין ווי ביז צוויישען די פליגעל, האט ער איבערגעלאזט אין דעם פלאץ, צי צוליב דעם כבוד פון נשיא האט ער גלייך פארלאזען. ניטלה הכבד: הא נשתייר הימנה כזית כשרה, אף על גב דלא הוי כזית, והתנן ניטל הכבד ונשתייר הימנה כזית כשרה? די משנה דא זאגט אויב די לעבער איז אוועקגענומען, און נארניט איז געבליבען, איז טרפה, ווייזט דאך פון דעם אויס, דאם אויב עפעס איז געבליבען, אפילו וועניגער פון אכזית איז כשר, מיר האבען דאך געלערענט ווייטער

איז א משנה דאס אויב עס איז איבערגעבליבען א כזית איז כשר איז דאך א קשיא פון איין משנה צו דער צווייטער משנה? אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' חייא הא ר' שמעון בר רבי, כי הא דר' חייא זריק לה ור' שמעון בר רבי מטביל לה, האט רב יוסף געזאגט, עס איז ניט קיין קשיא, די משנה ווייטער וואס זאגט אז עס מוז בלייבען פון דער לעבער א כזית, אויב ניט איז טרפה, קומט אויס ווי ר' שמעון בר רבי, און די משנה דא, וואס דארף ניט קיין כזית, קומט ווי ר' חייא; ווי דאס וואס זיי האבען נעצייגט מיט זייער האנדלונג, דאס אימער פון יעדער בהמה האט ר' חייא אוועקגעווארפען די לעבער, און ר' שמעון האט איהר נעגעסטען אייטונקענדיג אין עסיג אלס א קור פאר צונעמען קראפט, דען זיי קריגען אין דעם: ווייל כל נפש משיב נפש, יעדע זאך וואס האלט אויף דעם לעבען, אויב מען עסט ערהאלט עס דעם לעבען, ר' חייא האלט אז די לעבער האלט ניט אויף דעם לעבען און דעריבער ניט קרעפטיג צום עסען, האט ער אלעמאל אוועק-געווארפען איהר, און ר' שמעון בר רבי האלט אז עס האלט יא אויף דעם לעבען און ער האט עס נעגעסטען צו קרעפטיגען, צוליב דעם בלוט וואס זי ענטהאלט אין זיך. וסימניך עשירין מקמצין, דער סימן איז דאס די רייכע באהאלטען און זאמלען אן. ר' שמעון איז דאך געווען דעם נשיא'ס זוהו, ואם איז געווען רייך, ער האט געוואוסט וואס צו נעהמען.

ההוא פולמוסא דאתא לפומבדיתא ערקו רבה ורב יוסף פגע בהו ר' זירא, אמר להו, ערוקאי כזית שאמרו במקום מרה, דער לעגיאן פון רעגירער איז אנגעקומען קיין פומבדיתא, זענען רבה און רב יוסף אנטלאפען, האט זיי באגעגענט ר' זירא און געזאגט צו זיי, איהר פליכט-לינגע לערענט פון מיר, דאס דעם כזית וואס די חכמים האבע געזאגט ביי דער לעבער, האבען זיי געמיינט ביי דער גאל, ווייל דארט ארבייט עס צום קערפער. רב אדא בר אהבה אמר במקום שהיא חיה, רב אדא זאגט, וואו די לעבער לעבט פון דארט, וואו זי הענגט אויף דער ניר, אדער די הויט וואס צווישענשיידט צווישען מאגען און דער לונג. אמר רב פפא הלכך בעינן כזית במקום מרה ובעינן כזית במקום שהיא חיה, האט רב פפא געזאגט, דעריבער דארפען מיר א כזית אין פלאץ וואו די גאל איז, און א כזית אין פלאץ וואו זי לעבט. בעי ר' ירמיה מתלקט מהו? האט ר' ירמיה געפרעגט. אויב צוזאמען-געקליבען איז דא א כזית, ניט אין איין פלאץ, ווי איז דער דין? כרצועה מהו? לענגעכדיג ווי א פאס, ווי איז דער דין? בעי רב אשי כזית מרודד מהו? האט רב אשי געפרעגט, אויב דער כזית איז נעווען צופלאטשט דין ווי א שאל, ווי איז דער דין? תיקו, בלייבען די פראגעס שטעהן. בעא מיניה ר' זריקא מר' אמי נדלדלה כבד ומעורה בטרפשיה מהו? האט ר' זריקא געפרעגט פון ר' אמי, אויב די לעבער איז אפ-געריסען פון די באהעפטונג איז עטליכע פלעצער, נאר איז אביסעל באהאפטען צו זיין נעץ און האט א באהעפטונג צו דער ניר און דער גאל, ווי איז דער דין? (די נעץ איז אזא דיניקע הויט וואס רינגעלט ארום א ביסעל די לעבער און נאד א הויט אויס-זייט, וואס הייסט יותרת הכבד). אמר ליה דלדול זה איני יודע מהו? אי למאן דאמר במקום מרה, הא איכא,

נעפרעגט, דאם וואם שמואל זאגט ביז דער צוטיילונג, צי מיינט ער נאר ביז, אבער די צוטיילונג אליין ניט, צי מיינט ער מיט'ן פלאץ פון צוטיילונג? בעי רב פפא אם תמצי לומר עד ולא עד בכלל פי הפרשה מהו? רב פפא האט געפרעגט, אויב דו וועסט שוין זאגען אז עד איז ניט אין כלל, פרעג איד דיך, ביי דער צוטיילונג אליין וואו די שדרה קומט אריין, אויב זי וערט דארט איבערגעהאקט ביים מויל, ווי איז דער דין? (דער וואָרט עד איז צומאל עד ועד בכלל, און צומאל לא עד בכלל, ביז די חכמים זענען געצוואונגען צו באשיידען דאם אין פילע פלעצער; ווי א שטייגער ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה, ביום מותה היה לה, און מיכל די טאכטער פון שאול המלך האט ניט געהאט קיין קינד ביז איהר אפשטארבונג, האבען די חכמים באשייד דאם, אבער ביים אפשטארבען האט זי יא געהאט. אין מאנכע פלעצער קומט די זאך אריין אין מחלוקת פון חכמים, מיר וועלען קומען אם ירצה השם דערצו, וועלען מיר באשיידען). בעי רבי ירמיה אם תמצי לומר עד ועד בכלל הפרשה עצמה מהו? האט ר' ירמיה געפרעגט, אויב דו וועסט שוין זאגען דאם עד איז אויך אין כלל, וועל איך דיר פרעגען, אויפ'ן גאנצען קנופ וואם מאכט די צוטיילונג, ניט בלויז די מויל פון דער שדרה, ווי איז דער דין? תא שמע הפרשה תידון כבשר, איך וועל דיר אויפקלערען, מיר האבען געלערנט דאם די פאר־אנאנדער־טיילונג וועלכע נעאורטיילט ווי פלייש וואם האלט צוזאמען די טיילונג. מאי? לאו פרשה ראשונה ושניה, וואם, מיינסטו דען ניט אז ער מיינט די ערשטע און צווייטע טיילונג אז זיי האבען דעם דין ווי די בשר וואם מאכט ניט מיט'ן איבערהאקען קיין טרפה, און איז דער צווייטער טיילונג איז ניט קיין ספק טרפה, זעהסט דאך גוט, אז די הפרשה אליין איז ניט ווי די שדרה. וועגדט די גמרא אפ לא, שלישית, ניין, עס מיינט די דריטע הפרשה, אויף איהר איז אינגאנצען קיין שאלה ניט, זי איז גלייך ווי די פלייש. בעופא ר' ינאי אומר למטה מן האגפים וריש לקיש אומר עד בין האגפים, ביי אן עוף, זאגט ר' ינאי, ביז נאר די פלינעל איז אן איבערגע־האקטע שדרה א רוב, טרפה, און ריש לקיש זאגט, ביז צוויישען די פליגעל. אמר עולא הוה קאימנא קמיה דבן פזי ואייתו קמיה עופא ובדק עד בין אגפים, האט עולא געזאגט, איך בין געשטאנען פאר בן פזי, וועז מען האט אריינגעבראכט אן עוף און ער האט בודק געווען ביז צוויישען די פליגעל, ושלח ליה דבי נשיאה, וקם ואזל, ולא ידענא אי משום דלא צריך למבדק טפי אי משום כבוד נשיאה, אין דעם ווי ער האט עוסק געווען איז דער בדיקה, האט מען געשיקט נאך איהם פון נשיא ער זאל קומען, און ער האט זיך גליך אויפגעשטעלט און געגאנגען, וויים איך ניט דעריבער, צי וויל מען דארף ניט מעהר בודק זיין ווי ביז צוויישען די פליגעל, האט ער איבערגעלאזט אין דעם פלאץ, צי צוליב דעם כבוד פון נשיא האט ער גלייך פארלאזען. ניטלה הכבד: הא נשתייר הימנה כזית כשרה, אף על גב דלא הוי כזית, והתנן ניטל הכבד ונשתייר הימנה כזית כשרה? די משנה דא זאגט אויב די לעבער איז צווקגענומען, און נארניט איז געבליבען, איז טרפה, ווייזט דאך פון דעם אוים, דאם אויב עפעס איז געבליבען, אפילו וועניגער פון אכזית איז כשר, מיר האבען דאך געלערנט ווייטער

איז א משנה דאס אויב עס איז איבערגעבליבען א כזית איז כשר איז דאך א קשיא פון איין משנה צו דער צווייטער משנה? אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' חייא הא ר' שמעון בר רבי, כי הא דר' חייא זריק לה ור' שמעון בר רבי מטביל לה, האט רב יוסף געזאגט, עס איז ניט קיין קשיא, די משנה וויייטער וואס זאגט אז עס מוז בלייבען פון דער לעבער א כזית, אויב ניט איז טרפה, קומט אוים ווי ר' שמעון בר רבי, און די משנה דא, וואס דארף ניט קיין כזית, קומט ווי ר' חייא; ווי דאס וואס זיי האבען געצייגט מיט זייער האנדלונג, דאס אימער פון יעדער בחמה האט ר' חייא אוועקגעווארפען די לעבער, און ר' שמעון האט איהר געגעסען אייטונקעגדיג אין עסיג אלס א קור פאר צונעמען קראפט דען זיי קריגען אין דעם: ווייל כל נפש משיב נפש יעדע זאך וואס האלט אויף דעם לעבען, אויב מען עסט ערהאלט עס דעם לעבען, ר' חייא האלט אז די לעבער האלט ניט אויף דעם לעבען און דעריבער ניט קרעפטיג צום עסען, האט ער אלעמאל אוועקגעווארפען איהר, און ר' שמעון בר רבי האלט אז עס האלט יא אויף דעם לעבען און ער האט עס געגעסען צו קרעפטיגען, צוליב דעם בלוט וואס זי ענטהאלט אין זיך. ומימניך עשירין מקמצין, דער סימן איז דאס די רייבע באהאלטען און זאמלען אן. ר' שמעון איז דאך געווען דעם נשיא'ס זוהן, ואם איז געווען רייך, ער האט געוואוסט וואס צו נעהמען.

ההוא פולמוסא דאתא לפומבדיתא ערקו רבה ורב יוסף פנע בהו ר' זירא, אמר להו, ערוקאי כזית שאמרו במקום מרה, דער לעניאן פון רעגירער איז אנגעקומען קיין פומבדיתא, זענען רבה און רב יוסף אנטלאפען, האט זיי באגעגענט ר' זירא און געזאגט צו זיי, איהר פליכטיגע לינגע לערענט פון מיר, דאס דעם כזית וואס די חכמים האבע געזאגט ביי דער לעבער, האבען זיי געמיינט ביי דער גאל, ווייל דארט ארבייט עם צום קערפער. רב אדא בר אהבה אמר במקום שהיא חיה, רב אדא זאגט, וואו די לעבער לעבט פון דארט, וואו זי הענגט אויף דער ניר, אדער די הויט וואס צווישענשיידט צווישען מאגען און דער לונג. אמר רב פפא הלכך בעינן כזית במקום מרה ובעינן כזית במקום שהיא חיה, האט רב פפא געזאגט, דעריבער דארפען מיר א כזית אין פלאץ וואו די גאל איז, און א כזית אין פלאץ וואו זי לעבט. בעי ר' ירמיה מתלקט מהו? האט ר' ירמיה געפרעגט. אויב צוזאמען־געקליבען איז דא א כזית, ניט אין איין פלאץ, ווי איז דער דין? כרצועה מהו? לענגעדיג ווי א פאס, ווי איז דער דין? בעי רב אשי כזית מרודד מהו? האט רב אשי געפרעגט, אויב דער כזית איז געווען צופלאטשט דין ווי א שאל, ווי איז דער דין? תיקו, בליבען די פראגעס שטעהן. בעא מיניה ר' זריקא מר' אמי נדלדלה כבד ומעורה בטרפשיה מהו? האט ר' זריקא געפרעגט פון ר' אמי, אויב די לעבער איז אפגעריסען פון די באהעפטונג איז עטליכע פלעצער, נאר איז אביסעל באהאפטען צו זיין נעץ און האט א באהעפטונג צו דער ניר און דער גאל, ווי איז דער דין? (די נעץ איז אזא דיניקע הויט וואס רינגעלט ארום א ביסעל די לעבער און נאר א הויט אוים־זייט, וואס הייסט יותרת הכבד). אמר ליה דלדול זה איני יודע מהו? אי למאן דאמר במקום מרה, הא איכא,

נעפרענט, דאָס וואָס שמואל זאגט ביז דער צוטויילונג, צי מיינט ער נאָר ביז, אבער די צוטויילונג אליין ניט, צי מיינט ער מיט'ן פלאַץ פון צוטויילונג? בעי רב פפא אם תמצי לומר עד ולא עד בכלל פי הפרשה מהו? רב פפא האָט געפרענט, אויב דו וועסט שוין זאגען אז עד איז ניט אין כלל, פרעג איך דיך, ביי דער צוטויילונג אליין וואו די שדרה קומט אריין, אויב זי ווערט דאָרט איבערגעהאקט ביים מויל, ווי איז דער דין? (דער וואָרט עד איז צומאל עד ועד בכלל, און צומאל לא עד בכלל, ביז די חכמים זענען געצוואונגען צו באשיידען דאָס אין פילע פלעצער; ווי א שטויגער ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה, ביום מותה היה לה, און מיכל די טאָכטער פון שאול המלך האָט ניט געהאט קיין קינד ביז איהר אפשטאַרבונג, האָבען די חכמים באשייד דאָס, אבער ביים אפשטאַרבען האָט זי יא געהאט. אין מאנכע פלעצער קומט די זאָד אריין אין מחלוקת פון חכמים, מיר וועלען קומען אם ירצה השם דערצו, וועלען מיר באשיידען). בעי רבי ירמיה אם תמצי לומר עד ועד בכלל הפרשה עצמה מהו? האָט ר' ירמיה געפרענט, אויב דו וועסט שוין זאגען דאָס עד איז אויך אין כלל, וועל איך דיך פרענען, אויפ'ן גאנצען קנופ וואָס מאכט די צוטויילונג, ניט בלויז די מויל פון דער שדרה, ווי איז דער דין? תא שמע הפרשה תידון כבשר, איד וועל דיר אויפקלערען, מיר האָבען געלערענט דאָס די פאר־אנאנדער־טיילונג ווערט נעאורטיילט ווי פלייש, וואָס האלט צוזאמען די טיילונג. מאי? לאו פרשה ראשונה ושניה, וואָס, מיינסטו דען ניט אז ער מיינט די ערשטע און צווייטע טיילונג אז זיי האָבען דעם דין ווי די בשר וואָס מאכט ניט מיט'ן איבערהאקען קיין טרפה, און איז דער צווייטער טיילונג איז ניט קיין ספק טרפה, זעהסט דאָך גוט, אז די הפרשה אליין איז ניט ווי די שדרה. וועגדט די גמרא אפ' לא, שלישית, נייז, עס מיינט די דריטע הפרשה, אויף איהר איז אינגאנצען קיין שאלה ניט, זי איז גלייך ווי די פלייש. בעופא ר' ינאי אומר למטה מן האגפים וריש לקיש אומר עד בין האגפים, ביי אז עוף, זאגט ר' ינאי, ביז נאָר די פליגעל איז אן איבערגע־האקטע שדרה א רוב, טרפה, און ריש לקיש זאגט, ביז צווישען די פליגעל. אמר עולא הוה קאימנא קמיה דבן פזי ואייתו קמיה עופא ובדק עד בין אגפים, האָט עולא געזאגט, איך בין געשטאנען פאר בן פזי, וועו מען האָט אריינגעבראכט אן עוף און ער האָט בודק געווען ביז צווישען די פליגעל, ושלח ליה דבי נשיאה, וקם ואזל, ולא ידענא אי משום דלא צריך למבדק טפי אי משום כבוד נשיאה, אין דעם ווי ער האָט עוסק געווען אין דער בדיקה, האָט מען געשיקט נאָר איהם פון נשיא ער זאל קומען, און ער האָט זיך גלייך אויפגעשטעלט און געגאנגען, וויים איך ניט דעריבער, צי וויל מען דאָרף ניט מעהר בודק זיין ווי ביז צווישען די פליגעל, האָט ער איבערגעלאזט אין דעם פלאץ, צי צוליב דעם כבוד פון נשיא האָט ער גלייך פאָרלאזען. ניטלה הכבד: הא נשתייר הימנה כזית כשרה, אף על גב דלא הוי כזית, והתנן ניטל הכבד ונשתייר הימנה כזית כשרה? די משנה דא זאגט אויב די לעבער איז אוועקגענומען, און נאָרניט איז געבליבען, איז טרפה, ווייזט דאָך פון דעם אויס, דאָס אויב עפעס איז געבליבען, אפילו וועניגער פון אכזית איז כשר, מיר האָבען דאָך געלערענט ווייטער

איז א משנה דאס אויב עס איז איבערגעבליבען א כזית איז כשר איז דאך א קשיא פון איין משנה צו דער צווייטער משנה? אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' חייא הא ר' שמעון בר רבי, כי הא דר' חייא זריק לה ור' שמעון בר רבי מטביל לה, האט רב יוסף געזאגט, עס איז ניט קיין קשיא, די משנה וויטער וואס זאגט אז עס מוז בלייבען פון דער לעבער א כזית, אויב ניט איז טרפה, קומט אויס ווי ר' שמעון בר רבי, און די משנה דא, וואס דארף ניט קיין כזית, קומט ווי ר' חייא; ווי דאס וואס זיי האבען געצייגט מיט זייער האנדלונג, דאס אימער פון יעדער בהמה האט ר' חייא אוועקגעווארפען די לעבער, און ר' שמעון האט איהר געגעבען אייטונקענדיג אין עסיג אלס א קור פאר צונעמען קראפט. דען זיי קריגען אין דעם: וויל כל נפש משיב נפש, יעדע זאך וואס האלט אויף דעם לעבען, אויב מען עסט ערהאלט עס דעם לעבען, ר' חייא האלט אז די לעבער האלט ניט אויף דעם לעבען און דעריבער ניט קרעפטיג צום עסען, האט ער אלעמאל אוועק-געווארפען איהר, און ר' שמעון בר רבי האלט אז עס האלט יא אויף דעם לעבען און ער האט עס נעגעסטען צו קרעפטיגען, צוליב דעם בלוט וואס זי ענטהאלט אין זיך. וסימניך עשירין מקמצין, דער סימן איז דאס די רייכע באהאלטען און זאמלען אן. ר' שמעון איז דאך נעווען דעם נשיא'ס זוהו, ואס איז נעווען רייד, ער האט נעווואוסט וואס צו נעהמען.

ההוא פולמוסא דאתא לפומבדיתא ערקו רבה ורב יוסף בהו ר' זירא. אמר להו, ערוקאי כזית שאמרו במקום מרה, דער לעגיאן פון רעגירער איז אנגעקומען קיין פומבדיתא, זענען רבה און רב יוסף אנטלאפען, האט זיי באגעגענט ר' זירא און געזאגט צו זיי, איהר פליכט-לינגע לערענט פון מיר, דאס דעם כזית וואס די חכמים האבע געזאגט ביי דער לעבער, האבען זיי געמיינט ביי דער גאל, וויל דארט ארבייט עם צום קערפער. רב אדא בר אהבה אמר במקום שהיא חיה, רב אדא זאגט, וואו די לעבער לעבט פון דארט, וואו זי הענגט אויף דער ניר, אדער די הויט וואס צווישענשיידט צווישען מאגען און דער לונג. אמר רב פפא הלכך בעינן כזית במקום מרה ובעינן כזית במקום שהיא חיה, האט רב פפא געזאגט, דעריבער דארפען מיר א כזית אין פלאץ וואו די גאל איז, און א כזית אין פלאץ וואו זי לעבט. בעי ר' ירמיה מתלקט מהו? האט ר' ירמיה געפרעגט. אויב צוזאמען-געקליבען איז דא א כזית, ניט אין איין פלאץ, ווי איז דער דין? כרצועה מהו? לענגעדיג ווי א פאס, ווי איז דער דין? בעי רב אשי כזית מרודד מהו? האט רב אשי געפרעגט, אויב דער כזית איז נעווען צופלאטשט דין ווי א שאל, ווי איז דער דין? תיקו, בלייבען די פראגעם שטעהן. בעא מיניה ר' זריקא מר' אמי נדלדלה כבד ומעורה בטרפשית מהו? האט ר' זריקא געפרעגט פון ר' אמי, אויב די לעבער איז אפ-גערייסען פון די באהעפטונג איז עטליכע פלעצער, נאר איז אביסעל באהאפטען צו זיין נעץ און האט א באהעפטונג צו דער ניר און דער גאל, ווי איז דער דין? (די נעץ איז אזא דיניקע הויט וואס רינגעלט ארום א ביסעל די לעבער און נאך א הויט אויס-זייט, וואס הייסט יותרת הכבד). אמר ליה דלדול זה איני יודע מהו? אי למאן דאמר במקום מרה, הא איכא,

אינקיב תמתה ולא לינקיב עילאה ותאי · לעיל [דף נח :] גבי קרום של ונות לא בעי הכי דמעיקרא דעיקרא מגין מכוס עב ותחב :

והלכתא מגין כדאב יוסף כי · בכל הוכחי [לקמן לג :]

כאהנא סימקא כשרה אינקיב תתאה ולא אינקיב עילאה מגין או לא מגין פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר לא מגין וחד אמר מגין והלכתא מגין כדרב יוסף דאמר רב יוסף יואי ריאה דאושא אי ידעינן דהיכא אוישא מותבינן עלה נדפא אי רוקא או גילא אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה ואי לא ידעינן היכא אוישא מיתינן יאתיכלתא דמיא פשורי ומותבינן לה בגוי בהמימי לא דכווצי בקריי לא דמשרשי אלא מותבינן בפשורי ונפתינא להה אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה תתאה אינקיב עילאה לא אינקיב והאי דאושא זיקא דביני ביני הוא (אהיני סומקא דיבש גילדי סימן) נופא אמר רבא האי ריאה ראילך באהנא סימקא כשרה ואמר רבא ריאה שהאדימה מקצתה כשרה כולה טרפה אילּ רבינא לרבא מקצתה מ"ט דהדרא בריא יכולה נמי הדרא בריא מי לא תניא ושאר שרצים ורמשים שיצא מהם ומן הביצים ומן הגולמין שיצאו מהם דמו וחלבו טהורין חוץ מדם הנפש שבהן שנאמר כי הנפש הבשר בדם ואין הנפש יוצאה אלא בדם יצירי הדם אעפ שלא יצא אי הכי אפילו מקצתה נמי אלא לא שנא ואמר רבא וריאה שיבשה מקצתה טרפה וכמה אמר רב בפי משמיה דרבא יכדי שתיפרך בציפורן כמאן כרבי יוסי בן המשולם ידתניא יאיזהו היא יבישה שאם תינוק ואינה מוציאה טיפת דם כרבי יוסי בן המשולם אימר יבשה כדי שתהא נפרכת בציפורן אפילו תימא רבנן נבי אוין בכור דקא שליט ביה זיקא לא הדרא בריא אבל ריאה דלא קא שליט בה אוירא הדרא בריא ואמר רבא יהאי ריאה דקיימא נילדי נילדי אומבי אוכמי דהוה חזותא כשרה אמר אומימר משמיה דרבא יאין מקיפין בבועי יואמר רבא יהני תרתי אוני דסריכן לחדדי ליה לדון בדיקה ולא אמרן אלא שלא כסדרן אבל כסדרן היינו בריתיהו ואמר יוסי בן המשולם אומי · כמאן דאמר בכור יש בו מומין עד שיפול כך שתהא נפרכת בציפורן : רות ואורב נכנסים בשותפות ומקבלת את הנוכרי · היכי דמי אי דאמר ליה לא תיהוי מקבלתי מיניך אבל אמר ליה אנא מקבלתי מיניך ואנא לא מקבלתי מיניך אבל אמר ליה אנא מקבלתי מיניך ואנא מקבלתי מיניך מאי הוי · אמר רב יהודה אמר רב אסי אמר רבי יוחנן הלכה כדברי הכל : גילא · רקא : אי מבצבצא · היכי דמי רוקא נחתום הגמיחה בידוע שם שם נקב כאהנא סימקא · טרפה · ומנו ריאה בביקעה : ואי לא · יתיבון ומיחזי להו מכשיר · דשחיטה לה · מיקרין ליכתב כלהון חלם חלם מן שם נקב בקרום העליון רם נקב מתחתון ומקריב העליון ונחתון מסיק קלים ונוים הקרים ניתחון מזחם במתקתקים בקרון ריריים : תתאה אינקיב · דהוה ליה ונפתים דרך הנקב ולון כביל בלחם חון ומפני קרום העליון בעין בעינן ומכבר הוחת לבן ג' הקרומים לפיכך היא ובמוגמת קול : שהאדימה · במקומיגילא : מי לא הני ישאר שקצים ורמשים קמיפס כגון לפרדיסנא היינה להם במוקן רך חון ומומיה מלים שניהן קטן הוא היכי מיכל עליהן בשבת ומשם היכל עד שתלת ניהם מיפס דם ולף על פי שלמד הדם ואחרונה מיהת ובאחרון לון זה לקוקיא דומתך שניהן רך הוא ומיהר לאחרים והיכי מיכל ומיהר לאחרים ולמוגמת חשבת ליה נקב : באחרונה סומקא · במקום המתחתון והיא כתומה לחומה : דאושא · כשמיתין לחומה ומבוגמת קל כחלבי רות יולת ומיגמה : ויש לי לדעין היכא אוישא נדפא לו גילא או רוקא ומוסיפין על פליגיה בבצבוץ גילא · רקא : אי מבצבצא · היכי דמי רוקא נחתום הגמיחה בידוע שם שם נקב כאהנא סימקא · טרפה · ומנו ריאה בביקעה : ואי לא · יתיבון ומיחזי להו מכשיר · דשחיטה לה · מיקרין ליכתב כלהון חלם חלם מן שם נקב בקרום העליון רם נקב מתחתון ומקריב העליון ונחתון מסיק קלים ונוים הקרים ניתחון מזחם במתקתקים בקרון ריריים : תתאה אינקיב · דהוה ליה ונפתים דרך הנקב ולון כביל בלחם חון ומפני קרום העליון בעין בעינן ומכבר הוחת לבן ג' הקרומים לפיכך היא ובמוגמת קול : שהאדימה · במקומיגילא : מי לא הני ישאר שקצים ורמשים קמיפס כגון לפרדיסנא היינה להם במוקן רך חון ומומיה מלים שניהן קטן הוא היכי מיכל עליהן בשבת ומשם היכל עד שתלת ניהם מיפס דם ולף על פי שלמד הדם ואחרונה מיהת ובאחרון לון זה לקוקיא דומתך שניהן רך הוא ומיהר לאחרים והיכי מיכל ומיהר לאחרים ולמוגמת חשבת ליה נקב : באחרונה סומקא · במקום המתחתון והיא כתומה לחומה : דאושא · כשמיתין לחומה ומבוגמת קל כחלבי רות יולת ומיגמה : ויש לי לדעין היכא אוישא נדפא לו גילא או רוקא ומוסיפין על פליגיה בבצבוץ

והלכתא מגין כדאב יוסף כי · בכל הוכחי [לקמן לג :]

אלא לא אמר · פיקח ויש לו אבל ומרפא ומפיזרו הא למגמי לקמן [דף מז :] מחומה בכרס ונדל' מהן ליל היכי כשמתלבנים על ידי פיזור וכן ומשום ומהך הלכתה טרפות דמיכון נרכוס ונפיג על ריה וכקוני פיקח לא אבל יכבדה כדלקמן וכן פקח בהיג וכך לקמן וכדינו יעקב גר רבי מהן ויש מגידה :

אובמי לימני · פיקח בקונטרס בחיות ואת דלמגי בקונדי בדרוסה כרכוסה יש לפרש דהיינו בכרוסה כך ומשבח בה לפני ריה והכשיר כשלא היתה רוחה בחומה לחל תיעה זכיון דלמגי לקמן [דף נז :] דכרסה ומשם בשחול מהום הוא אלא מלקה לוט וזה לי רוחה עוה לי וקלקלה בין לפרש דלוכחא והכל היינו כי בחלה דלמגי לקמן [שם :] דכשרה וכן פי' בהלכות גדולות יכל ריה :

אין מקיפין בפנוי · בשחיקה היכל דלא ומשמעותא ידע דשמחת כדשיעי בקונטי אלי לא בקבה בשרה גר והיכא דלוכח מהי טעי דקניכיי : בהדדי בדשמעתי :

אבל בשדרן היינו דשיבריתי · גדלי לי בשדרן דוקא בלוחי עניין כמו שהן מוכנים זו אצל זו אבל שם שהם מוכנים זו על זו לעיל בשם קמוכנות זו לזו נרפה לון זה בקרקע ועוד כתב בערוך יבשם ריה בשדרן קבלה בי ומפי רב לפיכך בריכן הני חוני בחומצע ושיקפו ושיפוך ומהדי נרפה וכל שכן שם דמוכנות זו על גב זו הרלבונה עם הסביים לו הסביים שם הבלעים דהלי נרפה ורבינו הגלוסים כתבו בין דהתם יכריכה על גבי הנחתה הני דשיבה לעיל לחיפות בן בסמיה בריכה ומהכא מניה רבינו יהודה על קבלה ריה וכתב שלא הלה בכל הבלעים נרפים על דמוכנות שם תלוי בין ונפיגה ושיקפו שלא ונפיגה :

דיוין דשמיהו · על פי' הקונטרס דפרש דהכריכה ומהוה נקב היא שלא קבה נקב בריכה לריי דלמגי דבקרקע כדרך בני אדום שעשה נקב בריכה ומשכב לבשן שלא יהא שלא קרום שעשה בריכה ומיהו קרום חציץ שלין הקרום דניך לקרום מחר ולו הוה לומני הא בשדרן

והך דלקמן בהלכות : אין מקיפין בפנוי · פיקח בריכה בריכה היכל דלא ומשמעותא ידע דשמחת בלוחי ולון שלא קרום שעשה בריכה בחרב בחומה לחרב בריכה ומקריב לחרב בריכה ומקריב לחרב בריכה ומקריב

אי למאן דאמר במקום שחיא חיה, הא איכא? האט ער צו איהם געזאגט, דעם דלדול וויים איך ניט וואס עס קען ווירקען דא צום שלעכטען? זאל איך רעכענען נאך דעם וואס זאגט ביי דער גאל, איז עס דאך דא? זאל איך רעכענען נאך דעם וואס זאגט, איז פלאץ וואו זי לעבט, איז דאך אויך דא, דען די לעבער איז דאך איננאנצען דא? הריאה שניקבה: רב ושמואל ורב אסי דאמרי קרמא עילאה, ואמרי לה קרמא תתאה, די לונג אז זי איז געלעכערט, זאגען רב און שמואל און רב אסי, דאס עס מיינט די אויבערשטע הויט, און טייל זאגען די אונטערשטע הויט. אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן וסימנך כיתונא דורדא דמנחא בה ריאה, האט רב יוסף בר מניומי געזאגט אין נאמען פון רב נחמן, דעם סימן צו דער הלכה, א רויט העמרל איז ווי לכער עם איז איינגעהילט די ריאה, דאס מיינט די אונטערשטע הויט וואס איז רויט. זאגט די גמרא פשיטא אי אינקיב עילאה ולא אינקיב תתאה, תתאה מגין, כדרבה דאמר האי ריאה דאגליד (דף מ"ו ע"ב) כאחינא סומקא כשרה, דאס איז א נעווים, אז די אויבערשטע הויט איז געלעכערט און די אונטערשטע ניט, דאס די אונטערשטע באשיצט. ווי רבה האט עס געזאגט, אז די לונג איז אפגעשיילט פון דער אויבער־הויט און בלייבט בלויז מיט דער אונטער־הויט וואס איז רויט ווי א טייטעל, איז זי כשר, אינקיב תתאה ולא אינקיב עילאה, מגין או לא מגין פליגא בה רב אחא ורבינא, חד אמר לא מגין וחד אמר מגין, און אז די אונטערשטע איז געלעכערט און די אויבערשטע ניט, קריגען אין דעם רב אחא און רבינא, איינער זאגט זי באשיצט ניט און איינער זאגט זי באשיצט יא. והלכתא מגין, כדרב יוסף דאמר האי ריאה דאושא אי ידעינן היכא אושא מותבינן עלה גדפא או רוק או גילא אי מבצבצה מרפה ואי לא כשרה, און די הלכה בלייבט דאס די אויבערשטע הויט באשיצט אויך, ווי רב יוסף האט געזאגט, אז א לונג וואס בלאזט דורך די לופט ערגעץ, אויב מיר ווייסען וואו דאס פלאץ איז, לעגען מיר ארויף א פעדער אדער א ביסעל פליעגן אדער א שטרוי, זעהען מיר אויב די לופט באוועגט א ביסעל, איז עס טרפה, אויב ניט איז עס כשר. ואי לא ידעינן היכא אושא מיתינן מתיכילתא דמיא פשירי, ומותבינן לה בגות, בחמימי לא, דכווצי, בקרירי לא, דמטרשי, און אויב מיר ווייסען ניט פון וואו עס קומט, דער לופט גערוישׁ, צו זהן צי בידע הויטען זענען ניט דורכגלעכערט, ברענגען מיר א שפעל מיט לעבלאד וואסער און מיר לעגען אריין די גאנצע לונג אין דארט; אין נוט ווארעם וואסער ניט — וויל זי ווערט געדיכט פון דער היץ און דאס לעכל ווערט פארשטאפט, און אין קאלט וואסער אויך ניט — וויל פון דער קעלט ווערט די לונג פארגליווערט מיט פייכטקייט אין לעבלע און עס האלט פארשטאפט (דער חשש איז ביי א קליין לעבלע) אלא מותבינן בפשורי ונפחינא לה, אי מבצבצה מרפה ואי לא כשרה, נאר מען לעגט איהר אין לעבלאד וואסער און מען בלאזט אין דער לונג, אויב עס באלבעט אין וואסער איז טרפה, און אויב ניט איז כשר. תתאה אינקיב עילאה לא אינקיב, והאי דאושא? זיקא דביני ביני הוא (אהיני סומקא דיבש גילדי סימן) וויל מיר זאגען, די אונטערשטע

הויט איז געלעכערט און די אויבערשטע איז נאנץ. איי וואס עס הערט זיך דער לופט־נערוויש? דאס איז דער בלאז צווישען ביידע הויטען וואס גרייכט דארט. גופא אמר רבא האי ריאה דאיגליד כאהינא סומקא כשרה, אויבען האט רבא געזאגט, די ריאה וואס איז אפגעקראכען פון דער ערשטער הויט, בלייבענדיג בלויז מיט דער צווייטער הויט וואס איז רויט ווי א טייטעל, איז כשר. ואמר רבא ריאה שהאדימה מקצתה כשרה, כולה טרפה, און נאר האט רבא געזאגט, די ריאה וואס איז טיילווייז זעהר פארויטעלט איז כשר, אינגאנצען בלוט־רויט איז טרפה. אמר ליה רבינא לרבא מקצתה מאי טעמא? דהדרא בריא, כולה נמי הדרא בריא? האט רבינא געזאגט צו רבא, וואס טיילווייז איז כשר? וויל זי ווערט צוריק געזונד, איז דאך אינגאנצען אויך אזוי צום געזונד ווערען? און עס הייסט ניט גלייד ווי עם זאל זיין געלעכערט? מי לא תניא ושאר שקצים ורמשים עד שיצא מהם דם? האבען מיר דען ניט געלערנט, דאס אנדערע שקצים ורמשים א שטייגער פרעש, וואס זייער פעל איז ווייד, איז מען ניט חייב פאר פארוואונדען זיי אום שבת, ביז עס געהט ארויס בלוט פון זיי פונ'ם קלאפ־אבער פאר בלויז איינגעזאמלטע בלוט אונטער דער פעל איז מען ניט חייב, היינט ווארום האלטסטו די ריאה דא אלס רויט פאר א טרפה, גלייד ווי זי וואלט זיין געלעכערט? וכי תימא לשמונה שרצים מדמינן לה, דתניא נצרר הדם אף על פי שלא יצא? איי, ווען אפשר זאגען, דאס מיר גלייכען די לונג דא צו די אכט שרצים וואס זייער פעל איז הארט, וואו מיר האבען געלערנט דאס אויב בלוט האט זיך צוזאמען־געבוילט אונטער דער פעל פונ'ם קלאפ, כאטש ניט ארויס, איז ער שוין חייב צוליב שבת, וויל עס הייסט א חבורה? איז דאך די קשיא אי הכי אפילו מקצתה נמי? אלא לא שנא, אויב אזוי, אז דאס הייסט גלייד ווי געלעכערט, דארף דאך דאס זעלבע זיין אפילו נאר ביי טייל־וויז רויט? נאר מוז זיין, עס איז ניט קיין אונטערשייד. ואמר רבא ריאה שיבשה מקצתה טריפה, וכמה? אמר רב פפי משמיה דרבא כדי שתפרך בצפורן, נאך האט רבא געזאגט, א ריאה וואס איז טיילווייז איינגעדאכט אוז פארטרוקענט איז טרפה, און ווי ווייט דארף דאס זיין פארטרוקענט אויף טרפה? האט רב פפי געזאגט אין נאמען פון רבא, ביז עס צוברעקעלט זיך אונטער'ן דרוק פונ'ם נאגעל. כמאן? כרבי יוסי בן המשולם, דתניא איזו היא יבשה שאם תינקב ואינה מוציאה טפת דם, ווי ווער קומט דאס אויס? ווי רבי יוסי בן המשולם, דען מיר האבען געלערנט וועגען פעהלער ביי א בכור, וועלכעם הייסט יבשה? אויב זי ווערט געלעכערטט איז דעם פלאץ און עס ברענגט ניט ארויס קיין טראפען בלוט. ר' יוסי בן המשולם אומר, יבשה כדי שתהא נפרכת בצפורן, און ר' יוסי זאגט, ביז עס צוברעקעלט זיך מיט'ן נאגעל. זאגט די גמרא אפילו תימא רבנן, גבי אוזן בכור דקא שליט ביה זיקא לא הדרא בריא, אבל ריאה דלא קא שליט ביה אוירא הדרא בריא, איך קען דיר אפילו זאגען, עס קען אויסקומען אויך ווי די רבנן דאס עס איז נעגוג אז עס קומט ניט ארויס קיין בלוט, — איי וואס

ואמר רבא להני תרתי בועי דסמיכי להדדי ליתי להו בדיקותא דחדא ומתחזיא כתרתי מיתיתין יסילוא ובזעינן לה אי שפכן להדדי חדא היא וכשרה ואי לא תרתי נינהו וטרפה ואמר רבא יד אוני את לה לריאה אפה כלפי גברא תלתא מיתיבא ותרתי משמאלא חסיר או יתיר או חלוף טרפה ההיא יתיתא דאתא לקמיה דמרימר הוה יתיב רב אחא אבבא אמר ליה מאי אמר לך אמר ליה אכשריה ניהלת אמר לי הדר עיילה קמיה אמר ליה זיל אימא ליה למאן דיתיב אבבא ליתי חלבתא כוותיה דרבא ביתרת והני מילי דקיימא בדוא דאוני אבל ביני ביני טרפה היא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי אשי סבר רב אשי למימרפא אמר ליה רב הונא מר בר איא כל הני יחוי בייתא חבי את דהו וקרו לה טבחי עינויתא דוודא והני מילי מגוואי אבל

תרתי בועי דסמיכי אהדדי · קיס ליה לרבות דתין קטוטות חלח נחתות מקב קמיה בריאה והעלה מקב לח הטוחות חללו קביעו : חדא ומתחזא כתרתי · ואם לח׳ היו ומללה כנין קדק מלמעלה: ודומה לב׳: בזועי׳ לה · כחתם מנדיה : תלת טיטנא · דמחוי מרוב לחות ביניהן חטוחה בסמיכת מחוי כלפי חטוחה : יתיר · קביר׳ ליה ל׳ דבות דכמנהל דוני ולית הבבתא כוותיה כדלמלינן בקמוך ולחיתי מכבמיי׳ מוכי רבינו יעקב לחבל בחכיך וחלוף הבבה כמותו דלימה נמן דמלינ׳ : אמר ליה · רב לחחל לנעמה כמלה מן הבית : מאי אמר לך · מניינו : אמר ליה · רב לחחל לנעמה : הדר עיילה קמיה · דלמלה לח עיין בה מפיר דכבילה ליה לרב לחחל הח דלבמל · והיש דלבמל דיקנית בבבה דקיימל בדוא דלמוני : אבל ביני ביני · כגון וללמנה לבדוחה בעיטוחה דוודה׳ שהיל בין חחטוחות ולללמנה לח בקב לחחל בחלוב לחלוב על גבה מלח כבדר חיכיבה דלוני טרפה : בייתא · ביומח בחבר ולמוני לה בריית׳ בריומח בחבר ולמוני : עינויתא · כמו לחיכיבה לוכל קנבה דוודה׳ על פה קלבמה ולחיתה : והיש מנואי · ומחחל : אפי׳ בטרפא דאמא · קנבה בבלה כל הדם ונדקבר כי לחבי למנדרבן לית לה לוכחל דחיכי דיקון לה בדוחל דיוכח לי בבבוחל ליחה לית בה עיכוכיה בבבה ויש בחבוחה בחבלים הינון ולבדרבן לי בחדייהו חולין ויקבת היו ובחבוחה הבבלים ולחלתי כן לבבל לה מלבעתי ולין הדבר כלחה בעני הולין ולה קיימי בדלה דיהוי יחבת היל ולמוכ לחלוחה בהיום חבלות והיל לה בחלוב לחלה בחלוב ובדומהבתן מחבי חיכוכיה בחבוחה בעתיה עני עוחה בחלוב ובבבה ובדומהבתן מחבי חיכוכיה בחבוחה בעתיה עני עוחה חזק בחלבה בה בחולי דהוי כ׳ יחוחים בן רבי בייתך ותביניה ולה פיי׳ לי דעתו ולכלה לי שהיל טרפה דהל יבבת דביני ביני היל ולחו לוכחל דחלל בחלוב בחבוחה בעתיה לה לבבלן חלה ובחום דכל חבך בבייחה לבי לית להו : דהויל

ואמר רבא להני תרתי בועי דסמיכי להדדי ליתי להו בדיקותא דחדא ומתחזיא כתרתי מיתיתין יסילוא ובזעינן לה אי שפכן להדדי חדא היא וכשרה ואי לא תרתי נינהו וטרפה ואמר רבא יד אוני את לה לריאה אפה כלפי גברא תלתא מיתיבא ותרתי משמאלא חסיר או יתיר או חלוף טרפה ההיא יתיתא דאתא לקמיה דמרימר הוה יתיב רב אחא אבבא אמר ליה מאי אמר לך אמר ליה אכשריה ניהלת אמר לי הדר עיילה קמיה אמר ליה זיל אימא ליה למאן דיתיב אבבא ליתי חלבתא כוותיה דרבא ביתרת והני מילי דקיימא בדוא דאוני אבל ביני ביני טרפה היא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי אשי סבר רב אשי למימרפא אמר ליה רב הונא מר בר איא כל הני יחוי בייתא חבי את דהו וקרו לה טבחי עינויתא דוודא והני מילי מגוואי אבל

דכסדקין כמרה היינו נמקום שקטוטות מחוטות ז׳ לה דחלמרה ונביכה על הנקב לח כן בחתם הוה נחלק בין כסדקין לנבלה כסדקין לח היה חילוק לחם׳ כסדקין ולח היינו נפרצים היינו דביניהו׳ מלחו בבגילה בהכלכיכה לנבל קב נבלה נקב הוה ביחת לחבל לי״ח פי׳ דביניהו׳ הוי כמו נלבביניהו׳ כלומר חיינו דרך דביעתו והיה כלילה לפרש דהגלילה הכלכיכה לנבל כבל נקוב בביחה בלח נקב נחוך ונ

דעז זאגט רבא ביז עם צוברעקעלט זיך מיט'ן נאגעל? נאר רבא האלט דאם וועז זאגען די רבנן אזוי? נאר ביי דעם אויער פון א בכור וואם איז אפגעטרוקענט געוואָרען, וויל עם קומט ארייז דארט לופט און ווינט, לאזט עם ניט צוריק געוונד ווערען, אבער ביי דער לונג קומט דאך ניט צו קיין לופט, קען זי נאר דאמאלסט צוריק געזונט ווערען, איז עם ניט קיין טרפה ביז עם ברעכט זיך אונטערן נאגעל. ואמר רבא האי ריאה דקיימא גילדי גילדי אוכמי אוכמי חזותא חזותא כשרה, נאר האט רבא געזאגט, די ריאה וואם האט געהאט אויף זיך מעהרערע אפגעשייטע פלעצער פון אויסגעהויילטע מכות אדער שוואַרצע פלעקען אדער פארשוידענע אנדערע קאלירען וואם האבען זיך פארמירט פון די מכות, איז כשר. אמר אמימר משמיה דרבא אין מקיפין בבועי, אמימר האט געזאגט אין נאמען פון רבא, אויב א גישוואלען בערגעלע אויף דער ריאה איז געלעכערט גע־וואָרען, ווען איך קען ניט אנהענגען דאם עם איז געשעהן דורך א מענשליכער האנט, און ס'איז געבליבען א צווייפעל צי עס איז נאר אזוי פון פאר דער שחיטה, נעהמט מען ניט קענען אן אנדער בועה אזא צו לעכערען איהר און זעהן די ענטוויקלונג פון איהר איז די קאלירען, וויל דאם איז ניט קיין זיכער פרוה, דען די קאלירען ענדערען זיך. מקיפין מיינט דא אקעגען־נעמען. ואמר רבא הני תרתי אוני דסריכן להדדי לית להו בדיקה, נאר האט רבא געזאגט, די צוויי אוני'ם וואם שלעפען זיך איינע צו דער אנדערער, האלטענדיג זיך צוזאמען־געקלעפט מיט א סירכא מיט וועלכער די אוני דריקט אויף דער אנדערער אוני, איז עס א טרפה און עס העלפט ניט קיין בדיקה, כאטש עס הערט זיך ניט קיין לופט־פייפען, וויל מיר זאגען, דאם דער נקב איז פארקלעפט גע־וואָרען פון דעם שליים אין דער לונג מיט דער הילף וואם דער פלאץ פון נקב האלט זיך אנגעלעהנט אויף דער אנדערער אוני, און איז אמת'ן פארהוילט זיך ניט דער נקב, נאר ער איז אנ־געבריט אפען צו ווערען. ולא אמרן אלא שלא כסדרן, אבל כסדרן הויינו רביתייהו, און מיר זאגען דאם ניט, נאר ביי אוני'ם וואם זענען ניט אין דער רייהע איינע נעבען דער אנדערער, וויל די סברה איז, דאם זיי צושיידען זיך א סך מאל, עפענט זיך צוריק דער נקב און גיט ניט קיין געלעגענהייט צו פארהיילען, און דעריבער טרפה. אבער די אוניים וועלכע זענען שכנים איינע נעבען דער אנדערער און אימער צוזאמענגעדריקט, איז כשר, וויל אזוי איז זייער נאטירליכער צוזאמענוואוקס, און מיר נעמען אן דאם די סירכא איז אויסגעהויילט, דאם הייסט די בדיקה העלפט יא צו מאכען איהר אלם כשר. (דף מ"ז ע"א) ואמר רבא הני תרתי בועי דסמיכו להדדי לית להו בדיקותא, נאך האט רבא געזאגט, געוועלידיגט ריסען זיך אן געשווירען אדער צוליב די בלוטען אדער צוליב א נקב. איז ביידע פאלען פארדעכטיגט די לעכלאך צוזאמען אויף פאר העם שיעור. אזוי אויך דא, אזוי ווי מען ניט אויף מעהר ווי אויף איין נקב און איין בלוט־פארואַזאכונג, ניט מעהר דער כח פון א נקב איז געפערליכער און קען פארואַזאכען מעהרערע געשווירען, ניט אזוי איז א געוועלכער געשווירי, ער ווארפט ניט זיין גיפט אויף נאך ערטער, נאר ער פארמירט זיך אין איין געשווירי. לויט דעם זאגט רבא אז אויב צוויי געשווירען זענען נאהענט איינע צו דער אנדערער, דארף מען ניט קיין בדיקה, וויל זיבער עם איז דא א נקב און עס איז א טרפה.

חדא ומתחזיא כתרתי, אויב עס איז בלויז איין נעשוויר נאר ער קוקט אויס ווי צוויי, דהיינו עס זעהט זיך אויפ'ן נעשוויר צוויי פיסקעלאך ווי צוויי קאנצענטראציעס פון מאטעריע, מייתינן סילוא ובזעינן לה, אי שפכן להדדי חדא היא וכשרה ואי לא תרתי נינהו וטרפה, איז דער דין דאס מען ברענגט א שטעכער און מען שטעכט איין אין דער זייט פון דעם נעשוויר, זעהט מען אז די מאטעריע גיסט זיך איינע דורך דער אנדערער, איז עס נאר איין נעשוויר פון נעוועניליכען סארט וואס היילט זיך אוים און עס איז כשר, און אויב ניט, עס גיסט זיך ניט צוזאמען איינע מיט דער אנדערער, איז עס נעווים צוויי נעשווירען וואס איז פארארזאכט גוועארען פן א נקב און איז טרפה. ואמר רבא חמש אוני' אית לה לריאה, אפה כלפי גברא, תלתא מימינא ותרתי משמאלה חסיר או יתיר או חליף טרפה, נאר האט רבא נעזאגט, פינף אוני'ס האט די ריאה, איז א פאזויציע ווי די בהמה הענגט מיט'ן קאפ ארונטער און דעם פנים צום מענש, קומט אויס דריי אוני'ס צו דער רעכטער זייט און צוויי צו דער לינקער זייט, אויסער פון דער גרויסער און אביסעל קלענערע אוני וואס היסען אומא'ס. אויב עס פעהלט אדער עס איז משהר מיט איין אוני אדער פארטוישט, ניט איז נעהעריגען פלאץ, איז טרפה. ההוא יתרתא דאתאי לקמיה דמרימר, חזה יתיב רב אחא אבבא, אמר ליה מאי אמר לך? אמר ליה אכשרה ניהלה, עם האט נעטראפען א ריאה מיט אן איבעריגע אוני, האט איהר דער קצב פארגעבראכט פאר מרימר, איז רב אחא דאמאלכט געזעסען ביי דער טיר, זעהענדיג ווי דער קצב נעהט ארויס, האט ער איהם נעפרעגט וואס האט ער דיר נעזאגט? האט ער איהם נעענטפערט, דאס ער האט איהר כשר נעמאכט. אמר ליה הדר עיילה קמיה, אמר ליה, זיל אימא ליה למאן דיתיב אבבא, לית הלכתא כוותיה דרבא ביותרת, האט רב אחא נעזאגט צום קצב, נעה נאכאמאל אריין פאר איהם, האט מרימר נעזאגט צום קצב, נעה זאג דעם מאן וואס זיצט ביי דער טיר, אז די הלכה איז ניט ווי רבא, ביי אן איבעריגע אוני. והני מילי דקיימא בדרא דאוני, אבל ביני ביני טרפה, און ווען זענען די רייד נעזאגט אויף כשר? אויב די איבעריגע אוני שטעהט אין דער שורה פון די אונים, אבער אז זי איז צווישען זיי ווי א שטייגער די ענינותא דורדא די קליינינקע אוני וואס איז אפגעזונדערט, איז עס א טרפה. ההוא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי, סבר רב אשי למטרפה, אזא אוני ווי דיזע איז פארגעבראכט געווארען פאר רב אשי, האט רב אשי נעוואלט טרפ'ענען איהר, אמר ליה רב הונא מר בר אויא, כל הני חיוי ברייתא הכי אית להו, וקרו לה טבחי עינוניתא דורדא, האט רב הונא דער זוהן פון מר אוויא נעזאגט צו רב אשי, אלע נעזונטע בהמות האבען דאך אזא אוני? די קצבים רופען עס ענוניתא דורדא, יעצט ווערט עס גערופען דער גנב. אויב עס איז פאראן נאך איינע אזא היסט עס דאך איין רייהע מיט איהר, איז עס אויך כשר. והני מילי? מגואי. און ווען זענען די רייד נעזאגט אויף כשר? אויב די איבעריגע אוני איז אונטער די אוני אינוועניג. (דף מ"ז ע"ב) אבל אגבה, אפילו כטרפא דאסא טרפה. אבער אז די איבעריגע איז פון אויבען, אפילו ווען זי איז קליין ווי א בלעטל פון א הדם (וואס מען נוצט צו א לולב) איז טרפה, דען אויב גרויס

אבל לענין לשחוט בסרפא דלקה טרפה ובהלה דלם מגללת הצניעות לכך שנותל כיון דלאו לחומת כהכי טרפה דהא ונפרש בעמוד שנים דעיר פרישת הכי לית לה דמוכחי לענין ולא מוכחי לכך שנותל וקשה גבה למעוברי לענין הים פרשה ונקוטה הים כולה להתיר ונדיעבד גבה דיקה ולקמן כי הכינו בלוחם ומשקין בהכי עיכוכית לענין שהתחד לוחם שונדת מוקדמה לה הים לקוד הם לפי דלוכת שכים לך ונזרי הרב דוסי ז"ל לוגר שהים ונקוב כלאקור ולהבאר דעצמן עמום דלאו לוחתים בהכי :

אפילו בסרפא דלקה טרפה . ומכום לכי הכיכרי ה"ל לאקן בקבאי דוקא בשאר לוחם וגב הבילה הוא טרפה לכל לוחם בכלל פיגון התחתונה שהיא עליונה הקוטבה לגיאר כבדה דדבכה להתחלל וכתב בתשובה דאפי' לא הוזל בסרפא דלקה אלא על ידי כשיחה טרפה ואי לא הוזל אפי' בהי כשיחה בסרפא דלקה טרפה לאפי הגבי שהיא כבדה :

דשיעא בלוקמה . היינו שחלקה לגוריו לם לם ים בה שום הסכר בעלמא כבדה .

שלישי הניחתי לפני . טרפה דקבל דאמרי' יוצני הוא מזקה כרבי (יבמות דף כד :) ומדלגר לה הוכיחו :

אלא יוחנן ה"ד כבדתי . ים בקריס בשבוע בקן בכרכון והבל אחד ובתב בעניוך ד"ה לכל יוחן ומבוים של חבל הוא כרבי ובלילה דהוא לענין לילדי"ם בלענין דהוא דוני לרקיע דהא ומשום הכי דומה קלת לחבלת כדלגרי' (נכרכות דף ע.) כדי בקיבי בן חבלת לבקיבי ולגרי' חבלת דומה ליס ים דומה לרקיע וחיינו כך לגרך ה"ק דהא דקבלין בקרקע בלבד הגזל (דף לה :) להחזיר היוקן בכרכן דוקא בלבד לילדים ונילהו בלילה דוכהו ה' לן לחבקיר שהר לחתונים הידוקים דלא נקב בכרכן לגוכיני שהר בקיבי יקיע יה"ב לא הוי דוקא בכרכן לבעל נבי יוקא בכרה ובדבי נתן פיקא בקוי דקבל בכרכן לגוכיני שהר בקיבי יקיע לחתונים ונילהו בלילה דוכהו ה' לן לחבקיר שהר לחתונים הידוקים דלא נקב בכרכן לגוכיני שהר בקיבי יקיע דוקא בכרה ובדבי נתן פיקא בקוי דקבל בכרכן לגוכיני שהר בקיבי יקיע דוקא וכן בלילה דלא חתי לגוכיני לגלא דדגיה בכבוחא ומגיק' ובישהא לגלא עגי קריג יוקי' לקבי בהאוך בחוך בוגן בגביס (פ"ל ע"ד) ילקרק בכבוך טוגן ולבי' לגי"ד בכעני ולגרי' בפ' ד' בדרים (ד' לב .) ויכק לת הגיכני בהיקן (יבמוכים טוכות ונדבלגיות) בלא יהני עניהם בעוגן וייבעקן בהגלת בפעות ולא בתבים בוגות ובדבלגיות :

אבל נקב פיס בו חסרון לפי כ' בעוגן בוהה . ים בדלו לחקור בכעלמת הגי"ל הלקה פיס קוגע ובקר והקרון על הגילה לפי' שלה בפגיחה והגיד והבכר קיים והגיע להם ים ד"ל דבעלמא הוא ביפס הל"ה בהם ליה לבעלי הבת הבי וכדבגי הבל ולא הוה ליה לילהקו' כרים לגלא ודלי בין דעולה בבפיחה כשרה ובן פקק רבעו קלוקעוק הזקן : בלפיחים

לאבל אבא אפי' בטרפא דאסא טרפה **יאמר** רפים האי ריאה דדמיא לאיפת' טרפה איבא דאמרי **בחזותא** וא"כ דאמרי **בגישתא** איבא דאמרי דרנפיתא ואיבא דאמרי דפתיזא ואיבא דאמרי **דשיעא** דלית ליה חיתיכא דאוני אמר רבא **וכהילא** כשרה וכריותא טרפה **"דאמר רבי חנינא** שחור אדום הוא אלא שלקה **"יהוקה בשר**' מדרבי נתן **מאדומה** כשרה מדרבי נתן אומר פעם אחת הלכתי **)תניא ר' נתן אומר פעם אחת הלכתי לכרכי הים באתה אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהיה אדום אמרתי לה בתי **התתיני לו עד שיבגיל בו דמו המתינה לו ומלה אותו והיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי ושוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא באתה אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהיה יוקן הצעתי בו ולא היה בו דם ברית אמרתי לה בתי **התמתיני לו עד שיפול בו דמו המתינה לו ומלה אותו והיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי אמר רב כהנא **ככבדה כשרה **"ככשר טרפה וסימנך **ובשר בשדה טרפה אמר **רב כמא בריה דרבא **יהאי ריאה דדמי כבשותא ובמוריקא ובגין ביעתא טרפה אלא יוקה דכשרה היכי דמיא **אמר רבינא **יאפוס בריאה מיתיתין סכינא ויקרעינן לה אי אית בה מוגלא ודאי מהמת מוגלא הוא וכשרה ואי לא מותבי עלה גדפא או רוקא אי מבצבצא כשרה ואי לא טרפה **אבי רב יוסף **יקרום שעלה מחמת מכה בריאה **אמר קרום **יואמר רב יוסף **האי ריאה דאושא אי ידעינן היכא אושא מגח' עלה גדפא או גילא או רוקא אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה ואי לא ידעינן לה מיתי **משיכותא דמיא פשורי ומותבינן לה בגוה בחטימי לא דכותא בקרירי לא דמטרשי אלא בדקנן לה בפשורי אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה תיאה איקיב עילאה לא איקיב ואי דאושא זיקא דביני וביני הוא אמר עילא **יאמר רבי יוחנן קריאה שנשפכה כקיתון כשרה **אלמא מסבר **חסרון מבפנים לא שמיה חסרון איתיבי רבי **אבא לעולא **"קריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים ושמע מינה חסרון מבפנים שמיה חסרון לא לעילם מבחוץ ורקא אמרת היינו ניקבה לא צריכא **לרבי שמעון דאמר עד שיעקוב לבית הסמפונות הני מילי נהב דלית ביה חסרון אבל נקב דאית ביה חסרון אפילו רבי שמעון מודי רבי חנניה חלש על לגבי רבי נתן וכל גדולי הדור איתיה קמיה דדמיא **אמר רבא **והוא דקיימי סמפונות אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מנא ידעינן א"ל **חייתינן צעא דכוני ושפכינן לה בניחה אי אית בה שורייכך חיורי טרפה ואי לא כשרה אמר רב נחמן ריאה שניטוקה וקרום שלה קיים **ואפילו מחוקת רביעית כשרה ניטלה **שרפיחית

ריאה שנשפכה כקיתון ואכשרה כקיתון סמפונות אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מנא ידעינן א"ל חייתינן צעא דכוני ושפכינן לה בניחה אי אית בה שורייכך חיורי טרפה ואי לא כשרה אמר רב נחמן ריאה שניטוקה וקרום שלה קיים **ואפילו מחוקת רביעית כשרה ניטלה **שרפיחית

דדמיא לאופתא . נקעת עלים וכדומיהם : בגישתא . שקפה ונסוסה כגון : דפתיזא . קפה וחיינו מני כיקפה : דפיחה . נשפה לגבוה כפקבה וחיינו מני בחזותא והיכא דלית ליה חיתיכא דאוני מחוסר גוונא ובקרוב לגלא כוונו גרולה הפקע ביכר בו כמרס דלאו ביעיא כי לוחתא היא : בכוחלא . לגבי כחול שחוא תורה אור כמללה לגיזור לא יחוי ולא יחזור .

וואלט זי דאך ניט זיין אין רייהע מיט דער וורדא, טייל האלטען אז עס איז דא געמיינט אפילו צווויי וורדא'ס, און א טייל האלטען דאס מען מיינט דא נאר איין וורדא, דען אין יענע צייטען איז ניט געווען דער שטייגער א בהמה זאל האבען א וורדא, אזוי־וויי מען האט דערזעהן ביי פילע געזונדע בהמות האבענדיג א וורדא האט מען עס מכשיר געווען. עס קען זיין דאס דעריבער הופט מען עס היינט דער נגב, וואס איז ווי ארויסגעגנב'עט אין דער נאטור. לויט דיזער דעה זענען איבעריגע וורדא'ס זיבער טרפה. (איך לערן דא נאר פשט אויף דער גמרא, ווי ווייט עס לאזט זיך מיר. אבער איך בין ניט דער בר־הכי צו זאגען עפעס אין פסק הלכה). אמר רפרם האי ריאה דדמיא לאופתא טרפה, רפרם האט געזאגט, די ריאה וואס קוקט אוים די טיילונג פון די אוני'ס ווי דורכגעשפאלטען האלץ איז טרפה. איכא דאמרי בחזותא ואיכא דאמרי בגישתא, טייל זאגען נאר מיט'ן געשטאלט אז זי קוקט אזוי אוים איז זי שוין טרפה, און טייל זאגען, מיט דער בארירונג, טאקע הארט ווי האלץ. איכא דאמרי דנפיחה ואיכא דאמרי דפחוזא ואיכא דאמרי דשיעא דלית בה חיתוכה דאוני. טייל זאגען הארט ווי אנגעבלאזען, און טייל זאגען ווי אויסגעהוילטע האלץ וואס לאזט זיך א ביסעל אייי־קווועטשן און טייל זאגען, גלאטיג ווי איין שטיק האלץ אהן טיילונגען פון אוני'ס. אמר רבא ככוחלא כשרה כדיותא טרפה, רבא זאגט, אויב די ריאה קוקט אוים העל־בלוי איז כשר, אויב ווי טינט איז זי א טרפה. דאמר ר' חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה, דען ר' חנינא האט געזאגט, דאס שוואַרץ איז באמת רויט, נאר די שוואַרצע איז ווייל דער קאליר איז געשלאגען, איז עס א סימן טרפה. ירוקה כשרה מדר' נתן, אדומה כשרה מדר' נתן אויב די ריאה איז פארגרינט איז כשר, אויב בלוט־רויט איז כשר. דתניא ר' נתן אומר פעם אחת הלכתי לכרכי הים באתה אשה אחת לפני שמלה את בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתהו לפני ראיתיו שהיה אדום, דען מיר האבען געלערענט, ר' נתן זאגט, איינמאל בין איך געגאנגען צו א האפען שטאט איז געקומען פאר מיר א פרוי וועלכע האט ג'מל'ט איהר ערשטען זוהן און ער איז געשטארבען, דעם צווייטען זוהן און ער איז געשטארבען, דעם דריטען האט זי געבראכט פאר מיר, איך האב איהם געזעהן ווי ער איז געווען רויט. אמרתי לה בתי המתיני עד שיבלע בו דמו, המתינה לו ומלה אותו וחיה, והי' קורין אותו נתן הבבלי על שמי. האב איך צו איהר געזאגט, טאכטער, ווארט צו ביז ער וועט איינזאפען אין זיך די בלוט אין גאנצען פלויש. האט זי געווארט און נאכער איהם מל געווען, האט ער שוין געלעבט, און מען האט דאס קינד גערופען אויף מיין נאמען, ושוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא, באתה אשה אחת לפני, שמלה בנה הראשון ומת, שני ומת, שלישי הביאתהו לפני, ראיתיו שהיה ירוק, הצצתי בו ולא היה בו דם ברית, אמרתי לה בתי המתיני לו עד שיפול בו דמו, און ווידער אמאל בין איך געגאנגען אין לאנד קפוטקיא איז געקומען פאר מיר א פרוי וואס האט ג'מל'ט איהר ערשטען זוהן און ער איז געשטארבען, דעם צווייטען און געשטארבען, דעם דריטען האט זי געבראכט פאר מיר. האב איך איהם געזעהן ער איז געווען גרין, האב איך אריינגעקוקט אין איהם, אז עס איז אין איהם קיין בלוט פאר ברית מילה ניט פארן.

האב איך איהר געזאגט, וואלט צו, מיין טאכטער, ביז די בלוט פון הארץ וועט צירקולירען און אריינפאלען אין אלע איברים. המתינה לו ומלה אותו וחיה, והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי. האט זי געוואלט און נאכהער נע'מל'ט, האט ער שוין געלעבט, מען האט איהם געלופען נתן הבבלי אויף מיין נאמען. אמר רב כהנא ככבדא כשרה כבשרה טרפה, וסימניך ובשר בשדה טרפה, רב כהנא זאגט, אויב די ריאה האט דעם קאליר ווי א לעבער איז כשר, ווי פלייש איז טרפה. דער סימן איז ובשר טרפה. עס איז איהם א געווים געווען דאס א פלייש קאליר ביי דער לונג הייסט אלקותא און דעריבער טרפה. אמר רב סמא ברית דרבא האי ריאה דדמיא ככושתא וכמוריקא וכגון ביעתא טרפה, רב סמא דער זוהן פון רבא האט געזאגט, די ריאה וואס האט אזא גרינליכען קאליר ווי די גראז וואס הייסט כשותא אדער מוריקא עס קוקט אוים ווי די וויסלעד פון איי, איז טרפה. פרענט די גמרא אלא ירוקה דכשרה היכי דמיא? ככרתי, אבער א גרינער קאליר וואס איז כשר, צו וואס דארף ער זיין גלייד? ווי כרתי אזא גרינע פארב, אמר רבינא אטום בריאה מייתינן סכינא וקרעינן לה אי אית בה מוגלא ודאי מחמת מוגלא וכשרה, רבינא זאגט, אויב א פארשטאפונג איז דא אין דער ריאה נעהמט מען א מעסער און מען שניידט די ריאה. איז דארט מאטעריא איז זיבער דאס צוליב דער מאטעריא איז דאס אזוי און זי איז כשר. ואי לא, מותבינן עלה גדפא או רוקא, אי מבצבצא כשרה, ואי לא, טרפה, אז אויב דער לופט פלאץ האט ניט קיין מאטעריא, לענט מען ארויף א פעדער אדער רוק אויף דער פארשטאפונג, שאקעלט עס מיט דער פעדער איז עס כשר, ווייל עס איז א סימן דאס לופט איז יא אריין דארט, און אויב עס טרעפעלט ניט די פעדער אדער דעם רוק איז עס טרפה. אמר רב יוסף קרום שעלה מחמת מכה בריאה, אינו קרום, רב יוסף האט געזאגט, אויב א הויט איז איבערגעצויגען געוואלען צוליב א מכה אויף דער ריאה, איז ניט פאררעכענט פאר א ריכטיגע הויט, ווייל זי איז אנגעבריט צו צוגעהן, דען יעדע סירכא איז דאך אזא זאך ווי א הויט וואס איז ארויפגעוואקסען און זי איז טרפה, כאטש עס לאזט ניט דורך קיין לופט. ואמר רב יוסף האי ריאה דאושא, אי ידעינן היכא אוושא מנחינן עלה גדפא או גילא או רוקא, אי מבצבצא טרפה, ואי לא כשרה, נאר האט רב יוסף געזאגט, די ריאה וועו מען בלאזט איהר אז און עם הערט זיך א לופט גערויש, ווייסען מיר דאס פלאץ וואו, לענען מיר צוועק דארט א פעדער אדער א וויכע שטרוי אדער א רוק, זעהען מיר אויב די לופט שאקעלט מיט זיי איז עס א טרפה, און אויב ניט איז זי כשר. ואי לא ידעינן לה מייתינן משיכותא דמיא פשורי ומותבינן לה בגוה, בחמימי לא דכווצא, בקרירי לא דמטרשי, אויב מען וויסט ניט דאס פלאץ וואו, בהענגען מיר א בעקען מיט לעבלאר וואסער און מיר לענען דארט אריין די ריאה. אין הייסען וואסער ניט וויל די ריאה ווערט נעדיכט פון דער היץ ווערט דער דינער נקב פארשטאפט, און איז קאלטען וואסער אויך ניט וויל דער שליים אין דער לעבל ווערט פארגליווערט און פאר־שטאפט עס. אלא בדקינן לה בפשורי, אי מבצבצא טרפה, ואי לא כשרה, נאר מיר זענען בודק מיט לעבלער וואסער, באווענט די לופט

די וואסער איז עס א טרפה, און אויב ניט איז זי כשר, תתאה אינקוב עילאה לא אינקוב, והאי דאוושא זיקא דביני וביני הוא, וויל איך זאג די אונטערשטע הויט בלויז איז געלעכערט, די אויבערשטע ניט, און דער גערויש וואס עס האט זיך געהערט איז געווען צווישען ביידע הויטען, אמר עולא אמר ר' יוחנן ריאה שנשפכה כקיתון כשרה, עולא האט געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן א ריאה וואס די פלייש אונטער די הויטען איז צוגאנגען געווואַרעז אוז געווארען ווי א גיסיגע זאך איז כשר, אלמא קסבר חסרון מבפנים לא שמיה חסרון. איתיביה ר' אבא לעולא, זעהען מיר דאך פון דעם דאס א פעהלער אינעניג הייסט ניט קיין פעהלער, האט ר' אבא אויף דעם א קשיא געפרעגט אויף עולא, מיר האבען געלערנט הריאה שניקבה או שחסירה, מאי חסירה? אילימא מבחוץ היינו ניקבה, אלא לאו מבפנים, ושמע מינה חסרון מבפנים שמיה חסרון, די ריאה וואס איז געלעכערט אדער עס פעהלט עפעס פון איהר, וואס מיינט מען עס פעהלט? זאל איך זאגען פון אוים־זויט, איז דאך עס דאס זעלבע וואס געלעכערט? נאר מוז דאך זיין פון אינוועניג, איז דאך נעדרינגען דערפון אז חסרון אינוועניג הייסט חסרון? ענטפערט די גמרא לא, נייז, לעולם בחוץ ודקאמרת היינו ניקבה? לא צריכא לר' שמעון דאמר עד שתינקב לבית הסימפונות, לעולם מיינט דאס פון אויסזויט, אזוי וואס דו פרעגסט איז דאך עס דאס זעלבע וואס געלעכערט? ניט מעהר עס איז געדארפט צו זאגען הערען נאך ר' שמעון נאך וואס קריגט אויפ'ן ערשטען תנא אין דער משנה ביי נקב דאס עס מוז זיין געלעכערט ביז'ן לופט פלאץ אין דער לונג אוז מיר זאגען דאך הני מילי? נקב דלית ביה חסרון אבל נקב דאית ביה חסרון אפילו רבי שמעון מודה, וועז זאגט דאס ר' שמעון אזוי ביז די סמפונות נאר ביי אזא נקב ווי פון א נאדל וואו עס פעהלט ניט אין פלייש ארום דעם נקב, אבער א נקב וואס פעהלט אין איהם פונ'ם פלייש איז אפילו ר' שמעון מודה מוז דאך שטעהן חסרה צו לאזען הערען דאס ר' שמעון קריגט ניט נאר אויף נקב, ניט אויף חסרה. רבי חנניה חלש על לגביה רבי נתן וכל גדולי הדור, מייתי קמיה ריאה שנשפכה כקיתון ואכשרה, רבי חנניה איז שלאף געווארען, זענען אריין צו איהם רבי נתן און אלע גרויסע לייט פון דור האט מען פאר איהם געבראכט א ריאה וואו די פלייש אונטער די הויטען זענען צוריבען און גיסען זיך, און ער האט די ריאה מכשיר געווען. אמר רבא והוא? דקיימי סמפונות, אויפדעם האט רבא געזאגט וועז זאג איך עס אלס כשר? אויב עס עקזיסטירען נאך די לופטקאסטענס אינוועניג, אניט איז טרפה, אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מנא ידעינן? האט רב אחא דער זוהן פון רבא געזאגט צו רב אשי, פון וואנען קען מען וויסען דאס אפילו קיין איינע איז ניט צוריבען געווארען? אמר ליה מייתינן צעא דקוניא ושפכינן לה בגויה, אי אית בה שורייקי חיורי טרפה, ואי לא כשרה, האט רב אשי צו איהם געזאגט, מען ברענגט א געגלייזטע שיסעל מיט בלוי וואס איז גלאט און עס זעהט זיך בעסער, און מען גיסט אריין פון דער ריאה אין דארט, זעהט מען אז עס איז דארט ווייסע פערים, דעז די רעהרלאך צולאזען זיך ניט, נאר זיי צורייסען זיך אויף פערים, איז עס א טרפה, אויב ניט, איז עס כשר. אמר רב נחמן ריאה שנימוקה וקרום שלה

שלפוחית · קרום מקולר ומוח נה ובגמ' ופרקין (ל' כה): מבית היה מלא מרפחת היא שלפוחית: ומקרים להם לא ורקי ובגמי מרגלים לא מוקי להם כלום ובשלטי גבורי ובמגיני וכרו המגינין ומתיחוה: המשובה לדוקא · דבוקה בשלשה: אין חלשין

שלפוחית · היינו במקום שקולר מוכח לגבי כיקר כיס המצוי בשמנונית שומא הוי בשלמא לגבי כיקר כיס המצוי בשמנונית שומא הוי בשלמא לגבי כיקר כיס שרקין:

מיתיבי קבית היה מלא מרפחת היא שלפוחית · דסיים בשלמא המצלמא מומחה לגבי המצלמא לומחה אבל לגבי כיקר כיס לישמעי מינה לא מומחה ולא מהימן לא בשמנונית:

רב אמר · מחוי בר' דרב יוסף בדיק לה בשמנוני · תלתא כדבר' בקר ובעבה מיהנן לסנדיק כל הפקיכות ולין בוקלין לוחן בדוחן ולא בשמנוני:

אמר · רבינא ואמרי לה מבקיך מיפוך · מיכוח בתחו ומקוך מיפוך בשבר פוני · אמר מקוך ולבסוי בקו קבין ולא בקיט קריך ובשתיבתא רב אר בעוס נתין כתב · דבן קריך וקבין וכן לא קבין ולקריך בשרה ולא בשבחת בכיציא אלא בשר מחוי דחוור ריש: בקיבקה ודוקן קיבוחת בשרים ומשוכש ומתוך דבריו דבכיצה לא בא לפרש דבריו אל רב מחוי אלא מבקר עבלי דמשמע קלתר וכן כולה מדעתיך עבלי דמשמע למחם מובקין בה ומי אתר רב מחוי הכי והאמר רב מחוי בקיבקה ולא בשר מחוי ביולה מוקמת בשרה ולא ובשר והוקן לא בעי לא קבין ולא קריך ולין בקר שוקל שם בקוקן קיבוחת ומיהו לא ידעי · ומאי לית ליה אלא הכי כבשר בכיציא בקיבקה ולא בשר מחוי ביולה ולא בשר מחוי בקיבקה ול

קיים כשרה, רב נחמן האט געזאגט אז א ריאה אינוועניג שרימפט איין ביז עם ווערט טיילוויז לידיק און די הויט פון אויבין איז גאנץ, איז זי כשר. תניא נמי הכי ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים אפילו מחזקת רביעית כשרה, מיר האבען אויך אזוי געלערנט ווענען א ריאה שנימוקה מיט א גאנצער הויט, אפילו די פעלונג אינוועניג ענטהאלט א פערטל קווארט, איז זי כשר. נטלה (דף מח ע"א) שלפוחית שלה כשרה, אויב די געבערמוטער פעהלט אין איהר איז כשר. התליע כבד שלה, זה היה מעשה ועלו עליה בני עסיא ג' רגלים ליבנה לרגל, שלישי התירוה להם, אויב די לעבער איז פארווערימט; איז פארגעקומען די מעשה, וואס צוליב דעם זענען אויפגעגאנגען די מענשען פון אזיא דריי מאל קיין יבנה אויף א רגל און ערשט דעם דריטען מאל האבען די חכמים מתיר געמאכט. אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ריאה הסמוכה לדופן אין חוששין לה, רב יוסף בר מניומי האט געזאגט אין נאמען פון רב נחמן, די ריאה, מיינענדיג די אוני וואס איז נאהענט צו דער וואנט און דריקט אימער אויף איהר, איז ניט צו בעזארגען אויף א סירכה דארט, וואס האלט זיי צוזאמען, דאס פילייכט איז זי געלעכערט, ווייל איך נעהם אן, דאס דער פעהלער נעהער צו דער וואנט און אפילו עס האט אנגעפאנגען ווערען א נקב, איז עס פארהיילט געווארען צוליב דער וואנט וואס האלט דאס פלאץ צו. אויב אבער די ריאה האט ארויסגעבראכט א געשווויר איז יא צו בעזארגען אויף א נקב. מר יהודה משמיה דאביימי אמר אחד זה ואחד זה חוששין לה, מר יהודה איז נאמען פון אבימי זאגט, סיי א בלויזע סירכה סיי א געשווויר איז אלץ צו באזארגען אויף א נקב ביז דער בדיקה. היכי עבדינן? אמר רבא רבין בר שבא אסברה לי, מייתינן סכינא דחליש פומיה ומפרקינן לה, אי איכא ריעותא בדופן תלינן בתר דופן, ואי לא, מחמת ריאה הוא וטרפה, ווי אזוי טוט מען עס צו וויסען? האט רבא געזאגט רבין בר שבא האט מיר געגעבען צו פארשטעהן, מען ברענגט א מעסער וואס זיין שארף איז ניט שארף און מען שנייד אפ איהר פון באהעפטונג און מען נעמט אוועק די ריאה פון דער וואנט און מען זעהט, איז דא א ריעותא אין דער וואנט דאס זי האט אזא געשווויר, העננט מען אז דער וואנט, דאס זי האט פארארוואכט דעם געשווויר, און אויב ניט, איז דער געשווויר צוליב דער ריאה וואס האט א נקב און איז טרפה. ואף על גב דלא קא נפקא זיקא, כאטש זי לאזט ניט דורך קיין לופט איז עס א טרפה. ר' נחמיה בריה דרב יוסף בדיק לה בפשורי, ר' נחמיה דער זוהן פון רב יוסף האט אזא ריאה בודק געווען מיט לעבלאד וואסער. אמר ליה מר זוטרא בריה דרב הונא בריה דרב פפי לרבינא, הא דרב נחמיה בריה דרב יוסף אתון אהא מתניתו להּ? האט מר זוטרא דער זוהן פון רב הונא און אייניקעל פון רב פפי געזאגט צו רבינא, די זאך פון ר' נחמיה בר יוסף טוט איהר לערנען אויף דער זאך? אנן אדרבא מתנינן להּ, מיר לערנען זיין זאך אויף רבא, דאמר רבא הני תרתי אוני דריאה דסריכן להדדי לית להו בדיקותא לאכשורי. רב נחמן בריה דרב יוסף בדיק לה בפשורי? דעו רבא האט דאך געזאגט אויבען קענען די צוויי אוני'ס וואס האלטען זיך צוזאמען מיט א סירכא דאס מען קען ניט בודק זיין אויף צו כשר'ן, אזא גלייכונג

ווי א וואו די ריאה קלעפט צו דער וואנטט פון דער בהמה, אויף דעם דין, זאגט דאס ר' נחמיה וועגען יא בדיקה איז לעבלאד וואסער, אויף רבא'ס דין איז עס מעהר סברא צו זאגען. מתקיף לה רב אשי האי מאי? בשלמא הכא תלינן בדופן וכשרה, אבל התם אי האי נקיב טרפה, ואי האי נקיב טרפה? האט רב אשי א קשיא געפרעגט, וואס פאר א פארגלייך איז דא? אנדערש דא, איז ר' נחמיה'ס דעה וועגען בדיקה איז פלאץ, דעו אויב מען איז בודק און די לופט בלאזט ניט דורך איז רעכט עם זאל זיין כשר ווייל מען קען דאך אנהענגען אין דער וואנט דאס זי פאר אורזאכט דעם וואונד; אבער דארט ביי רבא וועגען די צוויי אוני'ס איז דאך אלעגפאלס א טרפה, צי די אוני איז געלעכערט צי די אוני איז געלעכערט? פרעגט די גמרא ומי אמר רב נחמן הכי? והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ריאה שניקבה ודופן סותמתה כשרה? האט דען רב נחמן אזוי געזאגט דאס אויב א געשווויר אויף דער ריאה צו דער וואנט־צו איז צו באזארגען אויף א טרפה? רב יוסף בר מניומי האט דאך געזאגט אין נאמען פון רב נחמן דאס אויב די ריאה איז געלעכערט געוואָרען און די וואנט פארשטאפט איזיר, איז כשר? ענטפערט די גמרא לא קשיא, התם במקום רביתא הכא שלא במקום רביתא, והיכא רביתא? חיתוכי דאוני, עם איז ניט קיין קשיא, וואו רב נחמן באזארגט ניט וועגען א נקב, שמועסט וואו די וואונד איז איינגעזעסען אין דער וואנט און נעמט זיך קיינמאל ניט צוועק, זאג איך דאס די פארשטאפונג הילט אויס; אבער דא שמועסט אין אזא ליכטונג פון וואו זי נעמט זיך אמאל צוועק. און ווי מיינט דא רביתא? עס מיינט אין ענגערן פלאץ וואו די אוני'ס טילען זיך צו דער זייט ביי דער וואנט פון די זשאברעם, געווענליך איז (די אומא) די גרויסע אוני אין דער מיטען, צו דער הויך־צו לאזט זי נעבען זיך, איבער די אנדערע אוני'ס, לעדיגען פלאץ וויל זי איז דאך העכער פון זיי, נאר זייטווערט נעהענטער צום האלז, קען זיך שוין אן אוני צודריקען צום וואנט צו. גופא אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ריאה שניקבה ודופן סותמתה כשרה, אמר רבינא והוא? דסביך בכשרא, אויף דעם רב נחמן'ס דין האט רבינא געזאגט, ווען זאג איך כשר? אויב די ריאה איז איינגעזעסען אין פלייש. אמר ליה רב יוסף לרבינא ואי לא סביך מאי? טרפה, אלמא אמרינן נקובה היא, אי הכי כי סביך נמי? האט רב יוסף געזאגט צו רבינא, און אויב די ריאה איז ניט איינגעפאסט אין דער וואנט, ווי איז דער דין? טרפה? זעהען מיר דאך אז מיר זאגען דאס זי איז געלעכערט, אויב אזוי דארף דאך טרפה זיין אפילו אלס איינגעזעסט איז דער וואנט? דהא תניא ניקב פסול מפני שהוא שותת, נסתם כשר מפני שהוא מוליד, דעו מיר האבען דאך געלערנט, אויב דער איבר איז געלעכערט איז דער מענש פסול צו הייראטטען מיט א אידישע טאכטער וויל ער הייסט א כרות שפכה צוליב דער כח ניסט זיך אהן קראפט, וואס איז ניט פעהיג צו האבען קינדער, אבער בלויז פארשטאפט איז כשר צוליב ער איז יא פעהיג צו האבען קינדער, וזהו פסול שחוזר להכשרו, און דער איז אזא פסול וואס ווערט צוריק כשר, איז דאך צו פרעגען וזהו למעוטי מאי? וואס קומט דער פאל ממעט צו זיין?

לאו למעוטי כהאי גוונא? מיינסטו דען ניט אז עס קומט ממעט זיין אזא שטייגער ווי דא, וואו דער נקב איז צוגעקוועטשט צום וואנט איז דער בהמה אז זי איז יא טרפה, וויל די פארשטאפונג איז אנגעבריט אויפ־געלעזט צו ווערען איז דאך עס יא טרפה? ענטפערט די גמרא לא, ניין, למעוטי קרום שעלה מחמת המכה בריאה דאינו קרום, עס קומט ממעט צו זיין, דא וואו עס איז ארויפגעקומען א הויט צוליב א מכה אויף דער ריאה, דאס די הויט איז ניט קיין הויט, וויל זי איז אנגעבריט אויפגעלעזט צו ווערען אבער א פארשטאפונג פון דער וואנט איז גוט. מתקיף לה רב עוקבא בר חמא אילו אינקיב בדופן להדה מאי? טרפה? ליתני נקובת הדופן? האט רב עוקבא בר חמא א קשיא געפרענט, ווי באלד די וואנט דארט דערביי ווערט געלעבערט, ווי איז דער דין? וועסט דאך זאגען טרפה? איז דאך א קשיא, זאל אונזער משנה אויך לערנען דעם טרפה? פרענט די גמרא צוריק ולטעמך הא דאמר ר' יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן מרה שניקבה וכבד סותמתה כשרה, אילו אינקיב כבד להדה מאי? טרפה? ליתני נקובת הכבד? און נאך דיין סברא נאך, דאס וואס ר' יצחק בר יוסף־האט געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן, אז די נאל איז געלעבערט און די לעבער פארשטאפט איהר איז כשר, קענסט דאך אויך אזוי פרענגען און אויב די לעבער געגענאיבער דעם נקב איז געלעבערט, ווי וואלט זיין? וואלסט דאך זאגען טרפה? זאל די משנה אויך לערנען דעם טרפה? אלא מוזטו דאך זאגען כי ניקבה דלאו מיניה מיטרפה לא קתני. הכי נמי כיון דלאו מיניה מיטרפה לא קתני, אז וועז עס ווערט דערביי גע־לעבערט און טרפה ניט פון זיך, לערנט די משנה ניט אזא מין טרפה אזוי אויך דא ביי דער וואנט לערענט די משנה ניט אזא מין טרפה ואם ווערט ניט פון זיך נאר פון דער ריאה. בעי מיניה רבה בר בר חנה משמואל העלתה צמחין מהו? האט רבה בר בר חנה געפרענט פון שמואל'ן, אויב די ריאה האט ארויסגעבראכט געשווירען, ווי איז דער דין? אמר ליה כשרה, אמר ליה אף אני אומר כן אלא שתתלמידים מזדגזין בדבר דאמר רב מתנא מליא מוגלא טרפה, מים זכים כשרה, האט ער צו איהם געזאגט, די ריאה איז כשר. האט ער איהם געענטפערט, איך זאג אויך אזוי נאר די תלמידים ווייגערן דערביי, וויל רב מתנא האט געזאגט, אויב דער געשווויר איז מיט מאטעריע איז טרפה, און צמחין מיינט דאך מיט מאטעריע, אויב מיט ריין וואסער איז כשר. אמר ליה ההיא בכוליא איתמר, האט איהם שמואל געענפערט, די זאך פון רב מתנא איז נעלערענט ביי דער ניר. רבי יצחק בר יוסף הוה קא אזיל בתריה דרבי ירמיה בשוקא דמבחי חזינהו להנך דקיימין צמחי צמחי, רבי יצחק בר רב יוסף איז נאכגענאנגען נאך רבי ירמיה אין מארק פון די קצבים, האט ער נעזעהן די ריאה'ס מיט נעשווירען, אמר ליה לא בעי מר אומצא? אמר ליה לית לי פריטי, אמר ליה אקפן אנא, האט ער געזאגט צו ר' ירמיה, וויל איהר ניט קויפען קיין פלייש? ער האט געוואלט זעהן צי מיט צמחין איז כשר. האט ער איהם געענפערט, איך האב ניט קיין געלט. האט ער צו איהם געזאגט, איך וועל מאכען באַרגען פאר אייך. אמר ליה מאי אעביד לך? פארשטעהענדיג וואס ער צילט מיט דעם, געוואר צו ווערען צו די פלייש

שדרה לקמיצ דר' יצחק. נפחת. לח ומצוי אחבל בקוביות כדיפ' בקונגי' דלעיל סמיט דלח לגריכא חלח לבייס חלח ומשום דלמלח לי הוה כילוח קנון הוח מינקבה וחלייש בדבי חני הקבה לעניל קומיל א למצולה ומחמיתין דהכילה מניקבה לי מחכה' דגדק' לעיל לימני כל עילא ום קפריס כדיפ' בקונגי' דלעיל סמיט דלח לגריכא חלח לבייס חלח ומשום דלמלח לי הוה כילוח קנון הוח מינקבה. לח ומצוי אחבל בקוביות כדיפ' בקונגי' דלעיל סמיט דלח לגריכא חלח לבייס חלח ומשום דלמלח לי הוה כילוח קנון הוח מינקבה וחלייש בדבי חני הקבה לעניל קומיל א למצולה ומחמיתין דהכילה מניקבה לי מחכה' דגדק' לעיל לימני כל עילא ום קפריס

דלמא לי הוה כילוח קנון הוח מינקבה. לח ומשום דדרך הוטבח לינקוי וחלמלי דלייכ מכלי מכלי כמלוך מחמיכה דכמלי חלח בעי למינח דרך המקומיות ילח וכמכם בכילה ומחמן:

אי קופא לגיו לי קופא לבר. לין לפרכ כבהמחע. ומקלחה חוץ לכבד ומקלחה בחוכו לחבל כולו בחוך הכבד כבר' בבל ענין דקומיב' מקוב ולחלה דלכ כן ולח פריך ומנחמ בממלה בעבי בים הכוכית דעל בחוך הכם בחמת בחוך בים הכוכית לייכי דלי בחבל חגוף ביכ קלוני ג"נד לחד בלח ביקבה לחלה של לי כפרה לה ולחי ? רך הוטבע מקוב ולחלה חלה לי קופא לגיו בלד מקופין בל כבד קלוני ולפי כולה בחוך הכבד ובכל' דקוקל' גבי כבד ים חילוק בין קופא לגיו לקופא לבר לחבל בגלות בפרה בבל ענין דקוקל' לקבה וקומיב' בלילה ים לה ביוח ולבל גדול וכן לם מוללחה בחוך הקוקבן כבר בדרך הוטבע בל מחמע שמוצאת בעובי

דגלדאי ואמרי לה בשוקא דרבנן חזי הנך דקיימין בנדי כנדי "ולא אמר להו ולא מידי רבי אמי ורבי אסי הוו חלפי בשוקא דטבריא הזי הנך דקיימי "טינרי טינרי ולא אמרי להו ולא מידי: אתמר מחט שנמצאת בריאה רבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי חנינא מכשרי רבי שמעון בן לקיש ור' מני בר פטיש ורבי שמעון בן אליקים מטרפי לימא בהא קמיפלגי דמר סבר "חסרון מבפנים שמיה חסרון ומר סבר "לא שמיה חסרון לא דכולי עלמא חסרון מבפנים לא שמיה חסרון ודבא בהא קמיפלגי מר סבר מפסקנא נקט ואתאי ומר סבר נקובי נקיב ואתאי ההיא מחטא דאשתכה בחיתיכא דריאה אייתוה לקמי' דרבי אמי סבר לאכשורה איתיביה רבי ירמיה ואיתימא רבי זריקא "הריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים וש"מ חסרון מבפנים שמיה חסרון הדר שדרוה לקמ' דרבי יצחק נפחא סבר לאכשורה איתיבי' רבי ירמיה ואיתימא רבי זריקא הריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים וש"מ חסרון מבפנים שמיה חסרון הדר שדרוה לקמ' דרבי אמי ליה והא רבנן מכשרי אמר להן הן הכשירו שידעים מאיזה טעם נכשיר דילמא אי הוה ריאה קמן מינקבה טעמא דליתה הא איתא ולא מינקבה כשרה והאמר רב נחמן האי מפפונא דריא דאינקיב טריפה ,והויא לחברו אתמר והאמר רב נחמן האי מפפונא דריא דאינקיב טריפה ,והויא מגין עליה אמר רב אשי טרפות קא מדמי להדדי "אין אומרין בטרפות זו דומה לזו "שהרי הותבה מכאן ומתה הותבה מכאן וחיה החוא מהטא דאשתכה בממפונא רבה דריאה אתיוה לקמיה דרבנן טריפאי לא אמרו בה לא איסור ולא היתר הזתר לא אמרי בה בשמעתיהו איסור נמי לא אמרו בה "כיון דבממפונא רבה אשתכה אימא מפפונא נקט ואתאי ההיא מחטא דאשתכה בחתיכ' דכבדא סבר מר ברי' דרב יוסף למטרפה אמר לי' רב אשי אילו אשתכה בכשרא כה"ג הוה טריף מר אלא אמר רב אשי חזינא אי קופא לבר נקובי נקיב ואתאי אי קופא לגיו ממפונא נקט ואתאי "יהו"מ באלימתא אבל קטיטא לא שנא קופא לגיו לא שנא קופא לבר נקובי נקיב ואתאי ומאי שנא "ממחט שנמצאת בעובי

חולין

דגלדאי ואמרי לה בשוקא דרבנן חזי הנך דקיימין בנדי כנדי "ולא אמר להו ולא מידי רבי אמי ורבי אסי הוו חלפי בשוקא דטבריא הזי הנך דקיימי "טינרי טינרי ולא אמרי להו ולא מידי: אתמר מחט שנמצאת בריאה רבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי חנינא מכשרי רבי שמעון בן לקיש ור' מני בר פטיש ורבי שמעון בן אליקים מטרפי לימא בהא קמיפלגי דמר סבר "חסרון מבפנים שמיה חסרון ומר סבר "לא שמיה חסרון לא דכולי עלמא חסרון מבפנים לא שמיה חסרון ודבא בהא קמיפלגי מר סבר מפסקנא נקט ואתאי ומר סבר נקובי נקיב ואתאי ההיא מחטא דאשתכה בחיתיכא דריאה אייתוה לקמי' דרבי אמי סבר לאכשורה איתיביה רבי ירמיה ואיתימא רבי זריקא "הריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים וש"מ חסרון מבפנים שמיה חסרון הדר שדרוה לקמ' דרבי יצחק נפחא סבר לאכשורה איתיבי' רבי ירמיה ואיתימא רבי זריקא הריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים וש"מ חסרון מבפנים שמיה חסרון הדר שדרוה לקמ' דרבי אמי ליה והא רבנן מכשרי אמר להן הן הכשירו שידעים מאיזה טעם נכשיר דילמא אי הוה ריאה קמן מינקבה טעמא דליתה הא איתא ולא מינקבה כשרה והאמר רב נחמן האי מפפונא דריא דאינקיב טריפה ,והויא לחברו אתמר והאמר רב נחמן האי מפפונא דריא דאינקיב טריפה ,והויא מגין עליה אמר רב אשי טרפות קא מדמי להדדי "אין אומרין בטרפות זו דומה לזו "שהרי הותבה מכאן ומתה הותבה מכאן וחיה החוא מהטא דאשתכה בממפונא רבה דריאה אתיוה לקמיה דרבנן טריפאי לא אמרו בה לא איסור ולא היתר הזתר לא אמרי בה בשמעתיהו איסור נמי לא אמרו בה "כיון דבממפונא רבה אשתכה אימא מפפונא נקט ואתאי ההיא מחטא דאשתכה בחתיכ' דכבדא סבר מר ברי' דרב יוסף למטרפה אמר לי' רב אשי אילו אשתכה בכשרא כה"ג הוה טריף מר אלא אמר רב אשי חזינא אי קופא לבר נקובי נקיב ואתאי אי קופא לגיו ממפונא נקט ואתאי "יהו"מ באלימתא אבל קטיטא לא שנא קופא לגיו לא שנא קופא לבר נקובי נקיב ואתאי ומאי שנא "ממחט שנמצאת בעובי

הסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים וש"מ חסרון מבפנים שמיה חסרון הדר שדרוה לקמיה דרבי אמי יוטרפה אמרי ליה והא רבנן מכשרי אמר להן הן הכשירו שידעים מאיזה טעם הכשירו אין מאיזה טעם נכשיר דילמא אי הוה ריאה קמן מינקבה טעמא דליתה הא איתא ולא מינקבה כשרה והאמר רב נחמן האי מפפונא דריא דאינקיב טריפה ,והויא לחברו אתמר והאמר רב נחמן האי מפפונא דריא דאינקיב טריפה ,חבריה מגין עליה אמר רב אשי טרפות קא מדמי להדדי "אין אומרין בטרפות זו דומה לזו "שהרי הותבה מכאן ומתה הותבה מכאן וחיה החוא מהטא דאשתכה בממפונא רבה דריאה אתיוה לקמיה דרבנן טריפאי לא אמרו בה לא איסור ולא היתר הזתר לא אמרי בה בשמעתיהו איסור נמי לא אמרו בה "כיון דבממפונא רבה אשתכה אימא מפפונא נקט ואתאי ההיא מחטא דאשתכה בחתיכ' דכבדא סבר מר ברי' דרב יוסף למטרפה אמר לי' רב אשי אילו אשתכה בכשרא כה"ג הוה טריף מר אלא אמר רב אשי חזינא אי קופא לבר נקובי נקיב ואתאי אי קופא לגיו ממפונא נקט ואתאי "יהו"מ באלימתא אבל קטיטא לא שנא קופא לגיו לא שנא קופא לבר נקובי נקיב ואתאי ומאי שנא "ממחט שנמצאת בעובי

איז כשר, האט ער צו איהם געזאגט, וואס קען איד פאר דיר טאהן? מיינענדיג דערמיט איך קען דיר ניט זאגן אזוי אדער אזוי. דכי אתי לקמיה דר' יוחנן, משדר להו לקמיה דר' יהודה בר' שמעון דמזרי בה משמיה דר' אלעזר בר' שמעון להיתירא וליה לא סבירא ליה. ווי זיי זענען אנגעקומען פאר ר' יוחנן, האט ער זיי געשיקט פאר ר' יהודה בר' שמעון וואס פסק'עט אין נאמען פון ר' אלעזר בר' שמעון אלס היתר, נאר ר' יוחנן אליין האלט ניט אזוי. אמר רבא כי הוה מסגינן בתריה דרב נחמן בשוקא (דף מח ע"ב) דגלדאי ואמרי לה בשוקא דרבנן חזי הנך דקיימי כנדי כנדי, ולא אמר להו ולא מידי, האט רבא געזאגט אז איד בין נאכגענאנגען נאר רב נחמן אין מארק וואו מען ארבייט אוים רצועות פון די פעל, די זענען אימער נאהענט צו די יאטקעס פון פלייש, און טייל זאגען אין מארק פון די רבנן וואו זיי זיצען צו פסק'ען די שאלות הריאה, האט ער געזעהן די ריאה'ס וועלכע האבען גרויסע געשווירען, וויי די קרונען, און רב נחמן האט זיי גארניט געזאגט. ר' אמי ור' אסי הוו חלפי בשוקא דטבריא חזי הנך דקיימי טינרי טינרי ולא אמר להו ולא מידי, ר' אמי און ר' אסי זענען פארבייגענאנגען דעם מארק פון טבריא האבען זיי געזעהן די ריאה'ס וועלכע האבען די גאר גרויסע געשווירען, און זיי האבען גארניט געזאגט אתמר מחט שנמצא בריאה ר' יוחנן ור' אלעזר ור' חנינא מכשרי, ר' שמעון בן לקיש ורבי מני בר פטיש ור' שמעון בן אליקים טרפי, מיר האבען געלערענט אז א נאדל איז געפונען געוואקסען אין דער ריאה, און מען זהט ניט זי זאל זיין געלעכערט און קיין לופט לאזט זי אויך ניט, ר' יוחנן און ר' אלעזר און ר' חנינא זענען מכשיר, און ריש לקיש און ר' מני בר פטיש און ר' שמעון בן אליקים זענען מטריף. פרעגט די גמרא לימא בהא קא מיפלגי דמר סבר חסרון מבפנים שמיה חסרון, ומר סבר לאו שמיה חסרון? צו מוזען מיר זאגען דאס זיי קריגען איז דער סברא, דאס דער וואס מאכט טרפה האלט אז א חסרון אינווענדיג היסט א חסרון, דעז די נאדל איז נעווארעז פארדארבט דאך די פלייש און איז אנגעברייט צו דורכפויליען א נקב איז דער ריאה, און דער וואס איז מכשיר האלט אז א חסרון אינווענדיג היסט ניט קיין חסרון, דאס היסט זי מאכט ניט קאליע, סיידען זי באקומט זיך ארייז דורך דער וואנט פון דער ריאה? ענטפערט די גמרא לא, ניין, דכולי עלמא חסרון מבפנים לאו שמיה חסרון, והכא בהא קא מיפלגי מר סבר סמפונא נקט ואתאי, ומר סבר נקובי נקיב ואתאי, לעולם האלטען אלע אז דער חסרון אינווענדיג היסט ניט קיין חסרון, איי איז דאך די קשיא, וואס איז די סברא פון דעם וואס מאכט טרפה? נאר דא קרינען זיי אין דיזער סברא: איין נרופע האלט די לופט וואס די בהמה אטעמט האט ארייגעצויגען די נאדל איז דער ריאה, און איין נרופע האלט או ניט דורכ'ן מויל, נאר דורכ'ן וושט האט זיך די נאדל ארייגעבאשטעמען איז דער ריאה און געמאכט א נקב. ההיא מחטא דאישתכח בחיתוכא דריאה אייתוה לקמיה דרבי אמי סבר לאכשרה, איתיביה רבי ירמיה ואיתימא ר' זריקא, הריאה שניקבה או שחסרה, מאי חסרה? אילימא מבחוץ היינו ניקבה, אלא לאו מבפנים, ושמע מינה חסרון מבפנים שמיה חסרון? א נאדל איז געפונען געוואקסען אן א שטיק פון דער ריאה,

האט מען איהר געבראכט פאר ר' אמי, האט ער איהר געוואלט מכשיר זיין. האט איהם ר' ירמיה, און טייל זאגען ר' זריקא, א קשיא געפרעגט, מיר האבען געלערענט אין דער משנה דא, אז די ריאה איז געלעכערט געוואָרען אדער עס האט געפעהלט פון איהר איז טרפה, וואם מיינט דא געפשהלט? זאל איך זאגען פון אויס־זייט, איז עס דאך דאם זעלבע וואם געלעכערט? נאר מוז דאך זיין ניט אנדערש נאר פון אינווענדיג, זעהסט דאך נוט אז א חסרון אינווענדיג הייסט א חסרון און עס איז א טרפה; היינט ווארום האט רבי אמי געוואלט מכשיר זיין? הדר שדרוה לקמיה דר' יצחק נפחא סבר לאכשורה, איתיבי ר' ירמיה ואיתימא ר' זריקא הריאה שניקבה וכו' האט מען נאכהער געשיקט די ריאה פאר ר' יצחק נפחא און ער האט איהר געגואלט מכשיר זיין. און ווידער האט מען איהם געפרעגט די זעלבע קשיא פון דער משנה. הדר שדרוה לקמיה דר' אמי וטרפה, האט מען איהר צוריקגעשיקט צו ר' אמי און ער האט איהר געטרפ'עט. אמרי ליה והא רבנן מכשרי? אמר להם הן הכשירו שיודעים מאיזה טעם הכשירו, אנן מאיזה טעם נכשיר, דלמא אי הוה ריאה קמן מינקבה, האבען זיי געוואגט צו ר' אמי, די רבנן זענען דאך מכשיר אזא פאל? האט ער זיי געענטפערט, זיי זענען מכשיר ביי א גאנצע ריאה וויסען זיי דאך דעם טעם פארוואס, דען זיי זעהען דאך דאם די ריאה איז ניט געלעכערט, הענגען זיי אן דאם די נאדל האט דאך געמוזט אריין דורך דער לופט־רעהר און א חסרון אינווענדיג איז ניט קיין חסרון, דען זי קען דארט זיין און זיין; אבער דא האב איך דאך נאר א שטיק פון דער ריאה, היינט פאר וועלכען טעם קענען מיר מכשיר זיין? פוליכט וועז די גאנצע ריאה זאל דא זיין וואלטען מיר געפונען געלעכערט? און וויל ער האט צוריקגעצויגען פון זיין ערשטען גראנק צו מכשיר זיין, האט ער שוין ניט געענטפערט אויף דער קשיא פון ר' ירמיה. (ווי אויבען מען האט געענטפערט דאם צוליב ר' שמעון איז געלערענט דער פאל חכרה. קוק א בלאט פריהער וועסטו עם נאך זעהען.) פרעגט די גמרא טעמא דליתא, הא איתא ולא מינקבה כשרה, והאמר רב נחמן האי סמפונא דריאה דאינקיב טרפה? דאם איז וועז די ריאה איז ניטא, אבער וועז די גאנצע ריאה וואלט יא זיין און מיר וואלטען זעהען אז זי איז ניט געלעכערט, וואלט זיין כשר? האט דאך רב נחמז געזאגט, אויב דער לופט פלאץ אין דער ריאה איז געלעכערט, כאטש ניט פון אויס־זייט, איז טרפה? ענטפערט די גמרא החיא לחבירו איתמר, רב נחמן'ס דין איז געלערענט וואו עס איז געלעכערט פון איין סמפון צו א צווייטען סמפון אין דער אנדערער אוני דערנעבען, און איך קען ניט זאגען דאם די אוני'ם פארשטאפען איינע אויף דער אנדערער, דען א נקב אויף א נקב פארשטאפט ניט, וויל ביים אריינציהען לופט מיט'ן אטמען צושפרייטען זיך מעהר די אוני''ם, רינט די לופט אוים פון די אוני'ם צום חלל פון דער ברוסט, דער חלל דארט איז אפארמאכטער לוידיק פון לופט, די לונגען זאלען זיך קענען אויפבלאזען, און אויב עס רינט אריין דארט לופט ביז פול, לאזט עס ניט מעהר אויפבלאזען די לונג ביז בהמה שטארבט. (אבער ביי איין אוני איז מעגליך די הויט פון אויבען איז ניט געלעכערט פארהאלט עס, דאם איז נאך די רבנן וועלכע נעמען אן אז די לופט־דער האט

די נאדעל ארייגנעצויגען אבער די וואס נעמען אן אז דורכ'ן מאגען האט זיך די נאדעל ארייגבאקומען אין דער לונג און זי איז טרפה צוליב נקב, כאטש מעשים בכל יום פאסירען דאס א נאדעל איז א קערפער וואנדערט ארום און לעבערט כסדר און מען שטארבט ניט? דאס איז איינס פון די צוויי, באקומט זי זיך אריין דורכ'ן וואנד פונ'ם קערפער, ווערט זי פון ענגען ארויסשטאך איז קערפער אפגעווישט פון די מיקראבען, און זי שאד ניט, כאטש זי לעבערט וויל זיי פארמאכען זיך גלייד, אבער אז זי באקומט זיך אריין דורכ'ן לופט־רער, נעמט זי אויך מיט מיט זיך די מיקראבען אויף זיך און זי שטעקט אן די לעבערלאך מיט זיי, ווערט גלייך אן ענטצינדונג און עס פאלגט נאך א פארגיפטונג, ביז זי איז א טרפה אינה חיה) אבער דא שמועסט דאך בלויז אינוועניג פון איין אוני, איז רב נחמן מוחה דאס עס איז ניט קיין טרפה. פרעגט די גמרא ווידער והאמר רב נחמן האי הדורא דכנתא דאינקיב להדי חבריה מגין עליה? רב נחמן האט דאך געזאגט, די קישקעס וואס זענען צוזאמענגעלעגט איינע אויף די אנדערע ווי צוזאמען געוואקסען, אויב איין קישקע איז געלעבערט צו דער אנדערער באשיצען זיי איינע אויף די אנדערע. זעהסט דאך דאס זיי באשיצען יא, אזוי אויך דא צווישען די צוויי אוני'ס, און אויב רב נחמן זאגט פארט טרפה אויף זיי, מוז דאך זיין אז עס איז קיין אונטערשייד צי די סמפונא פון איין אוני צי פון ביידע, איינע צו דער אנדערער, איז אלץ טרפה; היינט וואלט ביי א גאנצע ריאה אויב די מחט איז אינוועניג זאל זיין כשר, זי האט דאך געלעבערט די סמפונא? אמר רב אשי טרפות קא מדמי להדדי? אין אומרין בטרפות זו דומה לזו, שהרי חותכה מכאן ומתה, חותכה מכאן וחיה, האט רב אשי געזאגט, טרפות ווילסטו פארגלייכען איינע צו דער אנדערער? מען זאגט ניט ביי טרפות די איז גלייך צו די, וויל מיר זעהען דאך ביים קערפער אז מען שנייד איהר פונדאנעט שטארבט זי און אז מען שנייד איהר פונדאנען לעבט זי, וען אפילו נעהענטער צום קערפער־צו. ההוא מחטא דאישתכח בסמפונא רבה דריאה, אתיוה לקמיה דרבנן טרופאי, לא אמרו בה לא איסור ולא היתר, די נאדעל וואס איז געפונען געוואדען אין הויפט לופט־פלאץ פון דער ריאה, האט מען געבראכט די ריאה פאר די רבנן וועלכע מאכען טרפה אויבען אזא ער אייגנישי, די זענען ר' מני, ריש לקיש און ר' שמעון, האבען זיי ניט געוואלט זאגען ניט קיין איסור, ניט קיין היתר. היתר לא אמרו בה כשמעתייהו, איסור נמי לא אמרו בה, כיון דבסמפונא רבה אישתכח, אימא סמפונא נקט ואתאי, קיין היתר האבען זיי ניט געזאגט דערביי, וויל עס וואלט ניט איבעריינשטימען וויי זייער הלכה וואו זיי מאכען טרפה אזא פאל, און קיין איסור האבען זיי אויך ניט געוואלט זאגען, וויל געפונענדיג אין גרויסער לופט פלאץ, איז אפשר מעהר סברא צו זאגען דאס די לופט רעהר האט די מחט ארייגנעצויגען און אזוי־ארום איז זי ארייגנעקומען דארט. דען עס איז ניט קיין סברא צו זאגען דאס פון וושט האט זי זיך ארייגבאקומען פונקט אין הויפט סמפון. ההיא מחטא דאישתכח בחתיכה דכבדא, סבר מר בריה דרב יוסף למיטרפא, די מחטא וואס איז געפונען געוואדען אין א שטיק לעבער האט דער זוהן פון רב יוסף געוואלט טרפ'נען די בהמה. אמר ליה רב אשי, אילו אישתכח בבשרא כהאי גוונא הוה טריף מר? אלא אמר רב אשי,

קיבי בית הבוסות · נקוב מכרס שקרוי יס גו שעשוי ככיסע
ומשם דומה כמליה בתי דשטות למדוקן זו בזו ושומן נתחבין וקורין
לו דחלבין : מצד אחד · שנקבה לתוך הפנימיים ולא נקבה לתוך
המכיס : בשדרה · שחצרתה מגיעה עליה : משני צדדין · שנקבה
המכיס ולחלה לחלל הגוף : מרפה · ולא לתוכיין היכא דלא נקבה הלא תורה אור

אבל דומיא דנפגע בזנב · פירש הקונטרס ונפגע חיים מני הכא ואם כן היה לו להשמיענו דקרי לחלבות כדרבי יוחנן דאמר נפגעו בחלבים ואפילו הכי קאמר דומיא דנפגע בזנב דקרי לחלבות ולכך נקטינן בגרירת הכתוב אחר שכתב בכהנים נכתוב בנפגע בזנב · פירש הקונטרס מדקרי למה ליה למיכתב אחר שכתב בכהנים נכתוב בנפגע בזנב · תם · היה שמעאל ובהנים נקטו לפי שמקבלה ניתנה לכהנים : כהנים · דנתנה להם מפני שהיא מאי · מקריבין אותה כולה לגבי המזבח · דומה לה היה נקרא : כהני · דמקריבין אותה כולה לגבי המזבח · והקדוש · נהוג הוא מקבלים על ידם · ולרבי שמעאל לא תעשה דקרא דאכלה דמשכחי לה בחולין : ואברכה · ומברכין לה שמברכין בשחיטת חולין · ולפי שמברכין בשחיטת חולין מברכין לה בשחיטת קדשים · ומתוך שמברכין בשחיטת קדשים מברכין לה בשחיטת חולין · ולא תעשה דקרא דאכלה דמשכחי לה בחולין : שאמר · ומנום לפנינו בתורת כהנים · ר' · קצלה דתניא כן · ר' קצלה דתניא כן · ר' שמעאל · דרבי שמעאל מכלל דר' עקיבא סבר לה כרבי יוחנן דאמר נפגעו בחלבים ומנום לפנינו בתורת כהנים · ר' שמעאל ·

חזינא אי קופא לבר נקובי נקיב ואתאי, האט רב אשי צו איהם געזאגט, וועז די נאדל וואלט געפונען וועלען אין פלייש אויף אזא שטייגער, וואלסטו דעז טרפה מאכען? איז דעז א נאדל אין דער לעבער א טרפה? אלא האט רב אשי געזאגט דאם מיר זעהען איין, איז די גראבע זייט פון דער נאדל אוים־זייט, און מיט'ן שפיץ אין דער לעבער צו דער ריאה צו, איז געווים דאם זי האט זיך ארויינבאקומען דארט פונ'ם וושט לעבערענדיג די קישקעם, און דאן מיט'ן שפיץ אריין אין דער לעבער, וואם איז א טרפה. איז די גראבע זייט אין דער לעבער און מיט'ן שפיץ צו אוים־זייט פון דער לעבער, אוועק מוזען מיר זאגען אז די בהמה ארויינשלינגענדיג די מחט, האט די מחט נעוואנדערט מיט'ן עכטן פון וושט צום כרס צום בית הכוסות, דאן פון קיבה צו א נעדערים וואם הייסט ריש מעייא און פון דארט כאפט זי זיך אריין אין סמפון פון דער גאל און שטופט זיך אריין אין דער לעבער, ניט לעכערנדיג קיין שום ארגאן, דאם הייסט אין דעם פאל זי האט זיך ארויינבאקומען אין דער לעבער דורך סמפונא, און עס איז כשר, והני מילי באלימתא אבל קטינתא לא שנא קופא לגו לא שנא קופא לבר, נקובי נקב ואתאי, און די רייד זענען נאר געזאגט ביי א גראבע נאדל, ווען קען זיך ניט ארויינבאקומען נאר מיט'ן שפיץ, איז די סברא אויסגעהלטען, אבער א דינע נאדל וועלכע קען אויך לעכערען מיט'ן אנדערען עק, איז קיין אונטערשייד ניט צי די קופא איז אינוועניג צי אוים־זייט, ווייל מיר נעמען אן דאם פונ'ם וושט האט זי זיך ארויסבאקומען און אריין אין דער לעבער. פרענט די גמרא ומאי שנא ממחט שנמצאת (דף מ"ט ע"א) בעובי בית הכוסות, מצד אחד כשרה משני צדדים טרפה, וואהרום זאל דא אנדערש זיין פון דער מחט וואם איז געפונען געווארען אין דער גרעב פון וועגטעל פון בית הכוסות. דער חלק מאגען וואם הייסט בית הכוסות איז ווי א היטעל מיט דאפעלטע וועגטעלאר וועלכע זענען באהאפטען מיט פעטען, איז דער דין אויב די נאדל האט געלעכערט נאר איין זייט, דאם הייסט נאר איין וועגטעל פון אינוועניג איז כשר, אויב פון ביידע זייטען, דאם הייסט ביידע וועגטלעד, איז טרפה. ולא אמרינן ליחזי אי קופא לבר אי קופא לגו, און מיר זאגען ניט דערבי, לאמיר זעהן צי די גראבע זייט איז צו אויסזייט־צו פון בית הכוסות קוקענדיג מיט'ן שפיץ צו איווענינ־צו, דאם אויב אפילו זי האט נאר ניט דורכגעלעכערט די אינווענינסטע וועגטעל, איז טרפה, ווייל זיכער, זי האט זיך ארויינבאקומען דארט, פון אוים־זייט קומענדיג פון וושט דורכלעכערענדיג איהר אדער דירעקט דורכ'ן קערפער און דאן אדורך די גאנצע אוים־זייט וועגטעל און ניט אויספייעט צו לעכערן אויך די אינווענינסטע וועגטל, דעז פון אינווענינ פון וושט דאם זי איז דערנענגען ביז'ן בית הכוסות, קען איך ניט זאגען, וויל מיט דער גראבער זייט לעכערט זי ניט. און וועז איך זעה דאם אפילו אין אזא וועג איז כשר, מוז דאך זיין, דאם וויי בלד מיר קענען אנהענגען דאם זי האט זיך ארויינבאקומען דירעקט פון וושט ביז'ן בית הכוסות נאר זי האט ניט אויספייעט צו לעכערן מעהר אלם די אינווענינסטע וועגטעל פון בית הכוסות, כאטש מיט דער גראבער זייט צו אוים־זייט־צו, מאכען מיר אויך ניט טרפה, אזוי אויך דא לאמיר אנהענגען דאם די מחט איז אנגעקומען פון סמפונא צו דער לעבער אהן

אונטערשייד אין וואס א ריכטונג די נאדל איז איינגעשטעלט? זאגט די גמרא אמרי, התם כיון דאיכא אוכלין ומשקין, אימא אוכלין ומשקין דהקוה, איך קען זאגען צו פארעטפערען, דאס דארט אין בית הכוסות איז אנדערש ווייל עס איז פאראן א באוועגונג פון עסען און טרינקען, זאג איך דאס די אוכלין און משקין האבען דארט ארויסגעשטויסען די מחט וועז אפילו אין א פארקערטער ריכטונג, אבער דא אין דער לעבער מוז איך אנקומען צו דער סברא מיט וועלכער ריכטונג די מחט גיהט. האי מחטא דאישתכח בסמפונא רבה דכבדא, הונא מר בריה דרב אידי טריף, רב אדא בר מניומי מכשיר, די מחטא וואס איז געפונען געווארען אין הויפט רעהר פון דער לעבער, הונא דער זוהן פון רב אידי איז מטריף, ווייל מיר זאגען זי איז אריין דארט פון וושט וואס זי האט געמוזט לעבערן, און רב אדא דער זוהן פון מניומי איז מכשיר. ווייל צו אריינקומען אין הויפט סמפון פון דער לעבער, מוז זי פריהער דורכלעבערן ארוים פון דער קיבה און אריינשטיכען זיך אין דעם גרויסען אדער, וועלכער גיהט דארט פארבי צווישען דער קיבה און בויך-דעק און מיט'ן שטראם פון בלוט צו אריינגעהן איז סמפון פון דער לעבער, דער קנה הייסט ווריד השער, לויט דעם וואלט עס טאקע דארפען טרפה זיין, ניט מעהר די דעק פון בויך באשיצט דארט ווייל צווישען די קיבה און די דעק איז אימער א בלוט פליסיקייט וואס האלט אזא לעבעל גוט פארשטאפט און עס קען גארניט אויסרינען צו בילדען אפאר-גיפטונג און הונא זאגט ניט די א סברה דא, אתו שיילוה לרבינא, אמר להו שקילו גלימא דמרופאי, זענען זיי געקומען פרעגען ביי רבינא, האט ער געזאגט צו זיי נעמט די פארבונדענע פלייש אוועק אלס א טרפה, (און גיט עס פאר די כלבים). דען איך זאג ניט די סברא ההיא קשיתא דאישתכח במרה, אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר, הא ודאי סמפונא נקט ואתאי, אפארהארטוועט קערענדל וואס מיינט א גאל-שטיין איז געפינען געווארען אין דער גאל, האט רב אשי געזאגט אז מיר זיינען געווען ביי רב כהנא האט ער געזאגט דאס זיכער עס איז אנגעקומען אהין פון דער לעבער סמפונא וואו עס איז געהארטעוועט געווארען און זיך אריינגעשטופט איז דער גאל, אף ע"ג דלא קא נפקא מירביל הוא דרביל ליה, כאטש וועז מיר זאלען וועלען איהר צוריק ארויסציהען מיט'ן זעלבען וועג, ווי זי איז אריין דארט, וואלטען מיר ניט קענען, איז פונדעסטוועניגען עס אזוי געשעהן ווייל ביסלעכווייז האט זיך עס אזוי געשטופט מיט'ן לופט-דרוק און באוועגונג פון דער בהמה ביז מיט א לאנגער צייט עס איז אנגעקומען דארט. והני מילי דדיקלא אבל דזיתא מיבזע בזע, און וועז זיינען די רייד געזאגט צו זיין כשר? אויב דער גאל-שטיין האט זיך פארמירט ווי א טייטעל קערענדל וואס האט ניט קיין שפיץ, אבער ווי א זית קערענדל וואס איז שפיציג זאג איך זי האט געלעבערט די גאל, נאר דאס פלאץ איז פארגליווערט געווארען, אזוי טייטש דער רמב"ם הלכות שחיטה פרק ו' הלכה ג', אמר ר' יוחנן למה נקרא שמה ריאה? שמאירה את העינים, ר' יוחנן האט, געזאגט ווארום ווערט גערופען די ריאה מיט דעם נאמען וואס מיינט זעהן? ווייל זי דערלייכט די אויגען. דער ענין איז דא, דען דער מענש אלס קליין וועלטעל האט א יחום און שייכות מיט דער גרויסער וועלט, און לויט זייער בילד איז דער בית המקדש געווען געבויט, געגען עולם

הכסא איז דער מוח ביים מענש און אין בית המקדש דער קדשי קדשים. און געגען עולם היצירה איז די ארץ ביים מענש און אין בית המקדש דער היכל, און געגען בויך מיט איהרע ארגאנען איז דער עולם עשיה און אין בית המקדש וואו דער מזבח איז געשטאנען, וואס ער איז נעגען מאנען, פונקט ווי דער מאגען פארצערט אלעס וואס מען איז מקריב אויפ'ן טיש אזוי אויך דער מזבח, און ביידע האבען פייער פון הימעל וואס פארצערט, דען די סמנים איז מאגען פארברענען און זענען מעכל די עסענס. דער היכל וואס איז געגען הארץ, דארט איז געשטאנען דער שלחן און די מנורה, דער שלחן איז געגען שפייז צו שפייזען די מענשען, און די הארץ איז אויך דער שפייזער וואס דעליווערט פון אויסגעארבעטען עסין צו בלוט, די כחות און סמנים צום גאנצען גוף. און די מנורה איז געגען די ריאה וואס האט אזוי זיבען אוני'ס. דער מוח איז משפיע חכמה (וועלכע מוז ווערען געלערענט פון יענעם), די השפעה איז ער זאל עס אויפנעמען געהעריג, און די מנורה איז מרמז אויף בינה, צו פארשטעהן איינס פון אנדערען, וואס איז מיוחס צום הארץ. די הארץ פארשטעהט דורכדעם וואס די ריאה בלאזט אויפ'ן הארץ און זי שעפט די געליטערטע לופט פון איהר. וואס די ריאה ערציגט געהט ארויף אזא דופט צום מוח צו רייניגען די כלים ביז עס שטארקט זיך דער כוח הבינה צו פארשטעהן איינס פון אנדערען. פון דעם כח האט זיך געגומען די שבע חכמות וואס מענשען האבען אויסגעפונען מיט זייער כח הבינה וואס איז אויך געגען די זיבען ליכטער און אוני'ס די אלע זאכען ארבעטען זיך פונ'ם כח אכילה, וואס אלע אברים נעמען א חלק פונ'ם בלוט און אויסארבייטען מיט דער הילף פון פארשיידענע סמנים, און יעדער ארגאן גיט זיין כח, און דעם כח צו דערלייכטען די אויגען און כח הבינה ליפערט די ריאה און דאס איז א כלל, דער כח וואס אז אבר גיט, איז דער אבר אליין אויך בלויז פון דעם כח, און אז מען עסט דעם אבר העלפט עס דעם כח. איבעיא להו לאכילה או על ידי סמנים? אויף דעם האבען די בני הישיבה געפרעגט, צי מיינט דא ר' יוחנן בלויז מיט'ן עסען די ריאה איז אזוי, צי ערשט וועז מען מאכט פון דער ריאה אזוינע סמנים? תא שמע דאמר רב הונא בר יהודה אווזא בזוזא וריאה דידה בארבעה. קומט איך וועל אייך אויפקלערען פון דער מימרא, דען רב הונא בר יהודה האט געזאגט, דאס קויפענדיג א גאנז פאר א דאלאר איז איהר ריאה דער וועדטה פיר דאלאר. ואי סלקא דעתך לאכילה, לינקוט בזוזא וליכול? אלא על ידי סמנין, און אויב דו וועסט זאגען, בלויז מיט'ן עסען, קען ער דאך האלטען די גאנז פאר דעם דאלאר און אויפעסען איהר מיט די לונגלעד? נאר מוז זיין דורך סמנים, מען מאכט פון דער ריאה סמנים, אזא סירום וואס גיט דעם כח. אינקבה ריאה היכא דמשמשא ידיה דטבחא, תלינן או לא תלינן? רב אדא בר נתן אמר תלינן, מר זוטרא בריה דרב מרי אמר לא תלינן, והלכתא תלינן, אויב די ריאה איז געלעכערט אין א פלאץ וואו דער טבח טאפט ארום מיט זיין האנט, צי הענגט מען אז, דאס דער נקב איז פראורזאכט פון איהם, צי מען הענגט ניט אן אין דעם? רב אדא בר נתן זאגט דאס מיר הענגען אן, און מר זוטרא דער זוהן פון מרי זאגט, דאס מען הענגט ניט אן, און די הלכה בלייבט אז מיר הענגען יא אן. אמר רב שמואל בריה

דרבי, אבהו אבא, מרישי כלי דרפרם הוה ואמר תלינן, רב שמואל דער זוהן פון רבי האט געזאגט, דאס דער פאטער פון אבא איז געווען פון די הויפטען, און איבערגעבער ביי דרשות פארזאמלונגען פון רפרם, ער האט געזאגט דאס מיר הענגען יא אן. (כלי חיסט א פארזאמלונג וואו מען קומט הערען א דרשה.) אמרוה להא קמיה דמר זוטרא בריה דרב מרי ולא קבלה, האבען זיי די זאך נאכגעזאגט פאר מר זוטרא און ער האט עס ניט אנגענומען. אמר רב משרשיא כוותיה דאבוה דאבא מסתברא דהא תלינן בזאב, אזוי ווי דער פאטער פון אבא, גיט די סברא מיט, וויל מיר זעהען דאך, דאס מיר הענגען אן ביי א וואלף, וואו ער האט צוגעכאפט די בני מעיים און זיי צוריק געבראכט אלס געלעכערט, דאס מיר זאגען ניט אז אין פלאץ וואו דער נקב איז געווען האט ער איינגעביסען, נאר מיר הענגען אן אז דער נקב איז געווען פון איהם. מורנא פליגי בה רב יוסף בר דוסאי ורבנן חד אמר קודם שחיטה פריש וחד אמר לאחר שחיטה פריש, והלכתא לאחר שחיטה פריש, א ווערעמעל האט דורכגעלעכערט די ריאה, קריגען אין איהר רב יוסף בר דוסאי און די רבנן, איינער זאגט דאס נאר פון פאר דער שחיטה איז דאס ווערעמעל געווארען און דורך געגעסען די לונג, און איינער זאגט, דאס ערשט נאר דער שחיטה איז עס געווארען, און דעריבער כשר, און די הלכה בלייבט דאס מיר הענגען אן אויף נאך דער שחיטה. ר' שמעון אומר עד שתינקב: אמר רבה בר תחליפא אמר ר' ירמיה בר אבא עד שתינקב לסמפון גדול, האט רבה בר תחליפא געזאגט אין נאמען פון ר' ירמיה בר אבא אז ר' שמעון מיינט ביז דער נקב איז דורך צום הויפט לופט פלאץ אין דער ריאה. יתיב רב אחא בר אבא קמיה רב הונא ויתיב וקאמר, אמר רבי מלוך אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כר' שמעון, רב אחא בר אבא איז געזעסען פאר רב הונא און געזאגט, דאס רבי מלוך האט געזאגט אין נאמען פון ר' יהושע בן לוי אז די הלכה איז ווי ר' שמעון. אמר ליה מלוך ערבאה קאמרת, אין הלכה כר' שמעון קאמר, האט ער צו איהם געזאגט, דו זאגסט וועגן מלוך פון אראביען, ער האט דאך געזאגט די הלכה איז ניט ווי ר' שמעון. כי סליק ר' זירא אשכחיה לרב ביבי דיתיב וקאמר, אמר רבי מלוך אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כר' שמעון, ווי ר' זירא איז ארויף קיין אחץ ישראל האט ער דארט געטראפען ווי רב ביבי איז געזעסען און געזאגט דאס ר' מלוד האט געזאגט אין נאמען פון ר' יהושע בן לוי דאס די הלכה איז ווי ר' שמעון, אמר ליה חיי דמר דאנא ור' חייא בר אבא ורב אסי איקלעינן לאתריה דרבי מלוך ואמרי ליה אי אמר מר הלכה כר' שמעון? ואמר לן אין הלכה כר' שמעון אמרי, האט ר' זירא געזאגט צו רב ביבי, זאג ווער ווי דו לעבסט, דאס איד און ר' חייא בר אבא און רב אסי זענען מיר געווען אין דעם פלאץ פון ר' מלוד און מיר האבען צו איהם געזאגט, צי איז ווער אז דו האסט געזאגט די הלכה איז ווי ר' שמעון? און ער האט אונז געזאגט, איד האב געזאגט די הלכה איז ניט ווי ר' שמעון. ואת מה בידך? אמר ליה הכי אמר ר' יצחק בר אמי אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כר' שמעון ואין הלכה כר' שמעון, האט רב

לרבויא חלב שעל גבי הדקין · לפי שיש לריך לניקוחב (ויקרא ו) את החלב המונח על הקרב דעלת כל החלב לגבי על הקרב ולהוציא חלב שעל הדקין מן שעל הקרב ולהוציא חלב שעל גבי דפנות בתוכיים כדדיים בפנות בהמה :

חלב מיהו קומה · לפי שיילי הכא בריאה שניקבה ומונן קומתה לו נקרבה בפתן שניאת דמלבה דקרבנה ז שיהא כליסלתן מונן לריאה ולאן זה מונן בפני-עלה ושיילי הבא לפי כגון דקן שניקבו וחלב הכבוחת קומה את הנקב בהיה מונן בפני ומנוך מוכנים זו ואחרון הוא נעלה והיא כתיבה ומצויה וחלב הצפוי כמוהב מני דתלמידי לניעור דאיכו קומה היכו . כגון עוקפי דלי בת כדאתיר לקמן בהן שם כל שבח לחלב :

חלב מיה יולי · כשלב לרבי ילחק על ומחו שמעאל בקרוקנן וניקבה שלי וגם בשבו *דק בהים מונן קומה לפני-עלה ואחרי דלא ניבעי לן הבא לפי שלב בחלב מיה שכשגדו בהמה ומוא לפל בחלב מיהו דניקו מלא ומיהו כשבדו מוא בפיעול קומה דניהדק שפיר :

רב ולחוקי דהוליחא וכו' · כדרב פפא דחלבים וכקרבנות דרבא מני חלב זו דקלמר לקמן ומפורש דכשמוגן חיצוני וכר חיצוני חד כתיב והד לא כתיב :

ושאר כל המוקטר ומיתיון ולא"ת כולהו הא לחני דבשר דבשוויך לא כתי חלב חוכחה ול"ל דהוה הדין לכולן ולחקן ת דקלמן ומכוס דפלוג ר"ש עליהו לגבי בשאר בהמה : כי

ונו' **לוהביא** חלב שעל גבי הדקין דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר **לוהביא** חלב שעל גבי הקבה ורמינהי *את החלב אשר על הקרב *רבי שמעון אומר מה חלב המכסה את הקרב קרום ונקלף אף כל קרום ונקלף ר"ע אומר מה חלב המכסה את הקרב תותב קרום ונקלף אף כל תותב קרום ונקלף שלא רבין משמיה דרבי יוחנן כך היא הצעה של משנה ואיפוך קמייתא מאי חזית דאפכת קמייתא איפוך בתרייתא שאני הבא כיון דקתני מה דוקא אי הכי כרבי ישמעאל כרבי עקיבא היא אמר רב נחמן בר יצחק שאמר משום אבותיו וליה לא סבירא ליה אמר רב *חלב טהור סותם טמא אינו סותם ורב ששת אומר אחד זה ואחד זה סותם בעי רבי זירא חלב חיה מאי דוקא אמר חלב טהור סותם ואהא נמי טהור הוא או דילמא משום דמהדק ואהא לא מהדק אמר אבי מאי תיבעי לי' נהי דישרי באכילה אהדוקי לא מהדר ההוא נקב דסתמי חלב טמא דאתא לקמיה דרבא אמר רבא לעולם ניהוש ליה הדא דהא אמר רב ששת חלב טמא נמי סותם ועוד התורה חסה על ממונם של ישראל אמר ליה רב פפא לרבא רב ואיסורא דאורייתא ואת אמרת *התורה חסה על ממונן של ישראל מניומין כנדוקא אינלי ליה בסתקא דדובשא אתא ניקמיה דרבא אמר רבא לעולם ניהוש ליה הדא *דתנן שלשה משקים אסורים משום נילוי היין והמים והחלב ושאר כל המשקים מותרים ועוד התורה חסה על ממונן של ישראל אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא רבי שמעון ומכנת נפשות ואת אמרת התורה חסה על ממונן של ישראל רבי שמעון מאי היא דתניא המשה אין בדם משום נילוי *יציר וחומיו שמן ודבש ומוריים רבי שמעון אומר אף הן יש בהן משום נילוי ואמר רבי שמעון אני ראיתי נחש ששתה יציר בציידן אמרו לו שניא הוה *יאין מביאין ראיה בין השוטים אמר ליה אדוי לי מידת בציר דהא רב פפא ורב הונא בריה דרבי יהושע ורבנן כי הוה לדו ניהוא שדו ליה בציר אמר ליה אדוי לי מידא בדבש דרבי שמעון בן אלעזר קאי כותיה דתניא וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר בדבש אמר רב נחמן חלב העשוי ככובע אינו סותם היכא אמרי לה *חיטי דכרכשא ואמרי לה *טרפשא דניבא אמר רבא שמעת מינה דרב נחמן תרתי *חימצי ובר חימצי חד סתים וחד לא סתים וא"ת ידענא דו מיניהו רב הונ' בר חינא ורב הונא בריה דרב נחמן אמר בר חימצא סתים חימצא לא סתים אמר רב טבית *יוסימך יפה כח הבן מכח האב הי חימצ' והי בר חימצא תא שמע דאמר רב נחמן אינהי מיכל אכלי ולדידן

כו' . בנדיקא נזכר כדיש *אמנתי : בסתקא כד כל דבש ר"ש לוכר לה וגשום גילי כלקמן וגילי קנמת נפנות היא ום לנו ליכך לחמי המחניך : אין בהן משום נילוי . שלין מהן שותה ניהם שוטה היה . לוחו מהן בשלן שלל מהנים עוטן בן : בציידן . [בם ונקוט] אמר ליה · כפל לרב נחמן בר יצחק : אודי לי מידא · על כרחך בגיר דלא קיל"ל בית כ"ש : דהא רב פפא כו' · וכי ס"ד דגיר בית הלכתא כותיה דבדא · הני לי מיהא · דבדבש הלכתא כותיה ניש לו יין סור שהו ליה בגיר בפי שהגיר שיוף האהם ושוב ומוהן ומוהן גילו : אדי לי מיהא · דבדבש הלכתא כותיה דהא קלי ר"ש בן לנגנב כותיה דר"ש קנמת היא ר"ש בן יוחי : חלב דכרכשא · חלב שעל חלחולת המוליחה דעי שקורין בנפחי"ש בעלי קרעין קרעין בעין חניים ואם נקבה ואותו חלב קוהנים לה נהכי ומרפה וקרעין נגולין הן כמו כובע : טרפשא דליבא · שוון הלב בעלי כבוצע והלב מחבר בו לינו קולם שם נקב הלב לו הרואה בקנוך לו והוא קולמנו והייהו בעמוד דלילה הקרוב בשון חלב דחציע דהייהו בניתה יולבי הוא גדל ומעמיד ומתיבוק לחיי הוא מרפה דעל כרחך הרואה נקבים שלין קרבת גלא נקב ובקנוך זו לינה כלים חימצא ובי חימצא · בניהם בחלב שעל הקרבה ולקמן ומפרש לה : סתים · שם נקבה הקרבה : ולא ידענא · לבא קלוגר לה : יפה כח הבן מכח האב · בניהם היא בשנוחת בפלק כל הגשמיות (דף ומ :) קהבן גובה בשנוחת אבא ולחב מיני גופה חלה בשנוחת והם ומפרש לה : אינהו · בני חי : מיכל אכלי ליה · דקנדני חלב עיהר הוא :

חלב שעל הדקין · לקמן (דף נב :) לתניהן דים מעי' בחומה בני גדילה והוא חלב שעל הדקין כשהמעים מתחלים לימשך זון הקיבה הוי חלב שעל הדקין לקוד עד למנה לדבדי רבי שמעון שלל חלב שעל הקרב שקורין מילש"ן מחובר בו וחכמים ובדבלו ומלחו כל החלב לגבי חלב שעל הקיבה לדבדי שמעון שלל חלב שעל הקרב ומיהו שניינו כהני : קרום דק יש עליו ונקלף הקרום ס נעשל החלב שלהו להוזק בו כל כך : אף כל קרום ונקלף · ומיהו חלב שעל הקיבה וכשל חלב שעל גבי הדקין : תותב · והוא שנעלמו מהכמינהן והוא תוהביה (שנות דב) כשנעלה הוא פרוש על הקרב וכן על הדקין בהחכון לגבי חלב הקרב לחיו תותב לגבי חלב מתיכות הוא לחזוק ושעל הדקים ומלחו והלחם היהו ון הכמות כשנפרשין לומו מהן כשלר ון החלב לגבי ולו תותב הוא לגבי חלב שהוא כשנפרש מהן : כך היא הצעה של משנה · כמו שהחבת ואיפוך קמייתא : כיון דקתני מה הלב כו' · פריכ לת הקרבת ולכך תותב לגבי קרום ונקלף · ולגבי תותב קרום ונקלף : הדקה הוא · לפי שהלב דבדי כל זה בזה : אי הכי כר' ישמעאל · דקתני לעיל בשל רבו בו הקר כדבי שמעאל ואת אמרת עקיבא חלב טהור ליה ולפי דבי שמעאל : חלב טהור סותם · כגון דקן שניקבו וחלב הכבוחת קומה את הנקב בשהיה חלב הכבוחת להזוק הוא ולחלב ואינו בקניעה שבליהן . סתם אינו סותם · כגון כרם לו הנקב בניקב וחלב הנוכה לו הקרב קומהן לניהם קניעה לפי שליהם חיבור לחלב הוא : חלב חיה · הנוכה לת הקרב : שהי · שיקהוט לם ניקב הכרם בל תיהם ולפל דבדי הא בעי לפ שלבעיו לה לחכמי טעויה דרב ניחו : הא נמי שהור · לפל שקר לחזוק שלחלב כל חלב שור יכשב יעז : שההר · ומיהר יפה בעבר : התורה חסה · כולה בחיבת בהנים בפקה בן ניולים הכהן ופנו לת הבית בעדים יבל הכהן לחלוק לת הבגד ולפ יעשה וגו' לפ ולפל וכי הוה ועשה בן בהוכרה שיהם להבהן בלפ יולחה הכהן לת הבגד ולפ יעשה · בעיל בל בגדיו הבלים בפנין לית בלי עליו בגדיו ולפ יבגוד ועבה הכהן ומכניל ולם יהיה חסה על בלי הכהן ועבו ולם יהיה חסה על בלי הכהן ועבו בלהן בהן בהיה לפל שניהה וכל כך חסה חיהם על ממונן של בני עיר יקר על ממונן של לדיקים · אי"ל רב פפא לרבא רב · בלילוך הא דא לחמר בעיל עושה לו בהים ועליפה לוקיהא דלילוך היה ום בלו לילך לחני הוחניך דקי"ל (ע"ז ז') בשל חיהם הלך לחר הוחניך ולת לוחיה בהים ולפ יעשה · בעיל בל בגדיו הבלים בפנין לית בלי עליו בגדיו ולפ יבגוד ועבה הכהן ומכניל ולם יהיה חסה על בלי הכהן ועבו ולם יהיה חסה על בלי הכהן ועבו בלהן בהן בהיה לפל שניהה וכל כך חסה חיהם על ממונן של בני עיר יקר על ממונן של לדיקים · אי"ל רב פפא לרבא רב · בלילוך הא דא לחמר בעיל עושה לו בהים ועליפה לוקיהא דלילוך היה ום בלו לילך לחני הוחניך דקי"ל (ע"ז ז') בשל חיהם הלך לחר הוחניך ולת לוחיה

ביבי געפרענט צו ר' זירא, און דו ווּאם ווייסטו וועגען דעם? האָט ער צו איהם געזאגט, אזוי האָט ר' יצחק בר אמי געזאגט אין נאמען פון ר' יהושע בן לוי, אז די הלכה איז ווי ר' שמעון אוז ניט ווי ר' שמעון. דאָס מיינט, די הלכה איז שפּעטער איבערגע'פסק'עט געוואָרען. ניקבה הקיבה: אמר רבי יצחק בר נחמני אמר ר' אושעיא חלב שעל גב קבה כהנים נהגו בו היתר כר' ישמעאל שאמר משום אבותיו, ר' יצחק בר נחמני האָט געזאגט אין נאמען פון ר' אושעיא דאָס די חלב ווּאם איז אויף דעם לעצטען טייל מאָגען ווּאם הייסט קבה, האָבען די כהנים נוהג געווען א היתר צו עסען, ור' ישמעאל האָט גם געזאגט ..ין נ..מען פון זיינע עלטערען. וסימניך ישמעאל כהנא מסייע כהני, דער סימן צו געדענקען די הלכה איז זיין נאמען איז געווען דער שפּריכוואָרט "ישמעאל דער כהן וועלכער העלפט די כהנים" צו פּארנרינגערען איז הלכה צו זייער גונסטען. מאי היא דתניא כה תברכו את בני ישראל ר' ישמעאל אומר למדנו ברכה לישראל מפי כהנים, לכהנים עצמם לא למדנו, כשהוא אומר ואני אברכם, הוי אומר כהנים מברכי לישראל והקדוש ב"ה מברך לכהנים, ווּאו איז דאָס ערגעץ געלערנט דער ר' ישמעאל? דען מיר האָבען געלערנט, דער פסוק זאָגט: אזוי זאָלט איהר כהנים בענשען די אידען, האָט אונז דער פסוק געלערנט מיט דעם א בענטשונג צו די אידען דורכ'ן מויל פון די כהנים; אבער א ברכה פּאר די כהנים אליין, האָט אונז דער פסוק ניט געלערנט. אז דער פסוק ענדיגט ואני אברכם, איד וועל זיי בענטשען, קענסטו שוין זאָגען דאָס די כהנים בענטשען די אידען, און נאָט ב"ה בענטשט די כהנים. ר' עקיבא אומר למדנו ברכה לישראל מפי כהנים, מפי גבורה לא למדנו, כשהוא אומר ואני אברכם, הוי אומר כהנים מברכין לישראל, והקב"ה מסכים על ידם. און ר' עקיבא לערנט אזוי: מיט דעם פסוק האָט אונז די תורה געלערנט וועגען א ברכה צו די אידען דורכ'ן מויל פון די כהנים, אבער אז די ברכה זאָל זיין פון נאָט, איז צו אונז ניט געלערנט. נאָר ערשט אז דער פסוק ענדיגט ואני אברכם, קענסטו שוין זאָגען דאָס די כהנים בענטשען צו די אידען און ג-ט ב"ה איז מסכים אויף זיי. פרענט די גמרא אלא ר' עקיבא ברכה לכהנים מנא ליה? אמר רב נחמן בר יצחק מואברכה מברכיך, אז ר' עקיבא לעגט אפּ דעם גאנצען פסוק פּאר דער ברכה צו אידען, פון וואָנען דרינגט ער א ברכה פּאר די כהנים? האָט רב נחמן בר יצחק געזאגט, פון'ם פסוק און איד וועל בענטשען דיינע בענטשער. ומאי מסייע כהני? דמוקי לה לברכת כהנים במקום ברכה לישראל, און מיט וואָם הייסט דאָס אז ער העלפט די כהנים? ענטפּער, מיט דעם וואָם ער זעצט אייז דעם פסוק, דאָס די כהנים זאָלען געבענטשט ווערען צוזאמען מיט די אידען. ר' ישמעאל שאמר משום אבותיו מה היא? דתניא ואת כל החלב אשר על הקרב (דף מ"ט ע"ב) להביא חלב שעל גבי הדקין דברי ר' ישמעאל, ר' עקיבא אומר להביא חלב שעל גבי הקבה, ר' ישמעאל וואָם זאָגט עס איז נאמען פון זיינע עלטערען, וואו איז די ברייתא? דען מיר האָבען געלערנט, דער פסוק זאָגט אונז דעם גאנצען חלב וואָם איז אויפ'ן אינוועניג פון דער בהמה, דער וואָרט כל קומט מרבה זיין אויך דעם חלב אויף די קישקעס, אבער פון קבה איז מותר, אזוי האָלט

ר' ישמעאל. און ר'עקיבא זאגט, עס קומט מרבה זיין דעם חלב וואס איז אויפן לעצטען טייל מאגען וואס הייסט קבה. יעצט וועלען מיר מבאר זיין דעם אונטערשייד סברות צווישען זיי. עס איז אן אונטערשייד צווישען ווארט חלב און ווארט שומן. חלב איז אפגעשייד פונ'ם פלייש סיי איז זיין נאטור סיי איז זיין ענין, און שומן איז באהאפטען צום פלייש, און וועלט פונ'ם פלייש און איז ווארם און נאס, אבער חלב איז זיין נאטור איז קאלט און נאס און גראב און הארט צום פארדייען איז מאגען, און וועלט שנעל פארניכטעט און עס מאכט זיך פון איהם א וויסער אפפאל, און ער איז ניט מעהר נאר צוגעקלעפט צו דער הויט, אבער ער נעמט זיך גאנץ ריין אוועק, ניט איבערלאזענדיג גארניט אויפ'ן קרום, ווי גלייך גאנץ עקסטרא. אזוי ווי די גמרא וווייטער פארמולירט עס תותב קרום ונקלף, אז די חלב איז ארומגענומען מיט א הויט און שיילט זיך אפ גלאט. נאד ר' עקיבא, און נאד ר' ישמעאל קרום ונקלף א הויט פון אויבען און וועלט אפגעשיילט, אבער ניט גלאט, דען ער איז באהאפטען. און די חכמים האבען אויך געזאגט דאס דער חלב געפינט זיך ניט אויף אן אבר נאהענט צו דער פעל, און אויך ניט אויף אן אבר וואס באוועגט זיך אימער. די באדינגונגען וויסען מיר אפילו פון בלויזען נאמען חלב, ניט מעהר עס איז וואונדערליך וואס די תורה טוט אזויפיל סמנים אנגיבען? דאס איז דערפאר וויל ניט יעדע וואס הייסט חלב וועלט געטאן אויפ'ן מזבח. דער נאמען קרב באציהט זיך ניט, נאר אויף די ארגאנען וואו די עסען פארזאמלונג און זייער פארדייאונג איז, און דאס זענען דער בויך און דער לעצטער טייל מאגען מיט'ן נאמען קבה און המסס וואס פאלגט פאר דער קבה, און דאן בית הכוסות. און פון דער קבה גהעהען די קישקעס. די אלע געפינען זיך אין לעצטען טייל בויך אונטערן צווישענשייד נאד דער ברוסט. דער צווישענשייד איז די נעץ, אזא סארט הויט וואס איז באהאפטען צו דער לעבער. זי מאכט א צווישענשייד צווישען דער לונג און דעם מאגען, אזוי אויך ביי דער עולה וועלט נעזאגט הקרב ירחץ במים, ער זאל וואשען די אינווענידסטע זאכען וואס נעמט אלעם ארום, וועלכע ענטהאלטען די שמוץ פון פארדייעטען עסען. דען די הארץ, לונג, לעבער און מילץ וועלען דאד אוועקגענומען מיט די נתחים. דער נאמען קרב אין לשון הקודש באציהט זיך אויף אינווענידיג וואס האלט פאר- מאכט פילע זאכען, ווי דער פסוק זאגט בעצמים אשר בבטן המלאה, און דער אויסדרוק קומט, אדער אויף די וועלט ארום וועלכע פארשלינגען דאס אלעס, אדער אויף די אינווענידסטע זאכען, ווי דער פסוק זאגט, ויתרוצצו הבנים בקרבה. מיט דעם וואס דער פסוק זאגט המכסה את הקרב די חלב וואס דעקט צו די אינווענידע זאכען, קומט צומאל דער ווארט כסה פונקטליך און צומאל נאר אלם א געליהען לשון. וועז עס איז געמיינט פונקטליך האט דער ווארט א שותפות מיט שלמה, בגד, יריעה, וואס מיינט ארומגענומען און איינהילען א זאד, ווי א שטיינער כסוי עור תחש, מכסה אילים מאדמים, ותכס בצעיף, וואס מיינט איינהילען ווי אן עקסטרא קלייד, ניט־צוואמענ־ געוואקסען, און אז נאר אלם געליהען לשון קען מען שוין דעם ווארט ברייטער נוצען, ווי אשטיינער וכסתה הצרעת את עור הנגע, אז די צרעת האט צוגעדעקט די הויט, אדער וכסהו בעפר, צודעקען מיט ערד, וואס עס איז

ניט ווי מען הילט איין א זאך. אט אין דעם קריגען דא ר' ישמעאל און ר' עקיבא. ר' עקיבא זאגט פונקט ווי חלב המכסה את הקרב מיינט דאך ארומגעהילט מיט א הויט וואס שיילט זיך אפ, אזוי אויך יעדער חלב דארף זיין אזוי, ער זאל זיין אסור, אויף שמלה מאכט דער תרגום תותב, ער זאל ארומהילען דעם חלב ווי א קלייד, ער האלט אז דער כסה מיינט פונקטליך. און ר' ישמעאל האלט בלויז קרום ונקלף, צוגעדעקט אלס א געליהענעם ווארט. די תוספתא פרק ט' זאגט אז חלב המכסה את הקרב מיינט דעם חלב וואס דעקט צו דעם בויך, וואס מען רופט איהם (טילה) ער איז ווי א דעקע וואס איז אויסגעשפרייט אייף'ן קרב, און וויטער, דף צ"ג, ואת כל החלב אשר על הקרב איז געמיינט אויף'ן חלב וואס איז אויף'ן המסס און בית הכוסות. און מיט'ן ווארט כל, וואס מיינט אלע, קומט מרבה זיין אויך דעם חלב אויף'ן קרב נאר איין תנא נאר, און עם קומט מרבה זיין אויך די קישקעס, נאכ'ן אנדערען תנא נאר. ר' עקיבא, וואס לויט'ן אויספיר, איבערגעקערט די שיטות, איז מרבה פון כל דעם חלב אויף די קישקעס. ער לערענט די סברא ווייל מיר זעהען דאך דאס ביי אשם שטעהט ניט, נאר את החלב המכסה את הקרב, אזוי איז דאך ווארשיינליך דאס זעלבע ווי עס איז געזאגט כל החלב אשר על הקרב, און אזוי שטעהט ביים פר און איל המילואים, כל החלב המכסה את הקרב, זעהען מיר דאך, דאס המכסה און על מיינען דאס זעלבע, עס זאל זיין דער חלב ארומגעהילט, תותב קרום ונקלף. דעריבער קען ר' עקיבא ניט מרבה זיין פונ'ם ווארט כל דעם חלב אויף די קבה, ווייל ער איז ניט תותב קרום ונקלף, נאר ער מוז מרבה זיין חלב הדקין ווייל ער איז תותב קרום ונקלף. (אזוי איז געשריבען אין שאלתות פרשה ויקרא, ריש מציא באמתא בעי גרירא, דאס אויף די קישקעס ביז אן אייל אוועק פון קבה מוז מען ארונטערנעמען דעם חלב ווייל ער איז תותב קרום ונקלף.) און ר' ישמעאל געהט נאך זיין שיטה נאך, וואס ער נוצט דעם ווארט כסה אויף בלויז צודעקען, דעריבער איז ער מרבה אויך דעם חלב הקבה. און נעווים איז אסור דער חלב אויף די קישקעס, זיי קריגען נאר וואו צו נוצען דעם כל אלס רבוי, אבער חלב של הדקין איז נאך אלעמען אסור ווייל ער איז דאך תותב קרום ונקלף. מעהר פון דער זאך, קען מען נאכקוקען דעם ילקוט שלמה אויף חולין דא. זאגט די גמרא ורמינהו את החלב אשר על הקרב ר'שמעון אומר מה חלב המכסה את הקרב קרום ונקלף אף כל קרום ונקלף, ר' עקיבא אומר מה חלב המכסה את הקרב תותב קרום ונקלף אף כל? איך וועל דיר א קשיא פרענען, מיר האבען געלערענט דאס ר' שמעון זאגט אויף דעם פסוק בלויז קרום ונקלף, און ר' עקיבא זאגט תותב קרום ונקלף, זעהסטו דאך פארקערט, דאס ר' עקיבא איז נאר מרבה חלב אויף די דקין אבער פון קבה האלט ער אז ער איז מותר? ענטפערט די גמרא שלח רבין משמיה דר' יוחנן כך היא הוצעה של משנה ואיפוך קמייתא, רבין האט געשיקט אין נאמען פון רבי יוחנן דאס אזוי איז טאקע דער אויפלעג פון דער משנה, און קעהר איבער די ערשטע ברייתא, דאס ר' ישמעאל איז מרבה קבה צו אסור'ן און ר' עקיבא איז מרבה דקין. פרענט די גמרא מאי חזית דאיפוך קמייתא איפוך בתרייתא?

וואם געפעלט דיר אזוי צו איבערקערען די ערשטע ברייתא, קער איבער די צווייטע ברייתא? ענטפערט די גמרא שאני הכא כיון דקתני מאי, דוקא, דא איז אנדערש, וויל ער לערענט דאד ריין ארויס מה חלב המכסה תותב קרום ונקלף, זעהט מען דאד די מיינונג פונקטליך און דווקא. פרעגט די גמרא ווידער אי הכי כר' ישמעאל? כר' עקיבא היא? אויב אזוי, וואם זאגסטו דעם היתר פון חלב הקבה לויט ר' ישמעאל? דער היתר איז דאד לויט ר' עקיבא? היינט מיט וואס העלפט ר' ישמעאל די כהנים? אמר רב נחמן בר יצחק, שאמר משום אבותיו וליה לא סבירא ליה, האט רב נחמן בר יצחק נעזאגט, ר' ישמעאל האט דאם נאר געזאגט אזוי אין נאמען פון זיינע עלטערען, אבער ער אליין האלט ניט אזוי. אמר רב חלב טהור סותם, טמא אינו סותם, ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה סותם, רב האט נעזאגט, דער חלב וואם איז ריין פון איסור חלב, וואם איז ניט תותב קרום ונקלף, דער חלב אויב ער איז אנגעוואקסען אויף א נקב ווערט ער פארערעכענט אלס פארשטאפט און עס איז ניט קיין טרפה. אבער א חלב טמא פארשטאפט ניט קיין נקב וויל ער איז תותב קרום ונקלף און ער נעמט זיך גרינג אוועק, (ער רופט איהם טמא וויל מען טאר איהם ניט נוצען), ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה סותם, און רב ששת זאגט דאס סיי דער סיי דער פארשטאפט יא. בעי ר' זירא חלב חיה מאי? דוקא אמר חלב טהור סותם, והני נמי טהור הוא, או דלמא משום דמהדק, והאי לא מהדק? האט ר' זירא געפרעגט, ווי איז דער דין מיט א חלב פון א חיה, צי מיינט ער דוקא מיט די ווערטער אז חלב טהור פארשטאפט, איז דאד דער חלב פון א חיה אויך ריין, דען זי איז דאד ניט פארבאטען אלס חלב, אדער פילייכט מיינט ער חויפטזעכליך די אורזאכע דערפון, און די אורזאכע איז דאד, דאס ריינער חלב וואם איז ניט תותב קרום ונקלף, האלט זיך שטארק אן פליוש און פארשטאפט, און דער חלב פון א חיה כאטש מותר איז דאד תותב קרום ונקלף, און האלט ניט שטארק צו? אמר אביי מאי תיבעי ליה, נהי דשרי באכילה, אהדוקי לא מהדק, ההוא נקב דסתמה חלב טמא דאתא לקמיה דרבא, אמר רבא למאי ניחוש להו? חדא דהא אמר רב ששת חלב טמא סותם. האט אביי נעזאגט וואם איז איהם צו פראגע געווען? עס איז ביי איהם נעווען א קלער, דאס צווישן דער חלב ביי א חיה איז דאד מותר, וואלט דאד עס דארפען הייסען אלס פארשטאפט אבער יעדאד אלס מיט'ן נאמען חלב האט עס דאד די נאטור ניט צו האלטען זיך שטארק צוגעקלעפט. איז דאד אבער פארגעקומען אזא נקב מיט חלב טמא פאר רבא, האט ער נעזאגט, געגען וואס זאלען מיר באזארגען? איינס, האט דאד רב ששת נעזאגט דאס חלב טמא פארשטאפט יא? ועוד התורה חסה על ממונם של ישראל? און נאך איינס, די תורה האט חס אויף אידיש געלד? אמר ליה רב פפא לרבא רב ואיסורא דאורייתא, ואת אמרת התורה חסה על ממונן של ישראל? האט רב פפא געזאגט צו רבא, דא איז דא רב מיט א קלער וועגען אן איסור דאורייתא, און די זאגסט נאר אז די תורה האט א שאד אויף אידיש געלד? מניומין כנדוקא איגלי ליה בסתקא דדובשא, אתא לקמיה דרבא, אמר רבא למאי ניחוש להו? חדא דתנן שלשה משקים אסורים משום גילוי היין והמים

והחלב, ושאר כל המשקין מותרים, מניומין דער ענדלער פון קרוגען, איז איהם אפגעדעקט געווארען א קרוגעל מיט האניג און אזוי געשטאנען א שטיקעל צייט, איז ער געקומען פאר רבא פרעגען די שאלה, צי ער מעג נוצען דעם האניג? האט רבא געזאגט, צו וואס האבען מיר דא צו באזארגען? איינס, האבען מיר געלערענט אין א משנה דאס דריי געטראנקען זענען אסור צוליב אפדעקונג, ווייז, מילד און וואספר, און אנדערע משקין זענען מותר. ועוד התורה הסה על ממונם של ישראל, און נאך איינס, די תורה האט דאך הם אויפ'ן אידישען געלט. אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא, ר' שמעון וסכנת נפשות, ואת אמרת התורה חסה על ממון של ישראל? האט רב נחמן בר יצחק געזאגט צו רבא, דא איז דא ר' שמעון וואס אסור'ט גילוי צוליב לעבענס־געפאר, טאמער האט א שלאנג געטרונקען און אריינ־געלאזט זיין גיפט, דארפען מיר דאך געהן לחומרא, און דו זאגסט נאר, די תורה האט הם אויף אידיש געלד? ר' שמעון מה היא? דתניא חמשה אין בהם משום גילוי, ציר וחומין שמן ודבש ומוריים, ר' שמעון אומר אף הן יש בהן משום גילוי, וואו איז די ברייתא וואס ר' שמעון אסור'ט? דען מיר האבען געלערענט, פינף ערליי משקין ביי וועלכע עם געהט ניט אז דער איסור צוליב גילוי, ציר דאס איז א שטארקע משקה, עסיג, אויל און האניג און מוריים, אזא ביטערער געטראנק, ר' שמעון זאגט דאס ביי זיי געהט אויך אן צוליב גילוי. ואמר ר' שמעון אני ראיתי נחש ששתה ציר בצידן, אמרו לו שטיא הוה, ואין מביאין ראיה מן השוטים. און ר' שמעון האט אויך געזאגט דאס איך אליין האב געזעהן ווי א שלאנג האט געטרונקען ציר אין פלאץ צידן, האבען די חכמים צו איהם געזאגט, דער שלאנג איז געווען נאריש, דען קיין אנדער שלאנג טוט עס ניט, און מען ברענגט ניט קיין באוויז פון נארנים. אמר ליה אודי לי מיהו בציר, דהא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהשיע ורבנן כי הוה להו גילויא שדו ליה בציר, האט רבא געזאגט צו רב נחמן, וועניגסטענס זיי מיר מודה ביי ציר דאס די הלכה איז ניט ווי ר' שמעון, דען רב פפא און רב הונא דער זוהן פון רב יהושיע און די רבנן, אז זיי האבען געהאט אן אפגעדעקטע משקה האבען זיי אריינגעווארפען איהר אין ציר, וועלכע האט געמאכט די משקה אונשעדליך, די שטארקייט פון ציר האט ארויסגענומען דעם גיפט, איז דאך ציר זיבער ניט אסור צוליב גילוי. און אזוי ווי ביי דעם איז שוין ניט די הלכה ווי ר' שמעון, איז שוין די גאנצע הלכה זיינע שוואך. אמר ליה אודי לי מיהת בדבש דר' שמעון בן אלעזר נמי כוותיה, דתניא וכן היה ר' שמעון בן אלעזר אומר בדבש, האט רב נחמן געענטפערט צו רבא, זיי מיר וועניגסטענס מודה ביים האניג אלס די הלכה איז ווי ר' שמעון, דען ר' שמעון בן אלעזר שטעהט אין דער ברא ווי ער, דען מיר האבען געלערענט, דאס אזוי אויך ר' שמעון בן אלעזר אסור'ט ביי האניג. אמר רב נחמן חלב העשוי ככובע אינו סותם, רב נחמן האט געזאגט, חלב וואס איז אנגעוואקסען ווי א היטעל רונדיג, פארשטאפט ניט קיין נקב, היכא אמרי להו? חיטי דכרכשא, ואמרי לה טרפישא דליבא, ביי וואס האבען זיי דאס געזאגט? ביי די פאלבען פון דער כרכשתא וואו זי לאזט די באלאנס, איז פאראן אנגעוואקסען פעטען אוים זייט אויף דער קישקע, איז דער

ולדידן אפילו למיסתם נמי לא סתים • מתניתין לדידן ניחא דלא מכלי ליה למכלי ליה ולא מחזקינן ליה בחזקה עיטור להזות מהם ממנו ניחא ליה דמפקי ליה מכלי לכלי ומכי מפקי ליה לא חזי לאיסתמויי מהכא בעלמא ומהכא קאי דלדידן מכלי ליה ומכלי לכלי כדמפרש ואזיל : דאקשתא כ"ע לא פליגי • דכן לבני בבל ובן לבני ארצינו לחזיר לחלב" דבי עקיבא למכור לעכו"ם (דף נה ב) קוקוס קרוס וקלף לקורי דחמי מני לתותב דמי שלהו ומחזר הלא בחלבא הקשה מקורקן מבוריא : בי פליגי דאיתרא : בני בבל מכרי לה כר' שמעאל דאמר כל קרוס וקלף חלב ניתר הוא ואפי' מי קרוס וקלף הוא ובני ארצינו כר' עקיבא דאמר קרוס וקלף אפי' מי קרוס וקלף לאו חלב הוא : אביא דאביי • לדידהו דבני בבל מכרי לה : דבי פליגי דאמרי אקשתא • ולאן לחזר בבני מתא הוא ולאן לחזר בבני בירן דמחזר בעיר ונמכר בעיר ועקיבא דבני הוצל קרוס וקלף ואפי' לאו חלב הוא : אביי • לדידהו דבני בבל מכרי לה כר' שמעאל דאמר כל קרוס וקלף חלב ניתר הוא ואפי' מי קרוס וקלף הוא ובני ארצינו כר' עקיבא דבני הוצל קרוס וקלף ואפי' לאו חלב הוא : רבא • לדידהו דבני בבל מכרי לה כר' שמעאל דאמר כל קרוס וקלף חלב ניתר הוא ואפי' מי קרוס וקלף הוא ובני ארצינו כר' עקיבא דבני הוצל קרוס וקלף ואפי' לאו חלב הוא : מתקיף לה רב פפא בר שמואל • מי סברת דלמא מכלי ליה למכלי ליה ולא מחזקינן ליה בחזקה עיטור להזות מהם ממנו ניחא ליה דמפקי ליה מכלי לכלי ומכי מפקי ליה לא חזי לאיסתמויי מהכא בעלמא ומהכא קאי דלדידן מכלי ליה ומכלי לכלי כדמפרש ואזיל : דאקשתא כ"ע לא פליגי • דכן לבני בבל ובן לבני ארצינו לחזיר לחלב" דבי עקיבא למכור לעכו"ם (דף נה ב) קוקוס קרוס וקלף לקורי דחמי מני לתותב דמי שלהו ומחזר הלא בחלבא הקשה מקורקן מבוריא : בי פליגי דאיתרא : בני בבל מכרי לה כר' שמעאל דאמר כל קרוס וקלף חלב ניתר הוא ואפי' מי קרוס וקלף הוא ובני ארצינו כר' עקיבא דבני הוצל קרוס וקלף ואפי' לאו חלב הוא : אביא דאביי • לדידהו דבני בבל מכרי לה כר' שמעאל דאמר כל קרוס וקלף חלב ניתר הוא ואפי' מי קרוס וקלף הוא ובני ארצינו כר' עקיבא דבני הוצל קרוס וקלף ואפי' לאו חלב הוא : רבא • לדידהו דבני בבל מכרי לה כר' שמעאל דאמר כל קרוס וקלף חלב ניתר הוא ואפי' מי קרוס וקלף הוא ובני ארצינו כר' עקיבא דבני הוצל קרוס וקלף ואפי' לאו חלב הוא : מתקיף לה רב פפא בר שמואל • מי סברת דלמא מכלי ליה למכלי ליה ולא מחזקינן ליה בחזקה עיטור להזות מהם ממנו ניחא ליה דמפקי ליה מכלי לכלי ומכי מפקי ליה לא חזי לאיסתמויי מהכא בעלמא ומהכא קאי דלדידן מכלי ליה ומכלי לכלי כדמפרש ואזיל : דאקשתא כ"ע לא פליגי • דכן לבני בבל ובן לבני ארצינו לחזיר לחלב" דבי עקיבא למכור לעכו"ם (דף נה ב) קוקוס קרוס וקלף לקורי דחמי מני לתותב דמי שלהו ומחזר הלא בחלבא הקשה מקורקן מבוריא : בי פליגי דאיתרא : בני בבל מכרי לה כר' שמעאל דאמר כל קרוס וקלף חלב ניתר הוא ואפי' מי קרוס וקלף הוא ובני ארצינו כר' עקיבא דבני הוצל קרוס וקלף ואפי' לאו חלב הוא : א

ב.מה. אויב אויב פון די פאלבען איז געלעבערט אן דער חלב אז אויף איהר, פארשטאפט עס ניט. און טייל זאגען אויך אויף דעם חלב וואס דעקט די הארץ, דאס עס הייבט ניט פארשטאפט, וויל אינוועניג אונטער דעם כובע איז הויל, עס זאל לאזען פריי די באוועגונג פון דער כרכשתא און דעם הארץ און אזוי אויך דער לונג דערנעבען, דאס אויב זיי האבען א נקב אונטער דעם חלב איבער זיי, הייבט עס ניט פארשטאפט. אמר רבא שמעית מיניה דרב נחמן תרתי, חימצא ובר חימצא חד סתים וחד לא סתים ולא ידענא הי מינייהו, רב הונא בר חיננא ורב הונא בריה דרב נחמן אמר בר חימצא סתים, חימצא לא סתים, האט רבא געזאגט, עס איז געדרונגען פון רב נחמן צוויי זאכען, אז חימצא און בר חימצא (צווייערליי חלב מיט די נעמען) אויפ'ן מאגען וואס הייבט קבה, אז איינער פארשטאפט א נקב און איינער פון זיי פארשטאפט ניט, נאר מיר וויסען ניט וועלכער פון זיי, צו חימצא צי בר חימצא, רב הונא בר חיננא און רב הונא דער זוהן פון רב נחמן זאגט, דאס בר חימצא פארשטאפט און חימצא פארשטאפט ניט. אמר רב טבות וסימניך יפה כח הבן מכח האב, האט רב טבות געזאגט, דער סימן צו געדענקען די הלכה איז דער שפריכוואורט דאס דער כח פון זוהן איז שטארקער פון דעם כח פון פאטער. הי חימצא והי בר חימצא תא שמע אמר רב נחמן אינהו מיכל אכלי (דף נו"ן ע"א) ולדידן מיבתם נמי לא סתים? וועלכער חלב אויפ'ן קבה הייבט חימצא און וועלכער הייבט בר חימצא? געהט די גמרא אויפקלערען, דען רב נחמן האט געזאגט, די פון ארץ ישראל עסען דעם חלב וואס הייבט בר חימצא, דארף ער דאך פארשטאפען געווים, און מיר אין בבל וואס מיר עסען ניט דעם חלב, אבער וועניגסטענס קענען מיר דען זאגען ער זאל אויך ניט פארשטאפען. אויף אזויפיל קענען מיר זיך דאך פארלאזען אויף די בני ארץ ישראל צו האלטען עם פאר חלב טהור, עס זאל יא פארשטאפען א נקב, זעהסט דאך גוט, דאס אויף בר חימצא זענען זיי אין אונטערשייד צי מען מעג איהם עסען. דער קבה איז ווי א פיילענבויגען האלב־רונד, איז דער מיטען הייבט דער חלב בר חימצא, ער הייבט אויך דאיתרא, און צו דער אוים־זייט הייבט דער חלב חימצא און ער הייבט אויך דאקשתא. איתרא איז פון לשון היתר, און אקשתא איז פון לשון קשת. דאקשתא כולי עלמא לא פליגי דאסור, כי פליגי דאיתרא, אויף דעם חלב וואס הייבט אקשתא קריגען זיי ניט, דען אלע האלטען ער איז אסור, נאר וויסטו וואו זיי קריגען? אויף איתרא. די פון בבל האלטען ווי ר' ישמעאל אז עס איז געגוג קרום ונקלף ווי שוין אויבען באשייד, און אזוי איז דאך דער איתרא, און די פון ארץ ישראל האלטען ווי ר' עקיבא תותב קרום ונקלף, און דער איתרא איז דאך ניט תותב קרום ונקלף. לויט דעם איינשטעל פון דער מחלוקת, קומט אוים דאס דער בר חימצא הייבט חלב טהור וואס פארשטאפט, און חימצא ניט. איבא דאמרי דאיתרא כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי? דאקשתא, און טייל זאגען דאס אויף איתרא קריגט קיינער ניט, דאס ער איז געווים מותר, נאר וויסטו וואו זיי קריגען? אויפ'ן פלאץ ארום וואס רופט זיך אקשתא, ווער עס אסור'ט, דער האלט אז דער חלב איז תותב קרום, און ווער עס איז מתיר, דער האלט אזוי ווי אין

דער מיטעז איז ער דאך באהאפטעז צום פלייש, הייסט ער שוין ניט תותב קרום, לויט דעם לשון קען מען ניט איינזעצען די זאך פון רב נחמן, וואריים אז אויף אקשתא איז וועלכען זיי קריגען, זאגט רב נחמן אז ער פארשטאפט וועניגסטענס, איז דאך געווים אזוי מיט איתרא, וואו נאך אלע נאך איז ער מותר, און אויב אזוי וועלכער פארשטאפט ניט? אויבען איז דאך געשמועסט דאס איינער פון זיי פארשטאפט ניט, ניט מעהר, רב נחמן'ס זאך איז באזירט אויפ'ן ערשטען לשון וואס איז מעהר סברא לויט די גמרא אין פסחים דף נ"א, כי הא דאמר רב אויא אמר ר' אמי מקמצין, וכן אמר ר' ינאי משום זקן אחד מקמצין, ווי א שטיגער וואס רב אויא האט געזאגט איז נאמען פון ר' אמי דאס מען נעמט אווען א שטיקעל פון דער איתרא פון אויבען, וואו עס איז געדעקט פונ'ם חלב הקרב, וואס ליגט און באריבט דעם איתרא, און די רעשט איתרא מעג מען עסען. דער רב אויא באציט זיך אויפ'ן ערשטען לשון, און אזוי האט אויך געזאגט ר' ינאי פון איין זקן'ס וועגען, דאס מען שיילט א שטיקעל אווען פון דער איתרא און די רעשט עסט מען. אמר רב אויא הוה קאימנא קמיה דר' אמי קמצו והבו ליה ואכל, שמעיה דרבי חנינא הוה קאי קמיה דר' חנינא, אמר ליה קמוץ הב לי דאיכול, רב אויא האט געזאגט, איך בין געשטאנען פאר ר' אמי און געזעהן ווי מען האט אפגעשיילט און אווקגענומען א שטיקעל פון דער איתרא און די רעשט האט מען איהם געגעבען און ער האט געעסען. דער דינער פון ר' חנינא איז געשטאנען פאר ר' חנינא, און ער האט צו איהם געזאגט, שנייד אווען א שטיקעל און די איבעריגע גיב מיר, איך וועל עסען. חזייה דהוה קא מחסם, אמר ליה בבלאה את גום שדי, האט ר' חנינא דערזעהן ווי דער דינער וויגערט מיט'ן טאהן און איז אייגענעהאלטען פון צו דערלאנגען איהם דעם רעשט, האט ער צו איהם געזאגט, דו בבלאה, שנייד עס אויס אינגאנצען און ווארף עס אווען. דו ביזט דאך איינגעהאלטען צוליב אין בבל איז מען נוהג דארויף אן איסור. לויט דעם אנדערען לשון קען מען איינלערנען דעם רב נחמן, דאס ער באציט זיך אויף דער אקשתא, אינהו מיכל אכלי, זיי די בני ארץ ישראל עסען דעם אקשתא, אבער מיר אין בבל עסען דאך ניט דעם אקשתא, מיסתם נמי לא סתים, אזוי פארשטאפט ער אויך ניט, וויל ער האלט דעם דין פון חלב טמא וואס איז ניט גוט צו־באהאפטעז, אבער איתרא פארשטאפט יא וויל ער איז מותר אפילו צו די בני בבל. אזוי באשייד תוספות. תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר בני מעיים שניקבו וליחה סותמתן כשרה, מאי ליחה? אמר רב כהנא שירקא דמעיא דנפיק אגב דוחקא, מיר האבען געלערענט, ר' שמעון בן גמליאל זאגט, די בני מעיים דאס מיינט, די קישקעס, אז זיי וועלען געלעכערט און א געדיכטער שליים פארשטאפט זיי איז כשר, וועלכען ליחה מיינט מען דא? האט רב כהנא געזאגט, מען מיינט דעם ליחות וואס הייסט שירקא וואס שטופט זיך אדורך דעם נקב און אזוי ארום פארשטאפט ער. גמרי חבריא דר' אבא מר' אבא, ומנו? ר' זירא, ואמרי לה חבריא דר' זירא מר' זירא, ומנו? ר' אבא בריה דר' חייא בר אבא, הכי אמר ר' יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל בטרפה והלכה כר' שמעון באבל, די חבריא פון ר' אבא האבען געלערענט פון ר' אבא,

און וואר איז דאס די חבריא? ר' זירא, און טייל זאגען, די חבריא פון ר' זירא האבען געלערענט פון ר' זירא, און וואר איז דאס די חבריא? ר' אבא דער זוהן פון ר' חייא בר אבא, געלערענט האבען זיי דאס אזוי האט געזאגט ר' יוחנן, דאס די הלכה איז ווי ר' שמעון בן גמליאל ביי טרפה, און די הלכה איז ווי ר' שמעון ביי אן אבל. איז די גמרא מפרש, הלכה כר' שמעון בן גמליאל בטרפה, הא דאמרן. כר' שמעון באבל מה היא? אז די הלכה איז ווי ר' שמעון בן גמליאל ביי טרפה, איז דאס וואס מיר האבען ערשט געזאגט, די הלכה ווי ר' שמעון ביי אן אבל, וואו איז די משנה? דתנן כל שלשה ימים הראשונים בא ממקום קרוב מונה עמהם, ממקום רחוק מונה לעצמו, מכאן ואילך אפילו בא ממקום קרוב מונה לעצמו, דעז מיר האבען געלערענט אין א משנה, דאס אלע דריי ערשטע טעג פון אן אבל, וועמען עס איז אוועקגעקומען א נאהענטער קרוב, אויב ער איז ניט געווען אין הויז פון די אבלים, נאר ער דארף אנקומען פון א נאהענטען פלאץ וואס איז נאר איין טאג נאנג, וואו ער איז ראוי געווען צו ערקונדיגען זיך פון דער בשורה אין זעלבען טאג, איז דער דין דאס כאטש ער האט זיך ניט דערוואוסט פון דער בשורה נאר ערשט זייענדיג אין הויז, צאהלט ער מיט די זעלבע טעג גלייך מיט אלע אבלים, ווייל עס איז חל געווארען אויף איהם די אבלות פון ערשטען טאג אן, אויב אבער ער איז געווען ווייט אוועק מעהר פון א טאג נאנג, איז די אבלות ניט חל געווארען, נאר ערשט ווען ער דערוואוסט זיך, און ער צאהלט די שבעה פאר זיך. דער דין איז אזוי אין די ערשטע דריי טעג, אבער פון דאן און וויטער אז ער דערוואוסט זיך, איז אפילו ווען ער קומט פון א נאהענטען פלאץ צאהלט ער פאר זיך. ר' שמעון אומר אפילו ביום השביעי בא ממקום קרוב מונה עמהם, און ר' שמעון זאגט, דאס אפילו ער דערוואוסט זיך ערשט דעם זיבעטען טאג, אויב ער קומט נאר פון א נאהענטען פלאץ צאהלט ער צוזאמען מיט זיי. אט ווי די הלכה האט עה גע'פסק'עט ווי ר' שמעון. אמר מאן דהו, איזכי ואיסק ואגמרה לשמעתא מפומיה דמרה, זאגט די גמרא, וואר איז דאס דער פון די תלמידים וואס האט געהערט די הלכה פון ר' אבא בריה דר' חייא בר אבא, איד וואלט וועלען די זכיה האבען צו אויפגעהן קיין ארץ ישראל און לערנען די הלכה פון אייגענעם מויל פון דעם האר. אזוי האט געזאגט דער מסדר פון דער גמרא, וויל ער האט ניט געדענקט וואר דער תלמיד איז דאס געווען פון דער מימרא, נאר ערשט שפעטער האבען די בעלי הש"ס ארויסגעשטעלט די צווייערליי נעמען פון דער מימרא. כי סליק אשכחיה לר' אבא בריה דר' חייא בר אבא, אמר ליה, אמר מר הלכה כר' שמעון בן גמליאל בטרפה? אמר ליה הא אין הלכה אמרי, ווי ער איז ארויף קיין ארץ ישראל האט ער געטראפען ר' אבא'ן, האט ער איהם געפרעגט' דער האר האט געזאגט אז די הלכה איז ווי ר' שמעון בן גמליאל ביי טרפה? האט ער צו איהם געזאגט, איך האב דאך געזאגט דאס די הלכה איז ניט ווי ר' שמעון בן גמליאל. כר' שמעון באבל מאי? אמר ליה פלוגתא נינהו, דאיתמר רב חסדא אמר הלכה וכן אמר ר' יוחנן הלכה, ורב נחמן אמר אין הלכה, ואין הלכה כר' שמעון בן גמליאל

בטרפה והלכה כר' שמעון באבל, האט ער צו איהם געזאגט, אוז וועגן די הלכה ווי ר' שמעון ביי אן אבל, ווי איז? האט ער צו איהם געזאגט, עס איז א מחלוקת, דעז מיר האבען געלערנט, רב חסדא זאגט די הלכה איז אזוי, אוז אזוי האט געזאגט ר' יוחנן, אוז רב נחמן האט געזאגט אז די הלכה איז ניט אזוי ווי ר' שמעון ביי אן אבל. די גמרא ענדיגט דאס די הלכה איז ניט ווי ר' שמעון בן גמליאל ביי טרפה, אוז די הלכה איז יא ווי ר' שמעון ביי אבל. דאמר שמואל הלכה כדברי המזקל באבל, דעז שמואל האט געזאגט אז די הלכה איז ווי דער וואס פאר־גרינגערט ביי אבל. אמר רב שימי בר חייא מקיפים בבני מעיים, רב שימי בר חייא האט געזאגט, דאס אויב מען געפינט בני מעיים אלס געלעבערט אוז מען ווייסט ניט צי דער נקב איז נאר פון פאר דער שחיטה צי ערשט עס איז געווארעז נאר דער שחיטה, לעבערט מען זיי איז נאר א פלאץ, אוז מען נעמט אקעגען צו זהה צו די נקבים זענען גלייך, ווייל א נקב פון פאר דער שחיטה האט אן אנדער קאליר, דעז דער לעבען ענדערט די פליש דורכ'ן וואונד, (מקיפין מיינט אקעגען נעמען אוז זהה). הנהו בני מעיים דאתו לקמיה דרבא אקפינהו ולא אידמו, אתא רב משרשיא בריה ממשמש בהו ואידמו, עם האט זיך געטראפען בני מעיים אלס געלעבערט וואס מען האט געבראכט פאר רבא, האט ער אקעגען גענומען אוז זיי זענען ניט געווען גלייך, איז געקומען רב משרשיא זיין זוהה אוז באטאפט די פארינג לעבער, האבען זיי זיך שוין געגלייכט. אמר ליה מנא לך האי? אמר ליה כמה ידי ממשמשין בהני, מקמי דליתי לקמיה דמר, האט דער פאטער געזאגט צום זוהה, פון וואנעט וווייסטו דעם פארטעל? האט ער צו איהם געזאגט, וויפיל הענט האבען שוין באטאפט זיי, איידער זיי זענען אנגעקומען פאר דיר, קען זיין דאס זייער באטאפען האט געווירקט אויף אנדערש, אבער דעם קאליר פון פאר דער שחיטה קען מען ניט באווירקען מיט הענט. אמר ליה חכים ברי בטרפות כר'יוחנן, האט ער צו איהם געזאגט, מיין זוהה איז קלוג ביי טרפות ווי ר' יוחנן. ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו מקיפים בריאה, אמר רבא לא אמרן אלא באותה ערוגה, אבל מערוגה לערוגה לא, ר' יוחנן און ר' אלעזר ביידע האבען געזאגט דאס מען קען אקעגען־נעהמען צו א נייעם נקב און זהה צי עס איז ניט א נקב נאר פון פאר דער שחיטה, אזא פרוף קען מען מאכען דא ווען מען קען ניט אנהענגען דאס עס איז אזוי געשען דורכ'ן טבח. אויף דעם האט רבא געזאגט דאס מיר זאגען דאס ניט, נאר איז זעלבער בייט, דאס הייסט איז זעלבער אוני, אבער פון איינער צו דער אנדערער ניט. והלכתא אפילו מערוגה לעריגה מדקה לדקה ומגסה לגסה אבל לא מגסה לדקה ולא מדקה לגסה, און די הלכה בלייבט אפילו פון איין בייט צו דער אנדערער, דאס מיינט פון איין אוני צו דער אנדערער, נאר גלייכע גרויסע אדער קלייגע, אבער ניט צו אקעגען־נעמען פון א גרויסע אוני צו א קלייגער אוני אדער פארקערט. אבא ורבא דאמרי תרוייהו מקיפין בקנה, אמר רב פפא לא אמרן אלא באותה חוליא אבל מחוליא לחוליא לא, אביי און רבא זאגען ביידע דאס מען שפאלט נאר איז א פלאץ איז קנה צו אקעגען־זעהען צי עס האט די זעלבע מראה

ואיזו כרם האסור בכל אחד ואחד הכרם ואיתא לה כן תחל לספור מיום הנכנסת האחרון את הכרם הוא ומכל מקומות הכרם ובכרם הרואה את הכרם ובכרם מיכאן ואילך הכרם ובכרם מיכאן ואילך הכרם ובכרם מיכאן ואילך

ווי יענער שפאלט, אויב ניט איז עס נאד פון פאר דער שחיטה אויף דעם האט רב פפא געזאגט, דאס מיר זאגען דאס ניט, נאר ביים זעלבען רינג, אבער פון איין רינג אויף דער אנדערער ניט. והלכתא אפילו מחוליא לחוליא ומבר חוליא לבר חוליא, אבל לא מחוליא לבר חוליא, ולא מבר חוליא לחוליא, און די הלכה איז דאס אפילו פון איין חוליא אויף דער צווייטער קען מען אויך אקענען-נעמען, און פון אויסערן רינג, וואס מיינט דעם פלאץ צווישען די רינגען, קען מען אויך אקענען-נעמען צום אנדערען פלאץ אויסערן רינג, אבער ניט פון רינג אויפ'ן אויסערן פלאץ, און ניט פון אויסערן פלאץ פונים רינג אויפ' רינג אליין. אמר זעירי חלחולת שניקבה כשרה הואיל וירכים מעמידות אותה, זעירי האט געזאגט, אויב די אויסגאנג קישקע, וואס הייסט כרכשתא, איז געלעכערט איז כשר, וויל די דיבען האלטען איהר אויף און האלטען דעם פלאץ פאר-שטאפט. וכמה? אמר ר' אילעי אמר ר'יוחנן מקום הדבק ברובו, שלא במקום הדבק במשהו, און ווי גרויס מעג זיין דער נקב? האט ר' אילעי געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן, אין פלאץ וואו די כרכשתא איז באהאפטען און צוגעווואקסען צום פלייש, אפילו עס איז אווועקגעריסען א מערהייט פון די כרכשתא איז אויך כשר, וויל ארום דארט איז געדעקט, און די שמוץ קען ניט אריין איז הוילען פלאץ אין דער בהמה. אבער אין דעם ניט-באהאפטענעם פלאץ איז נאר כשר א נקב משהו, וויל די סברא איז, דאס נאר אזא נקב קענען די ירכים אויפהאלטען, ניט מעהר. אמרוה רבנן קמיה דרבא משמיה דרב נחמן, אמר, לאו מי אמינא לכו לא תתלו ביה (דף נו"ן ע"ב) בוקי סרוקי, האבען די רבנן עס נאכגעזאגט פאר רבא אין נאמען פון רב נחמן, האט ער געזאגט, האב איך דען אייך ניט געזאגט איהר זאלט ניט אנהענגען אין איהם לעדיגע קרוגען, מיינענדיג צו זאגען, איהר זאלט ניט נאכזאגען אין זיין נאמען זאכען וואס זענען ניט. הכי אמר רב נחמן מקום הדבק אפילו ניטל כולו כשר, והוא? שנשתייר בו כדי תפיסה, וכמה? אמר אביי כולא בטדא בתורא, דען אזוי האט רב נחמן געזאגט, אין באהאפטענעם פלאץ, אפילו ווען די כרכשתא פעהלט אינגאנצען איז אויך כשר, און וועו זאג איך אזוי? אז עס איז געבליבען קישקע צום פלאץ, און וויפיל מיינט דאס? האט אביי געזאגט, ווי א פולער פינגער איז כשר אפילו ביי א גרויסען אקס. הכרם הפנימי: אונטערן נאמען בויך איז געמיינט סיי דער אויסגעווענינ, מיינענדיג די פעל און די הויט אונטען וואס האלטען און דעקען אייז אלע ארגאנען אין בויך, סיי דעם אינווענינ גאנצען הוילע פלאץ, איז דא די פראגע, וועלכער פלאץ איז דא געמיינט אונטערן נאמען כרם הפנימי, אלעם איז דאך אינווענינ? מוז דאך זיין אז די משנה מיינט א געווייסען פלאץ וואס הייסט מעהר אלס אינווענינ דאס איז וואס ער זאגט, אמר רב יהודה אמר רב העיד נתן בר שילא ריש טבחיא דציפורי לפני רבי משום ר' נתן אי זו היא כרם הפנימי סניא דיבי, וכן אמר ר' יהושע בן קרחה סניא דיבי, אז ר' יהודה האט געזאגט אין נאמען פון רב, אז נתן בר שילא, דער הויפט שוחט פון צפורי האט עדות געזאגט פאר רבי אין נאמען פון ר' נתן, וועלכער פלאץ אין בויך איז דא געמיינט כרם הפנימי? דארט וואו דער

ארגאן הייסט סניא דיבי, (פענדיקס) עם הייסט אזוי, צוליב ער איז א שמוץ ארגאן, געהאסט אפילו פון חיות ווען זיי בייסען איין דעם ארגאן. און אזוי האט אויך געזאגט ר' יהושע בן קרחה. ר' ישמעאל אמר איסתומכא דכרסא, ר' ישמעאל האט געזאגט, עס מיינט דעם פלאץ וואו דער צטאמעק איז אין בויד, דאס איז די ערשטע טייל פון מאגען וואס הייסט כרס זיי הייסען וואמפען. רב אסי אמר ר' יוחנן מקום צר יש בכרס ואיני יודע איזה, אמר רב נחמן בר יצחק נפל כרסא בבירא, רב אסי האט געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן, עס איז פאראן אן ענגער געדעקטער פלאץ אין בויד, נאר איך וויים ניט וואו. האט רב נחמן בר יצחק געזאגט, עס קומט אויס דאס דער בויד איז אריינגעפאלען אין א גרוב, ניט צו ווייסען. אמר רב אחא בר רב עויא אמר רב אסי מן המיצר ולמטה, רב אחא בר רב עוא האט געזאגט אין נאמען פון רב אסי דאס כרס הפנימי מיינט אין הויבען פלאץ אין דער בהמה וואס געהט אלץ ענגער און ענגער ארונטער־ צו ביז דער ברוסט, אין א פאזיציע וועו די בהמה הענגט מיט'ן קאפ אראפ. ער הייסט פנימי וויל ער איז דארט צווישען די וועגט פון דער ברוסט. עס איז געמיינט אויף יענעם חלק וושט וואס איז שוין אויס־זייט פונ'ם האלו. רבי יעקב בר נחמני אמר שמואל מקום שאין בו מילת, רבי יעקב בר נחמני זאגט אין נאמען פון שמואל, דער פלאץ פון בויך וואו די וואל איז ניטא ווען מען עסט זיך ארוים מיט הייסע וואסער דארט הייסט כרס הפנימי, דארט אז געלעבערט דער בויך איז טרפה. די אלע דייטען אז דעם סימן וואו פאר דעם שיעור פונ'ם דעק, ר' אבינא אמר גניבא משמיה דרב טפח בוושט סמוך לכרס זו היא כרס הפנימי, רבי אבינא האט געזאגט אין נאמען פון גניבא פאר רב'ס וועגען, דאס איין טפח אין וושט נאהענט צום בויך הייסט כרס הפנימית. אמרי במערבא משמיה דר' יוסי בר חנינא כל הכרס כולו זו היא כרס הפנימית, ואיזה כרס החיצון? בשר החופה את רוב הכרס, אין ארץ ישראל האט מען געזאגט אין נאמען פון ר' יוסי בר חנינא דאס דער גאנצער בויך אינווענדיג הייסט כרס הפנימי, וואס איז געדעקט מיט א הויט. וואס הייסט דער אויסענווענדיגסטער בויך? די פליוש וואס דעקט איין דעם מערהייט בויך, צוהאלטענדיג די ארגאנען, דער טייל דעק אז ער איז איינגעריסען א רוב איז א טרפה, רבה בר רב הונא אמר מפרעתה, מאי מפרעתה? אמר רב אויא היכא דפרעי טבחי, רבה האט געזאגט, אז כרס הפנימי איז געמיינט דער פלאץ וואס הייסט מפרעתה, און וואס מיינט מפרעתה? האט רב אויא געזאגט, וואו די קצבים עפענען אויף דעם בויך בנהרדעא עבדי כרבה בר רב הונא, אין נהרדעא האט מען געטאן ווי רבה בר רב הונא האט געזאגט. אמר ליה רב אשי לאמימר כל הני שמעתתא מאי? אמר ליה כולהו שייכן בדרבה בר רב הונא, האט רב אשי געזאגט צו אמימר די הלכות אויבען ווענען כרס הפנימי, ווי איז, צי קריגען זיי מיט רבה בר רב הונא? האט ער צו איהם געזאגט, אלע האבען צו טאן מיט רבה'ס דין. סניא דיבי און איפתומכא און מקום שאין בו מילת — אלע זענען זיי אין דעם פלאץ וואס הייסט מפרעתה, דאס מיינט

אין דעם שטה, און זייער טרפה איז במשהו. פרעגט ער ווייטער ודרב אסי אמר ר' יוחנן מאי? אמר ליה כבר פירשה רב אחא בר עוה"ן, און דאס וואס רב אסי זאגט אין נאמען פון ר' יוחנן אויבן, ווי איז, צי זיינען האט אויך צו טאהן מיט רבה'ס דין? האט ער צו איהם געזאגט, רב אחא בר עוא האט עס שוין לאנג באשייד אויף דעם פלאץ וואס איז אין דעם שטה וואס רבה זאגט. פרעגט ער ווייטער ודר' אבינא ודבני מערבא מאי? אמר ליה הני וודאי פליגי, און דאס וואס רבי אבינא און די בני מערבא זאגען, ווי בלייבט? האט ער צו איהם געזאגט, זיבער דאס זיי קריגען עס איז גרינדליך באשייד געווארען די גאנצע זאך איז דער משנה זעהט נאך. רבי יהודה אומר בגדולה וכו': אמר רבי בנימין בר יפת אמר ר' אלעזר לא גדולה גדולה ממש ולא קטנה קטנה ממש אלא כל שנקרע בה טפח ולא הוה רובה, זו היא ששנינו בגדולה טפח, רובא ולא הוה טפח זו היא ששנינו בקטנה ברובה, ר' בנימין בר יפת האט געזאגט אין נאמען פון ר' אלעזר, דאס מיט"ן ווארט גדולה מיינט די משנה ניט אויסדריקליך די גרעסערע פון די גרויסע און קטנה די קלענערע פון די קליינע, נאר די וועלכע האט א רים פון א טפח, וואס איז נאך ניט קיין רוב, ביי דעם האבען מיר דאס געלערענט בגדולה טפח, אז ביי דער גרויסער בהמה איז דער שיעור א טפח, כאטש דער רים ענטהאלט נאך ניט קיין רוב. און די וועלכע האט א רים אין איהר מער־הייט בויך וועלכע ענטהאלט ניט קיין טפח אויף דער האבען מיר געלערענט אין משנה אז ביי א קטנה איז געווענדט צי דער רים איז אויפ'ן רוב כרס. (דער רוב כרס מיינט אונטער די זשאברעם נעבען דער ברוסט.) פרעגט די גמרא רוב ולא הוי טפח פשיטא? אז דער רים ענטהאלט א רוב אפילו ווען ניט קיין טפח, איז דאך געווים טרפה? א רוב איז דאך גלייך ווי איינאנצען? ענפערט די גמרא לא צריכא דהויא טפח במשהו, מהו דתימא עד דמיקרע בה טפח לא הוי טרפה, קאמשמע לן, עם איז ניט געדארפט צו לאזען הערען נאר אין א פאל וואו דער רוב בויך מיט א משהו ענטהאלט שוין א טפח די גרויס, אין אזא פאל וואלט איך מיינען אז זי איז ניט טרפה נאר מיט א רים פון א פולען טפח, לאזט ער מיך הערען דאס עס איז נענוג א רוב. אמר גניבא אמר רבי אסי נקדרה כסלע טרפה, שאם תמתה תעמוד על הטפח, גניבא האט געזאגט אין נאמען פון רב אסי, אויב דער בויך איז אויסגעשניטען רונדיג ווי א סלע די גרויס, איז א טרפה ווייל ווען דו זאלסט דאס אויסציהען וואלט עס גרייכען און שטעהן א טפח די לענג. אמר ר' חייא בר אבא לדידי מיפרשא לי מיניה דגניבא אמברא דנהרדעא כסלע כשרה, יתר מכסלע טרפה, האט ר' חייא בר אבא געזאגט, צו מיר איז באשייד געווארען פון גניבא אויף דער פרימבע (א שיף וואס פאהרט הין און צוריק איבער א וואסער דורך אריבערגעצויגענעם שטריק הייסט מברא) פון נהרדעא, דאס ווי א סלע די גרויס איז כשר, מעהר ווי א סלע איז טרפה. וכמה יתר מסלע? אמר רב יוסף כגון דעיילין תלת קשייתא בציפא בדוחקא בלא ציפא ברווחא, און וויפיל מעהר דארף זיין פון א סלע? האט רב יוסף געזאגט, מיט דריי קערלעך פון טיטלען וואס האבען נאך

בידוע שלפני שחיטה · ונרפס : הוגלד · קרוסקית : בידוע שהוא ג׳ ימים קדם שחיטה · ואם לקחה מתך ג׳ ימים הוי נקח עשות לך המוכר להחזיר ט׳ עשתי׳ לא הוגלד פ׳ השבח׳ ליכל לכפיקר לי קודם נקח אלו לאחר נקח היו ועכל הגיפא בידוע שנולד ונרפס דנקחתה כל כמה דלא יהבי ליה מידי דקודם נקח הוה דמקפיד לא נפקדי ונמוסה מחקוים : לגולמי נפקא לן מדקתני : החם ליכא מידי לגביה : משתר בנסיות אני · ובנכרים וגולדי מלמידים ומלקטה וגמלמידים ליכ עניים הנדרכה: לעילא מר רבה · ונר׳ יהודה הכשיל : כך הוא לשולחה ור׳ יוסי ונדלה : מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות · ונפקים : מצר אחד · כלא היכה כלים ונפתוח : והסבה · לבית הכוסי׳ לגר החלון : מצא · כל המחט כנגד פיס ונפתח קולע דס : אמר · לם לן ובא ז׳ יולחה לחון דס דס זה ונען כלון טרח טריח לההוא גברא · כמי הנמכת לחומי מלים על עלמו היה לחוכר מהמציאו זה לצא מלוי ליעבד לחכירא טרח טריי׳ כמו דעריי׳ לריי׳ דלמגן לעבד (דף קה :) כלומר מחנם ניחחי לצא מלון כלן דבר מדום : למעלה · בגב : למטה · על הלחן · אין הישיש · הלול ולא לחלוה כמקל מן הכסלי לחן הכסלים ונעת נחרקתו לגרי׳ לחכירא ונעת לנת בדין בשלוקוקה לחכיר לחוכרין ממכר׳ (דף כז :) גבי עוף חם בחמה ונעת לנת וקחנה כבמה ונקוללת מלחים לה מיכון לחבי : ההיא גדיא ההוה ליה לרבינא · בגב והוה לחוכה בגב ראשו הישלא · בשורים קלישים · באיפמא · ככגד פי לחוכה לנעמה בגבית : דבר · קבן : משום דאית לה מידי למכרך · שלא קבלה · דלכ לחוכה לחא בידי הגב ונקלכת עלמה בכחלים וקוקלת ונחכיל לה כריכה בכחלים מנקלכת בדים קלת : ואגי ליה מידי למכרך · שחלוכה ליה קנוכה לנוכל : דאמדה נפשי׳ לה · בגוף לה יהכי ונדלי לוי קוקלת : דהוי שדרן בריתיה בחריתא · רבלי׳ לחלחוכים יהו נגרים לחריי׳ שיגרונא · קרוסקית : הלבתא ברב ייסי · דלא ניזדקק לניזקך שלו בחוות דבגון בעייתו : זברים לבים : דמדמי · דומגים וכומלים : צ׳ברא · חניומת כמו (בכות דף כז.) לחכיל׳ נחרכה : דגנבי גנבי · ונלבלבן מוכם לנעלה ונכלבי החלר וניעלים לנכן : אמחנייהו · על ונחכיל נוסלין ולין נסכלין על גגן ניחפלקי מלילוחין : אהדדיהו · דרך לנעלה נן כבוכל : ודאי חיישי׳ · דלא לניכפת לה כל היכי דמפלה : ״חבה על ראשה · ״כפף חמעה : והלבה לה בלפי׳ נבה · והכם על ניחנים ולא על הלעלות וכן על אנה והלבה בלבי לחלבה והכם על נחלה : ״חלבלי לית דוקה ״לח כפף המעה והכם על המדלם קחמר : ואי שלים חוטרא אפלגא דנבא · בלא היה הכי ה

אויף זיך א ביסעל פון דער פרוכט, אז מען קען זיי דורכשטופען, אדער גלאטיג אהן פרוכט, דורכגעהענדיג גרינג, המסס ובית הכוסות תנו רבנן מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד כשרה, משני צדדים טרפה, די רבנן האבען געלערענט, א נאדל אז זי איז געפונען געוואָרען שטעקען אין דער גרעב פון טיש מאגען וואם הייסט בית הכוסות וואו זי איז באהאפטען צום המסס, אויב זי האט געשטעקט נאר פון איין זייט, איז כשר, אויב אבער זי האט זיך דורכגעשטאכען ביז צום צווייטען זייט צו אוים- זייט איז טרפה. נמצא עליה קורט דם (דף נ"א ע"א) בידוע שלפני שחיטה, לא נמצא עליה קורט דם, בידוע שלאחר שחיטה, האט זיך געפונען א ביסעל בלוט אויף דער נאדל, איז באוואוסט דאם די נאדל האט דארט דורכגעשטאכען נאר פאר דער שחיטה און עם איז א טרפה, האט זיך אויף איהר ניט געפונען קיין בלוט, איז באוואוסט, דאם ערשט נאך דער שחיטה איז די נאדל אהין צוגעקומען. הגליד פי המכה בידוע ששלשה ימים לפני השחיטה, לא הגליד פי המכה, המוציא מחבירו עליו הראיה, אויב די עפענונג פון דער מכה איז פארקרישעלט געוואָרען, וואם צייגט ווי אן אנדער הויט קומט אונטער, איז באוואוסט דאם דער וואונד איז נאך פון דריי טעג פאר דער שחיטה, און אויב דער טבח האט איהר געקויפט אין די דריי טעג, איז דער פארקויף א טעות, און ער דארף צוריקקריגען די געלד, איז די עפענונג ניט פארקרישעלט, איז דער קויף אין ספק, צי ער האט שטאטגעפונען פאר דער וואונד צי ערשט נאכ'ן וואונד, דאמאלסט אז דער טבח ווייל קאלעקטען זיין געלד פונים פארקויפער, מוז ער בריינגען באווייזן, ווייל ביי א ספק קען מען ניט ארויסציהען קיין געלד פון דעם וועלכער האלט עס, אהן באווייזן, פרעגט די גמרא ומאי שנא מכל נקובי דעלמא, דאך על גב דליכא דם טריף מר? וואם איז עפעם דער נקב אנדערש פון אלע נקובים, וועלכע אפילו וועז זיי האבען ניט קיין בלוט, מאכט דער תנא טרפה? ענטפערט די גמרא התם ליכא מידי למיסרך, הכא כיון דאיכא מחט, אי איתא דקודם שחיטה הוא מיסרך הוה סריך, דארט ביי אנדערע נקובין איז דאך ניטא דערביי קיין נאדל, א זאך וואם נעמט אויף זיך ניט די בלוט, אבער דא, אזוי ווי דער מחט איז פארשן, ווי־באלד ער וואלט זיין פון פאר דער שחיטה, וואלט זיך די בלוט צוגעטשעפעט, אמר ליה רב ספרא לאביי חזי מר האי צורבא מרבנן דאתא ממערבא ואמר, עוירא שמני ואמר מעשה ובא לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד וטרפה, רב ספרא האט געזאגט צו אביי, זעה נאר האר דעם תלמיד חכם, וואם איז ערשט אנגעקומען פון ארץ ישראל, ואגענדיג אויף זיך מיין נאמען איז עוירא, ער האט ערצעהלט אזא פאסירונג וואם איז פארגעקומען פאר רבי, א נאדל וואס איז געפונען געוואָרען איז דער גרעב פון בית הכוסות, נאר פון איין זייט און רבי האט עס טרפה געמאכט. שלח ליה, לא אתא לגביה, אזל הוא לגביה, האט אביי געשיקט נאך איהם, איז ער ניט געקומען, איז ער געגאנגען צו איהם. הוה קאי קאיגרא, אמר ניחית מר וניתי, לא נחית, סליק הוא לגביה, קומענדיג צו איהם איז רב עוירא געשטאנען אין א שטוב איז דער הויד,

האט ער ארויפגערופען, זאל דער האר ארונטערקומען, און ער איז ניט ארונטער, איז ער צו איהם ארויף. אמר ליה אימא לי גופא דעובדא היכי הוה? אמר ליה מפטיר כנסיות אנא לעילא מרבי רבה, והוה רב הונא צפוראה ורבי יוסי מדאה יושבין לפניו, האט אביי צו איהם געזאגט, דערצעהל מיר די אייגענטליכע מעשה, ווי עס איז פארגעקומען, האט ער צו איהם געזאגט, איך בין דער אויפפאסער איבער די איינגעזאמעל־מעלטע תלמידים אויבען ביי ר' יהודה הנשיא (מען האט איהם גערופען רבי רבה), פארהערענדיג זיי אין לערנען, זענען דארט געווען רב הונא צפוראה און ר' יוסי פון מדאה, זיצענדיג פאר רבי. ובאת לפני רבי מחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מצד אחד והפכה רבי ומצא עליה קורט דם וטרפה, דאמאלסט איז פארגעבראכט געווארען די מחט אין בית הכוסות, פון אייז זייט, האט איהר רבי איבערגעקערט, און געפונען אויף איהר בלוט און ער האט איהר טרפה געמאכט. ואמר אם אין שם מכה, קורט דם מנין? ער האט דערביי געזאגט, אויב דארט וואלט ניט זיין קיין מכה פון דורכלעכערונג, פון וואנען וואלט זיך נעמען אמר ליה טרח טרייה להחוא גברא, מתניתן היא המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ, האט אביי צו איהם געזאגט, אומזיכט איז דער מענש באמיהט געווארען צו אהער־טראגען זיך דא, עס איז דאך א ריינע משנה, אז המסס און בית הכוסות אויב זיי זענען געלעכערט צו דער אויסענזייט איז טרפה. נפלה מן הגג: אמר רב הונא הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה, אין הוששין משום ריסוקי אברים, האט רב הונא געזאגט, אז איינער האט איבערגעלאזט א בהמה אויף א הויד, און קומענדיג צוריק האט ער איהר געפונען אונטען, איז ניט צו באזארגען אויף צופיהרטע איברים. ההוא גדיא דהוה ליה לרבינא דחזא חושלא באיפומא, דגר, נפל מאיגרא לארעא, עם איז געווען א ציגעלע וואס האט באלאנגט צו רבינא, וועלכע איז געווען אויף א בוידעם מיט א שאכט ארונטער, דורך דארט האט דאס ציגעלע דערזעהן אקענען גערשטענע שאלען, און עס האט געטאהן א שפרונג און ארונטערגעפאלען פון דער הויך צו דער ערד. אתיא לקמיה דרב אשי, אמר ליה הא דאמר רב הונא הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין הוששין לריסוק איברים, משום דאית לה מידי למיסרך, והאי לית לה מידי למיסרך, או דלמא משום דאמדה נפשה והאי נמי אמדה נפשה? איז ער געקומען פאר רב אשי, פרעגענדיג האט ער געזאגט צו איהם, דאס וואס רב הונא האט געזאגט אז איינער האט געלאזט א בהמה אויבען, קומענדיג צוריק האט ער איהר געטראפען אונטען, איז ניט צו בעזארגען צולויב ריסוק איברים. צי איז דאס צולויב וויל זי האט געהאט ביים ארונטערקומען ביי וואס זיך צו קלאמערען, און דאס ציגעלע דא איז דאך ארונטער געשפרונגען דורך א שאכט אין מיט'ן באלקאן, וואו זי האט זיך ניט געהאט ביי וואס זיך צו קלאמערען, איז יא דא צו בעזארגען וועגען ריסוק איברים, אדער פילייכט איז צולויב וויל בהמה אז זי געהט ארונטערשפרונגען, שאצט זי זיך איהר שפרונג, דעריבער איז ניט צובאזארגען וועגען ריסוק איברים, אזוי אויך דאס ציגעלע, האט זיך אפגעשאצט צילענדיג דעם שפרונג, ווי איז דער דין? אמר ליה משום

דאמדה נפשה, האט ער צו איהם געזאגט, דאם איז צוליב ווייל זי צילט און מעסט אף דעם שפרונג, און צו־ויד וואלטען זיי ניט שפרינגען, און זיי זענען כשר. האי אימרתא דהוה בי רב חביבא דהוו שדרן כרעיה בתרייתא, אמר רב יימר האי שיגרונא נקטיה, דאם שעפסעל וואם איז געווען ביי רב חביבא, האבען זיך די הינטער־פים נאכגעשלעפט (אזא קראנקייט), צי איז דאם ניט קיין טרפה? האט רב יימר געזאגט, דאם די קראנקהייט פון נאכשלעפען די הינטער פים, איז אזא קרעמפ וואם האלט צוריק די פים, ניט אז אנדער זאך, מתקיף לה רבינא ודלמא חוט השדרה איפסיק? האט רבינא א קשיא געפרעגט, פוליכט זענען די פים אזוי צוליב די שדרה איז דארט איבערגעהאקט? בדקוה אשכחיה כרבינא, ואפילו הכי הלכתא כרב יימר, שגרונא שכיח, חוט השדרה לא שכיח, האט מען נאכגעזוכט דעם שעפסעל און געפונען ווי רבינא האט עם אויפ־געפאסט, צוליב דער שדרה. און פונדעסטוועגען איז די הלכה ווי ר' יימר, דאם די פים זענען אזוי צוליב א קרעמפ, ווייל אזא קרעמפ איז געווינטליך און א צובראכענע שדרה איז ניט שכיח, בעזארגט מען ניט וועגען איהר. אמר רב הונא זכרים המנגחים זה את זה אין חוששין משום ריסוקי איברים אף על גב דמידוו וקיימי, צימרא בעלמא הוא דנקט להו, האט רב הונא געזאגט, די זכרים פון די שאף, אז זיי שטויסען זיך איינער דעם אנדערען מיט די הערנער, איז ניט צו בעזארגען צוליב ריסוק איברים, כאטש זיי שטעהען נאכהער מיט וועהען איז עס נאר צוליב זיי האבען זיך דער־היצט אין דעם שטרייט, אי נפול לארעא ודאי חיישינן, אויב נאכ'ן שטרייט זיי זענען געפאלען איז געווים דא צו באזארגען אויף ריסוק איברים, אמר רב מנשה הני דכרי דגנבי גנבי אין חוששין משום ריסוק איברים, מאי טעמא? כי שדו להו אמתנייהו שדו להו, כי היכי דלירהמי קמייהו, די שאף וואם די גנבים גנב'נען, ארונטער־ווארפענדיג זיי פון הויך, איז ניט צו באזארגען וועגען ריסוק איברים, וואם איז די סברא? ווייל זיי ארונטער־ווארפענדיג ווארפען זיי זיי אויף די לענדען, אום זיי זאלען באלד לויפען פאר זיי. אהדרינהו וודאי חיישינן, והני מילי דהדרינהו מחמת יראה, אבל מחמת תשובה, תשובה מעליתא הוא דעבדי, אז זיי ברענגען צוריק די שאף, ארויפווארפענדיג צוריק אין זעלבען פלאץ, דעמאלסט קלערען זיי דאד שוין ניט ווי די שאף וועלען פאלען, איז זיכער צו באזארגען וועגען ריסוק איברים, און די רייד זענען נאר געזאגט אויב זיי ברענגען צוריק צוליב פורכט פאר דער רעגירונג, אבער אז זיי טוען עס צוליב תשובה ווייל די תורה האט גהייסען צוריקברענגען די גניבה, טוען זיי גאווים א רעכטע תשובה, און גיבען זיי צוריק אין זעלבען צושטאנד ווי זיי האבען זיי גע'גנב'עט. אמר רב יהודה אמר רב הכה על ראשה והלכה לה כלפי זנבה, על זנבה והלכה לה כלפי ראשה כנגד כל השדרה כולה, אין חוששין משום ריסוק איברים, רב יהודה האט געזאגט אין נאמען פון רב, אז איינער האט געשלאגען מיט א שטעקען איבער א בהמה'ס קאפ, גרייבענדיג מיט דעם קלאפ פון קאפ ביז דעם זנב, איבער דער גאנצער שדרה, אדער פארקערט, ער האט געשלאגען פון דער זייט פון זנב, גרייבענ־

מורה רבי שמעון לעגין קדשים. לא תיא צריך כאן לדברי רבי יוחנן דאמבור שמקבל דתמלי דתמוכלת בשר ודקדשים וטופיהו: לא ליף ר"ש הלא מנבור ליה בהמור בהמור בשר יולא דוסן (דף ח ע"ב) ולרבי"ת נקט הכא כל קדשים:

עמרך חיטה לריכה ועפה לעגין. לאכל בדיקה ולאי עניל. לאכל לא עמודה בעניל ולאי ועפה לעגין ובניל עני בדיקה כדתני לקי (דף סו:) דרקה ושלפה בכוחל או בקילחת, ואמר לריך ועפה לעגין ולאוכל בעמוד ושמה ריש"ל בני יהני לחם זו. ולחמה זו לריכה בדיקה ולא"ת והא כבילו בני העבודות (בזבחים ד' ע:) מהעבד בכור בכעבד' בי עבידה בכלאים ובעבדה. ובעמודה* שריך לאי עבדה ליכי דעני לי דיבר ליה לבקולה לי דלא ידע ליה ועמ ידע ומכני ריש דלישבד בשבילה ופריך בגבי"ה לימדקים ומכני לקבל עמודה לריכה ועפה לעגין בעי בדיקה ואמתא על בדיקך עיקר בעי" לא הני העבודה לריכה ועפה לעגין דאמכני בדיקה מהיכן ועוד הכין דעפה לעגין בני לומלי לקבל עיקר בעי"ל ומהבאה בי"כמלבו לגא עיקר בעי"ל ומהבאה לריכה בדיקה וכין דלין עבודה קום דבר עפה בלאוכל עמודה לריכה ועפה לעגין בי"ל בעי"ל בעי בי"ל עובד לעגין ומהבאה הכל עבודה לים לריכה ועפה לעגין ומלאה דבקל מהם עבודה לים לריכה ועפה לעגין לים לריכה בהמה בקניה לגב הבאה בעניל בדיקה:

והלכתא הילכ דבפלה בין הגב בי' הא דלא קאמר הבאה בריב יהודה בריבי דבניים ולחמוניעין בדוק עבודה לוטעוני בבעה יהא לעמוד ובעבדה לעמוד: קנ"ל

ממא בזיבה ואי ס"ד יש בו משום ריסוק אברים *איקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו הבא במאי עסיקי כגון שיצא דרך דופן ת"ש *ענ"ל שנולד ב"ט שוחטין אותו ב"ט ה"נ כגון שיצא דרך דופן ת"ש *ישוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן וכי תימא ה"נ שיצא דרך דופן דרך דופן מי קדוש והא *א"ר יוחנן *מודה היה ר"ש לעניין קדשים שאינו קדוש הב"ע שהפרים על גבי קרקע ואמר ר"נ יבית המטבחים אין בו משום ריסוק אברים *והוא תורא דנפל ואישתמע קל *ינייחות' על רב יצחק בר שמואל בר מרתא שקל משופרי שופרי אמרי ליה רבנן מנא לך הא א"ל הכי אמר רב צפרינון נועין עד שמניע לארץ *א"ר יהודה אמר רב *עמודה אינה צריכה מעת לעת בדיקה ורבי אבא אינה צריכה בדיקה רבי חייא בר אשי אמר אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה אמר רב ירמיה בר אדא אמר רב פשטה ידה לעמוד את"פ שלא עמדה עקרה רגלה להלך את"פ שלא הלכה ורב חסדא אמר נישרה לעמוד את"פ שלא עמדה (והלכתא היכא דנפלה מן הגג בדלא ידעה ועמדה ולא הלכה לריכה בדיקה ואינה לריכה מעת לעת ואם הלכה אפילו בדיקה נמי לא לריכה) אמר אמימר טשמיה דרב דימי מנהרדעא נפרוה שאמרו לריכה בדיקה

כנגד בני מעיים א"ל מר ווטרא הבי אמרי' משמיה דרב פפא *לריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו א"ל הונא מר בר בריה דרב נחמיה לרב אשי *סימנין מא א"ל סימנין קשין הן אצל נפילת אמר רב יהודה אמר שמואל *עוף שנחבט על פני הטים כיון ששט מלא קומתו דיו *ולא אמרן אלא ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה טיא הוא דאשפלו ואי טיא לימי לית לן בה *ואי שדא ציבי וקרמיה הא קדמיה *לימא מתיה חיישינן דלא מתיה לא חיישינן *עוף ומעופף לא חיישינן אזלא ומקרבי קיטרי חיישינן לא מקרב קיטרי לא חיישינן כיתנא דעביד במוני חיישינן דהאי גיסא ודהאי גיסא לא חיישינן אסורייתא חיישינן כיתנא דדיים ונפיץ לא חיישינן דייק ולא נפיץ חיישינן דעביד ביזרי כיון דאיכא ביה לסרי חיישינן דקתא חיישינן דקרקתא לא חיישינן נברא חיישינן תימתא לא חיישינן קיטמא נהילא חיישינן לא נהילא לא חיישינן חול

ידה לגא כמחוקה ולמחם לעמוד. היכה דנפלה מן הגג. גבא ידעה דלי ידעה הא מוליכן להודה נפמה: בנגד בני מעיים. מגא מגא מקיע רוב המילוה לו ניקבו הדקין. *הכוס אביכת רוב לגשמה לו עכיקה חולית: פ'מנין מאי. ני בני דליקה מגא מעקבו: עוף שנחבט. ובפל מל כדמה על פני מכמך ולילכ למיתב לריקוק: בין ששט מלא קומתו. הוא ליה כהכיא מלוה לריכה בדיקה: ואי מיא דקיימי. כגון לגמיים: לית לן בה. דלמקלי ולמעלה לחוים בפיל דמי: ואי שדי ציבי. ולם הוי קמני עלים ומובלבן בהמר: וקדמיה. מיהו לגיבי ולבעבה לחוים לפיל בעים דלא קיימי בני דכיון דהקדימים מיהו לגיבי מיהו דקא מצ: גלימא. פרום ע"ג ימהות בחוד: ומתיה. *עפיר ובפל עוף עלי: חיישינן. לריקוק ונפיי דכיון דמעמיד *עפיר קמה הוא: עוף ומעופף. ולם כמולה הטלית לחטיו מחוק: לא חיישינן: דלמה מוחמת יפה: אזלא. עוף מבפל בדקות הפרוסה בחוד: אי מיקרבי קיטרי. לקבי לחוטין דבפיכם קמוכין זה לגא הוגיל: חיישינן. לריקוק ונפי בהיים דכיון דמעמיד *עפיר קמה הוא: ואם כמולה הטלית לחטיו מחוק: לא חיישינן: דלמה מוחמת יפה: אזלא. עוף מבפל בדקות הפרוסה בחוד: אי מיקרבי קיטרי. לקבי לחוטין דבפיכם קמוכין זה לגא הוגיל: חיישינן. לריקוק ונפי בהיים דכיון החבילה מכון ומכלן בהמוחה: לא חיישינן: דכי מוחי עלייהו מהמריע ומהמריע ולא מלקי לים: אסורייתא. חבילות של קנים: כיתנא דדיים (ונפיץ). חכוע בעוד"ה בלגא: ונפיץ. *לחקומ"ל: לא חיישינן. לם *עוח על גב קרקע ומפל עוף עלי: דייק ולא נפיץ. *בלבי הגבולין מלקן הטוף: דעביד ביזרי. *עופרי"ם לחבל דייק לומרי דחים לים: דקתא. נשרם *בלבי הגבולין הבגבין מן הסמים כמוחמיין חוכו: חיישינן. לם כפל עוף עליהן: דקרקתא. *קה מן הדקה וגם היא נשרם: לא חיישינן. לם לם מוחה כלי ע"ג קרקע ומפל עוף עליהן לא חיישינן לפי *מיעל לכה: נברא. *לי הגדל בבי הדקלים ותיישינן לחוכ ומלבן לרלוחים ומפבילן מוחה חבלים וכל זמן עלה בעבה לרלוחת הוא קלה: תיטתא. לאחר *מחלוחתו לרלוחת לאחי בגדל בין *מעמין לקליפת בין הקלוי מיל: קיטמא נהילא. *מהוקר בפמה בכבע ובעבה קלה: לא נהילא. לינו בכבע וכל *מעמ הוא *עוף וליו קלה:

דיג ביז'ן קאפּ, איז ניט צו באזארגען וועגן ריסוק איברים, ווייל די גאנצע
לענג פון דער בהמה האט צוריקגעהאלטען פון צוברעכען ערגעץ די שדרה.
ואי שלים חוטרא אפלגא דגבא חיישינן, ואי אית בה קיטרי
חיישינן, ואי מחיי אפסקי חיישינן, און אויב דער שטעקען ענדיגט זיך
אין מיטען שדרה זאג איך אז די ענד פון שטעקען איז דער מיטען האט
איבערגעהאקט די שדרה, און אויב דער שטעקען האט סענקעם איז דער
מיטען, איז געווים צו בעזארגען וועגן ריסוק איברים. און אויב מיט'ן
קלאפּ ער האט איבערגעבראכען דעם שטעקען, באופן דאס די ענד פון שטעקען
האט געגרייכט איז דער מיטען, איז זיכער צו בעזארגען. אמר רב נחמן
בית הרחם אין בו משום ריסוקי איברים, רב נחמן האט געזאגט, דער
בית הרחם וואו דער קאלב געהט דורך קומענדיג אויף דער וועלט, וואו
עס איז געווען א שוואר געבורט איז ניט צו בעזארגען דאס פילייכט מיט
זיין שווערען דורכגאנג האט ער באקומען ריסוק איברים. אמר ליה רבא
לרב נחמן תניא דמסייע לך תינוק בן יום אחד (דף נ"א ע"ב) מטמא
בזיבה, האט רבא געזאגט צו רב נחמן, מיר האבען געלערענט א ברייתא
וואס וועט זיין א ראיה צו דיר, א קינד איין טאג אלט איז שוין מטמא מיט
זיבה, אויב עס האט גערינען פון איהם זוב. ואי סלקא דעתך יש בו משום
ריסוקי איברים, איקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו, און אויב דו וועסט
זאגען אז ביי דעם קינד איז א קלער אויף ריסוק איברים, וואלט ער דאך
ניט דארפען מטמא זיין מיט דער זיבה, וויל איך וואלט דאך לעזען מבשרו,
וואס מיינט פון זיך זעלבסט, ניט צוליב אן אונס וואס איז געקומען דורכ'ן
געבורט, (ביי זיבה פון א זכר איז דער דין דאס באונס איז ניט מטמא). זאגט
די גמרא הכא במאי עסקינן כגון שיצא דרך דופן, וויסטו ווי דא
שמועסט? דאס קינד איז געקומען אויף דער וועלט ניט דורכ'ן רחם, נאר
דורך א שניט אין בויך האט מען עס ארויסגענומען. תא שמע עגל שנולד
ביום טוב שוחטין אותו ביום טוב, וועל איך דיר ברייגען פון דאנען,
מיר האבען געלערענט, א קאלב וואס איז געבוירען געווארען אין יום טוב
מעג מען איהם שעכטען אין זעלבען טאג, און די פלייש איז ניט מוקצה
וויל די קאלב איז אנגעבריט צוליב דער מוטער, און אויב עס זאל זיין צו
באזארגען וועגן ריסוק איברים, וואלט מען דאך דארפען ווארטען אכט טעג,
צו זעהן צו ער איז געזונד? ענטפערט די גמרא הכא נמי כגון שיצא דרך
דופן, דא שמועסט אויך אזוי, אז ער איז געבוירען דורכ'ן וואנד פון
בויך תא שמע ושוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן, איך
וועל דיר פרעגען פון דאנען, עס איז א מחלוקת אין ביצה דף כ"ו ביי א
בכור וועלכער האט געקראגען א פעהלער אין יום טוב, איינער האלט דאס
מען טאר איהם ניט שעכטען אין זעלבען טאג, צוליב מוקצה וואס האט זיך
געמאכט, וואס דער פעהלער איז געבוירען געווארען אין יום טוב, דען
אהן א פעהלער איז דאך א בכור אויך ניט ראוי, איז ער דאך מוקצה נאך
פון פאר יום טוב, און דער פעהלער קומענדיג אין יום טוב איז דאך מוקצה
צוליב נולד (ביי יום טוב און שבת איז אסור יעדע זאך וואס איז ניט
אנגעבריט פון פארנאכט, דאס מיינט מוקצה, דעם "מענשענ'ס געדאנק
איז אפגעהאקט פון דער זאך.) און רבי האלט דארט ניט קיין מוקצה ביי

בכור, ווייל דעם מענשענ'ס דעה איז אויף איהם , דאם ווי נאר עס ווערט באקומען א פעהלער וועט מען איהם קענען שענקען, אבער ביידע האלטען גלייך דא וואו דער בכור איז געבוירען געווארען און דער פעהלער מיט איהם, דאם הייסט אפילו דער וואם אסור'ט דעם מום וואם האט זיך געמאכט אין יום טוב צוליב מוקצה ווייל דער בכור איז ניט געווען גרייט פאר יום טוב אלס אהן א פעהלער, צוליב מען טאר ניט שענקטען קדשים אויסערן בית המקדש, פונדעסטוועגען וועראנדיג געבוירען מיט'ן פעהלער אין יום טוב, איז ער מודה, דאם מען מעג איהם שענקטען אין זעלבען טאג, ווייל אלס נאר איז דער מוטער'ס בויך הייסט ער אלס פון אנגעגרייטען צוליב דער מוטער, און וועראנדיג געבוירען מיט'ן פעהלער אין יום טוב, איז ער דאך קיינמאל ניט אסור געווארען, דעז א בכור איז ניט הייליג ביז ער ווערט געבוירען, און געבוירען איז ער דאך געווארען מיט'ן פעהלער, איז ער דעריבער מותר צו ווערען געשאכטען אלס חולין. איז דאך שווער, אויב עס וואלט זיין צו באזארגען וועגען ריסוק איברים פון געבורט וואלט ער דאך דארפען זיין מוקצה צוליב דעם אליין, דען אהן בדיקה, וואם איז אסור אין יום טוב, טאר מען דאך ניט שענקטען? וכי תימא הכא נמי שיצא דרך דופן, דרך דופן מי קדוש, והאמר ר' יוחנן מודה היה ר' שמעון לענין קדשים שאינו קדוש? איי וועסטו אפשר וועלען זאגען, אז דא שמועסט אויך, ער איז ארוים דרך דופן, איז דאך די קשיא, איז דען דרך דופן ביי א בכור הייליג? ר' יוחנן האט דאך געזאגט דאם ר' שמעון וואם האלט ביי טומאה און טהרה פון א געווינערין, דאם א יוצא דופן איז גלייך ווי א געבוירען קינד, איז ער פונדעסטוועגען מודה ביי קדשים דאם א בכור ווערט ניט הייליג, נאר דורך געווהנליכען געבורט, צוליב די פסוקים וואם לערנען דאם ריין ארוים? ביי בכור שטעהט כי יולד, נאר דורך געבורט, און ביי טומאה און טהרה פון א יולדת שטעהט ואם תלד, וואם איז מרבה א יוצא דופן, ענטפערט די גמרא הכא במאי עסקינן? שהפרים על גבי קרקע, וויסטו ווי דא שמועסט? דער קאלב האט זיך מיט די פים אליין אויפגעשטעלט, וואם איז א באווייז נעגען ריסוק איברים. ואמר רב נחמן בית המטבחים אין בו משום ריסוקי איברים, נאר האט רב נחמן געזאגט, דאם דער אומווארפען די בהמה פאר שחיטה איז שלאכטהויז וועו מען בינדט איהר, געהט ניט דערביי דער ששש צוליב ריסוק איברים. ההוא תורא דנפל ואישתמע קל נגיחותיה, על רב יצחק בר שמואל בר מרתא שקל משופרי שופרי, עס האט זיך געמאכט ביי אן אקס וואם האט געטאהן א שטארקען פאל ביז דאם קול פונ'ם שטוים האט זיך ארויסגעהערט, איז נאכהער אריין רב יצחק דער זוהן פון שמואל און איניקעל פון מרתא, און גענומען פון דעם פלייש פון שהנס־טען שהנסטע חלק , צו צייגען דאם עס איז ניט צו באזארגען וועגען ריסוק איברים פון דעם פאל. אמרי ליה רבנן מנא לך האי? אמר להו הכי אמר רב צפרניו נועין עד שמגיע לארץ, האבען די רבנן געזאגט צו איהם, פון וואנען וויסטו דאם עס איז ניט צו באזארגען? האט ער צו זיי געזאגט, אזוי האט רב געזאגט, דאם די בהמה וועו זי פאלט דורכ'ן בינדען, האלט זי זיך מיט דעם שפיץ פים ביז נאהענט צו דער ערד. אמר רב יהודה אמר

רב עמדה אינה צריכה מעת לעת, בדיקה ודאי בעיא, הלכה אינה צריכה בדיקה, רב יהודה האט געזאגט אין נאמען פון רב, אין באצוג צו אונזער משנה וועגען דעם פאל פון דער בהמה, דאם אויב זי האט זיך אויפגעשטעלט, אפילו זי איז ניט געגאנגען, איז זי מותר פאר שחיטה באלד און מען דארף ניט ווארטען א מעכלעס, אבער בדיקה, זיבער אז זי דארף און אהן שטעלען זיך העלפט קיין בדיקה אויך ניט. די הלכה בלייבט דאם זי דארף ניט קיין בדיקה אויב זי האט זיך געשטעלט. ר' חייא בר אשי אמר אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה, ר' חייא בר אשי זאגט, סיי די וואם האט זיך ניט געשטעלט סיי די וועלכע האט זיך יא געשטעלט דארף אלץ בדיקה וועגען דער שדרה און רוב זשאברעס. אמר ר' ירמיה בר אחא אמר רב, פשטה ידה לעמוד, אף על פי שלא עמדה, עקרה רגלה להלך, אף על פי שלא הלכה, רב ירמיה בר אחא האט געזאגט אין נאמען פון רב, אז זי האט אויסגעשטרעקט דעם פאדער־שטען פוס צו שטעלען זיך כאטש זי האט זיך ניט אויפגעשטעלט אדער שטעהענדיג זי האט אויפגעהויבען איהר פוס ווי צום גיהען, כאטש זי איז ניט געגאנגען איז זי באלד בשר, און מען דארף ניט ווארטען א מעת לעת, ורב חיסדא אמר ניערה לעמוד אף על פי שלא עמדה, און רב חסדא זאגט, אויב זי האט נאר געפרואווט אויפשטעלען זיך, אפילו ווען זי האט זיך ניט אויפגעשטעלט, איז שוין ניט צו באזארגען וועגען ריסוק איברים. (והלכתא היכא דנפלה מן הגג בדלא ידעה ועמדה ולא הלכה צריכה בדיקה, ואינה צריכה מעת לעת, ואם הלכה אפילו בדיקה נמי לא צריכה) און די הלכה איז, די וואו זי איז ארונטערגעפאלען פונ'ם דאך ניט וויסענדיג וואם עם טוט זיך מיט איהר, דאם היסט אהן א ציעל, און זיך אויפגעשטעלט און ניט געגאנגען, דארף זי האבען בדיקה, אבער ניט קיין מעת לעת, און אויב זי איז געגאנגען אויך, דארף זי קיין בדיקה אויך ניט, אמר אמימר משמיה דרב דימי מנהרדעא נפולה שאמרו, צריכה בדיקה כנגד בני מעיים, אמימר האט געזאגט אין נאמען פון רב דימי פון נהרדעא, אז וועגען די געפאלענע וואם די חכמים האבען געזאגט דאם זי דארף בדיקה, דאם איז געגען די בני מעיים (די געדערים). אמר ליה מר זוטרא הכי אמרינן משמיה דרב פפא צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו, האט מר זוטרא געזאגט צו איהם, אזוי האבען מיר געזאגט אין נאמען פון רב פפא, דאם די בדיקה איז געגען גאנצען חלל פון דער בהמה, דאם מיינט דעם גאנצען אינווענדיג, אמר ליה הונא מר בריה דרב נחמיה לרב אשי סימנין מאי? אמר ליה סימנין קשין הן אצל נפילה, מר הונא דער זוהן פון רב נחמיה האט געזאגט צו רב אשי, די סימנים, ווי איז דער דין צי זיי דארפען בדיקה? האט ער צו איהם געזאגט, די סימנים וועלען שטייף ביים פאלען, דאם מיינט אז די בהמה אינסטינקטיוו האלט זיי אנגעשטרענגט ביים פאלען, דעריבער וועלען זיי ניט צוטרייסלט. אמר רב יהודה אמר שמואל עוף שנחבט על פני המים כיון ששט מלא קומתו דיו, רב יהודה האט געזאגט אין נאמען פון שמואל, אז עוף אז ער האט זיך אנגעשלאגען אין וואסער פאלענדיג פון דער לופט, ווי־

באלד ער שווימט עפעס, אפילו נאר זיין שטאנד די גרויס, איז שוין געגוג אויף ניט צו באזארגען וועגען ריסוק איברים. ולא אמרן אלא ממטה למעלה, אבל מלמעלה למטה, מיא הוא דאשפילו, און די זאד זאגען מיר ניט נאר אז זי פליהט פון אונטען ארויף און פאלט אבער פון אויבען ארונטער, איז א סברא צו זאגען, דאם די וואסער נידערט אזוי דעם עוף. ואי מיא קימא לית לן בה, און אויב די וואסער איז א שטעהענדע איז קיין אונטערשייד צי ארויף צי ארא"פ. ואי שדא ציבי וקדמיה, הא קדמיה, און אויב עס איז אנגעווארפען שפענדלאך אויפ'ן וואסער, און זי איז שנעלער און פערדערט, איז זיכער ניט קיין ריסוק איברים ווייל זי האט דאך געפערדערט. גלימא מתיח חיישינן, דלא מתיח לא חיישינן, א לייל'ער אז ער איז אויפגעשפרייט אויף דרעננלעך און דער עוף איז דארט ארויפגעפאלען איז צו באזארגען פאר דעם קלאפ, אויב ניט אויפגעשפרייט נאר אזוי הענגענדיג, און דער עוף האט זיך אנגעשטויסען, איז ניט צו באזארגען, עוף ומעופף לא חיישינן, אילא ומקרבי קיטרי חיישינן לא מיקרבי קיטרי לא חיישינן, אז עוף וואס קומט אריין איז א נעץ וועלכע איז אנגעשטעלט אויף צו כאפען, און זי האלט זיך פליהענדיג איז ניט צו באזארגען, אז זי פאלט אבער און די קניפען זענען צוזאמען איז צו באזארגען אויף ריסוק איברים דורך די קניפען, זענען זיי ניט צוזאמען איז ניט צו באזארגען. כיתנא דעביד בטוני חיישינן, דהאי גיסא ודהאי גיסא לא חיישינן, אז אן עוף איז ארויפגעפאלען אויף פלאקס וואס איז צוזאמענגעשטעלט בינטלאך בינטלאך, איז צו באזארגען אויב די געבונדענע זענען פון דער זייט און פון דער זייט, איז פארשטענדלאך דאס דער פאל גליטשט זיך צו דער מיט'ן פון פלאקס, וואו קיין נעבונדענע איז ניט פארען, און עס איז ניט צו באזארגען. אסוריתא חיישינן כיתנא דדייק ונפיק לא חיישינן, בינטלאך שטעקעלאך איז צו באזארגען, אויף אויסגעקלאפטען און אויסגעקעמטען פלאקס אז דער עוף פאלט ארויף איז ניט צו באזארגען, ולא נפיק חיישינן דעביד ביזרי כיון דאיכא ביה קיטרי חיישינן, אז דער פלאקס איז אויסגעקלאפט, נאר ניט אויסגעקעמט איז צו באזארגען, ווייל ער איז נאך הארט, אז זיי זענען צוזאמען מיט די שטעקלאך איז צו באזארגען, ווייל עס איז ווי עס וואלט זיין קניפען. דקתא חיישינן, דקדקתא לא חיישינן, אז דער עוף איז ארויפגעפאלען אויף דינע שטיקעלאך אפפאל פון פלאקס איז צו באזארגען, נאך דינערע איז ניט צו באזארגען. גברא חיישינן, תומחתא לא חיישינן, די אויסזייט שאל פון בוים איידער מען ארבייט עס אוים אויף רימענטען איז עס הארט, אויב אן עוף פאלט ארויף, איז צו באזארגען אויף ריסוק איברים, וועז זיי זענען שוין אלס רימענטען (האבען זיי דעם נאמען תומחתא) דאמאלסט איז ניט צו באזארגען. קיטמא נהילא חיישינן, לא נהילא לא חיישינן, גזוזפט אש איז צו באזארגען ווייל עס באלט זיך צוזאמען און ווערט פארהארטעט, ניט־גזוזפט נעהמט זיך ניט צוזאמען, און עס איז ניט צו באזארגען, ווייל זי ווערט ניט פארהארטעט נאר האלט זיך אימער ווייך. (דף נ"ב ע"א) חול הדק לא חיישינן, חול הגס חיישינן, פון דינע

חול הדק לא חיישינן · דמיסתמיך ולית ליה כבבא לעולם : תל הגס מבבא גדולה עד שיהא מלקין אותו כמסופל עליהם : אבק דחדים . גם חול כבבא ועפרא קשה : תיבנה · לשון בנין שלא חפרים ושטיים : בוצא · חגילה : חיפי שיעור שהוא קשה חיישין שם שפל עליהם : כל מיני קטניות · לח חיישין שמא דמיסתמרי מחדדי ומיפי בבבשים יחד : רוביא · פלגן : חיפוי פרפ"ש מחליקין הן ואין בבבשים · חיפוי · לשדרים · ואין עגולין ולא מיסתמרי : כל דמישתריף · החליק מן עזה ואין בבבשים יחד והעולה עליהם בשעת ויהולך ואין כאן חבוי דביקה · גלידא בלבן ושחין שומי בף קטן והעוף שוכן עליו ומיפדק בו ושיחה עם הרף ומיפל לארץ : בחד נפא · שלא מדעת אלא בף אחת ושיחה בשניה : היבי נקיטי שנה יהא יכול להקיט ולישלח לה עצמו ולבך בשעשל מאבן בשפילה גמורה : אעקבי דנפי · בהקלת היא שוכה לה עלמו מעקבי הנפים ואול לקט בבבש הקוט שחוכבין הבבש הן אחוז : בתרי נפי אסיד · אלא אם כן עמיד ואחך : כתוב בהלבות גדולות כל הכשר בשרי בדיקה בגון כשולא ומצירם ודלוקה דמיסתמרי בשדיקה היא בדיקה קולי דהוו בקילי לגבי בשר שלא חן בה בקילין ולא מהכינן בשפעין ולי כגלאה דאין לו לגדין אלא בה שביעו רוחות ומיהר לכתוב עליו בכתיב (דברים יז) אל תשיפטו לפי יהיו בעיני אתם לפי אול אול אחר אלא בהגיעים לפני הכהן כל העניין וכל הבקיאין בדבר כי היכי דיעשו שנה שכולה כ"ג לבעות גדולות ס"ם בהן מוחו יש לה לבהמה ל"ל ומכאן ואילך הכהן ורוב הכהן יודע שלכן הוי ב"ד : ד"ג לו אחת מעבר מכאן ואחת מכאן: ומחציין בלפי שדרה · ומעינן שיהו בבבשות לוחן ב"ש לבשות מחליין כלפי מדרי לפי שכשם חוזרת ולא מחליה לולב אחוז : בר זבאי · לא דעבוד הכי : נעקרו ברוב צד א' · כגון שנעקר שם מהב דסיהו רוב לד אחד מרפה אבל בשנעקרו לא נמרפו אלא ב"ש דסיהו רוב לב אבל חולין עמה · ואפילו אחוז ק"ס : אמרי ליה · בעו מיניה מעקר · לולב ומכאן ולולב כשלד וחולין קיימת מהו : ניסטרא קאמריתו · מהניה מהוה בחולין שנשחטה בשבת ונתערבה בחולין שלא נשחטה בשבת ולא ידעינן אי נשחטה בשבת אי לא ואזלינן בתר רובא · ואמר להו · אלמא דיבו בבהגא ודיב אפי לולב ומכאן ולולב כשלד וחולין קיימת כאן בלא חולין הא מעקר ליה ·

זאמד וואם ווערט ניט פארהארטעט אויף שטיינער, איז ניט צו באזארגען, פון גראבע זאמד וואם האט אין זיך שטיינער איז צו באזארגען. אבק דרכים חיישינן, תיבנא ועביד בזגא חיישינן, לא עביד בזגא לא חיישינן, פון אננעזאמעלטע שטויב פון די ווענען, איז צו באזארגען וויל זיי הארטעווען זיך צוזאמען, פון שטרוי געמאכט אין בינטלאד איז צו באזארגען, ניט אין בינטלאד איז ניט צו באזארגען. חיטי וכל דמיניהו חיישינן, שערי וכל דמיניהו חיישינן, אויף אלערלייי ווייצען אוו געשטטען, איז צו באזארגען וויל זיי זענען הארט אוו האלטען זיך צוזאמען. כל מיני קטניות אין בהם משום ריסוק איברים, לבר מן רוביא, אלע ארבעם ניט צו באזארגען אויף ריסוק איברים, אויסער דער ארבעם וואם הייסט תלתן, דען ער איז הארט אוו גרעסער. חימצי אין בו משום ריסוק איברים, חפצי יש בו משום ריסוק איברים, די בינס וועלכע הייסען חימצא, איז ניט צו באזארגען, וויל זיי זענען גלאט אוו קלעפען זיך ניט צוזאמען אלם גרויסע הארטע שטיקער, אבער חפצי איז יא צו באזארגען, וויל די בינס האלטען זיך ניט צושויד נאר האלטען זיך צוזאמען, מאכען זיי ריסוק איברים, כללא דמילתא כל מידי דמשריק אין בו משום ריסוק איברים, לא משריק יש בו משום ריסוק איברים, דער כלל פון דער זאר איז, יעדע זאד וואם איז גלאטיג אוו קלעפט זיך ניט צוזאמען אלם א גרויסע שטיק, נעהט דערביי ניט ווענען ריסוק איברים, איז עם ניט גלאטיג איז עם יא צו באזארגען. דבוק רב אשי שרי, אמימר אסר, א ברעטאלע מיט אזא קלעפיגע זאד וואם איז אננעלעגט צו כאפען פייגעל, וואו זיי קלעפען זיך צו אוו פליהען דערמיט אוועק אוו פאלען נאכהער ארונטער, רב אשי איז מתיר, ער באזארגט ניט ווענען ריסוק איברים, אוו אמימר אסור·זאגט די גמרא בחד גפי כולי עלמא לא פליגי דשרי, כי פליגי? בתרי גפי, מאן דאסר אמר לך היכי ניקום, ומאן דשרי אמר לך אפשר דניקום אעיקבי דגפי, אויב נאר איין פליגעל האט זיך צוגעקלעפט, קריגט קיינער ניט אלע האלטען אז עם איז מותר וויל ער קען דאך נאד פליהען מיט'ן צווייטען פליגעל, נאר ווייסטו וואו זיי קריגען? וואו ביידע פליגעל זענען צוגעקלעפט געוואקרען, דער וואם אסור'ט קען דיר זאגען ער מוז דאך ארונטערפאלען דען אוועקפליהענדג מאכענדיג מיט די פליגלעך קלעפען זיך ביידע צו, היינט מיט וואם נאד קען ער זיך שטעלען? אוו דער וואם איז מתיר קען דיר זאגען דאם עם איז נאד מעגליך צו ארבייטען אוו שטעלען זיך מיט די שפיץ פליגלען. ואיכא דאמרי בתרי גפי כולי עלמא לא פליגי דאסר, כי פליגי? בחד גפא, מאן דשרי אמר לך, אפשר דפרח בחד גפא, ומאן דאסר, כיון דבהאי לא מצי פרח, בהאי נמי לא מצי פרח, אוו טייל זאגען, דאם ביי ביידע פליגלעך האלטען אלע, דער עוף איז אסור, נאר ווייסטו וואו זיי קריגען, וואו איין פליגעל איז נאר פארהאלטען, ווער עם איז מתיר קען דיר זאגען, עם איז דאך נאד מעגליך ער זאל פליהען מיט איין פליגעל, אוו דער וואם אסור'ט קען זאגען, אזויווי מיט איינעם איז ער פארקלעפט אוו קען ניט פליהען, קען ער שוין מיט'ן צווייטען פליגעל אויך ניט פליהען. והלכתא בתרי גפי אסור בחד גפא שרי, אוו די

הלכה. בלייבט דאָס אויב ער ווערט פארקלעפט מיט ביידע פליגעל איז ער אסור ווייל זיכער ער פאלט און קריגט ריסוק איברים פון האַרטען ברעטעל אליין, און אויב נאָר איין פליגעל איז ער מותר. נשתברו רוב צלעותיה: תנו רבנן אלו הן רוב צלעות שש מכאן ושש מכאן, או אחת עשרה מכאן ואחת מכאן, וועגען דער מערהייט פון די צוויי און צוואַנציג זשאַברעס, אז זיי זענען געווען צובראַכען פונ'ם פאל, האָבען די רבנן געלערנט, די זענען א מערהייט: זעקס פון איין זייט און זעקס פון דער אַנדער זייט, אָדער עלף פון איין זייט און דער צוועלפטער פון דער אַנדער זייט אמר זעירי ומחציין כלפי שדרה, האָט זעירי אויף דעם נעזאָגט אז עס איז געמיינט דער קראַד זאָל זיין פון דער העלפט צו דער שדרה צו, ווייל דאָרט איז דער לעבענסקראַפט. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ובצלעות גדולות שיש בהן מוח, האָט רבה בר בר חנה געזאָגט אין נאָמען פון ר' יוחנן, דאָס עס איז אויך געמיינט ביי די גרויסע זשאַברעס וועלכע ענטהאַלטען אין זיך דעם מארך. אמר עולא, בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד, נשתברו ברוב שני צדדין, עולא האָט נעזאָגט, דאָס בן זכאי האָט נעזאָגט אויב די רוב זעקס פון איין זייט זענען צוועק גערייסען פון באַהעפטונג, איז שוין טרפה, אויב נאָר איבערגעבראַכען דאָרף זיין פון ביידע זייטען, צוזאַמען צוועלף. ר' יוחנן אמר בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני צדדין, און ר' יוחנן זאָגט, דאָס סיי אויסגערייסען סיי צובראַכען מוז אלץ זיין פון ביידע זייטען דער גאַנצער רוב. אמר רב נעקרה צלע וחוליא עמה טרפה, רב האָט געזאָגט, אויב א צלע איז אַרויס־ גערייסען און מיט איהר איז מיטגערייסען געוואָרען א חוליא פון דער שדרה, וואו זי איז געווען צו באַהאַפטען איז טרפה. אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב, נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוליא קיימת מאי? האָבען צו איהם געזאָגט רב כהנא און רב אסי, אויב אין ביידע זייטען איינע געגען די אַנדערע זענען אַרויסגערייסען געוואָרען א צלע דא און א צלע דא, און די חוליא אין מיטען איז געבליבען גאַנץ, ווי איז דער דין, אמר להו גיסטרא קאמריתו? והא רב נמי גיסטרא קאמר? האָט רב צו זיי געזאָגט, איהר מיינט דאָך זיכער צו זאָגען וועגען גיסטרא וואָס איז אויך נבלה, אז די חוליא איז אויך אויבערגעריסען, דען אויב בלויז די צלעות, האָט דאָך בן זכאי געזאָגט אויבען דאָס עס מוז זיין זעקס צלעות, מוז דאָך זיין דאָר איהר מיינט די צוויי צלעות איינע געגען דער אַנדערער זענען אַרויסגעריסען און די חוליא אין מיטען איז אויך איבערגעריסען, דאָס הייסט דאָך שוין גיסטרא, וואָס איז נבלה, ניט בלויז טרפה, ווי גלייך די בהמה וואָלט זיין איבערגעשניטען? און רב זאָגט דאָך אויך אזוי איז טרפה? ענטטפערט די גמרא כי קאמר רב צלע בלא חוליא, וויסטו ווי רב זאָגט? ער זאָגט געגען א צלע אהן דער חוליא? פרעגט די גמרא והא צלע וחוליא קאמר? רב זאָגט דאָך א צלע מיט דער חוליא? ענטפערט די גמרא צלע וחצי חוליא, רב האָט געמיינט א צלע מיט א האַלבער חוליא, וואָס איז נאָר טרפה, פרעגט די גמרא מכלל דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליא אמרי, ואמר להו גיסטרא קאמריתו? והאמר עולא, בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד, נשתברו ברוב שני צדדין? פון דעם וואָס רב זאָגט וועגען א צלע מיט

א האלבער חוליא, איז דאך געדרונגען דאס זיי מיינען וועגען צוויי צלעות געגענאיבער אהן א חוליא, מיינענדיג אהן אפילו א האלבער חוליא, בלייבט דאך ווייטער די קשיא, בן זכאי האט דאך געזאגט אז נעקרו דארף זיין דער רוב פון איין זייט, דאס הייסט זעקס צלעות, און נשתברו דארף זיין זעקס זעקס פון ביידע זייטען, און נאר אלס טרפה? אמר להם התם זה שלא כנגד זה, הכא זה כנגד זה, רב קען דיר אזוי ענטפערען, דאס דארט מיינט בן זכאי יעדע זשאברע ניט געגענאיבער דער אנדערער, אבער דא רב כהנא און רב אסי מיינען די צוויי צלעות איינע פונקט געגענאיבער דער אנדערער, דאס קען זיין איז אויך נבלה. פרעגט די גמרא והאמר ר' יוחנן ברוב שני צדדין, וברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חד מינייהו זה כנגד זה? ר' יוחנן האט דאך געזאגט אז דער רוב דארף זיין פון ביידע זייטען, דאס הייסט זעקס אין דער זייט און זעקס אין דער זייט, און אין אזא ווייזע איז דאך ניט מעגליך עם זאלען זיך ניט צוזאמענטרעפען מינדסטענס אין איין פלאץ, איינע געגען דער אנדערער? ענטפערט די גמרא התם בוכנא בלא אסיתא, הכא בוכנא ואסיתא, דארט ביי ר' יוחנן איז נעמיינט, די צלע איז ארויסגעריסען, ניט מיט-ריסענדיג פון דער חוליא גארניט (דאס ארום ביי דער חוליא וואס האלט אין זיך ארייננעשטעקט די זשאברע הייסט אסיתא, און די זשאברע אליין הייסט בוכנא) און דא ביי רב כהנא און רב אסי איז נעמיינט, דאס די זשאברע האט מיט-ערייסען א ביסעל פון דער אסיתא. פרעגט די גמרא אי הכי היינו דרב? אויב אזוי זאגען זיי דאך דאס זעלבע וואס רב? ענטפערט די גמרא לא שמיע להו דרב, זיי האבען ניט געהערט וואס רב האט געזאגט. האבען זיי איהם נעפרעגט. פרעגט די גמרא, וליבעו מיניה כדרב? האבען זיי איהם געזאלט פרעגען ווי רב אליין האט עס געזאגט וועגען בלויז איין זשאברע מיט א שטיקעל חוליא, וואס דען האבען זיי נעפרעגט וועגען צוויי זשאברעס? ענטפערט די גמרא סברי ליבעי מיניה חדא דפירש לן תרתי, זיי האבען זיך געטראכט, מיר וועלען איהם פרעגען איין זאך אזוי, ביז ער וועט פאר אונז באשיידען אזוי, מיר זאלען וויסען ביידע זאכען דאי בעינן מיניה חדא, הניחא אי אמר לן טרפה כל שכן תרתי, אי אמר לן כשרה אכתי תרתי קא מבעיא לן, וואס אז מיר זאלען ביי איהם פרעגען וועגען איין צלע וואלט, רעכט זיין, ווען ער וואלט אונז ענטפערן טרפה, וויל מיר וואלטען שוין אויך וויסען וועגען צוויי צלעות, דען מיידאך איינע איז טרפה, איז דאך צוויי צלעות גווים, אזוי? אבער ווען ער וואלט אונז זאגען אויף איין צלע כשר, וואלט דאך נאך פאר אונז זיין צו פרעגען וועגען צוויי צלעות? פרעגט די גמרא צוריק אי הכי השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי, הניחא אי אמר להו כשרה כל שכן חדא, ואי אמר להו טרפה, אכתי חדא מיבעיא להו? אויב אזוי, איז דאך יעצט צו פרעגען, אז זיי פרעגען ביי איהם וועגען צוויי צלעות, וואלט רעכט זיין, ווען ער ענטפערט זיי כשר, וויל מיידאך ביי צוויי איז כשר, איז דאך ביי איינע גווים אזוי, דאס וואלט טאקע זיין איין ענטפער גילטיג פאר צוויי פראגען, אבער ווען ער וואלט זיי ענטפערען טרפה אויף צוויי צלעות, בלייבט דאך

אילימא למעשר חמור · כלומר דוקא אלא דרים בתוכי כגבי ולא חמור :

וכי תימא קמשמע לן דאפילו נפשח מני דרים · כלומר להכי נקט לן האלא ולמעלה למשמעינן דכל לן האלא ולמעלה קרוי דרים מרי נפשח לף אלא נפשח : דבי גפשח נקיטינן למיר כי חקדוש דלקמן חמור ומדרים בגדיים ומלאים ולא נקיטינן לן למילתיה דכי חקדוש דלי נפש ליה לימ כי פריך ליה ונפריחה ונן מני פריך וכי ומשכי הוא דלמיר כגבי פריך למיר דקאי מני כגבי לקן ולאו ומכי קאכי לן דרים ט דכוש' ומתכי לתיכי בכל ענין לף מקום שלין ולילין וכי תימא דמיחה דלמיר כגבי ענין לף ומלאים לא לימ ולאי קאי פריך ולהכי משנות לא לימ ולאי קאי פריך ולהכי מתכולת דהאם כי כי כהכל ולמיים שעל כרחך לאו לריכין לאלף ומקום דלא מקום בריימא לעולמים היינו ומקום דקאכי דמשנות קאי זיכרים ובגדיים ומלאים לא קאי זיכרים לאכל בגבי קיבר דמקום שים ט ולילין לאי לין בין משנות בין בגדיים ומלאים לאכל בעקום שלין ולילין לין ט כלל לארם ולאי היה בלקבן לן בעלמא דכל חקדש לף כן לף בגן מני היינו לריכין לומר כן ושוב ליתכל דלעולי דתכי דבריימא כבגבי היל לימ לגבי חקדש ים דכוקה לגן בכל ענין לף בגדיים ומלאים ומלי לגיל דתכי מתכיעין עוף הדק לאי לגי בגדיים ומלאים מני : בימ לגבי חקדש קאי · לימ ולעכי ליה דבריימא גלעולי דבגבי ריל דעולי דבי קאי לן דכוקה ולייהו לבגדיים ומלאים לן ט דכוקה ולייהו ליכול לגלעולי דלקיל לבריימא דבגבי ולגין ט ולילין לא הוי חכול דעולי דכן דכוקה הכן בשעות בכל ענין ובגדיים ומלאים לא לגיל בקום ענין ומיתיר בגיתיבא לגלי לא מוקי בריימא מני לגיבא קא קעול בגבי קיבר ולגין לגן מלילין ים לגן לכוקה ומקום דעולי דכן קבגי לגן ט כוקה בכל ענין :

ים

כמה חסרון בשדרה · ולא ממעל מחבל גלא בעבר : וכן לשרפה · דלבית הבל מיכרפה] בחדל מולית מלבוא למעמיל מקילית מולית הוא דשרפה ולא מקילת לגבי : בשלהי בפלי · יש מולות הרבה מלין שם לגבוה : ולתנייה גבי קולי בית שמאי · לי לעבין

ימייה בגדיים ומלאים ודרוסת חולדה בעופות מיתיבי דרוסת חתול נן וגמייה עד שתינקב לחלל אבל דרוסה לית להו ותסברא נן לא דרים והתנן ודרוסת הנן הא לא קשיא כאן בעופות כאן בגדיים ומלאים מכל מקום לרב חסדא קשיא הוא דאמר כי האי תנא דתניא בריבי אמר לא אמרו אין דרוסה אלא במקום שאין מצילין אבל במקום שיש מצילין יש דרוסה ובמקום שאין מצילין אין דרוסה והא תרנגולת דהוא בי רב כהנא דרהט חתול בתרה ועל לאידרונא ואותיר דשא באפיה ומחייה לדשא בסיתופיה ואשתכח עלה חמשה קורטי דמא הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמי ורבנן יהודאי אית ליה ולא קלי זידריה ?אינא דאמרי הא נמי בריבי היא דתניא בריבי אומר לא אמרו יש דרוסה אלא במקום שיש מצילין אבל במקום שאין מצילין אין דרוסה ובמקום שאין מצילין אין דרוסה והא והיא תרנגולת דהוא בי רב כהנא דרהט חתול בתרה ועל לאידרונא ואותיר דשא באפיה ומחייה לדשא בסתופיה ואשתכח עליה חמשה קורטי דמא

הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמיא בעא מיניה רב כהנא מרב

יש

לגן חזק ובמקום גשמין ומלילך גה לגן ודבל חקדל בגים מלילן : בסחופים · פלגיעת : חמשה קדמי דמא · לגן ט חגן לגבעת · הצלת עצמה · קמל עלמים מלגל גופל ובולחת : ורבנן · דקלגי עלים דבגבי דלמגי לא מלילן לן דכוקה בהל דעת דמקמלת בהל מעלך לך : אית ליה דהיא ולא קלי · לימ מוקי : אינא דאמר · דבל חקדל לא מלילן במקום שלין מלילן קלמל דם דכוקה ומתכי דקקם אלא מקום לימ ולא מלילן לן דכוקה עד מתקבק לחלל בגבי הל ומלילן לן דכוקה · ורבנן קבגי שאין מצילין כי · ורבנן קבגי לף מקום שלין מלילן לן דכוקה · ורבנן פלגי עלים : לא אמרו · לן דכוקה לחתל : אבל במקום שאין מצילין כי · ורבנן קבגי לף מקום שלין מלילן לן דכוקה ·

לף

נאר אלץ צו פרענגן וועגן אייז צלע, קענען זיי דאך זא ווי זא ניט איבער־
קומען מיט אייז פראגע צו וויסען ביידע זאכען? ענטפערט די גמרא סברי
אם כן מירתח קא רתיח, חדא טרפה, תרתי מיבעיא? זיי האבען זיך
געטראכט אזוי, אז מיר וועלען פרענגן וועגן צוויי, וועט ער אונז ענטפערען
בשר, איז דאך ביי איינע געווים כשר, וועט ער אונז וועלען ענטפערען
אויף טרפה אויך ביי אין צלע וואלט ער עם ענטפערען מיט א נעבייזער,
מיידאך ביי איינע זאג איך טרפה איז דאך ביי צוויי געווים אזוי? פרענט
די גמרא והא קאמרו ליה ולא רתח? דו זעהסט דאך גוט דאס זיי האבען
ביי איהם געפרענט וועגן צוויי און ער האט זיך ניט געבייזערט? ענטפערט
די גמרא כיון דקאמר להו גיסטרא קא אמריתו היינו ריתחיה, אזויוי
ער האט זיי אפגעענטפערט, איהר רעדט דא וועגן גיסטרא, אט די ווערטער
ציינען אויפ'ן געבייזער, אויב איהר שמועסט וועגן גיסטרא, וואס איז
שוין אן אונטערשייד פון אין צלע צו צוויי צלעות, עס קען נאר זיין א חילוק
צי טרפה צי נבלה, דען א שטיקעל חוליא איז דאך מיט־נעריסען? אמר
רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל נעקרה צלע מעיקרה,
וגלגולת שנחבסה ברובה, ובשר החופה את רוב הכרס ברובו טרפה,
רבה בר רב שילא האט געזאגט אין נאמען פון רב מתנא וועלכער האט
געזאגט פאר שמואל וועגן, דאס אויב א צלע איז ארויסגעריסען פון גרונד,
און דער קאפ איז צוברעקעלט אין זיין מערהייט, און די פלייש וואס דעקט
דעם מערהייט בויך, איז איינגעריסען אין זיין מערהייט, איז טרפה. נעקרה
צלע מעיקרה טרפה, ורמינהו? אויב די זשאברע איז ארויסגעריסען פון
גרונד איז טרפה, וועל איך דיר אויף דעם א קשיא פרענגן? (דף נ"ב ע"ב)
כמה חסרון בשדרה? בית שמאי אומרים שתי חוליות ובית הלל אומרים
חוליא אחת, ואמר רב יהודה אמר שמואל, וכן לטרפה, מיר האבען
געלערענט, וויפיל דארף פעהלען פון די שדרה, עם זאל זיין אהן פלייש, ניט
מטמא צו זיין אין געצעלט, די בית שמאי זאגען צוויי חוליות, און די בית
הלל זאגען, נאר איין חוליא, אויף דעם האט רב יהודה געזאגט אין נאמען
פון שמואל דאס די זעלבע מחלוקת איז ביי טרפה, זעהסט דאך גוט דאס
שמואל האלט אז נאר ארויסגעריסענע חוליא איז טרפה, ניט קיין צלע?
ענטפערט די גמרא הכא צלע בלא חוליא, התם חוליא בלא צלע, דא
שמועסט שמואל וועגן א צלע אהן א חוליא, און דארט שמועסט ער וועגן
א חוליא אהן א צלע. אין דין, אויב זיי זענען ארויסגעריסען זענען זיי גלייך,
פרענגט די גמרא בשלמא צלע בלא חוליא משכחת לה, אלא חוליא בלא
צלע היכי משכחת לה? אנדערש א צלע איז מעגליך אהן א חוליא, אבער
א חוליא אהן א צלע, ווי איז מעגליך, אזוי ווי די חוליא איז ארויסגעריסען
איז דאך שוין די צלע וואס איז איינגעפאסט אין איהר אויך אן ארויסגע־
ריסענע? ענטפערט די גמרא בשילהי כפלי, צו דער ענד צו פון דער שדרה,
זענען פארא דאבעלט חוליות ווי צלעות, דאס מיינט פיעל חוליות האבען
ניט קיין צלעות, איז דאך שוין מעגליך א חוליא זאל זיין ארויסגעריסען אהן
א צלע, מתקיף לה רבי אושיעא ולימנייה גבי קולי בית שמאי,
וחומרי בית הלל? האט רב אושעיא א קשיא געפרענגט, אויב די זעלבע
מחלוקת פון די בית שמאי מיט די בית הלל איז אויך ביי טריפות, קומט

דאך אויס דאם ביי טריפות נעהען די בית שמאי לקולא, צו גרינגער, דאם עס איז ניט קיין טרפה ביז עס פעהלען צוויי חוליות, זאל עס די משנה אין עדיות אויך רעכענען צוויישען אלע קולי בית שמאי און חומרי בית הלל, ביים אהל קומט אויס בית שמאי לחומרא, דאם עס מוז פעהלען צוויי חוליות אום ניט מטמא צו זיין באוהל, אמר ליה רב כי איתשל? לענין טומאה איתשיל דהוו להו בית שמאי לחומרא האט רב צו איהם געזאגט ווייסטו וואו די פראגע איז געפרעגט געוואָרען? געגען טומאה אין נעצעלט איז עס געפרעגט געוואָרען אין בית המדרש, ביי דערביי זענען די בית שמאי לחומרא, און רי סברא געגען טרפה האט ערשט שפעטער שמואל אויפגעטהאן: וגלגולת שנחבסה ברובה: בעי רבי ירמיה רוב גובהה או רוב היקיפה? תיקו, האט ר' ירמיה א פראגע געפרעגט, צי מיינט דאם דעם רוב הויך פון קאפ, פון די אויגען ארויף, צי דעם ארום? דער רוב ארום איז מעהר ווי דער רוב ארויף, בלייבט די פראגע שטעהן. ובשר החופה הכרס ברובו בעי רב אשי ברוב קרוע או ברוב נטול? האט רב אשי געפרעגט ווי איז דא געמיינט, צי דער רוב איז אויפגערישען, צי דער שטיק בויך פלייש, פעהלט? זאגט די גמרא תפשוט לה מדתנן כרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה, ואמרי במערבא משמיה דר' יוסי ברבי חנינא כל הכרס כולו זו היא כרס הפנימי, ואי זה כרס החיצונה? בשר החופה את רוב הכרס, דו קענסט עס ארויסנעמען פון דער משנה, ווען איך זעה זי לערנט, דאם כרס הפנימית אז זי איז געלעכערט אדער עס איז אויפגע־ריסען דער אויסזייט בויך, און אין ארץ ישראל האט מען געזאגט אין נאמען פון ר' יוסי ברבי חנינא, דאם דער גאנצער בויך הייסט כרס הפנימי, די הויליקייט פון אינווענדיג, און וועלכעם הייסט דער אויסזייט בויך? די פלייש וואס דעקט דעם רוב בויך, זעהסט דאך אז מען מיינט דעם דעק גערישען? ענטפערט די גמרא מידי הוא טעמא אלא לשמואל, הכי אמר ר' יעקב בר נחמני אמר שמואל מקום שאין בו מילת, די פראגע וואס איז דא געפרעגט, איז דאך נאר נאך שמואל'ן, און ר' יעקב בר נחמני האט דאך געזאגט אין נאמען פון שמואל אז כרס מיינט דעם אינווענדיג און דעם דעק ווי די בני מערבא זאגען, נאר עס מיינט אינווענדיג וואו עס איז גלאט אהן שערטש, בלויז אלס א סימן וואו, צי וויסען דעם שיעור פאר דער דעק, (אין אז אנדער פלאץ איז פאראן האר וואס מען מוז אוועקוואשען מיט הייסע וואסער): ודרוסת הזאב: אמר רבי יהודה אמר רב בבהמה מן הזאב ולמעלה ובעופות מן הנץ ולמעלה, רב יהודה האט געזאגט אין נאמען פון רב'ס וועגען, א בהמה איז פארעכענט פאר גיפטיג פון א וואלף און העכער ווי אשטייגער בערען און לייבען, און גענגען אז עוף רעכענט זיך פאר גיפטיג פון א נץ און העכער, דער קלענסטער רויב פויגעל הייסט נץ, פרענט די גמרא למעוטי מאי? אילימא חתול, תנינא ודרוסת הזאב? וואס קומט דא רב ממעט צו זיין? זאל איך זאגען אז ער איז ממעט חתול (קאץ) דאם זי קען ניט דורם זיין קיין קליינע בהמה, האבען מיר דאך שוין געלערענט אין משנה דאם נאר דרוסת הזאב? וכי תימא הא קא משמע לן דזאב בגסה נמי דריס, והא תנן ר' יהודא אומה דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה? איי וועסטו אפשר

זאגען, אז רב קומט דא לאזען הערען, אז די משנה מיינט צו זאגען א וואלף קען א גרויסע בהמה אויך פארצוקעון, וואם דעריבער וואלט איך וועלען מיינען צו זאגען דאם געגען א קליינע בהמה איז א חתול אויך גיפטיג, קומט מיר דאם רב ממעט צו זיין? האבען מיר דאך אבער געלערנט איז משנה דאם ר' יהודה זאגט אז דריסת הזאב איז נאר ביי קליינע, און א דריסה פון א לייב איז געגען א גרויסער בהמה, היינט וואם קומט דא רב ממעט צו זיין? וכי תימא ר' יהודה מפליג פליג, איי וועסטו אפשר זאגען דאם ר' יהודה קריגט אויפ'ן ערשטען תנא וועלכער האלט אז א וואלף קען יא דורס זיין א גרויסע בהמה, און דעריבער נאך איהם נאך מוז רב ממעט זיין א חתול געגען א קליינע בהמה, איז דאך אבער די קשיא והאמר ר' בנימין בר יפת אמר רבי עילעא לא בא ר' יהודה אלא לפרש דברי חכמים? אז ר' יהוה איז דא ניט געקומען, נאר צו באשיידען די חכמים'ס רייד, אלזא קען דאך ניט זיין אז די חכמים אלס ערשטער תנא זאל האלטען אז א זאב קען דורס זיין א גרויסע בהמה, היינט וואם קומט רב מיט זייע וועלטער מן הזאב ולמעלה ממעט צו זיין דאם נידעריגער פון א וואלף קען א דקה אויך ניט דורס זיין, איך וויים דאך דאם שוין פון דער משנה? ענטפערט די גמרא גברא אגברא קא רמית? דו פרעגסט פון א מענש אויף א מענש? עם קען דאך זיין דאם רב קריגט אויף בנימין בן יפת, און ער האלט דאם ר' יהודה קריגט יא אויף די חכמים. אי בעית אימא למעוטי חתול, מהו דתימא אורחא דמילתא קתני, קא משמע לן, אז וויסט וועל איך דיר זאגען לעולם זענען ביידע ממעט חתול, אי די משנה אי רב, איי וואם דארף רב ממעט זיין נאך דער משנה? נאר איך וואלט מיינען צו זאגען, אז די משנה וואם כאפט אז זאב איז צוליב שטייגער, דער שטייגער פון א וואלף איז צו פארציקען, כאפט די משנה איהם אז, אבער מיינט אויך א חתול געגען א דקה, לאזט אונז רב הערען א וואלף, (דער קלעהר דא וועגען א חתול איז נאר אין יענע לענדער וואו זיי האבען געלעבט, דארט זענען די חתולים נעפערליכער ווי דא). אמר רב עמרם אמר רב חסדא דרוסת חתול ונמייה בגדיים וטלאים, דרוסת הולדה בעופות, רב עמרם האט געזאגט אין נאמען פון רב חסדא, דאם א דרוסה פון א חתול און א נמייה (מארדער) איז גיפטיג געגען די קליינע שאף, און פון א חולדה (קלענער פון א חתול) איז גיפטיג געגען עופות. מיתיבי דרוסת חתול נץ ונמייה עד שתינקב לחלל, אבל דרוסה לית להו? איך וועל דיר א קשיא פרעגען, מיר האבען געלערנט אז א דרוסה פון א חתול אדער א רויב פויגעל וואם הייסט נץ אדער מארדער, מאכט ניט טרפה ביז ער לעכערט דורך און דורך, אבער גיפטיג זענען זיי ניט, וואם דען זאגט רב עמרם, דאם זיי זענען גיפטיג אפילו ביי קליינע שאף? פרעגט די גמרא צורוך ותסברא נץ לא דרים, והתנן ודרוסת הנץ? ווי פארשטעהסטו אז א נץ איז ניט דורס, מיר האבען דאך געלערנט אין משנה וועגען דרוסה פון א נץ? הא לא קשיא כאן בעופות כאן בגדיים וטלאים, דאם איז ניט קיין קשיא דען די משנה שמועסט געגען עופות, געגן זיי זענען זיי יא גיפטיג, און די ברייתא שמועסט געגען די קליינע שאף. מכל מקום לרב חסדא קשיא? אלענפאלס איז דאך שווער אויף רב חסדא, ער זאגט

דאך, דאם זיי זענען גיפטיג אפילו געגען די קלייניע שאף? ענטפערט די גמרא הוא דאמר כי האי תנא, דתניא בריבי אומר, לא אמרו אין דרוסה אלא במקום שאין מצילין, אבל במקום שיש מצילין יש דרוסה, רב חכרא האלט ווי דער תנא, דען מיר האבען געלערענט דאם א גרויסער מאן זאגט, אויף דעם וואם די חכמים זאגען אז א חתול האט ניט קיין גיפט, האבען זיי ניט געמיינט צו זאגען נאר אין א פלאץ וואו קיין הילף איז ניטא, דאמלסט צופלאקערט ניט אין זיי אזוי דער גיפט. אבער אין א פלאץ וואו דער קרבן סען קריגען הילף לאזט ער שנעל אריין זיין גאנצען גיפט, און רב חסדא מיינט אין דעם אומשטאנד. פרעגט די גמרא ובמקום שאין מצילין אין דרוסה, והא ההיא תרנגולת דהואי בי רב כהנא דרהט חתול בתרה, ועל לאדרונא ואתחיד דשא באפיה ומחיי לדשא בסיחופיה ואישתכח עלה חמשה קורטי דם? דו זאגסט, וואו קיין רעטונג איז ניטא איז קיין דרוסה ניטא, מיר האבען דאך געזעהן די הון ביי רב כהנא, וואו עם האט איהר נאכגעיאגט א חתול, און זי איז אריין אין שטוב, און די טיר האט זיך אליין פארמאכט צום פנים פון דער חתול און ער האט א קלאפ געטאהן מיט זיינע פיס־נעגעל צו דער טיר, וואו מען האט נאכהער געפונען צייכענם גיפט פון פינף ביסלאך בלוט, זעהסט דאך דאם אפילו וואו קיין רעטונג איז ניטא לאזט ער אויך זיין פולען גיפט? ענטפערט די גמרא הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמי, דא וואו זי אליין רעטעט זיך איז גלייך ווי אנדערע זאלען איהר רעטען, צוליב דעם בייזקייט קריגט ער דעם פולען גיפט. פרעגט די גמרא ורבנן? און די רבנן וואם קריגען אויף בריבי, און זאגען דאם אפילו דאמאלסט האבען זיי אויך ניט קיין גיפט, וואם ענטפערען זיי וועגען דעם גיפט אויף דער טיר? זיהרא אית ליה, ולא קלי זיהריה, זיי ענטפערען דאם א גיפט האט טאקע דער חתול, אבער ער ברענט ניט. איבא דאמרי הא מני בריבי היא, דתניא בריבי אומר לא אמרו יש דרוסה במקום שיש מצילין, אבל במקום שאין מצילין אין דרוסה, ובמקום שאין מצילין אין דרוסה? והא ההיא תרנגולת דהואי ביה רב כהנא דרהט חתול בתרה ועל לאדרינא ואיתחד דשא באפיה ומחייה לדשא בסיחופיה ואישתכח עליה חמשה קורטי דמא

טייל זאגען צו פארענטפערען, דאם רב חסדא האלט, אפילו וואו קיין רעטונג איז ניטא איז אויך א חתול גיפטיג געגען קלייניע שאף, און די משנה וואם כאפט אן זאב מיינט זי געגען די גרויסע שאף, און די ברייתא וואם זאגט אויבען צייטענם ער לעכערט דורך און דורך, וואם צייגט דאם ער האט ניט קיין דרוסה, קומט אוים ווי בריבי אין א פלאץ וואו קיין רעטונג איז ניטא, און די רבנן קריגען אויף איהם דאם אפילו וואו קיין רעטונג איז ניטא, איז א חתול אויך גיפטיג, און אויף דעם פרעגט די גמרא פון דער הון ביי רב כהנא אויף בריבי, מיר זעהען דאך פון דער הון, דאם אפילו אין א פלאץ וואו זי האט ניט געהאט קיין רעטער, האט דאמאלט זיך דאך אויך געזעהן דער גיפט אויף דער טיר? און בריבי זאגט דאך, דאם אהן א רעטער דערבי איז קיין גיפט ניטא? ענטפערט

אף לחולדה · פיהן קטנה הימנו ים דרוסה וכיון לחתול : אף לחתול · קטנה גדול מן דרוסה וכיון לחולדה ומקלקלת : לה : גמ׳ מתני׳ רבי · נטורה דקה כיל מן דרוסה כדתנן רב גבעיל (דף נב :) נטורה מן האזל ומטעלה · בנדים ושלאים · דקים ומלר · שאר עופות טמאים ·

מתן מן הגס ומכן : הא אנן תנן והתניא הגיד ב.וף הזה · ומכלל דשאר עופות לית · פשוט הוה לה : בדברי סיניה · ומפיהם פשוט הדק הוא : בית היני · שם מקום : ביד · שחטו נידו : רגל · לחטוטם : אבל שן לא · לפי שהרס החתים בשיניה : שלא פדעת · דכיון דשלח ודעתא בעל כרחן נתן הגג על הפתחים לעיים שמתקנן לשוכו בגגה לן ושלך בה לחם : לאחר מיתה · קס״ל חתי מתחי כך בעל על הפתחים : דדדים מחיים · ולח הקציץ לשליף לשוכו ונתנה עד שפקרנו לח יהו ונתנה דשלמה נזיל׳ החבר שמתוך · דשלוף · כשהגלן ומזלי׳ לשוכו ונגנה : ונמצאת צפורן · ״תלמה גמ׳ : חיב אריות הרסן · כלומר לעיים שיוב לריות דוכקן וקים לן שכל הדוכק לן לך תחד בתן שיתגנב לשוכו : נתחבר · הגלל ולשון ז׳ בשיחל היכה : רב למעשיה · לקבן : שקים צפרן · שלח בשנוב ולח מגלח שם הגיהין שלח ניקוניה ונכנסה בילכת בגוף : לחה · שחי׳ פה דס : עבידא דס״מ · ומנהל דלק : בדרא דס״מ · שעוהות בגב הגוף בקדר שהן קלוטו ביד הלחי : אימר בלבא · ושל הבהיכן לן דוכק בלבב לחין לו לבקן: על · לחי ניעייהו וינב שם : שלמא שו · עבה שלום שיהם בדרך כמה ריום שנעבר בו הרבה · ונדיהה עם בני חום ושהות ולין והזיקן : נח רתחה · ניהי ולח מיניהן לדדיקה בלחלוניי : מעיא · כוחם : מקרקרן · גוונות דלבן לעוקה לחי לחוד כמו בלבן שבריח שהם בלחי ונוטה לשוב ושניב בלל ולהל בקים ולפלח לעשיה ושהן בלבב · להדדי ·

אמרת לא לאחר מיתה מיבעי׳ לא צריכה דדרים ופפקוה לידיה מהו דתימא בהדי דדרים שדי זיהריה קמ״ל בהדי דשליף שדי זיהריה אמר רבה בר רב דונא אמר רב ארי שנכנס לבין השוורים ונמצא צפורן בגבו של אחר מהן אין הושטין שמא ארי דרסו מאי טעמא רוב אריות דורסין, ומשום אין דורס וכל הדורס אין צפורנו נשמטת וזאת הואיל וצפורן ישבת לו בגבו אימר בבוהק נתחכך אדרבה רוב שוורים מתחככין ומישתן אין מתחככין וכל המתחכך אין צפורן יושבת לו בגבו אימר ארי דרסו אריא למימר הכי ואיבא למימר הכי אוקי מלתא אחזקיה הוה ליה ספק דרוסה ורב לטעמיה דאמר ״אין הישהין לספק דרוסה אמר אביי לא אמרן אלא צפורן הושהין וצפורן נמי לא אמרן אלא להה אבל יבשה עבדה משהמטה ולהה נמי לא אמרן אלא הדא אבל תרתי ותלת הישינן והוא דקיימא בדרא דסיחופיה אתמר רב אמר אין הישהין לספק דרוסה ושמואל אמר ״הישהין לספק דרוסה דכולי עלמא ספק על ספק לא על אימא לא על ספק כלבא ספק שונרא אימא כלבא · על שוחק ואיתוב ביניהו אימר שלמא שוי יקטע רישיה דחד מיניהו נח מריחתיה ליהו קא משאי ואינהו קמקרקרן בעותי קא מבעתי אהדדי

נטחול מחמת וה׳ הלחי קוכב הלב הכוחל ונחמות שמחמך הגוד כטחול ונגלגל על מני כמנחות ומנו הלפרון ורפנה ט על גבו ופיך מלבנה למעלה דוב קוהים ומחכבין ניע רוב קוהים לן מחמכך בנקוב בגיל מני מחכך על גבו רים לחתת הלפרון בדליקת הלחי ולפניא דוב הנדיפים הזהרים לן לפורן כמנחת ומנקין לליכת לפרון הנקפך דדוקח לחוקנך לחזקפת קדיחת נחזק שלח כדלק :

כל הדוכק לן הלפרון כמנחת · חלי כל גלח דוקח וכן כל המחכך דבפעוך חלח כלשון רוב הדוכקן רוב המחכך* : *קרקרת

יש דרוסה לחתול מו גלח טו · הרב ר׳ יונתן ניהיח מפרש הכל הכך בעניות הוו בהלחה דומכן דפעם לפעמים היה שוקק בעשרות וחלכו חם יש דרוסין, ולחתול חשביה לו רב חמי׳ לחלדה יש דרוסה ורוקה ורוקק ר׳ שוקק בחימרי רבנני · וחלכו חם יש דרוסין, ולחתול חם יש דרוסה ורוקק ולחתול ט לחמי׳ לחתול דרוסה ורוקק חיה עקוק בגדיים ומלחה חולדה ולחתול יש בהם דרוסה ט לח לחולדה ולח״ל לחתול יש דרוסה ולח לחולדה כן היה מפרש ושהתל שנצנח ס׳ טולין (דף קלח סוף י׳) גבי כיני׳ והו חתיל ט לח ניעה לקולנה ניעה והו חיל לח כילה ומחמת כילה ומיעה והו חיל לח כילה חסורה ומיעה מוחמת ולח קניל כו׳ ועיל ״ל דכל הנך הוו בעמים אחד בחחלה לחלט ים דרוסה לחתול ט לח׳ חיל לחמי׳ בחלל חמם יש בהר לחם לחולדה ים דרוסה בכל מקום וחיל לח לחתול בעניים חלין דרוסה והדל בני ניהיה כיון דהה וחה בעניים יש דרוסה ובעניים חלין דרוסה קרוס הן ט לח חתיל ט יש בהר לחתול יש דרוסה ולחולדה יש בהן הוחל בעניים חלין דרוסה ולח בעניים חלין דרוסה ולח ב

די גמרא הצלת עצמה נמי כהצלת אחרים דמיא, איהר אייגען רעטונג איז גלייך ווי פון אנדערע, וואס ברענגט איהם אין כעס. בעא מיניה רב כהנא מרב (דף נ"ג ע"א) יש דרוסה לחתול או אין דרוסה לחתול? אמר ליה אף לחולדה יש דרוסה, האט רב כהנא א פראגע געפרעגט פון רב, צי איז פאראן א דרוסה צו א חתול, צי ניט? האט ער צו איהם געזאגט אפילו צו א חולדה, וואס איז א קלענערע חיה, איז אויך פאראן א גיפט צו טויטען. יש דרוסה לחולדה או אין דרוסה לחולדה? אמר ליה אף לחתול אין דרוסה, ווי ער האט איהם נאר געענטפערט דאס אפילו א חולדה האט א דרוסה, האט ער זיך פארווונדערט און געפרעגט צי מאקע א חולדה האט אויך א דרוסה צי ניט, האט ער איהם געענטפערט דאס אפילו א חתול האט אויך קיין דרוסה ניט. ניט פארשטעהענדיג דעם ענטפער האט ער געפרעגט אויף ביידע צוזאמען, לחתול ולחולדה יש להן דרוסה או אין להן דרוסה? אמר לו לחתול יש דרוסה לחולדה אין דרוסה, צי א חתול און חולדה האבען דרוסה צי ניט? האט ער צו איהם געזאגט דאס א חתול האט דרוסה און א חולדה האט ניט קיין דרוסה, איז דאך איהם געווען א וואונדער וואס ער זאגט אזוי און אזוי, פארענטפערט די גמרא ולא קשיא הא דאמר ליה אף לחולדה יש דרוסה, בעופות, הא דאמר ליה אף לחתול אין דרוסה, באימרי רבבי, עס איז ניט קיין קשיא, דען דאס וואס ער האט צו איהם געזאגט דאס אפילו א חולדה האט אויך דרוסה איז געמיינט ביי גענפליגעל, און דאס וואס ער האט געזאגט דאס א חתול האט אויך קיין דרוסה ניט, איז געמיינט נעגען גרויסע שאף. הא דאמר ליה לחתול יש דרוסה, לחולדה אין דרוסה, בגדיים ומלאים, און דאס וואס ער האט צו איהם געזאגט דאס א חתול האט דרוסה און א חולדה האט ניט קיין דרוסה, איז געמיינט נעגען קליינע קינדער שאף, בעי רב אשי שאר עופות טמאין יש להן דרוסה או אין להן דרוסה? אמר ליה רב הלל לרב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר שאר עופות טמאין יש להן דרוסה, רב אשי האט געפרעגט צי אנדערע אומריינע עופות האבען א גיפט צי ניט? האט רב הלל געזאגט צו רב אשי, וועו מיר זענען געווען ביי רב כהנא האט ער געזאגט דאס אנדערע ניט־כשר'ע עופות, האבען אויך א גיפט. פרעגט די גמרא והא אנן תנן ודרוסת הנץ בעוף הדק? מיר האבען דאך געלערענט אין דער משנה דאס דרוסה פון א נץ איז נעגען די קליינע עופות, אבער אנדערע נעגען קליינע אויך ניט? ענטפערט די גמרא דרוסת הנץ בדכוותיה ואינך בדזוטרא מינייהו. דרוסה פון א נץ איז גיפטיג נעגען די מינים עופות פון זיין גרוים, נעגען די קינדער, און די אנדערע אומריינע עופות זענען גיפטיג נעגען די קלענערע מינים פון זיי. ואיכא דאמרי דרוסת הנץ בדרבי מיניה, ואינך בדכוותייהו, און טייל זאגען דאס דרוסה פון א נץ איז גיפטיג אפילו נעגען גרפערע מינים פון איהם, און די משנה וואס כאפט אן עוף הדק איז געמיינט אויך אויף גרויסע עופות, און די אנדערע עופות טמאים זענען גיפטיג נעגען מינים עופות פון זייער גרוים. אמר רב כהנא משמיה דרב שימי בר אשי אין דרוסה לשועל, רב כהנא האט נעזאגט אין נאמען פון רב שימי בר אשי דאס א פוקס האט קיין דרוסה ניט. פרעגט די גמרא

איני? עם איז דאך ניט אזוי? והא כי אתא רב דימי אמר מעשה ודרס שועל רחל במרחץ של בית היני, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו יש דרוסה? דען ווי רב דימי איז געקומען האט ער ערצעהלט פון א פאסירונג דאס א פוקס האט דורס געווען א שעפסעלע אין באד פון דער שטאט בית היני, און די מעשה איז פארגעבראכט געווארען פאר די חכמים און זיי האבען געזאגט אז עס איז געווען א דרוסה? אמר רב ספרא ההוא חתול הוה, האט רב ספרא געזאגט, דאס האט געמוזט זיין א חתול. איכא דאמרי אמר רב כהנא משמיה דרב שימי בר אשי יש דרוסה לשועל, טייל זאגען דאס רב כהנא האט געזאגט, אז עס איז פארען א דרוסה ביי א פוקס, אויף דעם האט די גמרא געפרעגט איני? עם איז דאך ניט אזוי? והא כי אתא רב דימי אמר מעשה ודרס שועל רחל במרחץ של בית היני, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין דרוסה? דען אז רב דימי איז געקומען האט ער געזאגט א פאסירונג ווי א פוקס האט דורס געווען א שעפסעלע אין מרחץ פון בית היני, און די מעשה איז פארגעקומען פאר די חכמים, און זיי האבען געזאגט דאס עס איז ניט פארען קיין דרוסה ביי א שועל? אמר רב ספרא ההוא כלב הוה, האט רב ספרא געזאגט דאס איז ווארשיינליך געווען א כלב, ווייל די קבלה פון די רבנים צייגט דאס א שועל האט קיין דרוסה ניט. אמר רב יוסף נקטינן אין דרוסה לכלב, רב יוסף האט געזאגט דאס מיר נעמען עס אן פאר א זיכערע הלכה, דאס דרוסה ביי א כלב איז ניטא. (לויט דעם ערשטען לשון וואס רב ספרא זאגט אז עס איז געווען א חתול, איז צוליב ווייל א כלב האט ניט קיין דרוסה, און לויט דעם אנדערען לשון כאפט ער אן א כלב ווייל א כלב איז עהנליכער צו א פוקס ווי א חתול, און מענשען האבען זיך גיכער געקענט טועה זיין צווישען זיי, איי וואס א כלב האט ניט קיין דרוסה, דאס איז נאר אין א געווענליכען וועג, אבער ווען ער ווערט דערביטערט פון עפעס קען ער אויך דורס זיין, כאטש אהן דרוסה). אמר אביי נקטינן אין דרוסה אלא ביד לאפוקי רגל דלא, אין דרוסה אלא בצפורן, לאפוקי שן דלא, אביי האט געזאגט דאס עס איז אנגענומען אז קיין דרוסה איז ניט פארען, נאר ביי די פאדערשטע פים, אויסגענומען ענען די הינטער פים, אויך איז ניט פארען קיין גיפט נאר אין די נעגעל, אויסגענומען ענען די צייגער. אין דרוסה אלא מדעת לאפוקי שלא מדעת דלא, אין דרוסה אלא מחיים לאפוקי לאחר מיתה דלא, קיין דרוסה איז ניט פארען נאר מיט'ן באוואוסטזיין פון דער חיה, אויסגענומען איז, וועו אומגעריכט די חיה פאלט ארונטער פון א הויך אויף א בהמה און שטעכט איהר אריין זיינע נעגעל, דאמאלסט ענען זיי ניט מיט קיין גיפט. אויך איז ניט פארען קיין גיפט נאר ביים לעבען פון דער חיה, אויסגענומען איז וועו די חיה פאלט צום טויט און קאליטשעט יעמאנדען מיט זיינע נעגעל, דאס זיי האבען ניט דאמאלסט קיין גיפט. פרעגט די גמרא אמרי השתא שלא מדעת לאחר מיתה מיבעיא? איך קען דאך זאגען, דאס מיידאך ביי אומבאוואוסט זיין זאגסטו שוין אז קיין גיפט איז ניטא, איז דאך נאכ'ן טויט געווים קיין גיפט ניט פארען? ענטפערט די גמרא לא צריכא דדרים ופסקוה לידידו, מהו דתימא בהדי דדרים שדי זיהריה? קא משמע לן בהדי דשליף

שדי זיהרי אין א פאל אין דער מינוט האט מען איהם אפגע-
האקט די האנד, דאם הייסט אויך געטויטעט דעם גיפט, איי וואס איז
געדארפט דאם צו לאזען הערען? עס איז געדארפט, דען איך וואלט מיינען
צו זאגען, דאם אזוי ווי ער שטעכט נאר אריין זיינע נעגעל, אזוי ווארפט
ער באלד אריין זיין גיפט, לאזט ער מיך הערען דערמיט, דאם ערשט וועז
ער שלעפט ארויס זיינע נעגעל ווארפט ער אריין זיין גיפט. אמר רבה בר
רב הונא אמר רב ארי שנכנס לבין השוורים ונמצא צפורן בגבו של
אחד מהן אין חוששין שמא ארי דרסו, האט רבה בר רב הונא געזאגט
איז נאמען פון רב, אז א לייב איז אריין צווישען די אקסען אוז עס איז
געפונען געווארען א נאגעל שטעקען איז דער הויך פון אייגעם פון זיי,
איז ניט צו באזארגען דאם טאמער האט דער לייב דורם געווען די בהמה.
מאי טעמא? רוב אריות דורסין ומיעוטן אין דורסין, וכל הדורס אין
צפרניו נשמטות, וזאת הואיל וצפורן יושבת לו בגבו, אימר בכותל
נתחכך, וואס איז די סברא וואס מיר באזארגען ניט? וויל א מערהייט
זענען דורם אוז עס געלונגט זיי, אבער א מינדערהייט פיהרען ניט דורך
זייער דריסה; דעם וועלכען עס געלונגט די דריסה, פון אינהם שלעפט זיך
ניט ארויס קיין נאגעל, ניט מעהר, ביי דעם אקס וואו עס געפינט זיך
שטעקען דער נאגעל, זאג איך, דאם דער אקס וועהרענדיג זיך געגען דעם
לייב, האט ער דאם צוגעקוועטשט די האנד צום וואנט ביז דער לייב, אפיר-
רייסענדיג זיין האנד האט איבערגעלאזט דעם נאגעל אוז אנטלאפען, אוז
קיין גיפט האט ער אויך ניט ארייגגעווארפען, דען ער האט זיך ניט געריכט
אויף דעם. פרעגט די גמרא אדרבה רוב שוורים מתחככין ומיעוטן אין
מתחככין, וכל המתחכך אין צפורן יושבת לו בגבו, עס איז דאך גיכער
צו זאגען פארקערט די סברא, דען א מערהייט בהמות רייבען זיך צו דער
וואנט, אוז פונדעסווועגען זעהען מיר ניט אזא זאך זאל זיך אמאל טרעפען,
דאם מיט'ן צודריקען די האנד פון א לייב, זאל זיין נאגעל בלייבען שטעקען
אין פלייש, וזה הואיל וצפורן יושבת לו בגבו, אימר ארי דרסו? אוז דער
אקס וואו מיר זעהען פארט, דאם א נאגעל שטעקט אין אינהם, איז טאקע
צו זאגען דאם א לייב האט אינהם דורם געווען, איי וואס דער נאגעל איז
געבליבען, האט עס אזוי פאסירט צוליב עפעס א סיבה ביים לייב, ניט צוליב
דעם אקס רייבען צו דער וואנט? ענטפערט די גמרא איכא למימר הכי
ואיכא למימר הכי, אוקי מילתיה אחזקיה, הוה ליה ספק דרוסה, ורב
למעמיה דאמר אין חוששין לספק דרוסה, אזוי ווי איך קען זאגען אזוי
אוז אזוי, שטעל איך די זאך אויף דער חזקה אלס ספק דרוסה, אוז רב
געהט נאך זיין סברא נאר, וואס ער זאגט דאס מען באזארגט ניט וועגען
ספק דרוסה. אמר אביי לא אמרן אלא צפורן אבל מקום צפורן הוששין,
האט אביי געזאגט, מיר זאגען דאס ניט, נאר אויב מען געפינט א נאגעל,
אבער אויב מען געפינט דעם פלאץ וואו דער נאגעל האט אריינגעשטאכען,
איז יא צו באזארגען. וצפורן נמי לא אמרן, אלא לחה אבל יבשה
עבדא דמשטמתא, אוז ביים געפונען דעם צפורן אליין, זאגען מיר אויך
ניט דאס צוליב דער אקס וואס ער האט צוגעקוועטשט די האנד צום

שרקפא · קן סל טרפות ודוד קן לה (תחלים סד) מתרגמינן שרקפא · סל סלא טרפות :

אתי · נהו לידי סקלה · והא דתנור לקמן בפירקין (דף מח ·) גבי ציר פסק עדפה מיחלא קמח בחרסית לה מי הדלת טעמא אריא ולא חיסיון לתקלה ויל דהא לאו בר איסור דסקמים (דף כ :) דתקלה עמה הגלי היא ועוד התם מי כיפה לטעמן מוהרתם לטעמן ושוד דלמאי דהכיון הכא דלפרקוטי מלחא עביד הכי כיחא :

ספר · בגמרא פסק קבין לחזיר קבין · לעיל בפ"ב (ד' כח ·) פירש"י דברים המתעכלים (דף עד :) ותנורי נבי מתעכלה בתרם' ואי טרפה היא מי ידיע ליה בישקלי ואי דלא ידע ליה בחזיר ידע ליה ואי ידעי ליה בחזיר ידעי ליה בחזיר בפלוגתא דאלו ור"ל דאמרי בפלוגתא זו' ירמיה מוהר דלחזיר טוב טרפה יר' אלעזר היא ומפרש דכולה כר' יהודה דאמר בין בקונדס הקרן לדרוסתה האלו ידיע ידיע אלו הנדף ואלו עגול ואי אפשר לפסקי בגמרא מי שהיה מן הזאב ולמעלה אבל מדגמרא לא ידיע ואי אפשר לבר מהם דלחזיר טוב קונדס הקרן בדרוסתה מחוסר ובמליש ור"ל דבחזיר ליה לאוקמי בכל הבעיות ואלו דלא ידיעי בחזיר דרוסתה הכלב בדרוסתה האלב דלמאי דלמאי אפשר בגמרא :

דרוסה · אומדנא לחזיר דדיקה כר' · פ"ה כגון פסק דדיקה לחזיר מי שיכבה ואין הקוס דדיקה ביכר מבחוץ הכוונה דוודאי דדיקה לה מחזיק דדיקה ובן פ"ה הכא ר' יוחנן ור"ל בר' בחזיר דוודאי דדיקה אין לה דדיקה בפנים שהלב"ש מכסה ואין יכול לבוין שם זכרתה ליה דדיקה לחזיר לדלמי דדיקה נדמהר בקמוך בדרוסה עד שיהי' הכשר בכוד בי מעיים ובקיבים בד' הלבי"ש הקיבים כשרה חציץ הלב"ש הקיבים הכשר בקיבים ולא הלב"ש שכבר הלב"ש והיכ ליכ' דהלי דהכא ועוד דקלוזר בקמוך דהיכי ליה רב הכא על הטעות והיינו ע"כ ולמי דדיקה דכל לה חיים בקפק דדיקה דלא הדר ליה כדפי' בקונט' בגעיל ניהוח דכל גגות (דף יב ·) דהא דאמר בריש פירקין בקפק דדיקה ולא אמר בדלמי דדיקה הכוס דלף לקפק דדיקה קיימא לן דחיסיון ועיד ודבעי בקמוך ובפ' מוכתא מוכתא דדיקה בפ' מוכתא מוכתא חיסיון ע"ג דדיקה בכוחא מוכתא דמוכתא דדיקה בפ' מוכתא מוכתא דדיקה בפ' מוכתא מוכתא דדיקה בפ' מוכתא מ

וואנט, איז ער דארט געבליבען, נאר צייטענס דער נאגעל איז מיט בלוט, אבער אז דער נאגעל איז טרוקען, איז מעהר סברא צו זאגען דאס דער לייב האט דורס געוואנ, נאר ביים ארויסציהען צוריק די נעגעל איז איינער פון איהם אויסגעריסען געוואָרען, ווייל אלס טרוקען טרעפט זיך אזא זאך, מען זאל ניט קענען צוריק ארויסציהען. ולחה נמי לא אמרן אלא חדא אבל תרתי ותלת חיישינן, והוא? דקיימא בדרא דסיחופיה, און ביי א נאסען נאגעל זאגען מיר אויך ניט די סברא, דאס פונ'ם אקם רייבען איז דאס געשעהן, נאר ביי איין נאגעל, אבער ביי צוויי אדער דריי נעגעל איז יא צו באזארגען, ווייל עם טרעפט ניט מעהרערע זאכען און ניט קיין שטייגער־וועג, און וועז זאג איך דאס, אז עס איז יא צו באזארגען? וועז די נעגעל שטעקען אין פליש אין אזא שורה ווי ביים לייב אויף דער האנד. איתמר רב אמר אן חוששין לספק דרוסה ושמואל אמר חוששין לספק דרוסה, מיר האבען געלערענט דאס רב זאגט, עס איז ניט צו באזארגען וועגען ספק דרוסה און שמואל זאגט מיר באזארגען יא וועגען ספק דרוסה, דכולי עלמא, ספק על, ספק לא על, אימא לא על. אלע האלטען די סברא דאס אויב עם איז א ספק צי דער לייב איז אריין צי ניט, דאס מיר זאגען ער איז ניט אריין. ספק כלבא ספק שונרא, אימא כלבא. אויב עם איז א ספק צי א הונט איז אריין צי א חתול איז אריין, זאג איך דאס א הונט איז אריין און ער האט דאך ניט קיין דרוסה, על שתיק ואיתיב ביניהו אימר שלמא שוי, קמע רישיה דחד מיניהו, נח מריתחיה, אז דער לייב איז אריין צוווישען די אקסען, און האט זיך פארהאלטען שטיל און געזיצען צווישען זיי, זאג איך דאס ער האט געמאכט שלום, ווי עס טרעפט ביי פילע חיות וואס לעבען זיך איין מיט די געכאוועטע אין פרידען, האט ער אפגעהאקט דעם קאפ פון איינעם פון זיי, זאג איך דאס פון דעם איינעם איז ער געשטילט פון זיין בייזקייט, און עס איז ניט צו באזארגען אויף מעהרערע דרסות. איהו קא מעוואי, ואינהו קמקרקרן, בעותי קא מבעתי אהדדי, אז דער לייב שרייט און זיי ריטשען (ביי יעדער חיה איז אז אנדער וואָרט אויף שרייען), איז דאס צוליב דער לייב און די אקסען שרעק, (דף נ"ג ע"ב) איינער פאר'ן אנדערען. כי פליגי? דאיהו קא שתיק ואינהו קמקרקרן, מר סבר מעשה קא עביד בהו, ומר סבר מחמת בעתותיה הוא דקא עבדין, גוייסטו וואו זיי קריגען? וואו ער איז שטיל און די אקסען ריטשען, איינער האלט דאס וואָרשיינליך האט ער ביי זיי שוין נעטון, און איינער האלט דאס צוליב שרעק פאר איהם שרייען זיי. אמר אמימר הלכתא חוששין לספק דרוסה, האט אמימר געזאגט, די הלכה בלייבט, דאס מיר באזארגען יא וועגען ספק דרוסה. אמר ליה רב אשי לאמימר האי דרב מאי? אמר ליה לא שמיע לי, כלומר לא סבירא לי, האט רב אשי געזאגט צו אמימר, און וואס זאגסטו וועגען רב, וואס ער זאגט אז מיר באזארגען ניט אויף דעם ספק? האט ער געזאגט צו איהם, עס איז ניט געהערט צו מיר, מיינענדיג איך האלט ניט די סברא פון רב ביי דעם. ואי בעית אימא הדר ביה רב לגבי שמואל, דההוא שרפקא דספק דרוסות דאתא לקמיה דרב, שדרינהו לקמיה דשמואל חנקינהו ושדנהו בנהרא, און אז ווילסט וועל

דיר זאגען דאס רב האט צוריקגעצויגען פון דעם דין געגען שמואל, דען א קויבער מיט עופות וועלכע זענען געווען אין ספק דרוסות, וואס איז פארגעקומען פאר רב, האט ער זיי געשיקט צו שמואל, האט זיי שמואל געלאזט צו וועדגען אזן ארייגווארפען אין טייך. ואי סלקא דעתך לא הדר ביה לישרינהו? אזן אז דו וועסט דענקען אז רב האט ניט צוריק־ געצויגען פון דעם דין, זאל ער זיי מתיר זיין? אלא מאי הדר ביה ליסרינהו? אלא אתריה דשמואל הוה, אלא וועסטו דאך זאגען דאס רב האט צוריקגעצויגען, איז דאך צו פרעגען, האט ער זיי געזאלט אסור'ען? נאר מזו דא זיין אנדערש, עס איז געווען אין ארטשאפט פון שמואל האט ער זיי געשיקט צו איהם. פרעגט די גמרא למה ליה למיחקינהו, לשדינהו הכי בנהרא? מפרחן וסלקן, וואס האט ער זיי געדארפט צו וועדגען, ער האט דאך זיי געקענט אזוי וואדפען אין טייך? ענטפער, ער האט מורא געהאט זיי וועלען אוועקפליהען אזן נאכהער ארייגפאלען אין אידישע הענט אלס כשר. פרעגט די גמרא ולישהינהו שנים עשר חודש? זאל ער זיי האלטען צוועלף חדשים צו זעהן אויב זיי זענען טרפה? ענטפער, אתו בהו לידי תקלה, ער האט מורא געהאט עס זאל ניט קומען מיט זיי צו אן אומשטאנד. פראגע, וליזבינהו לעובדי כוכבים? אתו לזבינהו לישראל, האט ער זיי געזאלט פארקויפען צו א גוי? ענטפער, ער האט מורא געהאט עס וועט קומען דערצו, דער גוי וועט זיי פארקויפען צו א איד. פראגע, וליחקינהו ולישדינהו לאשפה? ולטעמך נישדינהו לכלבים? אלא לפרסומי מלתא דאיסורא, האט ער זיי געזאלט וועדגען אזן וואדפען אין מיסט? פרעגט די גמרא צוריק, אזן לויט דיין סברא נאך האט ער זיי דאך אויך געקענט וואדפען פאר די הינט, ניט מעהר ער האט עס אזוי געטאן צו פובליקירען עס אלס איסור, דען אין א טייך, וואו פילע מענשען קומען, וועדט די זאך מעהר באוואוסט. ההוא בר אווזא דהוה בי רב אשי, על לביני קניא נפק אתא כי ממסמס קועיה דמא, א קאטשקע וואס איז געווען ביי רב אשי, איז ארויס צווישען די קניא'ס, אז זי איז ארויסגעקומען פון דארט האט מען געזעהן ווי דער האלז איז איינגעשמירט מיט בלוט (קניא איז אזא קלייניע חיה וואס איז ניט קיין דורם). אמר רב אשי, לא אמרינן ספק כלבא ספק שונרא איסר כלבא? הכא נמי ספק קניא ספק שונרא, אימר קניא מחייה, האט רב אשי געזאגט, זאגען דען מיר ניט ביי א צווייפעל צי פון א הונט צי פון א קאץ, דאס איך נעהם אן אז עס איז נעשעהן דורך א הונט, וואס איז ניט קיין דורם? אזוי אויך דא ביי א ספק פון א קניא אדער א שונרא נעמען מיר אן דאס עס איז געשעהן דורך א קניא וואס האט איהם א קלאפ געטאן. אמרי בני ר' חייא דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים, די זיהן פון ר' חייא האבען געזאגט, ביי א דרוסה וואס די חכמים האבען געזאגט דאס זי דארף האבען בדיקה, האבען זיי געמיינט געגען די געדערים, צי עס איז ניט ערגעץ דארט געלעבערט א קישקע. אמר רב יוסף, הא דבני ר' חייא כבר פירשה שמואל, דאמר שמואל משום רבי חנינא בן אנטיגנוס דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים,

האט רב יוסף געזאגט, דאס וואס די זיהן פון ר' חייא זאגען דא, האט שוין לאנגאוים שמואל באשייד, דען ער האט געזאגט פון ר' חנינא בן אנטיגנוס וועגען, דאס די בדיקה פון די חכמים איז געמיינט נעגען די בני מעיים. בעי אילפא יש דרוסה לסימנים או אין דרוסה לסימנים? האט אילפא געפרעגט, צי איז אנערקענט א דרוסה אויך נעגען די סימנים צי ניט, צי זאג איך אז דער קרבן איז נענוג פעהיג אויף צוריקצוהאלטען די סימנים פון א דרוסה צו ניט? אמר ר' זירא הא דבעי אילפא כבר פירשה רב חנן בר רבא, דאמר רב חנן בר רבא אמר רב דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו ואפילו בסימנין, האט רב זירא געזאגט, די פראגע פון אילפא האט שוין לאנג באשייד רב חנן אין נאמען פון רב, דען ער האט געזאגט אז די בדיקה דארף זיין נעגען נאנצען אינסזויט אפילו נעגען די סימנין. בעי אילפא סימנין שנדלדלו בכמה? האט אילפא געפרעגט, אז די סימנין זענען אוועקגענומען פון פלאץ ביז זיי באמבלען זיך, ביז וויפיל דארף זיין דער אפריים צו טרפה? אמר ר' זירא הא דבעי אילפא כבר פירשה רבה בר בר חנה, דאמר משום שמואל סימנים שנדלדלו ברובן, האט ר' זירא געזאגט, די פראגע פון אילפא האט שוין לאנג מפרש געווען רבה בר בר חנה אין נאמען פון שמואל, דאס סימנים אז זיי זענען אוועק געריסען פון גרונד אין זייער מערהייט איז טרפה. בעי רב אמי המסממה מהו? אמר ר' זירא הא דבעי רב אמי כבר פירשה רב יהודה, דאמר רב יהודה אמר רב בדרוסה עד שיאדים בשרו כנגד בני מעיים האט רב אמי געפרעגט אז מען געפינט א דרוסה אויפ'ן דוך פארגאסען מיט בלוט, וואו די פליים פוילט צו, ווי איז דער דין? האט ר' זירא געזאגט, די פראגע פון רב אמי האט שוין לאנג באשייד רב יהודה אין נאמען פון רב, דען ער האט געזאגט דאס ביי דרוסה איז דער דין ביז עס ווערט רויט די פליים נעגען די בני מעיים. נתממסם הבשר רואין אותו כאילו אינו, אזא שטייגער דרוסה וואו די פליים איז פארבלוטיגט און צופוילט, נעמט מען אן, ווי גלייד די פליים וואלט פעהלען, און אויב אזא מאס אז עס פעהלט איז טרפה, איז עס א טרפה ווי אשטייגער ביי צומת הגידין ביים דוך, וואו די אדערען זענען קאנצענטרירט, אז די נאנצע פליים פעהלט דארט איז טרפה. היכי דמי נתממסם? אמר רב הונא בריה דרב יהשיע כל שהרופא גורדו אמעמידו על בשר חי, ווי מיינט מען דא נתממסם? האט רב הונא דער זוהן פון ר' יהשיע געזאגט אז נתממסם מיינט, וואו די פליים דורך דער דרוסה איז אזוי קאליע, ביז דער רופא שאבט עס אוועק און שטעלט אפ אויפ'ן געזונטען פליים. אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אייתו קמן החיא ריאה דכי הוו מיתבי לה יתבי שפיר, וכי הוו מדלי לה הוה מיתלחא ונפלה תילחי תילחי, האט רב אשי געזאגט, וועו מיר זענען געווען ביי רב כהנא, האט מען פאר אונז געבראכט א ריאה, זי איז געווען אזא, אז מען האט איהר אוועקגעלעגט איז זי געלעגען גוט, נאר אז מען האט איהר נענומען באוועגען ערנעץ איז זי זיך צופאלען אויף שטיקער. וטרפינא לה מדרב הונא בריה דרב יהשיע, און מיר האבען איהר טרפה

ושט נקובתו במשהו • תנן (לעיל דף מג :) הלכך דיוקמו מני מתניתין לר' דמתקו: קנה נקובתו באכיסר • הכי דיוקמו בגמרא רומא לריך לחלחים : אחד זה ואחד זה • ופני מעמא דאחד נקיבה קל וחלל רב היה נוהג להורות שהיכיה דריכה מכפא ועד לעמא : כפא דידא על יד הדיוט עלם רחמה על כתף המשפדדין בגמי : עד אמתא הילך הדיוט כגבר בני מעים לתקון (דף מו :) מני נקובו בני מעים : כפא המיהא כף הגביולת הדיוט כל החלב ולף בגבר הקיבוים : שני רב ומנו רב זו הוא ר' רב שהורה לפניו בני מעים : ולא נהירא ליה • לין לתה צבור עי הוא הלכה למיקני קרום שלתך בגבול בידים המקום לת הטריפ' . בישיבה היה יושב ולתי שונד בידים תכוב ומעני . ואין נבר מזה הוא גדול : בכולא • בהיכא ונתכוונים : פתח ר"ל ואמר בהילכ' הבור הוה לעזה . שמוע' ושתוט' מגילה גרולת שמוטה וכתובה ולין דומין לם קודם למיטה כמעמע : בשורה שלם כמעמע הלכה היכה ידלת לעמה ושוב ליכה בהמיה ורקיק' ואכבר' יום' מעקר'אחר אסדינין גדולים של תלבים עפה הגולל ודומין ל"ל שלף תעך הלשון ללאר עיקור עמה : שב שמעתתא בריש פירקין (דף מג :) ריישא יד : מהו למיומת • בגידא דנשיא • בחלים לו מעקל ילמלי' בהיכה ומהה בכך . אתו לקמי' דר' הידה • לשחט על כך שלם לקהה בגיד הנשה שלא תהא טרפה לחבי' שחט ויולן שהיו מהה מעכה ע"ו : אלא מה שמנו חכמים • ולקמיה מייך הא קא חזון למעה . שהו בבוליות' וכן נתן לחים בכוליתה ולמעלה ובהוני' שלין לחן בכבוך ויירדת למעה מן הכבוליה לחבל . וקשלי' מהה מלילים • אהו לקמיה לבחול לם בחעות לחר האוכה ואהו דאי בדדי לה' שמא לם ישמרון עליה כם **מתני'** נקבה הגידות בלא הכהן לוכר כדיעבד . או שנדרך לאכילה וכלתעכן שלם בשהיי היועים למעלה ולמעה נשחתך הגלולת • העלם נשתה וולולן לתו שלא ניקב הקרום • זה לתך זה שכשוכר הן ויוקפן על כביהם לחזוקם זה בזה ונתלעיהן הן נקרין זה בזה ולם תלו ונקבו במקום לחיקת הופטיהן לין מעקב בלילה לאחן לאך זה לתוך זה כשהה הא לחדי נמי שפיר נשל לתי התחתון ומעל הכבר והכיעים ומחוברים בנשר האם מדלין על נקבה שהוצל בזוטה בה ותיחה בידי שתים ונפרש בגמרא (ד מה :) שבאקה ביילה שלא בידי אדם כגון שנעברה בקול רעש וניקוב חברתה קמה בחריות דקל וכגון (שם) וסרפ בגיל ידיע לם בידי אדם הא הגלידה שבידע עוברה לו בחוזה שחן לו מחוזק שלמלה ולא בחה שלף בן העיר ותהה בכבה **גמ'** כל היכא דתנא הגא תרומות ומעשרות לתו ולה לא תנא טרפות תבריכה לעריפות דלא תנינהו

ואילימא כפא דידא היינו כגבר בני מעים פירש נקוב בשני מקומות דידא עלם רחב על כתף שקורין לשפאדרין בלעז אד לעומת הילך הדיוט כגבר בני מעים דילמה ובכך מני מיקני בני מעים לתקון (דף מו :) בני מתוני בני מעים : כפא המיהא כף הגביולת הדיוט כל החלב ולף בגבר הקיבוים : שני רב ומנו רב זו הוא ר' רב שהורה לפניו בני מעים : ולא נהירא ליה • לין לתה צבור עי הוא הלכה למיקני קרום שלתך בגבול בידים המקום לת הטריפ' . בישיבה היה יושב ולתי שונד בידים תכוב ומעני . ואין נבר מזה הוא גדול : בכולא • בהיכא ונתכוונים : פתח ר"ל ואמר בהילכ' הבור הוה לעזה . שמוע' ושתוט' מגילה גרולת שמוטה וכתובה ולין דומין לם קודם למיטה כמעמע : בשורה שלם כמעמע הלכה היכה ידלת לעמה ושוב ליכה בהמיה ורקיק' ואכבר' יום' מעקר'אחר אסדינין גדולים של תלבים עפה הגולל ודומין ל"ל שלף תעך הלשון ללאר עיקור עמה : שב שמעתתא בריש פירקין (דף מג :) ריישא יד : מהו למיומת • בגידא דנשיא • בחלים לו מעקל ילמלי' בהיכה ומהה בכך . אתו לקמי' דר' הידה • לשחט על כך שלם לקהה בגיד הנשה שלא תהא טרפה לחבי' שחט ויולן שהיו מהה מעכה ע"ו : אלא מה שמנו חכמים • ולקמיה מייך הא קא חזון למעה . שהו בבוליות' וכן נתן לחים בכוליתה ולמעלה ובהוני' שלין לחן בכבוך ויירדת למעה מן הכבוליה לחבל . וקשלי' מהה מלילים • אהו לקמיה לבחול לם בחעות לחר האוכה ואהו דאי בדדי לה' שמא לם ישמרון עליה כם **מתני'** נקבה הגידות בלא הכהן לוכר כדיעבד . או שנדרך לאכילה וכלתעכן שלם בשהיי היועים למעלה ולמעה נשחתך הגלולת • העלם נשתה וולולן לתו שלא ניקב הקרום • זה לתך זה שכשוכר הן ויוקפן על כביהם לחזוקם זה בזה ונתלעיהן הן נקרין זה בזה ולם תלו ונקבו במקום לחיקת הופטיהן לין מעקב בלילה לאחן לאך זה לתוך זה כשהה הא לחדי נמי שפיר נשל לתי התחתון ומעל הכבר והכיעים ומחוברים בנשר האם מדלין על נקבה שהוצל בזוטה בה ותיחה בידי שתים ונפרש בגמרא (ד מה :) שבאקה ביילה שלא בידי אדם כגון שנעברה בקול רעש וניקוב חברתה קמה בחריות דקל וכגון (שם) וסרפ בגיל ידיע לם בידי אדם הא הגלידה שבידע עוברה לו בחוזה שחן לו מחוזק שלמלה ולא בחה שלף בן העיר ותהה בכבה **גמ'** כל היכא דתנא הגא תרומות ומעשרות לתו ולה לא תנא טרפות תבריכה לעריפות דלא תנינהו

ושט נקובתו במשהו דרוסתו במשהו קנה נקובתו באכיסר דרוסתו בכמה בתר דבעיא הדר פשטה לאחד זה ואחד זה במשהו מאי טעמא דיהריה מקלא קלי ואזיל ויתיב רב יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה דרב נחמן ויתיב וקאמר דרוסה שאמרו צריכה בדיקה בגבר בני מעים (ר"ן אמר) האלהים מורי בה רב מכפא ועד אמתא מאי כפא אילימא כפא דידא היינו כגבר בני מעים אלא כמכפא דמותא עד אמתא כי סליק רב חייא בר יוסף אשכחינהו דרבי יוחנן ובריש לקיש דיתבי וקאמרי דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כגבר בני מעים אמר להו האלהים מורי בה רב מכפא ועד אמתא אי"ר ריש לקיש מנו רב ומנו רב ולא ידענא ליה אי"ר יוחנן ולא נזדרא ליה לאותו תלמיד ששימש את רבי רבה ורבי חייא והאלהים כל אותן שנים ששימש אותו תלמיד בישיבה אני ששתתי בעמידה ומאן נבר הוא נבר בכולא מיד פתח ריש לקיש ואמר ברם זכור אותו האיש לטוב שאמרו שמועה מפיו ושמוטה ושהוטה כשרה שאי אפשר לשמוטה שתעשה שחוטה ורבי יוחנן אומר יביא ריקרק אי"ר נחמן לא שנו אלא שלא תפס בסימנים אבל תפס בסימנים ושחט אפשר לשמוטה שתעשה שחוטה : זה הכלל • לאתויי מאי לאתויי שכ שמעתתא רבי יוסף רישבא מהו בגידא נשיא וכטלי אתו לקמיה דרבי יהודה בן בתירא אמר להו וכי להוסיף על הטרפות יש אין לך אלא מה שמנו חכמים רב פפא בר אבא רישבא מהו בכולא וכטלי אתו לקמיה דרבי אבא אמר להו וכי להוסיף על הטרפות יש אין לך אלא מה שמנו חכמים והא קא חזינן דקא מתה גמירי דאי בדדי לה שמא חיא : **מתני'** ואלו כשרות בבהמה ניקבה הגרגרת או שנסדקה עד כמה תחסר רשב"ג אומר שעד כאיסר האשלכי נפתרה הגלגולת ולא ניקב קרום של מוח ניקב הלב ולא לבית הלולי נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה "ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית יהמסם ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה "ניטל הטחול וניטלו הכליות "ניטל רוב התחתון ניטלה האם שלה קורטובתה בידי שמים יהגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין : **גמ'** אתמר ר' יוחנן אמר אלו טרפות דוקא ורבי שמעון בן לקיש אמר אלו כשרות דוקא במאי קמיפלגי בדרב מתנא "דאמר רב מתנא האי בוקא דאמתא דשף מדוכתיה טרפה ר' יוחנן אמר אלו טרפות דוקא ורבי שמעון אמר אלו כשרות דוקא במאי קמיפלגי בדרב מתנא "דאמר רב מתנא האי בוקא דאמתא דשף מדוכתיה טרפה ר' יוחנן אמר אלו טרפות דוקא ורבי

ותנא זה הכלל וחזייה

ותנא זה הכלל לאתויי הנך יחזון בבר חזייה לריכים לאתויי הנך תלי טרפות לעומעי ורישל קצר חזייה לריכים לאתויי זה הכלל ומעמו הלא דוקא ובמי בשרות לעומעי דאמי הוא דבכבוליה הא

דיכוב בר פפא טרפות ורישל דקשה לית לשוקבל הכיש דפליגי בדרב ומתמה •

געמאכט לויט'ן אויסזאגען פון רב הונא ב"ר יהשיע, וואס זאגט אז דאס
היסט מכממה וואס איז גלייך ווי עס וואלט פעהלען. רב נחמן אמר
בקון עד שתינקב לחלל, בדרוסה משיאדים בשר כנגד בני מעיים,
רב נחמן זאגט, אויב מען האט געפונען א שטיכהאלץ שטעקען אין בויד,
איז עס א טרפה ערשט אז זי האט דורכגעלעכערט צום חלל, דארט קען שוין
זיין אז זי האט אויך געלעכערט א קישקע, נאר דער נקב צוליב דינקייט
איז ניט קענטיג, אויב פון א דרוסה איז געגוג אויב די פלייש אינסזייט איז
פאררויט געווארען געגען די געדערים וויי דער גיפט וועט שוין דורכ־
ברענען. רב זביד מתני הכי בדרוסה משיאדים בשר כנגד בני מעיים,
בסימנים עד שיאדימו סימנים עצמם, רב זביד האט אזוי געלערנט, ביי
א דרוסה איז געגוג וועז די פלייש וועלט רויט געגען די בני מעיים, אוז
ביי די סימנים, איז ביז זיי אליין וועלען רויט פונ'ם גיפט, וויי פון שרעק
ציהט דער קרבן איין אוז פארהארטעט זיינע סימנים, קומט עס שווערער
אז דעם גיפט צו גרייכען דארט. אמר רב פפי, בעי רב ביבי בר אביי
(דף נ"ד ע"א) ושט נקובתו במשהו דרוסתו במשהו, קנה נקובתו
בכאיסר, דרוסתו בכמה? רב פפי האט געזאגט, דאס רב ביבי בר אביי
האט געפרעגט א שאלה, א ושט איז דאך דער שיעור דאס דער נקב איז
גענוג אלס א משהו, איז די דרוסה אויך צו זיין א משהו, אוז די קנה איז
דאך זיין לעכערען דער שיעור גרויס ווי אז איסר (אזא מטבע), פרעג איך,
אויף דער דרוסה ווי גרויס איז דער שיעור? בתר דבעיא הדר פשטה
אחד זה ואחד זה במשהו, מאי טעמא? זיהריה מקלא קלי ואזיל,
נאכדעם ווי ער האט געפרעגט האט ער זיך אויפגעקלערט, דאס סיי ביי דעם
ושט סיי ביי דעם קנה איז דרוסה במשהו, וואס איז די סברא? וויי זיין
גיפט ברענט פארטוערענד אוז געהט. יתיב רב יצחק בר שמואל בר
מרתא קמיה דרב נחמן ויתיב וקאמר, דרוסה שאמרו צריכה בדיקה
כנגד בני מעיים, רב יצחק בר שמואל, דער איניקעל פון מרתא, איז
נעזיצען פאר רב נחמן אוז געזאגט, ביי דרוסה וואס די חכמים האבען
געזאגט אז זי דארף בדיקה, האבען זיי געמיינט געגען די געדערים, דאס
מיינט אלעס וואס ליגט אויפ'ן דעק פון בויך. אמר ליה רב נחמן האלקים
מורי בה רב מכפא ועד אטמא, האט רב נחמן צו איהם געזאגט, איך
שוער דיר דאס רב האט דערביי גע'פסק'עט, דאס די בדיקה דארף זיין
פון די פארערשטע פים ביז'ן דוד, דאס מיינט אלע ארגאנען, אנפאנגענדיג
פון נעבען דער ברוסט פון פארענט, ביז צום דוד, דאס היסט ניט בלויז
די קישקעס נאר אויך די לונג אוז לעבער, זיי זענען אויך אין כלל פון
די בני מעיים. פרעגט די גמרא מאי כפא? אילימא כפא דידא, היינו
כנגד בני מעיים? וואס מיינט ער דא מיט דעם ווארט כפא? זאל איך
זאגען אז ער מיינט פון די פארערשטע פים ביז די דוכען דעם גאנצען
בויד, איז דאך עס דאס זעלבע ווי די ווערטער כנגד בני מעיים, דען אלעס
אויפ'ן בויכדעק היסט בני מעיים? אלא זאגט די גמרא מכפא דמוחא
עד אטמא, ער האט געמיינט אלעס פון דעק פון מוח ביז צו די דוכען,
דעם גאנצען חלל פון דער בהמה אפילו די סימנין אין האלז. כי סליק
רב חייא בר יוסף אשכחינהו לר' יוחנן ורישׁ לקיש דיתבי וקאמרי

דרוסה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים, אמר להו האלקים מורי בה רב מכפא ועד אטמא, ווי רב חייא בר יוסף איז ארויף קיין ארץ ישראל האט ער געטראפען ר' יוחנן און ריש לקיש ווי זיי זענען געזיצען און געזאגט דאס די בדיקה פון דרוסה איז געמיינט געגען די בני מעיים, האט ער צו זיי געזאגט, איך שווער דאס רב האט דערביי גע'פסק'עט דאס די בדיקה דארף זיין פון כפא ביז אטמא. אמר ליה ריש לקיש מנו רב ומנו רב? ולא ידענא ליה, האט ריש לקיש געזאגט צו איהם, ווער איז דאס דער רב און ווער איז דאס ער, וואס מען רעדט אלץ אזוי פון איהם, איך קען דאך איהם גארנישט, אמר ר' יוחנן ולא נהירא ליה לאותו תלמיד ששימש את רבי רבה ור' חייא, והאלקים כל אותן שנים ששימש אותו תלמיד בישיבה, אני שמשתי בעמידה, האט ר' יוחנן געזאגט צו ריש לקיש, און דו געדענקסט ניט דעם תלמיד וואס האט באדינט רבי דעם נשיא און ר' חיי'ן איך שווער דיר, דאס די אלע יאהרען וואס ער דער תלמיד, האט באדינט זיצענדיג, האב איך באדינט שטאענדיג, מיינע־דינ דאס רב איז דארט ביי רבי'ן געווען חשוב'ער באלד ווי א תלמיד־חבר, ומאן גברא? הוא גבר בכולה, און ווער איז געווען שטארקער, מיינענדיג ווער האט מעהר געווירקט איז הלכה ביים לערנען? ער האט מעהר געווירקט סיי איז תורה סיי איז חסידות. מיד פתח ריש לקיש ואמר ברם זכור אותו האיש לטוב שאמרו שמועה מפיו, באלד האט ריש לקיש אנגע־פאנגען און געזאגט, דאס דער מענש זאל נאר געדענקט ווערען צום גוטען, וויל מען האט נאכגעזאגט אן הלכה פון זיין מויל. שמוטה ושחוטה כשרה, שאי אפשר לשמוטה שתיעשה שחוטה, אז א קנה איז אוועק־גערוקט געווארען פון פלאץ פון זיין באהעפטונג, ואם מיינט ער איז אפגערעסען געווארען פון גרונד, און מען ווייסט ניט צי פאר'ן שעכטען דעם וושט איז דאס געשעהן, איז עס טרפה, צי נאכ'ן שעכטען דעם וושט איז דאס געשעהן, דארף דער עוף זיין כשר, איז דער באוויין דערביי — אויב דער קנה וואס איז די שמוטה איז אויך געשאכטען, איז כשר, וויל עס איז ניט מעגליך אז שמוטה פאר דער שחיטה זאל ווערען געשאכטען, דען תיכף ווי דער קנה רייסט זיך אפ פון גרונד, לאזט ער זיך ארונטער טיפער אין גוף אריין און דער האלז בליבט לעדיג אהן דעם קנה נאר בלויז מיט'ן וושט. ור' יוחנן אמר יבא ויקוף, און ר' יוחנן זאגט, ער זאל איינשניידען דעם קנה איז נאך א פלאץ און אקעגען שטעלען צום שחיטה שניט, גלייכען זיי זיך אויס מיט'ן קאליר איז ער טרפה וויל מען קען זאגען דאס דער שחיטה שניט פון קנה איז אויך געשעהן נאכ'ן אפ־רייסען זיך פון באהעפטונג, דען דאמאלסט איז דאך דער קנה פארעבענט אלס א טויטע פלייש וואס דערביער גלייכען זיך די מראות פון די שניטען, אבער וועו דער שחיטה שניט וואלט פאסירט נאר פאר'ן אפריים, וואלטען זיך די צוויי שניטען ניט אויסגלייכען, וויל א שניט אויפ'ן לעבענדען פלייש עפעקט אנדערש. אמר רב נחמן לא שנו אלא שלא תפס בסימנים, אבל תפס בסימנים ושחט אפשר לשמוטה שתיעשה שחוטה, האט רב נחמן געזאגט, די חכמים האבען דאס ניט געלערענט, נאר איז א פאל

וואו ער נעמט ניט אז די סימנים איז האנד, אבער אז ער נעמט אן די סימנים איז האנד און שעכט, איז אויך מעגליך דאס דער קנה אפילו אלס שמוטה זאל ווערען געשאכטען, וויל ער האלט דאך צו דעם קנה פון ארונטער צו גליטשען זיך. זה הכלל: לאתויי מאי? לאתויי שב שמעתתא, דער זה הכלל פון דער משנה, וואס קומט מרבה זיין? עם קומט מרבה זיין די זיבען טרפות וואס די אמוראים האבען מקבל געווען פון זייערע רבי'ם, דאס פון די טרפות קען א בהמה אויך ניט לעבען. דבי יוסף רישבא מחו בגידא נשיא וקטלי, אתו לקמיה דר' יהודה בן בתירא, אמר להו וכי להוסיף על הטרפות ישׁ? אלא מה שמנו חכמים, יוסף'ס חברה, אלס חיות פענגער פלעג שלאגען אין גיך הנשה ביים פאנגען די חיות, אוז זיי פלעגען צומאל פאלען טויט פון דעם קלאפ, צי הייסט עס א טרפה? זענען זיי געקומען פרעגען פאר ר' יהודה בן בתירא, האט ער צו זיי געזאגט איז דען פאראן צו מעהרען נאך טרפות? עס איז ניט פאראן נאר די וועלכע די חכמים האבען געצעהלט. דבי רב פפא בר אבא רישבא מחו בכוליא וקטלי, אתו לקמיה דר' אבא, אמר להו וכי להוסיף על הטרפות ישׁ? אין לך אלא מה שמנו חכמים, רב פפא'ס פענגער פלעגען שלאגען אויף דער ניר, אוז זיי פלעגען צומאל אוועקפאלען, זענען זיי געקומען פאר ר' אבא, האט ער צו זיי געזאגט, איז דען פאראן נאך טרפות צו מעהרען? עס איז דאך ניט פאראן נאר די וועלכע די חכמים רעכענען אויס. פרעגט די גמרא והא קא חזינן דקא מתה? מיר זעהען דאך דאס צומאל פאלט זי אוועק פון דעם קלאפ, מוז דאך זיין אז עס איז א טרפה, ווארום זאל מען עס מעגען שעכטען? ענטפערט די גמרא גמירי דאי בדרי לה סמא חייא, עס איז אנגענומען אז מען וואלט ארויפגיסען א שטארקע זאך וואס פארניכטעט דעם ניפט, וואלט זי לעבען. מתני' ואלו כשרות בבהמה ניקבה הגרגרת או שנסדקה, אוז די זענען כשר ביי א בהמה, אויב די קנה איז בלויז געלעבערט אבער ניט לויט'ן שיעור, אדער ער איז נעשפאלטען זיין דער לענג, נאר ער האלט זיך צוזאמען דורך די ביידע עקען וועלכע זענען געבליבען גאנץ, עד כמה תחסר? ר' שמעון בן גמליאל אומר עד כאיסר האיטלקי, ביז וויפיל איז דער שיעור עס זאל פעהלען איז מיטען נקב, צו זיין אסור? ר' שמעון בן גמליאל זאגט, ביז די גרויס פון א מטבעה וואס הייסט איסר איטלקי. פחתה הגלגולת ולא ניקב קרום של מוח, אויב דער שיידעל פון קאפ פעהלט א שטיק, וואו מען זעהט אז די שאל פון מארך איז ניט געלעבערט, איז אויך כשר. ניקב הלב ולא לבית חללו, נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה, אויב די הארץ איז געלעבערט, נאר ניט דורך צום הוילען פלאץ אינסזייט, אדער די שדרה איז צובראכען נאר די שנור אינסזייט איז ניט איבערגעהאקט, זענען זיי כשר, ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית, המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה, אויב די לעבער איז דער בהמה איז אוועקגעקומען, איבערבליבענדיג א כזית, אדער פון המסס צום בית הכוסות איז געלעבערט פון איינעם צום אנדערען ניט צו דער אויסזייט, איז כשר, ניטל הטחול, ניטלו הכליות ניטל לחי התחתון, ניטלה האם שלה, וחרותה בידי שמים, אז עס

אין נמלי תורכיות דשלחן לענייני מפיכים · פ"ה בעגלי תורכיות שמשקקים בגולגלתא מאי · ול"ק בגון בלחים מי כן ובלחים דחלבי עסיק מגולגלתא לא · ונידמי כדלעיל נפרק קמא דקדושין (דף כא ב: ושם) אין [קיימי] שלין בה חכרין כים ף"ם [ודילמא] שלין בה חכרין כים ואיל עקב כר שנשנין ויש מיעבד בשלין דשלין ·ופלוגתא בגולגלתא דלין·דשלין כנוי לין חיבון כי היכי דמבית פרק המקדיש שדהו (דף כח ב:) שור זה טולה שנדיב כנוה חרם רועים ניתן בשור זה לשחיטה עיכה לחגים פליגי דשלי ופליגי לעיפי פליגי חיב כדמוקמינן לע"ל (דף ט כ:) כגון שנתנבלה לא חסה ליה כרבית וכן שנתנבלה לפחות ב' פרוטות ליה חסה ליה כרבית וכן ים לפרש הכיא דפ"ק דקידושין (דף לג ב:) חיב לחזר בשלי לבעליו בפני כבו פלגי שלי שחיב בשלי בפני כבו פלגי שלי שחיב בשלי בפני כבו פלגי שלי שחיב בשלי

פעהלט די מילץ אדער די נירעז אדער די אונטערשטע באק, נאר די סימנים
האלטען זיך אין פלייש, אדער עס פעהלט די געבעהר מוטער, אדער
די לונג איז איינגעדארט געוואקסען פון דערשרעקען זיך, ניט פארזאכט
דורך א מענשען, — די גמרא וועט ווייטער פרעגען, ווי אזוי מען קען דאס
אויסגעפונען? הגלידה, ר׳ מאיר מכשיר והכמים פוסלין, א צופאלענע
פעל אויף דער בהמה, ר׳ מאיר איז מכשיר און די חכמים פסל׳ען:
גמ׳ איתמר רבי יוחנן אמר אלו טרפות דוקא, ור׳ שמעון בן לקיש
אמר אלו כשרות דוקא, מיר האבען געלערענט דאס ר׳ יוחנן זאגט, אז
די ווערטער אלו טרפות זענען געמיינט פונקטליך, ניט קיין מעהרערע טרפות,
און ריש לקיש האט געזאגט דאס די צווייטע משנה אלו כשרות, די אויס־
גערעכענטע זענען כשר, איז געמיינט פונקטליך. במאי קא מיפלגי? בדרב
מתנא, דאמר רב מתנא האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה טרפה,
אין וואס קריגען זיי? אין דער זאך פון רב מתנא, דען ער האט געזאגט אז
דער קיילעכדיגער ביין פון דוך וואס שליסט זיך אריין צום ווייטעל, אז
ער שפרינגט ארויס פון איינגעפאסטען פלאץ דארט איז טרפה. ר׳ יוחנן
אמר אלו טרפות דוקא, תנא טרפות ותנא זה הכלל, ר׳ יוחנן וואס
זאגט אלו טרפות איז דוקא, לערענט ער די אויסגערעכענטע טרפות, און
ענדיגט מיט זה הכלל צו מרבה זיין די ניט־אויסגערעכענטע (דף נ״ד ע״ב)
וחזייה לדרב מתנא דאתיא בזה הכלל, מאי טעמא? דדמיא לנטולי,
תנא אלו טרפות, הני הוא דמרפה, הא דרב מתנא כשרה, און דער
תנא פון דער משנה האט געזאהן די זאך וואס רב מתנא שמועסט דערפון,
האט ער מורא געהאט עס זאל ניט ווערען אריינגענומען אלס ריבוי פון
זה הכלל אלס אויך א טרפה צוויישען די טרפות. ווארום איז געווען ביי
איהם דער קלער? ווייל דער דין איז גלייך צו די פעהלענדע ארגאנען
וועלכע זענען נערעכענט אלס טרפה, דען אוועקגענומען פון פלאץ איז
גלייך ווי פעהלענד, דעריבער לערענט דער תנא אלו טרפות, צו לאזען הערען
דאס נאר די אויסגערעכענטע זענען טרפה, אבער פון רב מתנא איז כשר.
וריש לקיש אמר אלו כשרות דוקא, תנא טרפות, תנא זה הכלל, וחזיי
לדרב מתנא דלא אתייא בזה הכלל, מאי טעמא? לאו לנקובי דמיא
ולא לפסוקי דמיא, און ריש לקיש וואס זאגט אז אלו כשרות מיינט דוקא
און דער תנא לערענט טרפות און לערענט אויך זה הכלל, און ער האט
דערזעהן דעם דין פון רב מתנא דאס ער קען ניט אריינגעהן אין זה הכלל,
ווארום? ווייל ער איז ניט גלייך צו די טרפות פו נקב, און ניט צו די
טרפות פון שפאלטונג, ולנטולי נמי לא דמיא, תנא אלו כשרות, הני
הוא דכשרות הא דרב מתנא טרפה, און צו די פעהלענדע איז עס אויך
ניט גלייך, וואלט דאך אויסקומען עס זאל זיין כשר, קומט דעריבער דער
תנא און באמערקט עס מיט א צווייטער משנה פון אלו כשרות, צו לאזען
הערען דאס נאר די אויסגערעכענטע זענען כשר אבער די זאך פון רב
מתנא איז טרפה אלס אריינגענומען מיט זה הכלל, כאטש עס איז ניט
גלייך, ווייל אלו טרפות איז ניט דוקא — צוליב זה הכלל וואס איז מרבה
נאך טרפות. גופא אמר רב מתנא האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה
טרפה, ורבא אמר כשרה, ואי איפסיק ניביה טרפה, והלכתא איפסיק

נמי כשרה עד דמתעכלא אתעכולי, ער ברענגט נאכאמאל צו פון רב מתנא, צו ברענגען אויך די דעה פון רבא אלס כשר. און אויב זיין אדעראל איז איבערגעריסען איז טרפה, און די הלכה בלייבט דאס אפילו וועז זיין אדער איז איבערגעריסען איז אויך כשר, צייטענס דער ביין דארט איז איבערגעפוילט. עד כמה תחסר וכו' : אמר זעירי אתון דלא מיתחמי לכוון שיעורא, שעוריה בדינרא קורדינאה, והוי כפשיטא זוטרתא ומשתכחא ביני פשיטי דפומבדיתא, האט זעירי געזאגט, איהר וואס צו אייך איז נאר ניט געוואהן געווארען דער שיעור פון איסר, איז זיין שיעור ווי א דינר קורדינאה, וואס איז די גרויס ווי די קלענסטע מינץ, און זי געפינט זיך צוויישען די קליינע מטבעות פון פומבדיתא אין גאנג. אמר ר' חנה פתוראה, עילא מינאי הוה קאי בר נפחא, ובעא מיני דינרא קורדינאה לשערי ביה טריפתא, ובעי למיקם מקמיה ולא שבקני, אמר לי שב בני שב אין בעלי אומניות רשאין לעמוד מפני תלמידי חכמים בשעה שעוסקים במלאכתם, רבי חנא דער געלט־וועקסלער האט געזאגט, העבער פון מיר צו איז געשטאנען בר נפחא און ער האט פארלאנגט פון מיר א דינר קורדינאה צו קענען משער זיין א טרפה, האב איך זיך געוואלט אויפשטעלען פאר איהם, האט ער מיר ניט געלאזט, זאגענ'ג, זיץ מיין זוהן, זיץ, בעלי מלאכות טארעז זיך ניט אויפשטעלען פאר תלמידי חכמים ווערענד זיי זענען באשעפטיגט, און דער ר' חנא איז געווען באשעפטיגט ביי יענעם. פרענט די גמרא ולא? דו זאגסט אז ניט? והתנן כל בעלי אומניות עומדים מפניהם ושואלין בשלומן ואומרין להם אחינו אנשי מקום פלוני בואכם בשלום? מיר האבען דאך געלערענט איז א משנה וועגען ביכורים, דאס אלע בעלי מלאכות שטעלען זיך אויף אפילו איז מיטען דער ארבייט, פאר די ברענגער פון ביכורים איז בית המקדש, און זיי פרענגען וועגען שלום און זאגען צו זיי, אונזערע ברידער מענשען פון דעם און דעם פלאץ, אייער קומען זאל זיין מיט שלום, זעהסט דאך גוט דאס מען שטעלט זיך יא אויף ווערענד דער מלאכה? אמר ר' יוחנן מפניהם עומדין מפני תלמידי חכמים אין עומדין, האט ר' יוחנן געזאגט פאר די ברענגער פון ביכורים שטעלט מען זיך יא אויף, פאר תלמידי חכמים ניט. אמר ר' יוסי בר אבין בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה, שהרי מפניהם עומדין, מפני תלמידי חכמים אין עומדין, האט ר' יוסי בר אבין געזאגט, קום און זעה ווי געליבט א מצוה איז, אין איהר צייט, דען פאר זיי שטעלט מען זיך אויף און פאר תלמידי חכמים ניט, דאס האט מען אזוי געטאהן אום אנצוהאלטען דעם דראנג צו דער מצוה. פרענט די גמרא ממאי? דילמא כדי שלא תהא נמצא מכשילן לעתיד לבא? פונוואנען ווייסטו אז מען האט עס געטאהן צוליב ליבשאפט פון דער מצוה, פילייכט איז געטאהן געווארען, עם זאל ניט אויסקומען צו א שטרויכלונג, ווארום אז מען וועט זיי ניט ארויסצייגען א פרעהליד פנים וועלען זיי נאר אויפהערען צו ברענגען, צוליב דער גרויסער באמיהונג? אמר רב נחמן כסלע כיתר מכסלע, כאיסר כיתר מכאיסר, רב נחמן זאגט, וואו די חכמים זאגען דעם שיעור ווי א כלע, איז געמיינט אז דער סלע האט דעם

עד לגג · קשיא ר' נתן לשבבי כלים אלא היא מחלוקת אלא בד לגג דלמא היא מחלוקת ר' אלעזר · אמר אשוה שבהיתו נדבים שלא כלשון נתן · מליג עד פאה · כלי מתכת מקבלין יומר מלוכלכין ומטהרין ומטמאין משלא נטלה ידיו כל זמן שלא נטלה ידיו שלישי בנדבים הלכך פאה בלעדי לגג · שיעורן בכדי מיכת קנון ועד לגג · מכל מקום היה מחלוקת ר' אלעזר ור' יהושע בכדי שיגמע אדם בפיו ויסב ראשו לאחוריו ויסיר הכלי מפיו ויתננו על השלחן ויטול ידיו ויברך ברכת המזון ויחזור ויטול ידיו ויברך ברכת המזון ויחזור ויטול ידיו ויברך ברכת המזון ויחזור

דין מעהר ווי א סלע, אוז ווי אן איסר איז געמיינט מעהר ווי אן איסר. אלמא קא סבר רב נחמן עד ולא עד בכלל, זעה איך דאך דאס רב נחמן האלט אז דער וואָרט ער, ביז א סלע אדער ביז אן איסר, איז געמיינט ביז עם קומט צו צום כלע, אבער ווי דער סלע אליין איז שוין טרפה, ווי גלייך מעהר ווי א סלע, דאס מיינט עד ולא עד בכלל. איתיביה רבא לרב נחמן הבל היוצא מן המטה עד חמשה טפחים טהור, האט רבא א קשיא געפרענט צו רב נחמן, די בעטען פארציטען זענען געוועז אויסגעוועבט מיט שטריק אנשטאט פראשינעס, האבען מיר געלערענט אין א משנה, דאס אויב נאכ'ן וועב איז געבליבען הענגען א שטיק שטריק, איז דער דין דאס ביז פינף טפחים לאנג, איז דער שטריק, אפילו וועז די בעט איז טמא געוואָרען — ריין, ווייל ביז דער לענג איז ניט חשוב פאר א נוץ צום בעט דעריבער באלאנגט ער ניט צום בעט, אוז ער וואָרט ניט טמא צוליב דער טומאה פון בעט: מאי? לאו חמשה כלמטה? וואס איז דען דא ניט געמיינט ביז פינף? דאס די פינף צעהלט זיך לויט א נידעריגען צהל, זעהסט דאך גוט דאס ביז פינף איז אלץ ריין, נאר ערשט עפעס מעהר פון פינף וואָרט טמא, איז דאך עד ועד בכלל? ענטפערט די גמרא לא, ניין, חמשה כלמעלה, עס איז געמיינט אז די פינף זענען שוין טמא גלייך ווי מעהר פון פינף, דאס הייסט עד ולא עד בכלל. תא שמע מחמשה ועד עשרה טמא, מאי? לאו עשרה כלמטה? איך וועל דיר פרעגען פון דער משנה ווייטער, פון פינף טפחים ביז צעהן איז טמא, ווייל די גרוים איז ראוי פאר דער בעט איז ראוי צו ארונטער־לאזען איהר אין מקוה פאר טבילה, אדער צו צובינדען דעם קרבן פסח פאר א זכר אויף פסח מצרים, אבער לענגער פון צעהן טפחים אז, וואָרט אפגעשניטען, איז ער דעריבער פארלעכענט פאר א סעפאראטער שטריק, וואס איז ניט מקבל טומאה, דען אויף מקבל טומאה צו זיין דארף ער זיין געשפינט און געוועבט, מיינסטו דען ניט אז דער ועד עשרה איז געמיינט אז די צעהן פולע וואָרען גערעכענט לויט נידעריגער צאל אלס טמא? זעהסט דאך גוט אז ער ועד בכלל? ענטפערט די גמרא לא, ניין, מעשרה כלמעלה, ער ועד עשרה איז געמיינט ביז עפעס פאר פולע צעהן, אבער פולע צעהן איז שוין ריין, ווייל עד ולא עד בכלל. תא שמע הדקין שבכלי חרס הן וקרקרותיהן ודופנותיהם יושבין שלא מסומכין (דף נ"ה ע"א) שיעורן בכדי סיכת קטן ועד לוג, מאי לאו לוג כלמטה? איך וועל דיר א קשיא פרעגען, מיר האבען געלערענט, די קלייגע ערדענע כלים, איז דער דין, דאס זיי אלס גאנצע) אדער אפילו אלס צובראכענע, נאר זייער דנא אדער זייערע וועגטלאך קענען זיצען אהן צוגעלעהנט דורך אז אנדער זאך, איז זייער שיעור צום נוצען, זיי זאלען נאך וואָרען פארלעכענט אלס כלים — אויב זיי קענען אויפהאלטען א ביסעל בוימעל צו קענען שמירען דעם קלענסטען איבר פון א קינד, דער דין איז ביז א קוואָרט, אויב די צובראכענע כלי האט אלס גאנצע געקענט שיין־האלטען ביז א קוואָרט, ביי דער גרוים האבען שוין די שארבענס א גרע־סערען שיעור, מיינסטו דען ניט אז דער ועד לוג איז געמיינט אז א לוג זאל זיך רעכענען ווי וועניגער פון א לוג, זעהסט דאך גוט אז עד ועד בכלל? ענטפערט די גמרא לא, ניין, לוג כלמעלה, דער ועד לוג איז געמיינט

מען זאל לוג רעכענען ווי העכער, דאם היימט שוין ולא עד בכלל. תא שמע מלוג עד מאה ברביעית, מאי לאו מאה כלמטה? די משנה זאגט וויטער דאם פון א לוג ביז א מאה דארפען זייערע שארבענם קענען ענט־האלטען א קווארטירעל, מיינסטו דען ניט אז דער ועד מאה איז געמיינט אז דער מאה זאל זיך רעכענען ווי וועניגער, זעהסט דאך גוט אז ועד בכלל? ענטפערט די גמרא לא, ניין, מאה כלמעלה, א מאה רעכענט שוין זיך ווי העכער, מעהר פון א מאה, דאם היימט שוין ולא עד בכלל. תא שמע מסאה ועד מאתים בחצי לוג, מאי לאו מאתים כלמטה? לא מאתים כלמעלה, וויטער אין דער משנה איז גע'לערנט דאם כלים פון א מאה ביז צוויי מאה, מוזען זייערע שארבענם - אויב זיי קענען זיצען אליין אהן צוגע'לעהנט - קענען ענטהאלטען א האלבע קווארט. מיינסטו דען ניט אז דער עד מאתים איז געמיינט דאם צוויי מאין פולע זענען פארעכענט ווי וועניגער, זעהסט דאך גוט דאם עד ועד בכלל? ענטפערט די גמרא לא ניין, דער ועד מאתים איז געמיינט ווי העכער, פרענגט די גמרא ההתניא לוג כלמטה, מאה כלמטה, מאתים כלמטה? מיר האבען דאך גע'לערנט אין א בריית'א אז דער ועד לוג איז ווי ניידריגער פון א לוג, און מאה ווי וועניגער פון א מאה, און מאתים פולע ווי וועניגער פון מאתים קומט דאך אוים עד ועד בכלל? ענטפערט די גמרא התם לחומרא, דאמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגרים של כתמים להקל. דארט די בריית'א איז געמיינט צו הארבער מאכען, וואו דער ועד בכלל מאכט הארבער גאה איד לחומרא אבער כסלע וכאיסר פון רב נחמן אז איד וועל זאגען ועד בכלל וועט דאך זיין צו פארגרינגערן, עם זאל ניט היימען קיין טרפה ביי א סלע אדער א איסר אויסער ביי דעם שיעור פון פלעק ביי דם נדה, וואו מיר האבען גע'לערנט דאם אויב מען זעהט א פלעק אויף איהר קלייד די גרוים פון אן ארבעם איז טמא צוליב כפק פון נדה, חאטש ביי דעם שיעור פון א פינקטליכען גרים, וועט זיין א חומרא, פונדעסטוועגען איז זי ניט טמא נאר ביי עפעם מעהר פון א גרים און דער טעם איז, וויל די פלעקען אליין זענען נאר מדרבנן טמא, וויל מן התוהה איז ניט טמא ביז זי זעהט ארויסגעהן פונ'ם גוף, ווי דער פסוק זאגט זובה בבשרה, דייקא נמי דקתני עלה דהחוא חמשה כלמעלה עשרה כלמטה, דו קענסט דיר אויך דרינגען אז עם איז אזוי, וועז איך זעה, ער לערנט ד'רויף, דאם דער חמשה איז פארעכענט ווי ארויף לויט'ן כלל ולא עד בכלל און עשרה איז פארעכענט ווי ניידריגער לויט'ן כלל ועד בכלל זעהסט דאך גוט דאם דער כלל איז געווענדט לויט חומרא און קולא: ניטל הטחול: אמר ר' עוירא משמיה דרבא לא שנו אלא ניטל אבל ניקב טרפה רב עוירא האט געזאגט אין נאמען פון רבא, דאם די חכמים האבען ניט גע'לערנט דעם דין פון דער מילץ אלם כשר, נאר אז זי פעהלט אינגאנצען, אבער אז זי איז דא נאר זי איז גע'לעכערט איז טרפה, מתיב רב יוסי בר אבין ואיתימא ר' יוסי בר זבידא חותך מעובר שבמעיה מותר באכילה, מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה הא בהמה גופא שריא האט ר' יוסי בר אבין א קשיא געפרענט און טויל זאגען דאם דער פרענער איז געווען ר' יוסי בר זבידא, מיר האבען

אלו טריפות — פרק שלישי — חולין

למקום חזיין : קתני דין ועטרין אם ויהא לעולם הסכין : מתיבי · נותני הוראות על הטריפות : כרב עוירא · בעיקר הטחול : ולא אמרן · דלית הלכתא כותיה הלכתא דתניא בקונה : בסומכה · בעטיה לעטיה · בעטני דקניה תלת ילת הנתחין לתן רע הבנה בכנתו בשני דיכר בכר : וכ"ש כר · דקתני הוא דידיקלי ונוקלא : מונלא בשורה בריאה כדתחתן (דף מח ·) דקתני ליתני מיעוי : ופשל בכוליא · כדתנן כרים פיקרן (דף נח ·) ונ"ל ונוגלא ס"פה נים זכין כמרים ומוקרנת בכוליא : הדי מים זכין דכשרין הבא והבא ·

והדרי נים זכ"ם דכמרים תכא והכא · ס"ם לא ידענא ומי קתני ר"ל דאכר פיקרן והני נים כר' לחמו ומחזת לקתן' וכאכר' בכוליא ולא גמרינן ומנהג' ולם כן לין לדחות הטרפות זו לגו :

בלשון יחיד לכי כוחה לוחה מנוכמה עלמה היה כוחה דבר רבי שמעון מצל לין לפרש ומנים לתלמיד ביחידאלה דמה נכך החומר בפני' הזקן (דף נב ·) קתם מתחר' ומנחלוקת נבריתא הלכה כקתם' [ג"ש שמ' לקן פו · ד"ה נלמן]

להביא

הבא והכא אלא אמר רב אשי טרפות קא מדמית להדדי אין אומרים בטרפה זו דומה לזו שהרי הותכה מכאן ומתה התוכה מכאן והותה וימים זכין כשור לא אמרן אלא דצילי אבל עכרי טרפה וכי צילי נמי לא אמרן אלא דלא סריח אבל סריח טרפה הכוליא שהקטינה ברקה עד כפול בנסה עד כעובה ביונונית : (ניטל לחי התחתון · אמר רבי זירא ולא שנו אלא שיכול לחיות על ידי לעיסה והמראר אבל אינה יכולה לחיות על ידי לעיסה והמראה טרפה) : ניטלה האם שלה · תנא הוא האם היא טרפות והיא שלפוחית : והרותה בידי שמים כשרה · תנו רבנן יאיזוהי הרותה כל שצמכה ריאה שלה בידי שמים כשרה בידי אדם טרפה ר"ש בן אלעזר אומר אף בידי כל הבריות איבעיא להו רבי שמעון בן אלעזר אריש קאי ולקולא או אסיפא קאי ולחומרא ת"ש דתניא יהרותה בידי אדם טרפה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בידי כל הבריות רבה בר בר חנה הוה קאזיל במדברא אשכח הנהו דיכרי דצמיק ריאה דידהו אתא שאיל בי מדרשא אמרי ליה בקיימא איתי משיכלי חיורי ומלינהו טיא קריבי ואנחינהו טעא לעת או הדרן ביין בידי שמים היא וכשרה ואי לא טרפה בסיתא איתי משיכלי שיזומי ומלינהו מיא פשורי ואנחינהו מעת לעת או הדרא בריא כשרה ואי לא טרפה : הגלודה · תנו רבנן הגלודה ר' מאיר מכשיר וחכמים פוסלים וכבר העיד אלעזר ספרא ויוחנן בן נורנדא על הגלודה שפסולה אמר רבי שמעון בן אלעזר חזר בו ר' מאיר מכלל דלרבי שמעון בן אלעזר פליג רבי מאיר בגלודה ותניא יאמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי מאיר וחכמים על הגלודה שפסולה וכבר העיד רבי אושעיא בנו של ר' יהודה הבשם לפני רבי עקיבא משום ר' טרפון על הגלודה שפסולה ואם נשתייר בו כסלע כשרה אמר רב נחמן בר יצחק מאי לא נחלקו לא עמד רבי מאיר במחלוקתו : אמר מר אם נשתייר בו כסלע כשרה היכא אמר רב יהודה אמר שמואל יעל פני השדרה כולה איבעיא להו דאריך וקטין דכי מצרף לה הוי כסלע או דלמא ברוחב סלע יעל פני השדרה כולה ת"ש דפריש רבי נהוראי משמיה דשמואל יברוחב כסלע על פני כל השדרה כולה רבה בר בר חנה אמר מראשי פרקים רבי אלעזר בן אנטיגנוס משום רבי אלעזר בר' יאי אמר יסקום טיבורו בעי רבי יאי בר ישמעאל ניטל מקום השדרה וכולו קיים ניטל מקום טיבורו וכולו קיים ניטלו ראשי פרקים וכולו קיים מאי יתיקו אמר רב כל העור כולו מציל בגלודה חוץ מעור בית הסרסות וו' יוחנן אמר אפי' עור בית הסרסות נמי מציל בעא מיניה רבי אסי מר' יוחנן עור בית הסרסות מהו ישיציל בגלודה אמר ליה מציל אמר ליה ליאל תקנינהו רבינו יאלו שעורותיהן כבשרן עור בית הסרסות אמר ליה יאל תקנינהו כוית מעור של תחת האליה חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ למקומו פגול וחייבין עליו כרת אליעזר בן יהודה איש אכלים אמר משום רבי יעקב וכן היה ר' שמעון בן יהודה (יאיש) עיכום אומר משום ר' שמעון אחד עור בית הסרסות ואחד עור הראש עור על גבי הרך ואחד ··· של תחת האליה וכל שמנו חכמים גבי שומאה אלו שעורותיהן כבשרן

להביא

געלערנט דאָס אויב אײנער שנײדט ארויס עפּעס אַן אבר פון ג'ם קינד וואָס די בהמה האָט אין זיך, איז דער אבר מותר צו עסן, ווײל עס איז מותר געווארען דורך דער שחיטה פון דער מוטער, און עס הייסט קיין אבר פון א לעבעדער בהמה ווײל דער פסוק זאָגט מכל בבהמה תאכל פון אלעם וואָס איז אין דער בהמה מעגסטו עסן, פון אלעם איז געמיינט א טײל פון אלעם, אבער אז ער שנײדט ארויס די מילץ אדער א נער אפילו וועז ער לאָזט די מילץ אדער די נער אינסויט ביז מען שעכט אפ די בהמה, טאָר מען זיי ניט עסן צוליב עס איז אבר מן החי, דאָס ווערט ארויס געלערנט פון פסוק אותה תאכלו איהר מעגט איהר עסן, און אותה איז געמיינט אלם אַנאַנצע בהמה דאָס הייסט נאָר ביי א גאַנצע זאָר האָב איך דיר געזאָגט מכל בבהמה תאכלו, דאָס אפילו א טײל פון דער גאַנצער זאָר מעגסטו איר עסן פון אינוועניג אין דער בהמה, דאָס איז דער עובר, אבער א טײל פון דער בהמה אליין ווען ער שנײדט אוים בעפאָר איהר שחיטה, אפילו ער לאָזט עס דאָרט ביז איבער דער שחיטה, הייסט עס אבר מן החי און איך האָב עס דיר ניט ערלויבט, אלענפאלס איז דאָך געדרונגען פון דאַנען דאָס די בהמה אליין מעג ער יא עסן, מיינענדיג דערמיט דאָס די בהמה אליין איז ניט נעווארען טרפה דורך זיין אויסשנידען, זהסט דאָך גוט דאָס א נקב אין דער מילץ אדער נער איז ניט טרפה, דען יעדער נקב איז דאָך א שניט, און די משנה ווייטער זאָגט דאָך דאָס בלויז די אויסגעשניטענע מילץ אדער נער איז אסור צוליב אבר מן החי אבער די בהמה אליין איז ניט טרפה נעווארען צוליב דעם שניט וואָס איז נעווים א נקב? ענטפערט די גמרא הוא הדין דאפילו בהמה נמי אסורה, אײדי דתנא רישא מותר באכילה, תנא נמי סיפא אסור באכילה, לעולם איז דערזעלבער דין, דאָס אפילו די בהמה אליין איז אויך אסור, אײ וואָלט ער דאָך דאָרפען זאָגען דאָס די טחול און כוליא מיט דער בהמה זענען אסור? נאָר ווײל ער לערנט שוין איז דער רישא דער עובר איז מותר צו עסן, לערנט ער אויך שוין איז דער סיפא טחול אדער כוליא איז אסור צו עסן, אבער עס איז ניט געמיינט צו ארויסציהען די בהמה אליין פון דעם איסור, ווײל א נקב איז פיל ערגער ווי ווען די גאַנצע מילץ זאָל פשהלען צוליב דעם וואונד וואָס איז דורך און דורך, ואי בעית אימא ניקב לחוד ונחתך לחוד, און אז דו ווילסט ווען איד דיר ענטפערן דאָס געלעכערט איז אנדערש און אויסגעשניטען איז אנדערש, געלעכערט איז אנדערש מיט דעם וואָס דער וואונד ארבעט טויטליך נעגען דער בהמה, אבער איז גאַנצען אויסגעשנ טען קען זיך פארהיילען: נמלו הכליות: אמר רכיש בר פפא משמיה דרב לקתה בכוליא אחת טרפה, אמרי במערבא, והוא? דמטאי לקותא (דף נה ע"ב) למקום חריץ, רכיש בר פפא האָט געזאָגט איז נאָמען פון רב אויב די בהמה איז געשלאָגען אויף איין נער, דהיינו זי האָט געקראָגען מאטעריא איז זי א טרפה, אין ארץ ישראל האָט מען געזאָגט, ווען זאָגען מיר א טרפה? אז דער שלאָג האָט דערגרייכט מיט זיין מאטעריע ביז'ן גריבעל אין דער מיטען נער, וואו די אדערן זענען קאַנצענטרירט, והיכא מקום

חריץ? לחיורא דתותי מתני, און וואו איז דער פלאץ פון חריץ? געגענאיבער
ווייסען חלב וואס איז אונטער די לענדען, אמר ר' נחוניא שאילתינהו
לכולהו טרופאי דמערבא ואמרו לי הלכתא כרכיש בר פפא, ולית
הלכא כרב עוירא, ר' נחוניא האט געזאגט איד האב געפרעגט די אלע
מורי הוראות ביי טרפות אין ארץ ישראל, האבען זיי מיר געזאגט דאס
די הלכה איז ווי רכיש בר פפא געגען מאטעריע אין דער ניר אז עס
איז טרפה, און עס ניט די הלכה ווי רב עוירא געגען א נקב אין דער
מילץ, (דרב עוירא נמי) לא אמרן אלא בקולשיה, אבל בסומכיה
טרפה און מיר זאגען אויך ניט אז די הלכה איז ניט ווי רב עוירא ביי א
נקב אין דער מילץ, צייטענס דער נקב איז אין דינען פלאץ אבער אין דער
מיטען וואו די מילץ איז גראב, איז עס טרפה, ואי אישתייר ביה כעובי
דינר זהב כשרה, און אויב די נאדעל איז ניט דורך, איבערלאזענדיג ביי
דער מילץ א גרעב פון א נאלדענעם דינר איז כשר, אמרי במערבא כל הפוסל
בריאה כשר בכוליא שהרי נקב פסול בריאה וכשר בכוליא, וכל שכן
היכא דכשר בריאה כשר בכוליא, אין ארץ ישראל האט מען געזאגט די
זאך וואס פסל"ט ביי א לונג איז כשר ביי א ניר, ווייל מיר זעהען דאך
דאס א נקב איז פסול ביי דער לונג און כשר ביי דער ניר, און געווים אזוי
איז ביי א זאך וואס איז כשר ביי דער ריאה אז זי איז כשר ביי דער ניר,
מתקיף לה ר' תנחומא וכללא הוא והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול
בכוליא, והרי מים זכין דכשרים הכא והכא, האט ר' תנחומא א קשיא
געפרעגט איז דעז אזוי א כלל, מיר זעהען דאך ביי וואסער אז מען
געפינט אין דער לונג אדער ניר, אויב די וואסער איז שוין מאטריע איז ביי דער
ריאה כשר און ביי דער ניר פסול און אויב די וואסער איז נאך ריין ניט
קיין מאטעריע איז כשר דא און דא? אלא אמר רב אשי טרפות קא מדמית
להדדי? אין אומרים בטרפות זו דומה לזו, שהרי חותכה מכאן ומתה
חותכה מכאן וחיתה, נאר האט רב אשי געזאגט טרפות געהסטו גלייכען
אייניג צו דער אנדערער, עס איז ניט קיין כלל מען זאגט ניט ביי
טרפות, די איז גלייך צו די, ווייל מיר זעהען דאך אז מען שניידט פון דאנען
שטארבט זי און אז מען שניידט פונדאנען וואס איז צומאהל נאהענטער
פון לעבענסשטראם, און זי בליבט לעבען, ומים זכים כשרים לא אמרן
אלא דצילי אבל עכירי טרפה, און וועגען ריין וואסער זאגען מיר אויך
ניט אלס כשר, נאר אז די וואסער איז לויטער, אבער אז די וואסער איז
שוין שמוציג איידער זי געהט ווערען מאטעריע, איז טרפה, וכי צילי
נמי לא אמרן אלא דלא סרח אבל סריח טרפה, און אז די וואסער
איז נאך לויטער זאגען מיר אויך ניט אלס כשר, נאר אז זי איז ניט פאר־
שטונקען אבער אז זי איז פארשטונקען איז טרפה, דעז דאס איז א סימן
אז זי איז ווי שוין מאטעריע, הכוליא שהקטינה, בדקה, עד כפול,
בגסה עד כענבה בינונית, אז א ניר איז צוליב עפעס א קראנקהייט
פארקלענערט געוואָרען, איז הער דין ביי די קלייגע בהמות, ביז זי איז
פארקלענערט געוואָרען ווי אז ארבעס די גרויס, און ביי די גרויסע בהמות
ווי א מיטעלע טרויב: ניטל לחי התחתון: אמר ר' זירא לא שנו אלא
שיכול לחיות על ידי לעיטה והמראה, אבל אינה יכולה לחיות ע"י לעיטה

והמראה טרפה, האט ר' זירא געזאגט: די חכמים האבען ניט געלערנט
וועגען די אונטערשטע באק מיט די ציינער אז ער פעהלט, אז עס איז כשר,
נאר אז זי קען לעבען דורך אריינשיטען אדער שטאפען איהם, אבער
אז די בהמה קען ניט לעבען דורך פילען אדער אנשטאפען איהר איז זי
טרפה: ניטל האם שלה: ותנא היא האם היא טרפחת והיא שלפוחית,
דאם איז געמיינט אויף דער געבערמוטער, דאם זעלבע איז אונטער דעם
נאמען טרפחת אדער שלפוחית: וחרותא בידי שמים כשרה: תנו רבנן
איזהו חרותא? כל שצמקה ריאה שלה בידי שמים כשרה בידי
אדם טרפה, די רבנן האבען געלערנט וואם הייסט חרותא? די וואם
איהר לונג איז איינגעשרומפען, אז דאם געשעהט דורכ'ן הימעל איז כשר,
דורך א מענשען איז טרפה, די קראנקהייט געשעהט דורך איבערשרעקען
זיך, ר' שמעון בר' אלעזר אומר אף בידי כל הבריות, ר' שמעון זאגט
אפילו דורך יעדער באשעפענים אז זי שרעקט זיך איבער אוז זי קריגט
דאם, איבעיא להו ר' שמעון בר' אלעזר ארישא קאי ולקולא, או אסיפא
קאי ולחומרא? האבען די בני הישיבה געפרעגט, דאם וואם ר' שמעון זאגט
דורך יעדער באשעפענים, צי באציהט ער זיך אויף דער רישא וואם זאגט
בידי שמים, אז אלע אויסער א מענש הייסט גלייך ווי דורכ'ן הימעל ווען
זי דערשרעקט זיך דורך א דונער,אוז עס איז כשר, צי באציהט ער זיך
אויף דער סיפא וואם זאגט בידי אדם אז אלע זענען גלייך ווי דורך א
מענש וואם איז טרפה, דאם הייסט נאר בלויז דורך א דונער וואם קומט
דירעקט דורכ'ן הימעל איז כשר,אבער דורך אלע באשעפענישען ווי אויך
א מענש איז טרפה, וואם הייסט לחומרא, ווי איז דאם נעמיינט? תא שמע
דתניא חרותא בידי אדם טרפה, ר' שמעון בן אלעזר אומר אף בידי
כל הברות, קום איך וועל דיר אויפקלערען, מיר האבען נעלערנט א חרותא
דורך א מענשען איז טרפה, ר' שמעון זאגט אויך דורך אנדערע באשעפענישען
איז א חרותא טרפה, זעהסט גוט דאס ר' שמעון נעהט צו הארבערן די זאך
רבה בר בר חנא הוה קאזיל במדברא אשכח הנך דיכרי דצמיק ריאה
דידהו,אתא שאיל בי מדרשא, רבה בר בר חנא איז געגאנגען אין דער
מדבר האט ער דארט געפונען ווידער ביי וועלכע די ריאה זייערע זענען
נעווען איינגעשרומפען, איז ער געקומען פרעגען אין בית המדרש, אמרו
ליה בקייטא אייתי משיכלי חיורי ומלינהו מיא קרירי ואנחינהו
מעת לעת אי הדרן בריין, בידי שמים הוא וכשרה, ואי לאו טרפה,
האבען זיי צו איהם געזאגט אום צו וויסען צו דאס איז געשעהן דורכ'ן
הימעל צו דורך א מענש, דארף מען אזוי טאן, איז זאמער נעם א ווייסע
ערדערנע כלי און פיל איהר אן מיט קאלט וואסער, און האלט זיי דארט
אין דער כלי אמעסלעם, וועלען זיי צוריק ווערען נעזונד, איז עס געווען
דורכ'ן הימעל און עס איז כשר, און אויב ניט איז עס א טרפה, במיתא
אייתי משיכלי שיחומי ומלינהו מיא פשירי ואנחינהו מעת לעת,
אי הדרה בריא כשרה ואי לא טרפה, און איז ווינטער ברענג שוואַרצע
כלים, און פיל זיי אן מיט לעבליד וואסער, און האלט עם דארט א מעסלעם,
וועלען זיי צוריק נעזונד ווערען איז כשר, און אויב ניט, ניט: הגלודה:
תנו רבנן הגלודה ר' מאיר מכשיר וחכמים פוסלין, וכבר העיד

ר' אלעזר ספרא ויוחנן בן גודגדא על הגלודה שפסולה, די רבנן האבען געלערנט, דאם גלודה וואו די פעל איז צופאלען געוואָרען צוליב עפעס א קראנקהייט, ר' מאיר איז מכשיר אוו די חכמים פסל'ן אוו שוין לאנג האבען אלעזר אוו יוחנן בן גודגדא ערות געזאגט אויף גלודה דאם זי איז פסול, אמר ר' שמעון בן אלעזר חזר בו ר' מאיר, מכלל דלר' שמעון בן אלעזר פליג ר' מאיר בגלודה,האט ר' שמעון בן אלעזר געזאגט דאם ר' מאיר האט צוריקגעצויגען דערפון אוו האלט אויך דאם גלודה איז פסול, ווייזט דאך פון דעם אויס, דאם נאך ר' שמעון נאך האט ר' מאיר בעפאר געקריגט אוו געהאלטען אז עס איז כשר, והתניא אמר ר'שמעון בן אלעזר לא נחלקו ר' מאיר וחכמים על הגלודה שפסולה, וכבר העיד ר' אושעיא בנו של רבי יהודה הבשם לפני ר' עקיבא משום ר' טרפון על הגלודה שפסולה, ואם נשתייר בו כסלע כשרה? מיר האבען דאך געלערנט ריין ארוים אין א ברייתא, דאם ר' שמעון בן אלעזר האט געזאגט, אז ר' מאיר מיט די חכמים האבען נאר ניט געקריגט מיט די חכמים וועגען גלודה, דאם זיבער זי איז פסול, אוו שוין לאנג ווי ר' ר' אושעיא דער זוהן פון רב יהודה הבשם האט ערות געזאגט פאר ר' עקיבא איז נאמען פון ר' טרפון דאם גלודה איז פסול, אוו אויב עם איז נעבליבען פון דער פעל א שטיקעל אלם נאניג די גרום פון א סלע איז כשר, זהסט דאך גוט דאם ר' שמעון האלט אז ר' מאיר האט קיינמאל ניט געקריגט צו מכשיר זיין גלודה? אמר רב נחמן בר יצחק מאי לא נחלקו? לא עמד ר' מאיר במחלקותו, האט רב נחמן בר יצחק געזאגט ווייסטו וואם עם מיינען די וועלטער לא נחלקו? ר' מאיר האט ניט געקריגט ער איז ניט נעבליבען ביי זיין קריגען, דען ער האט זיך צוריק געצויגען פון דער סברה: אמר מר אם נשתייר בו כסלע כשרה היכא? אמר רב יהודה אמר שמואל על פני השדרה כולה, וואו מיינט דאם עם זאל בלייבען ווי א סלע די גרוים? האט רב יהודה געזאגט אין נאמען פון שמואל אז עם איז געמיינט אז עם בלייבט נאניג א פאם פעל ווי א סלע די גרוים איבער דער נאנצער לענג פון שדרה, איבעיא להו דאריך וקטין, דכי מצרף לה הוי כסלע, או דלמא ברוחב סלע על פני השדרה כולה? האבען די בני הישיבה געפרעגט, ווי איז דאם געמיינט, צו איז דאם געמיינט לאנג אוו שמאל, ווייל עם קען זיך צוזאמענעמען, דאם אין אלעם איז פארשן אסלע, אדער פלייבט איז דא נעמיינט בריט ווי א סלע איבער דער נאנצער לענג שדרה? תא שמע דפירש רבי נהוראי משמיה דשמואל ברוחב סלע על פני כל השדרה כולה,קום איך וועל דיר אויפקלערען דען רב נהוראי האט באשוידט אין נאמען פון שמואל דאם עם איז געמיינט די בריט פון א סלע איבער די נאנצער לענג פון דער שדרה, רבה בר בר חנה אמר ראשי פרקים, רבי אלעזר בן אנטיגנוס משום ר' אלעזר ברבי ינאי אמר מקום טיבורו, רבה בר בר חנה האט געזאגט אז עם בלייבט נאניג ווי א סלע די גרוים אויף יעדען שלאם וואו נאר צוויי טיילען גלידערן זיך צוזאמען, ר' אלעזר בן אנטיגנוס זאגט אין נאמען פון ר' אלעזר בר' ינאי, דאם דער פלאץ דארף זיין ביים נאפעל וואם זאל בלייבען נאניג ווי א סלע

די גרוים, בעי רב ינאי בר שמואל ניטל מקום השדרה וכולו קיים
ניטל מקום טיבורו וכולו קיים ניטלו ראשי פרקים וכלו קיים מאי?
האט ר' ינאי בר' ישמעאל געפרעגט, לויט די אלע וועלכע יעדער פון זיי
זאגט אז אנדער פלאץ, ווי איז דער דין, אז דער פלאץ פון שדרה פעהלט
נאר די איבריגע גאנצע פעל איז גאנץ, אז דער פלאץ וואו דער נאפעל איז,
פעהלט דארט די פעל, און די רעשט איז אינגאנצען דא, אז ביים צוזאמענ־
גלידערונג פעהלט און די רעשט פעל איז גאנץ, ווי איז נאד זיי דער דין?
תיקו בלייבט די פראגע שטעהן, אמר רב כל העור כולו מציל בגלודה
חוץ מעור בית הפרסות, רב האט געזאגט יעדער פלאץ פון דער גאנצער
פעל וואו נאר עס בלייבט גאנץ די גרוים פון א סלע, קען רעטען ביי גלודה
וויל פון דעם שטיקעל פלאץ אן קען צוריקוואקסען און אויסהיילען די
גאנצע פעל, אויסער די פעל פון די טייל פים וואו קלואין זענען שוין,
ור' יוחנן אמר אפילו עור בית הפרסות נמי מציל, און ר' יוחנן זאגט
דאם אפילו די פעל פון לעצטען טייל פוס קען אויך ווירקען צו רעטען די
גאנצע פעל, בעי מיניה רבי אסי מר' יוחנן עור בית הפרסות מהו
שיציל בגלודה? אמר ליה מציל, האט רבי אסי געפרעגט פון ר' יוחנן
צו די פעל פון לעצטען טייל פוס רעטעט פון גלודה? האט ר' יוחנן געזאגט
צו איהם עס רעטעט, אמר ליה לימדתנו רבינו אלו שעורותיהן כבשרן,
עור בית הפרסות? האט ר' אסי געזאגט צו ר' יוחנן, אונזער רבי, דו
האסט דאך אונז געלערנט געגען טומאה, דאם די זענען וועלכע זייער פעל
ווערט טמא ווי די פלייש, און רעכענט אויס די פעל פון בית הפרסות,
דאם זי האט ניט דעם דין ווי די גאנצע פעל? אמר ליה אל תקניטני
שבלשון יחיד אני שונה אותה, האט ר' יוחנן צו איהם געזאגט זאלסט
מיך ניט דערצערענען צו פרעגען פון דער משנה (דף ק"ב), דען איד האב
איהר געלערנט אין נאמען פון א יחיד, דאם איז ר' שמעון אויף וועמען
די חכמים קריגען, דתניא השוחט את העולה להקטיר כזית מעור
של תחת האליה חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פיגול
וחייבין עליו כרת, דען מיר האבען געלערנט אין א בריית'א, אז אייניר
שעכט אן עולה מיט'ן געדאנק צו דעמפען א כזית פון דער שטיקעל פעל
אונטערן ווידעל וואס איז וויד אוז ראוי ווי די פלייש ניט איז זיין
פלאץ, איז די עולה פסול און עס קומט ניט קיין כרת, אבער אז ער שעכט
מיט'ן געדאנק צו דעמפען, ניט אין זיין צייט, איז עס פגול און עס קומט
כרת, אליעזר בן יהודה איש איבלים אמר משום ר' יעקב וכן היה
ר' שמעון בן יהודה איש עיכום משום ר' שמעון, אחד עור בית
הפרסות ואחד עור הראש של עגל הרך ואחד עור של תחת האליה,
אליעזר בן יהודה א מאן פון איבלים האט געזאגט אין נאמען פון ר' יעקב,
און אזוי האט אויך געזאגט ר' שמעון בן יהודה איש עיכום אין נאמען
פון ר' שמעון, דאם סיי עור בית הפרסות און סיי דער עור פון קאפ פון
א קליין קעלבעל און סיי די פעל פון אונטער דער אליה, איז דער זעלבער
דין ביים געדאנק פון פיגול, וכל שמנו חכמים גבי טומאה אלו שעורותיהן
כבשרן און אויך די אלע וועלכע די חכמים האבען וויטער געזעהלט אין

להביא עור בית הבושת תיון למקומו פסול ואין בו כרת תיון לזמנו פגול וחייבים עליו כרת: **מתני'** ואלו טריפות בעוף ינקובת הושט ונפסוקת הגרגרת יהכתה חולדה על ראשה מקום שעושין, אותה טרפה יניקב הקורבנו ויניקבו הדקין ונפלה לאור ונחטו בני מעיה אם יירוקים פסולין אם אדומים כשרים יודרסה וטרופה בכותל או שריצצתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעט לעת ושחטה כשירה: **גמ'** רב ושמואל ולוי דאמרי מכנים ידו לפנים וברוך אם מכבין ועולה טרפה ואם לאו כשרה היכא למאן דאמר יעד דמנקיב קרמא תתאה אלא. למאן דאמר אנקיב עלאה אע"ג דלא אינקיב תתאה ניתיש דלמא עלאה אינקיב תתאה לא אינקיב אי איתא דאינקיב עלאה תתאה אב רובייה מיפקע פקע אמר זעירי אין בדיקה לחולדה מפני ששינוי דקות וכי שינוי דקות מאי הוי אמר רב אושעיא מפני ששינוי דקות ועמומות כי סליק לנהרדע שלח להו יידבריששאמרתי לפניכם טעות הן בידי ברם כך אמרן משמיה דר' שמעון בן לקיש בורסקין לחולדה ביד אבל לא במסמר וריבי יוחנן אמר אף במסמר ובפלוגתא דר"י וריבי נהמיה הוי בדיק בידא והוי בדיק במחטא מאן דבדיק בידא אמר ליה למאן דבדיק במחטא יעד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל אמר ליה מאן דבדיק במחטא למאן דבדיק בידא יעד מתי אתה מאכיל לישראל נבילות וטרפות והא שתורטה היא אלא טריפות שמא ניקב מרום של מוח תסתים דרבי יהודה הוא דבדיק בידא דתניא יירבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה בורסקין לחולדה ביד אבל לא במסמר נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח תסתים הא גיפא קשיא אמרת בורסקין לחולדה ביד אבל לא במסמר אלמא אית ליה בדיקותא והדר תני נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח אלמא לית ליה בדיקותא סיפא אתאן לעוף של מים דואיל ואין לו קרום אין לו כרום סלקא דעתך אלא הואיל וקרומו רך אמר ליה רב נחמן לרב ענן מר אמר שמואל בדיק בידא ומכשר והנא הברין אמר רב בדיק בידא ומכשר יהתני לוי טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח א"ל ההוא בעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא הואיל וקרומו רך ההיא תרנגולת דהואי בי רב חנא שדרה לקמיה דרב מתנא נשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח הואי ואכשרה א"ל יהתני לוי טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח א"ל התם בעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא אימא הואיל וקרומו רך רב שיבזי בדיק בשמשא רב יסר בדיק במיא רב אחא בר יעקב בדיק

לדביא עור של בית המטבח. לקבר מתים ולחול לכבי שהי בית הטבילה ומשום דלית להאי תנא זה נדרו שאבי כל המנדר שם תפלתן לחינם צעולה לתן שלהי לכבים · בית הבושת · בית הריחם של נקבה:

מתני' ואלו טריפות בעוף · ף על גב דכל טריפות דבהמה כעוף נעוף אני לעוריכו ליה לגמרי נקבה הוסיפו ומשום פסוקת הגרגרת והנה לימרך דלת תיתי הואיל ואיתיה של עוף לא נפיש הכא כאבר בקיבול אחד לתיתי גרגרת מני מיעקר מקום שכוסה לופה נרפא דמיתי נקיבת הקנים דלת תיתי מיעקר כשאבר העגם גלא נקבה קרום בדחולדי' נקוב בעוף של מים וניקבו הדקין ומשום דקבאי ליתהני כיפא נבי חלי כבירים ילחי נבי מעיה ונקבו ניקבו ולא תיתי ק"ו שחיטה ושיעור תיעקר בזיתים לחולדה · הכתה חולדה על ראשה חיינן לנקיבת קרום הכתה בשפתה בניים דלמי בין תוקן לניל (לף נג ·) ס"ד דרוסה לחולדה נעופים וכל בבגד החלב ניערפה בה · נחמני כיון שחזרת לתוכה ונפסקה ונחתכן נמצן (לקמה ה) ניני הוקרמו . אם תיריקו ונפרס נגמ' לב וקוקבן חמוקין שקורקו יזרוקין מהדיני מם לחדוני· חלב והקרקבן מהשמנין שלא בשחיטה הרחם שלמן דרסה · חדם בהגלו לו שרפרפה בשחיטה הכה בה בשחיטה או שרצצתה בהמה דלימ לגרסינן לחני חלחה ושם ריקוק לניבים ועדיין מפרכסה הם שהחה ושעה בעוף ובחטה בכירה ועדיקה בניל כלחוקן) בניקבו (לף ה ·)

גמ' מבנים ידו בפני של עוף שבשכמו חולדה בראשו ועדיק דוחק לעצמו כלפי חד הגיף ומשום כחוק להעלה שם חמות ונמלנן ויגלה דרך נקב הכיסה **טריפה** שאין ניקב הגיפה לפאן דאמר בניל (לף ומ ·) נני ניקב הקרום עד דמיקב עילאה ותתאה שפיר אלא לפאן דאמר דעיקב עילאה לחודיה כי לא ומלנן לחולי כבירה דלמא עילאה מיקב ותתאה קיים **אתאה** מיפקע בדחיפה לנעב כבדוחפו לתוכה . אין בדיקה לחולדה · לנשבת חולדה : **מפני** ששינוי דקות · ותפי ניקב הקרום פעמים שאין חמות יולא על ידי החיפ' לנעב פתיך · מאי הוי · לי לפשר ילא ומלנן פומיה · ועקומות · ניקב מלבסון וכשחמות כדחף למעלה העגם קימון ושעה כשנגד שנקב העגם תיו כבגד נקב הקרום : כי סליק יעירי · ומלנן לפהדעת ביד כדמוקי לניל מכרע יד כי : אבל לא במסמר · ולמעלה ומניכו על הנקב לרחות הם יתגבר הקרום ושותה לת תגבלת מחלה לחתר שחעם יפנומם שליו נקוב ואמנומר נוקבו ומעפיד ונוון שמחל : אף במסמר · בדקן ולא חיישינן לרגלת חיכו נקב ניי בידו כדמוסיפנ.

במתני' · כדפרישי מנוקמר : ניקב קרום · מפני שמיכי דקות ומקומות חיו ומלנן : אבל לא במסמר · מפני שמוכלה ממנון על שלחל . נשבר העצם · לקנים פריך : וקרומו רך · שלבך כי כשבר העצם הו לית ליה קלי קרום : **אמר** ליה רב נחמן לרב ענן · ממכי נחזי · **מר אמר** · תחה מעלת כי מלחים שמולה מחות בדיק לנשבת חולדה לגה מחיקו שמם לחדיים ולח חוכי חמרי לגה כי דלחי ומה מני לי כו · כענין בעוף · מחידי דלחיים בעוף חעמם וניה שכוקות ניתמהו **משמש** : בדיק בשמשא · גבי חמום ומקבל חם ילחה נקב מחחלל יפה לבדיקה :

כח ·

דער משנה דף קכ"ב (דף נ"ו ע"א) להביא עור בית הבושת, אריינצונעמען אלע דא פון דער משנה דארט איז מען ניט נעדארפט ווי אריינצונעמען די פעל ביים בית הרחם וואו די געבורט נעהט דורך,דען אלעס איז שוין דא נערעכענט אויסער בית הבושת אוז שלי' נעהערט ניט ביי אז עולה וואס איז א זכר, חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת, אט פאר די אלע אויסגערעכענטע עורות, קומט פאר חוץ למקומו ניט קיין כרת, נאר דער קרבן איז בלויז פיגול, אוז פאר חוץ לזמנו קומט אויך כרת, זעהסט דאך גוט דאס נאר ר' שמעון רעכענט עור בית הפרסות, אבער דער ערשטער תנא רעכענט נאר דעם עור אונטער דער אליה: מתני' ואלו טרפות בעוף נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת, הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה, אוז די זענען די טרפות ביי אן עוף, א געלעכערטער וושט אוז א געשפאלטענע גרגרת, אדער א חולדה האט איהר נעשלאגען איז קאפ, מיינענדיג א בים נעטאן אין קאפ איז פלאץ וואו עס מאכט איהר א טרפה דהיינו וואו עס איז צו באזארגען עס האט דערגרייכט די שאל פון מוח, ניקב הקורקבן ניקבו הדקין, נפלה לאור ונחמרו בני מעיה, אז דער פופיק איז נעלעכערט געווארען די קישקעלער זענען נעלעכערט געווארען, אז זי איז אריינגעפאלען איז פייער, אוז די נעדערים זענען פון דעם פארענדערט געווארען איז קאליר אם ירוקים פסולין אם אדומים כשרים, אויב די רויטע ארגאנען זענען גרין געווארען, ווי אשטייגער די הארץ דער פופיק אוז לעבער, איז טרפה, אויב זיי זענען נעבליבען רויט איז כשר, אוז גרינע אז זיי ווערען רויט איז טרפה, דרסה וטרפה בכותל או שריצצתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה, אז א מענש האט איהר א טראט נעטאן מיט'ן פוס אדער ער האט מיט דעם עוף א קלאפ נעטאן צום וואנד אדער א בהמה האט איהר א קלאפ נעטאן מיט איהרע טריט איז טרפה, ווייל עס איז צו באזארגען אויף צערפיהרונג פון אלע איבריס, ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה, אז א מענש האט איהר א טראט זי לעבט אזוי אמעסלעם אוז ער שעבט איהר איז כשר, נאר מען דארף איהר בודק זיין: גמ', רב ושמואל ולוי דאמרי מכנים ידו לפנים ובודק אם מבצבץ ועולה טרפה, ואם לאו כשרה, רב אוז שמואל אוז לוי האבען נעזאגט דאס א בים פון א חולדה אויפ'ן מוח פון אן עוף, קען מען בודק זיין אריינטוענדיג זיין האנד מיט'ן פינגער אדריק צוטוען צום גומען וואו עס ניט א קוועטש דעם מוח, אויב עס בלאזט דורך דורכ'ן בים ארויסקוועטשענדיג עפעס, איז טרפה, אויב ניט איז כשר, פרעגט די גמרא הניחא למאן דאמר עד דמנקיב קרמא תתאה אלא למאן דאמר אינקיב עילאה אף על גב דלא אינקב תתאה, ניחוש דלמא עילאה אינקיב, תתאה לא אינקיב? דאס וואלט רעכט זיין נאר דעם נאר וואס האלט אז עס איז אנדערש ניט טרפה ביז אויך די אונטערשטע הויט איז נעלעכערט, דאן איז די בדיקה א נעזיכערטע, אבער נאר דעם וואס האלט אז א טרפה איז אויך אויב בלויז די אויבערשטע הויט איז נעלעכערט, אפילו וועז די אונטערשטע איז נאנץ, לויט דעם נעדאנק ווי איז מענליך פון דער בדיקה צו ווייסען,

עס איז דאך צו באזארגען דאס פוליכט איז די אויבערשטע געלעכערט אוו
די אונטערשטע ניט אוו דעריבער קען עס ניט מבצע זיין? ענטפערט די
גמרא אי איתא דאינקב עילאה, תתאה אגב רוכביה מיפקע פקע, אויב
עס וואלט זיין אזוי, דאס בלויז די אויבערהויט איז געלעכערט, וואלט שוין
אויך די אונטערשטע הויט צוליב זיין דרוק ביי דער בדיקה דורכגעפלאצט,
אוו קיין אנדער וועג פאר דער בדיקה איז דאך ניטא, אמר זעירי אין
בדיקה לחולדה מפני ששיניה דקות, זעירי האט געזאגט דאס קיין בדיקה
העלפט ניט געגען א בים פון חולדה, וויל איהרע ציינער זענען דינע, פרענט
די גמרא וכי שיניה דקות מאי הוי? אוו אז איהרע ציינער זענען דין איז
וואס? אמר ר' אושעיא מפני ששיניה דקות ועקומות האט ר' אושעיא
געזאגט עס איז נעמיינט, צוליב די ציינער זענען דין אוו קרומע, סען דאך
זיין דאס די הויטען זענען געלעכערט געווארען קרומווועגס, איז אזא פאל
העלפט שוין ניט זיין דרוק ביי דער בדיקה עס זאל מבצע זיין, וויל די
שאל פון ביין איבער דעם נקב איז דאך גאנץ אוו האלט צוריק עס זאל ניט
מבצע זיין, כי סליק לנהרדעא שלח להו דברים שאמרתי לפניכם
טעות הן בידי, ווי זעירי איז ארויף פון בבל קיין נהרדעא האט ער צו
זיי געשיקט זאגען דאס די רייד וואס איך האב פאר אייך געזאגט איז א
טעות אין מיין האנד, דען די בדיקה העלפט יא, ברם כך אמרו משמיה דר'
שמעון בן לקיש בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר ור' יוחנן אמר אף
במסמר, אבער אזוי האט מען געזאגט אין נאמען פון ריש לקיש דאס מען איז
בודק געגען א חולדה מיט דער האנד ווי ערשט געזאגט אבער מען איז ניט
בודק מיט א נאגעל אריינטוענדיג אין דעם נקב צי ער וועט זיך פארהאלטען,
וויל צומאהל קען ער לעכערען מיט דעם מסמר אוו שאדען אידיש געלה, אוו
ר' יוחנן זאגט דאס אפילו מיט א מסמר מען אויך בודק זיין אוו עס
איז ניט צו באזארגען, ובפלוגתא דר' יהודה ור' נחמיה חד בדיק בידא
וחד בדיק במחטא, אוו זיי זענען אין דערזעלבער מחלוקת פון ר' יהודה
מיט ר' נחמיה דען אייגער האט אונטערזוכט מיט דער האנד אוו אייגער
מיט א נאדעל וואס מיינט ווי א מסמר, מאן דבדיק בידא אמר ליה למאן
דבדיק במחטא, עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל? דער וואס האט
בודק געווען מיט'ן האנד, האט געזאגט צו דעם וואס האט בודק געווען מיט
א נאדעל, ביז ווי לאנג וועסטו אזוי פארניכטען אידיש געלד? אמר ליה
מאן דבדיק במחטא למאן דבדיק בידא עד מתי אתה מאכיל לישראל
נבלות? האט געזאגט דער וואס איז בודק מיט א נאדעל צו דעם וואס
איז בודק מיט'ן האנד, ביז ווי לאנג וועסטו אזוי מאכען עסען צו אידען
נבלות? פרענט די גמרא נבלות והא שחוטה היא? אלא טרפות, שמא
ניקב קרום של מוח, דו רופסט עס נבלות, עס איז דאך געשאכטען? נאר
ער מיינט טאקע טרפות, צוליב טאמער איז געלעכערט די הויט פון מארך,
תסתיים דר' יהודה הוא דבדיק בידא דתניא ר' שמעון בן אלעזר אומר
משום ר' יהודה בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר, נשבר העצם
אף על פי שלא ניקב קרום של מוח תסתיים, עס איז נעדרינגען דאס ר'
יהודה איז דאס דער וואס איז בודק מיט'ן האנד, דען מיר האבען נעלערענט
דאס ר' שמעון בן אלעזר זאגט איז נאמען פון ר' יהודה, אז מען איז בודק

נאך א חולדה מיט'ן האנד ניט מיט א מסמר, אז עס איז געבראכעז דער שארבעז, חאטש די הויט פון מארד איז ניט געלעכערט, איז גוט געדרינגעז, פרעגט די גמרא הא גופא קשיא אמרית בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר אלמא אית ליה בדיקותא, והדר תני נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח, אלמא לית ליה בדיקותא? די גאנצע זאך איז זיך אליין איז דאך שווער, דו זאגסט מען איז בודק מיט'ן האנד ניט מיט א מסמר, זעהען מיר דאך אז עס האט א בדיקה דורכ'ן מויל, און נאכהער לערענט ער, אז אפילו בלויז געבראכעז דער ביין פון שארבעז, חאטש ניט געלעכערט די הויט פון מארד איז שוין טרפה, איז דאך געדרינגעז אז עס איז ניט פארזן דערביי קיין בדיקה דורכ'ן מויל? ענטפערט די גמרא סיפא אתאן לעוף של מים, די סיפא וועט אויסקומען אז עס באציהט זיך אויף א וואסער פויגעל וואס האט ניט קיין הויט אויפ'ן מארד, פרעגט די גמרא באלד אין לו קרום סלקא דעתך? אלא הואיל וקרומו רך, דו זאגסט עס האט ניט קיין הויט אויפ'ן מוח, ווי קען דאס ארויף אויפ'ן געדאנק? נאר אזוי איז געמיינט, עס איז גלייך ווי עס וואלט ניט האבען קיין הויט, וויל די הויט איז זעהר ווייך, איז ווי נאר דער ביין פון שארבעז איז געבראכעז איז עס שוין טרפה, וויל די הויט קען ניט באשיצען פון צו ווערען א נקב, אמר ליה רב נחמן לרב ענן, מר אמר, שמואל בדיק בידא ומכשיר, והונא חברין אמר, רב בדיק בידא ומכשיר, והא תני לוי טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף, יתר עליהן עוף נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח? האט רב נחמז געזאגט צו רב ענן דאס וואונדערט מיר שטארק דו האר האסט געזאגט דאס שמואל האט בודק געווען מיט'ן האנד און מכשיר געווען, און הונא אונזער חבר האט געזאגט דאס רב האט בודק געווען מיט'ן האנד און מכשיר געווען, לוי האט דאך געלערנט דאס די טרפות וואס די חכמים האבען אנגעצאהלט ביי א בהמה זענען די זעלבע צאהל געגען זיי דא אויך ביי אן עוף, מעהר אויף זיי מיט איינם ביי אן עוף איז פארזן, דער נשבר העצם וואס איז טרפה חאטש עס איז ניט געלעכערט די הויט פון מח, זעהסט דאך גוט דאס עס איז ניט פארזן קיין בדיקה ביי אן עוף דורכ'ן מויל צו זעהן אויב עס איז געלעכערט דער קרום פון מוח? אמר ליה החוא בעוף של מים, הואיל ואין לו קרום, אין לו קרום סלקא דעתך? אלא הואיל וקרומו רך, האט ער צו איהם געזאגט דאס לוי באציהט זיך אויף א וואסער פויגעל וואס האט ניט קיין קרום, דו זאגסט וואס האט ניט קיין קרום, ווי קען דאס ארויף אויפ'ן געדאנק, עס מוז דאך זיין א הויט? נאר עס איז געמיינט די הויט איז ווייך, ההיא תרנגולת דהואי בי רב חנא שדרה לקמיה דרב מתנא נשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח הואי ואכשרה, אמר ליה והא תני לוי טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף, יתר עליהן עוף נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח? עס האט געטראפען א שאלה ביי אהין ביי רב חנא האט ער איהר געשיקט פאר רב מתנא די שאלה איז געווען, דאס דער שארבעז איז געווען צובראכעז נאר דער קרום איז ניט געווען געלעכערט, און ער האט איהר מכשיר געווען, האט ער צו איהם געזאגט, לוי האט דאך געלערנט דאס די צאהל טרפות וואס די חכמים האבען געלערנט ביי א בהמה זענען פארזן

באלו נמי ועיין תוספות ד"ה אבל וכנכד בנכד וכנכד בתר בתרא. עמ"ש בחגיגה ד"ה אבל ולעמת מגיעת עליו

איבעיא להו קורו בערפחת לחזקיה וכו' נזפק להחזירה או לא מהו בערפחת להחזיר? כרבי נזפק אבל כרבי נזפק לא? כיצד? כגון שנתן לה כן נרוק רמ"י ופירוש הנפקחת לה חם הורן בערפחת לחזקיה כו' טורפן לכלבים ובן פי' ר"ח ופסק בערפחת לחזקיה והנפקחת לחלל הורו לחזקיה ואז תניא דתחם חבוש ליה מועד בדבר ויבשה וכו' עלפלוגתן חזר בו ורבי שמעון ב"י לחלק בן נחמיה לעיל דתניא לוי דלא תניא בערפחת שנתן יפר עליהן משום דלא ניחא ליה ורבי בפלוגתא כי היכי דלא תניא בעלה הנזלה לה יהודית ויהיה ים לתמוה אמאי לא ורבינא לן הכא חם הורו בערפחת ובנזפק בתמיהיה דרבי חד' נזוק ורבינא לן בפרק כירה (דף נח:) גבי חורה בתמורה כו' שומעין מפי החיעה להו הורה ונזורה להתיר יכר שומעין מפי להתיר תו דלמא חורה בתמורה להיתיר יכרי שומעין מפי להיתיר ונלחלה הנקר' נפקרים הכא הורו בערפחת להיתיר יכר' נזפק לה מבעיא להו להיתיר כי נזפק לה כרבי נזפק לה מבעיא להו דלמא הכא הפקחה ליה הכא חם הורו בערפחת להיתיר יוניעלת דפקחה ליה דבריה כחורכה ונוקבת בקרקדן (דף לב.) אמר רבי טרפון חזר בו טוהא בדבר ומכה רשע ליה והא רבינא לן בחם חם הורו בתמורה להתיר כגון שלא הלילוה בה בתורה שבע תחיה לעולה כר' שמעון דתניא כר' שמעון יכול אם כר' טרפון תחם כר' טרפון כו' פתיחה שבע לבל כר' שמעון דבר לא קניא להו ומכש דחם"ה ניחם לא קניא שיך בחם לתלות היתר בל הורה היתר בל הורה בה בל נר' היתירה בלי הלילוה בה נחות שבע לא שיך לאחור הטעם יו"ד לא הטעם ניין כראשון חם הלילוה ליה חידוי יניחין הו בחורות בר בהמה שבע לא שיך לתלות היתר בל הורה היתר בל הלילוה בה ני

געגען זיי אויך ביי אן עוף, אויב דער ארגאן איז פאראן ביי אן עוף, נאר איינס מעהר איז פאראן ביי אן עוף וואו דער שארבען איז צובראכען חאטש דער קרום איז ניט געלעכערט איז טרפה? אמר ליה התם בעוף של מים, הואיל ואין לו קרום, אין לו קרום סלקא דעתך? אלא אימא הואיל וקרומו רך, האט ער צו איהם געזאגט דארט ביי לוי שמועסט פון א וואסער פויגעל, וואם האט ניט קיין קרום, דאם הייסט עם האט ניט קיין קרום וויל ער איז ווייך, רב שיזבי בדיק בשימשא רב יימר בדיק במיא, רב אחא בר יעקב בדיק (דף נ"ו ע"ב) בגילא דחיטתא, רב שיזבי האט בודק געווען ביי דער זונליכט, רב יימר האט בודק געווען מיט וואסער, צי עם וועט דורנעצען דער פלאץ פון בים, אדער עם איז נעמיינט, ער האט אריינגענאסען וואסער אונטער'ן ברוך פון שארבען, אויב די הויט וואלט זיין געלעכערט, וואלט זיך די וואסער מישען מיט'ן מארך אליין, און וואלט וויים ווערען פונ'ם מארך, און רב אחא האט בודק געווען מיט א שפיץ פון א נאגעל, און געזעהן צו עם פארהאלט זיך אן דער הויט, אמר רב שיזבי הני אווזי דידן כעוף של מים דמיין האט רב שיזבי געזאגט אונזערע געגנ זענען גלייך ווי די וואסער פייגעל וואם האט ניט קיין בדיקה צוליב די וויכקייט פונ'ם קרום אויפ'ן מוח! נפלה לאור: אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן יהושע שיעור ירוקתן כשעור נקובתן, מה נקובתן במשהו, אף ירוקתן במשהו געגען דעם ברי האט ר' יוחנן געזאגט אין נאמען פון ר' יוסי בן יהושע, דאם דער שיעור פון גרין ווערען, איז ווי דער שיעור פון לעכערונג, פונקט ווי דער נקב איז במשהו וויפיל-עם-איז, אזוי דאם גרינווערען צוליב'ן פייער, בעי מיניה רב יוסף בריה דרב יהושע בן לוי מר' יהושע בן לוי, הוריקה כבד כנגד בני מעיים מהו? אמר ליה טרפה, האט רב יוסף דער זוהן פון ר' יהושע בן לוי געפרעגט ביי ר' יהושע בן לוי אויב די לעבער איז א ביסעל פארגרינט געווארען געגענאיבער די געדערים, ווי אזוי איז דער דין? האט ער צו איהם געזאגט עס איז טרפה, פרעגט די גמרא ולא יהא אלא ניטלה? זאל עס ניט ערגער זיין ווי ווען די לעבער ווערט פעהלען, וואם איז כשר? אמר רבא כיון שהוריקה כבד כנגד בני מעיים, בידוע שנפלה לאור ונחמרו בני מעייה וטרפה, האט רבא געזאגט אזוי ווי די לעבער איז פארגרינט געווארען געגענאיבער די בני מעיים איז שוין באוואוסט דאם זי איז ווארשיינליך אריינגעפאלען אין א פייער און די בני מעיים זענען בראנדיג געווארען וואם האט אויך באווירקט די לעבער: ר' יהושע בן לוי הויא ליה ההיא תרנגולא, שדריה לקמיה דר' אלעזר הקפר בריבי, אמר ליה ירוקין הוו ואכשרה, ר' יהושע בן לוי האט געהאט אזא הין, האט ער איהר געשיקט פאר ר' אלעזר הקפר בריבי, וואם איז א גרויסער מאן אין דעם דור, האט ער צו איהם געזאגט זיי זענען גרין און ער האט מכשיר געווען והא אנן תנן ירוקין פסולין? האט ער צו איהם געזאגט מיר האבען דאך געלערנט אין אונזער משנה דאם ירוקין זענען פסול? לא אמרו ירוקין פסולין אלא בקורקבן בלב ובכבד, האט ער איהם געענטפערט, די חכמים האבען ניט געזאגט דאם ירוקין זענען פסול נאר ביים פופיק, הארץ און לעבער, ועלכע זענען אין נאטור רויט, ווערען זיי פונ'ם פייער גרין, תניא נמי הכי באלו בני

מעיים אמרו בקורקבן בלב וכבד, מיר האבען אויך אזוי געלערנט אין אברייתא, דאם ביי די מעיים האבען דאם די חכמים געמיינט, זיי ווערען גרין, ביי א פופיק הארץ און לעבער ר' יצחק בר יוסף הוה ליה ההוא תרנגולתא שדריה לקמיה דרבי אבהו, ואמר ליה אדומין הוו וטרפה, ר' יצחק בר יוסף האט געהאט אזא היז האט ער די שאלה געשיקט פאר ר' אבהו און ער האט צו איהם געזאגט זיי די בני מעיים זענען רויט און דעריבער טרפה, והא אנן תנן אדומין כשרין? אמר ליה אדומין שהוריקו וירוקין שהאדימו טרפה, לא אמרו אדומין כשרין אלא בלב בקורקבן ובכבד, האט ער איהם צוריקגעפרעגט מיר האבען דאך געלערנט אין משנה דאם אדומין זענען כשר? האט ער צו איהם געזאגט, עס איז געמיינט דאם רויטע ווערען גרין און גרינע ווערען רויט דאמאלסט איז טרפה, זיי האבען ניט געזאגט אויף רויט ווערען כשר, נאר ביים הארץ פופיק און לעבער ווען לעבע זענען איז זייער נאטור רויט, אמר רב שמואל בר חייא אמר רבי מני אדומין שהוריקו ושלקו וחזרו והאדימו, כשרין, מאי טעמא? קיטרא עייל בהו, האט רב שמואל בר נחמני געזאגט אין נאמען פון רבי מני, אז די רויטע ארגאנען זענען גרין געווארען און ער האט זיי אנגעקאכט זענען זיי צוריק רויט געווארען, זענען זיי כשר וואס איז די סברה? די סברה איז, עס איז רויד אריין איז זיי, און דורכ'ן הייסען וואסער איז ער ארויסגעשוועמט געווארען, אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נאמר אדומין שלא הוריקו ושלקן והוריקו, טרפה, האט רב נחמן בר יצחק געזאגט מיר ווען אויך אזוי זאגען די סברה אויף פארקערט אז די רויטע ארגאנען אין דער נאטור, וואס זענען ניט פארגרינט געווארען און ער האט זיי געקאכט און זיי זענען גרין געווארען איז טרפה, מאי טעמא? איגלאי בהתייהו, וואס איז די סברה? וויל דורכ'ן הייסען וואסער צייגט זיך ארויס די שוואכקייט פון די פלייש וואס ערווארט זיך צוריק פונ'ם ברען וואס די היז האט דורכגעמאכט, אמר רב אשי הלכך לא ליכול איניש אלא בשלקא, ולא היא אחזוקי ריעותא לא מחזקינן האט רב אשי געזאגט דעריבער זאל א מענש ניט עסען אזא היז נאר דורך גוט דורכקאכען, אבער די זאך לויט סברה איז ניט אזוי, וויל שלעכטס נעמען מיר ניט אן אלס פארוואס זאלאנג מען זעהט עס ניט אין ערשיינונג: דרסה וטרפה בכותל: אמר ר' אלעזר בר אנטיגנוס משום ר' אלעזר בר ינאי אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה, האט ר' אליעזר בר אנטיגנוס געזאגט אין נאמען פון ר' אליעזר בר ינאי, דאם סיי מען האט אויף דער היז ארויפגעטראטען, סיי מען האט איהר צוגעקוועטשט צום וואנד איז אלץ צו באזארגען פאר ריסוק איברים אפילו זי האט נעלעבט א מעלעם און זי דארף בדיקה: מתני', ואלו כשרות בעוף ניקבה הגרגרת או שנסדקה, הכתה חולדה על ראשה, מקום שאינו עושה אותה טרפה, און די זאכען זענען כשר ביי אן עוף, אז די לופט־ רעהרל איז נעלעבערט אדער נעשפאלטען געווארען, אדער א חולדה האט איהר א בים געטאן איז קאפ, און אזא פלאץ, וואו עס מאכט איהר ניט פאר א טרפה, ניקב הזפק רבי אומר אפילו ניטל, אז דער שפייז בייטעל וואס איז פאראיינigt מיט'ן וושט איז נעלעכערט, רבי זאגט אפילו וועז ער פעהלט איז אויך כשר, יצאו בני מעיה ולא ניקבו אז די קישקעס

נעהען ארויס נאר זיי זענען ניט געלעכערט, נשתברו גפיה נשתברו רגליה נמרטו כנפיה, אז איהרע פליגעל זענען צובראכען איהרע פים זענען צובראכען, ניט העכער פון לעצטען טייל אדער אפילו העכער נאר דער ביין איז ניט ארויס אויסער'ן פים איז כשר, אז איהרע פליגעל זענען אויסגעריסען פון זיי אלע פעדערן איז כשר. ר' יהודה אומר אם נטלה הנוצה פסולה, ר' יהודה זאגט אויב די פעדערן זענען אוועקגענומען פון די פליגעל איז פסול, גמרא, תנו רבנן מעשה ברבי סימאי ורבי צדוק שהלכו לעבר שנה בלוד ושבתו באונו והורו בטרפחת כר' בזפק, די רבנן האבען געלערנט עם האט זיך פארלאפען ביי ר' סימאי און ר' צדוק דאס זיי זענען געגאנגען צו מעבר זיין דעם יאהר אין לוד, און זיי האבען ג'שבת'ט אין אונו, און זיי האבען ג'פסק'עט ביי אפעהלענדער געבעהר־מוטער ווי רבי ביי אפעהלענדען זפק, איבעיא להו הורו בטרפחת לאיסורא וכרבי בזפק להיתרא, או דלמא הורו בטרפחת להיתרא כרבי בזפק, אבל כרבי בזפק לא סבירא להו? האבען די בני הישיבה געפרעגט צי זאג איך זיי האבען ג'פסק'עט ביי דער געבעהרמוטער אויף צו פארבאטען ווי רבי וואס האט עם געטאן ביים זפק אויף או ערלויבען אדער פילייכט האבען זיי ג'פסק'עט אויף צו ערלויבען פונקט ווי רבי האט עם אזוי געטאן ביים זפק אבער ביים זפק אז ער פעהלט, האלטען זיי ניט ווי רבי, ווי איז דא געמיינט? תיקו, בלייבט די פראגע שטעהן, אמר רבה ואיתימא רבי יהושע בן לוי גדו של זפק נידון כוושט, היכא? אמר רב ביבי בר אביי כל שנמתח עמו, האט רבה געזאגט און טייל זאגען עם אין נאמען פון ר' יהושע בן לוי, דאס די הויך פונ'ם זפק, דאס מיינט די אויבען וועגען ארום האט דעם דין ווי דער וושט וואס איז פסול מיט א נקב משהו, וואו איז דאס געמיינט? האט רב ביבי בר אביי געזאגט עם מיינט דארט וואו עס פאנגט זיך אן צו פארבייטערן צום בייטעל צו, און פארשמעהלען מיט'ן וושט צום האלז צו, דאס הייסט גדו, ואם קוקט אוים ווי א רונד דעכעל: יצאו בני מעיה: אמר רבי שמואל ב"ר יצחק לא שנו אלא שלא היפך בהן, אבל היפך בהן טרפה, רבי שמואל בר רב יצחק האט אויף דער משנה געזאגט, דאס זיי האבען דאס ניט געלערנט אויף כשר נאר אין א פעל וואו אריינטוענדיג צורוק די בני מעיים ער האט זיי ניט איבערגעקערט, אבער אז ער האט זיי איבערגעקעהרט אין אויסלעג ווי זיי דארפען ליגען, איז טרפה, דכתיב הוא עשך ויכוננך מלמד שברא הקדוש ברוך הוא כונניות באדם, שאם נהפך אחת מהן אינו יכול לחיות, דעו דער פסוק זאגט, ער האט דיר באשאפען און דיר אזוי באגרינדעט, איז דאך די פראגע וואס איז געמיינט מיט'ן ווארט ויכוננך? כונן איז פון ווארט כו, אזוי, דאס דער אויסלעג פון די קישקעס איז באשטימט ווי אזוי זיי זאלען בלייבען פאר אימער אבער אז זיי ווערען איבערגאנדערשט קען דער מענש אדער אנדער ס'איז באשעפעניש ניט לעבען, דאס איז וואס ער זאגט דא, אז עם קומט אנלערנען דאס ג־ט האט באשאפען כונניות, אריכטיגען צוזאמענשטעל ביי די בני מעיים אויב עפעם ווערט פארקערט קען מען ניט לעבען, תניא היה ר' מאיר אומר הוא עשך ויכוננך, כרכא דכולה ביה, ממנו כוהניו,

באחזות עינים ולא כגב ט ולא הצוקן מלא דבמקום נחכוי כחלו נכחצו לפי שלא היה מלוי לגבי במקום שלא יהפך בהן: אנא · קל · דאנקורי · שמתא שמצוכרו בגליון בלחכוכה לחוכה. ולו לחעגלה בלחכוכה ואין המעגל יכול לחתן ובחצוכות הגלוסים נלחלי עוף שחוד היא וכל עיים הוא ונמלחו בחכוכות לפחות ועל פי כך מקבל פיקוחי' שהוא עטמר כמו ביקוד פיעטור"ל ונעביר הזמת ס ומהן: בצוחת הגידין · שיהו שפה כאבן תיעין קיעין כלחלוחיהן עם בהעים המקבה (לף עו:) והף בשפוכל כל עלם הצוק קצוך לחלכוכה יד · כתף: שפשפת ירך טוקף לחלעמו דהף מדוכתי' ואיעבול ניבים שפוחת גף פרק עליו האוכר בגבוב. טרפה · לחיקעין בגמ' ביקב הגילה בני מלכיה' מחצחת בין הלבעים והקיום הכאבר רך ודק בין בלב בלעב וכשבמעי' גפה מהצחקת הגילה עם הגף: תיבדק · הגילה · ומכניס קנה דק בגבורת ומוקף בגילה וחס הפוח יולף מלפה וחס לאו הכניה: בעלה של ורד · דקה ולחוכה: בין אנפיים · בין כבפיה: דלא סימיך בה · חם ניקבה: בגבוך בעוף · לגמוך ניקבה הגילה דבמה הוא הדין בעוף: לא לינפל · חם בפלה בן הגב דלחכן ביכה יוחנן בדיקה בן בלוך לבדוק בגילה: ולא ליחסר · בפלה בלאוך שבוקים אנשים אמת הוכיחו בן בלוך לבדוק בגילה': והוב צלעות טונגה עליה · רוב ריוח הלבעות ובין עליה בהלבעות בין מכוכבות על בחבן חלה על מנך בובן וכולן בחבן בפיים והגילה בחצחת בניכוב: של בריבי · חזקים בהים גדול בדורו: ניבר שאינו בקן בתרנגולי · היו רגיל לחכול הכובולי' לפיכך לא ידע חם יש בן בהן גילה ובבן בדומחת הוא · נדרא נדרא ופשיטא · לין שמעי' הסבר הזוהן זה הגיה זה עומד בך לין מביא המקוומות דומות וכך בשרים בבילן ליה ולילה בי סומבדילה שבהו לו הקור ולא הלילי בפיהם וכך יהודה ומפומבדיתא הוא וכבר דבר עובאה ס"ל. צומת הגידין מקום שהגידין נומחין מהחבין ומהחזקין בשן חוזן שומחו דפקחים (ד' מ') לשטרייגי"ל בלבו שמוטת יד בעוף כשר והרי הכל כיעל וכל שבן חם ניעל בוחת הגידין בגדין. מתניתין דעבוא בפרק בהוזה האוכל (ד' ע:) אכשיעל בוחת הגידין בגדין וכל הלכבות קיימת וכן בעוף דחם ניעל בוחת הגידין בוקפה אבר ליה: רבי חנא דלוחי ורבלבוניה רב בכך חוזת הגידין בוקפה וחכה לחוי בכך בעוף שני ליה בין שמוטה לחתוכה ובמוטבה בשרים וחעלו בעלה בולה בוקפה עליה חעלו בוחת הגידין בשן אבר ליה ר' יוחנן לר' חנא ואת מפרש' שמעתיה דרב מדיבעיך לף דיבך הוא דבעיהם לחוי בן · לחוי ליה חן בן שמוטה לחתוכה ס' בקונט' בחמוט' בשרים גבעין. ר' זבדא ור' חנא ברייתו מנגב הוא וקלקל לחתם ורבי זבדא בלבין בריתא וקחוני ליה ר' חנא חיך לחבי אבר בנגב הלום

שמוטת יד בשעה שנתכו' הזוקה ונחתכו רובים בעלמה ס' בשרים ולקחן (לף מח:) מני חוקיה נעלמה ה' רובים לו שהן לה חלה שלשה ח"ו ונים לחוכר רב חיבא לה שמו חלה בחיבור ביד לבעל בריבל עוקפה מני הוה:

שמוטת יד שיעם נקוב טוקף דחקחן דקף ובידוכיה ואיעבול ניבים ואידן עוני דבול' בחוקה דמוחבחן בה'איעבול ניבים לחיבי בחוה ובנחן בחיבול בשר כך בניבים בבבל יהלבבחה חפי' בחבים מני בשרים בבל יהלבבחה חפי' בחבים מני בשרים עד לחיעבול חיעבולי והבחה ניחה חם בוקפ בבולי חיעבולי ובבחה בוקפ בבולי בחבים בחבים בחבים

ממנו נביאיו, ממנו שריו, ממנו מלכיו, שנאמר ממנו פנה ממנו יתד ממנו קשת מלחמה מיר האבען געלערנט ר' מאיר פלעגט זאגען אויף דעם פסוק וואס באציהט זיך אויך אויפ'ן צוזאמענשטעל פון די אידען דאס זיי זיינען א בינטעל וואס אלעס איז ד'רין אין א סדר מיט אהן שום פרעמדע זאך, פונקט ווי א קערפער קען טרפ'נען פון יעדער פרעמדער זאך וואס כאפט זיך אין איהם אריין, אזוי איז דאס פאלק ישראל, פון איהם זענען זיינע כהנים פון איהם זיינע נביאים, פון איהם זיינע שרים, פון איהם זיינע מלכים, ווי דער פסוק זאגט פון איהם איז דער ווינקעלשטיין א משל אויפ'ן מלך, פון איהם איז דער נאגעל וואס איז א משל אויף די סנהדרין כהנים וואס האלט אלעס ההוא ארמאה דחזייה להחוא גברא דנפל מאיגרא לארעא פגעיה כרסיה ונפוק מעייניה, עס האט זיך געטראפען ווי א גוי האט געזעהען ווי א מענש ארונטערפאלענדיג פון א הויך צו דער ערד און צושפאלטען זיין בויך און ארוים מיט זיינע געדערים, אתייה לבריה ושחטיה קמיה (דף נ"ז ע"א) באהוזת עינים אינגיד ואיתנה, האט ער געבראכט זיין זוהן און געשאכטען איהם פאר זיינע אויגען מיט פארבלענדונג, דער פאטער זאל מיינען, דאס ריכטיג ער שעכט איהם, אום ער זאל א שטארקען זיפץ טהאן און אייניציהען זיין אטעם, צו ארייניציהען דערמיט די גערערים, ניט צו בארירען ווי מיט'ן האנד, און עס איז טאקע אזוי געווארען ער האט א ציה געטהאן און א זיפץ געגעבען, עול למעייניה וחייטיה לכרסיה, זענען אריין צוריק די גערערים זיינע, און ער האט פארנעהט זיין בויך: נשתברו רגליה: ההיא צנא באינקורי דאתיא לקמיה דרבא, בדקיה רבא בצומת הגידין ואכשריה, עס איז געווען א קויבער מיט געפליגעל מיט געבראכענע פיס, וואס מען האט פארגעבראכט פאר רבא, האט ער זיי אונטערזוכט ביי דער קאנצענטרירונג פון די אדערן העכער פון קניה צו זיי זענען ניט איבערגעריסען, בלייבענדיג וועניגסטענס זעכצהן פון זיי, און ער האט זיי מכשיר געווען, אמר רב יהודה אמר רב שמוטת יד בבהמה כשרה (שמוטת ירך בבהמה טרפה) שמוטת ירך בעוף טרפה, שמוטת גף בעוף טרפה, חיישינן שמא ניקבה הריאה, רב יהודה האט געזאגט אין נאמען פון רב, דאס אז ארויסגעריסענע האנד ביי א בהמה איז כשר (עס איז געמיינט די בלויזע באהעפטונג פון אינעוועניג איז איבערגעריסען) אז ארויסגעשלעפטער דוך, דאס איז די בוקא דאטמא וואס איז שוין פארגעקומען אין לערנען, איז טרפה, און אז ארויסגעשלעפטער דוך ביי אן עוף איז טרפה, און אז ארויסגעשלעפטער פליגעל איז טרפה, וויל עס איז צו באזארגען אויף די לונגאלאך אין דעם פלאץ, דאס פונדעם זענען זיי געלעבערט געווארען, ושמואל אמר תיבדק, וכן אמר ר' יוחנן תיבדק, און שמואל זאגט זי דארף אונטערזוכט ווערען צו זי איז ניט געלעבערט, און אזוי זאגט ר' יוחנן, מען בלאזט אריין אין קנה אויב די לופט געהט ארוים פון די לונגאלאך איז טרפה, הזקיה אמר אין ריאה לעוף, ור' יוחנן אמר יש לו, וישנה כעלה של וורד בין אגפים, חזקיה זאגט אז עוף האט ניט קיין ריאה און ר' יוחנן זאגט זי האט יא א ריאה, און זי איז ווי א בלעטעל פון א וורד־בוים פרעגט די גמרא, מאי אין ריאה לעוף? אילימא דלית ליה? וואס

איז געמיינט, עם האָט ניט קיין ריאה? זאל איך זאָגען, אז אן עוף האָט אינגאנצען ניט קיין ריאה, מיר זעהען דאך אז יא? אלא דלא מיטריף ביה, והא תני לוי טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף, יתר עליהן עוף, נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח? וועסטו דאך זאגען אז ביי דער ריאה פון אן עוף איז ניט פאראן קיין טרפה, האָט דאך לוי געלערנט, דאָס די טרפות וועלכע די חכמים האבען געצעהלט ביי א בהמה, זענען זיי פאראן אויך ביי אן עוף, מעהר אויף זיי האָט אן עוף א צובראכענעם שארבען, חאטש די הויט פונ'ם מארך איז ניט געלעבשרט? אלא זאגט די גמרא אין לו לא לינפל ולא ליחמר, די לונגלאך ביי אן עוף זענען ניט פאראן צו ווערען טרפה פון אפאל פון א הויך אדער אריינפאלענדיג אין א פייער, ווערען זיי ניט בראנדיג, מאי טעמא? אמר רב חנה הואיל ורוב צלעותיה מגינות עליה, וואס איז די סברה? האָט רב חנה געזאגט וויל איהר מעהרהייט זשאברעם באשיצען אויף איהר, דעז די לונגאלאך זענען ווי איינגעפאסט אין די זשאברעם, פרעגט די גמרא והא מדאמר ר' יוחנן יש לו וישנה כעלה של וורד בין אגפיים, מכלל דחזקיה סבר דלית ליה? עם איז דאך, פונדעם וואס ר' יוחנן זאגט אז אן עוף האָט יא לונגאלאך און זיי זענען ווי א בלעטל פון א וורד — געדרינגען — דאָס חזקיה האלט אז אן עוף האָט ניט קיין לונגאלאך? אלא אמרי במערבא משמיה דר' יוסי ברבי חנינא מדבריו של בריבי ניכר שאינו בקי בתרנגולין, נאר עם איז ווי מען האָט געזאגט אין ארץ ישראל איז נאָמען פון ר' יוסי בר' חנינא דאָס פון די רייד פון דעם גרויסען מאן חזקיה איז קענטיג דאָס ער איז ניט באוואוסט אין עופות, דאָס האבען זיי אזוי געזאגט פאר א ווערטל, דעז ער האָט געמיינט צו זאגען דאָס די לונגאלאך זענען צו קליין פאר בדיקה און ר' יוחנן האָט אנגעוויזען, דאָס זיי זענען יא ראוי פאר בדיקה. אמר רב הונא אמר רב שמיטת ירך בעוף כשרה, אמר ליה רבה בר רב הונא לרב הונא והא רבנן דאתו מפומבדיתא אמרו, רב יהודה משמיה דרב אמר שמוטת ירך בעוף טרפה? רב הונא האָט געזאגט אין נאָמען פון רב, דאָס אן ארויסגעצויגענער דוד ביי אן עוף איז כשר, האָט רבה בר רב הונא געזאגט צו רב הונא, די רבנן וואס זענען געקומען פון פומבדיתא, האבען דאך געזאגט, דאָס רב יהודה איז נאָמען פון רב האָט געזאגט אז אן ארויסגעשלעפטער דוד ביי אן עוף איז טרפה? אמר ליה ברי, נהרא נהרא ופשטיה, האָט רב הונא געזאגט צום זוהן, מיין זוהן, די וואסער פון א שטראָם לויפט לויפט און גלייכט זיך אויס, א.יף איין ארט איז ע" שטראמיג אויף איין ארט שטיל'ט ער זיך איין, ניט איבעראל איז דער מנהג גלייך, אין פומבדיתא האבען די מענשען נוהג געווען אז איסור ביי שמיטת הירך ביי אן עוף, און רב האָט זיי ניט געשטערט דערין צו מתיר זיין, האָט רב יהודה געמיינט דאָס רב האלט עס פאר א טרפה אבער אין אמת'ן וויים איך פון זיין נאָמען אז עס איז מותר, אזל ר' אבא אשכחיה לרב ירמיה בר אבא דקא בדיק בצומת הגידין, אמר ליה למה ליה למר כולי האי, והא רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף כשרה? ר' אבא איז געגאנגען האָט ער געטראפען רב ירמיה בר אבא ווי ער איז בודק די צומת הגידין, וואו די אדערן נעמען זיך צוזאמען, האָט

טמלית שם מקח שמטמטם לוקח ומקח וכן מיקח ממכרו ומשכנו

ער צו איהם געזאגט וואם דארף דער האר אזוי פיל טהאן? רב הונא האט
דאך געזאגט אין נאמען פון רב, דאם אן ארויסגעשלעפטער דוד ביי אן עוף
איז כשר? איבערהויפט בלויזע גידין? אמר ליה אנא מתניתין ידענא
בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה, מן הארכובה ולמעלה
פסולה, האט ער צו איהם געזאגט איך וויים אבער א משנה, דאם ביי א
בהמה אז איהרע פים זענען אפגעשניטען געווארען, אויב פון דער קניה צו
נידריגער איז כשר, פון דער קניה צו העכער איז טרפה, וכן שניטל צומת
הגידין, ואמר רב עלה וכן בעוף, און אזוי איז דער דין אויב די באהעפטונג
פון די אדערן דארט זענען אוועקגענומען, און רב האט אויפדעם געזאגט,
דאם דערזעלבער דין טרפה איז אויך ביי אן עוף, דערביבער ביז איך בודק
ביי צומת הגידין, פרעגט די גמרא אי הכי קשיא דרב אדרב? אישתיק,
אויב אזוי, דאם רב האלט דעמזעלבען דין ביי אן עוף, איז דאך א קשיא פון
רב אויף רב, דא זאגט ער דאך ביי אן עוף דאם אן ארויסגערישענער ירך
איז כשר, און מיט'ן ירך פעהלען דאך שוין אויך די צומת הגידין? האם
ער נעשוויגען, אמר ליה דילמא שני ליה בין שמוטה לחתיכה, האט ער
צו איהם געזאגט פוילייכט איז ביי רב אן אונטערשייד צווישען אן ארויס־
נעשלעפטען און אן ארונטערגעשניטענעם פוס, אמר ליה ואת מפרשת
שמעתתיה דרב, בפירוש אמר רב שמוטה כשרה חתוכה פסולה, האט
רב ירמיה געזאגט צו ר' אבא און דו מיט דיין קלערען קומסטו דערצו,
וואם ביזט מפרש די הלכה פון רב, דען איר זאג דיר, דאם בפירוש האט רב
אזוי ארויס געזאגט דאם שמוטה איז כשר און חתוכה איז טרפה, ואל תתמה,
שהרי חותכה מכאן ומתה, חותכה מכאן וחייתה, און זאלסט דיך ניט
וואונדערען ד'רויף וויל טרפות קען מען ניט גלייכען איינם צום אנדערן,
דען מיר זעהען דאך, דאל צומאהל שנייד מען פון דאנען און זי שטארבט
און צומאהל שנייד מען נאך וויטער און זי לעבט, כי סליק רבי
אבא אשכחיה לר' זירא דיתיב וקאמר אמר רב הונא אמר רב
שמוטת הירך בעוף טרפה אמר ליה חיי דמר מיומא דסליק מר להכא
(דף נ"ז ע"ב) הוה לן פתחון פה קמיה דרב הונא, ווי רבי אבא איז
צרויף קיין ארץ ישראל האט ער דארט געטראפען צו ר' זירא, וואו ער איז
נעזיצען און נאכגעזאגט, דאם רב הונא האט געזאגט אין נאמען פון רב אז
שמוטת הירך ביי אן עוף איז טרפה, האט ער געזאגט צו ר' זירא, דאם זא
וואר איך לעב, דאם פון דער צייט וואם דער האר איז ארויף דא, האבען מיר
באקומען די געלערנהייט צו זיין פאר רב הונא וועגען דעם ענין, ושאלינהו
ואמר לן שמוטת ירך בעוף כשרה און מיר האבען איהם טאקע געפרעגט,
און ער האט אונז געזאגט, דאם אן ארויסגעשלעפטער ירך איז כשר ביי
אן עוף, ואשכחתיה נמי לרב ירמיה בר אבא דיתיב וקא בדיק בצומת
הגידין, ואקשי ליה לא סבר לה מר הא דאמר רב הונא אמר רב
שמוטת ירך בעוף כשרה? און איך האב אויך געטראפען ר' ירמיה בר
אבא וואו ער איז געזיצען און בידק געווען די צומת הגידין, האב איך
איהם געפרעגט, דער האר האלט דען ניט, דאם וואם רב הונא האט געזאגט
איז נאמען פון רב, דאם שמוטת הירך איז כשר ביי אן עוף? אמר ליה
אנא מתניתין ידענא בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה,

מן הארכובה ולמעלה פסולה, וכן שניטל צומת הגידין, ואמר רב עלה
וכן בעוף, האט ער צו איהם געזאגט איד רעכטן זיך מיט דער משנה וואס
איך וויים וועגען אפגעשניטענע פוס אין אוועקגענומענע צומת גידין, וואס רב
זאגט דערויף דאס דער זעלבער דין איז אויך ביי אן עוף, ואמרי ליה אי הכי
קשיא דרב אדרב? אישתק, ואקשי ליה ודלמא שני ליה לרב בין
שמוטה לחתוכה? האב איך צו איהם געזאגט, אויב אזוי, איז דאך א
קשיא פון רב אויף רב? האט ער געשווייגען, האב איך וויטער געפרעגט צו
איהם, פילייכט איז אן אונטערשייד צו רב צווישען שמוטה און חתוכה?
ואמר לי ואת מפרשה שמעתיה דרב, בפירוש אמר רב שמוטה כשרה
חתוכה פסולה, האט ער צו מיר געזאגט איך זאג דיר, דאס דו ביזט מפרש
דעם דין פון רב רב האט טאקע בפירוש אזוי געזאגט, דאס שמוטה איז כשר
און חתוכה איז פסול, ואת מאי בידך? הכי אמר ר' חייא בר אשי אמר
רב שמוטת ירך בעוף טרפה, וכן אמר ר' יעקב בר אידי אמר ר'
יוחנן שמוטת ירך בעוף טרפה, און דו קומענדיג אהער וואס האסטו צו
זאגען וועגען דעם דין? האב איך געזאגט אזוי האט ר' חייא בר אשי געזאגט
אין נאמען פון רב, דאס שמוטת הירך ביי אן עוף איז טרפה, און אזוי האט
געזאגט ר' יעקב בר אידי אין נאמען פון ר' יוחנן דאס שמוטת הירך ביי
אן עוף איז טרפה, ואמר ר' יעקב בר אידי אילמלי הוה ר' יוחנן באתרא
דאורו בה חבוורתא להתירא לא פרכים, דאמר רבי חנינא אמר רבי
שמוטת ירך בעוף כשרה, און ר' יעקב בר אידי האט אויך געזאגט, דאס
וועו ר' יוחנן וואלט געווען אין פלאץ וואו די גרויסע חברים האבען גע'פסק'עט
אויף כשר, וואלט ער ניט אזוי געפלויגען צו זאגען אן איסור, דעו ר' חנינא
האט געזאגט אין נאמען פון רבי, דאס שמוטת הירך ביי אן עוף איז כשר
ותרנגולת היתה לו לר' חנינא שנשמטת ירך שלה והביאה לפני רבי
והתירה לו, ומלחה ר' חנינא והוה מורי בה הלכה לתלמידים זה התיר
לי רבי, זה התיר לי רבי, און א הון וואס האט באלאנגט צו ר' חנינא, וואו
דער ירך איז געווען ארויסגעשלעפט, האט ער איהר געבראכט פאר רבי, און ער
האט מתיר געמאכט פאר איהם, האט ר' חנינא די הון איינגעזאלצען צו קענען
האלטען די פלייש א לאנגע צייט, און ער האט געלערנט און געוויזען די הלכה צו
זיינע תלמידים, און געזאגט דאס האט פאר מיר מתיר געמאכט רבי, דאס
האט פאר מיר מתיר געמאכט רבי, ולית הלכתא ככל הני שמעתתא,
אלא כי הא, דשאל ר' יוסי בן נהוראי את ר' יהושע בן לוי קדירת
קנה בכמה? אבער די הלכה איז ניט ווי די וועלכע זענען מתיר אן ארויס-
געריסענעם ירך פון זיין איינגעפאסטען פלאץ, נאר ווי די זאך, דעו ר' יוסי
בן נהוראי האט געפרעגט צו ר' יהושע בן לוי, אן ארויסגעשניטענער לאך
איז דער קנה, ביי א ווי גרויסען שיעור ווערט עס טרפה? אמר לו משנה
שלמה שנינו ער כאיסר האיטלקי, האט ער צו איהם געזאגט אנאנצע
משנה האבען מיר געלערנטט וועגען דעם אז ביז די גרויס ווי אן איסר
איטלקי אזא, מינץ פון איטאלי וואס איז דאמאלס געגאנגען דארט
אמר לו והלא רחל אחת היתה בשכונתנו שנקדר קנה שלה, ועשו
לה קרומין של קנה וחיתה? האט ער צו איהם געזאגט עס איז דאך געווען

א שאף אין אונזער נאכבארשאפט, וואם האט געהאט אן אויסגעהוילטען לאך אין קנה און מען האט איהם פארקלעפט מיט א שאל פון אריטעל, און די שאף איז געזונד געווארען? אמר לו ועל דא את סמיך? והלא הלכה רווחת בישראל שמוטת ירך בעוף טרפה? האט ער צו איהם נעזאגט און אויף דעם טועמטו דיד פארלאזען? עם איז דאך אפערשפריטע הלכה צווישען אידען, אז אן ארויסגעצויגענער דוד ביי אן עוף איז טרפה? ותרנגולת היתה לו לר' שמעון בן חלפתא שנשמטת ירך שלה, ועשו לה שפיפרת של קנה וחיתה? און עם איז געווען א הין ביי ר' שמעון בן חלפתא, ביי וועלכער עם איז געווען אן ארויסגעצויגענער ירך און מען האט איהר געמאכט ארום דעם ירך ווי א רעהר עם זאל צוזאמענהאלטען דעם ירך מיט'ן קערפער אין זיין פלאץ, און זי איז געזונד געווארען, און פונדעסטו־ווענען פארלאזט מען זיך ניט אויף דעם. איי ווי קען דאס זיין, אז עם זאל זיין טרפה און עם זאל געזונד ווערען? אלא מאי אית לך למימר? תוך י"ב חודש הוה. הכא נמי תוך י"ב חדש הוה, נאר וואם דען קענסטו ענטפערן און זאגען? אז עם איז נאך געווען אין די צוועלף חדשים, האט נאר די עוף מיט דעם ירך געלעבט, אבער קיין נאנצע צוועלף חדשים קען עם טאקע ניט לעבען וויל זי איז א טרפה. אזוי אויך דא ביי דעם אויסגעהוילטען נקב אין גרגרת, וואו די שאף איז געזונד געווארען, איז נאך דאמאלסט געווען אין די צוועלף חדשים, דאמאלט איז נאך קיין באוויזן ניט אויף כשר, וויל צו די צוועלף חדשים וואלט עם זיכער שטערבען איז עם א טרפה, אמרו עליו על ר' שמעון בן חלפתא שעסקן בדברים היה, והיה עושה דבר להוציא מלבו של ר' יהודה, שהיה ר' יהודה אומר אם ניטלה הנוצה פסולה, מען האט געזאגט אויף ר' שמעון בן חלפתא, אז ער איז געווען א טוער אין זאכען, און ער האט געטהאן א זאך צו איבערשטרייטען ר' יהודה, צו ארויסציהען פון זיין איבערציגונג וואס ער האט געזאגט אז אויב אלע פערערן פעהלען ביים עוף איז זי פסול, ותרנגלת היתה לו לר' שמעון בן חלפתא שניטלה נוצה שלה והניחה בתנור וטלה עליה במטלית של פרסיים, וגידלה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים, דען עם איז געווען א תרנגלת ביי ר' שמעון בן חלפתא ביי וועלכער עם האבען געפעהלט די פערערן, האט ער איהר געלאזט אין אויווען אין דער ווארם, און ער האט איהר ארומגעהוילט מיט א טוך פון די קופער־אויסער־בייטער וועלכער האלט ווארם, אדער עם איז געמיינט אזא טוך פון לאנד טרסים וואס האלט ווארם, און עם זענען אויפגעוואקסען די אנדערע פערערן נאך גרעסער פון די ערשטע, איז עם דאך ניט קיין טרפה אהן פערערן, פרענט די גמרא ודילמא קא סבר ר' יהודה טרפה משבחת? פילייכט האלט ר' יהודה דאס א טרפה איז נאך בעסער צום געדייהען? פרענט די גמרא צוריק, אם כן במידי דמיטרפא בה הגדילה כנפיים האחרונים יותר מן הראשונים? אויב אזוי, זאל איך שוין זאגען, דאס מיט דער זאך אליין וואס האט איהר געמאכט טרפה, די זאך אליין זאל האבען געהאלפען, דאס די שפעטערע פערערן זאלען נאך זיין מעהר ווי די ערשטע פערערן, וי איז דאס מעגליך? מאי עסקן בדברים? אמר ר' משרשיא דכתיב לך אל נמלה עצל, ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קצין שוטר ומושל,

תכין בקיץ לחמה, מיט וואס איז ער דאס געווען א טוער, מיינענדיג וואהרום האט מען איהם ביז יעצט נערופען עסקן? האט רב משרשיא געזאגט דער פסוק זאגט אין משלי דאס שלמה האט געזאגט צום פויל־ענצער געה צו דער נמלה וואס איז אזא פלייסיגע וועהרמעל וואס הייסט מאריפקע, און זעה איהרע וועגען און וועהר פון איהר קלוג, זי האט דאך ניט קיין עלצטען, אויפפאסער אדער א פערוואלטער, און פונדעסטוועגען גרייט זי אן איהר ברויט אין זאמער פאר'ן ווינטער, אמר איזיל איהזי אי ודאי הוא דלית להו מלכא, ער האט זיך ניט פארלאזט אויפ'ן פסוק, חאטש זיכער ער האט געגלויבט, נאר ער איז געווען א טוער צו איבערצייגען די זאך, ער האט געזאגט איך וועל געהן און זעהן, צו זיכער די וועהרמלאד (נמלים) האבען ניט קיין קעניג, אזל בתקופת תמוז פרסיה לגלומיה אקינא דשומשיני. ער איז געגאנגען אין א הייסען תמוז טאג, און אויפגעשפרייט זיין קלייד איבער דער נעסט פון די מארופגעס, זיי זאלען קריגען א שאהטען, ווי זיי ליבען דאס, נפק אתא חד מינייהו, אתנח ביה סימנא, איז ארוים איין מארופקע פון זיי, ווארשיינליך אלס שליח צו זעהן צו עס איז יעצט דער שאטען. און ר' שמעון האט געלעגט א סימן ביי דער מארופקע, על אמר להו נפל טולא, נפקו ואתו, דלייה לגלימה נפל שימשא, נפלו עליה וקמטליה, און די מארופקע איז אריין און זיי געלאזט ווייטען, דאס דער שאטען איז דא צוגעפאלען, האבען אלע אנגעפאנגען ארויסגעהן פון זייער נעסט, האט ר' שמעון אוועקגענומען זיין קלייד און די זון איז ארויף אויף זיי, האבען זיי באפאלען דעם שליח און נעטויטעט, אמר שמע מינה לית להו מלכא, דאי אית להו, הרמנא דמלכא לא ליבעו? ער האט געזאגט עס איז פארשטענדליך יעצט דאס זיי האבען טאקע ניט קיין קעניג, דען אויב זיי וואלטען האבען א קעניג, וואלטען זיי דען ניט דארפען אן ערלויבעניש פון קעניג צו טויטען? און מיר זעהן דאך דאס ספאנטאן האבען זיי איהם באפאלען, אמר ליה בריה דרבא לרב אשי ודילמא מלכא הוה בהדייהו, אי נמי הרמנא דמלכא הוו נקיטי אי נמי בין מלכא למלכא הוה? האט דער זוהן פון רבא געזאגט צו רב אשי, פילייכט איז דער קעניג געווען מיט זיי און ער האט זיי באפוילען א זוי צו טוען, אדער פילייכט האבען זיי שוין געהאלטען דעם באפעהל פון פריהער, אדער פילייכט איז געווען דאמאלסט די צייט צווישען איין קעניג און א צווייטען וואס האט געדארפט ערשט ארויפקומען? דכתיב בימים ההם אין מלך לישראל איש הישר בעיניו יעשה, דער פסוק זאגט דאך, דאס איז יענע צייטן, וועו קיין קעניג ביי אידען איז ניט געווען, איז יעדער וואס נאר איהם נעפעלען געווען האט ער געטאהן, אלא זאגט די גמרא סמוך אהימנותא דשלמה, ער האט זיך בלויז פארלאזט אויפ'ן רוח הקודש פון שלמה, וויל איהם איז אויך שווער געווען די פראגען און ער האט זיך ניט געקענט איבער־ציינגען. אמר רב הונא סימן לטרפה י"ב חודש, רב הונא האט געזאגט א באוויין אויף טרפה איז צוועלף חדשים אויב ער לעבט איבער די צייט, איז עס ניט קיין טרפה, מיתבי סימן לטרפה כל שאינה יולדת, ר' שמעון בן נמליאל אומר משבחת והולכת בידוע שהיא כשרה, מתנוונה והולכת בידוע שהיא טרפה, רבי אומר סימן לטרפה שלשים

מבאן

שיחלא קמא מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר איתיבה רב אשי לאמימר מפני שגדלה באיסור תרפה שאסורה בדספנא מארעא דהדר ביה מיניה ולישני הכי בשיחלא קמא אם כן גדלה נמרה מיבעי ליה אלא הא ידתנן ולד תרפה ר' אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח ורבי יהושע אומר יקרב במאי קא מיפלגי בשנטרפה ולבסוף עיברה רבי אליעזר סבר זה וזה גורם אסור ורבי יהושע סבר זה וזה גורם מותר אי הכי אדמימרלי לגבות ליפלגו להדיוט להודיעך כחו דרבי יהושע דאפילו רגבות נמי שרי ולימלגו להדיוט להודיעך כחו דרבי אליעזר דאפילו להדיוט נמי אסור יכח דהיתרא עדיף ליה ומודים בבציעת תרפה שאסורה בדספנא מארעא דהדר גורם היא רב אחא סבר לה כרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר כדאמרן רבינא לא סבר לה כדרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר בהאי לישנא אמר אמימר הני ביני דספק טרפה דשיחלא קמא משהינן להו אי הדרה ושעז שריין ואי לא אסרין איתיבה רב אשי לאמימר ומורים בבציעת תרפה שאסורה מפני שגדלה באיסור אמי ליה התם בדשיחלא קמא אם כן גדלה נמרה מיבעי ליה תני נמי אלא הא ידתנן ולד תרפה רבי אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח רבי יהושע אומר יכרב במאי קא מפלגי כשעיברה ולבסוף נטרפה ר' אליעזר סבר עיבר ירך אמו הוא ורבי יהושע סבר יעובר לאו ירך אמו הוא אי הכי אדמפלגי לגבות ליפלגו להדיוט להודיעך כחו דרבי יהושע ולימלגו בהדיוט להודיעך כחו דרבי אליעזר כח דהיתירא עדיף ליה ומודים ודאי בבציעת תרפה שאסורה בדשיחלא קמא מאי טעמא גיפה היא והלכתא כל שאינה יולדת אמר רב הונא כל ברייה שאין בי עצם אינו מתקיים ב"ב הדש אמר רב אסא שמע מינה מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליע באביה אסורה

דשיחלא קמא · נלמד מסיפיה מתוך מזיו מוציא בשעת שנטרפה סלק לתוכות דשוכר יכך תמך הוה ושומה נעדפו : מבאן ואילך: סיל וחזכר נולדון להם ניחתו ועכר שיחוך והבר נמתו לו בעגל נוחר : ושוין · ר' אליעזר וחכמים בעגלה בדספנא מארעא · היו ועגלוה מפחמון מתכן וולדת והיה לו חד גורם חול : גדלה · ונשוע כל ניחוחיו בשיחוך : אלא הא דתנן · כיון דאמרת דהלי עודים בציית טרפה בדספנא ולחרבה דחד גורם הוה קלוזר וכלכל דשלמא־ית בזה הוה גורם ע"ב בשעורים' ולבסוף ניעברה פליגי דלימת זה וזה גורם : במאי קא מיפלגי · על כרחך בשטרפה ולבסוף עיברה להודיעך כחי דר' יהושע · תירוצא קמא : סבירא ליה כרב אחא בר יעקב · לתוכה לעיל (דף מ :) הלכה טרפה לגבות · ומתני לה לדאמימר כדאמרינן · הכי ניעי דטרפה כי דחיכת לפלגי בין שיחלא קמא לבשיחלא מתח לתלי בטרפה ודחית · רבינא לא סבר ליה · כותיה ולא תני לתיובתיה דשיחלא קמא דחית דחה לא פעבי אלבך ונוקי לה לדתניא בספק טרפה וחבי קאמר דשיחלא קמא ושיחלא לה לי הדרה ועבינה לגי טרפה היו ובאו בדספנא מארעא דהדר גורם היא רב אחא בר יעקב · אפי' שנדלה באיסור · תלמוד לומר במאי קא מיפלגי על כרחך בשטרפה ולבסוף נעשרפה הלי בשטרפה בדרשת מה לא פעבי ואפילו פליגי רבי אליעזר קסבר [שיבר] יך חזון הוא יהבי הוא כלי · ורבנן דסבר הוא דתנינא כי' כי ושין דסבר הוא דתנינא כי' : ושורים ודאי בבציעת [טרפה] בשיחלא קמא · דכיון דתניא בי תשעה בניסן כניסה דנין · והלכה כזכר · ספק טרפה דידיה לי שרי שרים עשר חדש ולחי לא שערה ושוע שרים עשר חדש ולחי לא שערה ושוע לון לרך לבהדיהו כגון ספק דוכסה הו כפולה לי שוען ביקר הקרום ונחתוך ונמצא שלמה : כל בריה שאין לה עצם אינו מתקיימת ב"ב חדש · ובפרק הניח כותיפרש רב ספרא · קישוי שהתליע באביה · ועודה ניחוכי : אסורה · התולעת בהכלה הכיון דהלכתא כתוך הקישות ויקלקום וניחוכי בקרקע שורן על הלחן קרוש ניה לגבי שלמים נתלש לחי שורן הוא עד דנפיק מיניה וניהלך על גבי קרקע כדתפרש בשלהי פרקין (דף קז :)

ב"ש

עצם אינו מתקיים ב"ב הדש אמר רב אסא שמע מינה מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליע באביה אסורה

קונה ולמי ניעי דספק ולחלמי · **אלא** מה לכבכת כי · בריחת היא וכו' עני לתתי' ונכניתן דחוקיה (דף ל :) כל הלחמים לגבי חוצה ולרותיהן · ניחתין ר' אליעזר חוזר ולי טרפה לא יקרב לגבי מזבח אלא ניחת ליה לחתי' בריחת שני **בבא** קמא קונה מי ניפלגי בטרפה · לבן בטוחת ושעוע דת"ל לחתיר לא הוה קשה ניעזי מי ניפלגי אלא ב"ש ליחר וכשום חוכר בה · דשיחלא קונה לי ניחוקים ליה בציעת יך חזון ניעבירה · ולבסוף טרפה דחם לי קם ליה לחזיר כי · אלעזר דאמרת הוא ולחידך לבטל הלקוח ב' בשרם טרפה חיה ילדת קם ליה מיניה מי ניפלגי בחזקת בהמה ניחוכי בקרקע שורן על הלחן קרוש ניה לגבי שלמים נתלש לחי שורן הוא עד דנפיק מיניה וניהלך על גבי קרקע כדתפרש בשלהי פרקין (דף קז :) בקקיון כתוכות (דף קיו :) בקקיון כר' יהודה דמפקיה לי בפר' חזון ולחת כמו (דף קנ :) לי תוספתן לחרב דחכי חו לא הוינן בעגלתא דשרי בפקיה ולא צייך **ושוין** בגילת טרפה שהיא לחמרי · לא כמו שכ' הקונ' דקאי לחלטותא דניחל וכי' יהוסע חלת קאי לחלטותא דניח אחלי וניח דפלגי נומקיתין נומקת עדויה (פיה) דתנן החם גילת נבלה כסוחלת מוכרת בשוק ב"ש ותיקיון ניח חזקיון ומודים בגילת טרפה שהיא לחמרי · דהכי קאמר דחזקה דניח אחלי וניח דפלגי ב"ש ליחר בניח חלת ניח לחתי' בניח חלת

יום, אמרו לו והלא הרבה מתקיימות שתים ושלש שנים?
איד וועל דיד א קשיא פרעגען, מיר האבען געלערנט, א בעוויין אויף
טרפה איז אויב זי געווינט ניט קיין קינדער, אדער זי קען ניט אויסטראגען
אדער זי קען זיי ניט האבען, ר' שמעון בן גמליאל זאגט אויב זי בעסערט
זיך און גענהט, איז זי באוואוסט אלם כשר, אויב זי פארערגערט זיך און
גענהט, איז זי באוואוסט אלם טרפה, רבי זאגט אז דער סימן איז שוין ביי
דרייסיג טעג, האבען די חכמים געזאגט צו איהם, מיר זעהען דאך ביי א
סך, דאם זיי לעבען צו צוויי דריי יאר? איז דאך א קשיא אויף רב הונא,
מיר זעהען דאך קיין תנא וואם זאל האלטען צוועלף חדשים? ענפערט די
גמרא תנאי היא דתניא ובגלגולת שיש בה נקב אחד ארוך אפילו
נקבים הרבה מצטרפים למלא מקדח, עס קריגען אין דעם תנאים, דעו מיר
האבען געלערנט אז א קאפ ער זאל אויפהערען צו מטמא זיין אין געצעלט,
דאדף ער קריגען א נקב די גרויס ווי א מערשער וואו די רופאים צושטויסען
די סימנים פאר מעדיצינען, אפילו דער לאך איז לאנג און שמאל, אדער
אפילו מעהרערע לעכערלאך קליינע, זענען זיי זיך מצטרף און נעמען זיך
צוזאמען, צו ווערען פארראעבענט אלם א לאך מיט א געהעריגען שיעור,
אויסגעהוילט ווי א פולער מקדח, און דער זעלבער שיעור איז א טרפה, אמר
ר' יוסי בן המשולם מעשה בענבול באחד שנפתחה גלגלתו ועשו לו
חידוק של קרויה וחיה, האט ר' יוסי בן המשולם געזאגט עס האט פאסירט
איז ענבול ביי איינעם, וואו ביי זיין קאפ איז אויסגעהוילט געווארען אזא
שיעור, און מען האט איהם געמאכט צום וואונד א שטיק דלעת טרוקענעם,
עס זאל פארשטעלען דארט, און אויסברענען דעם גיפט און ער איז געזונד
געווארען, זעהסט דאך גוט עס איז ניט קיין טרפה? אמר לו ר' שמעון בן
אלעזר משם ראייה? ימות החמה היה, וכיון שעברו עליו ימות הציגה
מיד מת, האט ר' שמעון בן אלעזר געזאגט צו איהם, פון דארט איז א
ראיה? עס איז געווען זאמער צייט, און אזוי ווי די קאלטע טעג זענען אויף
איהם אריבער, איז ער באלד געשטארבען, זעהסט דאך גוט דאם עס איז
פארען א תנא וואם האלט, דאם צו באוויין אויף טרפה, מוז זיין א זאמער און
א ווינטער, דען צומאהל ווערט זי פארברענט פונ'ם וואונד דורכ'ן היסען
זאמער, דעריבער איז דער פראוף א זאמער מיט א ווינטער, האלט רב הונא
ווי דער תנא, אמר רב אחא בר יעקב הלכה טרפה יולדת ומשבחת, האט
רב אחא בר יעקב געזאגט די הלכה איז דאם א טרפה קען יא געווינען קינדער
און זי בעסערט זיך אויך, מיינענדיג צוזאגען דאם די צוויי זאכען אויבען
זענען ניט קיין באוויין אויף טרפה, אמר אמימר הני ביעי דטרפה (דף נ"ח
ע"א) שיחלא קמא אסירא מכאן ואילך הוה ליה זה וזה גורם ומותר,
אמימר האט געזאגט די אייער פון א טרפה, איז דער דין, דאם די ערשטע
לאדונג פון די אייער אין דער הין איז אויך אסור, צוליב אנקומענדער
טרפה, דען דאם קינד אין די געדערים פון א טרפה איז גלייך ווי יעדער אנדער
אבר אין איהר, אבער פון דאן און ווייטער, דהיינו א צווייטע לאדונג פון
אייער וועלכע זענען געווארען אין דער הין, אלם טרפה, — איז שוין ניט
קיין טרפה, ווייל די אייער האבען שוין אויך די ווירקונג פון א נייעם כח,
דאם איז געמיינט אויף דער ווירקונג פונ'ם זכר, איז דאך שוין, זה וזה גורם,

דער ווירקט און דער ווירקט, איז עס מותר, איתיביה רב אשי לאמימר
ושוין בביצת טרפה שאסורה מפני שגדלה באיסור? האט רב אשי א
קשיא געפרענגט צו אמימר, מיר האבען געלערנט אין א משנה דאס ר' אליעזר
מיט די רבנן וואס קריגען ביי א קינד פון א בהמה טרפה, זענען זיי מודה
איינער צום אנדערן ביי אייער פון א טרפה דאס זיי זענען אסור צוליב זיי
זענען געוואקסען מיט'ן איכור ביז פול, ניט אזוי איז ביי א קאלב וועלכע
ווערט געהאדעוועט אויך מיט היתר, זעהסט דאך גוט אפילו מיט א נייע
ווירקונג דורכ'ן זכר איז אויך אסור? ענטפערט די גמרא התם בדספנא
מארעא, דארט ביי די אייער וועלכע בויידע האלטען אלס אסור, שמועסט
וואו עס איז ניט געווען קיין מיטווירקונג אויך פונ'ם זכר, נאר בלויז די
הין האט זיך געריבען אן דער ערד. פרענגט די גמרא ולישני ליה בשיחלא
קמא? זאל ער ענטפערן בעסער, דאס עס שמועסט ביי די ערשטע לאדונג
אייער פון דער טרפה'ער הין? ענטפערט די גמרא אם כן גדלה? גמרה מיבעי
ליה? אויב אזוי, מיינענדיג, אויב איך זאל זאגען אז עס שמועסט פון דע־
ערשטער לאדונג פון דער טרפה אליין, דעריבער זענען זיי טרפה, איז דאס
אנשטאט צו זאגען גדלה, געהעריג געווען גיכער צו זאגען גמרה, דאס ר'
אליעזר און די חכמים האלטען בויידע גלייך דאס די אייער פון דער טרפה
זענען אסור, וויל זי האט זיי געפערטיגט, אבער גדלה איז דאך געמיינט שוין
אויך דורך א וויטערע לאדונג אייער פון דער טרפה, וואו א נייע ווירקונג פון
א זכר איז צוגעקומען, דעריבער איז די גמרא געווען נענויט צו ענטפערן אז
עס שמועסט אהן א מיטווירקונג פון א זכר, דהיינו וואו זי ברינגט אייער
דורכ'ן רייבען אן דער ערד, (א לאדונג מיינט, וויל געוועלידט מאכט זיך אין
הער הין א געזעמעל פון אייער, וועו זי לענגט זיי אויס, ווערט אין איהר א
פרישע לאדונג, מיט'ן ווינטער הערט עס אויף א שטיקעל צייט) פרענגט
די גמרא אלא הא דתניא ולד טרפה ר' אליעזר אומר לא יקריב לגבי
מזבח ור' יהושע אומר יקריב במאי קא מיפלגי? אבער די ברייתא
וואס מיר האבען געלערנט, דאס א קינד פון א טרפה זאגט ר' אליעזר
מען טאר עס ניט מקריב זיין אויפ'ן מזבח, און ר' יהושע זאגט אז יא, אין
וואס א סברה קריגען זיי דארט? בשנטרפה ולבסוף עיברה, ר' אליעזר
סבר זה וזה גורם אסור, ור' יהושע סבר זה וזה גורם מותר, עס שמועסט
דארט דאס צוערשט איז די בהמה טרפה געווארען און נאכהער פארשוועגנגערט
ר' אליעזר האלט דאס זה וזה גורם, אמיטווירקונג פון נאך איינעם איז אויך
אסור און ר' יהושע האלט אז זה וזה גורם איז מותר, פרענגט די גמרא אי
הכי, אדמיפלגי לגבוה ליפלגי להדיוט, אויב אזוי אז זיי קריגען וועגען
זה וזה גורם איז דאך די קשיא אנשטאט זיי זאלען קריגען וועגען א זאך וואס
באלאנגט צום הימעל צו מען מעג עס מקריב זיין, זאלען זיי בעסער קריגען
וועגען געוועגליכען געברויד צו מען מעג עס עסען צו ניט? ענטפערט די
גמרא להודיעך כחו דר' יהושע דאפילו לגבוה נמי שרי, די מחלוקת איז
געשטעלט נעגען הימעל צו לאזען הערען דיר דעם כוח פון ר' יהושע, דאס
אפילו פאר'ן הימעל איז מותר. פרענגט די גמרא וליפלגי להדיוט להודיעך
כוחו דר' אליעזר דאפילו להדיוט נמי אסור? זאלען זיי בעסער קרי'ען

געגען געווענליכען געברויך צו לאזען הערען דיר דעם כוח פון ר' אליעזר, דאס אפילו פאר'ן הדיוט איז אויך אסור? ענטפערט די גמרא כוח דהיתרא עדיף ליה דער כוח פון היתר איז איהם וויכטיגער צו לאזען הערען, ומודים בביצה טרפה שאסורה בדספנא מארעא דחד גורם הוא, און ביידע זענען זיי איינשטימיג ביי א ביצה פון א טרפה דאס זי איז אסור, שמועסענדיג פון אזא ביצה וואס די הין לענט אהן דעם זכר, וואו זי טאראט זיך אן דער ערד און עס איז ניט פארהן נאר איין ווירקער, רב אחא סבר לה כרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר כדאמרן, רב אחא האלט ווי רב אחא בר יעקב וואס זאגט אויבען אלס הלכה דאס א טרפה קען געבוירען קינדער און ער איז דאס וואס זאגט די מימרא איז נאמען פון אמימר איז דעם לשון ווי אויבען נעזאגט, ווייל מען קען מאכען דעם אונטערשייד צווישען ערשטער לאדונג און ווייטערע לאדונגען, רבינא לא סבר לה כדרב אחא בר יעקב ומתני לה לדאמימר בהאי לישנא, רבינא האלט ניט די סברה פון רב אחא בר יעקב, נאר ער האלט דאס א טרפה קען ניט געווינען קינדער, דעריבער האט ער געלערנט די מימרא פון אמימר איז דעם פאלגענדען לשון, אמר אמימר הני ביעי דספק טרפה דשיחלא קמא משהינן להו, אי הדרה וטענה שריין, ואי לא אסירן, אמימר האט געזאגט די אייער וועלכע זענען פון א הין וואס איז א ספק טרפה, איז דער דין דאס די ערשטע לאדונג אייער האלט מען אויף פון עסען, און מען ווארט צו זעהן, אויב זי לאדענט אן איבעראניי זענען די ערשטע לאדונג אייער אויך מותר, וויל אלס טרפה וואלט זי דאך קיין נייע לאדונג ניט געווינען לויט זיין סברה דאס א טרפה געווינט ניט און אויב זי לענט קיין אייער מעהר ניט זענען די ערשטע לאדונג אויך אסור, איתיביה רב אשי לאמימר ומודי בביצת טרפה שאסורה מפני שגדלה באיסור? האט רב אשי א קשיא געפרענט צו אמימר, מיר האבען געלערנט דאס ר' אליעזר און די רבנן זענען מודה אייגער צום אנדערן דאס א ביצה פון א טרפה איז יא אסור, צוליב זי האט געמאכט וואקסען זיי מיט'ן איסור, זעהסט דאך גוט דאס א טרפה מאכט יא וואקסען נייע לאדונגען? אמר ליה התם בדשיחלא קמא, האט אמימר צו איהם געזאגט דארט שמועסט ביי דער ערשטער לאדונג און נאכהער איז די טרפה געקומען, פרענט די גמרא אם כן גדלה, גמרה מיבעי ליה? אויב אזוי אז עס שמועסט ביי ערשטער לאדונג, זאגט ער דעם לשון גדלה? ער האט דאך געראפט זאגען דעם ווארט גמרה? ענטפערט די גמרא תני גמרה לערן טאקע דעם טעקסט גמרה אז זי האט געפערטיגט די לאדונג און אויסגעלעגט אלע אייער פון דער לאדונג, און ניט מעהר אנגעלאדענט, פרענט די גמרא אלא הא דתניא ולד טרפה ר' אליעזר אומר לא יקרב לגבי מזבח, ר' יהושע אומר יקרב, במאי קא מיפלגי? אבער די בריימא וואס איז געלערנט דאס א ולד פון א טרפה, זאגט ר' אליעזר, דאס מען טאר עס ניט מקריב זיין צום מזבח, און ר' יהושע זאגט אז יא, איז וואס א סברה קריגען זיי? מוזט דאך זאגען כשעיברה ולבסוף נטרפה אז צוערשט איז זי שוועגנגער און נאכהער טרפה געווארען וויל לויט דיין סברה קען דאך קיין טרפה ניט געווינען, קען דאך שוין זייער מחלוקת ניט זיין וועגען זה גורם וזה גורם, היינט איז וואס א סברה קריגען זיי? איז דער סברה קריגען זיי ר' אליעזר סבר עובר ירך אמו

דגי תמרי דכירא לבתר תריסר ירחי שתא שרירן אמר רב לית בקבא בר יומא ולית דידבא בת שתא אמר ליה רב אבא לאביי והא אמרי אנשי שב שני *אטמרא בקבא מבקא דאמר ליה חזיתיה לבר מחוז דסחא במיא וסליק ואיכרך בסדינין ואותיב עליה ומצת מינייה ולא הודעת לי אמר לי ולטעמיך הא דאמרי אינשי *שיתי מני פרולא תלו ליה לבבא *בבורנסיה מי אכא אהדו נופיה כמה הוי אלא במני דידהו הבא נמי בשני דידהו *תנן התם, בהמה בעלת ה' רגלים או שאין לה אלא שלש הרי זה טהור *אמר רב הונא לא שנו אלא שחסר ויתר ביד אבל *יחסר ויתר ברגל טרפה נמי הויא מאי טעמא כל יתר כנטול דמי הויא חיתא דהוה לה תרתי סניא דיבי אישתה לרבינא יטרפה מדרב הינא יואי שפכן להדדי כשרה הויא גובתא דהוה נפקא מבי כסי להובילא סבר רב אשי למטרפה אמר ליה רב הונא מר בר חייא לרב אשי כל הני *חזוי בריית הכי אית לדו הדוא גובתא דהוה מעברא מבי כסי לכרסא סבר מר בר רב אשי לאכשור אמר ליה רב אושעיא אטו *כולהו בהדא

מחית' מתניתהו היכא דאתמר אתמר היכא דלא אתמר לא אתמר הניע בר שילא רב טבחיה דציפורי לפני רבי יעל שני בני מעים היתיאן מן הבהמה כאחד שהיא טרפה וכגונדן בעוף כשרה בד"א שיוצאין בשני מקומות אבל יוצאין במקום אחד וכלין עד כאצבע כשרה פליגי בה רב אמי ורב אסי חד אמר *הוא דהדרי ועבי וחד אמר אע"ג דלא הדרי ועבי בשלמא למאן דאמר היא דהדרי ועבי היינו דקתני עד כאצבע אלא למאן דאמר אע"ג דלא הדרי ועבי מאי עד כאצבע מלמטה: רבי יהודה אומר אם ניטלה חנוצה פסולה: אמר ר' יוחנן רבי יהודה ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד רבי יהודה הא דאמרן רבי ישמעאל *תנן רבי ישמעאל אומר הנוצה מצטרפת אמר רבא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהודה הכא אלא לענין טרפה דליכא מידי דמגין עליה אבל לענין איפגולי כרבנן סבירא ליה ועד כאן לא קאמר רבי ישמעאל התם אלא לענין איפגולי אבל לענין טרפה אנוגי לא מגין: **מתני'** *אזהיות הדם והמעושנת והמצוננת ושאבלה הדדופני ושאבלה צואת תרנגולים או ששתת מים הרעים כשרה *אבלה סם המות או שהכישה נחש מותרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשות: **גמ'** אמר שמואל *הלעיטה הלתית טרפה מ"ט דמינקבה להו למעיינה מתיב רב שיזבי *אזהיות הדם והמעושנת ושאבלה הדדפוני ושאבלה צואת תרנגולים ושתת מים הרעים הלעיטה תיעה חלתית ופלפלין אבלה סם המות כשרה הכישה נחש או שנשכה כלב שוטה מותרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשות קשיא הלתית אהלתית לא קשיא כאן בעלין כאן בקרטין סם המות אסם המות חלתית אהלתית לא קשיא הא דידה הא דאדם סם המות דבהמה היינו הדדופני תרי נוני סם המות מאי תיעה אמר רב יהודה

עיקרא

דגים דכרים פירוש שחלשיו כמו עבני דכרים ועדיים ג' מינים (דף לה:) לחתויי עגיים דכרי ונחלצני הפרק זה (דף לה:) והא ש"מ עגיים דכרים שחרי לון דרך פירות לחכיח בכד ועוד דיוה ליה למיתני שחלשיו ול"ת משום עד ד' לחכיח כל דבר בכד כדתניא בפ' חזקת הבתים (דף נה:) תני עגיי דכרי ונחמעגדי לכרגלי ונחמוקדי (דף נו:) הוא עוגדא ומקבר כרגלי בפ' הזהב (ד' נט:) מוכלאם עגיי

הנוצה ונלטרפה פ"ה לענין פגול וגרים לגבי לענין פגול

כרבנן קציבלי ליה ור"ת מוקי לה שהוא מגמה נוטרונית (פ"ל) הכנפים וחטולה ונעוונות ונרעוונות ולא ונלטרפין ר' שמעון אומר בכנילה המוקר הוא ומתה מלטרפת ונלטרפה פירוש מלטרפת בכנילה המוקר הוא ומתה מוכפת עוקלין (פ"ל) כל שהוא של ראש ויהיו קומר מוקר ומיוחדת ולא ונלטרף קומר אחר פ' שחיט יד מוקר ונלטרף ומתה מיתי לחים ודחמיג ליה לקומר לכבר חלמוש הוי כמו עוף וכמיטלה לחלי כיעל הצוב דיבר נגודים וטרפה ורבי דחי עד כאן לא קאמר ר' יהודה אלא לענין חגיגה אבל קומר לכבר לא חציב לענין חגיגה להלכתא ונלטרף עם הטלה אלא יתלבלב ועד כאן לא קאמר ר' שמעון אלא לענין חגיגה אבל לענין חולין לא ונגין.

עיקרא

שמע מינה · מדקתני · דגי תמרי דכרא · משמלשו ואין יחזו להם מנחצני להם נשמלים · **לבתר תריסר** ירחי שתא שרירן · דלמי מנחצני להם נשמלים · **לבקא** · מין שבא בירושלים והיא טמכה בלועה : **דידבא** · זבוב · **אימרא** · בשני דידהו · רגלים לענין נוונים · לא שנו · דקתני הכי זה נוטה לעבוד הא להחזיק מכי אלא שחסר ויתר ביד מחסר זה דבעלת ה' ביד שהין לה אלא ג' לאחד מן הרגלים לה ג' דיש : כנטול דמי · יתר אחד כאחר אחד והכי קתני כבעלת רגל אחד · ועדיפא דחזאל במסורת ידך בגיחות · סניא דיבי · טורידל קרקפניי קורין ט · גובתא · כמין קנה בגר דדמה מעבר מבי כסי להובילא מוכסן : לאכשורה · כדלמכלכל גוונתא דבי כסי והיכלילא · בחזרא מחית' מתניתהו · וכי מחיכ' בחזרא חזרנהו לכיולם לטן (שמות לט נמדבר) עוזב ומח דתיקון דבור קרו ט מיכל תרינהו מוקדי לתן דציריו : היכא דאתמר · דציריה הכי לית לה אתמר ואיכא דלא אתמר לא אתמר ויתר הוא וכלל כיעל אחד מן הגוונין כבגדו הוא דכל יתר כנטול דמי וכן הלכה דליכא מדן דתני ותחמיג דתחמין (לעיל דף נח .) כאותי דציהה ניח הלכתא כותיה דדבא ציתרת הא תיקוניה · והוא דקי יתר בדבל דאוני דקיס ליה לרבנן דתורתייהו נהבי תכל ביני ביני טרפה למען כנטול דני וגני רגליס דלהו תורתייהו ולהי טרפה . הייצאים מן הבהמה כאחד · דלית לה תרתי דדוני דכתח ומכיחס יולחין מן הקיבה זה בילמא הוא מתוגנת · ובגגדן בעוף כשרה · דעוף אוכין דהני הכי ואע"ג דלא מעכמה לה הכי קיס ליה ויש ומפרשין שכל שוקדיכן כן ומקום יוכן הזפק ועד הקורקבן קרא על ועשים אחד ואחוה קרי בני ועשים יכרלק הקיבקן יולחין בני ויעים גוזרין אבל יוצאין ממקום אחד קמוכים זה לזה . ובלים עד כאצבע ותניהן ומתחברין בתוך כוחב לתנגן . פליגי בה בהיכא דיולחים ונוקום אחד דתקני כגדים · מלמטה · קמוך לנקב הרעי ומחברין כדי שיהא הרעי יולא ונוקום ח' · ר' יהודה הא דאמר דתניב לית בגלדה שכיטל עוזית וכבי שמוגעתל מני תניב לטלה כשור דאמר טלה ולטרפה לבזית לפגול נחנאת חגוף לם מלקה דקנקר חזיל לחלבה · לא מנין · ככסך עגן בגופה והמצוגנת אבלה סם המות · קשיא סם המות חלתית דהכא אהלתית דכמה סוריס עליו ובמטעל לדם סוריס עליו ובוכעתי : קשיא אהלתית לחדס : בתרי נוני סם המות · דבהמה נייכי תכל דנייכתא · הא דידה · נייכתא נקס המות דבהמה בחיט קס אחור עיקרא

עיין לחכול כזית בין טלה ועיר וכבר חין לזמנו : חמגולי · גרסי' : אלא לענין איפגולי וכי כשלה מני לה לחיכפת לן : **מתני'** אחזות הדם · בחחזה דם וחלבה : והמעושנת חולי ומחנת לניה · דם המות לבהמה : מים הרעים · ניס ונגולים המות לחדס : **גמ'** קורט של חלתית חד חיל ומוקב לח בני המעים . חלמים לזי"ל . תיעה · תוריל בלעז יעבע וכי חול ועלד וכל חלו קטן לה : כלב שוטה · לחוניין בקדל יוגע (דף פג :) כוח כשה קוסס עליו ובמטעל לדם סוריס עליו ובוכעתי : קשיא אהלתית דהכא אהלתית דשמואל : וקשיא סם המות · דהכא לחם המות דעוכרי' · הא דידה · נייכתא נקס המות דבהמה בחיט קס אחור

הוא, ור' יהושע סבר עובר לאו ירך אמו הוא, ר' אליעזר האלט או א קינד אין בויך האט דעמזעלבען דין ווי אלע גלידער, פונקט ווי דער דוך איז טרפה אויב די בהמה איז טרפה אזוי אויך איז דאס קינד אפילו אלס לעבענדיג — א טרפה, און ר' יהושע האלט או דאס קינד איז ניט גלייך ווי דער דוך נעגען טרפה, פרעגט די גמרא אי הכי אדמיפלגי לגבוה ליפלגי להדיוט? אויב איז דער סברה זיי קריגען וועגען טרפה דארפען זיי קריגען וועגען צו מען זאל מקריב זיין צום הימעל, זאלען זיי בעסער קריגען צו מען מעג עם עסען? ענטפערט די גמרא להודיעך כחו דר' יהושע עם איז אזוי די מחלוקת צו לאזען הערען דעם כח פון ר' יהושע, דאס אפילו פאר'ן מזבח איז עם אויך כשר, פרעגט די גמרא וליפלגי בהדיוט להודיעך כחו דר' אליעזר? כחו דהיתרא עדיף ליה. זאלען זיי קריגען ביי הדיוט צו לאזען הערען די רבותא פון ר' אליעזר, דאס אפילו פאר'ן הדיוט איז עם אויך אסור? ענטפערט די גמרא דער כח פון היתר איז פאר איהם וויכטיגער, ומודים ודאי בביצת טרפה שאסורה בדשיחלא קמא, מאי טעמא? גופה היא, און זיכער זענען זיי מודה איינער צום אנדערן ביי א ביצה פון א טרפה וואס איז דאך פון ערשטער לאדונג, דאס זי איז אסור, וואס איז די סברה? וויל זי איז דאך ווי די טרפה אליין. און קיין נייע לאדונג קען דאך ביי א טרפה ניט קומען, והלכתא בזכר כל שנים עשר חודש, בנקבה כל שאינה יולדת, און די הלכה איז ביי א זכר וואס איז א ספק טרפה צו ווארטען נאנצע צוועלף חדשים, אויב ער לעבט איבער איז ער ניט קיין טרפה, און ביי א נקבה אויב זי געווינט ניט קיין קינדער, אמר רב הונא כל בריה שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חודש, רב הונא האט געזאגט יעדע באשעפניש וואס האט ניט איז זיך קיין ביינער קען ניט לעבען קיין צוועלף חדשים, און הייסט ניט קיין בריה, אמר רב פפא שמע מינה מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליע באביה אסורה, האט רב פפא געזאגט עס איז געדרינגען פון רב הונא דאס וואס שמואל האט געזאגט, דאס אויב פרוכט האט געווידמעט אין זיך וועדר, אין פלאץ וואו די קערלאך זענען, ווערענד איהר וואקסען, זענען די וועדר אסור, וויל אלס באהאפטען צו דער ערד, הויכען זיי שורץ על הארץ וואס ווידמען זיך אויף דער ערד און דער פסוק אסור'ט זיי, אבער או עם ווידמעט זיך אין ניט קיין באהאפטענע צו דער ערד, וועדר זיי ערשט אסור קומענדיג צו דער ערד, און זאלאנג זיי שיידען זיך ניט אוועק זענען זיי ניט אסור וויל זיי הייסען ניט קיין בריה, זייענדיג אהן ביינער, (דף נ"ח ע"ב) הני תמרי דכדא לבתר תריסר ירחי שתא שריין, אויב איז געדרונגען פון רב הונא דאס די טייטלען אין א כלי אזא קרוג וועלכע זיינען געווארען וועדמויג, נאך צוועלף חדשים, זיינען די וועדם מותר, וויל עם איז א כימן דאס די וועדם זיינען ניט פון דער ערד, דען זיי וואלטען ניט לעבען קיין צוועלף חדשים, נאר זיי זענען געווידמעט אין דער פרוכט, וועלכע זענען ניט געאסור'ט אלס בריה באזונדער, נאר זיי זענען אלס טייל פון דער פרוכט, אמר רב לית בקא בר יומא ולית דידבא בת שתא, רב האט געזאגט עס איז ניט פארא אזא פלוג מיט'ן נאמען בקא וועלכע זאל לעבען און אלט וועדען א טאג זי איז עהנליך צו אזא בין מיט'ן נאמען צדעה וואס בייסט, אויב איז ניט פארא א פלוג מיט'ן

נאמען דידבא וועלכע זאל לעבען און אלט ווערען א יאהר. אמר ליה רב פפא לאביי והא אמרי אינשי שב שני אימרא בקתא מבקא, האט רב פפא געזאגט צו אביי, (עס איז אזא משל ארומגענאנגען צווישען פאלק, פארשטעלענדיג ווי די כארט פליג מיט'ן נאמען בקא איז ארויסגעטאן איז איהר גאנצער נאטור צו בייסען די מענשען. און זאלען זיך זארגען די וואילטעגער וועלכע לעבען אין פארגעניגען, וואס אויף זיי פאלט דאס זעהר שווער, און ווייל די מחוזא מענשען זענען דאס געווען פון דער קלאס, איז דער משל צוגעפאסט געווארען פאר מחוזא), מענשען זאגען דאס א משל אלס אויסדרוק ווי ווייט זייער וואונש געהט צו בייסען, אלס אן אנשויקעניש אויף די מענשען, הויפטזעכליך וועלכע לעבען אין ראסקאוש. דאס זיבען יאהר האט די פליג בקתא ווידערשפעניגט און ענטלאפען פונ'ם ער בקא. די אוים־זעצונג און טענה איז געווען, האמרה ליה חזיתיה לבר מחוזא דסחא במיא וסליק ואיכריך בסדינין ואתיבת עליה ומצת מיניה ולא הודעת לי. זי האט צו איהם געזאגט, איך האב געזעהן ווי א מענש פון מחוזא באד זיך אין וואסער און ער געהט ארויס און הילט זיך איין אין א ליילער, און דו האסט דיך אנגעזעצט אויף איהם און געווינט זיין בלוט, און מיר האכטו ניט געלאזט וויסען איך זאל אויך עפעס גענישען. היינט וויבאלד דער משל ענטהאלט וועגען זיבען יאהר, מוז דאך זיין דאס די בקא לעבט מעהרערע יאהרען, מען וועט דאך ניט מאכען קיין משל אינגאנצען אויסער נאטור? אמר ליה וליטעמיך הא דאמרי אינשי שיתין מני פרזלא תלו ליה לבקא בקורנסיה מי איכא? איהו גופיה כמה הוי? האט אביי געזאגט צו איהם, אוז נאר דיין סברה נאר, דעם משל וואס מענשען זאגען אויך דאס זעכציג מני, אזא געווינט וואס הייסט מני, זעכציג אין צאהל, האט מען אנגעהאנגען אויף די הערנער פונ'ם בקא, ער זאל ניט קענען בייסען דען זיין בים איז זעהר שווער. איז דען דאס פאראן? דער בקא אליין ווי גרויס איז דען? אלא במני דידהו, הכא נמי בשני דידהו, נאר מוזטו דאך זאגען אז דער משל איז אין דער פאנטאזיא, אויסגעשטעלט אזא געווינט לויט זיי די גרויס אויך דא די יאהרען זענען פאנטאזירט לויט זייער לעבענס לאנג, תנן התם בהמה בעלת חמש רגלים, או שאין לה אלא שלש, הרי זה מום, מיר האבען דארט געלערנט געגען מומין, דאס א בהמה מיט פינף פים אדער אז זי האט ניט נאר דריי פים, הייסט דאס א פעהלער, אמר רב הונא לא שנו אלא שחסר ויתר ביד, אבל חסר ויתר ברגל טרפה נמי היאי, מאי טעמא? כל יתר כנטול דמי, האט רב הונא אויף דעם געזאגט דאס די חכמים האבען דאס ניט געלערנט, דאס עס זאל הייסען א פעהלער געגען מקריב צו זיין אויפ'ן מזבח, אבער כשר געגען טרפות, נאר צייטענס אז עס פעהלט אדער עס איז מעהר ביי די פארענט פים, אבער וועניגער און מעהר ביי די הינטער פים, איז עס א טרפה אויך, וואס איז די סברה? ווייל יערער מעהר ווי זיין גאטור, איז גליך ווי עס וואלט פעהלען, ההיא חיותא דהוה לה תרתי סניא דיבי, אייתוה לרבינא ומרפה מדרב הונא, עס איז געווען א בהמה וואס האט געהאט צוויי פענדיקס קישקעס האט מען איהר געבראכט פאר רבינא און ער האט איהר טרפה געמאכט פונ'ם אויסזאגען פון

רב הונא, ואי שפכן להדדי כשרה, און אויב די צוויי פגיא דיבי'ם זענען באהאפטען וואו זיי גיסען זיך איינע אין דער אנדערער, איז כשר, ההיא גובתא דהוה נפקא מבי כסי להובלילא סבר רב אשי למיטרפה, עם איז געווען ביי א בהמה ביי וועלכער עם איז געווען נאך א רעהרל ארויסגעהענדיג פון בית הכוסות צום המסס, האט רב אשי איהר געוואלט טרפה מאכען, אמר ליה רב הונא מר בר חייא לרב אשי כל הני חיוי ברייתא הכי אית להו, האט רב הונא דער זוהן פון חייא געזאגט צו רב אשי אלע די געזונטע בהמות האבען אזוי, קען עם ניט זיין קיין טרפה, ההוא גובתא דהוה מעברא מבי כסי לכרסא סבר מר בר רב אשי לאכשורה, עם איז געווען וואו אן עקסטרא רעהרל האט זיך געצויגען און אריבער פון בית הכוסות צום כרסא, דאם איז געמיינט צום ערשטען טויל מאגען אין מיטען בויך, האט מר בר רב אשי געוואלט איהר מכשיר זיין לויט אויבען, אמר ליה רב אושעיא אמו כולהו בחדא מחיתא מחתינהו, היכא דאיתמר איתמר, היכא דלא אתמר לא אתמר, האט רב אושעיא געזאגט צו אהם, זענען דען אלע אין איין בייט איינגעריהעט, דו מיינסט, עם איז גלייך צו דער ערשטער זאך, ניין, וואו עם איז געלערנט איז געלערנט, וואו עם איז ניט געלערנט, איז ניט געלערנט, וואו אזא זאך איז פאראן ביי געזונטע בהמות איז עם כשר, וואו ניט, איז ניט, איתמר העיד נתן בר שילא רב טבחיא דצפורי לפני רבי על שני בני מעיים היוצאין מן הבהמה כאחד שהיא טרפה, וכנגדן בעוף כשרה, מיר האבען געלערנט, דאם נתן בר שילא דער הויפט שוחט פון ציפורי האט עדות געזאגט פאר רבי, אויף צוויי סיסטעם קישקעם וועלכע געהען ארויס פון א בהמה אינאיינעם, דאם עם איז טרפה, און געגען זיי ביי אן עוף איז כשר, במה דברים אמורים? שיוצאין בשני מקומות, אבל יוצאין במקום אחד וכלין עד כאצבע כשרה ווי אזוי זענען די רייד געזאגט? אז די קישקעם געהען ארויס אין צוויי פלעצער פון קיבה, אבער אז זיי געהען ארויס אין איין פלאץ, און זיי לאזען זיך אויס צוריק צו פארבינדען זיך בריוט ווי א פינגער, דאם מיינט די באהעפטונג איז לאנג ביז ווי א פינגער די לענג, איז כשר, פליגי בה רב אמי ורב אסי, חד אמר הוא דהדרי וערבי, וחד אמר אף על גב דלא הדרי וערבי, עם קריגען אין דעם רב אמי און רב אסי, איינער זאגט צייטענס זיי מישען זיך צוריק צו זאמען, דאם הייסט די שמוץ אינעווענדיג קומען זיך צוזאמען, און איינער זאגט, חאטש זיי מישען זיך ניט ווידער צוזאמען. פרעגט די גמרא בשלמא למאן דאמר הוא דהדרי וערבי היינו דקתני עד כאצבע, אנדערש נאך דעם נאך וואס זאגט ביז זיי מישען זיך ווידער איינאנדער, איז רעכט וואס ער זאגט ביז ווי א פינגער די גרוים, די מישונג זאל זיין נאהענט, אלא למאן דאמר אף על גב דלא הדרי וערבי, מאי עד כאצבע? אבער נאך דעם נאך וואס זאגט אפילו ווען זיי מישען זיך ניט איינאנדער, איז דאך די פראגע וואס איז געמיינט עד כאצבע, וואס פאר אן אונטערשייד איז ווי ווייט די באהעפטונג זאל זיין? ענטפער, עד כאצבע מלמטה, עם איז געמיינט ביז אונטען נאהענט צום אויסגאנג ווי א פינגער די גרוים, עם זאל הייסען ווי איין אויסגאנג אבער

נאר וועניגער וואלט שוין הייסען ווי צוויי אויסגענגע: ר' יהודה אומר אם ניטלה הנוצה פסולה: אמר ר' יוחנן, ר' יהודה ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר' יהודה הא דאמרן, ר' ישמעאל דתנן ר' ישמעאל אומר הנוצה מצטרפת ר' יוחנן האט געזאגט ר' יהודה און ר' ישמעאל האבען געזאגט איין זאך, ר' יהודה איז דער משנה וואס איז געזאגט, דאס אויסגעקראכענע פערערן איז ווי אז אויסגעקראכענע פעל, און ר' ישמעאל האבען מיר געלערנט אין א משנה דאס ר' ישמעאל זאגט אז די פערערן פון א חטאת עוף זענען זיך מצטרף מיט דער הויט און פלייש צו א כזית געגען פיגול, דאס אויב ער האט אין זינען געהאט ביי דער מליקה צו עסען פון זיי צוזאמען א כזית, ניט אין זיין ציים, איז פיגול, זעהסט דאך גוט דאס זייער סברות קומען זיך צוזאמען, אמר רבא דילמא לא היא, עד כאן לא קאמר רבי יהודה הכא אלא לענין טרפה דליכא מידי דמגין עליה, אבל לענין איפגולי כרבנן סבירא ליה, האט רבא געזאגט לעולם קען זיין דאס זייערע סברות קומען זיך ניט צוזאמען וויל פילייכט איז ניט אזוי ווי ר' יוחנן זאגט דען איך קען זאגען, דאס וועז זאגט ר' יהודה אז אויסגעקראכענע פערערן איז פסול? נאר דא געגען טרפות, וויל אהן פערערן איז ניטא וואס עס זאל באשיצען געגען טרפה, וויל אומבאוואוסט קען זי אריינקריגען אין זיך א טרפה, אבער געגען פיגול קען איך זאגען דאס ער האלט ווי די רבנן, ועד כאן לא קאמר ר' ישמעאל התם אלא לענין אפגולי אבל לענין טריפה אגוני לא מגין דאס וועז זאגט ער, דאס פערערן זענען זיך מצטרף מיט'ן פלייש? נאר געגען פיגול וויל ער האלט דאס פערערן זענען אויך ראוי צו עסען (אויב מען צומאהלט זיי) אבער געגען טרפה זאגט ער ניט אזוי, זיי זאלען גלייך זיין צו דער הויט, וויל איהם אהרט ניט, וואס די הויט ווערט ניט באשיצט פון פערערן, זאלען זיי ניט באשיצען עס איז אזוי אויך כשר: מתני' אחוזת הדם והמעושנת והמצוננת ושאכלה הרדופני ושאכלה צואת תרנגולים או ששתת מים הרעים כשרה, אויב עס האט איהר אנגעגריפען די בלוט אדער זי האט זיך אנגעשטיקט מיט רויך אדער פארקילט, אדער די בהמה האט געעסען אזא גיפט פאר בהמות אדער זי האט געעסען דעם אויסגאנג פון הינער אדער זי האט געטרונקען שלעכטע וואסער, מיינעדיג אזא וואסער וואס איז נעווען אויפגעדעקט, אויף וועלכער עס איז א קלער דאס א שלאנג האט געטרונקען פון איהר, איז כשר, אכלה סם המות או שהכישה נחש מותרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשות, או זי האט געעסען גיפט פאר א מענש אדער א שלאנג האט איהר געביסען, איז זי מותר וואס אנבעלאנג טרפות, און אסור צוליב געפאר: גמ' אמר שמואל הלעיטה חלתית טרפה, מאי טעמא? דמינקבה להו למעיינה, שמואל האט געזאגט אויב זי האט געשלינגען חלתית איז זי טרפה, ווארום? וויל חלתית איז זעהר שארף און לעבערט די קישקעס, מתיב רב שיזבי אחוזת הדם והמעושנת ושאכלה הרדופני ושאכלה צואת התרנגולים ושתת מים הרעים הלעיטה תיעה חלתית ופלפלין, אכלה סם המות כשרה, האט רב שיזבי א קשיא געפרעגט מיר האבען געלערנט אנגריפונג פון בלוט אנגעשטיקט פון רויך עסענדיג סם פאר א בהמה אדער צואה פון

רא דמרדתא · סימס מל תורילת : אליבא דיקנא · קודם לכלכה : משחלה משבר · נפסקה עורו מהשחלה ולא ומחמת קדחת מקורין מקלקלין : דתיבי בפ"א · לקדר עמנו · שב בוטחה דשחי · גרעיני של לפף מקורין קרעיל : תולא דליב" · כל עיקר תיבור לנו נפקר וכגון לחליל לבולחו : עיקא דמרידתא אמר רב יהודה האי מאן דאכל תלתא תקלי חלתית אליבא דיקנא משחלת משכיה אמר ר' אבדו בדידי דזה עובדא ואכלי חד תקל חלתיתא ואי לא דיתבי בטים משחלה משכאי ויקימתי בעצמי ההוכמי תחיה בעליה אמר רב יוסף האי מאן דאכיל שיתסרי ביני וארבעי אסנוני ושב בוטיתא דפרחי ושתי רביעתא דדובשא בתקופת תמוז אליבא דיקנא מתעקר תלא דליביה ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא דהוה מפסק כרעך בתרייתא בדיקה רב בצומת הגידין ואכשריה טבר למיכר מיניה באומצא אמר ליה שמואל לא היית עור ביקורי אמר ליה מאי תקנתיה [ת] ניתיבית בתורא דאיהו בדיק נפשיה אותביה נפל יתילחי תילחי קרי שמואל יעליה דרב לא יאונה לצדיק כל און קרי רב עליה דשמואל כבר לא אנס לך : מתני' סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה וסימני העוף לא נאמרו אבל אמרו חכמים כל עוף הדורס טמא וכל שיש לו אצבע יתרה ופסק וקורקבנו נפלף טהור ר' אליעזר בי' צדוק אומר כל עוף החולק את רגליו טמא ובהבגים כל שיש לו ארבע רגלים ארבע כנפים יקרצולים וכנפיו היפין את רובו ? רבי יוסי אומר וישמו הגב יקבדני כל שיש לו סנפיר ורקשקשת רבי יהודה אומר ישני קשקשין וסנפיר אחד ואלו הן קשקשן יהקבועין בו וסנפירי יהפורח בהן : גמ' ת"ר יאלו הן סימני בהמה כל בהמה מפרסת פרסה וגר כל בהמה שמעלת גירה בידוע שאין לה שינים למעלה וטהורה וכללא הוא והדי גמל דמעלה גירה הוא ואין לו שינים למעלה ושמא גמל ניבי את ליה והדי בן גמל דניבי נמי לית ליה ותו הדי איש שפן וארנבת דמעלת גירה הן ויש להן שינים למעלה וטמאין ועוד שינים מי כתיבי באורייתא אלא דבי קאמר כל בהמה שאין לה שינים למעלה בידוע שהיא מעלת גירה ומפרסת פרסה וטהורה וליבדוק בפרסותיה כנון שהיו פרסותיה תלוכות וכדרב חסדא דאמ" רב חסדא יחיה מהלך במדבר ומצא בהמה שפרסותיה תלוכות בודק בפיה אם אין לה שינים למעלה בידוע שהיא טהורה אם לאו בידוע שהיא טמאה ובלבד שיכיר חזיר לאו אמרת איכא חזיר אין איכא נמי מינא אחרינא דדמיא לחזיר לא ס"ד דתנא דבי רבי ישמעאל יואת החזיר כי מפרים פרסה הוא שליט בעולמו יודע שאין לך דבר שמפרים פרסה ומטמא אלא חזיר לפיכך פרט בו הכתוב הוא ואמר רב חסדא יהיה מהלך במדבר ומצא בהמה שפיה נטום ופרסותיה תלוכות בודק בבשרה אם מהלך שתי וערב בידוע שהיא טהורה ואם לאו בידוע שהיא טמאה ובלבד שיכיר שיהו לאו אמרת איכא נמי מינא אחרינא דדמיא לעורד דליכא ובידוק אמר ... ואיתימא רב חסדא בכנפי העורין : סימני חיה : תנו רבנן אלו הן סימני חיה יהיה בכלל בהמה

להתיר

עיקרא דמרידתא פ"ק תורילת בלנות ופ" כל שעה (ד' לט ע"ב) פרק חומרא"ל : (ויקרא יחם פרשה ג יחיה פרשיה)

נמל יכיי לית ליה · תיבה דשמות תיקני חסבת הרי נמל ים ט סימים הכבי פרק נקוב יקשן ותרכנת :

נביי · פרק בקר שבי סימים יש ט לטמאה לחת ובכלן לחת ובכלן עוד פ" בשן לחד כיבי מקורין יכ"ש בפ"ב בלנות ופלטין ובכר ובקום בלעתן זה חלב זה בסימים ותלטן בלחת לי בוני שקל כיבי ושקל בעיפרים דבפרק בונה לשה (דף כב :) נבי כלב שהן סימים נחוצים לט ט בפרק שהם טהור בהן ובפ' כילד תרבין (דף כב :) לחפרי לבי בי : ובקרבים :

בידוע פרק ראי נעשל בהמה ובפרק · ובכלן מהיל מבכר בן נמל בלחתר כי חסבת . אין לך ונעשל בהמה ובפרק בכור נמל בלחתר כי חסבת .

אלו · פרק שלש יש לה קרבים ואלילים · קרבים לחבי לחתוקן ובפרק ובמה דבין יש לה קרבים חלוקות ובכיבים בלבנון חם כן לא בהמה היא לחבל לחמר לחבל לבפוקין בחי' מוחלת לבך בעיבן עלבי' פרקיה הקרוקות דבפרק לבל לבפוקין לא בחים מיחלת ולא בבהמה שהיא לחבל לחתר בי' בוכל לחמר בי' בוכל בבהמה

הינער אדער זי האט געטרונקען שלעכטע וואסער, געשלינגען שארפע גראז וואם הייסט תיעה אדער חלתית אדער פעפער אדער מענשען קם, איז זי כשר, הכישה נחש או שנשכה כלב שוטה מותרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשות, אז עס האט איהר געבישען א שלאנג אדער א משוגע הונט, איז זי מותר וועגען טרפה, אבער אסור צוליב געפאר, קשיא חלתית אחלתית קשיא סם המות אסם המות, איז דאך שווער פון חלתית אויף חלתית, שמואל זאגט דאם חלתית איז טרפה און די ברייתא זאגט דאך כשר, און אין דער משנה וערט געזאגט דאם סם המות איז כשר וואם אנבעלאנג טרפות אבער צוליב סכנה איז עס אסור און אין דער ברייתא איז סם המות אינגאנצען כשר? ענפערט די גמרא חלתית אחלתית לא קשיא כאן בעלין כאן בקרטין, חלתית אויף חלתית איז ניט קיין קשיא, ווייל חלתית וואם שמואל מיינט, איז וואו די בלעטער זענען שוין איבערגעארבעט אויף אזא פולוער וואו די שארפקייט איז מעהר קאנצענטרירט, דאמאלט ווערט עס געמאסטען אויף קורטין, אבער די ברייתא שמועסט פון אחלתית נאר איז די בלעטער, סם המות אסם המות לא קשיא, הא דידה הא דאדם, סם אויף סם איז ניט שווער ווייל איין סם שמועסט, וואם איז נאר א גיפט פאר א בהמה דעריבער איז זי מותר, אבער די משנה שמועסט וועגען סם געגען א מענש, דעריבער אסור'ט די משנה צוליב געפאר פרעגט די גמרא סם המות דבהמה היינו הרדופני? תרי גווני סם המות, גיפט פון א בהמה איז דאך דאם זעלבע וואם הרדופני? ענטפערט, צווייערליי סם איז דא געמיינט מאי תיעה? אמר רב יהודה (דף נ"ט ע"א) עיקרא דמרידתא, וואם איז געמיינט תיעה? די וואורצעל פון אזא ביטערע גרינס וואם הייסט מרידתא אדער מרירתא. אמר רב יהודה האי מאן דאכל תלתא תקלי חלתית אליבא ריקנא מישתלח משכיה, רב יהודה האט געזאגט דער וואם עכט דריי דאזעם חלתית אויפ'ן ניכטערן הארץ, שוילט זיך איהם אפ זיין הויט פון דער היץ וואם מאכט איהם פיבערן (דריי דאזעם מיינט דריי מאהל אזוי פיל וואג ווי עם איז דער שטייגער צו נעמען), אמר ר' אבהו בדידי הוה עובדא ואכלי חד תקלא חלתיתא, ואי לא דיתבי במיא משתלח משכאי, וקיימתי בעצמי החכמה תחיה בעליה, האט ר' אבוה געזאגט ביי מיר אליין איז עס פארגעקומען, איך האב געעסען נאר איין דאזע חלתית, און ווען איך וואלט ניט זיצען אין וואסער צו קיהלען, וואלט זיך מיין הויט אפגעשוילט און איך האב מקוים געווען אויף מיר דעם פסוק, דאם די חכמה לעבט אויף, איהר באלעבאם, אמר רב יוסף האי מאן דאכיל שיתסרי בעי וארבעי אמגוזי ושב בוטיתא דפרחי, רב יוסף האט געזאגט דער מענש וואם עסט אריין זעכצעהן אויער און פיער וועלנוסען און זיבען אזוינע פעפערלאך וואם הייסט צלף, ושתי רביעתא דדובשא בתקופת תמוז אליבא ריקנא, מתעקר תליא דליביה און ער טרינקט צו א פערטעל קווארט משקה פון האניג, אין א הייסען טאג פון תמוז, אויפ'ן ניכטערן הארץ, ווערט זיין הארץ אפגעריסען פון ארט וואו זי הענגט, ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא דהוה מפסק כרעך בתרייתא, בדקיה רב בצומת הגידין ואכשריה, איונגער הירש וואם איז געבראכט געווארען פאר'ן נשיא, ביי

וועלכען עס זענען געווען אפגעהאקט די לעצטע פיס האט רב איהם בודק געווען ביים פארבינדונג פון די אדערן נעבען דוד, און ער האט איהם מכשיר געווען, סבר למיכל מיניה באומצא, אמר ליה שמואל לא חייש מר לניקורין? האט רב געוואלט עסען פון איהם זיין פליישיגען מאהלצייט, האט שמואל געזאגט צו איהם, האט דער האר ניט קיין קלער, פיליכט האט איהם א שלאנג געביסען? אמר ליה מאי תקנתיה ניתביה בתנורא דאיהו בדיק נפשיה, האט ער צו איהם געזאגט, וואס איז צו טהאן? מען זאל איהם ארויינשטעלען אין אויוועז, וועט זיך עס אליין ארויסצייגען, אותביה נפל תילחי, קרי שמואל עליה דרב, לא יאונה לצדיק כל און, האט ער איהם ארויינגעשטעלט אין אויוועז און פון דער היץ איז געפאלען פון איהם שטיקער־ווייז, האט שמואל אויסגעשריען אויף רב דעם פסוק, דאס עס קומט ניט אונטער, צו א צדיק קיין שום זיגד, דעריבער איז איהם ניט צו האנד געקומען צו עסען דערפון, קרי רב עליה דשמואל, כל רז לא אנס לך, האט רב אויסגעשריען אויף שמואל דעם פסוק, דאס קיין געהיימנים איז ניט פארבעהאלטען פאר דיר: מתני' סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה, וסימני העוף לא נאמרו, אבל אמרו חכמים כל עוף הדורס טמא, די סימנים פון בהמה און חיה זענען געזאגט פון דער תורה, און די סימנים פון עופות ניט, אבער די חכמים האבען געזאגט יעדער עוף וואס איז א רויב פויגעל איז טמא, כל שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבנו נקלף בהוה, יעדער עוף וואס האט אן איבעריגען פינגער און א שפייזבייטעל וואס ציהט זיך פונ'ם וושט, און אז זיין פופיק שיילט זיך אוים פון אינם זייט איז ער פון די עופות טהורים, ר' אליעזר בר' צדוק אומר כל עוף החולק את רגליו טמא, ר' אליעזר בר' צדוק זאגט דער עוף וואס טיילט זיינע פיס, איז א סימן דאס ער איז טמא, די גמרא וועט ווייטער אויפקלערען, ובחגבים כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו, ר' יוסי אומר ושמו חגב, ביי היישריקען איז דער סימן אויף כשר, אויב ער האט פיער פיס פיער פליגעל און צווי עקסטרא פיס צום שפרינגען, אוז אז זיינע פליגעל דעקען זיין מעהרהייט, ר' יוסי זאגט און זיין נאמען איז חגב, ובדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת ר' יהודה אומר שני קשקשין וסנפיר אחד, און ביי פיש איז דער סימן אויב ער האט פליעס פעדער און שופען ר' יהודה זאגט צווי שופען און איין פלוספעדער, ואלו הן, קשקשין הקבועין בו וסנפירין הפורח בהן, און די זענען אזוי, די שופען זענען אינגעפאסט אין זיין קערפער און די פלוספעדערן זענען צו שווימען מיט זיי: גמ', תנו רבנן אלו הן סימני בהמה, כל בהמה מפרסת פרסה וגו' כל בהמה שמעלת גרה, בידוע שאין לה שינים למעלה וטהורה, די רבנן האבען געלערנט די זענען די סימנים פון א בהמה, דער פסוק זאגט יעדע בהמה וואס שפאלט די קלוען און מעלה גרה מעג ווערען געגעסען, איז דער סימן דאס יעדע וואס איז מעלה גרה ארויפברינגענדיג די עסען, איז באוואוסט דאס זי האט ניט קיין צייגער פון אויבען, פרעגט די גמרא וכללא הוא? והרי גמל דמעלה גרה הוא ואין לו שינים למעלה וטמא? איז עס א כלל אזוי? מיר זעהען דאך דאס א קעמעל וואס איז מעלה גרה און האט אויך ניט קיין צייגער פון אויבען, און פונדעסטוועגען איז ער טמא?

ענטפערט די גמרא גמל ניבי אית ליה א גמל האט צוויי אויצויגע ציינער פון בוידע זייטען מויל, והרי בן גמל דניבי נמי לית ליה? און מיר זעהען דאך ביי א יונגען גמל וואס האט די צוויי ציינער אויך ניט, און איז טמא, היינט וואס פאר א סימן און כלל איז דאס? ותו הרי שפן וארנבת דמעלת גרה הן ויש להן שינים למעלה וטמאין? און נאך איינס, מיר זעהען דאך ביי קיניגלאך און האזען וועלכע זענען מעלה גרה און האבען יא ציינער אויבען, היינט וואס פאר א כלל איז דאס, אז טייל אומריינע חיות האבען יא ציינער פון אויבען און טייל ניט? ועוד שינים מי כתיבי באורייתא? און נאך איינס איז שווער, שטעהען דען די ציינער אלס סימנים פאר כשרות אין דער תורה? אלא זאגט די גמרא הכי קאמר כל בהמה שאין לה שינים למעלה בידוע שהיא מעלת גרה ומפרסת פרסה וטהורה, אזוי מיינט די ברייתא צו זאגען, דאס יעדע בהמה איז דא ביי איהר דער סימן צו דערקענען אלס ריינע, אויב זי האט ניט קיין ציינער פון אויבען, איז באוואוסט דאס זי איז מעלה גרה מיט געשפאלטענע קלוען חאטש מען זעהט ניט ווי זי איז מעלה גרה, און זי איז ריין, פרעגט די גמרא וליבדוק בפרסותיה? כגון שהיו פרסותיה חתוכות, זאל מען אויך בודק זיין אין איהרע קלוען? ענטפערט עס שמועסט ווען די קלוען זענען אפגעשניטען, וכדרב חסדא דאמר היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפרסותיה חתוכות בודק בפיה אם אין לה שינים למעלה בידוע שהיא טהורה, אם לאו בידוע שהיא טמאה, און אזוי ווי רב חסדא האט געזאגט, אז איינער איז נעגאנגען אין מדבר און געפונען א בהמה מיט אפגעהאקטע קלוען, איז ער איהר בודק אין מויל, האט זי ניט קיין ציינער פון אויבען, איז זי באוואוסט אלס ריינע, אויב יא איז זי באוואוסט אלס אומריינע, און מען קען איהר ניט נוצען פאר תפילין און רצועות, ובלבד שיכיר גמל, נאר ער זאל דערקענען אויב עס איז ניט קיין קעמעל, פרעגט די גמרא גמל ניבי אית ליה? אלא בלבד שיכיר בן גמל, א גמל האט דאך די עקסטרא ציינער קען מען דאך דערקענען? אלא זאגט די גמרא, נאר ער מוז דערקענען צי עס איז ניט א יונגער קאמעל וואס האט נאך ניט די עקסטרא ציינער, פרעגט די גמרא לאו אמרת איכא בן גמל, איכא נמי מינא אחרינא דדמי לבן גמל? זאגסטו דען ניט אז עס איז דא דער יונגער קעמעל וואס האט ניט קיין ציינער פון אויבען חאטש ער איז טמא, קען דאך זיין דאס עס איז פארען נאר אזא מין וואס איז גלייך צום בן גמל אלס א טמא בהמה? היינט ווי קענסטו דיך פארלאזען אויף דעם סימן? ענטפערט די גמרא לא סלקא דעתך, דתני דבי ר' ישמעאל ואת הגמל כי מעלה גרה הוא, שליט בעולמו יודע שאין לך דבר מעלה גרה וטמא אלא גמל, לפיכך פרט בו הכתוב הוא, עס קען ניט ארויף אויפ'ן נעדאנק אזוי, דען די ישיבה פון ר' ישמעאל האט געלערנט דער פסוק זאגט ואת הגמל און דער גמל וואס ער איז מעלה גרה, דער מושל פון דער וועלט ווייס גוט, דאס עס איז ניט פארען נאר א טמא בהמה אויף דער וועלט, עס זאל זיין אויך מעלה גרה אויסער דעם גמל, דעריבער זאגט דער פסוק ארוים הוא נאר ער דער גמל אלס טמא איז מעלה גרה, (שפן און ארנבת איז ניט צוגעבענען צווישען די בהמות דען זיי זענען בלויז אונטער נאמען חיות,) ואמר רב חסדא היה מהלך בדרך ומצא בהמה

שפיה גמום בודק בפרסותיה אם פרסותיה סדוקות, בידוע שהיא
טהורה, אם לא בידוע שהיא טמאה, ובלבד שיכיר חזיר נאך האט רב
חסדא געזאגט אז איינער געהט אונטערוועגס און ער געפינט א בהמה וואו
איהר מויל איז אפגעשניטען, אונטערזוכט ער איהר אן די קלואין, אויב
זיי זענען איבערגעשפאלטען, איז באוואוסט אז זי איז א ריינע, אויב ניט
איז זי א טמא, נאר ער זאל דערקענען צו זי איז ניט קיין חזיר, וועלכע
האט אויך געשפאלטענע קלואין, חאטש זי איז טמא, פרעגט די גמרא לא
אמרית איכא חזיר? איכא נמי מינא אחרינא דדמיא לחזיר? זאגסטו
דען ניט אז עס איז פאראן נאך א מין דאס איז דער חזיר מיט געשפאלטענע
קלואין, פיליייכט איז פאראן נאך א מין וואס איז גלייך ווי דער חזיר האבענדיג
אויך געשפאלטענע קלואין? ענטפערט די גמרא לא סלקא דעתך דתנא דבי
ר' ישמעאל ואת החזיר כי מפרים פרסה הוא, שליט בעולמו יודע
שאין לך דבר שמפרים פרסה וטמא אלא חזיר, לפיכך פרט בו הכתוב
הוא, עס קען ניט ארויף אויפ'ן געדאנק אזוי, דאס נאר ער אלס א טמא
האט געשפאלטענע קלואין, דאס איז וויל דער איבער דער וועלט וויסט,
דאס עס איז ניט פאראן נאך א טמא מיט דעם סימן נאר דער חזיר, דעריבער
האט דער פסוק אויסגעדרוקט דעם ווארט הוא, ואמר רב חסדא היה
מהלך במדבר ומצא בהמה שפיה גמים ופרסותיה חתוכות, בודק בבשרה
אם מהלך שתי וערב, בידוע שהיא טהורה, ואם לאו בידוע שהיא
טמאה, ובלבד שיכיר ערוד, נאך האט רב חסדא געזאגט אז איינער געהט
אין מדבר און ער געפינט א בהמה וואו איהר מויל און איהרע פיס זענען
אפגעשניטען, איז ער בודק אין איהר פליישי, געהט עס מיט א לענג און
א ברייט, מיינענדיג אויב די פליישי רייסט זיך סיי אין דער לענג סיי אין
דער ברייט, איז באוואוסט דאס זי איז א ריינע, און אויב ניט איז באוואוסט
דאס זי איז טמא, נאר ער זאל דערקענען דאס זי איז ניט קיין חיה וואס
הייסט ערוד, וועלכע האט אויך אזא פליישי וואס רייסט זיך סיי אין דער
לענג סיי אין דער ברייט, פרעגט די גמרא לא אמרית איכא ערוד? איכא
נמי מינא אחרינא דדמיא לערוד? גמירי דליכא, זאגסטו דען ניט
אז עס איז פאראן ערוד, פיליייכט איז פאראן נאך אזא חיה ווי דער ערוד
וואס האט אויך דעם סימן? ענטפערט, עס איז א קבלה אזוי אז עס איז ניט
פאראן מער א גלייכונג צום ערוד, והיכא בודק? בכנפי העוקץ, און וואו
איז מען בודק? האט אביי געזאגט און מויל זאגען רב חסדא האט עס
געזאגט ביי די עקען פון שפיין וואו דער דוד ענדיגט זיך צום ווייניגסל, די
פליישי אונטען דארט: (די זאך איז גוט קענטיג ביי געקאכט פליישי ווי עס
רייסט אין א לענג און ביי פיש איז גוט קענטיג ווי ער רייסט זיך סיי אין
דער לענג סיי אין דער ברייט) די סימנים זענען דא אננעגעבען צו צייגען
ווי אויך תורה שבעל פה איז פון הימעל, אזוי ווי תורה שבכתב ביי וועלכער
מען קען אויך פרענען, דאס פיליייכט זענען פאראן נאך בהמות אדער חיות
אויסער די צוויי מינים מיט די זעלבע צוויי סימנים מעלה גרה און
געשפאלטענע קלואין, אדער א פינפטע מין מיט איין סימן מעלה גרה, אדער
א צווייטע מין אויסער דעם חזיר מיט געשפאלטענע קלואין, פארשער האבען

להתיר חלבה והכי קאמר אלו הן סימני חיה שהחלבה מותר כל שיש לה קרנים ומלפים רבי דוסא אומר יש לה קרנים אי אתה צריך להזור על טלפים יש לה טלפים צריך אתה להזור על קרנים וקרש אע"פ שאין לו אלא קרן אחת מותר כללא הוא והרי עז דיש לו קרנים ושלפים וחלבו אסור כרוכות בעינן והרי שור דכרוכות וחלבו אסור *תרוכות בעינן והרי עז דדרוקות וחלבו אסור מפוצלות בעינן והרי צבי דאין מפוצלות וחלבו מותר *הדורות בעינן הלכך הכא דמיפצלא לא דיינא ולא דיינא הכא דילא מיפצלא בעינן כרוכות הדורות והרוכך והוא דמיבלע הזרקיהו והיינו ספיקא דעיזא *כרכות היא עיזא כרכות דהואי בי ריש גלותא דעקור מלא צנא דתרבא מינה רב אחאי אסר רב שמואל בריה דרבי אבהו אבל מינה קרי אנפשיה *מפרי פי איש תשבע במנו שלחו מתם הילכתא כוותיה דשמואל בריה דרבי אבהו והזהרו ברבינו אחאי שמאיר עיני גולה הוא : יוקרש אף ע"פ שאין לו אלא קרן אחת "מותר אמר רב יהודה קרש טביא דבי עילאי תנרס אריה דבי עילאי אמר רב כהנא תשע אטהתא הוי בין אונא לאונא דאריה דבי עילאי אמר רב יוסף שיתסר אטהתא הוי משכיה דטביא דבי עילאי אמר ליה קיסר לרבי יהושע בן חנניה אלקיכם כאריה מתיל דכתיב *ארי שאג מי לא ירא מאי רבותיה פרשא קטיל אריא א"ל לאו כהאי אריא מתיל כאריה דבי עילאי מתיל אמר ליה בעינא דמיחזית ליה ניהליה א"ל לא מצית חזית ליה אמר ליה *איברא חזינא ליה בעי רחמי אתעקר מדוכתיה כי הוה מרחיק ארבע מאה פרסי נידם חד קלא אפילו כל מעברת ושורא דרומי נפל אמרחיק תלת מאה פרסי נידם קלא אחרינא נתור ככי ושיני דגברי ואף הוא נפל מכורסייא לארעא א"ל במטותא מינך בעי רחמי עליה דלהדרך לדוכתיה בעא רחמי עליה ואהדר ליה לאתריה א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניה בעינא דאיתוי לאלקיכו אמר ליה לא מצית חזית ליה א"ל איברא הזינא

ולא עלפים כעלפי חיה ויש לה כל שיש לו קרני בהמה וכרכרי חיה חלבו ומותר הוי שיש לו עלפים כעלפי חיה כגון בן לבן לפסוק מנחמה ד' דוקא מותר יש לה קרנים כעלפי חיה חלבה ומותר לפסוק עלפים כעלפי חיה אבל לא עלפים כעלפי חיה דומין לפסוק מנחמה ד' דוקא אסור חיה דומין לפסוק מנחמה ד' דוקא מותר יש לה עלפים כעלפי חיה אבל לא קרנים כעלפי חיה חלבה ומותר לפסוק

שויין נאכנעזוכט אוו ניט געפונען, זאגט טאקע דערויף ר' עקיבא וכי משה קנינר או בלסטר היה? איז משה געווען א פעלד יעגער אין אלע טיילען פון דער וועלט צו וויסען, דאס פונקט אזויפיל אוו אזויפיל חיות איז פאראן מיט די סימנים, אלא מכאן ראייה לתורה מן השמים, נאר פונדאנען איז א ראייה דאס די תורה איז פון הימעל אוו ג—ט ב"ה וויסט דאך וואס ער בעשאפען האט, אוו די חכמים האבען אויך געוויזען זייער כח אלס פון הימעל, סימני חיה, תנו רבנן אלו הן סימני חיה, די רבנו האבען געלערנט די זענען די סימנים פון א חיה, פרעגט די גמרא באלד חיה בכלל בהמה היא לסימנין? א חיה איז דאך אין כלל אוו אריינגענומען אונטער'ן נאמען בהמה געגען סימנים, וואס דען געהט דא די בריית רעכענען סימנים עקסטרא ביי א חיה? אמר ר' זירא (דף נ"ט ע"ב) להתיר חלבה והכי קאמר אלו הן סימני חיה שחלבה מותר, כל שיש לה קרנים וטלפים, האט ר' זירא געזאגט די בריית געהט דא רעכענען די סימנים פאר א חיה געגען צו ערלויבען איהר חלב, דען חלב איז דאך אסור ביי א בהמה, מוז דא די בריית אנצייגען די סימנים צו וויסען וועלכע עם איז א חיה צו מעגען עסען איהר חלב, אוו אזוי מיינט די בריית צו זאגען די זענען די סימנים פון א חיה וואו דער חלב איז מותר, די וואס האט הערנער אוו קלוען, (די נעגעל רופען זיך אויך צו מאהל אזוי) ר' דוסא אמר יש לה קרנים אי אתה צריך לחזור על טלפים, יש לה טלפים צריך אתה לחזור על קרנים, ר' דוסא זאגט האט זי הערנער דארפסטו ניט נאכזוכען אויף טלפים, האט זי טלפים מוזטו יא נאכזוכען אויף הערנער, וקרש אף על פי שאין לו אלא קרן אחת מותר אוו די חיה וואס הייסט קרש, די גמרא וועט ווייטער באשיידען, - חאטש ער האט ניט, נאר איין הארן, איז ער פונדעסטוועגען מותר, פרעגט די גמרא כללא הוא? והרי עז דיש לו קרנים וטלפים וחלבו אסור? אוו דאס רעכענסטו איז א כלל אזוי? מיר זעהען דאך ביי א ציג וואו ער האט הערנער אוו אויך טלפים, אוו פונדעסטוועגען איז זיין חלב אסור, וויל ער איז פארעכענט פאר א בהמה ניט פאר קיין חייה? ענטפערט די גמרא כרוכות בעינן די הערנער דארפען זיין ווי געוויקעלט איין שאל אויף דער אנדערער ווי ביי אשור, פרעגט די גמרא והרי שור דכרוכות וחלבו אסור? מיר זעהען דאך ביי א שור וואו די הערנער וואקסען אויך אזוי ווי א שאל אויף א שאל צוזאמענגעוואקסען אוו זיין חלב איז אסור, היינט ווי אזוי האלט דער סימן אויס? ענטפערט די גמרא חרוקות בעינן, די הערנער דארפען זיין גערינצעלט מיט שרינטען, אוו ביי אן אקס זענען זיי פול גלאט, פרעגט די גמרא והרי עז דחרוקות וחלבו אסור? מיר זעהען דאך ביי אן עז וואו די הערנער זענען גערינצעלט או דער חלב פון איהם איז אסור? ענטפערט די גמרא מפוצלות בעינן, די הערנער דארפען זיין געטיילט יעדע מיט עטליכע הערנערלאך, דאמאלסט איז זיין חלב מותר, פרעגט די גמרא והרי צבי דאין מפוצלות וחלבו מותר? מיר זעהען דאך ביי א הירש וואס צוויישען זיי איז פאראן א סארט הירש וואס האט ניט קיין געטיילטע הערנער, אוו זיין חלב איז מותר אלס חיה? ענטפערט די גמרא חדורות בעינן, די הערנער דארפען זיין רונדיג ניט פלאטשיג ווי אן עז, הלכך היכא דמיפצלא לא

דינא ולא דיינא, דעריבער אז צוויישען די הירשען איז פאראן ביידע ערליי הערנער, נעטיילטע און ניט נעטיילטע, איז די וואס האבען נעטיילטע איז ניט קיין קלער אין דין, נאר זיין חלב איז מותר, ווייל קיין בהמה האט ניט א זוינע הערנער, היכא דלא מיפצלא בעינן כרוכות חדורות וחרוקות און וואו דער הירש האט ניט קיין נעטיילטע הערנער מוזען זיי זיין מיט די אלע דריי נאטורען ווי אויבען פארטיטשט, והוא דמיבלע חירקייהו, און נערינצעלט מיינט מען, אז די רינצלען זענען איינגעטיפט ניט ארויסגעשטארט, דאס היסט לענגליכע שרינטען אין דער טיף ניט בערגעלדינג, והיינו ספיקא דעיזא כרכוז, און דאס איז דער כרכוז, וואס איז א ספק עז, ווייל זיינע הערנער זענען חדורות און חרוקות רונדיג מיט שרינטען ווי א חיה און דעם נאמען עז פון א בהמה, דעריבער מוזען זיי אויך זיין כרוכות, שאלענווייז צוזאמענגעוואקסען ווי האלץ, ההיא עיזא כרכוז דהואי בי ריש גלותא דעקור מלא צנא דתרבא מינה רב אחאי אסר, רב שמואל בריה דרב אבהו אכל מיניה, עם איז געווען אזא עז כרכוז ביים נשיא, וואו מען האט פון איהם ארויסגעריסען א פולע שיסעל מיט חלב, רב אחאי האט ג'אסור'ט, רב שמואל דער זוהן פון ר' אבהו האט געעסען פון איהם, קרי אנפשיה מפרי איש תשבע בטנו, ער האט אויסגערופען אויף זיך דעם פסוק, דאס פון זיין אייגענע פרוכט, הערענדיג פון זיינע רבי'ם דאס דער חלב איז מותר, האט זיך זיין בויך אננעשוועטיגט, (זיין פרוכט מיינט זיין הלכה) שלחו מתם הלכתא כוותיה דשמואל בריה דר' אבהו והזהרו ברבנו אחאי שמאיר עיני גולה הוא, מען האט געשיקט פון ארץ ישראל דאס די הלכה איז ווי שמואל בר אבהו, פונדעסטוועגען זייט געווארענט אין רבנו אחאי ניט צו עסען איהם, ווייל ער איז אדערלייכטער די אויגען פון דעם גלות, און אויב ער דערלייכט ניט דעם כפק עז כרכוז, איז גלייכער ניט צו עסען זיין חלב: זקרש אף על פי שאין לו אלא קרן אחת מותר: אמר רב יהודה קרש טביא דבי עילאי, טגרם אריא דבי עילאי, רב יהודה האט נעזאגט א קרש איז א הירש פונ'ם וואלד וואס היסט דבי עילאי, און א טגרם איז דער לייב פון דבי עילאי, דער וואלד וויל ארויסגעבענדיג די חיות אלס אויסער-נעווענליך, האט ער געקראגען דעם המלישען נאמען דבי עילאי, דען אלעם וואס איז דא אויף דעם עולם השפל, איז דא געגען זיי איז הימעל אין א נייסטיגען פארנעם, אלס דער שורש פון אויבען, אמר רב כהנא תשע אמהתא הוי בין אונא לאונא דאריא דבי עילאי, רב כהנא האט נעזאגט דאס דער אריא דבי עילאי איז ביים קאפ אליין ברייט פון אויער צו אויער נייען אייליען, אמר רב יוסף שיתסר אמהתא הוי משכיה דטביא דבי עילאי, רב יוסף האט נעזאגט דאס דער הירש פון דבי עילאי איז זיין לענג זעכצעהואייליען, אמר ליה קיסר לר' יהושע בן חנניא אלקיכם כאריא מתיל דכתיב אריה שאג מי לא ייירא, מאי רבותיה? פרשא קטיל אריא? דער קיסר פון רומי האט נעזאגט צו ר' יהושע בן חנינא, אייער ג'ט איז דאך נעגליכען צו א לייב, ווי דער פסוק זאגט דער לייב שרייט ווער האט דאס קיין מורא ניט, וואס פאר א גרויסקייט צו איהם איז דאס? א סאלאט מיט זיין פיילבויגען טוימעט דאך א לייב? אמר ליה לאו כהאי אריא מתיל כאריא דבי עילאי מתיל, האט ר' יהושע בן חנניא נעענט

לחדי יומא נגד תנומם דאעצבי ליה נהמא לחתן ט קטורה · לנידא דביתא · על מפת מהר. שמעו רבותי: דהויה עלמא לחתקנן שם חיילותיו והולי כתבון למקום שתחת רגלי שולטת בו: כנושאי · ומכבדי הציה: ולוחצי כנישה ליטא · מלשון ליס: כנושאי · ומכבדי הציה: ולוחצי ומרגילי הציה בניס עפר לתוך העולה וכבר הם כלו לחלול כל זה: או הבי: דמפני חילותיו כ"כ לא ונילמ': פיסתוילייתא דיוטלמי"ק בלעז: חללי · לתקנים ושמן זה הוא למולכים סתר הללי · דיבמוליידי משקל לא שקול · הצומה מפכחה שהי דבכו להיות כרסתן ופרסתן בעל כרס לחצים ופרסות רחבות גנובתיה זמנו: שור שזהקריב אדם הראשון כולהמרין בלפני חבירו בתמכת ע"ל (דף ח') · סקרין ספרים בשור של אדם הראשון קלי קרני קדמין לפרסתיה שכל מיניה פרסיתים טלפין עתים וקרסוניתים גדלים לאחר אזן לבל שלא ומעבה בראשין בקונתם בכנפיו ינקביהן וכשיגדל ון הלהן בלשון מנלוי שקדוני קרניתי לספרסותיי בקמתן נבראו ולפיכך קדמן הקרני שהני פעני מוכני וילמ' בחלה ושיהו שור פר ניים שהיה שור היה גדול כפר שור בן יומו קרוי שור כדכתיב (ויקרא כב) שיר כי יולד פר קיננת לן בקמכם (פרה פ"ח מ"ב): סקרין תרי משמע שכן קתם שוריס: לדעתם מהדיעם שיבולתם וחם ניללותו לצבורם · דהמות שנחמרו לחם: שר העולם מלחך המזונות: באלנות כתוב בזוהרים שהם פרי לנילמו לבל בזוהרים לה כתוב בלוולתם לנילמו · שאין הדבן לצאת בערבוביא · שהרי גדולים הן ועשויים ונחדנן ואין לחלן לינדל לעיסים ותלושים כי אם עשויהיכ: אשר הקב"ה למלחו · מילת כל חילן בעלמו ברחוק ומחבירו שיאכל לו הבר · אנו · שרבים לנו והבכהו לנחת כל עצב לנב הרי לן לנו בכהן זה הוא על אחת כמה וכמה: ישמח ה' במעשיו · בכולן זהירין בעלותיו · לרבי

בקומתן בנבראו · לה נמי לעיולי שבבריאתו בעגידה הוא לעולם בעפרו לחד דיכי ממעטת (דף לה:) נמי חדם הראשון הרבעים בריכה בו בשעה שהיה בקומתן ומחלוקת היתה שבעגידה כל קונתן ומחלוקתן:

חזינא ליה אול אוקמיה לחדי יומא בתקופת תמוז א"ל אסתכל ביה א"ל לא מצינא א"ל יומי דחד משמשי דמיתי קמי הקודש בריך היא אמרת לא מצינא לאיסתכלא ביה שכינה לא כל שכן אמר ליה קיבר לרבי יהושע בן חנניא בעינא דאיצבי ליה נהמא לאלהיכו א"ל לא מצית אמאי נפישי חילוותיה אמר ליה איבריא אמר ליה פוק צבית לנידא דרביתא דהויה עלמא טרח שיתא ירחי קיימא אתי זיקא כגשי לימא טרח שיתא ירחי דסיתא אתי מיטרא טבעיה ביטא א"ל מאי האי אמר ליה הני כנשאי זפוחאי דאתו כמיה אמר ליה אי הכי לא מצינא א"ל בת כיסר לרבי יהושע בן חנניא אלהיכון נגרא היא דכתיב המקר בסים עליותיו אימא ליה נעביד לי חדא מסתוריתא אמר לחיי בעא רחמי עלה ואינגעה אותבה בשוקא דרומי ויהבי ליה מסתוריתא דהוו נהיני לכל דמנגע ביומי יהבו ליה מפתוריתא ויתב בשוקא ושתר דוילולי כי היכי דליחזו אינשי וליבעי רחמי עליה יומא חד הוה קא חליף התם הות יתבא וסתרה ילוללי בשוקא דרומאי אמר לה שפירתא מסתוריתא דייהב ליך אלהי אמרה ליה אימא ליה לאלהיך לשקול מאי דייהב לי אמר לה אלהא דידן מיהב יהיב משקל לא שקיל אמר רב יהודה שור כרסתן ופרסתן רב חישיה ורב נגובתיה חילופא בתמיא למאי נפקא מינה למקח ומטכר ואמר רב יהודה שור שהקריב אדם הראשון קרני קודמות לפרסותיו שנאמר ותיטב להמשור פר מקריז מפרים מפרים מקרן תרתי משמע אמר רב נחמן מקרנתיכן ואמר רב יהודה שור שהקריב אדם הראשון קרני קודמות לפרסותיו שנאמר ותיטב להמשור פר מקריז מפרים

מקרן ברישא והדר מפרים מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי דאמר ריב"ל כל מעשה בראשית בקומתן נבראו בדעתן נבראו בצבעונים נבראו שנאמר ויכלו השמים והארץ וכל צבאם אל תקרי צבאם אלא צבעונים דרש רבי חנינא בר פפא ידי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו פסוק זה שר העולם אמרו בשעה שאמר הקב"ה למינהו באילנות נשאו דשאים קל ותמר בעצמן אם רצונו של הקב"ה בערבוביא למה אמר למינהו באילנות ועוד כל ותמר ומה אילנות שאין דרכן לצאת בערבוביא למינהו אנו על אחת כמה וכמה מיד כל אחד ואחד יצא למינו פתח שר העולם ואמר יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו בעי רבינא להרכיב שני דשאים זה על גב זה

תרכיב כלאים אדם לא תזרע כלאים ושיהו בהרכבה דומיא דצמחה ומחקקתי לך כבר היינו. לבני מת בהכתוב ניהו למינהו בחולדות ובהרכבה למינהו לא תרכיב אילן בגפן ולא גפן באילן ולא תרכיב אילן באילן ולא תרכיב גפן בגפן ולא תרכיב שני מינים בגפן ואפילו בשני אילנות ואפילו בשני גפנים ואפילו בשני זרעים ואפילו בשני מיני ירקות ואפילו בשני מיני בהמה חיה ועוף ואפילו בשני מיני דגים ואפילו בשני מיני שרצים ואפילו בשני מיני אילנות ואפילו בשני מי

פערט ניט צו דעם לייב איז ער געגליכען, ער איז געגליכען אין משל צו
א לייב פון הימעל, אין אמת'ן איז ער געגליכען אין פסוק צו אנאטירליכען
לייב, ווייל די משלים אין פסוק נעהען נאכ'ן ריין מענשליכען באגריף
וואס איז נאהענט צו מענשליכער אויפפאסונג, ווי א שטייגער יד ה' ועמדו
רגליו על הר הזיתים, עין ה', ניט מעהר דער ענטפער וואלט ניט גילטיג
זיין פאר א גוי אין יענע צייטען, דעריבער האט ר' יהושע בן חנניא
אפגעשטויסען דעם גוי מיט א לייב פונ'ם הימעל וואס איז דער שורש און
אויפהאלטער פונ'ם לייב אונטען, ווי די גמרא זאגט דאס אפילו א גרעזל
האט א מלאך איבער זיך אויבען, מען געפינט נאד, מעהר פלעצער אין ש"ס,
וואו דער תנא זאגט עס נאר נעגען גוי צו אפשטויסען איהם, אמר ליה בעינא
דמיחזית ליה נהלי, אמר ליה לא מצית חזית ליה, האט דער קיסר געזאגט
איר וויל איהם זעהן, זאלסט איהם מיר צייגען, האט ר' יהושע געבעטען רחמים פאר'ן
באשעפער, און דער לייב האט געגומען אוועק רודערן פון זיין פלאץ,
אז ער איז געווען נאד א פיער הונדערט מיל וויט האט ער א ברום
געטאן איין קול, האבען שוין אלע שוועגערע פרויען גע' מפל"ט און אלע
מויערן פון רוים געפאלען, אדמרחק תלת מאה פרסי ניהם קלא אחרינא
נתור ככי ושיני דגברי, אז ער איז נעווען דריי הונדערט מיל וויט
האט ער א צוויטען ברום געגעבען און פון דעם געשריי זענען אלע
באק און פראנט צייגער ביי די מענער ארויסגעפאלען, ואף הוא נפל
מכורסייא לארעא, אמר ליה במטותא מינך, בעי רחמי דלהדר לדוכתיה,
און ער אליין איז אויך ארונטער געפאלען פון זיין שטוהל צו דער ערד,
האט ער צו איהם געזאגט איך בעט דיך, בעט רחמים ער זאל זיך צוריק
קעהרען אין זיין פלאץ,בעי רחמי עליה ואהדר ליה לאתריה, האט
ער געבעטען רחמים און דער לייב איז צוריק אין זיין פלאץ, אמר
ליה קיסר לר' יהושע בן חנניא בעינא דאיחזי לאלקייכו, אמר
ליה לא מצית חזית ליה, דער קיסר האט געזאגט צו ר' יהושע בן
חנניא איר וויל זעהן אייער ג-ט צייג מיר איהם, האט ר' יהושע געזאגט
צו איהם דו קענסט איהם ניט זעהן, אמר ליה איברא (דף סמ"ך ע"א)
חזינא ליה האט ער צו איהם געזאגט א ריכטיג איך בין באשלאסען צו זעהן
איהם, אזל אוקמיה לחדי יומא בתקופת תמוז, אמר ליה איסתכל ביה,
אמר ליה לא מצינא, איז ער געגאנגען און געשטעלט דעם קיסר
געגענאיבער דער זון אין א שטארקען תמוז טאג, ער האט צו איהם
געזאגט קוק זיך איין אין איהם, האט דער קיסר געזאגט צו איהם
איך קען ניט אריינקוקען, אמר ליה יומא דחד משמשי דקייימי קמיה
דקודשא בריך הוא, אמרית לא מצינא לאיסתכלא ביה, שכינה
לא כל שכן? האט ר' יהושע געזאגט צו איהם די זון איז נאר איינע
פון די באדינער פון ג-ט ב"ה, זאנסטו שוין איך קען ניט אריינקוקען,
די שכינה אליין איז דען ניט נעווים אזוי? אמר ליה קיסר לר' יהושע

בן חנניא בעינא דאציבית ליה נהמא לאלקייכו, אמר לא מצית, אמאי? נפישי חילוותיה, האט דער קיסר געזאגט צו ר' יהושע, איד וואלט וועלען פאַרבאַריטען א סעודה פאַר אייער ג־ט, האט ער צו איהם געזאגט דו קענסט עס ניט טהאָן, האט ער איהם געפרעגט ווארום? וויל זיין הערשאפט איז פיעל? אמר ליה איברא, אמר ליה פוק צבית לגידא ברביתא דרויחא עלמא, האט דער קיסר געזאגט צו איהם, ווירקליד דאס איד וויל אזוי, האט ר' יהושע געזאגט צו איהם נעה ארוים און גרייט צו די סעודה ביים ברעג צום וואסער צו וואס הייסט רביתא, דאָרט וואו עס איז א ברייטע וועלט, טרח שיתא ירחי קייטא, אתא זיקא כנשיה לימא, האט ער זיך באמיהט צוגרייטענדיג זעקס זאמער חדשים, און עס איז אנגעקומען א ווינד און אלעס אריינגעקהרט אין ים, אריין, טרח שיתא ירחי דסיתוא אתא מיטרא טבעיה בימא, האט ער זיך ווידער באמיהט צוגרייטענדיג זעקס ווינטער מאנאטען, איז גע־קומען א רעגען און אלעס אריינגעשוועמט אין ים אריין, אמר ליה מאי האי? אמר ליה הני כנושאי זלוחאי דאתו קמיה, האט ער צו איהם געזאגט וואס איז דאס? האט ער איהם געענטפערט דאס האבען געטהאן בלויז די אויסקערער און די אויסשפריצער צוגרייטענדיג דעם פלאץ פאר דער הערשאפט פון ג־ט־און זיי האבען אויפגעגעסען אלעס, אמר ליה אי הכי לא מצינא, האט דער קיסר צו איהם געזאגט אויב אזוי איז טאקע ניט מעגליך אזא סעודה צו מאכען, אמרה ליה בת קיסר לר' יהושע בן חנניא אלקיכן נגרא הוא, דכתיב המקרה במים עליותיו, אימא ליה דנעביד לי חדא מסתירותא, אמר לחיי, די טאכטער פון קיסר האט געזאגט צו ר' יהושע, אייער ג־ט איז דאך א בוימייסטער דען דער פסוק זאגט דאס ג־ט טוט איבערדעקען מיט וואסער זיינע הויכען, דאס איז געמיינט אויף די וואלקענס וואס זענען ווי א דעק איז דערהויך, זאג איהם דאס ער זאל מאכען פאר מיר איין שפאהל־ מאכער - צו אנוויקלען פאדים, האט ר' יהושע געבעטען רחמים אויף איהר און זי איז באשלאגען געוואָרען מיט קרעץ, האט מען איהר געזעצט אין דעם רינג פון רומי און מען האט איהר געגעבען אזא שפאהלמאכער צו אויפוויקלען פעדים, דהא נהיגי דכל דמנגע ברומי יהבי ליה מסתוריתא ויתיב בשוקא וסתר דוללי כי היכי דליחזו אינשי וליבעי רחמי עליה, דען עס איז געווען אזוי איינגעפיהרט אין רוים, דאס ווער עס איז באשלאגען געוואָרען מיט קרעץ האט מען איהם געגעבען אזא שפאהלער און ער איז אזוי געזעסען אין רינג און צונומען די בינטלער פעדים און זיי אויפוויקלען אויף שפאלען, אום מנשען זיהענדיג איהם זאלען בעטען רחמים אויף איהם ער זאל געהיילט ווערען, יומא חד הוה קא חליף התם, הות יתבא וסתרה דוללי בשוקא דרומי, אמר לה שפירתא מסתוריתא דיהיב לך אלקי? איין טאג איז ר' יהושע בן חנניא דאָרט פאַרבייגעגאַנגען און געזעהן ווי זי צונעמט די בינטלאר פאדים אין רינג פלאץ פון רוים, האט ער צו איהר געזאגט איז עפעס גוט דער שפאהלער וואס מיין ג־ט האט דיר געגעבען? אמרה ליה אימא ליה לאלקך לשקול מאי דיהב לי, אמר לה אלקא דידן מיהב

יהיב משקל לא שקיל, האט זי צו איהם געזאגט זאג צו דיין ג־ט ער זאל צוריקנעמען וואס ער האט געגבען, האט ער צו איהר געזאגט, אונזער ג־ט געבען גיט ער אבער צוריק נעמען נעמט ער ניט, דער ענין דא איז, די פעלקער נאך אלס געצענדינער האבען געגלויבט אין פילנעטערייי וויל זיי האבען ניט געקענט פארשטעהן ווי אזוי גוטס און שלעכטס צוויי געגענגעזעצטע זאכען זאלען ארויסקומען פון איין גרונד, ווי מען נעמט נאר דעם געדאנק ג־ט ב"ה פארשטעהט זיך שוין, דאס דער נאמען שטעלט מיט זיך פאר, דעם שטאם פון אלדעם גוטס, שטעלט זיך דאך די פראגע פון וואנען נעמט זיך דאס שלעכטע? גרונדע דאס זענען די אומות פון פארצייטען ארויסגעפאלען איז טעות צו גלויבען איז מעהרערע גענטער אין „פועל טוב" און א „פועל רע", און צו דעם פועל רע האבען זיי מקריב געווז קרבנות צו שטילן זיין צארן מיט בלוטפארגיסונג, אבער אונזער תורה האט דאס פאר אונז אויפגעקלערט דאס סיי גוטס און סיי שלעכטס אלעס קומט פון אייניציגען באשעפער, אלע כוחות זענען פון איהם, אין ריכטיגען זין איז דאס שלעכטע אויך גוט, דען וועז גיט ב"ה זאל אונז עפענען די אויגען צו זעהן אלעס וואס ער טוט, וואלטען מיר גלייך געזעהען און באגריפען וויי גוט דאס שלעכטע איז, אבער ג־ט ב"ה מאכט פון אלעמען גוטס, פאר מאנכע נאך אויף דער וועלט און פאר מאנכע ערשט וועז עס קומט, אבער פאר די פעלקער איז דאס ניט באגרייפליך, אזוי ארום האבען זיי עררייכט צו דינען די נאטור קרעפטען וואס זענען זעהבאר, אויף די גרעסערע קרעפטען האבען זיי געגלויבט זענען גרעסערע געטער, און דעריבער איז רי זון ביי זיי געווען אין דער ערשטער רייהע, וויל זי איז דאך די גרעסטע קראפט אין דער נאטור אין וועלכער די פעלקער זענען איינגעגלויבט ביי די חכמים זיינען טאקע די פעלקער געגליכען צו דער זון וואס סימבאליזירט בלויז נאטור, ניט אזוי זענען די אידען, זיי ווערען געפיהרט מיט אן עקסטרא השגחה פון הימל, און דעריבער ביי הסתר פנים אין צייט פון גלות אונטער די פעלקער פון דער וועלט, האבען זיי אויסצושטעהן ענוג ענוג, ווען די רוימישע אימפעריע איז געווען אין איהר שוואונג ארויף ערבערנדיג פון אונז דאס הייליגע לאנד ארץ ישראל, האט זי דארט געזעהען גרויסקייט ביי אידען, דאמאלסט איז דאך געווען די עפאכע פון אונזערע תנאים אין גאנג, האבען זיי אימער פארפירט שמועסען און ויכוחים מיט אונזערע הייליגע תנאים אין יענער צייט איז דאס געווען דער תנא אלקי ר' יהושע בן חנניא דער גרויסער חכם וואס איז ביינעשטאנען פאר די אידען אין רוימישען הויף פאר'ן קיסר, זיין ערשטע פראגע דא איז געווען דאס ג־ט איז געגליכען צו א לייב צו אויפצייגען איהם, דאס ער גלויבט אין שטארקע געטער, האט איהם ר' יהושע בן חנניא געמוזט צייגען דעם גרויסען כח פון השם יתב' אפילו דורך א לייב, ביז דער קיסר האט געמוזט נאכגעבען צו ר' יהושע בן חנניא, דאס צווייטע לויט זיין גלויבענדיג איז נאטור־כוחות וועלכע מען קען זעהן, האט ער דא אויך געוואלט זעהן, האט איהם ר' יהושע געצייגט דאס מען קען ניט זעהן, דאס

דריטע, לויט זיין נערענק און באגריף פון געטער, האט ער געוואלט מאכען א סעודה פאר ג־ט, ווי אשטייגער מען איז מקריב א קרבן, ר' יהושע האט אבער ניט געוואלט עס זאל פארצעהרט ווערען פון הימעל ווי א קרבן וויל עס וואלט דאך הייסען א קרבן צו דער עבודה זרה, דען דער קיסר וואלט טראכטען דאס זיין עבודה זרה האט דאס געטאן, און די טאכטער פון קיסר האט געמיינט צו רייצען ר' יהושע, האט איהר ג־ט צוגעשיקט דעם אומשטאנד, און ער האט איהר ניט געוואלט העלפען, אמר רב יהודה שור כרסתן ופרסתן, רב רישיה ורב גנובתיה, וחילופא בחמרא, רב יהודה האט געזאגט אז אפס איז אין נאטור א גרויסבייכינער און בריטע קלואין, זיין קאפ איז גרוים און זיין עק איז לאנג, און דאס פארקערטע איז ביי אן אייזעל, למאי נפקא מינה? למקח וממכר, געגען וואס איז די זאך אן אונטערשייד? געגען קויפען אדער פארקויפען, אויב ער זאגט איהם צו די באדינגונגען מוז ער איהם זיי געבען וויל דער אפס איז נאטרליך מיט די מעלות, ואמר רב יהודה שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו שנאמר ותיטב להי משור פר מקרין מפרים, נאר האט רב יהודה געזאגט, דער שור וואס אדם הראשון האט מקריב געווען האט געהאט איין הארן אין שטערן, דען דער פסוק זאגט ביי די לויב געזאנגען וואס דוד האט געזאגט צו ג־ט באשירמענדיג איהם פון די שונאים, דאס דער לויב געזאנג צו ג־ט איז ביי ג־ט חשוב'ער פונ'ם שור פר וואס אדם האט מקריב געווען, וויל אין דעם וואלט משור איז שוין אנגעוויזען די "ה" הידיעה, עס איז גלייך ווי עס וואלט שטעהן מהשור פר פונ'ם באוואוסטען שור פר וואס אדם האט מקריב געווען מיט'ן סימן פון א קרן און מפרים פרסה אלם א בהמה טהורה, און וועז עס וואלט מיינען פון א שור אלם א ניט באוואוסטען, וואלט ניט זיין דער סימן אלם באוואסט, (שור איז דער נאמען פונ'ם מין וואס קען מיינען אויך די נקבה, דעריבער שטעהט אויך פר צו אויסדריקען דעם זכר) פרעגט די גמרא מקרין תרתי משמע? אמר רב נחמן מקרן כתיב, מקרין וואס מיינט האראנדיג, מיינט דאך צוויי הערנער? האט רב נחמן געזאגט עס שטעהט מקרן אהן א יוד צו מרמז זיין דאס נאר איין האראנדיגער אפס איז ער געווען, ואמר רב יהודה שור שהקריב אדם הראשון קרניו קודמות לפרסותיו שנאמר ותיטב להי משור פר מקרין מפרים, מקרין ברישא והדר מפרים, נאר האט רב יהודה געזאגט דער שור וואס אדם האט מקריב געווען האבען זיינע הערנער געפעדערט די קלאען דען צוערשט שטעהט מקרין און נאכהער מפרים, וויל געבוירען ווערט דאך אן אפס מיט די קלאען און ערשט שפעטער וואקסען ארוים די הערנער, אבער דער אפס פון אדם איז דאך געווען א באשאפענער איז ער באשאפענען געווארען אלם א צייטיגער אפס ווי אלעם וואס ג־ט האט באשאפען, דען ווי אנדערש האט עס געקענט זיין, ווען ער וואלט אדם'ן באשאפען אלם קינד ווער וואלט איהם דערציהען, דאס איז די השגחה פון ג־ט ברוך הוא אויף אלעם צום טאקס, מסייע ליה לר' יהושע בן לוי דאמר כל מעשה בראשית בקומתן נבראו בדעתן נבראו בצביונן נבראו שנאמר ויכולו השמים

והארץ וכל צבאם, אל תקרי צבאם אלא צביונם, דאם וועט זיין א בעוויז צו ר' יהושע בן לוי דעז ער האט געזאגט דאם די גאנצע ערשטע באשאפונג איז באשאפען געווארען פאלקאם מיט זייער הויד מיט זייער פארשטאנד (אינסטינקט) מיט זייער געשטאלט אלם פאלקאם דערוואקסענער באשאפענישדעז דער פסוק זאגט עם זענען פארענדיגט געווארען דער הימעל אוז די ערד מיט אלע זייערע דינערשאפט, דאם מיינט מיט אלע שטערן איז הימעל אוז אלע באשאפענישען אויף דער ערד, אז ער זאגט דעם הימעל אוז די ערד אלם באוואוסטע ווי זיי זעהען יעצט אוים אזוי אויך די צבאם ווי זיי זעהען יעצט אוים, אלם דערוואקסענע, דו קענסט ניט לייענען צבאם נאר צייטענם איך זאל זאגען צביונם אין דעם געשטאלט וואם איז צו אונז באוואוסט, אנדערש וואלט עם ניט הייסען ויכולו און עם וואלט ניט קענען שטעהן השמים והארץ מיט א ה' הידיעה, נאר אויף שפעטער האט זיי ג-ט געגעבען די מצוה פרו ורבו אויף אויפצוהאלטען די מינים, דאם איז וואם דער פסוק זאגט אשר ברא אלקים לעשות, וואם ג-ט האט באשאפען איז נאכהער געווארען די מצוה צו טהאן, צו אויפ־האלטען דעם מין, מיט דעם איז פארענטפערט א פראגע פון די אפיקורסים, זיי פרעגען דאם די וויסענשאפט דערקענט אין פילע זאבען אלם עלטער פון דער וועלט ענטשטעהונג לויט דער אידישער רעבענונג? אז אלעם איז באשאפען געווארען מיט'ן פאלקאמען געשטאלט ווי זיי זעהען זיך היינט, פאלט דאך די קשיא אוועק, דרש רבי חנינא בר פפא יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו, פסוק זה שר העולם אמרו, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למינהו באילנות, נשאו דשאים קל וחומר בעצמן, אם רצונו של הקב"ה בערבוביא למה אמר למינהו באילנות? האט ר' חנינא בר פפא גע' דרש'נט דער פסוק זאגט ג-ט'ס כבוד זאל זיין אויף אייביג, ער זאל זיך פרעהען מיט זיינע ווערק, דעם פסוק האט דער שר פון דער וועלט געזאגט, אין דער צייט וואם ג-ט האט געזאגט דעם וואלט למינהו, יעדעם צו זיין מין, ביי די בוימער, האבען די גראזען פאר זיך גענומען זאגען א קל וחומר, אויב דער ווילען פון ג-ט וואלט זיין דאם אלע זאלען זיין אויסגעמישט, וואלם עפעם האט ער געזאגט ביי די בוימער למינהו? ועוד קל וחומר ומה אילנות שאין דרכן לצאת בערבוביא אמר הקב"ה למינהו, אנו על אחת כמה וכמה מיד כל אחד יצא למינו, און נאר צום געדראנג, דאם געווים דארפען זיך די גראזען ניט אויסמישען, האבען זיי אויף זיך געזאגט א קל וחומר, מיידאד די בוימער וואם זייער שטיגער איז זיך ניט צו מישען, דעז א בוים וואקסט דאד אפגעזונדערט, פונדעסטוועגען האט זיי ג-ט געזאגט למינהו, מיר גראזען וואם זענען נאטירליכער זיך צו מישען, איז דאד געווים פאסיג די מצוה אויסצופאלגען? און באלד איז יערער מין גראז ארוים צו זיין מין, ביים באפעהל פון ג-ט שטעהט ניט למינו, נאר טאקע ערשט ביים ארויסגעהן שטעהט שוין למינו ביי די גראזען, פתח שר העולם ואמר יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו, באלד נאכדעם האט דער געזעצטער מלאד געזאגט דעם פסוק דאם ג-ט זאל זיך פרעהען מיט זיינע ווערק וועלכע פאלגען אוים זיינע גיבאטען, געמיינט איז דא דעם

אמרה לית בלעז שורא בין צבר לאת דכתיב (יהושע ט"ו) ולית עמהון

וכי ומפה קבעי ה' לו בלעז' ד' וחם תלמר ואל תעריך בחומלת מבאתה מחזרה ולימל מאן דמלע וחם כן יכול לחזות שבאתה מחזרה היה לו לומר ולהלה לו שקיעת ולא תלערך להוהי קבעי ה' לימל מלוה דמעות שקועה מיהם בלה חלת ונבאתה בחומה הלויה כיצד **עיים** מחזיון בלו כי' מקבלות הם בלפר יהושע (יג) וכבי כתיב אומות קדמי מלבתים הנצתי והבדתי המקבלני הנתי' הבקרוני והבריס דכתיב ותתיהן כל לחן שבבעני ומעי' לפר לימלי' בד לחקה על גבול האמורי והמחה ובמרבה רב והבריס דכתיב בקוף קלח קוף קלי לחיהן דבקלח קלח דבחריס ועה

לרבי חנינא בר פפא טהו כיון דלא כתב בהו למינהו לא מיחייב או דילמא כיון דהסכים אידיהו כמאן דכתיב בהו למינהו דמיא תיקו · רבי שמעון בן פזי רמי כתיב [ישעיה] יועש אלהים את שני המאורות הגדולים וכתיב את המאור הגדול ואת המאור הקטן אמרה ירח לפני הקב"ה רבונו של עולם אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה לכי ומעטי את עצמך אמר לפניו רבונו של עולם הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעט את עצמי אמר לה לכי ומשול ביום ובלילה אמרה ליה מאי

רבותיה דשרנא בטיהר מאי אהני אמר ליה זיל לימנו בך ישראל שנים ושנים אמירה ליה יומא נמי אי אשתר דלא מנו ביה תקופותא דכתיב [בראשית א'] ויהי לאותות ולמועדים ולימים ושנים ויל ליקרו צדיקי בשמיך [תהלים פ"ב] יעקב הקטן שמואל הקטן [ירמיה ל"א] דוד הקטן הזייה דלא מא מיתבא דעתה אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי שמעטתי את הירח והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש מה נשתנה שעד של ראש חודש שנאמר בו [במדבר כ"ח] אמר הקדוש ב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח רב אסי רמי כתיב [בראשית א'] ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא וכתיב [בראשית ב'] יוכל שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא שבתא מלמד שיצאו רשאים ועשרו על פתח רקיע עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו נשמים וצמחו דלמדך [בראשית ב'] שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים ירב נחמן בר פפא הויא ליה הדיא גיתא שדי ביה ביזרי ולא צמח בעא רחמי אתא מיטרא וצמח אמר היינו דרב אסי : אמר רב הנן בר רבא [ישעיה] משובה בריה בפני עצמה היא שיש לה ב' נבין ושני שדראות וכי משה רבינו קניני היה או בליסטרי היה מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים אמר ליה רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא דל כתוב קניני ובליסטרי באנדתיך ופרשה [את] חמשת סרני פלשתים העותי ואשדודי והאשקלוני והגתי והעקרוני והעים אמר חמשה וחשיב שיתא אמר רבי יונתן יאדוכי שלחן חמשה אמר ליה רב חסדא לרבי תחליפא בר אבינא כתוב אזונקי באנדתיך ופרשה ופלינא דרב דאמר רב עים מתיגן באו תניא נמי הכי עים מתיגן באו ולמה נקרא שמן עים שעיתוי את מקומן דבר אחר עים שאיוו לאלהות הרבה ד"א עים שכל הרואה אותם אחוזתו יעות אמר רב יוסף ואית דלהו שיתסרא דרא שיני לכל חד וחד אמר רבי שמעון בן לקיש הרבה מקראות שראויין לישרוף והן הן גופי תורה [ישעיה] העים היושבים בחצרים עד עזה מאי נפקא לן מינה מדאשבועיה אבימלך לאברהם [בראשית כ"א] אם תשקור לי ולניני ולנכדי אמר הקדוש ב"ה ליתו בפתורים ליפקו מעים דהיינו פלשתים ולימו ישראל ליפקו מכפתורים כיוצא בדבר אתה אומר [דברים ב'] כי השבון עיר סיחון מלך האמורי הוא והוא נלחם במלך מואב וגו' מאי נפקא מינה דאמר להו הקב"ה לישראל [דברים ב'] אל תצר את מואב אמר הקב"ה ליתי סיחון ליפוק ממואב וליתו ישראל וליפקו מסיחון והיינו דאמר רב אסא עמון ומואב מיהדרו בסיחון [ירמיה מ"ט] צידוכים יקראו ירחמון שריון תנא שניך ושריון מהדי ארץ ישראל מלמד שכל אחד ואחד מאומות העולם הלך וכנה לו כרך גדול לעצמו והעלה לו על שם הדי ארץ ישראל ללמדך שאפילו הדי ארץ ישראל חביבין על האומות העולם כיוצא בו [במדבר ל"ב] את העם העביר אותו לערים מאי נפקא מינה דלא ליקרו לאחיו גלוותא : סימני העוף לא נאמרו ולא ותניא [ויקרא י"א] כשר מה

לר' חנינא בר פפא דלמר ומדעתן שלו הקלים לעיניהן ולא בלמדו על כך . מהו לחזכיר ה' מה אליהו הקפ"ה הכבים על יהם כתיב בנחלים ומעונו בנחלים ומה כתיב יקהו הקבים (דף כד) דשקועה בלה מחיר לית בלעז' ד' ומפה קבעי ה' לו בלעז' ד' וחם תלמר ואל תעריך בחומלת מבאתה מחזרה ולימל מאן דמלע וחם כן יכול לחזות שבאתה מחזרה היה לו לומר ולהלה לו שקיעת ולא תלערך להוהי קבעי ה' לימל מלוה דמעות שקועה מיהם בלה חלת ונבאתה בחומה הלויה כיצד **עיים** מחזיון בלו כי' מקבלות הם בלפר יהושע (יג) וכבי כתיב אומות קדמי מלבתים הנצתי והבדתי המקבלני הנתי' הבקרוני והבריס דכתיב ותתיהן כל לחן שבבעני ומעי' לפר לימלי' בד לחקה על גבול האמורי והמחה ובמרבה רב והבריס דכתיב בקוף קלח קוף קלי לחיהן דבקלח קלח דבחריס ועה

רבותיה דשרנא בטיהר מאי אהני אמר ליה זיל לימנו בך ישראל שנים ושנים אמירה ליה יומא נמי אי אשתר דלא מנו ביה תקופותא דכתיב [בראשית א'] ויהי לאותות ולמועדים ולימים ושנים ויל ליקרו צדיקי בשמיך [תהלים פ"ב] יעקב הקטן שמואל הקטן [ירמיה ל"א] דוד הקטן הזייה דלא מא מיתבא דעתה אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי שמעטתי את הירח והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש מה נשתנה שעד של ראש חודש שנאמר בו [במדבר כ"ח] אמר הקדוש ב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח רב אסי רמי כתיב [בראשית א'] ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא וכתיב [בראשית ב'] יוכל שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא שבתא מלמד שיצאו רשאים ועשרו על פתח רקיע עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו נשמים וצמחו דלמדך [בראשית ב'] שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים ירב נחמן בר פפא הויא ליה הדיא גיתא שדי ביה ביזרי ולא צמח בעא רחמי אתא מיטרא וצמח אמר היינו דרב אסי : אמר רב הנן בר רבא [ישעיה] משובה בריה בפני עצמה היא שיש לה ב' נבין ושני שדראות וכי משה רבינו קניני היה או בליסטרי היה מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים אמר ליה רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא דל כתוב קניני ובליסטרי באנדתיך ופרשה [את] חמשת סרני פלשתים העותי ואשדודי והאשקלוני והגתי והעקרוני והעים אמר חמשה וחשיב שיתא אמר רבי יונתן יאדוכי שלחן חמשה אמר ליה רב חסדא לרבי תחליפא בר אבינא כתוב אזונקי באנדתיך ופרשה ופלינא דרב דאמר רב עים מתיגן באו תניא נמי הכי עים מתיגן באו ולמה נקרא שמן עים שעיתוי את מקומן דבר אחר עים שאיוו לאלהות הרבה ד"א עים שכל הרואה אותם אחוזתו יעות אמר רב יוסף ואית דלהו שיתסרא דרא שיני לכל חד וחד אמר רבי שמעון בן לקיש הרבה מקראות שראויין לישרוף והן הן גופי תורה [ישעיה] העים היושבים בחצרים עד עזה מאי נפקא לן מינה מדאשבועיה אבימלך לאברהם [בראשית כ"א] אם תשקור לי ולניני ולנכדי אמר הקדוש ב"ה ליתו בפתורים ליפקו מעים דהיינו פלשתים ולימו ישראל ליפקו מכפתורים כיוצא בדבר אתה אומר [דברים ב'] כי השבון עיר סיחון מלך האמורי הוא והוא נלחם במלך מואב וגו' מאי נפקא מינה דאמר להו הקב"ה לישראל [דברים ב'] אל תצר את מואב אמר הקב"ה ליתי סיחון ליפוק ממואב וליתו ישראל וליפקו מסיחון והיינו דאמר רב אסא עמון ומואב מיהדרו בסיחון [ירמיה מ"ט] צידוכים יקראו ירחמון שריון תנא שניך ושריון מהדי ארץ ישראל מלמד שכל אחד ואחד מאומות העולם הלך וכנה לו כרך גדול לעצמו והעלה לו על שם הדי ארץ ישראל ללמדך שאפילו הדי ארץ ישראל חביבין על האומות העולם כיוצא בו [במדבר ל"ב] את העם העביר אותו לערים מאי נפקא מינה דלא ליקרו לאחיו גלוותא : סימני העוף לא נאמרו ולא ותניא [ויקרא י"א] כשר מה

מנוברים ומבחרי דלך הר בעיל ומעון ומוהל מנקטיו בכנר לחן רשעים ית שלה על רשעים לחתברות לחנברים ומנעם הקבים ומוהר לסם לחן רשעים ודלי מחכמת בסם בקבים ז' ית ית בניחנה בסחיים בנברסם הסם ודבו החחים בשכר לנחנברים שלחו בני עבו היתני לבחנברים ובכחביני לחכל לחרוב כחיב רשעים ג) חסה קלת לחן רשעים ז' ית שמחני לחכיבם והיא נלחם בשלך מואב למה לי לחשיעינן לנלה מואב וגו' והיינו דלמר רב אסא מוכסבת ניע (דף לח) עמון ומואב שרי בסיחון על ידי קיתון מהבו לישראל מוהר כחיב (מנודבר כה) והנה נלחם וגו' ומעמון ומפורים בחחלת בני בנ נקפר יהושע (יג) וייה לסם הגבול עבר בני לחן הנלעבר ואחי לחן בני עמון ולא חלק ישראל ואחיב בקפיה יפר ומוהלבות קיתון לנלות בחיון בכם לחתן בני עמון ישר ולימו מלחר

שר סנדלפון וועלכער גיט איבער די לויבען פון אידען פאר'ן באשעפער, וועלכע זאגען דעם פסוק אויספאלגענדיג די מצות גיט צו מישען די מינים ביי וועלכע ג־ט האט געזאגט למינהו, אפילו ביי גראזען וואו דער למינו שטעהט ערשט ביים ארויסגעהן, טוען זיי אויך גיט מישען צוליב דעם קל וחומר, אין חגיגה דף י"ג ווערט געשמועסט וועגען איהם אין דעם ענין, בעי רבינא הרכיב שני דשאים זה על גב זה (דף ס' ע"ב) לר' חנינא בר פפא מאי? האט רבינא א פראגע געפרעגט אז איינער איז מרכיב צוויי מינים גראזען איינעם אויפ'ן אנדערן, נאך ר' חנינא בר פפא ווי איז דער דין? כיון דלא כתב בהו למינהו לא מחייב, או דלמא כיון דהסכים אידייהו כמאן דכתיב בהו למינהו דמיא? צו זאג איך ווייל עם שטעהט גיט ביים געבאט פון ג־ט למינהו, איז מען גיט חייב פאר דעם מישען, אדער פילייכט איז ווייל ג־ט האט דאך מסכים געווען צו זיי אויף דער חומרא, שרייבענדיג ביים ארויסשפראצען מזריע זרע למינהו, איז עס גלייך ווי עס וואלט שטעהן אין אנפאנג למינהו, ווי איז דער דין? תיקו, בלייבט די פראגע שטעהן, פון דער שאלה איז קענטיג דאס די דרשה באציהט זיך אויף די אידען, און דער שר האט עס אויסגעדריקט אויף דער צוקונפט וואו אידען זענען אנגעבריית צו מחמיר זיין אויף זיך צוליב דעם פסוק מזריע זרע למינהו וואס שטעהט צולעצט דער פסוק יהי כבוד איז צו באווייזן, ווייל אין דעם ברכי נפשי לויבט דארט דוד אויסרעכענענדיג די גאנצע באשאפונג פון באשעפער, און אין דער מיטען איז איבערגעהאקט מיט דעם פסוק יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו דאס ג־ט זאל זיך פרעהען און זיין צופריידען פון זיינע אידען וועלכע קומען פארטווערענד אויף דער וועלט און באנייען די ערד אויספאלגענדיג ג־ט'ס מצות וואס אנבעלאנגט די מצות הארץ, מוז זיין דאס דער שר העולם האט געזאגט דעם פסוק, און דוד האט עם איבער געשריבען ברוח הקדש, ר' שמעון בן פזי רמי כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים וכתיב את המאור הגדול ואת המאור הקטן? ר' שמעון בן פזי האט געפרעגט פיראיינאנדער דעם פסוק עם שטעהט ג־ט האט באשאפען די צוויי גרויסע ליכטער און באלד שטעהט איין גרויסען ליכטער און איין קלייניעם ליכטער ווי אזוי איז דאס? אמרה ירח לפני הקב"ה רבונו של עולם אפשר לשני מלאכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה לכי ומעטי את עצמך, אמרה לפניו רבונו של עולם, הואיל ואמרתי לך דבר הגון אמעיט את עצמי? די לבנה האט געזאגט פאר'ן באשעפער האר פון דער וועלט איז דען מעגליך דאס צוויי גלייכע קעניגע זאלען נוצען איינדיזעלבע קרוין? האט ג־ט צו איהר געזאגט, זא גיה און ווער קלענער, האט זי געזאגט פאר'ן באשעפער, האר פון דער וועלט, ווייל איך האב דיר געזאגט א ריכטיגע זאך, זאל איך דערפאר ווערען קלענער? דער ענין איז דא, אין באגריף דערצו, דאס נפש אין מענש כאטש איינבאר איז, פונדעסטוועניגע זיהען מיר דאס איהר ווירקונג דורך די ארגאנען פון גוף זיינען צוטיילט אויף

דריי, דאָס ערשטע איהר ווירקונג דורך דעם מוח דעם קאָפּ, דאָס הייסט שכליות, דאָס צווייטע וואָס הייסט חיונית וואָס שטאַמט פון האַרץ, וואָס ליפערט לעבען צו אַלע אברים, דאָס דריטע הייסט טבעית וואָס דער שורש איז דער מאָגען און דער ארגאַניזם אין בויך. יעדע ווירקונג געהט פריהער דורך דעם מוח אַלס מחשבה און דאָס נפש צייגט זיך דאָרט מיט'ן כח חכמה בינה און דעת, (חכמה מיינט וואָס ער לערנט ביי יענעם, בינה וואָס ער ענטנעמט איין זאַך פון דער אַנדערער זאַך, און דעת איז וויסען וואָס ער ערווערבט פון דעם) און נאָך די באַשטימונג פון מוח דערוועקט זיך דער כח המתעורר ביי מדות, צו האַנדלען, און עס צייגט זיך דורך כח פון האַרץ וועלכע מידה זי נעמט אָן איז קראַפט, צו חסד צו נקמה, צו אַנדערע מדות וואָס זיינען גוט אַדער שלעכט, נאָכהער פאַנגט זיך אָן די אויספיהרונג, דאָס הייסט די מעשה קומט אין פאַקט דורכ'ן כח הטבעיים וואָס באַוועגען די אברים וואָס צו טהאָן. און ווייל דאָס נפש איז פריי אין איהר האַנדלונג ווי נאָר זי ווייל, דאַריבער איז מען ליך ביי יעדע האַנדלונג צווייי ענטגעגענגעזעצטע ריכטונגען און א מיטעלפונקט צווישען זיי, צום ביישפיל אין מידות איז פאַראַנען גאוה און נידריגקייט און צווישען זיי באַשיידענקייט, מילדקייט און קארגשאפט און צווישען זיי באַווילִיגקייט, חסד און רוגז און צווישען זיי רחמים, און אזוי געהט עס וועג עס קומט צו מעשה, צי גוט צי שלעכט אַדער מיטעלמעסיג, און אזוי איז אין מחשבה, ארבייטען חכמה און בינה, און דעת וואָס איז אויסגעמישט פון ביידע, און די אַלע זאכען ווערן באַווירקט פון כח הבחירה וואָס דער מענש האָט, ווי א מושל און א מלך איז ער איבער זיך מיט'ן כח פון דער נשמה, די ממשלה איז אוים געשפרייט פון אַנפאַנג מחשבה ביז ענדע מעשה, קומט דאָך אוים, אז עס איז דא אין מענש צעהן מדות, דריי אין מוח, חכמה, בינה און דעת, דריי אין חיונית וואָס מיינט אין האַרץ און דריי אין צומחת, צוזאַמען ניין, און דער כח הבחירה וואָס הייסט מלכות וואָס שטעהט פון אַנפאַנג ביז'ן סוף, איז צעהן, דאָרום איז דא א פסוק „מבשרי אחזה אלקיי", פון מיין לייב זעה איך די גאָטהייט ב"ה. די חכמים האָבען געזאָגט, גרוים איז דער כח פון די נביאים וואָס פארגלייכען די גבורה פון אויבען צו א צורת אדם, און מדרש רבה זאָגט דעם לשון, זיי פארגלייכין דאָס באַשאַפענע צום באַשאַפענר, זיי מיינען דערמיט, דאָס מיר מענשליכע וועזענס קענען ניט האָבען קיין באַגריף אין באַשאַפער אַלס אליין, נאָר פון דער זייט וואָס ער פיהרט די וועלטען זעהענדיג ווי זיי זיינען באַשאַפען פון איהם, און די גאַנצע שאַפונג איז אַריבער־געשטעלט א גלייך ביל ווי דער מענש, דען דער מענש איז אַן עולם קטן, א קליין וועלטעל, וועלכער ענטהאַלט אַלע די כחות וואָס זיינען פאַראַנען אין דער גרויסער וועלט, אזוי זאָגט דער זוהר הקדוש, ע"ח אין דער מורה„ און פונקט ווי ג"ט ברוך הוא איז פול אין אַלע וועלטען, אזוי די נשמה איז פול אין גאַנצען גוף, כאַטש ניט זעהענדיג איז עס אין שכל א פאַקט, און די גלייכונג פון אויבען ארונטער קען זיך אַנפאַנגען פון מוח.(כאַטש אויבען איז עס אהן א גרעניץ) די וועלטען ווערן פארגעשטעלט ווי א

גוף און ג־ט ב"ה איז די נשמה פון אלע וועלטען וועלכע זיינען איינגעטיילט
אין דריי טהיילען, געגען מוח איז דער עולם הכסא און געגען הארץ פון
מענש איז פארגעשטעלט אויבען עולם החיות, און געגען דעם נידעריגען
ארגאניזם וואס איז בלויז קערפער איז דער עולם האופנים, דאס הייסט
אלע גלגלים און כדורים וואס זיינען בלויז קערפערס, און מיט'ן כח פון
השי"ת וואס פערפאלט אלעס און באפעהלט צו באוועגונג, די צעהן
מדות גיט אונז א פארשטעלונג פון אויבען כביכל צו פיהרען די וועלטען,
זיי הייסען חכמה בינה דעת, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד, און מלכות
וואס איז בראש ובסוף „בסוד אני ראשון ואני אחרון", דאס נפש פון
מענש וואס איז א חלק אלקי, איז דאך אן אונטערשיער וועז זי איז נאך
געווען אויבען באהעפט צו דער קדושה, דאמאלסט איז זי געווען שכל
אהן א חומר, און האט געקליגט אהן א סוף און איהר גייסטיגקייט איז
געווען אונענדליך אהן א גרענץ אדער אבהאלט, ניט אזוי איז וועז זי
איז געקומען אין קערפער דורכ'ן געבורט וואס ג־ט האט איהר ארונטער־
געשיקט, און איריינגעזעצט צווישען פלייש דאמאלסט זיינען איהרע הענד
געבונדען, איהרע כחות פארשלאסען, און קען זיך ניט אבווערען פון גוף
נאר אביסעל דורך איהר דענקונגס־קראפט, איז דעם איז דא פארשידענע
מדרגות, דורכ'ן הארץ נאך וועניגער, אבער פארט אביסעל, אבער די
אנדערע טבעיים פון קערפער קענען גאר ניט העלפען, נאר זי מוז זיי
אויסארבייטען און ארומארבייטען, און מוז זיך תמיד ארומרייסען מיט
זיי, זי איז פטור פון זיי, וועז זי טהוט אוים די אלמנה קליידער (דעם גוף,
דאס הייסט וועז זי פארלאזט דעם גוף, און דאס קען פארקומען וועז
די נשמה קריגט נבואה אדער רוח הקודש דאמאלסט ווערען בטל די כחות
פון גוף, אדער וועז זי פארלאזט איינגאנצען דעם גוף און געהט צוריק
צו איהר פאטער'ס הויז, דער חלק געהט צום גאנצען דאמאלסט איז זי
פריי אין רוחני אהן אן אבהאלט און ג־ט'ס קרוין איז אויף איהר קאפ,
אזוי איז די זאך איז ענין פון דער שבינה מדת מלכות, איז פארשטאנען,
וועז אידען זיינען ניט גוט מוז זי פיהרען לויט כלים פון די וועלטען,
אין דעריין איז פארשידענע מדרגות אמאל דורכ'ן כסא, נאך קלענער דורכ'ן
עולם החיות, נאך קלענער איז דורך די אופנים וועלכעם איז בלויז בדרך
הטבע וואס פאר אידען איז דאס זעהר ניט גוט, דאס הייסט גלות השכינה,
און וועז באפרייט זיך די שכינה, וועז אידען באפרייען זיך און באהערשען
זייער גוף ביז זיי קומען צו רוח הקודש דאמאלסט באפרייט זיך הקב"ה
און פיהרט אליין איבער די טבע און פון העכער נאך פון עולם הכסא,
און די ענענליכע באפרייאונג איז עת קץ: די מקובלים האבען געזאגט
דאס איז צייט פון אצילות וועז ג־ט האט באשאפען די וועלט, האבען
די זון און די לבנה משמש געווען מיט איין כתר, און אין פירטען טאג
וועז די לבנה האט איינגעווענדעט איז פארמינערט געווארען איהר ליכט,
דאמאלט האט זי ענידערט בסוד איין פונקט איז דער בריאה און באלד
צוריק ארויף, ביז ערשט אדם האט געזינדיגט איז זי ארונטער א צווייטען
מאל, זיי האבען געמיינט מיט דער מליצה צו זאגען דאס די כוונה איז

געווען ביי דער בריאה אז די השגחה און פיהרונג זאל זיין לויט'ן כח
אלקי וואס איז משפיע מיט אן אונענדליכעם ליכט, נאר וויל השי"ת
האט אזוי געריכטעט די וועלטען איז א וועג עם זאל זיין געווענדט אין
די מענשען וועז זיי פיהרען זיך גוט אדער ח"ו שלעכט, און וויל אין פירטען
טאג זענען אויפגעהאנגען געווארען די ליכטער און איינגעפיהרט געווארען
דער דרך הטבע, און עס איז איינגעטרעטען די מעגליכקייט, דאס אויב
די מענשען וועלען ניט זיין גוט, וועט די הויכע פיהרונג איינגעצויגט
ווערען צו א דרך הטבע פיהרונג, איז דעריבער אין דער רגע די לבנה
פארמינערט געווארען און געניידערט פון איהר פלאץ צו געבען א מעגליכקייט
פאר אויפהענגען די ליכטער די אויפהאלטער פון דער טבע, וואס דעמאלט
האט שוין די הויכע לבנה ניט געקענט שיינען, אבער באלד איז זי צוריק
ארויף צו איהר מדרגה וויל עס איז דאך נאך ניט געווען די אורזאך
דערפאר, דען עס איז דאך ניט געווען קיין מענש אויף דער וועלט, אן
וועמען עס זאל געווענדט זיין די הויכע פיהרונג אדער חלילה די נידריגע
פיהרונג, און די פיהרונג איז טאקע הויך געהאנגען לויט'ן כח פון מלכות
פון באשעפער אליין, ניט געווענדט אין וועמען עס איז מעשים פון דער
וועלט, בין אדם הראשון האט געזונדיגט און איבערגעשטופט די גרויסע
השגחה פארמינערנדיג די ליכט פון דער פיהרונג, פון דער צייט אן איז
געניידערט בכיכול מלכות צו נידריגע וועלטען, בין א פיהרונג איז
גאנצען לויט דער טבע, דאס הייסט גלות השכינה, וואו אידען זענען
גורם מיט זייערע מעשים דאס די שכינה זאל אויך זיין איז גלות מוזענדיג
פיהרען זיך מיט זיי לויט דער נידעריגער דרך הטבע וועלט, דאס איז גלייך ווי
דער מענש וואס לאזט זיך פארטרייבען דורכ'ן יצר הרע פונ'ם מוח וואס
איז גייסט צו די נידעריגע כחות הגוף וואס איז בלויז טבע, (עס איז
באוואוסט דאס מלכות פון אצילות איז די וואורצעל פון דער נשמה
פון כלל ישראל צוזאמען און זי ווערט גערופען כנסת ישראל) און וועז
אידען פיהרען זיך לויט תורה וואס דאס איז דער שכל פון אויבען ערווענקט
עס גענענאיבער די פיהרונג דורכ'ן עולם הכסא און אמאל נאך העבער
און חלילה פארקערט ניידערט אלעם, אט דאס איז געווען די טענה פון דער
לבנה נעגען דער געפאר פון גלות השכינה און גלות ישראל בכלל, דורך דעם
גלות פון אלע איינצעלנע אידען פאלענדיג פון דער מדרגה אלס מענש,
האט ג-ט געזאגט צו דער לבנה געה און געווענטיג בייטאג און ביינאכט,
מיינענדיג דערמיט די פיהרונג וועט מוזען זיין מיט פארבארגענע נסים
פארקליידעט אין דער טבע, האט זי געענטפערט מאי רבותיה שרגא
בטיהרא מאי אהני? וואו וועט זיין זיין גרויסקייט, עס וועט דאך ניט
זיין קענטיג דער קידוש השם פאר דער וועלט פארקליידעט אין דער טבע,
זעהט זיך דען א ליכט אין העלען טאג, וועט זיך דען אנזעהן אזא
פיהרונג איז דער צייט וועז די גוים האבען אזא מאכט, און וואו איז
כבוד שמים? אמר לה זיל לימני בך ישראל ימים ושנים, האט ג-ט
צו איהר געזאגט געה די אידן וועלען צעהלען דורך דיר די טעג און
יאהרען נעגען אייגצושטעלען די מועדים וואס איז מרמז אויף די הויכע

פיהרונג למעלה מן הטבע ווי יציאת מצרים וואם איז אנגעבריית צו זיין,
אמרה ליה יומא נמי אי אפשר דלא מנו ביה תקופתא, האט זי
געזאגט צום באשעפער די זון איז דאך אויך ניט מעגליך מען זאל ניט
צוהלען דורך איהר די תקופין וואם דאם איז מרמז אויף די שליטה
פון די אומות העולם געווענדט אין דער טבע, אמר זיל ליקרי צדיקי
בשמך, האט ג־ט געזאגט צו איהר גיה די צדיקים וועלען ווערן גערופען
אויף דיין נאמען יעקב הקטן שמואל הקטן דוד הקטן דא האט ער איהם
שוין מרמז געווען אויף דער אמת'ער גאולה וואם וועט קומען דורכ'ן
זכות פון יעקב דורך משיח בן דוד וואם איז געזאלבט געווארען דורך
שמואל הנביא, חזיא דלא קא מותבי דעתה, אמר הקב"ה הביאו
כפרה עלי על שמעטתי את הירה, ווי ג־ט האט געזהן דאם די לבנה
האט זיך ניט בארוהיגט, האט ער צו איהר גיזאגט ברענגט א כפרה פאר
מיר דעם שעיר פון ראש חודש, פאר דעם וואם איך האב גימינערט די
לבנה, והיינו דאמר ר"ש בן לקיש מה נשתנה שעיר של ראש חודש
שנאמר בו להי? אמר הקדוש ב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי
את הירה, און דאם איז וואם ריש לקיש האט גיזאגט, וואם איז אנדערש
דער שעיר פון ראש חודש וואם ביי איהר שטעהט ושעיר עזים אחד לחטאת
להי איין שעיר פון די ציגען אלם א חטאת פאר ג־ט זאלט איהר מקריב זיין
איז ראש חודש, דער ווארט להי געפינט זיך ניט ביי קיין שום קרבן
אויסער ביי אן עולה, ווייל זי איז מכפר אויף די שלעכטע געדאנקען פון
א מענש, וואם קיינער וויסט ניט אויסער ג־ט, אבער א חטאת איז דאך
אויף אן עפענטליכע זינד, איז ניט אם פלאץ עם זאל שטעהן להי, דרש'נט
ריש לקיש דאם דער חטאת זאל מכפר זיין די האנדלונג געגען דער לבנה,
אלם א באדויערונג אויפ'ן גלות פון כלל ישראל ווי אשטייגער דער פסוק
ה' ממרום ישאג שאוג ישאג על נוהו, דאם ג־ט שרייהט פון הימעל, ער
טוט שרייען אויף די שהנקייט פון אידען און דעם בית המקדש וואם
איז אזוי חרוב ונחרב, רב אשי רמי כתיב ותוצא הארץ דשא בתלת
בשבתא, וכתיב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ במעלי שבתא?
רב אסי האט פאראיינאנדער געפרעגט די צוויי פסוקים עם שטעהט איין
פסוק דאם די ערד האט ארויסגעצויגען גראז, דאם איז געווען אין דריטען
טאג פון דער וואר, און אצווייטער פסוק וואם איז פארגעקומען ערב שבת
זאגט, דאם אלע גראזען איידער זיי זענען נאך געווען איז דער ערד?
מלמד שיצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע, עד שבא אדם הראשון
ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו, דאם קומט אנלערנען,
דאם די גראזען זענען ארוים און זיך געשטעלט אויף דערעפנונג פון דער
ערד, ביז אדם איז געקומען און געבעטען רחמים אויף זיי, זענען ארונטער
רעגענם און זיי האבען זיך צושפראצט, ללמדך שהקב"ה מתאוה לתפילתן
של צדיקים, צו לערנען דיך דאם ג־ט גלוסט פאר תפילות פון די צדיקים,
רב נחמן בר פפא הויא ליה ההיא גינתא שדי ביה ביזרני ולא צמח
בעי רחמי אתא מיטרא וצמח, אמר היינו דרב אסי, רב נחמן בר
פפא האט געהאט א גארטען האט ער געזייעט זאמען און עם האט ניט
געשפראצט, האט ער מתפלל געווען, איז געקומען רעגען און עם האט

געשפּראָצט, האָט ער געזאָגט אָט איז דאָס זעלבע וואָס רב אסי זאָגט אז
נ"ט גלוסט צו די תפילות פון צריקים: אמר רב חנן בר רבא השסועה
בריה בפני עצמה שיש לה שני גבין שני שדראות, רב חנן בר רבא
האָט געזאָגט דער פסוק זאָגט אד את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי
הפרסה השסועה נאָר דעם זאָלט איהר ניט עסען פון די מעלה גרה און
געשפּאָלטענע קלוֹאים די חיה וואָס קוקט אויס ווי א געשפּאָלטענע, עם
איז פּאַראַן אַזא חיה א מין פּאַר זיד וועלכע האָט צוויי רוקענס און צוויי
שדרא"ס און דערמיטען א שפּאָלט איבער דער גאַנצער לענג, וכי משה
קניגי או בליסתרי היה? מכאן תשובה לאומרים אין תורה מן השמים,
איז משה געווען א פּעלד יעגער צו פּאַנגען אָדער שיסען חיות, ער זאָל וויסען
וואָס פּאַר א חיות עס איז פּאַראַן? נאָר פון דאַנען איז א בעווייז געגען
די וועלכע זאָגען אז די תורה איז ניט הימלישׁ, אין דער זעלבער פּרשה
רעכענט דער פּסוק צעהן מינים וועלכע האָבען בּיידע סימנים, און דריי
מינים וועלכע האָבען נאָר איין סימן אָלס מעלה גרה, און איין מין דאָס וואָס
האָט נאָר איין סימן אָלס געשפּאָלטענע קלוֹאים, און די חכמים פון יערען
דור האָבען נאָכגעזוכט אין אָלע וועלט טיילען, און ניט געפונען אז עלפט מין
מיט בּיידע סימנים און א פּיערטע מין אָלס מעלה גרה, און א צווייטען מין
צום חזיר מיט געשפּאָלטענע קלוֹאים, זאָגט אויך אויף דעם דער ספּרי
אין דברים, איז דען משה געווען א פּעלד יעגער צו וויסען אָלע חיות
פון דער וועלט? נאָר עס איז צו באַווייזען דאָס די תורה איז הימלישׁ,
און זאָלסט טאָקע וויסען דאָס די נאָטור פּאַרשער דערמאָנען איין מין
צוושען די דאָסען פון חזיר, וועלכע הייסט טאיאסו, זיי געפּינען זיך
מאָסענווייז אין הייסען סויט אמעריקא, זי האָט געשפּאָלטענע קלוֹאין
און איז מעלה גרה, קוקט אויס ווי א ווילד חזיר, און די גרוים ווי א
הויז חזיר, האָרטע האָר שוואַרצע און אויף דעם האָלז א ווייסער
קאָליר, און איז דער מיטען רוקען איז ער ווי איבערגעשפּאָלטען א פינגער
די גרעב, און א קליין בייטאָלע פול מיט שערטש וואָס שמעקט איז דאָרט
איז עס ניט קיין וואונדער וואָס רב חנן בר רבא האָט געזאָגט דאָס
די שסועה איז נעמיינט אויף אז עקסטרא חיה וואָס האָט בּיידע סימנים
וועלכע איז פונדעסטוועגען אסור, וואָס דעריבער מוז עס די תורה עקסטרא
ארוים זאָגען אָבער רב האָלט אז עס איז ניט פּאַראַן א חיה וואָס זאָל
הייסען שסועה, איז די סברה דאָס חאָטש די חיה איז געשפּאָלטען, הייסט
עס פּאָרט ניט קיין צוויי שדרא"ס, ווייל אינוועניג איז דאָך באַהאָפּטען,
איצט לויט דער סברה פון רב מוז מען זאָגען דאָס זי איז מעלה גרה
און מפּריס פּרסה, איז זי א כשר'ע חיה,און א דאָס פון איינע פון די
צעהן אויסגערעכענטע כשר'ע חיות, דעו פון זיי איז פּאַראַן מאָנכע וועלכע
האָבען מעהרערע דאָסען, אָבער פון די נאָטור פּאַרשער וואָס האָלטען
איהר אָלס א דאָסע פונ'ם חזיר איז די חיה אסור, ווייל זיי זאָגען דאָס
די חיה האָט ציינער אויך פון אויבען און עס איז א כלל דאָס א מעלה גרה
האָט ניט קיין ציינער פון אויבען, מוז זיין דאָס זי איז ניט מעלה גרה,
נאָר זי קוקט אויס ווי מעלה גרה, און מען זאָגען דאָס דעריבער זאָגט

דער פסוק ביים חזיר והוא גרה לא יגר, אלם א צוקונפט וואלט דאס די נאטור ביי איהר וועט ניט ענדיגען דעם נאנצען מעלה גרה, און לויט רב אז עס איז ניט פאראן אזא חיה וואס איז נעמיינט מיט"ן וואלט השסועה? איז דער ענטפער דאס דער פסוק וויל האבען דריי סימנים צו מעגען עסען, דאס די קלואין דארפען זיין נענצליך איבערגעשפאלטען, ניט באהאפטען א"ל רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא זיל כתוב קניגי ובליסתרי באגדתיך ופרשה, האט רב חסדא געזאגט צו רב תחליפא בר אבינא נעה און שרייב אויף די דרשה פון השסועה אין די אגדתות און שרייב צו די וועלטער קניגי און בליסתרי און באשייד עס, די דרשה זאל ניט פארגעסען וועלען ואת חמשת סרני פלשתים העזתי והאשדודי ואשקלוני הגתי והעקרוני והעוים, אמר חמשה וחשיב שיתא? אמר ר' יונתן ארונקי שלהם חמשה, און די פינף שרים פון פלשתים, און אויסנערעכענט זענען זעקס? האט ר' יונתן געזאגט דאס די וויכטיגע זענען געווען נאר פינף, אמר ליה רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא כתוב ארונקי באגדתיך ופרשה, האט רב חסדא געזאגט צו רב תחליפא בר אבינא שרייב אויף די דרשה אין דיינע אגדות מיט"ן וואלט ארונקא און באשייד עס, עס זאל ניט פארגעסען וועלען, ופליגא דרב דאמר רב עוים מתימן באו, און די מימרא קריגט אויף רב דען ער האט געזאגט דאס דער וואלט עוים צולעצט געהט אויף וויייטער צום וואלט מתימן פון דאלט קומען זיי, תניא נמי הכי עוים מתימן באו ולמה נקרא שמם עוים שעיותו את מקומן, מיר האבען אויך אזוי געלערנט אין א בריית'א דאס די עוים קומען פון תימן, מיינענדיג דאס דער וואלט והעוים איז באהעפט שוין צום וואלט מתימן וואס שטעהט וויייטער און פון דאלט קומען זיי, א בעוויין איז די ואו פון והעוים אז ער גיעהט אויף וויייטער דען דער וואלט והעקרוני אלם לעצטער האט שוין א ואו, דען אויב ניט אלם לעצטער, וואלט דער וואלט הגתי פאר איהם ענטהאלטען דעם ואו והגתי, וויל דער שטייגער פון פסוק איז צו שרייבען א ואו ביי יעדען צווייטען נאמען, נאר אזוי ווי דא איז ניט פאראן נאר פינף נעמען, האט דער פסוק נעשריבען דעם צווייטען ואו ערשט ביים דריטען נאמען אלם א לעצטען און והעוים באציהט זיך אויף וויייטער, דאס איז תוספות מיינונג, וואלום איז גערופען זייער נאמען עוים וואס מיינט קרום? וויל זיי האבען צוקרימט זייער ארט, מיט זייער צוועק גיהן פון דאלט איז דער פלאץ חרוב געווארען, דבר אחר עוים שאיוו לאלהות הרבה, דבר אחר עוים שכל הרואה אותם אוחזתו עוית, נאד א זאד וואלום זיי היסטען עוים, וויל זיי האבען געגלוסט צו פיל געטערי, „אוים" מיט אן אלי"ף מיינט גלוסטען און די אותיות בייטען זיך אמאל, און נאד א זאד אנקוקענדיג זיי האט אנגענאפט קרעמפס פאר שרעק, וואו דער פנים וועלט פארקרימט פון די יסורים, אמר רב יוסף ואית להו שיתסרי דרי שיני לכל חד וחד, האט רב יוסף געזאגט דאס יעדער פון זיי האט אין יעדער ליניע צו זעבצעהן ציינער, א סימן אויף זייער שטארקייט, אמר ר' שמעון בן לקיש הרבה מקראות שראוין לשרוף והן הן גופי תורה, האט ר' שמעון בן לקיש

געזאגט עס זענען פארצאן אסר פסוקים וואס אויסזייט קוקען זיי אוים
ניט מעהר ווי אלס ראוי צו פארברענען, אבער זיי זענען טיילען פון דער
תורה, והעוים היושבים בחצרים עד עזה, מאי נפקא לן מינה? דער
פסוק אוז די עוים וואס באוואוינען חצרים ביז עזה, וואס איז אונז פאר
אן אונטערשייד פון דעם? זאגט די גמרא מדאשבעיה אבימלך לאברהם
אם תשקור לי ולניני ולנכדי, אמר הקדוש ברוך הוא ליתי כפתורים
ליפקו מעוים דהיינו פלשתים, דאס איז געברויכט צו זאגען אין פסוק, ווייל
אבימלך האט באשוואוירען צו אברהם מיט די ווערטער זאלסט ניט לייגען צו
מיר אוז ניט צו מיין קינד אוז ניט צו מיין אייניקעל, עפעס אז עולה צו
טאן געגען זיי, אוז דא באוואוינען זיי ארץ ישראל וואו אידען דארפען
זיך באוועצען, האט ג-ט געזאגט זאלען קומען די כפתורים אוז אוועקנעמען
דאס לאנד פון די עוים וואס מיינט פלשתים, וליתו ישראל ליפקו
מכפתורים אוז נאכהער קענען שוין אידען קומען אוז אוועקנעמען עס
פון די כפתורים, כיוצא בדבר אתה אומר כי חשבון עיר סיחון מלך
האמורי היא והוא נלחם במלך מואב, מאי נפקא מינה? אזא שטייגער
זאך זאגסטו אויף דעם פסוק, דאס חשבון איז א שטאט פון סיחון דעם
מלך אמורי, אוז ער האט מלחמה געפיהרט מיט מלך מואב, וואס איז
אונז דא געלעגען צו וויסען דאס? דאמר להו הקדוש ברוך הוא לישראל
אל תצר את מואב, אמר הקב"ה ליתי סיחון ליפוק ממואב, וליתו
ישראל וליפקו מסיחון, דעז ג-ט האט געזאגט צו אידען זאלסט ניט
קריגען אוז זאלסט ניט באלאגערן מואב, דעריבער האט ער געזאגט זאל
קומען סיחון אוז די לאנד ארויסציהען פון מואב, אוז דאז זאלען עם
די אידען ארויסציהען פון סיחון, והיינו דאמר רב פפא עמון ומואב
מהרו בסיחון, אוז דאס איז וואס רב פפא האט געזאגט אז עמון אוז
מואב זענען גרייניגט געוואָרען דורך סיחון, ווייל פון עמון אוז מואב
דירעקט האבען אידען די לאנד ניט געטארט צונעמען צוליב דעם פארבאט
אל תצר את מואב, צידונים יקראו להרמון שריון, תנא שניר ושריון
מהרי ארץ ישראל, מלמד שכל אחד ואחד מאומות העולם הלך
ובנה לו כרך גדול לעצמו, והעלה לו על שם הרי ארץ ישראל,
דער פסוק זאגט דאס די צידונים האבען גערופען דעם בארג חרמון
מיט'ן נאמען שריון, מיר האבען געלערנט דאס שניר אוז שריון זענען
פון די בערג פון ארץ ישראל, דאס קומט אנלערנען דאס יעדעם פאלק
פון די אומות העולם איז געגאנגען אוז פאר זיך אויפגעבויט א גרויסע
שטאט, אוז זי גערופען אויפ'ן נאמען פון די ארץ ישראל בערג, אזוי האט
נאך איינער גערופען זיין שטאט מיט'ן נאמען שניר, ללמדך שאפילו
הרי ארץ ישראל חביבין על אומות העולם, דאס קומט דיד צו
לערנען דאס אפילו די בערג פון ארץ ישראל זענען אויך געליבט ביי די
פעלקער פון וועלט, כיוצא בו ואת העם העביר אותו לערים,
מאי נפקא מינה? דלא ליקרו לאחיו גלוותא, אזא גלייכונג איז דער
פסוק, דאס יוסף נאכ'ן אפקויפען די פעלדער פון די מצריים, האט ער
זיי איבערגעפירט צו די שטעט, וואס איז די נפקא מינה פון דעם? דאס

מה נשר מיוחד שאין לו אצבע יתרה וזפק ואין קורקבנו נקלף ודורס ואוכל טמא אף כל ביוצא בו טמא תורין שיש להן אצבע יתרה וזפק וקורקבן נקלף ואין דורסין ואוכלין טהורין אף כל ביוצא בהן טהורין אמר אביי לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים תני ר' חייא עוף הבא בסימן אחד טהור לפי שאין דומה לנשר נשר דלית ליה כלל הוא דלא תיכול הוא אבא דאית ליה חד תיכול ולילף מתורין מה תורין דאבא כולהי ארבעה אף ה"נ עד דאבא כולהי ארבעה א"ב שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי ולילף מניהו מה התם תלתא ולא אכלינן אף כל תלתא ולא ניכול וכי שכן תני ורחי א"ב עורב דכתב רחמנא למה לי השתא דאית ליה תלתא לא אכלינן דאית ליה תרי מיבעיא

מה

נשר איצטריך ליה מנלן דלא מצי למיכל משום דאית ליה אצבע יתירה ואי משום דלית ליה זפק הא אוזא דלית ליה זפק ואכיל ליה ורבי יוחנן אמר משום דלית ליה קורקבן הא עורבא דלית ליה קורקבן ואסיר ליה ורבי יוחנן אמר משום דלית ליה אצבע יתירה הא עורבא דאית ליה אצבע יתירה ואסיר ליה אלא משום דלית ליה זפק ורבי יוחנן אמר משום דלית ליה קורקבן אלא מעתה נשר נמי משום דלית ליה זפק ורבי יוחנן אמר משום דלית ליה קורקבן אלא מעתה נשר נמי משום דלית ליה אצבע יתירה

איז געטאן געווארען, אום די מצריים זאלען ניט רופען די אידען איהר פארטריבענע, דעריבער האט ער זיי פארטריבען אונטער דעם אויסרייד, ניט צו האלטען די לאנד איז באזיטץ: סימני העוף לא נאמרו: פרעגט די גמרא ולא? והתניא נשר (דף ס"א ע"א) מה נשר מיוחד שאין לו אצבע יתרה וזפק ואין לו קורקבן נקלף ודורס ואוכל, טמא, אוך דו זאגסט אז ביי עופות זענען קיין סימנים ניט געזאגט, מיר האבען דאך געלערנט דער פסוק זאגט נשר, טייטש איך דאס פונקט ווי דער אדלער אלס אן אויסנאם ווען ער האט ניט קיין איבריגען פינגער העכער ביי די פים און ניט קיין שפיז-זעקל ביים וואט און זיין פופיק שיילט זיך ניט, און ער פארציקט מיט זיינע נעגעל און עסט, איז ער טמא, אף כל כיוצא בו טמא, אזוי אויך אלע גלייכע צו איהם זענען טמא, תורין שיש להן אצבע יתרה וזפק וקורקבן נקלף ואין דורסין ואוכלין טהורין, אף כל כיוצא בהן טהורין, טויבען ווען מען נעמט פאר א קרבן וויל זיי האבען אן איבריגען פינגער און א שפיז-זעקל נאכ'ן וואט און זייער פופיק שיילט זיך פון אינעווענדיג, און זיי פארצוקען ניט צום עסען זענען זיי ריין, אניט וואלטען זיי אסור געווען אלס קרבן אזוי אויך זייער גלייכען זענען ריין צום עסען, כאטש מיט וועניגער סימנים, זהסט דאך גוט דאס עופות האבען יא סימנים? אמר אביי לא נאמר פירושן מדברי תורה אלא מדברי סופרים, האט אביי געזאגט זיי זענען ניט באשיידט פון דער תורה, נאר פון די חכמים, תני ר' חייא עוף הבא בסימן אחד טהור, לפי שאינו דומה לנשר, נשר דלית ליה כלל, הוא דלא תיכול, הא דאית ליה חד תיכול, ר' חייא האט געלערנט אז עוף קומענדיג מיט איין סימן איז טהור, וויל ער איז ניט גלייך צום נשר, דען א נשר וואס האט קיין שום סימן ניט, דעם טארסטו ניט עסען, אבער אן עוף וואס האט איין סימן מעגסטו יא עסען, פרעגט די גמרא ולילף מתורין מה תורין דאיכא כולהו ארבעה, אף הכא נמי עד דאיכא כולהו ארבעה? זאל מען ארויסלערנען פון תורים וועלכע האבען אלע פיער סימנים, אזוי אויך אלע עופות ביז זיי האבען אלע פיער סימנים דאמאלסט זאל מען זיי מעגען עסען? ענטפערט די גמרא אם כן שאר עופות טמאין דכתב רחמנא למה לי? אויב אזוי, עם זאל זיין געברויכט אלע פיער סימנים, אנדערש זיינען זיי טמא, צי וואס האט די תורה געדארפט שרייבען אנדערע עופות אלס טמא, זא-ווי-זא איז דאך בעוואוסט זייער טומאה, און קיין טמא עופות מיט אלע פיער סימנים איז דאך ניט פאראן? נאר מוז זיין דאס די רעשט עופות וועלכע זענען ניט געשריבען אלס טמא, אויב זיי האבען נאר איין סימן טהרה זענען זיי כשר, פרעגט די גמרא ונילף מינייהו מה התם תלתא ולא אכלינן, אף כל תלתא ולא ניכול, וכל שכן תרי וחד? לאמיר ארויסלערנען פון די אויסגערעכענטע עופות אלס טמא אזוי אויך אנדערע מיט דריי סימנים זאלען אויך זיין טמא, און געווים מיט צוויי אדער איין סימן? ענטפערט די גמרא אם כן עורב דכתב רחמנא למה לי, השתא דאית ליה תלתא לא אכלינן, דאית ליה תרי מיבעיא? אויב אזוי דאס אלע עופות מיט

וניקף ומעוכב · מהו מלי למימר מהם בן למיתי למזה לי :

מכדי כי"ד עשרים ומחזים הם · ומכולהו לימכח ג' קיימי מהני דמחזי כמחזה ולא למיפשר דהאי דלמיתי בפרק ליקח מחד מהני ומחד דלמיתי בפרק ליקח כל חד וחד דלא מיכלים בהאי קיימא וחזי לימכח בהו ג' כתיבים הבאים בכתב ואין עלמדין לשלח שיעור הבאין לפניו דלא מיכלים בחד מהני קיימים וכיון דאין עלמדין מכח לן לימכח בהו ג' כתיבים מהני דלמיתי בפרק ליקח ועלמדין מכח לן לימכח בהו ג' כתיבים מהני דלמיתי בפרק ליקח ומ

דריי סימנים זאלען אויך זיין טמא, איז דאך צו פרעגען צו וואס האט
די תורה געשריבען עורב מיידאך מיט דריי סימנים עסען מיר ניט,
איז דאך מיט נאר צוויי סימנים געווים ניט? (דף ס"א ע"ב) פרעגט
די גמרא ולילף מעורב מה התם תרי לא, אף כל תרי לא, זאל מען
ארויסלערנען פון עורב, דאס פונקט ווי דארט מיט צוויי סימנים
ניט, אזוי אויך אלע עופות מיט בלויז צוויי סימנים זאלען זיין טמא?
ענטפערט די גמרא אם כן פרס ועזניה דכתב רחמנא למה לי? השתא
דאית ליה תרי לא אכלינן דאית ליה חד מיבעיא? אויב אזוי
דאס אלע עופות מיט בלויז צוויי סימנים זאלען זיין טמא, איז דאך צו
פרעגען צו וואס האט די תורה ארויסגעשריבען די עופות פרס ועזניה מיט
אייניציקע סימנים, מיר דאך מיט צוויי עסען מיר ניט
איז דאך מיט בלויז איין סימן געווים אסור? אוז ווען איך זעה די תורה האט
פארט ארויסגעשריבען די צוויי עופות פרס אוז עזניה מיט אייניציגע
סימנים אלס טמא, מוז זיין דאס אנדערע ניט ארויסגעשריבענע עופות
האטש מיט איין סימן זענען זיי טהור, פרעגט די גמרא ונגמר מפרס
ועזניה? לאמער ארויסלערנען פון פרס אוז עזניה דאס וועניגסטענס מיט
בלויז איין סימן זאל זיין אסור, ווי זיי זענען עס? ענטפערט די גמרא אם
כן נשר דכתב רחמנא למה לי השתא דאית ליה חד לא אכלינן,
דלית ליה כלל מיבעיא? אויב אזוי דאס מיט איין סימן איז אויך אסור,
צי וואס האט די תורה ארויסגעשריבען נשר וועלכער האט קיין איין
סימן אויך ניט, עס איז דאך א קל וחומר מיידאך מיט איין סימן עסט מען
ניט, איז דאך אינגאנצען אהן סימן געווים ניט? נאר מוז זיין דאס מיט
איין סימן איז אויך כשר, אויב דער עוף איז נאר ניט ערעכענט
אין דער תורה אלס טמא, אלא נשר דלית ליה כלל הוא דלא
תיכול, הא דאית ליה חד אכול, נאר מוז זיין אז איך לערן ארויס פון
נשר דאס נאר ער וואס האט אינגאנצען קיין סימן ניט, איהם זאלסטו
ניט עסען, אבער אז עוף וואס האט וועניגסטענס איין סימן, זאלסטו
יא עסען, פרעגט די גמרא ואלא טעמא דכתב רחמנא נשר, הא לאו
הכי, הוה אמינא לילף מפרס ועזניה, הוה ליה פרס ועזניה שני
כתובים הבאין כאחד ואין מלמדין? אבער דאס איז דאך שווער, נוט
וואס די תורה האט געשריבען נשר, אבער וועז ניט, וואלט איך זאגען
ארויסצוצולערנען פון פרס אוז עזניה דאס מיט איין סימן איז אויך אסור,
זענען דאך פרס אוז עזניה צוויי פסוקים אויף די זעלבע זאך דאס
מיט איין סימן איז אסור, אוז צוויי פסוקים אויף איין זאך איז דאך אכלל
אז מען לערנט ניט אף ווייל איך זאג די סברא, די פלעצער וואו די תורה
האט ארויסגעזאגט איז נאר פאר דארט? (ניט אזוי איז וועז די תורה
זאגט ארויס נאר אין איין פלאץ אויף צו מגלה זיין אויף איבעראל) ענטפערט
די גמרא גמירי דאיכא בהאי ליכא בהאי ודאיכא בהאי ליכא בהאי,
עס איז א קבלה אז דער סימן וואס איז ביי דער פרס איז ניט ביי דער עזניה
אוז וואס איז ביי דער עזניה איז ניט ביי דער פרס, פרעגט די גמרא
מכדי עשרים וארבעה עופות טמאים הוו אי אפשר דחד דאיכא

היה בקי בהן נפרק ומצניא ויודע מי קדי פרק ומצניא : עוף הבא בסימן אחד מהרה · לם יודע בהן ולין סמון פרק ומצניא תבל לם סמו פרק חיטיון סמל ניטו הוח : בסימן אחד סמא · סמל פרק ומצניא הס . בב' סימנים מהרה · דיבקק ליה ומקפק ופנניא ומקפק בל סלר עופות מיולין דלית בהו לבלחי חון ומניא : הדרה · הוח לימנוי־ניל: מפני שיש לו זפק · ולין זה מילומן שבי קיומים שבמניא ומיהו לין לו בלח בימים ובר' לליעזר ביפי לרבל ל בסמן עם הטרפין החיקון יימיהו ובדמבלי · יל[המוכל] (דף לב :) רבי לליעזר לומר לה עד לבל חבם שיהל נוהל סנוית לבנה דברי ר' לליעזר ולהלא חנשי כפר תמרתא שביהודה היו חוכלים חותן ולה חנשי שביהודה היו חוכלים חותן והלא חנשי גליל העליון חוכלים חותו חף מפני שקרקבנו נכלף חמר להן חף הן עתידין ליתן את הדין חלא חרב וכל מין ערוב חמר חמימר יילהלכתא עוף הבא בסימן חחד טהור והוא דלא דריס חמר ליה רב חשי לחמימר הא רדב נחמן מחי חמר ליה ילא שמיע לי כלומר לא סביראי לי מחי חיבא משום פרס ועזניה ליתנהו בישוב חמר רב יהודה עוף המסרט כשר לטהרת מצורע וזו היא סנוית לבנה שנחלקו בה רבי לליעזר וחבמים חמר חמימר בחיורא כרסה כולי עלמא לא פליגי דריסי כי פליגי בדיריקא כרסה רבי לליעזר מר וזוטרא מתני הבי בדיריקא כרסה כולי עלמא לא פליגי דחמיר כי פליגי בדחיורא כרסה רבי לליעזר חסר ורבנן שרו ההלכתא כרבי לליעזר מר זוטרא מתני הבי בדיריקא כרסה כולי עלמא לא פליגי דחמיר כי פליגי בדחיורא כרסה רבי לליעזר חסר ורבנן שרו וההלכתא כרבנן דשרו בשלמא לט"ד בחיורא כרסה פליגי היינו דקתני "זו היא) סנוית לבן· חלא ל"ד בדריקא פליגי מאי "(זו היא) סנוית לבנה· לאפוקי דבתי דאוכמתי חסר רחבה חסר ר' יהודה תסיל פסול משום תורין וכשר משום בני יונה דאציבי ותורין של רחבה בשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה מתיב רב חניא יכל השעות פוסלין

בכי נהן ונמנוסיהן חררייהו בנוע דלח ליתי למינמי : בסימן חחד טמא · הוח ונלי לנירוך סהור ותלת ל"כיר פרס ועניבה :

רבי לליעזר לימר להבדיל תת הדדיר · בחדיר הוח דפליגי לרבנן עליה חבל נוהדו דלוקמי תלת לרבי לליעזר חלמר עופות הדיוטין נהן

מפני ש"ם נהס זפק וחפר שקורקבנו מקלף ומטיע דהכך ל"כיכין ליתכהו בנוע ורבי לליעזר בפר תלתיסי חבי חפשר דהוו ניין עוכ ותין לחזם חם לין בבי ל"כיכי סהרה בל בנוע ונויכי בוין ורבנן בבי בין דלין ל"ב ליכי ויכ ולה

בהנך ליכא בהני, והוו להו שני כתובים הבאין כאחד? עם זענען דאך פארן פיעראונצוואנציג עופות טמאים, איז דאך ניט מעגליך דאס דערזעלבער סימן וואס געפינט זיך ביי מאנכע זאל זיך אויך ניט געפינען ביי די פרס און עזניה, זענען זיי דאך צוויי פסוקים אויף איין זאך וועלכע מען קען ניט אפלערנען? ענטפערט די גמרא גמירי עשרים וארבעה עופות טמאים הוו, וארבעה סימנין, תלתא הדרי בכולהו, עשרים מהם שלשה שלשה, ותרי בעורב חד בפרס וחד בעזניה עס איז אקבלה דאס ביי די פיראונצוואנציג עופות טמאים און די פיער סימנים, נעמען דריי סימנים ארום אלע עופות טמאים, צוואנציג פון זיי האבען צו דריי סימנים אלץ די זעלבע, און די עורב האט צוויי סימנים אבער אויך פון די דריי, און איין סימן איז ביי דער פרס און איין סימן ביי דער עזניה, אבער נאר איינע פון זיי האט דעם אפגעזונדערטען סימן און די צווייטע האט דעם זעלבען סימן וואס געפינט זיך אויך ביי די אנדערע, דאיתיה בהא ליתיה בהא, און די צווי עופות פרס און עזניה, איז דאך דא ביי איינער דער אפגעזונדערטער סימן וואס איז ניטא ביי דער אנדערער, מהו דתימא לילף מיניה? כתב רחמנא נשר וואלט איך מיינען צו זאגען מען זאל ארויסלערנען פון דעם עוף מיט'ן אויגציגען סימן, דאס מיט איין סימן איז סימן איז אויך אסור? דעריבער האט די תורה געשריבען נשר, נשר דלית ליה כלל הוא דלא תיכול, הא איכא דאית ליה חד אכול, דאס נאר נשר האט נאר קיין סימן ניט, דעם זאלסטו ניט עסען, אבער דער עוף וואס האט יא איין סימן, דעם עסס, פרעגט די גמרא אלא תורין דכתב רחמנא למה לי? עס איז דאך אקשיא ווארום עפעס האט די תורה ארויסגעשריבען נאר תורים פאר קרבנות, אויב ניט צוליב כשרות? אויב מיט וועניגער סימנים איז אויך כשר, קענען דאך אנדערע עופות אויך גילטיג זיין פאר א קרבן? אמר רב עוקבא בר חמא לקרבן, האט רב עוקבא בר חמא געזאגט טאקע בלויז תורין מיט אלע פיער סימנים האט די תורה ערלויבט און געבאטען פאר קרבנות, און דעם אונטערשייד סימנים פון נשר ביז תורין זענען בלויז מותר צום עסען, אלס ארויסגעלערנט פון נשר וואס איז אין נעבאט נעגען עסען, אבער תורין שטעהען דאך נאר נעגען קרבנות, און ניט אויף ארויסצולערנען פאר אלע פיער סימנים, עס איז נאר גענוצט אקעגען צושטעלען צום נשר אלס צווי עקסטרימען, דעם נשר אלס טמא און תורין אפילו אלס קרבן צו צייגען די פיער סימנים און דעם צווישענ־ שייד אלס ראוי צום עסען, אמר רב נחמן (דף סב ע"א) היה בקי בהן ובשמותיהן עוף הבא בסימן אחד טהור, לא היה בקי בהן ובשמותיהן בסימן אחד טמא, בשני סימנים טהור, רב נחמן האט געזאגט אז איינער איז באוואוסט, וועלכע עוף הייסט פרס און וועלבע עזניה, קען ער זיך פארלאזען אויף זיין קענטנים צו נוצען אז עוף מיט איין סימן אלס טהור, קען ער זיי ניט מיט די נעמען, איז אז עוף מיט איין סימן טמא פאר איהם, מיט צווי סימנים איז טהור, והוא שיכיר עורב, נאר ער מוז דערקענען דאס דער עוף איז ניט קיין עורב, וואס האט אויך צווי סימנים, פרעגט די גמרא עורב

ותו לאַ? והתניא עורב זה עורב למינו ר' אליעזר אומר להביא
את הורזיר? נאר אַן עורב, אוּן מעהר ניט, פאר אַן אַנדער פויגעל
דאַרף ער זיך ניט היטען? מיר האָבען דאָך געלערנט דער פסוק
זאָגט עורב מינט עס עורב עס שטעהט דאָך אויך למינו וואָס
מיינט נאָך אַ ראָסע וואָס באַלאַנגט צו דעם מין? זאָגט ר' אליעזר אַז עס
קומט מרבה צו זיין דעם זרזיר וואָס איז אויך אַ מין עורב, אמרו לו
לר' אליעזר והלא אנשי כפר תמרתא שביהודה היו אוכלין אותן
מפני שיש להן זפק? האָבען די חכמים געזאָגט צו רבי אליעזר די מענשען
פון דאַרף תמרתא אין פּראָווינץ יהודה, עסען דאָך דעם זרזיר, ווייל ער
האָט אַזפק (אַ שפּייז בייטעל) אוּן אַז עורב האָט איהם ניט? אמר להן
אף הן עתידין ליתן את הדין האָט ער צו זיי געזאָגט, אויך זיי זענען
אַנגעבריידט צו געבען דין וחשבון פאַר דער עבירה, דבר אחר למינו
סנונית לבנה דברי ר' אליעזר, נאָר אַ דעה איז דאָ דאָס למינו ביי
עורב קומט מרבה זיין דעם עוף וואָס הייסט סנונית לבנה, אזוי האָלט
ר' אליעזר דאָס דער עוף באַלאַנגט צום מין עורב, אמרו לו והלא אנשי
גליל העליון אוכלין אותו מפני שקורקבנו נקלף? האָבען די חכמים
צו איהם געזאָגט, די מענשען פון גליל עסען דאָך דעם עוף וויל ער
האָט דעם סימן וואָס זיין פּופּיק שיילט זיך, ניט ווי ביי אַן עורב? אמר
להם אף הן עתידין ליתן את הדין, האָט ער געזאָגט צו זיי, זיי זענען
אויך אַנגעבריידט צו געבען דין וחשבון פאַר דער עבירה, זעהסט דאָך גוט
דאָס עס איז ניט גענוג צו וויסען בלויז וועגען אַז עורב, נאָר מען דאַרף
וויסען די גאַנצע ראָסע? אלא זאָגט די גמרא עורב וכל מין עורב, מען
דאַרף וויסען דעם עורב אוּן יעדען מין עורב, אמר אמימר הלכתא עוף
הבא בסימן אחד טהור, והוא דלא דרים האָט אַמימר געזאָגט די הלכה
איז דאָס אַז עוף מיט אַיין סימן איז טהור, נאָר ער מוז וויסען אַז דער איז
ניט קיין דורס (די נאַטור פון אַ דורס איז צו אַיינשטעכען די נענעל אַזוי
צוהאַלטענדיג אוּן מיט'ן דשוב צורייסען שטיקער אוּן עסען) אמר ליה
רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי? אמר ליה לא שמיע לי כלומר
לא סבירא לי, מאי איכא משום פרס ועזניה, לתנהו בישוב, האָט
רב אשי געזאָגט צו אמימר דאָס וואָס רב נחמן זאָגט וועגען עוף מיט
אַיין סימן, צו מען מעג איהם עסען, צי ער דאַרף וויסען צי ער איז
ניט פון די מינים פרס אוּן עזניה, ווי האַלטסטו דעם דין? האָט ער צו
איהם געזאָגט עס איז ניט באַוואוסט פאַר מיר מיינענדיג צו זאָגען איך
האַלט עס פאַר קיין סברה, וויל וואָס איז דען דא דער קלער? וועגען פרס
אוּן עזניה? זיי זענען דאָך ניט פאַראַן אין באַזעצטע געגענד, קענען זיי ניט
צו האַנד קומען, אמר רב יהודה עוף המסרט כשר למהרת מצורע וזו
היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר וחכמים, רב יהודה זאָגט
דער עוף וואָס האָט די נאַטור צו קראַצען מיט די פים, איז כשר פאַר
די רייניגונג פונ'ם מצורע, דאָס איז דער צפור וואָס די תורה שרייבט
פאַר, אוּן זי איז דאָס די סנונית לבנה, וואָס קריגען ד'ריין ר' אליעזר
מיט חכמים, אמר אמימר בחיורא כרסה כולי עלמא לא פליגי דשריא,

כרישׁ דני חלבי · מינו נקבי וזכרי מתגנבים ולא ומגנבן בן. דכולה מתגנבן. משמשות זכריי פנימית ולבן עליהו משום שהן לבנים מלא זכריי ומולדן על הזכרן ומגנבנו בן דומעשה קרים דלא ניקרו שם ולא משום דמגנבי קיימן מיהכא: **גמ'** מתקיף מיהות משמשות זכריי ומגנבן. תן קרקבן נקבי ומגנבן בן קרקבן נקבי ומכי קרקבן נקבי מכניס· מ"ר מקור. ומתני' ר' מאיר מטמאין עזרות הוא הרי יש לו ד' קיומי מיהכא ולאו מתקבל כל מיהות הכנוסין ולא לרבי קלף הוא דין כתן הלא ג' מתקבל שלא משום מגנבן בן ש"מ להן ג' קיומין ומכי נקרקף מתוך כך הוי ג' קיומין של מיהכא אבל י"ט מיהות מיירי בלובנ יתרי דחק ולזו דוכף ולו מתני' לעניין בעניין אחר ולל מתניתן קרקבנו נקבי הוה ג"ייע מיהות והכל כגון ליכתב בקיומיה ג' קיומי מיהכא ומתי דנקבי נכבין ומגנבת אם אחר מגנבן ג' קיומין מיהי כהלין מיהות הלמים לו בגמ' מתני' אף לא מתגנב ולא מגנבן ליכתב לניחם לעיל דמקרם ומכרת לן להם אלא קיום אחד ולזו אם יש להם שנים קיומים מגנבת שפר מיהות ומיהו לן להם קיום הגט ואם אומן ג' קיומין הן מהכא דהלי כמלוה ח"ב במקום שפר מקלף מני דלמא מהכא. שפר מיהות ניסו ולא מקבלת לעיר דיוהים הלי אלים מקום שפר מיהות דלמא מהכא מהני דלמא מגנבת אם אחר מגנבן ולא מגנבת אם אחר מגנבן. מקום שמגנבת הלך קלף קלף יולו מיהי שרב ולי לא לתי ש לא מקיון לא מי מני קיומין לא מקיון ש לא מקיון אחד ש מקיון אחד ש מקיון אחד ש

כי פליגי? בדירוקא כרסה, ר' אלעזר אסר ורבנן שרו, והלכתא כר' אליעזר, האט אמימר געזאגט אויב דער עוף האט אווייסע בויך קריגט קיינער ניט, אז זי איז מותר, נאר וואו קריגען זיי? וואו איהר בויך איז גרין, ר' אליעזר אסור'ט און די חכמים זענען מתיר און די הלכה איז ווי ר' אליעזר, מר זוטרא מתני הכי בדירוקא כרסה כולי עלמא לא פליגי דאסור, כי פליגי? בדחיורא כרסה, ר' אליעזר אסר ורבנן שרו והלכתא כרבנן, דשרו, מר זוטרא האט אזוי געלערנט די מימרא וואו איהר בויך איז גרין קריגט קיינער ניט, אז זי איז נעווים אסור, נאר וואו קריגען זיי? וואו איהר בויך איז ווייס, ר' אליעזר אסור'ט און די חכמים זענען מתיר, און די הלכה איז ווי די רבנן וואס זענען מתיר, פרעגט די גמרא בשלמא למאן דאמר בחיורא כרסה פליגי היינו דקתני זו היא סנונית לבנה, אלא למאן דאמר בדירוקא פליגי, מאי היא סנונית לבנה? אנדערש נאר דעם וואס זאגט אז זיי קריגען ביי דעם עוף וואו איהר בויך איז ווייס, איז רעכט וואס ער לערנט נאכהער, דאס איז די ווייסע סנונית, אבער נאר דעם וואס זאגט דאס זיי קריגען, וואו איהר בויך איז גרין, איז צו פרעגען וואס ער זאגט דערביי דאס איז די ווייסע סנונית, זי איז דאך ניט ווייס? היינט וויאזוי קען דא זיין דאס ר' אליעזר זאל מרבה זיין די סנונית לבנה, זי איז דאך גרין? ענטפערט די גמרא לאפוקי דבתי דאוכמתי, וואס ר' אליעזר רופט איהר לבנה מיינט ער נאר אויסצו דריקען דאס געגענווארט געגען שווארץ צו ממעט זיין די הויז־סנונית וואס איז געגליך שווארץ, דאס די א הויז־סנונית איז ניט אין כלל עורב, אמר רחבה אמר רבי יהודה תסיל פסול משום תורין וכשר משום בני יונה דאציפי, רחבה האט געזאגט אין נאמען פון ר' יהודה, דאס דער מין טויב וואס הייסט תסיל איז פסול אלס תורין און כשר אלס בני יונה וועו זיי זענען נאר יונג, וויל זיי זענען געצויגט מיינענדיג דער מין לאזט זיך אייגצויגען אלס הויז טויבען און אתור איז אווילדע (צפ איז טייטש געדעקט, וואס מיינט זיי זענען אייגגעכאווען ניט פריי) ותורין של רחבה כשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה, און די תורין וואס קומען פון דער בריטקייט, מיינענדיג די וויל־דע וואס קומען צופליהען פאר'ן זומער פון ווייט, זיי זענען כשר אלס תורין דען תורין זענען די וויל־דע מינים טויבען און דעריבער פסול אלס בני יונה, ווי דער פסוק זאגט ותור שמרו את עת בואנה די תורים זענען פון די פייגל וועלכע היטען די צייט פון זייער קומען, וקול התור נשמע בארצנו דער קול פון תור ווערט שוין געהערט אין אונזער לאנד זיי קומען שוין אן, אבער די יונים לאזען זיך אייגצויגען צו אפלאזן, זאגט די גמרא מתיב רב דניאל בר רב קטינא כל העופות (דף ס"ב ע"ב) פוסלין מי חטאת חוץ מן היונה מפני שמוצצת האט רב דניאל בר רב קטינא אקשיא געפרעגט מיר האבען געלערנט אלע עופות פסל'ען די געהייליגטע וואסער פון אפר פרה אויסער די טויב, וויל זי נאזט און ציהט די וואסער און לאזט נארניט פון מויל, און די אנדערע עופות איז זייער נאטור צו נעמען אין מויל וואו עס רינט צוריק, הייסט שוין די

וואסער אלס געגוצטע וואס איז פסול, אזוי איז געלערנט אין גיטין דף נ"ג, ואם איתא ליתני חוץ מיונה ותסיל? דאס זיבער, וואס ר' יהודה לאזט הערען, דאס דער תסיל איז א מין יונה, איז געדארפט צו לאזען הערען, ווייל איהר האבען מענשען ניט איינגעצוימט וואלט מען ניט וויסען און איך וואלט מיינען דאס זי באלאנגט ניט צום מין יונה, מוז מיר דאס רבי יהודה לאזען הערען, איז דאך די קשיא אויב עס וואלט טאקע אזוי זיין, דאס די תסיל איז אויך פונ'ם מין יונה, וואלט דאך די ברייתא געדארפט זאגען חוץ מן היונה ותסיל, צולאזען הערען דאס די תסיל האט אויך דיזעלבע נאטור, ניט צוריק צולאזען, און אויב ווידער זי האט ניט די נאטור צו נאגען און ארויניציהען, איז זי דאך ניט קיין מין יונה, איז דאך אקשיא אויף ר' יהודה וואס ער זאגט דאס תסיל איז יא א מין יונה? אמר ר' זירא זה מוצין ומקיא, וזה מוצין ואינו מקיא האט ר' זירא געזאגט די תסיל איז טאקע א מין יונה מיט דער נאטור צו נאגען ארויניציהענדיג די וואסער נאר אבער מיט דעם אונטערשייד דאס די יונה נאגט און שפייט ניט צוריק, און די תסיל שפייט צוריק, אבער דעם הויפטשטריך פון א טויב צו נאגען, ווי אויך צו לאזען זיך איינצוימען; צו וועלכע א היים פויגעל, האט זי יא, אמר רב יהודה הני כופשני צוציייני כשרים לגבי מזבח והן הן תורין של רחבה, רב יהודה האט געזאגט די משפחות תורים וואס הייסען כופשני ציציייני זענען כשר פאר'ן מזבח אלס תורין, און די זענען דאס טאקע תורים פון דער בריית וועלכע לאזען זיך ניט צוימען צו א היים, מיתיבי אזוב ולא אזוב יון ולא אזוב כוחליא ולא אזוב רומי ולא מדברי, ולא כל אזוב שיש לו שם לווי? איך וועל דיר אקשיא פרעגען מיר האבען געלערנט דער פסוק זאגט אזוב, אזא בינטעל גראז מיט'ן נאמען אזוב, טייטש איך, דאס עס מיינט דעם אייגענטליכען נאמען אזוב אהן א צונאמען, וואס איז ממעט און נעמט ארויס דעם אזוב וואס הייסט אזוב יון אדער אזוב כוחליא אדער אזוב רומי אדער אזוב מדברי, און יעדער אזוב וואס האט אביינאמען, איז פסול, דארפען דאך די תורים כופשני און תורים ציציייני זיין פסול צוליב זייערע ביינעמען? אמר אביי כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה והקפידה תורה עליו יש לו שם לווי פסול והני לא נשתנו שמן קודם מתן תורה, האט אביי געזאגט יעדע זאך וואס זיין נאמען איז געענדערט געוואָרען פאר מתן תורה, און די תורה רופט עס מיט"ן ארגינעלען אייניציגען נאמען איז א סימן דאס די תורה האט מקפיד געווען און אויפגעפאסט אויפ'ן אייגענטליכען נאמען, ניט מיט קיין ביינאמען, און אויב עס האט א ביינאמען איז עס פסול, אבער די תורים כופשני און ציציייני האבען ערשט געקראגען די ביינעמען נאך מתן תורה, זענען זיי כשר, רבא אמר הני כופשני ציציייני באתרייהו סתמא קרי להו, רבא זאגט אלס ענטפער דאס די ביינעמען כופשני און ציציייני זענען צוליב די ערטער וואו זיי געפינען זיך דעריבער און דער פרעמט רופט מען זיי תורים כופשני אדער תורים ציציייני פון די פלעצער וואס הייסען אזוי, אבער איז די ערטער גופא רופט מען זיי סתם תורים אהן אביינאמען, אמר רב יהודה הני כרזי דבי חילפי שרו, ודבי כרבי אסירי, רב

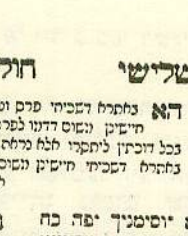
יהודה האט נעזאגט די היישעריקעז וואס האלטען זיך אויף צוויישען
די ערבות (די ריטלאך וועלכע זענען אויך כשר פאר הושענות) זענען
מותר, און די וועלכע האלטען זיך אויף צוויישען קרויט זענען אסור, אמר
רבינא ומלקינן עלייהו משום שרץ העוף, האט רבינא אויף דעם
נעזאגט דאס דער איסור איז ניט אלס ספק, נאר עס קומט מלקות עסענדיג
זיי, צוליב דעם לאו פון שרץ העוף, ואמר רב יהודה צרדא שרי ברדא
אסור, וסימנך בר מיניה, מרדא ספיקא, נאר האט רב יהודה געזאגט,
דער עוף ביים נאמען צרדא איז ערלויבט, ברדא איז אסור און דיין סימן
דערביי איז "אויסער פון איהם" דעז ברדא, איז אזוי טייטש, און מרדא
איז אסור אלס ספק, אמר רב אסי שמונה ספיקות הן חובא, חוגא, סוגא,
והרנוגא, תושלמי, ומרדא, כוחילנא, ובר נפחא, רב אסי האט געזאגט
אכט ספיקות זענען פארהאן ביי עופות אונטער די אויסנערעכענטע נעמען,
מאי ספיקייהו? עופות טהורים קורקבנן נקלף וטמאין אין קורקבנן
נקלף והני קורקבנן נקלף בסכינא, אין וואס באשטעהט זייער ספק?
די ריינע עופות שיילט זיך ארויס פון אינעווייניג זייער פופיק, און ביי
די אומריינע שיילט זיך איננאנצען ניט, און ביי די ספיקות שיילט זיך
יא, נאר מיט א מעסער, פרעגט די גמרא והא האי בר אווזא הוה בי
מר שמואל דלא הוה קא מקלף קורקבניה, ואותביה בשימשא, וכיון
דרפי איקלף? עס איז דאך געווען די קאטשקע ביי מר שמואל, און עס
האט זיך אויך ניט געלאזט ארויסשיילען דער פופיק, זעהסט דאך דאס
אפילו ביי אכשר עוף מאכט זיך אויך צומאהל אזא זאך? און ער האט
איהם געלעגט פאר דער זון, ווי ער איז א ביסעל ווייך געווארען האט
ער זיך געשיילט? ענטפערט די גמרא התם כי רפי איקלף בידא,
הכא אף על גב דרפי לא מקלף אלא בסכינא, דארט ביי דער בר אווזא,
ווי ער ווערט א ביסעל וויכער שיילט ער זיך מיט דער האנד, אבער דא
ביי די ספק עופות אפילו נאכ"ן וויכער מאכען שיילען זיי זיך אויך ניט
נאר דורך א מעכער, אמר אביי תרנגולא דאגמא חד משמונה ספיקות
הוא והיינו מרדא, אביי האט נעזאגט דער האן וואס האלט זיך אויף
צוויישען די בושעם איז איינער פון די ספיקות און דאס איז דער מרדא,
אמר רב פפא תרנגולתא דאגמא שריא, וסימנך עמוני ולא עמונית,
רב פפא האט געזאגט דער ער פון דעם נאמען אגמא איז אסור און די
זי מיט דעם נאמען איז מותר, און דער סימן דערצו איז, דער מאן
עמוני איז אסור צו קומען אין אידישען קהל אבער די פרוי איז מותר
אלס גיורת צו ווערען געווען צו א אידישען מאן, דרש טרימר תרנגולתא
דאגמא אסירא, חזיוה דדרסה ואכלה, והיינו גירותא, האט מרימר
געדרש'ענט דאס די תרנגולתא דאגמא איז אסור ווייל די חכמים האבען
איהר געזעהן ווי זי פארציקט האלטענדיק די פארציקטע מיט איהרע פיס
און עסט איהר, און די איז דאס די גירותא, אלס עוף טמא, אמר רב שבור
אנדרפטא שרי, פירוז אנדרפטא אסור וסימנך פירוז רשיעא, רב
האט נעזאגט דער עוף מיטן נאמען שבור אנדרפטא איז מותר, פירוז אנדרפטא
איז אסור, דער סימן דערצו איז דער רשע פירוז, עס איז דאמאלסט

בת מזנא חמרא זה שמא יפה בח הבן
כל הנכנסין בכשרות (דף נח.) שקיטנא שם הטוח ושם נתן
שני נתינן חיתם בשוקיהן לחוכן ונופי חדום מרי מזונא
שם עוף שהיה נוחתת לתם בשחיטה ובוקיו לחוכן ונופי חדום.
נגעים פשוט נמוחין כהנים בכהנים
(דף נח:) יחוקק שם לוין נמי
נחוכן ונעיה תנן ליה בוחכיתי
(לעיל דף כו.) זה השילוח דגים
מן הים לחוכן הוו נקלי ניה
ויהא ערוב הנוס שהיהו בשוח
בדבלתו עבה והיחה כמי בכפילה
לחוך הפחם וכפוקה שם ויהא עוף
גדול כהדגגול ונקרע לו פיטמון
בלעייל. והאי שהביא שמיר למקדש
דהא כגר כורה ומהניחן ליה הכי
הכנעלה בדה ונעגיי, בפרק יש בלחמי
(ד' קח.) ופשר חלמי עבדי דניאל
ניה טוריי צורקתך בהרי אל
דלמי מעלה הית ליה היחה כגי לה
ומשפחך אבניהה כרבב בוונת לך
לעשות ולעבות נקוחך בדגת הים
לחוכי חוחניכם לגויים נכון ניהי
לשמת חחריהם לאחלה הוה חיגר ניקרך
כהדרי לל בחיניהים וחיכוכן לה בגי
טורת עשב וי בחתה נכפי חחה דו
עד חמים רגה כגון בלך שטוחת לנקב
שם הזיכיתי לקני יכבני בריל בקלי
ונטלי נקוס שחנו כי. דשכיחי
שרחוס שחוכן שם פרט ועניה
לקיחי דכי נוני אחד קיגן חהו וכנר
ענייה כרו דהא הכלחוה לה וחיכוקן
ניה דלא שכיחי ניעוב. (חחי"ה)
באות שבועות עיף הניעה בלילה
ניל"ע נלנע באות שבשרצים
מלפל יקרי פנמוח כהיכי חד בניפיה
וחד בשרצים דבר למד מעניני
להד ניע נהוח הוח. קיפוף ניל"ע
וני נרחה שקוקן הלבול שוכ"ן שרוקח
לעולפת שבשרלים קיפואי טלפת
רחמים: ועוד אמיתי על שום
דבר: ועבידי שרקרק כשחוח ונשקוב
בשוע כיעור שרקרק דאי יהיב
אאריא ואיהו עוער חלת שבב
ונוכשקוב קינן בגוכה הוה לחלעיל
קיין דוכני כן בי כרבא הכיכל
גללא חנן גלגל נון הכהים בייהא
כיני נלהה נדלי ובקרן ילפיכך לקרא
העפכל וראש יונים לקרוים נפרם
אשי קנן כאי כיון לגוניכו עוני ערוב
קל נפרכם ליה ועירב קנין שלא יהנה
ניה כיעוב: ני ביהו וכי בידי היה לחכל
חיהו ונרחה זה ערוב קחם היה לי
ליעב ערוב זה ערוב פלוני חניה
חלב כל נרחה: עמיקה וכן כל לבן ושחור
כשבר נרחה הלבן עמוק כך נחרם
לבנה היא בריש יוני לפי
חזיוס זה הנין לשפריי"ל
בר חריא שריקה ויבבא ניכל
לאקבייי חנו קנן קחי דחא לא קחזוך
לומיכו זה בן שלשי בימי היו לך קרוי
בן חלה חחד החדות ויחלקם
ונזונוחים שמנאפת כחי החחנה בי
(דברים ד). נשפר ויקרת בהיי ויהי
בדחה חה בחיה נמוכה ובהמה טהורה
כשדו ונרחה והם החיה ובהיה נמוכה
אבנה דאימך דע חנן נר יהבה בחים
חנויה דבל חקדה בשבחי יוחנן (דף
פח.) בחלוקה נחדנה בחיה ניקרת

דא נחמרת דשכיחי פרט ונעניה פיהם הקנה דמחמרת דשכיחי
חיישינן ומשום דחנו לפרט ונעניה שנות ניהם הוה וקנוה הל"ל
בכל דוכיהן ליחקרו חלה נרחה לפרט דנדלי לאי מנייהיה וזה חלה
נחמרת דשכיחי חיישינן ומשום דחנו לפרט ונעניה ועיחלפה בחם
חנכל נחמרת דלא שכיחי ליכא למיחש
לעולמי ומכי

באות שבועות קיפוף שבפה
ניהן קיפוף הם הלי שהוא
כחים שבועות הו חנכוחות כיקלאוב
דחכבחה הוה כחים שבועות ועוד
ב' כיהם ויכשוף שחיישינן קריית
וקיפוף וחוא כיהו לחוכיך בחוספלה
(דף כג.) דעייהם הולכות לפריסה
כגל הדם מנו קריית וקיפוף ונבנסו
פר הרואה (דף נ.) חוכיך כל ניך
עיפות יפים נחלים חין ונקרי
וקיפוף ועיד ים קיפוף לחר שהוא
חיה כדלוכיך הו גם הרואה
(נזיר) כל ניך חיית יפיחלים חין
חן הצל וקיפוף וקיפוף יכן בפרק
קומי דבכוחות (דף ח.) הלרי והדוב
המוכר וקיפוף ולבשה שניים
ב' הגן שבת לח שיך
לניפרך חנו קנן קחי דקלמר
זה הגן דלחה קחוכר זה הגן זהו חגן
בקוקים גן חגל לעיל דעיכה העוסק
בחי. קרוי עיבה שיך לוופרך נמה זה
ונשוים יוחר נמה

גן פירש בקונ חבפריוייר וכי לפסר
ניהל כן דמה גן הוה נייש
עיפות וחיכן דוכקין כדפיר לעיל וחיכן
ליה להבפריוייר דיים גן לפירוש
הקונקרם גן בפירוש ליה בלוכר הענף
ומלכלו מחיים וכמו כן מוענין נבי נפר
בקונין חיינלי"ח וחינו דיבר ים ט ד'
קיינו עוחלה חיינלי"ח ים ט חלנפע
יחיים יכן חוכר דקונה הוה קיימן
בלבי וחינו דחוקו קיימן בחוקת עומת
וחיכוקין וקונה פיהר הוה כדחוכח
בפ שלוח חגן (לקמן קנו.) דר"ע נמי
וחיינ בשלוח הבני שהוא טהור
ורבנן לח פליני חלח ונפני דרוקן
על ניים שחיכן שלו חבל כולהו וחילו
דניפו פיהר: לענין

בת מזנא חמרא שריא יסימניך יפה כח
חבן מכה האב אמר רב יהודה שקיטנא
ארפי שקי וסומקי שריא וסימניך מירומא
נוצי וסומקי אסירי וסימניך נוס פסול אייכי
שקי ויריכי אסירי וסימניך יונקון פסולין
אמר רב יהודה שלך זה השולה דגים מן
הים דוכיפת שהודו כפות תניא נמי הכי
דוכיפת שהודו כפות וזהי שהביא שמיר
לבית המקדש רבי יוחנן בי הוה חזי שלך
אמר ימשפטיך תהום רבה בי הוה חזי
נמלה אמר יצדקתך כהרי אל אמר אמימר
לקי ובטני שיירין שקנאי ובטנא מקום
שנתנו לאכול אוכלין מקום שנתנו שלא
לאכול אין אוכלין אתו במתנא תליא מילת
אין ולא קשיא הא באתרא דשכיחי פרס
ועוגיה הא באתרא דלא שכיחי פרס ועוגיה
אמר אביי קוי וקקוא אסירי קקואתא שרי
במערבא מקלו עלוה וקרו לה תחוותא
ית תנשמת יבאות שבועות אתה אומר
באו שבועות או אינו אלא באות שבשרצי
אמרת צא ולמד מי"ג מדות שהתורה נדרשת
בהן דבר הלמד מענינו במה הכתוב מדבר
בשועות אף כאן בשועות תניא נמי גבי
שרצים כה"ג תנשמת באות שבשרצי אתה
אומר באות שבשרצים או אינו אלא באות
שבשועות אמרת צא ולמד מי"ג מדות
שהתורה נדרשת בהן דבר הלמד מענינו
במה הכתוב מדבר בשרצי אף כאן בשרצי
אמר אביי באות שבשועות קיפוף באות
שבשרצים קופדאי אמר רב יהודה קאמת
זו יהקוף ראש זו שרקרק אי יוחנן למה
נקרא שמו רחם כיון שבא רחם באו רחמים
לעולם אמר רב ביבי בר אביי והוא דיתיב
אמידי ועביד שרקרק ונמידי דאי יתיב
אאריא ושריק אתי משיחא שנאמר יאשרקה להם ואקבצם אמר ליה רב אדא
בר שימי למר בר רב אידי והא ההוא דיתיב בי כרבא ושרק ואתא גלל
אספקיד למיחזי אמר ליה ההוא יבייא הוה תנו רבנן יעורב זה עורב
את כל יהעורב להביא עורב העמקי למינו להביא עורב הבא בראשי יונים
אמר מר עורב זה עורב אטו קמן קאי אלא אימא עורב זה עורב אוכמא וכן
הוא אומר יקוצותיו תלתלים שחורות כעורב העמקי יהיוורא וכן הוא אומר
יומראהו שחור מן העיר יימכראי חמה העטוקה מן הצל ועורב הבא
בראשי יונים אמר רב פפא לא תימא בריש יוני אלא דדמי ריישיה
לדיוט תיר הגן זה הגן למינהו להבי את בר חיריא מאי בר חיריא אמר אביי
שויניבא אמר רב יהודה החסידה זו דיה לבנה למה נקרא שמה חסידה
שעושה חסידות עם חבריותיה האנפה זו דיה רגנונית למה נקרא שמה אנפה
ישמנאפת עם חבריותיה אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא אמר רב
חנן בריה דרבא אמר רב יעשרים וארבעה עופות טמאין הן אמר ליה רב חנן
בר רב חסדא לרב חסדא דהיכא אי דוקא עשרים הוו אי דמשנה תורה
עשרים וחד הוו וכי תימא דאה דכתיבא בוקרא וכא כתיבא במשנה תורה
שדייה עלייהו אכתי עשרין ותרין הוו אמר ליה הבי אמר אבוה דאימך
משמיה דרב ירמיה למינו ירמיה הדי כאן ארבע אי הבי עשרין
ושיתין הוו אמר אביי דאה ורא איתי דיא דאי סלקא דעתך תרתי אינהו
מכדי

נעווען אזא מענש מיט דעם נאמען אלס רשע, אמר רב הונא בוניא שרי פרוא אסור וסימנך פרואה אמגושאי, רב הונא האט נעזאגט דער עוף מיט'ן נאמען בוניא איז מותר און די פרוא איז אסור, דער סימן דערצו איז פרואה אמגושיא, דער מכשף מיט דעם נאמען האט דאס נעמאכט די לישכה אין בית המקדש וואס האט געהייסען בית הפרוה אויף זיין נאמען, אויפ'ן דריטען שטאק, דארט איז געווען די מקוה פאר'ן כהן גדול, נאר וויל ער איז געווען א מכשף וואס איז אסור פאר א יוד, האט עם נעפאסט פאר א נאמען וואס איז אסור, אמר רב פפא מרדו זגיד ואכיל שרי, סגיד ואכיל אסור וסימנך לא תשתחוה לאל אחר, האט רב פפא פון רדו נעזאגט דער עוף מיט'ן נאמען זגיד ואכיל, איז מותר, און סניד ואכיל איז אסור, דער סימן דערצו איז דער פסוק זאלסט דיר ניט בוקען צו אפרעמדען אפגאט, אמר שמואל שתיא חמרא אסירא וסימנך שתויי יין פסולין לעבודה, שמואל האט נעזאגט דער עוף מיט'ן נאמען שתיא חמרא איז אסור, דער סימן דערצו איז דאס אננעטרינקענע מיט זויין זיינען אסור פאר עבודה אין בית המקדש, ואמר שמואל מזגא חמרא אסירא (דף ס"ג ע"א) בת מזגא חמרא שריא, וסימנך יפה כח הבן מכח האב, נאד האט שמואל נעזאגט דער עוף מיט'ן נאמען מזגא חמרא איז אסור און בת מזגא חמרא איז מותר, דער סימן דערצו אויף צו נעדענקען איז, דאס דער כח פון זוהז איז בעסער פון'ם פאטער, אמר רב יהודה שקיטנא אריכי שקי וסומקי שריא וסימנך מורזמא, רב יהודה האט נעזאגט דער עוף מיט'ן נאמען שקיטנא וואס האט לאננע פיס און רויט, איז מותר, דער סימן איז דער עוף מורזמא וואס איז אונז מקובל אלס כשר און האט אויך דעם זעלבען געשטאלט, גוצי וסומקי אסירי וסימנך ננום פסול, און די עופות מיט די נעמען גוצי וסומקי וואס האבען קלייגע פיס און רויט זענען אסור, און דער סימן א קורצער איז פסול אלס כהן צו עבודה, ארוכי שקי וירוקי אסירי וסימנך ירוק פסולין, די עופות מיט לאננע פיס און נרין זענען אסור, און דער סימן איז ביי א צוברענטען עוף דאס אויב די נעדערים זענען פארגרינט איז פסול, אמר רב יהודה שלך זה השולה דגים מן הים, ר' יהודה האט נעזאגט דער עוף פון ים וואס הייסט שלך, איז דער וואס ציהט ארויס פיש פון ים מען קען איהם אלס עורב הים, דוכיפת שהודו כפות, און דוכיפת איז אן עוף וואס זיין שהנקייט איז פארבונדען מיט סודות, ער איז מיסטערים, תניא נמי הכי דוכיפת שהודו כפות וזהו שהביא שמיר לבית המקדש, מיר האבען אויך אזוי נעלערנט אין א בריתא דאס דעם דוכיפת שהנקייט איז פארבארגען דאס איז די וויבלדע פוי, און דער עוף איז דאס וואס האט נעבראכט דעם שמיר צום בית המקדש, דאס איז א סוד אין דער טבע וואס שלמה המלך האט זיך דערמיט באנוצט פאר שפאלטען די שטיינער ר' יוחנן כי הוה חזי שלך אמר משפטיך תהום רבה, כי הוה חזי נמלה אמר צדקתך כהררי אל, ר' יוחנן אז ער האט נעזעהן דעם ים פויגעל שלך האט ער נעזאגט דעם פסוק אויף איהם דיין אורטייל צו געפינען פרנסה איז אין נרויסען תהום, דו מוזט דיין פרנסה נעפינען אין ים, וואס איז פארהויליעז פון ג"ט וואורום ער טוט אזוי ווי דער תהום, אז

ער האט נעזעהן די מארופקי, האט ער געזאגט דיין צדקה וואס נ"ט האט
דיר נעשאנקען צו נעפינען דיין פרנסה און אזוי אפען ווי די הויכע בערג,
אמר אמימר לקני ובטני שריין, שקנאי ובטנאי מקום שנהגו
לאכול אוכלין, מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין, אמימר האט
געזאגט די עופות מיט די נעמען לקני און בטני זענען מותר, און שקנאי
און בטנאי אין אפלאץ וואו מען פיהרט זיך צו עסען עסט מען זיי, און
וואו מען פיהדט זיך ניט צו עסען, עסט מען זיי ניט, פרעגט די גמרא
אמו במנהגא תליא מילתא? אין יא, איז דען די זאך נעוועגדט אן
א מנהג? ענטפערט די גמרא יא, ולא קשיא, הא באתרא דשכיחי
פרס ועזניה, הא באתרא דלא שכיחי פרס ועזניה, און עם איז ניט
שווער די קשיא, דען אין דעם פלאץ וואו מען עסט זיי יא, שמועסט
וואו עם נעפינען זיך די עופות פרס און עזניה וועלכע זענען נע'אסור'ט
פון דער תורה, איז דאך קענטיג צו זיי דאס די שקנאי און בטנאי באלאנגען
ניט צו די מינים פרס און עזניה, דעריבער זענען זיי מותר חאטש נאר
מיט איין סימן, און אין דעם פלאץ וואו מען עסט זיי ניט, שמועסט
וואו מען איז ניט באקאנט מיט די פרס און עזניה, איז דעריבער ביי
זיי א קלער אויב זיי זענען ניט פון די מינים פרס און עזניה, אמר אביי
קואי וקקואי אסירי קקואתא שריא, במערבא מלקו עילוה וקרו
לה תחוותא, אביי האט געזאגט די קואי און קקואי זענען אסור און
די קקואתא איז מותר, אין ארץ ישראל האט מען פאר איהר געשלאגען
מלקות אלס א זיכערן טמא פויגעל, און זיי האבען איהר גערופען תחוותא,
תנו רבנן תנשמת באות שבעופות, אתה אומר באות שבעופות
או אינו אלא באות שבשרצים? אמרית צא ולמד מי"ג מדות שהתורה
נדרשת בהן דבר הלמד מעניינו במה הכתוב מדבר? בעופות אף
כאן בעופות, די רבנן האבען געלערנט דער פסוק רעכענט די תנשמת
וואס איז נעמיינט אלס אן עוף, דו זאגסט אלס אן עוף, טאמער ניט
נאר די תנשמת אלס פון די שרצים: אויפדעם קענסטו זאגען נעה און
לערן עם ארויס פון אמדה פון די דרייצעהן מדות וואס די תורה ווערט
נע'דערשענט מיט זיי, איז מדה פון זיי איז אז אזאר ווערט ארויסגעלערנט
פון ענין וואו ער נעפינט זעה, איז וי"ם ער שמועסט, און ביי וואס
שמועסט דארט דער פסוק, ער שמועסט ביי עופות, איז ווארשיינליך נעמיינט
די תנשמת אלס אן עוף, גלייך מיט אלע אויסנערעכענטע עופות, תניא
נמי הכי גבי שרצים כהאי גונא תנשמת באות שבשרצים, אתה
אומר באות שבשרצים או אינו אלא באות שבעופות? אמרית צא
ולמד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, דבר הלמד מעניינו במה
הכתוב מדבר? בשרצים אף כאן בשרצים, אזא גלייכונג האבען מיר
געלערנט אויך ביי שרצים, דאס די תנשמת קומט דא אלס שרץ, פילייכט
אלס עוף? אויפדעם זאגסטו נעה און לערן עם ארויס פון די דרייצעהן
מדות מיט וועלכע די תורה איז נע'דרש'ענט, און איין מדה איז דאך
דאס אזאך איז ארויסגעלערנט פונ'ם ענין וואס רעדט זיך, און ביי
וואס רעדט זיך דארט? ביי שרצים אזוי אויך די תנשמת אלס א שרץ,

אמר אביי באות שבעופות קיפוץ באות שבשרצים קורפדאי, אביי
האט נעזאגט די תנשמת ביי עופות איז די קיפוץ און ביי די שרצים הייסט
ער קורפדאי, אמר רב יהודה קאת זו הקוק, רחם זו שרקרק, רב
יהודה זאגט דאם די קאת פון פסוק איז נעמיינט די קוק און די רחם איז
נעמיינט די שרקרק, די נעמען זענען דאמאלסט צו זיי געווען באקאנט,
אמר ר' יוחנן למה נקרא שמו רחם? כיון שבא רחם באו רחמים
לעולם, ר' יוחנן האט נעזאגט ווארום הייסט דער פויגעל רחם ווייל אזוי
ווי דער רחם איז געקומען איז געקומען רחמים אויף דער וועלט, דער ענין
דערפון איז דען די גמרא זאגט אויפן פסוק מלפני מבהמות הארץ, דאם ווען די
תורה וואלט צו אונז נעגעבען געווארען, וואלטען מיר לערנען אלע מדות
פון די באשעפענישען פון דער וועלט מיר וואלטען לערנען צניעות
מחתול מארעל פון אקאטץ אייפער פון א מארופקע און אזוי ווייטער, דען
אלע כחות פון מעשה בראשית וואם זענען פארשפרייט צווישען אלע
בעלי חיים, וואם יעדע פון זיי האט נעקראגען אן איינענשאפטליכע מדה,
די אלע מדות זענען אויך אריינגענעבען אין מענש אלם, באהאלטענע
קרעפטען, נאר דער מענש מיט זיין פארשטאנד קען זיי ארויסברינגען,
און די נאטור פון דער רחם איז רחמנות, און בעפאר מתן תורה איז
זי געווען די איינציגע קוועלע פון וועלכער די מענשהייט האט געלערנט
די מדה פון רחמנות, אהן וועלכער די וועלט וואלט קיין קיום ניט האבען,
אט דאם האט נעמיינט ר' יוחנן דאם רחמים איז געקומען אויף דער
וועלט דורך איהר דען די מענשהייט לערנדיג רחמנות פון איהר, האבען
דערלאנגט רחמים פון הימעל לויט זייערע מעשים, און זי איז דעריבער
אויך היינט צוטאג אלם אגוטער סימן ווען זי קומט, אמר רב ביבי בר אביי
והוא דיתיב אמידי ועבד שרקרק, וגמירי דאי יתיב אארעא ושריק
אתא משיחא שנאמר אשרקה להם ואקבצם, האט רב ביבי בר אביי
נעזאגט אויפדעם, ווען זאג איך עס אלם אגוטען סימן? ווען דער רחם
זעצט זיך אויף עפעם און שרייט און רופט, און מיר האבען אקבלה
דאם אויב ער זעצט זיך אויף דער ערד און רופט קומט משיח, דען דער
פסוק זאגט איך ווען רופען צו זיי דורך דער שרקרק און איך וועל זיי
איינזאמלען, אמר ליה רב אדא בר שימי למר בר רב אידאי, והא
ההוא דיתיב בי כרבא ושרק ואתא גלל אפסקיה למוחיה? אמר ליה
ההוא ביידא הוה, האט רב אדא בר רב שימי נעזאגט צו מר בר רב
אידאי, עם האט דאך פאסירט ווען אשרקרק האט זיך נעזעצט אויף
אקער ערד און נערופען, איז ארונטערגעפאלען אשטיין און געלעכערט
איהם דעם מח, היינט וואו איז דער גוטער סימן? האט ער איהם נעזאגט
דער שרקרק איז נעווען אליגנער, ער איז נעווען צו פריי מיט זיין רופען
דאם האט די סטרא אחרא נעוואלט ארויספירען דעם סימן מען זאל ניט גלויבען
דעריבער איז ער באשטראפט נעווארען, תנו רבנן עורב זה עורב את
כל ה עורב להביא עורב העמקי, למינו להביא עורב הבא בראשי
יונים, די רבנן האבען געלערנט עורב איז נעמיינט עורב, דער פסוק זאגט
דעם ווארט כל וואם קומט מרבח זיין, איז מרבה דעם עורב עמקי, למינו

קומט מרבה צו זיין אז עורב וואס קומט מיט טויבען-קעפלעך, די גמרא
וועט באשיידען, אמר מר עורב זה עורב, אטו קמן קאי? די ברייתא
זאגט עורב מיינט מען עורב איז דאך די קשיא שטעהט דען עורב פאר
אונז וואס זי זאגט דאס איז דער עורב, עס הייסט דאך ניט קיין באשיידט?
אלא זאגט די גמרא אימא עורב זה עורב אוכמא וכן הוא אומר
קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, העמקי חיוורא וכן הוא אומר
ומראהו עמוק מן העור, כמראה חמה העמוקה מן הצל, עורב מיינט
מען דעם שווארצען עורב, ווי דער פסוק זאגט, זייעע געהויפטע האר זיינען
שווארץ ווי די ראבב, און העמקי מיינט די עורב וואס איז וויים אויפ'ן
בויך, ווי דער פסוק זאגט ביי אננע דאס זיין געשטאלט איז טיפער פון
דער הויט, דאס איז ווי אשטייגער די געשטאלט פון דער זוך ליכט וואס
קוקט אויס טיפער פון שאטען, וויים איז טיפער פון שווארץ, פאר'ן
אויג, דעריבער הייסט דער וויסער עורב מיט'ן נאמען העמקי, ועורב
הבא בראשי יונים, אמר רב פפא לא תימא דאתי בריש יוני אלא
דדמי רישיה לדיונה, און אז עורב מיט טויבען קעפ האט רב פפא
דאוויף געזאגט דו זאלסט ניט זאגען אז ער קומט מיט טויבען קעפ, נאר
זאג דאס זיין קאפ איז גלייד ווי פון אטויב, תנו רבנן הנץ זה הנץ,
למינהו להביא את בר חריא, מאי בר חריא? אמר אביי שורינקא
די רבנן האבען געלערנט הנץ פון פסוק איז געמיינט דעם הנץ, דער פויגעל
מיט דעם נאמען איז דאמאלסט נעווען באקאנט, דער פסוק זאגט ביי איהם
למינהו קומט עס מרבה זיין דעם בר חריא, וואס איז בר חריא? האט
אביי געזאגט דעם נאמען שורינקא וואס איז דאמאלסט נעווען באקאנט
אלס אמשפחה צום נץ, דעריבער איז עס געדרונגען פון למינהו, אמר רב
יהודה החסידה זו דיה לבנה למה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות
עם חברותיה, רב יהודה האט געזאגט די חסידה איז די דיה לבנה, ווארום
הייסט זי חסידה? וויל זי טוט חסד (געגאד) מיט איהרע חברתות, זי
לאזט זיי עסען פון איהר געפונענע שפיז, האנפה זו דיה רגזנית, למה
נקרא שמה אנפה שמנאפת עם חברותיה, די אנפה איז די דיה רגזנית
(בייזע) ווארום הייסט זי אנפה? וויל זי צארנט און קריגט זיך מיט איהרע
פרייגדינעס אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא אמר רב
חנן בריה דרבא אמר רב עשרים וארבעה עופות טמאין הן, אמר
ליה רב חנן בר חסדא לרב חסדא, דהיכא אי דויקרא עשרים הוו,
אי דמשנה תורה עשרים וחד הוו? רב חנן דער זוהן פון רב חסדא
האט געזאגט פון רב חסדא וועלכער האט עס געזאגט פון רב וועגען, דאס
רב חנן דעם זוהן פון רבא ער האט עס געזאגט פון רב וועגען, דאס
פיעראונצוואנציג עופות טמאים זענען פארהן אין דער תורה, האט רב
חנן דער זוהן פון רב חסדא געזאגט צו רב חסדא, אוואו מיינסטו זי?
זאל איך זאגען די עופות טמאים פון ויקרא, דארט איז דאך ניט פארהן
נאר צוואנציג, זאל איך זאגען פון משנה תורה דברים דארט איז דאך
ניטא נאר איינאונצוואנציג? וכי תימא דאה דכתיבא בויקרא ולא
כתיבא במשנה תורה, שדייה עלייהו, אכתי עשרין ותרין הוו?

למה לי למיכתב תיש ותיש • הכי קאמר הואיל ואיכא למימר הלכה למשה מסיני שחיטת תיש בעלת שתי שערות בראשה ובמצחה סמוכות כתיב הלכה ולא כתיב תרי תרי דכתיב בעלת שתי שערות בראשה ובמצחה סמוכות כתיב תרי תרי הלכה למשה מסיני שחיטת תיש

איי וועסטו אפשר זאגען דאס די דאה פון ויקרא וואס שטעהט ניט אין דברים ווארף איך איהם צו, צו יענע עופות טמאים איז דאך נאך אלץ שווער אפילו מיט איהם צוזאמען איז דאך אויך ערשט צווייאונצוואנציג? אמר ליה הכי אמר אבוה דאמך משמיה דרב למינה למינהו הרי כאן ארבע, האט ער צו איהם געזאגט אזוי האט דיין מוטער'ס פאטער געזאגט אין נאמען פון רב עם שטעהט ביי די עופות פיער מאהל למינו אדער למינהו, זא זענען זיי מרבה נאך פיער דען למינו מיינט נאך אמשפחה וואס באלאנגט צו דעם סארט מין, דען אלע באשעפענישען זענען באשאפען געווארען דאסען נאהענט צו איין מין אויסער דער מענש וואס איז איינציג חאטש דאסען זענען נאכהער געווארען מעהרער, פרעגט די גמרא אי הכי עשרין ושית הוו? אמר אביי דאה וראה אחת היא, אויב אזוי אז עם קומט צו נאך פיערליי עופות איז דאך דא זעקסאונצוואנציג? האט אביי געזאגט דאה און ראה איז איין מין מיט צוויי נעמען, דאי סלקא דעתך תרתי אינון, דען אויב דו וועסט זאגען דאס די דאה און ראה זענען צוויי באזונדערע עופות (דף ס"ג ע"ב) מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתי, מאי שנא הכא דכתיב דאה ומאי שנא הכא דכתיב ראה ולא כתיב דאה? משנה תורה קומט דאך מעהרען געבאטען אויף דער תורה פון די פיער חומשין, איז דאך די קשיא ווארום עפעם שטעהט דאה און דא איז משנה תורה שטעהט ראה און עם שטעהט ניט די דאה, זי דארף דאך איהר מעהרען אין איהר ספר? אלא שמע מינה מין ראה ודאה אחת היא, נאר מוז זיין דאס די ביידע זענען איינס, פרעגט די גמרא ואכתי עשרין וחמש הוו? אמר אביי כשם שראה ודאה אחת היא כך איה ודיה אחת היא האט אביי געזאגט פונקט ווי ראה און דאה זענען איינס אזוי אויך איה און דיה איינס, דאי סלקא דעתך תרתי אינון מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתי, מאי שנא הכא דכתיב למינה אאיה ומאי שנא התם דכתיב למינה אדיה? וואס זא דו וועסט זאגען דאס איה און דיה זענען צוויי, וועט דאך שווער זיין, משנה תורה קומט דאך מעהרען וואס עפעם דא איז ויקרא שטעהט למינה אויף איה און דארט איז משנה תורה שטעהט למינה אויף דיה און פארפעלט צו זאגען למינה אויף איה? אלא שמע מינה איה ודיה אחת היא, נאר מוז זיין זיי זענען איינס, פרעגט די גמרא וכי מאחר שאיה ודיה אחת היא, למה ליה למיכתב איה ודיה? אויב זיי זענען איינס וואס דארף ער זיי באצייכנען מיט צוויי נעמען? ענטפערט די גמרא כדתניא רבי אומר אקרא אני איה דיה למה נאמרה? כדי שלא תתן פתחון פה לבעל דין לחלוק שלא תהא אתה קורא איה והוא קורא דיה לכך כתב במשנה תורה והראה ואת האיה והדיה למינה, עם איז ווי מיר האבען געלערנט דאס רבי זאגט אז איד לייען שוין איה, ציוואס שטעהט נאך ביי דעם זעלבען עוף נאך אנאמען דיה? נאר דאס איז אום דו זאלסט ניט געבען קיין אויסרייד צו א קריגער צו זאגען דאס עס איז געמיינט די דיה ניט די איה, דו זאלסט ניט לייענען איה און ער דיה, און אזוי אויך איז ביי ראה און דיה, די אורזאך איז ווייל דאמאלסט זענען

געווען געגענדע וואו מען האט געלייענט אן אלוף אנשטאט אד' און אריו"ש אנשטאט א דלית אדער פארקערט וויסענדיק אז עס איז אננעבריט אזוי צו זיין האט זי באוואלענט עס זאל ניט קומען צו קיין שטרויכלונג דורך די קריגער, דאס איז אויך איינע פון די ראיות און באווייזע אויף יש אם למסורת דאס אבצוואר דער לייענען איז געווען מקובל, האט דאך פונדעסווענען באוואלענט די תורה ווי צו לייענען. ווייל נקודות אלס תורה שבעל פה האט מען דאך ניט געטארט שרייבען האבען די קריגער געקענט האבען אן אויסרייד און קריגען, דעריבער טאקע אין משנה תורה איז אוים־ גערעכענט ראה איה און דיה צו איהר מין זאגט די גמרא מיתיבי למה נשנו בבהמה מפני השסועה ובעופות מפני הראה, מאי לאו מדבהמה דהתם לאוסופי, עופות נמי לאוסופי? איך וועל דיך א קשיא פרענגען מיר האבען געלערנט ציוואס זענען ווידערהאלט געוואלטען די בהמות אין משנה תורה? צוליב דער שסועה צולאזען הערזן און עופות זענען ווידערהאלט געוואלטען צוליב דער ראה וואס שטעהט ניט אין ויקרא, מיינסטו דען ניט, דאס פונקט ווי די בהמה אין משנה תורה איז געקומען אום צו מהערען, אזוי אויך עופות, זעהסטו דאך גוט דאס ראה קומט אלס געמעהרט, וואס דען זאגסטו דאס ראה און דאה איז איינס, ענטפערט די גמרא לא ניין התם לאוסופי הכא לפרושי, דארט ביי בהמות קומט משנה תורה צו מהערען די שסועה און דא ביי עופות קומט משנה תורה צו באשיידען די נעמען, ופליגא דרבי אבהו דאמר ראה זו איה ולמה נקרא שמה ראה שרואה ביותר וכן הוא אומר נתיב לא ידעו עיט, ולא שזפתו עין איה, און רב חסדא קריגט אויף ר' אבהו וואס ער זאגט דאס די ראה איז די איה, איי וואלרום הייסט זי ראה? וויל זי זעהט שטארקער ווי דער פסוק זאגט שוועג וואס דער פויגעל עיט ווייסט איהם ניט און דאס אויג פון דער איה האט איהם נאך ניט אנגעקוקט, זאגט דאך דער פסוק פאר אריבותא דאס אפילו דאס אויג פון דער איה האט נאך ניט ערבליקט דעם וועג, תנא עומדת בבבל ורואה נבלה בארץ ישראל מיר האבען געלערנט די ראה איז שטעהענדיק אין בבל און זעהט אנבלה אין ארץ ישראל, און וויבאלד די ראה איז די איה און אויבען זאגען מיר דאך דאס די איה און די דיה איז איינס און די ראה און דיה איז איינס, קומט דאך אוים דאס אלע פיער זענען איינס, פעהלט דאך נאך ר' אבהו נאך, איינע פון די עופות טמאים? נאר מוז זיין דאס רב חסדא קריגט אויף איהם פרעגט די גמרא האלטענדיג אין נעדאנק דאס וועניגסטענס האלט רבי אבהו אויך די צאהל מדראה הייגו איה מכלל דדאה לאו הייגו ראה מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתי מאי שנא הכא דכתיב דאה וראה ואיה אחת היא, וועז איך זעה דאס די ראה און איה איז איינס נאך ר' אבהו, מוז דאך זיין דאס די דאה איז ניט איינס מיט דער ראה, איז דאך די קשיא, די משנה קומט דאך מהערען, וואס עפעס דא שטעהט דאה, און דארט אין משנה תורה שטעהט ניט קיין דאה? נאר מוז זיין ניט אנדערש דאס די דאה און ראה און איה איז איינס ומדראה הייגו איה מכלל דדיה לאו הייגו איה מאי שנא התם

דכתיב למינה ומאי שנא הכא דלא כתיב למינה אאיה אלא אדיה?
און וועז די ראה מיט דער איה איז איינס איז דאך געדרונגען דאס די
דיה איז ניט די איה, איז דאך די קשיא וואס עפעס איז אנדערש וואס
דארט איז משנה תורה שטעהט למינה אויף איה, און דא איז ויקרא שטעהט
ניט למינה נאר אויף דיה? אלא שמע מינה דאה וראה דיה ואיה אחת
היא, נאר מוז זיין געדרונגען דאס די אלע פיער זענען איינס און ר'
אבהו קריגט אויף רב'ס זאך וועגען די צאהל פיראונצוואנציג עופות
טמאים, תניא איסי בן יהודה אומר מאה עופות טמאים יש במזרח
וכולן מין איה הן מיר האבען געלערנט דאס איסי בן יהודה זאגט
הונדערט משפחות עופות טמאין איז פארהאן איז מזרח און אלע זענען
אונטער מין איה, תני אבימי בריה דר' אבהו שבע מאות מיני דגים
הן ושמונה מאות מיני הגבים, ולעופות אין מספר, אבימי דער זוהן פון
ר' אבהו האט געלערנט דאס זיבען הונדערט מינים פיש און אכט הונדערט
מינים היישעריקעז און פייגעל אהן א צאל, פרעגט די גמרא עופות עשרין
וארבע הוו? אלא ולעופות טהורים אין מספר, עופות זענען דאך פארהאן
נאר פיער און צוואנציג? אלא זאגט די גמרא, אזוי איז דער טעקסט, עופות
טהורים זענען פארהאן אהן א צאהל, תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי
שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה מן הטהורות לפיכך מנה הכתוב
בטהורה, מיר האבען געלערנט רבי זאגט עס איז אפען און באוואוסט
פאר דעם וואס האט געזאגט און עס איז געווארען א וועלט, דאס די
בהמות טמאות זענען מעהר פון די טהורות, דעריבער האט דער פסוק
נעצעהלט די ריינע גלוי וידוע שעופות טהורין מרובין על הטמאין לפיכך
מנה הכתוב בטמאין, און ביי עופות איז געווען באוואוסט פאר'ז
באשעפער דאס די טהורין זענען מעהר דעריבער האט ער אויסגעצעהלט
די טמאין, פרעגט די גמרא מאי קא משמע לן? כדרב הונא אמר רב
ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום ר' מאיר לעולם
ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה, וואס לאזט מיר דא רבי הערען? איז דער
ענטפער, עס איז ווי רב הונא האט געזאגט איז נאמען פון רב, און טיל זאגען
רב הונא האט עס געזאגט פון ר' מאיר וועגען, דאס אימער זאל א מענש
לערנען צו זיין תלמיד אין א קורצען וועג, אמר רב יצחק עוף טהור
נאכל במסורת נאמן הצייד לומר עוף זה טהור מסר לי
רבי, אמר ר' יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן, רב יצחק האט
געזאגט, אז עוף טהור ווערט געגעסען מיט דער איבערענפערונג, דהיינו
דער פאנגער איז באגלויבט צו זאגען, דער עוף איז טהור, אזוי האט
מיר איבערגעגעבען מיין רבי, האט ר' יוחנן אויף דעם געזאגט וועז
איז ער באגלויבט? אז ער איז בקי און באהאוועט איז עופות מיט
זייערע נעמען קען מען זיך אויף איהם פארלאזען דאס ער האט ריכטיג
איבערגענומען די מסורה, אניט קען זיך מאכען אמיספארשטענדניס צוויישען
איהם און זיין רבי'ן, בעי ר' זירא רבו חכם או רבו צייד? האט ר'
זירא אפראגע געפרעגט צי דארף זיין רבי זיין באוואוסט אלס חכם, צי
אלס פאנגער? תא שמע דאמר ר' יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן,

עוברי רגים ציני חזנים כמות קרק מפרכים יחד . שבזהה עפה כבדור פרטיה : כותרת מיר אקונטר כדור פרטיה בעבע כמיני ומפעע דגרק עטולגולת לחודה חרי ומעי' עטלה בעדפה וכבגינה לכבי מעל כותרת. כותרת בריים בכדור פרטיה בעל פרטיה לחדומה בריים בעבע ומגבלגולת כציעולה בל כדור פרטיה קלים עטולה עציני מחבר (ריב"ן) דברי חכמים כדרבינו" בכדור בל בעת ומעה דכתיב ומגבלגולת בעבע ומגבלגולת כציעולה בל כדור פרטיה קלים עטולה עציני ומחבר מה כדור פרטיה בעל פרטיה לחדומה בריים בעבע

אי אמרת בשלמא רבו צייד שפיר, אלא אי אמרת רבו חכם בשלמא שמייהו גמיר להו, אלא אינהו מי ידע להו, קום איך וועל דיר אויפקלערען דען ר' יוחנן האט געזאגט, נאר אז ער איז בקי איז די עופות מיט זייערע נעמען, אנדערש אז זיין רבי איז געווען א פאנגער איז רעכט, קען ער איהם איבערגעבען דעם עוף מיט'ן נאמען, אבער אז דו וועסט זאגען, דאס זיין רבי איז בלויז געווען א חכם, וואלט ער איהם קענען איבערגעבען בלויז די נעמען, וויל זייערע נעמען האט ער געלערנט, אבער די עופות אליין האט ער דען געקענט? אלא לאו שמע מינה רבו צייד, שמע מינה,נאר מוז זיין ניט אנדערש אז עס איז געדרונגען, דאס מען מיינט זיין רבי א פאנגער וואס איז בקי ביי די עופות מיט זייערע נעמען, איז גוט געדרונגען, תנו רבנן לוקחין ביצים מן העובדי כוכבים בכל מקום, ואין חוששין לא משום נבלות לא משום טרפות די רבנן האבען געלערנט מען מעג קויפען אייער פון א גוי איבעראל, און עס איז ניט צו באזארגען, ניט פון נבלות ניט פון טרפות, פרעגט די גמרא ודילמא דעוף טמא נינהו? אמר אבוה דשמואל באומר של עוף פלוני טהור, טאמער איז די איי פון אן עוף טמא? האט דער פאטער פון שמואל געזאגט עס שמועסט וואו דער גוי זאגט דאס די איי איז פון דעם אוז דעם עוף טהור, אזא זאך וועט ער ניט לייקענען, וואו מען קען איבערצייגען א קעגען צו נעמען אוז זעהן צו זיי זענען גלייך, פרעגט די גמרא ולימא של עוף טהור? אי הכי אית ליה לאישתמוטי זאל זיין ענוג וועז דער גוי זאגט איינפאך דאס די איי איז פון אן עוף טהור? איז דער ענטפער דאס אויב אזוי קען שוין דער גוי די זאך אפשלעפען זאגענדיג דאס ניט פון דעם עוף האב איך געמיינט, אבער ביי אבעשטימטען עוף קען ער זיך ניט אויס-דרעהען וועט ער ניט לייקנין, פרעגט די גמרא ולבדוק בסימנין, דתניא בסימני ביצים כך סימני דגים? מען קען דאך בודק זיין מיט סימנים, דען מיר האבען דאך געלערנט אזוי ווי די סימנים פון בצים אזוי איז ביי סימנים פון פיש, פרעגט די גמרא באלד סימני דגים מלקא דעתך? סנפיר וקשקשת אמררחמנא? אלא אימא כך סימני (דף ס"ד ע"א) עוברי דגים, דו זאגסט וועגען סימנים פון פיש, ווי קען עס ארויף אויף דיין געראנק? תורה זאגט דאך ארוים סנפיר וקשקשת? נאר זאג אזוי דעם טעקסט פון דער בריתא עוברי דגים, די רויקען פון פיש, ותניא גבי ביצים אלו הן סימני ביצים כל שכדורת ועגולגולת ראשה אחד כד' וראשה אהד חד טהורה, שני ראשיה כדין או שני ראשיה חדין טמאין, אוז מיר האבען געלערנט ביי בצים דאס די וענען די סמנים פון זיי וועגען כשרות, דאס די איי וואס איז לענגליך און קיילעדיג וויי א כדור, אוז וואו איין עק איז רונדיג אוז איין עק איז א דינערער רונד, איז זי פון א טהורה, ביידע עקען גלייך רונד גרעבער אדער דינער, איז זי פון א טמאה, חלבון מבחוץ וחלמון מבפנים טהורה, חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים טמאה חלמון וחלבון מעורבין זה בזה בידוע שהא ביצת השרץ, אוב די וויסעל איז אויסענווייניג ארום דעם געלעד פון אינעווייניג איז זי א טהורה, אויב אבער דער געלעד איז אויסענווייניג אוז דער וויסעל פון

איניוויניג איז זי א טמא, זענען זיי צונויפגעמישט אויינער מיט'ן אנדערן, איז באוואוסט דאס די איי איז פון א שרץ, איז דאך פאראן סימנים ביי ביצים, זאל מען דארפען בודק זיין? ענטפערט די גמרא לא צריכא דחתוכות עם איז ניט געדארפט צו לאזען הערען דעם דין אויבען, נאר אין א פאל וואו די שאל איז שוין אין שטיקער, קויפען האט ער איהר געקויפט אלס גאנצע, וואו דער גוי האט איהם געזאגט פון וועלכען עוף זי איז, נאר נאכהער איז איהם די שאל צוקנייטשט געוואָרען, וא קען ער שוין מעהר ניט בודק זיין אוז דער געבוי פון איי, פרעגט די גמרא וליבדוק בחלמון וחלבון? בטרופות בקערה זאל מען בודק זיין ביים ווייסעל און געלער? איז דער ענטפער דאס די איי איז שוין צומישט אין שיסעל פרעגט די גמרא וכהאי גוונא מי זבנינן מינייהו והא תניא אין מוכרין ביצת טרפה לעובד כוכבים אלא אם כן טרופה בקערה, איז אזא צושטאנד וואו די איי איז שוין צומישט אין דער שיסעל, קויפען מיר דען פון זיי, מיר האבען דאך געלערנט דאס מען פארקויפט ניט קיין טרפה אויער צו א גוי, סיידען זיי זענען שוין צומישט עם זאל ניט אנקומען צו א יודען לפיכך אין לוקחין מהם ביצים טרופות בקערה, דעריבער קויפט מען ניט פון זיי אויער צומישט אין א שיסעל, די גזרה זאל אויסהאלטען, היינט צו וואס זאגט אויבען די ברייתא וועגען דער בדיקה, אלא אמר ר' זירא סימנים לאו דאורייתא, דאי לא תימא הכי, הא דאמר רב אסי שמונה ספיקות הן ליבדוק בביצים דידהו, אלא שמע מינה וכו' נאר האט ר' זירא געזאגט דאס די סימנים זיינען ניט דאורייתא אוז מען קען זיך ניט פארלאזען אויף זיי, וואָרים אז דו וועסט אזוי ניט זאגען, וואלט דאך שוואר זיין דאס וואס רבי אסי האט אויבען געזאגט, דאס אכט ספיקות זענין פאראן ביי עופות, מען וואלט דאך קענען בודק זיין צי די בצים פון זיי, זענען ווי פון טהורים, נאר מוז זיין געדרונגען דאס די סימנים זענען ניט מקובל אלס הלכה למשה מסיני, אלא למאי הלכתא קתני להן? איז דאך די קשיא, קענען וואס לערנט עס די ברייתא? ענטפערט די גמרא הכי קאמר ב' ראשיה כדין או ב' ראשיה חדין או חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים ודאי טמאה, רישיה חדא חד רישיה חדא כד וחלבון מבחוץ וחלמון מבפנים ואמר לך של עוף פלוני וטהור הוא סמוך עליהם, בסתמא לא תסמוך עליהם, אזוי האט געמיינט די ברייתא צו זאגען, אז ביידע עקען פון איי זענען בריוט רונדיג אדער ביידע דין רונדיג, אדער די ווייסעל אינסזייט און די געלער אויסזייט, איז זי זיכער טמא און אויב די איי האט יא איין עק בריוט רונדיג און דעם צווייטען עק דין רונדיג און די ווייסעל אויסזייט און די געלער אינסזייט און דער גוי האט צו דיר געזאגט, דאס די איי איז פון דעם געווייסען עוף אלס טהור מעגסטו דיך דאמאלסט פארלאזען אויף זיי, אבער סתם אהן בדיקה זאלסטו דיך ניט פארלאזען אויף זיי, דאיכא בעורבא דדמי לדיונה וויל עם איז פאראן אן איי פון ארמאב וואס איז גלייך צו פון אטויב. אמר מר חלבון וחלמון מעורבין זה בזה בידוע שהיא ביצת השרץ למאי הלכתא? אמר רב עוקבא בר חמא לומר שאם ריקמה וניקבה

[illegible] אפרדים שלא נפתחו עיניהם ממדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא תנו רבנן *נגיעולי בצים מותרות יבצים מחרות נפש יפה תאכלם ינמצא עליה כזרט דם וזרק את הדם ואוכל את השאר אמר ר' יהושע שנמצא עד קשר שלה תני דוסתאי אבוה דרבי אפטוריקי הלא שנו אלא שנמצי על חלבון שלה אבל נמצא על חלמון שלה אילון ביצה אסורה מאי משמע דשדא תיכלא בכולה אמר ליה רב נביהה מבי כתיל לרב אשי אימא תני תנא קמיה דאבוי ואבוי הוא דתרגיה נהליה דכי אמר חזקיה ימנין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה שנאמר יואת בת היענה וכי בת היענה יש לה ליענה אלא איזו זו ביצת טמאה ודלמא היינו שפירוש לא סלקא דעתך דיכתי"סבת עמי לאכזר כיענים במדבר ולא והא כתיב "אעשה מספר כתנים ואבל כבנות יענה כיענה זו שמתאבלת על בניה וזה כתיב "ושכנו שם בנות יענה כיענה זו ששוכנות עם בניה והכתיב "תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה ואי ס"ד ביצה ביצה בת מטי שדיה היא אלא כתיב היענה וכתיב בת היענה ושאני הבא דסמק סמקא ותיבות ומדפסיק להו ספרא לשתי כתרתי

ניעולי- בצים · כיצה מזוהה שמתבלבלת עם הטמוחה פתוחית · המסורין דומים בעלמות הגת הלא הצבה שמוחל בתחתיתה · בצים מדידות · שלים של זכר ואין חפרות לנקר מהם לשלם · נפש יפה תאכלם · שלים המקורקע ואין דעתו קלה מהם מלכלות חלק על פי שמה הרי הוא כחי · אחר אחר · יומים דבים · והוא שנמצא הדם על הקשר שלה · הוא של הרכוכל הקורל צהוב הכד על גילה ומשם יליחת הקטרות ומחלילה וכיון דמעיין הוא שם לא מתמצי בשאר הביצה חלבך תוכל השאר חלבון שלה כולה לקורים כדמפרש לקמן דשדא תיכלא בכולה אמר ליה רב נביהה מבי כתיל לרב אשי אימא תני תנא קמיה דאבוי ואבוי הוא דתרגיה נהליה דכי אמר חזקיה ימנין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה שנאמר יואת בת היענה וכי בת היענה יש לה ליענה אלא איזו זו ביצת טמאה ודלמא היינו שפירוש לא סלקא דעתך דיכתי"סבת עמי לאכזר כיענים במדבר ולא והא כתיב "אעשה מספר כתנים ואבל כבנות יענה כיענה זו שמתאבלת על בניה וזה כתיב "ושכנו שם בנות יענה כיענה זו ששוכנות עם בניה והכתיב "תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה ואי ס"ד ביצה ביצה בת מטי שדיה היא אלא כתיב היענה וכתיב בת היענה ושאני הבא דסמק סמקא ותיבות ומדפסיק להו ספרא לשתי כתרתי

לרבות אפרדים שלא נפתחו עיניהם ממדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא תנו רבנן *נגיעולי בצים מותרות יבצים מחרות נפש יפה תאכלם ינמצא עליה כזרט דם וזרק את הדם ואוכל את השאר אמר ר' יהושע שנמצא עד קשר שלה תני דוסתאי אבוה דרבי אפטוריקי הלא שנו אלא שנמצי על חלבון שלה אבל נמצא על חלמון שלה אילון ביצה אסורה מאי משמע דשדא תיכלא בכולה אמר ליה רב נביהה מבי כתיל לרב אשי אימא תני תנא קמיה דאבוי ואבוי הוא דתרגיה נהליה דכי אמר חזקיה ימנין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה שנאמר יואת בת היענה וכי בת היענה יש לה ליענה אלא איזו זו ביצת טמאה ודלמא היינו שפירוש לא סלקא דעתך דיכתי"סבת עמי לאכזר כיענים במדבר ולא והא כתיב "אעשה מספר כתנים ואבל כבנות יענה כיענה זו שמתאבלת על בניה וזה כתיב "ושכנו שם בנות יענה כיענה זו ששוכנות עם בניה והכתיב "תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה ואי ס"ד ביצה ביצה בת מטי שדיה היא אלא כתיב היענה וכתיב בת היענה ושאני הבא דסמק סמקא ותיבות ומדפסיק להו ספרא לשתי כתרתי

ניעולי בצים מיוחדת בצים שם שם חפרות בשלהן עם עולה שמתבלבלת עם הטמוחה מיוחדין המסורים דמיין בעלמות הגת ולא יהא בעומק כלל בלחלחיותה ולקמן נמ' גיד הנשה (לקמן נח:) שהכי התרגמינן על בית רחמה ומשמע בצים שלא נגמרו ולא ילידי עידי שכשול ולקמן נישוב שדיך כי מנו שפיכם בעניך [ערך נשב] שהכי התרגמינן על בית רחמה ומשמע בצים שלא נגמרו ולא ילידי עידי שכשול ולקמן נישוב שדיך עליים מנו (תיוב כח) שהיו ביכר ולא יגעיל והוי הסמא ומקן בצים מוזהות דמיין בית הסמא מיכחר בצים שבמיעיה ולקמן נישוב שדיך חצי מכר מן חתי לקמן על פי שלה מגמרו בעודי ביכורלמי דמקבת מדמיה לבצין בצים שבמקן ומפלת בתן חפרות דלמיכי נמי חפרות נרקיק לגיל ניהא ולילמת שהשון בר מצרא דב חכיכא ומעכה בא לפני רב נחמן גחליל ער' ואתר מצא הוחם בלחלחי' ומצא מצא מדיעה בציים ואתר רבי חיא בר

(בכעדשה מטמא), אויבען זאגט ער וועגען די חלבון און חלמון אלס אויסגעמישט דאס די איי איז פון א שרץ, גענען וואס איז עס געזאגט? האט רב עוקבא בר חמא געזאגט, דאס קומט זאגען, דאס אויב די איי איז שוין געווען פארוועבט מיט א קליין שרץ און די שאל איז געווען גלעט־כערט אויף אזויפיל ער זאל קענען באריהרען דעם וועב איז עס מטמא, מתקיף לה רבינא ודילמא דנחש היא? אלא אמר רבא שאם ריקמה ואכלה לוקה עליה משום שרץ השורץ על הארץ, האט רבינא א קשיא געפרעגט, טאמער איז די איי פון א שלאנג וואס קוקט אויס ווי פון א שרץ און מטמא איז עס ניט? אלא האט רבא געזאגט דאס קומט ער צו לאזען הערען, דאס אויב די איי איז שוין פארוועבט מיט א קליינס, און ער עסט איהר אויף קריגט ער מלקות אויפ'ן לאו שרץ השורץ על הארץ פרעגט די גמרא אי הכי מאי איריא דטמאה אפילו דטהורה נמי, דתניא כל השרץ השורץ על הארץ (דף ס"ד ע"ב) לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם? אויב אזוי אז דער צוועק פון דער בריית'א וואס זאגט אז די איי איז פון א שרץ, אום צולאזען הערען, אז עס קומט מלקות פאר'ן לאו לא יאכל מכל שרץ השורץ על הארץ, איז דאך פון א טהורה אויך דא מלקות וואס כאפט ער אן טמאה דעו מיר האבען געלערנט אויף דעם פסוק דאס דער כל איז מרבה פייגעלאך ביי וועלכע די אויגען זענען נאך ניט געעפענט, דאס אויב ער האט געגעסען איז ער חייב מלקות (שרץ על הארץ מיינט אלע אינזעקט'ס אויף דער ערד, אין בריטערן זיין איז א פייגעלע איידער עס עפענט די אויגען אויך אן אינזעקט ענפערט די גמרא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, די מלקות איז נאר מדרבנן און דער פסוק איז נאר אן אנלעגן צו וויזען, דאס מען קען אויך אריינ־טייטשען אן אפרוה, תנו רבנן גיעולי בצים מותרות, בצים מוזרות נפש יפה תאכלם, נמצא עליה קורט דם זורק את הדם ואוכל את השאר, די רבנן האבען געלערנט ארויסגעווארפענע אייער אלס אונצייטיג פון דער הון צוליב א קלאפ וואס זי האט געקראגען, זענען מותר און איך זאג ניט דאס אלס אומצייטיג זאלען זיי הייסען גלייד ווי אבר מן החי אשטיק פון אלעבענדע זאך, און אייער פון א הין אהן ער־קראפט, וואו א הון זיצט אויף זיי אפילו א לענגערע צייט, מעג זיי א מענש מיט א שטארקע נאטור וואס מיאוסט זיך ניט עסען, (מוזרות מיינט פארפרעמט פון א זכר, און גיעולי מיינט ג'מפל'טע) געפינט זיך אויף דער איי א ביסעל בלוט, ווארפט ער אוועק די בלוט און עסט די רעשט, אמר ר' ירמיה והוא שנמצא על קשר שלה, האט ר' ירמיה אויף דעם געזאגט אז נאר דאמאלסט מעג ער די רעשט עסען, וועו די בלוט ווערט געפונען אויפ'ז פלאץ פון פארבינדונג פונ'ם ער, אלס ניט צושפרייט ווייטער א וועק תני דוסתאי אבוה דר' אפטוריקי לא שנו אלא שנמצא על חלבון שלה, אבל נמצא על חלמון שלה, אפילו ביצה אסורה, מאי טעמא? דשדא תכלא בכולה, דוסתאי דער פאטער פון אפטוריקי האט געלערנט, דאס די חכמים האבען דאס ניט געלערנט, נאר אין א פאל וועו די בלוט איז געפונען געוואָרען אויף דער פארבינדונג אויפ'ן ווייסלעך, אבער אויפ'ן גלעלך, איז די גאנצע איי אסור, וואָרום?

וויל דאס האט ארייגגעוואַרפען אפּאַרדאַרבונג אין דער גאַנצער איר (אפּאַרבינדונג פונ'ם זכר איז פּאַראַן סיי אויפ'ן וויסלאַך סיי אויפ'ן געלעך) אמר ליה רב גביהה מבי כתיל לרב אשי איפכא תני תנא קמיה דאביי, ואביי הוא דתרצה ניהליה הכי, האט רב גביהה פון כתיל געזאגט צו רב אשי, פארקערט האט עס א תנא געלערנט פאר אביי, דאס כשר איז נאר אויף דער געלאַך פארבינדונג אבער אויפ'ן וויסלאַך איז טרפה, אבער אביי האט עס פארענטפערט אזוי ווי אויבען עס איז געלערנט, וויל הויפטזעכליך איז דער געלאַך וואס פארוואַנדעלט עס אין פלייש. אלס באשאפענע יונגס, אמר חזקיה מנין לביצת טמאה שהיא אסורה מן התורה? שנאמר ואת בת היענה, וכי בת יש לה ליענה? אלא איזו זו ביצה טמאה, חזקיה האט געזאגט פונוואַנעט איז געדרונגען דאס א ביצה פון א טמא עוף איז אסור פון דער תורה? דען דער פסוק זאגט ואת בת היענה איז דאס א קשיא א נאמען פון א מין אז מען וויל באצייכענען אויף יונגקייט קומט צו שרייבען מענליך וויו א שטייגער בן יונה, און דאס איז דאך ניט שייך דא דען די תורה אסור'ט דאך דא סיי יונג סיי אלט, און דער וואַרט בת פאר דעם צווק ווערט איבערהויפט ניט געשריבען, און ווידער איך זאל זאגען דאס מיט'ן וואַרט בת וויל דא דער פסוק באצייכענען די זי, איז דאך אויך שווער, די תורה וויל דאך אסור'ן דא דעם גאַנצען מין סיי די נקבה סיי דעם זכר, זאל איך ווידער זאגען איינפאך די טאַכטער, איז דען שייך צו זאגען ביי מינים אויסער'ן מענש וועגען טאַכטער, נאר מוז זיין דער פסוק מיינט דא צו באצייכענען די נקבה פון שטאַנדפונקט דאס זי זאל זיין אסור מיט די ביצים וואס זי לעגט, פרעגט די גמרא ודלמא היינו שמייהו? לא סלקא דעתך דכתיב בת עמי לאכזר כיענים במדבר, פילייכט איז דאס זייער נאמען בת היענה? וואס האט ניט צו טאָהן וועגען ווייליך ענטפערט די גמרא עס קען ניט זיין געמיינט אזוי, דען א פסוק זאגט, מיין פאלק איז געוואַרען ברוטאל ווי די רויבפייגעל יענים איז דער מדבר, זעהסטו דאך וואו דער פסוק רופט איהר בלויז מיט'ן נאמען יענה אהן דעם וואַרט בת, פרעגט די גמרא ולא? והא כתיב אעשה מספד כתנים ואבל כבנות יענה? כיענה זו שמתאבלת על בניה, דו זאגסט אז עס געפינט זיך ניט ווידער־האלט דער נאמען בת היענה, דער פסוק זאגט דאך, איך וועל באקלאגען די קינדער ווי די שלאַנגען און א טרויער ווי די בנות יענה, איז דאך יא דער נאמען בנות צוליב ווייליך?

ענטפערט די גמרא ער מיינט דא ווי די בת היענה טרויערט אויף איהרע קינדער והא כתיב ושכנו שם בנות יענה? כיענה זו ששוכנת עם בניה, נאך א פסוק איז פאראן, עס וועלען דאַרט רעהען די בנות יענה? ענטפער, ווי די יענה וואס רוהט מיט די קינדער, אנשטאט די גוטע געפליגעל וואס לויפען ארום מיט זייערע קינדער, והא כתיב תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה? עם שטעהט דאך אין פסוק די חיות פון פעלד וועלען מיך עהרען מיט געזאַנגען, שלאַנגען און בנות יענה, ואי סלקא דעתך ביצה, ביצה בת מימר שירה היא? און אויב עס זאל ארויף אויף דיין

בתרתי תיבות שמע מינה תרי שטות נינהו אלא מעתה את כרך לעזר דפסה להו ספרא בתרי דבי נמי בתרתי. שמע מינה אמרי התם בשתי תיכות פסיק להו בשני שיטין לא פסיק להו אבל הבא אפר בשני שיטין נמי פסיק להו: אבל אמרו הכמים כל עוף (וכר) · תניא ירבן נמליאל אומר דורס ואוכל בידוע שהוא טמא יש לו אצבע. יתידה. ויפק וקריקבנו נקלף בידוע שהוא מהור רבי אליעזר בר צדוק אומר פמותחין לו חוט של משידה: אם חילק את רגליו שתים לכאן ושתים לכאן טמא שלש לכאן ואחת לכאן מהור רבי שמעון בן אלעזר אומר יפל עוף המולט מן האויר טמא ציפיתי נמי מקלט קלטה אמר אבי יקוקוס ואוכל קאמרי אודרים אומרים שכן עם מטאים טמא עם מהורים מהור כמאן כרבי אליעזר דתניא ר' אליעזר אומר לא לחנם הלך זריר אצל עריב אלא מפני שהוא מינו אפילו תימא רבנן שכן ונדמה קאמרינן: ובחגבים כל שיש לו כר · מאי רובו אמר רב יהודה אמר רב רוב ארבו ואמרי לה רוב הקפו אמר רב פפא הלכך בעינן רוב ארבו ובעינן רוב הקפו תיר

יר"בי יוסי מומר ומנו חגב · תניא תיא הרבים דרבי יוסי ורשב"ג ומנו מלמת דתמה קמח ולא פליג בדיוטה מהכא דתמה דבי רבי ישמעאל דדרים בכל ושרצו ובכל ומרפס בעין השרט כל הלוים ליה ד' קיתנין ודרים תגב לעזמו חגב ותמה דבי רב לא לייש תגב לעזמו ולא קשיא

געדאנק דאס בת היענה איז געמיינט ווייבליך צוליב די ביצים, זינגט דען א ביצה שירה? אלא זאגט די גמרא כתיב היענה וכתיב בת היענה ושאני הכא דפסק ספרא לשתי תיבות, עם שטעהט היענה און בת היענה, לויט'ן כלל דברה תורה כלשון בני אדם, דאס די פסוקים האנדלען ביים שרייבען צו פארשעהנערן דעם לשון פונקט ווי מענשען טוען עס, דעריבער טוט אמאהל דער פסוק שרייבען בלויז יענה ווי כיענים במדבר, ווייל אכזריות איז פינדליך מעהר ביים זכר, אבער טרויערן איז מעהר פינדליך ביי דער נקבה זאגט דער פסוק ואבל כבנות יענה, אבער דא איז דער תורה נעגען דינים וואו עס איז געדארפט צולאזען הערען דעם דין וועגען בצים פון א טמאה, וואס איז אונז דא א ספק, זאגען מיר דעם כלל דאס התורה לא חסמא דבריה, די תורה האט פאר אונז געווייס ניט פארשטעלט די רייד אום ניט צו וויסען, ביי אזא פאל קוקט זי ניט וועגען פארשעהנערונג אין איהרע רייד, און געווייס, דאס זי איז דא מרמז מיט די וועדטער בת היענה ווייבליך אלס די יענה מיט איהרע ביצים וואס זי האט געווינען, דען דא איז אנדערש, עס איז קענטיג דאס די תורה האט עס איבערגעהאקט צוליב צו באצייכענען אויף ווייבליך, דעז די תורה זאגט בת היענה און אויב בלויז אלס א נאמען וואלט דארפען שטעהן בת - יענה ווי איין ווארט, ומדפסיק להו ספרא (דף ס"ה ע"א) בתרתי תיבות שמע מינה תרי שמות נינהו, און וועז איד זעה די תורה האט זיי צעשייד אלס צוויי וועדטער מיט דער ה' איז דער מיטען, איז געדרונגען דאס זיי זענען צוויי נעמען בת אלס נאמען טאכטער, און היענה אלס נאמען פונ'ם פויגעל, צו באצייכענען איהר אלס זי צוליב איהרע ביצים צו אסור'ן זיי צוזאמען, פרעגט די גמרא אלא מעתה את כדר לעומר דפסיק לה ספרא בתרי, הכי נמי דתרתי שמי נינהו? לויט דעם געדאנק נאר, וואלט דאד אויסקומען צו זאגען אויף כדר לעומר וואס איז אויך לויט א מסורה איבערגעהאקט, צו האלטען איהם אלס צוויי נעמען? ענטפערט די גמרא אמרי התם בשתי תיבות פסיק להו בשני שיטין לא פסיק להו, אבל הכא אפילו בשני שיטין נמי פסיק להו, איך קען דיר זאגען דעם ענטפער, דארט ביי כדרלעומר איז עס נאר א מסורה אזוי אלס צוויי וועדטער אבער געשריבען איז ער איז איין ווארט וואלט ער דעריבער איז צוויי שורות ניט געשריבען געווארען כדר איז איין שורה און לעומר איז א צווייטער שורה, אבער דא איז אפילו איז צוויי שורות ווערט ער געטיילט וויל זיכער איז בת באוונדער און יענה באזונדער: אבל אמרו חכמים כל עוף וכו': תניא רבן גמליאל אומר דורס ואוכל בידוע שהוא טמא, יש לו אצבע יתירה וזפק וקרקבנו נקלף בידוע שהוא טהור, מיר האבען געלערנט ר' גמליאל זאגט דאס אויב דער עוף איז א דורס, ער טרעט צו דעם קרבן און עסט איהם, איז באוואוסט דאס ער איז א טמא, האט ער אן איבעריגען פינגער העכער צו, און א זעקעלי ביים וושט און זיין פופיק שיילט זיך, איז באוואוסט דאס ער איז ריין, ר' אליעזר בר' צדוק אומר מותחין לו הוט של משיכה, אם חולק את רגליו שתים לכאן ושתים לכאן טמא שלש לכאן ואחת לכאן טהור, ר' אליעזר בר' צדוק

זאגט אום צו וויסען צי דער עוף איז אדורם וויקעלט מען ארום זיינע
פינגער מיט א גומי בענדעל, אויב ער טיילט די פינגער צוויי אהער און
צוויי אהער איז ער טמא, אויב דריי אהער און איינעם אהער איז ער
טהור, דען ארום - געוויקעלטע פינגער מאכען איהם בייז צו זיין א דורס,
ר' שמעון בן אלעזר אומר כל עוף הקולט מן האויר טמא, ר' שמעון
בן אלעזר זאגט דער עוף וואס כאפט אריין פון דער לופט אויב מען
ווארפט איהם עפעם עסען, איז ער א טמא, פרעגט די גמרא ציפרתא נמי
מקלט קלטה? אמר אביי קולט ואוכל קאמרינן, אציפרתא וואס איז
א כשר'ע פויגעל כאפט דאך אויך אריין פון דער לופט? האט אביי
געזאגט אריינכאפען און באלד אויפעסען זאגען מיר, אחרים זאגען אומרים
שכן עם טמאים טמא עם טהורים טהור, די אחרים זאגען אויב דער
עוף פיהרט זיך ארום מיט אנדערע טמא פויגעל איז ער טמא, מיט ריינע
איז ער א ריינער, כמאן? כר' אליעזר דתניא ר' אליעזר אומר לא
לחינם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו, ווי ווער וועט
דאס אויספקומען? ווי ר' אליעזר, דען מיר האבען געלערנט דאס ער
זאגט, דאס ניט אומזיסט דרעהט זיך דער זרזיר נעבען עורב, נאר וויל
ער באלאנגט צו זיין מין, זאגט די גמרא אפילו תימא רבנן, שכן ונדמה
קאמרינן, איך קען אפילו זאגען דאס די אחרים וואס זאגען שכן עם
טמאים טמא, האלטען אפילו ווי די רבנן וועלכע זאגען ניט דעם
סימן, נאר מיר זאגען דאס די אחרים מיינען מיט'ן וואורט שכן, דאס אויב
דער עוף איז גלייך צום טמא עוף און דרעהט זיך אויך מיט איהם ארום
איז א סימן אז ער איז טמא: ובחגבים כל שיש לו כו': און ביי היישע־
ריקען איז דער סימן אויף כשר פיער פים פיער פלויגעל און צוויי לאנגע
פים נאהענט צום האלז צום שפרינגען און זיינע פלויגעל זאלען איהם
א רומדעקען זיין מעהרהייט, פרעגט די גמרא מאי רובן? אמר רב יהודה
אמר רב רוב ארבו, ואמרי לה רוב הקיפו, וואס פאר א מערהייט איז
דא געמיינט? האט רב יהודה געזאגט אין נאמען פון רב די מעהרהייט
פון זיין לענג אז די פלויגעל דעקען צו, און טיילן זאגען די מעהרהייט
ארום און ארום אין דער בריים, אמר רב פפא הילכך בעינן רוב ארבו
ובעינן רוב הקיפו, האט רב פפא נעזאגט דעריבער דארפען מיר האבען
די פלויגעל זאלען פארדעקען דעם רוב פון זיין לענג און ארום די בריים,
תנו רבנן אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן, כגון הזחל מותר,
די רבנן האבען געלערנט אויב ער האט ניט יעצט א זיינע פלויגעל נאר
זיי זענען אנגעבריים צוואקסען אזוי דערנאך, וויי א שטייגער דער היישע־
ריק מיט'ן נאמען זחל, איז ער מותר, ר' אליעזר בר' יוסי אומר אשר
לוא כרעים אף על פי שאין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן, ר'
אליעזר בר' יוסי דרינגט עם פון פסוק, ער זאגט דער פסוק זאגט ביים
היישעריק, ווען דער האט פים צום שפרינגען, איז דער וואורט לוא געשריבען
א קרי מיט א כתיב, לו מיט א וא"ו צו איהם און מיט אז אל"ף
אויף ניט, צו לאזען הערען דאס אפילו ער האט ניט יעצט, נאר עס איז
אנגעבריים צו צוואקסען, מאי זחל? אמר אביי אסקרין, וואס איז
געמיינט זחל האט אביי געזאגט דעם נאמען אסקרין וואס איז דאמאלסט

אלו מרפות — פרק שלישי — חולין

ציפורת פרשים אין לי אלא הבא ואין לו גבורת הבא ויש לו גבורת מניין תלמוד לומר סלעים זה ניפוי למיגרו להביא את האשכה ואין לי אלא הבא ואין לו גבורת הבא ויש לו זנב מניין תלמוד לומר הבא ויש לו זנב מניין תלמוד לומר הבא רשון למיגרו להביא את הכרספת ואת השחלנית ואין לי אלא הבא ואין לו גבורת הבא ויש לו גבורת הבא ואין לו זנב הבא ויש לו זנב הבא ואין ראשו אריך הבא וראשו ארוך מניין אמרת הרי אתה דן בניין אב משלשתן ראי ראי ארבה כראי חרגול ולא ראי חרגול כראי ארבה ולא ראי שניהם כראי סלעים ולא ראי סלעים כראי שניהם הצד השוה שבהן שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו אף כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו והלא הצרצור הזה יש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו יכול יהא מותר תלמוד לומר חגב ששמו חגב אי שמו חגב יכול אין בו כל המיסמנין הללו תלמוד לומר למינהו עד שיהא בו כל המיסמנין הללו ואחאי מה להלן שכן אין ראשו ארוך וכי תימא כיון דשוו בארבע סימנין מיתיתן ולא פריכין אי הכי חרגול נמי דשוו להו לא ליכתוב ותיתי מארבה ולסלעים אלא איבא למיפרך מה להלן שכן אין להן זנב ה"נ איבא למיפרך מה להלן שכן אין ראשו ארוך אלא אמר רב אחאי סלעים יתיא הוא לא ליכתוב רחמנא סלעים ותיתי מארבה ומחרגול דמאי פרכת מה לארבה דאין לו גבורת הרי חרגול דיש לו גבורת מה לחרגול דיש לו זנב הרי ארבה דאין לו זנב סלעים דכתב רחמנא למה לי אם אינו עניין לגופו תנהו עניין לראשון ארוך במאי

ציפורת פרשים · מין חגבים שכשמיחים מן גחתת : ואין לי אלא · מלמ' שלא נאמר אלא הבא לפניני ויש לו גבורת · שאין לו גבורת · מלמ' שלא נאמר אלא הבא ויש לו זנב · מלמ' שלא נאמר אלא הבא לפניני

געווען באוואוסט, תנו רבנן את אלה מהם תאכלו את הארבה, ארבה זה גובאי, סלעם זה רשון, חרגול זה ניפול, חגב זה גדיאן, די רבנן האבען געלערנט דער פסוק זאגט די דאזיקע פון זיי מענט איהר עסען דעם ארבה און ווייטער, ארבה מיינט מען דעם גובאי און סלעם מיינט מען דעם רשון און חרגול איז ניפול און חגב איז גדיאן, מאי תלמוד לומר למינו למינהו למינהו למינהו ד' פעמים? להביא ציפורת כרמים ויוחנא ירושלמית והערצוביא והרזבנית, וואס זאגט עפעס דער פסוק פיער מאהל למינו למינהו? דאס קומט מרבה זיין די פיער וועלכע זענען גלייך יעדער צו זיין מין, די ציפורת כרמים איז גלייך צום ארבה און יוחנא צום סלעם און אזוי כסדר, דבי ר' ישמעאל תנא אלו כללי כללות ואלו פרטי פרטות, דבי ר' ישמעאל לערנט עס דאס למינו למינהו זענען כללי כללות מיינענדיג מעהרערע כללים, כללים נאך כללים, און די נעמען ארבה סלעם וענען פרטי פרטות, מעהרערע פרטים, און אזוי גהאט דער א רויסלערנונג אלס כלל ופרט וכלל, ארבה זה גובאי למינו להביא (דף ס"ה ע"ב) ציפורת כרמים, די צוויי מינים ארבה און ציפורת כרמים האבען ניט קיין הויקער, און סלעם און יוחנא האבען יא הויקער, און חרגול און ערצוביא האבען ווייניגלעך און די ערשטע ניט און חגב און רזבנית זענען עהניליך אבער ניט גלייך אין געשטאלט צו די ערשטע, למינו איז מרבה ציפורת כרמים צום ארבה, אין לי אלא הבא ואין לו גבחת הבא ויש לו גבחת מנין? תלמוד לומר סלעם זה ניפול למינהו להביא את האושכף, פונדעם וויים איך ניט נאר אז עס קומט פאר אזא היישעריק וואס האט ניט קיין הויקער, אבער אז עס קומט פאר וואס האט יא א הויקער, פונוואנעו איז געררונגען? דערויבער שטעהט אין פסוק סלעם וואס מיינט ניפול וואס האט יא א הויקער און למ"נהו איז מרבה דעם אושכף וואס האט אויך א הויקער, ואין לי אלא הבא ואין לו גבחת והבא ויש לו גבחת, הבא ואין לו זנב והבא ויש לו זנב מנין? תלמוד לומר חרגל זה רשון, למינהו להביא את הכרספת ואת השחלנית, און פון דעם וויים איך ניט נאר מיט אהן א גבחת און מיט א גבחת. אז מיט אהן א זנב אדער מיט א זנב פונוואנעו איז געררונגען? דערויף שטעהט חרגול וואס מיינט רשון איז למינהו איז מרבה די כרספת און די שהלנית. ואין לי אלא הבא ואין לו גבחת הבא ויש לו גבחת הבא ואין לו זנב הבא ויש לו זנב הבא ואין ראשו לו גבחת הבא ואין לו זנב הבא ויש לו זנב הבא ואין ראשו ארוך הבא וראשו ארוך מנין? און פונדעם וויים איך ניט נאר מיט אהן א גבחת, און מיט א גבחת, מיט אהן אזנב און מיט אזנב, אז עס קומט פאר ניט מיט א לאנגען קאפ אדער מיט א לאנגען קאפ פונוואנעו איז געררונגען? אמרית הרי אתה דן בנין אב משלשתן לא ראי ארבה כראי חרגול, ולא ראי חרגול כראי ארבה ולא ראי שניהם כראי סלעם ולא ראי סלעם כראי שניהם, אויפדעם זאגסטו אז דו לערנסט ארוים א בנין אב אהויפט פרינציפ פון אלע דריי, דען די אייגענשאפט וואס ארבה האט ניט, האט דער חרגול, און די אייגענשאפט וואס חרגול האט ניט האט דער ארבה, און די אייגענשאפט וואס ביידע האבען ניט האט

דער סלעם, אוו וואס סלעם האט ניט האבען יענע ביידע יא, איז דאד
געדרונגען אז עס איז ניט געוועגדט אין זיי, הצד השוה שבהן שיש
לו ד' רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו, אף כל
שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את
רובן, די הויפט גלייבע זיט וואס איז ביי אלע, איז פיער פים פיער פליגעל
אוו פראנט פים צום שפרינגען אוו זיינע פליגעל דעקען ארום זיין רוב,
אזוי אויך בין איך מרבה אלע וועלכע האבען די מעלות דאס מען מעג
זיי עסען, איז דאד א פראגע והלא הצרצור הזה יש לו ארבע רגלים
וארבע כנפים וקרצולים וכנפיו חופין את רובו יכול יהא מותר?
תלמוד לומר חגב ששמו חגב, אי שמו חגב יכול אין בו כל הסימנין
הללו? תלמוד לומר למינהו עד שיהא בו כל הסימנין הללו, דער צרציר
האט דאד די אלע מעלות, וואלט דאד איך מיינען ער איז אויך מותר?
דעריבער שטעהט אויך חגב וואס זיין נאמען איז חגב, מיינענדיג דאס
דער נאמען חגב איז אי פאר'ן מין אי אלס אלגעמיינער נאמען היישעריג
אוו דער צרצור איז ניט קיין היישעריק נאר גלייך צו א היישעריק, אויב
הויפטזעכליד איז דער נאמען היישעריק וואלט איך דאד מיינען, דאס
אפילו אהן די פיער סימנים איז אויך כשר, דעריבער שטעהט נאכאמאהל
למינהו, דאס זיי מוזען גלייך זיין צו די כשר'ע מינים מיט אלע פיער
סימנים, פריך רב אחאי מה להנך שכן אין ראשן ארוך? האט רב
אחאי געפרענגט די לעצטע וואס דו לערנסט אויף ראשו ארוך קען מען
דאד אפפרעגען, וויסטו ווארום יענע דריי זענען כשר, וויל צו די
פיער סימנים האבען זיי נאד א סימן זיי האבען ניט קיין לאנגען קאפ,
היינט ווי קענסטו ארויסלערנען אויף ראשו ארוך? וכי תימא כיון דשוו
בד' סימנים מיתינן ולא פרכינן, אי הכי חרגול נמי דשוו
להו, לא לכתוב ותיתי מארבה ומלעם? איי וועסטו אפשר זאגען,
וויבאלד זיי זענען גלייך מיט די פיער סימנים לערנט מען ארויס אוו
מען פרעגט ניט אפ, איז דאד אבער די קשיא אויב אזוי אז עס וואלט זיין
געגוג די פיער סימנים, איז דאד חרגול אויך גלייך צו זיי מיט די
סימנים, זאל איהם דער פסוק ניט ארויסשרייבען, אוו מיר זאלען איהם
ארויסלערנען פון ארבה אוו סלעם? אלא נאר פארוואס לערנט איהם
דער פסוק ריין ארויס וויל, איכא למיפרך מאי להנך שכן אין להם זנב,
הכי נמי איכא למיפרך מה להנך שכן אין ראשן ארוך? די תורה שרייבט
איהם ארויס, וויל א ניט וואלט איך אפפרעגען, וויסטו ווארום ארבה אוו
סלעם זענען כשר וויל זיי האבען צו, נאד דעם סימן, זיי זענען אהן א זנב
אבער חרגול האט דאד א זנב, אזוי אויך דא קען מען דאד אפפרעגען
וועגען ראשו ארוך? אלא אמר רב אחאי סלעם יתירא היא, לא לכתוב
רחמנא סלעם ותיתי מארבה ומחרגול, נאר האט רב אחאי געזאגט
סלעם איז איבעריג דען זאל די תורה ניט שרייבען סלעם אוו מיר זאלען
איהם ארויסלערנען פון ארבה אוו חרגול, דמאי פרכת מה לארבה?
דאין לו גבחת, הרי חרגול דיש לו גבחת? דען מיט וואס קענסטו דען
אפפרעגען? זאלסטו אפפרעגען וויסטו ווארום ארבה איז מותר, וויל

במא קא מיפלגי תנא דבי רבי שמעאל בראשו אורך ורחב ליה חגב לישנא אחרינא כרחב ליה חגב קסבר העלם עשה כמי שנראין כעומדין (לקמן כה ב) ותניא כוותיה רבי אומר אין לו לחגב אלא ארבע רגלים בלבד שנאמר וכל שרץ העוף הולך על ארבע וגו' ואין לו לחגב אלא ארבע רגלים בלבד שנאמר אך את זה לא תאכלו מעלי גירה ומפרסי פרסה ומן החיה אלו הן הגמל וגו' ומן החגבים האכלים אלו הן הארבה למינהו והסלעם למינהו והחרגול למינהו והחגב למינהו ומן העופות אלו הן הנשר והפרס והעזניה והראה והאיה למינה וכל עורב למינו ומן היענה ומן התחמס ומן השחף ומן הנץ למינו ומן הכוס והינשוף והשלך והתנשמת והקאת והרחמה והחסידה האנפה והדוכיפת והעטלף ומכל השרצים השורצים על הארץ אלו הן החולד והעכבר והצב והאנקה והכח והלטאה והחומט והתנינה מכל אלו אי אתה אוכל אבל אתה אוכל מן הדגים שיש להן סנפיר וקשקשת שנאמר את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת בין טמאין בין טהורין אין לו סנפיר וקשקשת טהור אין לו סנפיר וקשקשת טמא ומנין שאף הטהורין כן תלמוד לומר ואת כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים שרץ הוא לכם ומנין שאף הטמאין כן תלמוד לומר שרץ הוא לכם מה להלן טהורין אף כאן טהורין ומה להלן טמאין אף כאן טמאין

ער האט דאד ניט קיין הויקער, ניט אזוי איז סלעם? איז דאד אבער דער חרגול וואס האט יא א הויקער און פונדעסטוועגען איז ער מותר, איז דאך אן דעם ניט געווענדט, מאי לחרגול? דיש לו זנב, הרי ארבה דאין לו זנב? ואל איך ווידער פרענען ווייסטו ווארום חרגול איז מותר וויי ער האט דאך א זנב? דאס ווערט דאך אויך אפגעווענדט, דען ארבה האט דאך אויך ניט קיין זנב? (יעדע איינענשאפט קען ווערען א סימן אויף היתר אדער אויף איסור) סלעם דכתב רחמנא למה לי? אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לראשו ארוך, היינט צו וואס האט די תורה אננעשריבען סלעם? אויב ער איז ניט געברויכט פאר זיך, גיבזשע איהם פאר ראשו ארוד, (דף סו ע"א) פרעגט די גמרא במאי קא מיפלגי? תנא דבי רב ותנא דבי ישמעאל בראשו ארוך קא מיפלגי איז וואס קריגען זיי, מיינענדיק וועלכע זאד איז דאס אן אונטערשייד צווישען זיי? ענטפערט די גמרא דער תנא דבי רב, דאס איז די ערשטע בריתא וואס קומט פון ספרא תורת כהנים וואס איז געווען אזוי פאפולער אין רב"ס בית המדרש, דעריבער איז עס גערופען אויף זיין נאמען, ער און דער תנא דבי ר' ישמעאל קריגען אין ראשו ארוד, תנא דבי רב סבר אשר לו כרעים כלל, ארבה סלעם חרגול חגב למינהו פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט, דמיניה אין, דלאו דמיניה לא ומרבה דדמי ליה משני צדדין, דער תנא דבי רב האלט אז אשר לו כרעים איז א כלל דאס אלע וועלכע האבען נאר דעם סימן כרעים צום שפרינגען זענען כשר, און די נעמען ארבה סלעם חרגול און חגב מיט למינהו זענען א פרט און א כלל מיט א פרט נאכהער האט דעם דין דאס אינ"ם כלל איז ניט פארען מעהר ווי אין אינ"ם פרט, דאס זיין מין יא, און ניט פון זיין מין, ניט, איז דעריבער למינהו מרבה וואס איז גלייך צו זיי פון צוויי זייטען, איין זייט די פיער סימנים און פון צווייטען זייט אהן א ראש ארוד, תנא דבי ר' ישמעאל סבר אשר לו כרעים כלל, ארבה סלעם חרגול חגב פרט, למינהו חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט ומרבה כל דדמי ליה בחד צד, און דער תנא דבי ר' ישמעאל האלט, אז אשר לו כרעים איז א כלל און די נעמען זענען א פרט, און למינהו איז ווידער א כלל, און א כלל ופרט וכלל קענסטו ניט ארויסלערנען נאר דאסגלייכען פונ"ם פרט, אזוי ארום ביזטו שויו מרבה אלעם וואס איז גלייך צום פרט אפילו נאר איינזייטיג, דהיינו אפילו נאר מיט די פיער סימנים, און א ראש ארוד, וועלכען די פרטים האבען ניט, איז ער מרבה פון סלעם, ווי אויבען געזאגט, פרעגט די גמרא והא לא דמי כללא קמא לכללא בתרא, כללא קמא אשר לו כרעים אמר רחמנא, דאית ליה אכול, דלית ליה לא תיכול, כללא בתרא עד דשוו בארבעא סימנין? דער ערשטער כלל איז דאד ניט גלייך צום לעצטען כלל, דען דער ערשטער כלל איז דאד נעמיינט אז מיט בלויז כרעים מענסטו עסען, אויב אהן כרעים טארסטו ניט עסען, און דער לעצטער כלל למינהו איז דאד נעמיינט איננאנצען גלייך צום מין מיט אלע פיער סימנין? ענטפערט די גמרא תנא דבי ר' ישמעאל בכלל ופרטי כי האי גוונא

כל שיש לו קנקנים וכו׳ כשיר. ואם תאמר הניח היה לפסוק זה לאחמשים וכן לגביל ״ואחמשים שלהן ז׳ הוזות והניח היה נחם שהשיגו בעל המאור ובאמת הוא תלמוד שקרא לחם שומרי קיס לתי שמוקר לזרות כך פסקו עיניהן שכן הוא הביור לת כולם דחה לה מהגמרא שקרא שומרי חלה לגיאנים ומעשה שלם עיש שידע שמו של הקדוש ברוך הוא כדרכיהן (בגיר בראשית פ״ה) תני ה׳ (יחזקאל) שקרא לי חדם הראשון בדגים וניחא לה לשכחן ויש לומר וכל לשר יקרא לו החדם יש לרצות לשלו דגים וחיכא לומר דוקחם קיס לחו ואם הוצלה לומר שלא קרא להם שומרי יש לומר דחכי קיס לחו הלבה למעשה ועקיבי דוד ומיהו ומי שקרא שקפתיאם עקיבא.

יגדיל תורה ויאדיר הרמה מוכר למו טעניים לידע ויהו קשקפת

אימא נכלי חע״ב דחית ליה לה תיכול זה שחכלו ומלי שחכי ליה יש לומר שלה שלומר וים הפרט ׳שלוכם ניש מובנין ולשקור בוהות שיחין ומערות דדרכיהן לשקור בחב דחוננה שלכלו לומר וים הפרט שפרט גדלים על גבי קרקע לחתיר יש לו בעזרו שיחין ומערות כיונים וכוכלים ואת דקשקפת בקנוק חיכלו היינו לומלי דדרכיהן לשקפת

לא ס״ד דכתיב כל שלכר שין לו כשיר ודקשקפת תיונים ומלי לחיים היח זו חיונה דחלי קרא בחרא קלי לחיוקה דציונים וכוכלים כי ליח ליה לה כיכול הא לחיים ליה לחכול לכל בכלים חע״ב דחיים ליה לה תיכול ומיהו דשקפת קרא קרא בכפניה דעלי לחיים לחיונה וקרא בחלה בכפניה ול״ל דשקפת קרא קרא לחיוקה ודקא קרא לשקפת לשין לחיוקה ומקום דכתיב ביה לוחם חלכלו דמשמע לוחם ולא לחכיים ואלי היה כמו שכתוב בחלית ולא לחכיים ואלי ושיכי ומשום ניחלי קרא דשכי בכלים ליוחה לגעניני מללי לשקפת בכלים ליכא לגלות לה לכל עשה ניחלי לכל בדעמכה קרא קרא לחי ש״מ לי דשקפת קרא בשרא לה כתיב לה׳ וחכי כתיב כל שלכר שין לו בשיר ודשקפת ב״מ ובכלים מכל אשר בהם ומכל בשם הוחם שלכר שין בשיר ומכל בשם הוחם שלכר אשר בהם מה ת״ל והלוחם שלכלו דקיש לה עשה לחיוקה דשקפת לן היחמה ב״ש לו ולחיוסר עשה בחן לו ולחכלו קרא לגלות לחלי לשכחת ומכל לשר בוים כל שלכר ולחי שיכיל ובי׳ חלכלו דרשה היה לגופיה לגופיה ושקפת לגדרה דכל לחיחת לדרש הכי הוח לה כן לי לה ושכחת שידי לגידרם ושלכלו דקיקת לחת דשקפת דדרכיהן ולחי בקנוק לה ושכחת לגופיה ושלכלו דשקפת לחת דשקפת לגופיה ושלכלו דשקפת לחת דשקפת לגופיה ושלכלו דשקפת לחת דשקפ

דאין, דער תנא דבי ר' ישמעאל דרש'ענט א כלל ופרט וכלל אין אזא
וועג, ודאמרינן נמי בעלמא דדאין תנא דבי ר' ישמעאל בכללי ופרטי
כי האי גוונא, מהכא, און דאם ווּאם מיר זאגען אויך ערגעץ אנדערש,
דאם דער תנא דבי ר' ישמעאל דרש'ענט א כלל ופרט אין אזא וועג,
זאגען מיר עם פונדאנעזן, מיינענדיג פונדאנעזן דרינגען עם מיר: אמר מר
אי שמו חגב יכול אין בו כל הסימנין הללו? תלמוד לומר למינהו,
עד שיהו בו כל הסימנין הללו: אויבען איז געזאגט געווארען דאם צוליב
דעם נאמען חגב וואלט איך מיינען דאם אבי ער האט נאר דעם נאמען
היישעריק אפילו אהן די סימנין זאל אויך זיין כשר, איז דעריבער געזאגט
למינהו, דאם נאר מיט די אלע סימנין איז כשר, אויפדעם פרעגט די
גמרא אין בו כל הסימנין הללו מחיכא תיתי, ארבה וחרגול כתיב?
אז עם האט ניט די אלע סימנין פונוואנעזן וואלסטו עם א רויסלערנען
עם שטעהט דאך ארבה און חרגול און זיי האבען דאך אלע פיר סימנין?
ענטפערט די גמרא אי לא כתיב סלעם כדקאמרית, השתא דכתיב
סלעם לרבויי ראשו ארוך, אימא לירבי נמי כל דהוי? קא משמע לן,
ווען עם וואלט ניט שטעהן סלעם, וואלט טאקע געווען ווי דו זאגסט,
אבער יעצט אז עם שטעהט שוין סלעם איז דאך מרבה ראשו ארוך,
וואם די פרטים האבען ניט, וואלט איך שוין מיינען צו זאגען עס זאל
מרבה זיין אויך מיט וועניגער סימנים? אט דעריבער מוז שוין שטעהן חגב
צו לאזען הערען דאם די אלע פיער סימנין מוזען יא זיין צו זיין כשר,
און נאר תנא דבי רב קען מען סלעם א רויסלערנען פון ארבה און
חרגול, קומט ער דעריבער פאר די פיער סימנים און חגב פאר ראש ארוך
און ארבה איז צוריק ממעט איהם, פרעגט די גמרא מאי שנא התם
דאמרת סלעם זה רשון חרגול זה ניפול, ומאי שנא הכא דאמרת
סלעם זה ניפול חרגול זה רשון? וואם איז עפעם אנדערש די ברייתא פון
תנא דבי רב וואם זאגט דאם סלעם איז רשון און חרגול איז ניפול און
ביי דער ברייתא פון ר' ישמעאל זאגסטו פארקערט? ענטפערט די גמרא
מר כי אתריה ומר כי אתריה, יעדער תנא זאגט דעם נאמען ווי אין
זיין פלאץ מען רופט דעם היישעריק, די נעמען זענען פארטוישט אין
פארשידענע געגענדע, ובדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת: תנו רבנן
אין לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן כגון הסולתנית והעפיאן, הרי
זה מותר, די רבנן האבען געלערנט אויב דער פיש האט ניט יעצט די
צווייי סימנים אבער זיי זענען אנגעבריית אין דער צוקונפט צו צוואקסען,
ווי אשטייגער די פיש סולתנית און עפיאן, איז ער מותר, יש לו עכשיו
ועתיד להשירן בשעה שעולה מן המים, כגון (דף ס"ו ע"ב) אקונם
ואפונם כספתיאם ואכספתיאם ואטונם, הרי זה מותר, אז דער פיש
האט איצט יא די צוויי סימנים, נאר זיי זענען אנגעבריית ביים ארויסגעהן
פון וואסער - צו ארויספאלען, ווי א שטייגער די אויסגערעכענטע פיש
זענען זיי כשר, תנן התם כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר, ויש
שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת, יש לו קשקשת ויש לו סנפיר
דג טהור, יש לו סנפיר ואין לו קשקשת דק טמא, מיר האבען דארט

אין מסכת נדה געלערנט, דאָס דער פיש וואָס האָט שופען האָט שויז
אויך פלוספעדערז, עס איז אָבער פאַראַן פיש וואָס האָבען פלוספעדערז
אָהן שופען, האָט דער פיש קשקשת אוז סנפיר איז ער פון די ריינע פיש,
האָט ער אָבער בלויז סנפיר אָהן קשקשת איז ער א דג טמא, פרעגט
די גמרא מכדי אקשקשת קא סמכינן, ליכתוב רחמנא קשקשת ולא
ליכתוב סנפיר? סיי ווי פאַרלאָזען מיר זיך אויף בלויז קשקשת, זאָל
די תורה בלויז שרייבען קשקשת אָהן סנפיר? ענטפערט די גמרא אי
כתב רחמנא קשקשת ולא כתב סנפיר, הוה אמינא מאי קשקשת
סנפיר ואילו דג טמא, כתב רחמנא סנפיר וקשקשת וועז די תורה
וואָלט שרייבען קשקשת אוז סנפיר ניט, וואָלט איך מיינען אז קשקשת
מיינט סנפיר, וואָלט דאָך אויסגעקומען דאָס אפילו א דג טמא זאָל מען
מעגען עסען, דעריבער האָט די תורה געשריבען ביידע, דעז אזוי ערום
וויים איך דאָס קשקשת מיינט שופען, פרעגט די גמרא והשתא דכתב
רחמנא סנפיר וקשקשת ממאי דקשקשת לבושא הוא? דכתיב ושריון
קשקשים הוא לבוש, וליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר?
אוז יעצט אז די תורה האָט געשריבען ביידע, פונוואַנעז וויסט מען דעז
אז קשקשת איז די קלייד פונ'ם פיש? איז ווייל עס שטעהט אין א פסוק
דאָס די שוץ פון די שופען איז די קלייד פון איהם, קומט דאָך צוריק
די קשיא זאָל די תורה בלויז שרייבען קשקשת אָהן סנפיר? אמר ר'
אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל יגדיל תורה ויאדיר, די קשיא געהט
אזוי, וויבאַלד אז דער פיש וואָס האָט קשקשת, האָט שוין אויך סנפיר,
וועלכער איז א כשר'ער פיש, וועט דאָך דער יוד וואָס פאַסט אויף אויף
כשר סיי ווי עסען א פיש וואָס האָט אויך סנפיר, וואָס האָט די תורה
איהם געדאַרפט שרייבען? אויף דעם ענטפער'ן ר' אבהו אוז תנא דבי
ר' ישמעאל פון פסוק יגדיל תורה ויאדיר, זיי באַציהען זיך אויף דער
דרשה פון ר' חנינא בן עקשיה רצה הקב"ה לזכות את ישראל הרבה
להם תורה ומצות, ג'ט האָט געוואָלט געבען מעהרער זכותים צו אידען
האָט ער זיי געמעהרט תורה מיט מצות א זעלכע וועלכע זענען ניט
געדאַרפט דען סיווי וואָלטען זיי עס טוען, ווי א שטייגער דא סנפיר,
אוז בלוט אוז שקצים רמשים וועלכע זיי וואָלטען סיווי מקיים געווען
אוז ניט עסען וויל א מענש מיאוסט זיך פון זיי, ניט מעהר אזווי עס איז
נרעסער אז איינער איז געבאָטען צו טוען אוז ער טוט, פון איינעם וועלכער
איז ניט געבאָטען, דעריבער האָט ג'ט געבאָטען כאָטש עס איז ניט נויטיג
געווען, אום צו געבען איהם מעהר זכות, אזוי געפינען מיר אויך ביים
פאַרזאַמלונג אין שמיטה יאָהר סוכות א געבאָט פאַר אַלע, מענער, פרויען
אוז קליינע קינדער, אפילו זויגלינגע וועלכע זיי וואָלטען סיווי געמוזט
מיטבריינגען, נאָר עס איז געזאָגט געווארען צוליב זיי זאָלען זיין געבאָטען
צוטוען אוז טוען, דאָס איז אויף מצות, אוז תורה איז געמיינט ווי
א שטייגער סורר ומורה וואָס איז קיינמאָהל ניט פאַרנעקומען נאָר דרוש
וקבל שכר, דרש'עז אוז נעם שכר, תנו רבנן ממשמע שנאמר אכול
את שיש לו, שומע אני אל תאכל את שאין לו, וממשמע שנאמר

אל תאכל את שאין לו, שומע אני אכול את שיש לו ולמה שנאן? די רבנן האבען געלערנט פון דעם וואס איז געזאגט אין פסוק עסט די זאך וואס האט דעם סימן, וויים איך דאך שוין פונדעם דאס פארקערטע אז זאלסט ניט עסען די זאך וואס האט ניט די סימנים, און פונדעם וואס איז געזאגט זאלסט ניט עסען די זאך וועלכע האט ניט די סמנים, וויים איך דאך שוין אז מען זאל עסען די זאך וועלכע האט יא די סימנים, איז דאך די קשיא וואס דער פסוק זיי אזוי געלערנט אין דאבע? לעבור עליו בעשה ולא תעשה, ער זאל עובר זיין אויף דער עשה און דער לא תעשה, די ברייתא מיינט צו זאגען ער זאל אויך עובר זיין אופ'ז לאו וואס קומט ארויס פון דער עשה, אלס אן עשה ניט אלס א לאו, דען אזא לאו האט דעם דין פון אן עשה, תאכלו מכל אשר במים מאי תלמוד לומר? שיכול הואיל והתיר במפורש והתיר בסתם, מה כשהתיר בסתם לא התיר אלא בכלים, דער פסוק איז את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים, די מענט איהר עסען פון די אלע וואס איז אין וואסער, דער וואס האט א סנפיר און קשקשת סיי אין וואסער סיי אין ימים סיי אין טייכען, דאס וואס שטעהט צווי מאהל במים איז געדארפט וויל אויב עס וואלט שטעהן בלויז בימים ובנחלים, וואלטען מיר ניט וויסען אויך אנדערע וואסערן, און אפילו וועז עס וואלט שטעהן במים בימים ובנחלים נאר א צווייטען במים ניט, וואלט עס געהאט דעם דין פון א כלל ופרט, דען ימים און נחלים וואלטען געווען אלס א פירוש אויף במים, וויסטו וואס א וואסער ימים און נחלים, ניט אזוי איז אז עס שטעהט צווי מאהל במים, האט עס שוין דעם דין פון א כלל ופרט וכלל וואו דער אנדערער כלל במים איז מרבה גלייך צום פרט, אזא וואסער ווי ימים און נחלים אזוינע שפאלטען און לעבער וואו די וואסער קוועלט אדער ציהט פון ערגעץ באט נאכאלץ איז שווער, דער פסוק האט געדארפט שרייבען אזוי את זה תאכלו מכל אשר במים בימים ובנחלים, ובמים כל אשר לו סנפיר וקשקשת, און עס וואלט זיין א כלל ופרט וכלל ווי איבעראל, און דאס טאקע וואס די ברייתא פרעגט צו וואס שטעהט את זה תאכלו מכל אשר במים און נאכהער נאך אמאהל במים און דאן ערשט בימים ובנחלים, קומט דאך אוים דאס ביידע כללים זענען צוזאמען און ערשט נאכהער די פרטים בימים ובנחלים? אויף דעם ענטפערט די ברייתא, דען איך וואלט מיינען, אזויווי דער פסוק האט מתיר געמאכט ביי אן ארויסגעזאגטע זאך און האט אויך מתיר געמאכט ביי סתם וואס איז ניט ריין ארויס, די מינונג איז וויל ער האט מתיר געמאכט שרצים אין וואסער אהן סימנים, אין צווי פסוקים איינער אלס מפורש און דער צווייטער סתם, די גמרא ועט שוין באשוידען, וואלט איך מיינען צו ארויסלערנען דעם סתם פון דעם מפורש, דאס פונקט ווי ער האט מתיר געמאכט ביים מפורש אהן סימנים האט ער ניט מתיר געמאכט נאר שרצים וועלכע האלטען זיך אויף אין וואסער פון כלים, דאס מיר קענען טרינקען די וואסער אין די כלים מיט די ווערים אין זיי, וועלכע האבען זיך נאר ניט ארויסגעטיילט פון

דארט, אזויאויך אז ער האט מתיר געמאכט ביים סתם, האט ער ניט מתיר געמאכט נאר אין די כלים, אבער גריבער און הייצען זאלען זיין אסור, אז מיר זאלען זאגען אז דאס וואס מיר דרש'ענען כלל ופרט וכלל און עס איז מרבה אלע וואסערען וועלכע זענען גלייך צו ימים און נחלים, איז געמיינט אנגלייכהייט אין זייער סגולה, די וואסערן וועלכע בילדען זיך צוזאמען אויף דער ערד פונקט ווי ימים און נחלים, אבער אין כלים זאלען די ווערם ניט זיין אסור, אזוי אויך די שרצים וועלכע געפינען זיך אין גריבער אדער הייצען, וועלכע ציהען ניט און קווועלען ניט פון ערגעץ, נאר וויל זיי זענען אויף דער ערד ניט אין קיין כלים, זענען די שרצים אהן סנפיר און קשקשת אין זיי אסור, פונוואנען קען איך מרבה זיין דאס אויך אין די בורות שיחין און מערות זאלען אויך די שרצים אהן סנפיר און קשקשת מותר זיין אזוויי אין כלים, דער וועג ווי די חכמים וויצען דא לערנען שיינט מיר אזוי, דען וואס דער פסוק זאגט את זה תאכלו מכל אשר במים איז אין פאראלעל קענענגעשטעלט געגען פסוק ביי חיה זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ, מיינענדיג צו זאגען דאס אויף דער ערד איז דער דין אזוי, און אין וואסער איז דער דין אזוי און אזוי, און יעצט דער נאמען מים אין איינפאכען זין מיינט דאך אלע וואסערן פון דער וועלט, ווי אויך אין כלים, פונדעסט־ווענען צייגט דער פאראלעל וואסער געגען ערד נאר אזא וואסער וואס איז אויף דער ערד, ווי א שטייגער דער פסוק ומלאו את המים בימים והעוף ירב בארץ די באשעפענישען זאלען אנפילען די וואסער אין די ימים, און די פייגעל זאלען זיך מהרען אויפ'ן לאנד, אזוי איז דער שטייגער ביי די פסוקים, איז פון דעם אליין וווייסען מיר דאס דער פסוק רעדט ניט וועגען וואסער אין די כלים, און יעצט אויב עס וואלט טאקע אזוי זיין דאס אלע וואסערן אויף דער ערד זאלען די שרצים אין זיי זיין אסור, וואלט מען דאך ניט דארפען קיין כלל ופרט וכלל, עס וואלט דאך נענוג זיין, וועו עס וואלט שטעהן בלויז דער נאמען מים, וואס איז אלגעמיין אויף יעדען וואסער, און דאך וואלט איך ניט מיינען די זאך אויך אין כלים, וויל דער מים איז דאך אין פאראלעל מיט ארץ, און וועו איך זעה דער פסוק שרייבט א כלל ופרט וכלל מוז זיין אז מען איז נאר מרבה א גלייכהייט צום פרט ימים ונחלים, א זעלכע וואסערן וואס ציהען און קווועלען פון ערגעץ, אבער ניט אין קיין בורות שיחין און מערות, דאס איז וואס די גמרא זאגט, מנין לרבות בורות שיחין ומערות ששוחה ושותה מהן ואינו נמנע? תלמוד לומר תאכלו מכל אשר במים, פונוואנען וויים איך צו מרבה זיין אויך בורות שיחין און מערות, דאס מען מעג זיך ארונטער בויגען און טרינקען פון זיי, און ניט צוריקהאלטען זיך, דאס טאמער וועט ער מיטטרינקען אויך ווערם פון זיי? אויפדעם זאגט דער פסוק תאכלו מכל אשר במים, מיינענדיג דאס דעריבער שטעהט דער פסוק געדאפעלט אלם כלל ופרט וכלל, יעצט געהט די גמרא באשיידען דעם אפענעם פסוק און דעם סתם, היכן התיר בכלים? דכתיב את זה תאכלו מכל אשר במים בימים ובנחלים הוא דכי אית ליה אכול, דלית ליה לא תאכל, הא בכלים אף על גב דלית ליה אכול, וואו האט דאס

דער פסוק מתיר געמאכט אין כלים? דען דער פסוק, דעם זאלט איהר עסען פון אלע שרצים איז וואסער, ימים און טייכען וועלכע האבען סנפיר און קשקשת, טייטש איך דאס נאר אין ימים און טייכען זאג איך אזוי דאס דער וואס האט סנפיר און קשקשת דעם מעגט איהר עסען, אבער אין כלים איז אפילו אהן סנפיר און קשקשת אויך ערלויבט צו עסען, מיינענדיג דאס ער מעג מיטטרינקען מיט'ן וואסער אויך די ווערמלאר, וועלכע האבען זיך דארט געפלאדעט און זיך ניט ארויסגעשייד, פרעגט די גמרא אימא בכלים אף על גב דאית ליה לא תאכל? לאמיך זאגען און דרינגען אזוי, דאס אבער אין כלים אפילו זיי האבען יא סנפיר און קשקשת זאלסטו אויך ניט עסען? ענטפערט די גמרא לא סלקא דעתך דכתיב וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים מכל שרץ המים. בימים ובנחלים הוא דלית ליה לא תיכול, הא בכלים אף על גב דלית ליה אכול, עס קען ניט ארויף אויפ'ן געדאנק אזוי צו זאגען, דען דער פסוק ווידערהאלט דעם פארקערטען פאל זאגענדיג דאס דער וואס האט ניט קיין סנפיר און קשקשת זאל מען ניט עסען, זאלט איהר ניט עסען, איז דאך געדרונגען דאס נאר אין ימים און נחלים איז אזוי, דאס דער וואס האט ניט, דעם טארסטו ניט עסען אבער אין כלים כאטש ער האט ניט מעגסטו יא עסען, תוספות פרעגט דערויף פארשידען, אבער נאר מיין מיינונג איז עס באפעסטיגט אויף לאגיק, מיר וועלען זאגען אביישפיל דערויף ווען עס וואלט געזאגט וועלכע זענען אין שושן זאלען שושן קומען צו דער סעודה פון מלך, וואלט זיך פארשטאנען, דאס אין דעם איז פאראן צוויי באדינגונגען, דאס נאר די געלערנטע און נאר אין שושן, אבער די ניט געלערנטע אין שושן און געלערנטע פון אנדערע פלעצער זאלען ניט קומען, אבער וועו עס וואלט געזאגט וועלען די געלערנטע אין שושן זאלען קומען און די ניט געלערנטע אין שושן זאלען ניט קומען פארשטעהט זיך שוין דאס אין ערשטען פאל - וואס היסט פאזיטיוו- איז ניט פאראן קיין צוויי באדינגונגען, וויל אויב יא, וואלט ער דארפען זאגען צוויי באדינגונגען אויך אין צווייטען פאל וואס איז נעגאטיוו, דהיינו ער וואלט דארפען זאגען אז די ניטגעלערנטע אין שושן, און די געלערנטע פון אנדערע פלעצער זאלען ניט קומען, און נאכאיינס, ער האט דאך ניט געדארפט זאגען מעהר, נאר די וועלטער, די ניטגעלערנטע זאלען ניט קומען, עס זאל אריינגעמען דאס זיי זאלען ניט קומען אין קיין פלאץ, מוז דאך זיין אז דאס וואס איז געזאגט אין ערשטען ארדער וועגען די געלערנטע אין שושן, איז געמיינט דאס נאר אין שושן איז נעגעבען דער פונקט דאס נאר די געלערנטע זאלען קומען, ניט אין אנדערע פלעצער, פון זיי זאלען קומען אלע סיי די געלערנטע סיי די ניטגעלערנטע, און דער צווייטער פאל פון'ם ארדער אויף ניט צוקומען, וואס איז איבריג, קומט אלס א טייטש אופ'ן ערשטען פאל צו ערקלערען, דאס דער באדינג וועגען געלערנטע איז נאר פאר שושן, ניט פאר אנדערע פלעצער, און אויב דער ארדער וואלט ארויס אין א פארקערטען טעקסט דער ניט פאר'ן יא, דאס די ניט געלערנטע אין שושן זאלען ניט קומען, און די געלערנטע

ר' פרט לאם יתכוין ליהנות דהוי כמכוין ויפרט וכמכוין ותדע דהא כל כעין הפרט אלבד לי' לפי תלבלב קורא הוא ורש"י כתב הפרט לפי שהוא נראה כמי שנתכוין לפרט ולא פרט וכן הפרט לפי שהוא נראה כמי שנתכוין לפרט ולא פרט ולא נהירא דהא הפרט לפי שהוא נראה כמי שנתכוין לפרט ולא פרט לא מיחייב אלא משום מתעסק ולא מיחייב משום שחיטה ולא משום פרט ולא משום הפרט לפי שהוא נראה כמי שנתכוין לפרט ולא פרט ולא מיחייב אלא משום מתעסק ולא

זאלען יא קומען וואלט עס שוין באדייט פארקערט ווייל אזוויי פון ערשטען פאל אויף ניט, וואס איז געווארען פארשטענדליך אלס צוויי באדינגונגען, דאס נאר די ניטגעלערנטע און נאר אין שושן זאלען ניט קומען, איז דאך אויך שוין פארשטענדליך דאס די ניטגעלערנטע פון אנדערע פלעצער זאלען יא קומען, דעריבער מוז איך זאגען דאס דער אנדערער פאל אויף יא איז געקומען צו אויפדעקען דעם ערשטען פאל, דאס אין איהם איז ניט פארהן קיין צוויי באדינגונגען, ווארים אויב ניט, וואלט דער צווייטער פאל אויף יא, אויך געדארפט האבען די צוויי באדינגונגען דאס די נעלערטע אין שושן און ניט די נעלערטע פון איבעראל זאלען קומען, פונדעם איז צו זעהן, דאס זיכער אז נאר אין שושן איז נעגעבען דער באדינג, דאס די ניטגעלערנטע זאלען ניט קומען, ניט פון אנדערע פלעצער, פון זיי זאל קיינער ניט קומען, ווייל דער צווייטער פאל אלס אן איבריגער מאכט קלאר וואס דער ערשטער האט געמיינט, יעצט קענען מיר פארשטעהן אויף דא, דער ערשטער פאל פון פסוק איז אויף יא, דאס דער וואס האט א סנפיר און קשקשת אין ימים און טייכען זאלט איהר עסען, און דער צווייטער פאל אויף ניט פאלגט נאך אלס אן אויפקלערונג פאר'ן ערשטען פאל, דאס אין איהם איז ניט פארהן קיין צוויי באדינגונגען, דאס נאר דער וואס האט סנפיר און קשקשת מעג ווערען געגעסען, און נאר אין ימים און טייכען, ניין, נאר איין באדינג איז אין ערשטען פאל, נעמליך דאס נאר אין ימים און נחלים איז געדארפט סנפיר און קשקשת ניט אין אנדערע וואסערן, לויט דעם פאלגען שווער די תוספות קשיות, דעז דער צווייטער פאל אויף ניט צוימט איין דעם ערשטען פאל אויף יא, צו נאר איין באדינג, דאס איז פארשטענדליך צו יעדען וואס ווייסט די חוקי הלשון און הגיון: פרעגט די גמרא ואימא במים כלל, בימים ובנחלים פרט, כלל ופרט, אין בכלל אלא מה שבפרט, ימים ונחלים אין, נעיצין וחריצין לא? לאמיך זאגען דאס במים איז א כלל וואס נעמט ארום אלע וואסערן אויף דער ערד, און ימים ונחלים זענען אלס א פרט, איז דאך דער דין דערביי דאס א כלל און א פרט רעכענט זיך ניט אין כלל נאר אלעס וואס איז אין פרט, דעז דער פרט צוימט איין דעם כלל דאס ער מיינט נאר וואס איז אין פרט, דאס ימים און נחלים יא, אבער וואסער אין שפאלטען און לעבער ניט? ענטפערט די גמרא במים חזר וכלל, עס שטעהט נאכאמאל במים וואס איז א צווייטער כלל, איז ער מרבה אויך שפאלטען אין דער ערד וואס ציהט אדער קוועלט אין זיך וואסער וואס האט אויך דעמזעלבען דין ווי ימים און נחלים, פרעגט די גמרא הני תרי כלל, דסמיכי להדדי נינהו? די צוויי כללים זענען דאך נאהענט איינער צום אנדערן, און ערשט דערנאך שטעהן די פרטים ימים און נחלים, געוועלט דאך דעם פרטים שטעהן צווישען די כללים? אמר רבינא כדאמרי במערבה כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכין זה לזה (דף ס"ז ע"א) הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט וכלל, האט רבינא געזאגט עס איז ווי מען זאגט אין ארץ ישראל דאס וואו דו געפינסט צוויי כללים נאהענט איינער צום אנדערן,

ווארף אריין צווישען זיי דעם פרט, אוז לערן זיי אלם כלל ופרט וכלל, במים כלל, בימים ובנחלים פרט, במים חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש מים נובעים, אף כל מים נובעים, במים איז דער כלל אוז בימים ובנחלים איז דער פרט אוז נאר אמאהל במים איז ווידער א כלל, אוז א כלל ופרט וכלל קענסטו ניט לערנען צו מרבה זיין, נאר וואם איז גלייך צום פרט, פונקט ווי דער פרט איז דייטליך אזא וואסער וואם קוועלט פון אונטען, אזוי אויך אלע וואסערן וועלכען קוועלען, מאי רבי? חריצין ונעיצין לאיסורא, ומאי מיעוט בורות שיחין ומערות להתירא, וואם איז דער כלל מרבה? ער איז מרבה שפאלטען וואם קוועלען פון אונטען ווי ימים אוז נחלים, דאם איז זיי איז אויך אסור שרצים אהן סימנים פון סנפיר אוז קשקשת, אוז וואם איז ער ממעט? גריבער אוז העהלען, דאם איז זיי זענען די ווערם אינגאנצען מותר, פרענט די גמרא ואימא מה הפרט מפורש מים גדלין על גבי קרקע, אף כל מים גדלין על גבי קרקע, ומאי רבי? אפילו בורות שיחין ומערות לאיסורא? ומאי מיעוט? מיעוט כלים? לאמיר זאגען דאם פונקט ווי דער פרט איז אפען אלם וואסער וואם ענטוויקעלט זיך אויף דער ערד, אזוי אויך אלע וואסערן וואם מאכען זיך אויף דער ערד, אוז וואם זאל איך מרבה זיין? מרבה זיין אפילו בורות שיחין אוז מערות צו אסור'ן אויך אין זיי אוז וואם צו ממעט זיין? צו ממעט זיין בלויז אין כלים? ענטפערט די גמרא אם כן תאכלו מאי אהני? אויב איך זאל אזוי זאגען דאם במים נעמט ארום אלע סארט וואסערן אפילו אין בורות שיחין אוז מערות אוז אפילו אין כלים וואם מען איז ערשט געצוואונגען צו ממעט זיין, וועט דאך שווער זיין, וואם קומט העלפען דער ערשטער פאל פון תאכלו, את זה תאכלו מכל אשר במים, וואם איז געגענגעשטעלט דעם זעלבען סארט פסוק זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ, מים גענגען ארץ, וואם מיינט געווים די וואסער אויף דער ערד נעגען דער טריקענעניש, וואו כלים זענען זיכער ניט אין כלל, אוז מען דארף זיי זיכער ניט מרבה זיין, אוז אויב מרבה צו זיין בורות שיחין ומערות איז דאך ניט געדארפט דער כלל ופרט וכלל? נאר מוז זיין אז דער רבוי פון כלל איז מרבה חריצין אוז נעיצין אלם גלייכהייט צו ימים אוז נהרות וועלכע קוועלען אויך פון אונטען, אוז ממעט בורות שיחין אוז מערות וועלכע קוועלען ניט, דבי ר' ישמעאל תנא במים במים שתי פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט, במים ריבה, בימים ובנחלים מיעט, במים חזר וריבה, ריבה ומיעט וריבה, ריבה הכל, מאי רבי? חריצין ונעיצין לאיסורא, ומאי מיעט? בורות שיחין ומערות להתירא? דבי ר' ישמעאל לערנט דאם צוויי מאהל במים איז ניט קיין כלל ופרט נאר א ריבה ומיעט, דער ערשטער במים איז א ריבה בימים ובנחלים איז א מיעט אוז דער צווייטער במים איז ווידער א ריבה, אוז א ריבה מיעט וריבה איז מרבה אלסדינג, וואם איז עם מרבה? חריצין אוז נעיצין אלם אסור, אוז וואם איז עם ממעט? בורות שיחין אוז מערות, עם נעמט זיי ארויס פון כלל ימים ונהרות, אוז זיי בלייבען אלם

מותר, פרענט די גמרא אימא מה ריבה? בורות שיחין ומערות לאיסורא, ומאי מיעט? מיעט כלים להתירא? אם כן תאכלו מאי אהני ליה, לאמיד זאגען אז עס איז מרבה אלס אסור אפילו בורות שיחין ומערות, און בלויז ממעט כלים אלס היתר? איז דער ענטפער אויב אזוי אויב בלויז ממעט צו זיין כלים, וועט דאך שווער זיין, וואס העלפט שוין דער ערשטער פאל פון תאכלו, מיינענדיג וואס העלפט שוין דער כלל ופרט וכלל? ווי שוין אויבען באשריבן, (תאכלו איז די ענד פון זאץ פון פסוק וואס ענטהאלט דעם כלל ופרט וכלל,) פרענט די גמרא ואיפך אנא כדתני מתתיה, מאי ראית לרבות בורות שיחין ומערות להתירא, ולהוציא חריצין ונעיצין לאסורא? לאמיד זאגען פארקערט ווי מתתיה האט עס געלערנט, דען ער האט געזאגט ווארום זעהסטו גיכער איין צו מרבה זיין בורות שיחין און מערות זיי זאלען מותר זיין ווי אין כלים, און ממעט צו זיין חריצין און נעיצין זיי זאלען אסור זיין ווי ימים און נחלים? די פראגע געהט דא אזוי, אנדערש זאגען איך זאל לערנען דעם פסוק אלס כלל ופרט וכלל, קומט דער צווייטער כלל מהרעזן און פארברייטערן דעם פרט ימים און נחלים, דאס ער מיינט אלע וואסערן וואס קוועלען אדער ציהען פון ערגעץ, און עס נעמט אריין חריצין און נעיצין, שפאלטען און לעכער וועלכע קוועלען, אויסגענומען זענען בורות שיחין און מערות, וועלכע זענען זאגען אפגעשלאסען וואסער, אבער א ריבוי און מיעוט וריבוי איז דאך איינפאך וואס דער צווייטער ריבוי איז מרבה, אי דאך מעהר סברה, עס זאל מרבה זיין בורות שיחין ומערות וועלכע זענען גרעסערע חללים וואסער ווי שפאלטען און לעכער, עהנליכער צו ימים און נחלים? ענטפערט די גמרא מרבה אני בורות שיחין ומערות שהן עצורין ככלים ומוציא אני חריצין ונעיצין שאין עצורין ככלים, עם איז דא פארזן א בעסערע סברה, דען איך בין גיכער מרבה בורות שיחין ומערות אלס היתר ווייל זיי זענען אפגעשלאסען ווי איז כלים, און איך בין גיכער ממעט חריצין און נעיצין פונ'ם היתר ווייל זיי זענען ניט אפגעשלאסען ווי כלים, דען זיי קוועלען פון אונטען פארטווערענד אדער ציהען פון ערגעץ מיט פרישע וואסער, פרענט די גמרא הי סתום והי מפורש? וועלכער פסוק איז דאס דער אפענער און וועלכער איז דער פארמאכטער פסוק? פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר יש לו מפורש ואין לו סתום, וחד אמר אין לו מפורש ויש לו סתום, עס קריגען אין דער זאך רב אחא און רבינא איינער זאגט דער פסוק האט דעם באשייד און ניט קיין פארשטעלטעם, און איינער זאגט דער פסוק האט ניט קיין באשייד נאר ער איז פארשטעלט, מאי טעמא דמאן דאמר יש לו מפורש? אמר לך מיניה הוא דקא משתרו כלים, וואס מיינט דערמיט דער מאן דאמר וואס זאגט אז דער פסוק האט אמפורש? ער וועט דיר זאגען אז ער מיינט, אז פון דעם פסוק וואס איז אויף יא, דאס דער וואס האט א סנפיר און קשקשת דעם זאלט איהר עסען, אין וועלכען עס געפינט זיך דער כלל ופרט וכלל, פון איהם איז געדרונגען צו מתיר זיין כלים, דעריבער הייסט ער מפורש, מאי טעמא דמאן דאמר אין

לו מפורש? וואס מיינט דער מאן דאמר וואס זאגט דער פסוק האט ניט קיין מפורש? דהאי הוא דקא מוכח אהאיך, דאי מהאיך הוה אמינא בכלים אף על גב דאית ליה נמי לא תיכול, ער מיינט דערמיט צו זאגען, דאס דער ערשטער פסוק אויף יא, וואס האט דעם כלל ופרט וכלל, דער האט ניט קיין מפורש, נאר דער צווייטער פאל אויף ניט באווייזט אויפ'ן ערשטען פאל, דעז פון ערשטען פאל אויף יא, וואלט איך ניט וויסען, וויל איך וואלט זאגען, דאס נאר אין ימים און נחלים אויב ער האט א סנפיר און קשקשת זאלט איהר עסען, אבער אין כלים אפילו ער האט יא די סימנים זאלט איהר אויך ניט עסען, דער צווייטער פאל אויף ניט, איז דער מפורש אויפ'ן ערשטען פאל וואס איז אויף יא, דאס ער שמועסט ניט פון צווי באדינגונגען, איז באדינג דאס ער מוז האבען סנפיר און קשקשת, און א צווייטען באדינג דאס נאר אין ימים און נחלים, נייז, נאר איין באדינג דאס נאר אין ימים און נחלים איז נעדארפט סנפיר און קשקשת ניט אין אנדערע וואסערז, ווי שוין אויבען באשייד לויט'ן משל, עם מיינט דאס איינער האלט, דער ערשטער פסוק אויף יא, דער איז דאס דער אפענער פסוק וואס מען דרינגט פון איהם וויל ער האט דעם כלל ופרט און דער צווייטער פסוק אויף ניט, איז דער פארשטעלטער, וואס דורכ'ן כלל ופרט וכלל קומט מען פון איהם צו דרינגען, און דער צווייטער האלט דאס דער צווייטער פסוק אויף ניט, ער איז דאס דער מפורש און דער ערשטער פסוק איז פארשטעלט וואס מוז אנקומען צום צווייטען פסוק, אמר רב הונא לא לשפי אינש שיכרא בצבייתא באורתא, דילמא פריש לעיל מצבייתא והדר נפל לכסא, רב הונא האט געואגט א מענש זאל ניט איבערגיסען טייטעלוויין דורך שפענדלאר איז אבענד, וויל טאמער וועט א וועלמעל זיך אפשיידען פונ'ם וויין אויף די שפענדלאר ארויף און דאן צוריק ארויפאלען איז כום און ער וועט קומען צו טרינקען (איז טייטעלוויין מאכט זיך ווערם, און עס איז געווען דער שטייגער איהם דורצוגיסען דורך שפענדלאר, די ווערם זאלען זיך פארהאלטען אויף זיי, בייטאג זעהט מען איז מען ווארפט זיי ארא אבער איז אבענד קען ער נאר צוריקפאלען איז כום), והוי עובר משום שרץ השורץ על הארץ, אוז ער וועט נאר עובר זיין אויפ'ן פסוק ניט צו עסען א ווערמעל וואס ווידמעט אויף דער ערד, דעז אזויוי ער שיידט זיך ארוים פונ'ם וויין אויף עפעם, איז ער שוין אסור אלס שרץ על הארץ פרעגט די גמרא אי הכי במנא נמי, דילמא פריש לדפנא דמנא והדר נפיל למנא? אויב אזוי איז דאד דאסזעלבע צו באזארגען אויך אין א כלי, דאס טאמער וועט ער זיך אווקשיידען פונ'ם געטראנק אויפ'ן וועלטל פון דער כלי אוז נאכהער צוריק פאלען? ענטפערט די גמרא התם היינו רביתיה, דארט איז דער כלי איז דאד זיין ענטשטעהונג וואו ער וואקסט אוים, היסט ער ווי ניט ארויסגעשיידט, פרעגט די גמרא ומנא תימרא? דתניא מנין לרבות בורות שיחין ומערות ששוחה ושותה מהן ואינו נמנע? תלמוד לומר תאכלו מכל אשר במים, אוז פונוואנעז דרינגסטו דאס? דעז מיר האבען נעלערנט פונוואנעז קענעז מיר מרבה זיין בורות שיחין אוז מערות, דאס מען מעג זיך ארונטער

יקא מני דקתני תולעת שבעיקרי זימים וכו׳ אתקוק כיס ובציעו כתמהל ורי״ש לתן הלכה כשמואל שהתולעת שבעיקרי זימים היא תולעת קשות שבמוהל ולמאי דס״ל לעיל בפיקרן (ד׳ כח ב) ס״ת ונדרש הוא הדין לתולעת שבעיקרי זימים שהיא תולעת קשות שבמוהל ובחניא לקמיה הכי תניא דכלה בבני מרכיבי יכמי אבי אף ע״פ שהם עושה כלן דיוק וגן הבריאה דלא כשמואל היינו לבהמה לבד כשמואל גופי ס לישב ולפרש דתולעת שבעיקרי זימים היינו שבזים שבתוך מוכרין בעיקרן וניהו תפי׳ לשמואל לן לאקוק לתוכן פולין שקורין פוטיאס בלעז ומינהי בקורין שלוור׳ כשמוללין נתוכן כגון זימים ובתחלת טוליות של יחמורי הלביפה ובתחלת ענפתן וכשמוללין הלביפה כשלריס מיחמוין החזיס לן לאוכלן ולא מתקרי ושוס בקרן השוקן על החרן כל זגן בלא ליחמה וגם בקוב׳ פיס לעיל גבי קשות שהתולעת בתוך הקשות כיון דמוללת התולעת בתוך הקשות והיא מוחזרת בקרקע הוית כמוללת על גבי קרקע :

קוקיאני לקרי · פי׳ הקונטרס טולענט שבכבד ושבגיה׳ וקשה לר״ת דלעילדלמא דשרי מקרי ליה ונבריית דשקיץ דומת נפלתם מקלקל לרפוס דקר׳ שבמהוה לף על גב דמיעה קל גדיל הלא לאוקר כי ס״ת דשרים לי׳ הכל והכ דאוקר כי ס״ס עיל ליה בתוקי לשכחן בדגים כי הלי נוהג בפ׳ הנזכר לת הפניה (דף עב :) דאוקר דשה בר בר חכם מזוקי הכוח כיוכל דיתכ׳ ומיל ליה טוכל בתוקי׳ :

לרבות דקר׳ שבמהוה · ות״ת ומיפוק ליה דל כי ורידי דהוה לפוקמי בהמה ועוף ה דמיות יוכה דאקרי׳ · וגשוס דאקרי׳ לה בפרקה ולה בפרקות ול״ל דשאני שיבר ושוס דנקרא דשכל בהמה לישחרי ולית ליה לוגערי הלא הכל דאוקר פרקות דנקרא דשכל בהמה כתיב פרקה לשל דשים שבהמה בגרלין ון הכשר עלוות ומיי לאוקר דאקרי׳ בכשר ולא דמי לאוקר ון הטמול וון הכליות דאתם לוכל אחרון ולקרי לקמן קט׳ ן ולאותה שבעיה ולא אקרי׳ אשל הכל לא נאכר דבר :

הדרן עלך אלו טריפות

באביה אסורה משום °הישרן השורן על הארץ לימא מסייע ליה דתני הדא על הארץ להוציא את הזיזין שבעדשים ואת היתושים שבכליסים ותולעת שבתמרים ושבגרוגרות ותניא אידך כל השרץהשורן על הארץ לרבות תולעת שבעיקרי זיתים ושבעקרי נפנים מאי לאו אידי ואידי בפירא והא באביה והא שלא באביה לא אידי ואידי באביה ולא קשיא הא בפירא באילנא גופא דיקא נמי דקתני תולעת שבעיקרי זתים ושבעקרי נפנישמע מינה בעי רב יוסף פרשה ומתה מהו מקצתה מהו לאייר העולם מהו °תיקו בעי רב אשי לגב תמרה מהו לגב נרעיתא מהו מתמרה לתמרה מהו °תיקו אמר רב ששת בריה דרב אידי קוקיאני אסידי מאי טעמא מעלמא אתו אתו מתקיף לה רב אשי אי מעלמא אתו לישתכחו דרך בית הדייע אכא דאמרי אמר רב ששא בריה דרב אידי קוקיאני שרו מאי טעמא נבלי אמר רב אשי פשיטא דאי מעלמא לא אתו לישתכחו דרך בית קריעי והלכתא לקוקיאני אסידי מ״ט מינפנים ועיילי ליה באוסיה °תולעים ·דדני דבשרא אסידי דכוורי שריין אמר לה רבינא לאימיה אבלע לי ואנא אכול אמר ליה רב משרישא בריה דרב אחא לרבינא מאי שנא מהא דתניא °ואת נבלתם תשקצו לרבות את הדרס שבבהמה אמר ליה הכי השתא בהמה בשחיטה הוא דמשתרי והני מדלא קא מהני להו שחיט באיסוריהו קיימן אבל דגים באיסוריהו קיימן אבל דגים באיסורייהו קיימן אבל דגים באיסורייהו קיימן באיסוריהו קיימן אבל דגים באיסורייהו קיימן בעלמא מישתרי והני כי קא גבלן בהיתרא קא גבלן תנו רבנן °הולך על גחון זה נחש כל לרבות השילשול על ארבע זה עקרב כל הולך לשילשול על ארבע זה עקרב כל הולך לרבות את החפושית ואת הדומ׳ לחיפושית מרבה רגלים זה נדל עד כל לרבות את הדומה ואת הדומה לדומה תניא רבי יוסי בן דורמסקית אומר °ליתן דג טהור הוא שנאמר °נאוה אפיקי מגנים °התתיו

הדרן עלך אלו טריפות

חיודי חרש אפיקי מגנים אלו קשקשים שבו תהתיו חדודי חרש אלו סנפירין שבזנב :

ו וכל הבהמה מהבלו נפקא לן מקרא דכתיב קרי׳ : שישול : תוספת הכוכה כמהם הן והן המגולין בחפשת חפושית · לישקר״פוטן : גדל · עלה כגלים קורין לי׳ . דג טהור הוא · בהמי ים לי כעפיר וקשקשת כדמפרש : אפיקי מגנים · מקורי׳ חזק מגנים · אלו קשקשים · הקבועים והמוין׳ם בי בזנותם . תתהיו חדודי חרש · חדודים של חרבים : אלו סנפירים · מהדורי׳ וגומכן כמקבלן ובכן הוא נוקב לת הנוים בחיזן בלא שכבותו בפרישתו ושמוטיה דקרא לפון ״יוכי מהתיו חדודי חרש כוקיוו׳ו והרוי כוקב

בויגען און טרינקען פון זיי, און ניט צוריקהאלטען זיך דאס טאמער וועט ער מיטטרינקען אויך וועלם? אויפדעם זאגט דער פסוק תאכלו מכל אשר במים ווי שוין אויבען באשייד, איז דאך די קשיא וליחוש דילמא פריש לדפנא והדר נפיל? אלא הייגו רביתיה, הכא נמי הייגו רביתיה, זאל מען באזארגען דאס טאמער האט זיך א וואלם צרויסגעשיידט פונ'ם וואסער אויפ'ן ברעג ארויף און נאכהער צוריק אריין אין וואסער? אלא מוזטו דאך זאגען דאס דארט איז זיין שטאם, אזוי אויך דא ביי דער כלי איז ניט צו באזארגען, אמר ליה רב חסדא לרב הונא תניא דמסייע לך כל השרץ השורץ על הארץ לרבות יבחושין שסיננן, טעמא דסיננן, הא לאו סיננן שרי, האט רב חסדא געזאגט צו רב הונא מיר האבען געלערנט א ברייתא וואס וועט זיין א הילף צו דיר, דער פסוק זאגט יעדער שרץ וואס ווידמעט און קריכט אויף דער ערד מיינעדיג יעדעם וועלמעל, קומט דער כל מרבה זיין די וועלמלאך וואס מען האט אוועק־געזיגען פון דער משקה, דאס כאטש וועלנד אויפהאלטען זיך איז דער משקה זענען זיי געווען מותר, יעצט אוועקשיידענדיג זיך וועלען זיי אסור צוליב השורץ על הארץ, גוט וואס ער האט זיי אוועקגעזיגען, זענען זיי געווארען אסור, אבער וועו ניט אוועקגעזיגען ואלטען זיי מותר זיין, כאטש זיי קריכען צו מאהל אויך ארויף אויפ'ן וועלטעל פון דער כלי, אמר שמואל קישות שהתליעה (דף ס"ז ע"ב) באביה אסורה משום השרץ השורץ על הארץ שמואל האט געזאגט אויב די אינעווייניג ביי די פרוכטען וואו די קערלאך זיינען,וועלם וועלמדיג, נאר אלם באהאפטען צו דער ערד, איז דער וואלם אסור צוליב השרץ השורץ על הארץ, ווייל צוליב דעם בוים וואס איז באהאפטען צו דער ערד, איז גלייך ווי דער וואלם זאל קריכען אויף דער ערד, זאגט די גמרא לימא מסייע ליה דתני חדא על הארץ להוציא את הזיזין שבעדשים ואת היתושים שבכליסין ותולעת שבתמרים ושבגרוגרות פיללייכט וועלען מיר זאגען דאס די זאך וויטער וועט באווייזען ווי שמואל, דען איין ברייתא האט געלערנט, דער פסוק זאגט על הארץ ביים שרץ, קומט עס ממעט צו זיין די וועלם אין ארבעם וואס היסען זיזין, און די יתושין וואס זענען אין די כליסין (אווינע ארבעם) אוז וועלם אין טייטלעו אוז אין פייגען, דאס זיי זענען ניט אסור, ווייל עם היסט ניט אויף דער ערד, ותניא אידך כל השרץ השורץ על הארץ לרבות תולעת שבעקרי זיתים ושבעקרי נפנים, אוז אין אנדערע ברייתא איז געלערנט פון דעם פסוק וואס זאגט אויך כל, אז עס קומט מרבה זיין דאס אויך די וועלם פון די אויבירטען אוז ווייגטרויבען זענען אסור, מאי לאו אידי ואידי בפירא, והא באביה והא שלא באביה? מיינסטו דען ניט, דאס ביידע ברייתות שמועסען וועגען וועלם אין די פרוכטען אליין, ניט מעהר די ברייתא וואס זאגט בעקרי שמועסט וועו זיי זענען נאר באהאפטען אין עקר בוים, אזויוויי שמואל זאגט, דאס זיי היסען גלייך ווי זיי זאלען קריכען אויף דער ערד, ענטפערט די גמרא לא נייז איד מוז ניט זאגען אזוי, איד קען אפילו זאגען, אידי ואידי באביה, ולא קשיא הא בפירא, הא באילנא גופא,

ביידע ברייתות שמועסען נאר אלס באהאפטען צום בוים, אזי וואָרום איז איין ברייתא מתיר? עס איז ניט שוועד, די ברייתא וואָס איז מתיר שמועסט וואו די וועדם זענען אין דער פרי און די ברייתא וואָס אסור'ט שמועסט וואו די וועדם זענען אין בוים אליין, דיקא נמי דקתני תולעת שבעקרי זיתים ושבעקרי גפנים שמע מינה, דו קענסט דיר אויך דרייגגען פון לשון דען ער לערנט דעם לשון עקרי וואָס מיינט דעם בוים אליין, און עס איז מעהר סברה, ווי איך זאל זאגען די פרוכט פון עיקר בוים, איז גוט געדרונגען, בעי רב יוסף פרשה ומתה מהו, מקצתה מהו, לאויר העולם מהו? תיקו, האט רב יוסף געפרעגט אויב דער וואָרם איז אפגעשיידט געוואָרען פונ'ם פרוכט און באלד געשטאָרבען בעפאָר גרייכענדיג צו דער ערד, צו איז ער אסור, צי מיינט שרץ ביז זי קריכט אויף דער ערד, צי איז געגוג וועז זי רודערט זיך וועז אפילו נאָר אין דער לופט? און אויב דו וועסט זאגען אז עס איז געגוג וועז זי רודערט זיך, וועל איך דיר פרעגען אויב זי איז ארוים נאָר טיילוויז פונ'ם פרוכט צי זי איז אסור ווי גלייך זי וואלט אינגאנצען ארוים, צי ניט, און אויב דו וועסט זאגען אז ניט, וועל איך דיר פרעגען אויב זי איז ארוים אינגאנצען צו דער לופט אוז זי איז דאד ראוי צו רודערן, אוז א מענש האט איהר אריינגעכאפט אין מויל, ווי איז דער דין? בלייבט די פראגע שטעהן, בעי רב אשי לגג תמרה מהו לגג גרעינתה מהו, מתמרה לתמרה מהו? תיקו, רב אשי האט געפרעגט אויב דער וואָרם איז ארוים פון אינעווייניג טייטעל אוז ארויף אויף איהר ווי איז דער דין, צי הייסט דאס נאר אין פלאץ וואו זי איז ערצויגען, אוז עס הייסט ניט אפגעשיידט, צי עס הייסט יא אפגעשיידט, אוז אויב דו וועסט זאגען אז עס הייסט ווי אפגעשיידט, וועל איך דיר פרעגען אויב א האלבע פרוכט איז אפגעפוילט ביז מען זעהט ארוים די קעהר, אוז דער וואָרם דרעהט זיך אויף דער קערנדל, ווי איז דער דין? אוז אויב דו וועסט זאגען דאס אויפ''ן טייטעל איז גלייך וואו זי איז ערצויגען אוז עס הייסט ניט ווי איז דער דין? בלייבט די פראגע שטעהן, אמר רב ששת בריה דרב אידי קוקיאני אסירי, מאי טעמא? מעלמא אתו, רב ששת דער זוהן פון רב אידי האט געזאגט דאס די וואָרם אונטער'ן נאמען קאקואני, וואס מען גענפינט אויף דער לעבער אדער לונג פון דער בהמה, זענען אסור, וואס איז די סברה? וויל זיי קומען פון דרויסען, ניט זיי זענען געוואקסען פון די ארגאנען אין דער בהמה, מתקיף לה רב אשי אי מעלמא אתו לשתכחו דרך בית הריעי? האט רב אשי א קשיא געפרעגט אויב זיי קומען פון דרויסען, דאַרפען זיי דאד זיך גענפינען מיט'ן אויסגאנג פון דער בהמה ניט אויף דער לעבער אדער לונג? איכא דאמרי אמר רב שישא בריה דרב אידא קוקיאני שרו מאי טעמא? מיניה גבלי, טיל זאגען אזוי האט רב שישא זעזאגט דאס קוקיאני זענען מותר, וואָרום? וויל זיי וועדען דאָרט פון דער בהמה אמר רב אשי פשיטא, דאי מעלמא קא אתו לישתכחי דרך בית הריעי אויף דעם האט רב אשי גענאגט אז עס איז א נעווים אזוי, וואָרים

איד זאל זאגען דאס די בהמה עסט זיי אריין, וואלטען זיי זיך גערארפט
געפונען מיט'ן אויסגאנג, והלכתא קוקיאני אסירי, מאי טעמא? מינם
ניים ועיילי ליה באיסיוה תולעים, און די הלכה איז דאס קוקיאני
זענען אסור, ווייל זיי זענען יא פון דרויסען, דען וועו די בהמה שלאפט
קריכען די וועדמלאד דורכ'ן נאז צו די אינזויטיגע ארגאנען, דרני דבשרא
אסירי, דכוורא שריין, אמר לה רבינא לאימיה אבלע לי ואנא איכול,
די וועדם מיט'ן נאמען דרני וואס איז צווישען דער פעל און פלייש זענען
אסור, און פון פיש זענען מותר, האט רבינא געזאגט צו זיין מוטער מיש
אוים די וועדם מיט'ן פיש איד זאל זיך ניט דארפען מיאוסען דערפון
וועל איך עסען וויל זיי זענען מותר, אמר ליה רב משרשיא ברוה דרב
אחא לרבינא מאי שנא מהא דתניא ואת פבלתם תשקצו לרבות
את הדרנים שבבהמה? האט רב משרשיא דער זוהן פון רב אחא געזאגט
צו רבינא וואדום זאל דאס אנדערש זיין פון דעם וואס מיר האבען
געלערנט דער פסוק זאגט, און זייער נבלה זאלט איהר פאר אומווירדיגען,
עם וואלט דאך דארפען שטעהן זייער פלייש זאלט איהר פאראומווירדיגען,
דעו וואו געפינט איהר אז אונטערשייד ביי וועדם צווישען פלייש און
נבלה, צי דעו געהט ביי זיי אן שחיטה מיט נבלה, דאס קומט מרבה
זיין די דרנים ביי א בהמה, דארף דאך זיין ביי פיש דאסועלבע? אמר ליה הכי
השתא בהמה בשחיטה הוא דמישתרא, והני מדלא קא מהני להו
שחיטה, באיסורייהו קיימן, אבל דגים באסיפה בעלמא מישתרי,
האט ער איהם געענטפערט וואס א גלייכונג איז דאס, די בהמה וועדט
דאך מותר דורך שחיטה, און די וועדם אזויווי עם העלפט ניט ביי זיי קיין
שחיטה, אלס אן אנדער מין, בלייבען זיי ביים זעלבען איסור, אבער
פיש וועדען דאך מותר בלויז מיט'ן ארויסהויבען פון וואסער, והני כי
קא גבלן בהיתרא קא גבלן, און די וועדם זענען דאך געוואדען נאך
אלס היתר, וועדען זיי ניט ווידער אסור, אבער פון טמא פיש זענען
זיי אסור, אזוי אויך די וועדם ביי א בהמה וואס מאכען זיך פון איהר
זענען אסור, תנו רבנן הולך על גחון זה נחש, כל לרבות השילשול ואת
הדומה לשילשול, די רבנן האבען געלערנט דער פסוק זאגט כל הולך
על גחון, דאס איז געמיינט א שלאנג וואס רוקט זיך אויף בויד, כל
אלע מיינט דאך עפעס מעהר, קומט עס מרבה זיין די וועדם אהן פים
און דערגלייכען, על ארבע זה עקרב, כל הולך לרבות את החיפושית
ואת הדומה לחיפושית, דער פסוק זאגט אויף פיער איז עס געמיינט אז
עקדיש, כל הולך קומט מרבה זיין די חיפושית און נאך אזא סארט וועדם
ווי זי, מרבה רגלים זה נדל עד כל לרבות את הדומה ואת הדומה
לדומה, דער פסוק זאגט עד כל מרבה רגלים, ביז אלע מיט מעהרערע פים,
דאס איז געמיינט דעם נדל און כל איז מרבה אזא עהנליכקייט גלייך
צו איהם און א גלייכען צום גלייכען, תניא ר' יוסי בן דורמסקית אומר
לויתן דג טהור הוא שנאמר גאוה אפיקי מגנים תחתיו חדידי חרש,
אפיקי מגנים אלו קשקשים שבו, תחתיו חדודי חרש אלו סנפירין
שפורח בהו, מיר האבען געלערנט ר' יוסי בן דורמסקית זאגט דאס דער

לויתן איז א כשר'ער פיש, דען דער פסוק זאגט דאס שטאלץ זענען זיינע שטארקע באשיצער דאס איז געמיינט אויף זיינע שיפען וואס באשיצען איהם, און אונטער איהם זענען די שארפע פליספעדערן ווי די הארטסטע שארבענס, מיט וועלכע ער טוט שווימען.

הדרן עלך אלו טריפות

בהמה המקשה לילד ונמצא מחשש החזירה קיסם מחשה פ' תר באכילה ונגמר ופרס מלן נמור: היו בידיד יתי לה ונבינת ליה שמתה הנו ונרוך מחשה בעלמו חם מנולת ח' וחם מנולת מנת תרי הוה כנגלה. החוך מעיבר שבמעי' והבית החתיכה בהוכה: מתחי בחתיכה כיליקי תורי אור בגמרת מכל בהמה החלבי: מן המחוור ומן הכליות: כל בהמה עלמה: אשר באכילה: והקן בניס שהימו בהמה לה הלכר בחתיכה לחכי נקט מחל וכליות הנוס דמידי דלא מיעיכ הוה: גמ' אבי עצמו אשר בהמה בחתיכה שנולת ונמלכלה קודם שיעיכ: ומניס בהמה קודם לכן: ובשר בשדה. כליעיר חין לנחלנמו דהיכו לחיוב בהמה זה הוה ליה מחלי לחתיכי בחתיכות ובין שלא תרי הוה כעדפה ילא החלבי וכל מי שהיה ילא בנין בשר קדשים שיצלו מני ויחלי קרת בקרה לן (ויקרא ד' יח ח'). לא אעיבר: והמחוירין דמיקום ד' לא תי כילוד. אפילו לא החזיר נמי: דיעיבר בקרה לן לחזיר ונהמה בהמה לוהה הלכלי ופסא: נועה נמי הייל דקלונרת ריפא תני ונפוס קיפא בבור לנחלה: בעיני ולר בית החי בחתי ולי לא רמי לחיות לה ונקרב לה הבא לחתיי ולעיולי פי בנים דכתיב (דברים כא) ולחנים תוכי ני בלבו דוה עליו ולד ולא שחיט בל קיימא בחין לב חבי דוה כל מוהו הבל ונפריון הבכור לנחלה: ומן הבא לחתיי בהמה זה הוה פוגר הית הית בחתי לחתיי בהרי זה פוגל לת הרחם נפל: בלא כלי חזכיו אע"פ שיצא ראשו הי והחזכו ויצא לחתי שפלי תכיו לית בילדת ונפקעתו ונלכיות בבור בל

בהמה המקשה לילד והוציא העובר את ידו והחזירו מותר באכילה, אבהמה וואם איז געגאנגען שוועהר צום געווינען ווערענד דער שחיטה, און דאם קינד האט ארויסדערלאנגט דעם פראנטספוס און איהם צוריק אריינגענומען נאד פאר דער שחיטה, איז עס מותר צו עסען צוליב דער מוטער, הוציא את ראשו אף על פי שהחזירו הרי זה כילוד, האט דאם קינד ארויסדערלאנגט זיין קאפ, חאטש איהם צוריקגענומען, האט עס דעם דין ווי געבוירען און עס דארף שחיטה אלס באזאנדער, חותך מעובר שבמעיה מותר באכילה, אויב ער האט אפגעשניטען א שטיק פונ'ם קינד אין די געדערים און עס דארט אזוי געלאזט, איז עס מותר צו עסען נאד דער שחיטה פון דער מוטער די גמרא לערנט עס ארוים, מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה אויב ער האט אפגעשניטען פון דער מילץ אדער נירען און עס דארט אזוי געלאזט, חאטש די זאד איז ניט קיין טרפה, איז זי פונדעסטוועגען אסור צו עסען, ווייל די שטיק הייסט אפגעשניטען פון אלעבענדע זאד וואם איז איבר מן החי, זה הכלל דבר שגופה אסור, ושאינה גופה מותר, דאם איז א כלל אזוי, די זאד וואם איז דער קערפער פון דער בהמה און ער האט אפגעשניטען ביים לעבען, איז אסור, די זאד וואם איז ניט פונ'ם קערפער אליין נאר פון דער קאלב אינענוועניג איז מותר דורד דער שחיטה פון דער מוטער, נמ' אמר רבי יהודה אמר רב ואבר עצמו אסור מאי טעמא? דאמר קרא ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר, רב יהודה האט געזאגט אין נאמען פון רב, דאם דער גליד אליין וועלכען דער קאלב האט ארויסדערלאנגט און צוריקגענומען, איז פונ-דעסטוועגען אסור, וואס ארום? דען דער פסוק זאגט, דאם פלייש אין פעלד וואם איז א טרפה זאלט איהר ניט עסען, טייטש איך, דאם אזויווי די פלייש איז ארוים אויסער זיין פלאץ ווערט עס אסור, עטליכע דרשות זענען נענומען פון דעם פסוק, און מען מוז זיי פארטייטשען, דער וואס טרפה איז טייטש פארצוקטע פון ארויב היה דורך איהרע נעגעל, וואו זי קען מעהר ניט לעבען, פון אזא קלאפ איז זי אויך טרפה וועז דאם פאסירט, אפילו דורך ניט קיין חיה, דען וואם איז דער אונטערשייד פון וועלכער זאד די בהמה שטארבט, פונדאנעט נעמט זיך וואם די חכמים האבען מקבל געווען די אלע מיני טרפות, דא איז דער ווארצעל פאר דער קבלה מסיני, דען אויף קבלה אליין פארלאזט זיך ניט די תורה, דאם וואם דער פסוק זאגט בשדה, קען מען ניט מיינען דאם נאר אין פעלד איז אסור א טרפה און אין הויז ניט, דען וועלכע סברה גיט דאם מיט, צו זאגען אזוינ'ס, דער פסוק ברינגט דאך נאד טרפה אין אנדערע פלעצער אהן דעם ווארט בשדה, נאר מוז זיין דאם דער פסוק כאפט אן בשדה לויט'ן שטייגער ווי עס פאסירט, דאם אין פעלד איז דער שטייגער בהמות זאלען ווערען באפאלען פון חיות וועלכע פארצוקען זיי דארט, פונדעסטוועגען איז דער ווארט ובשר דא איבריג דען עס האט געדארפט שטעהן וטרפה בשדה לא תאכלו? פונדעם נעמען ארוים די חכמים, דאם דער פסוק נעמט אויך ארום, וועגען פלייש פון אלעבענדע זאד, און דער פסוק טייטשט זיך אזוי, דאם

אויך פארציקט פליוש, דהיינו וואו ער האט ניט פארציקט די גאנצע בהמה, נאר ער האט ארויסגעריסען א שטיק פליוש פון דער בהמה, זאלט איהר ניט עסען, דען דער נאמען בשר נעמט אויך ארום א טייל פליוש פון דער בהמה, אזוי איז מבואר אויך אין רמב"ם דאס אז אפ־ געשניטענע שטיק פליוש פון אלעבענדע בהמה איז די טרפה אליין, יעצט וועגען אונזערע דרשה דא, עם האט געדארפט שטעהן ובשר טרפה בשדה, דען דער וואס טרפה שטעלט דאך פאר דעם וואס בשר, קומט ער צו שטעהן באלד נאך איהם אוז ערשט שפעטער דער וואס בשדה, פונדעם דרינגען זיך די חכמים, דאס בשדה איז נאהענט צו ובשר צו פארשטעלען איהם, דאס אויב דער בשר איז געפונען איז פעלה, מיינענדיג אויסענוועניג, דען שדה איז דער געגענוואס צו בית אוז מחיצה, ניט צווישען וועגר נאר אין פרייען פעלד, דאס נעמט ארום יעדע פליוש וואס איז ארוים פון פארמאכטען פלאץ, ווי א שטייגער בשר קדשי קדשים איז ארוים אויסער דער עזרה אדער גרינגערע קדשים זענען ארוים אויסער דער מויר, אדער דער קרבן פסח איז ארוים אויסער דער קאמפאניע וועלכע זענען געצעהלט צו עסען איהם, אדער דער עובר איז דער בהמה האט ארויסדערלאנגט זיין האנד, פאר די אלע קומט מלקות אויב מען עסט זיי, זאגט די גמרא תנן איד וועל דיך א קשיא פרעגען פון דער משנה, בהמה המקשה לילד די משנה זאגט דאס ארויסדערלאנגענדיג דעם אבר אוז צוריקגעגענומען איהם איז מותר צו עסען, וואס, איז דען ניט געמיינט אויפ'ן אבר. זעהסט דאך גוט, דאס מען מעג יא עסען דעם אבר, איז דאך א קשיא אויף רב? ענטפערט די גמרא לא ניין, אעובר אויפ'ן קינד, פרעגט די גמרא אי אעובר, מאי אירויא החזירו, אפילו לא החזירו נמי? אויב עם באציהט זיך אויפ"ן קינד, איז דאך די קשיא וואס כאפט ער אן דעם באדינג, אז ער האט איהם צוריקגענומען, אפילו וועז ער נעמט דעם אבר ניט צוריק, איז דאך אויך דער גאנצער קאלב מותר צום עסען? ענטפערט די גמרא הוא הדין אף על גב דלא החזירו, ואיידי דקא בעי מיתנא סיפא הוציא את ראשו אף על פי שהחזירו הרי זה כילוד, עס איז טאקע דערוועלבער דין אפילו וועז ער נעמט איהם ניט צוריק, נאר ווייל ער ווייל דאך לערנען אין דער סיפא וואו ער האט ארויסדערלאנגט דעם קאפ, אפילו צוריקנעמענדיג איהם, הייסט ער אויך ווי שוין געבוירען אוז ער ווערט ניט מותר דורך דער מוטער'ס שחיטה, תנא נמי רישא החזירו, דעריבער לערנט ער אויך שוין אין דער רישא דעם וואס החזירו, פרעגט די גמרא וסיפא מאי קא משמע לן? אוז די סיפא וואס לאזט מיך הערען? דכיון דיצא ראשו הויא לה לידה, ער לאזט מיך הערען, דאס וויבאלד דער קאפ געהט ארוים הייסט עס שוין א געבורט, פרעגט די גמרא תנינא מיר האבען דאך שוין דאס געלערנט אין א ברייתא? איזהו בכור לנחלה ואינו בכור לכהנים? וועלכער הייסט דאס א בכור צו נעמען א טאפעלט חלק אין דער ירושה, אוז ער זאל ניט הייסען קיין בכור געגען פדיון הבן פאר די כהנים? הבא אחר נפלים, דער וואס וועט געבוירען נאך אן אונצייטיג קינד, אף על פי שיצא ראשו חי או בן תשעה שיצא ראשו מת, כאטש

דער אונצייטיג קינד איז ארויס מיט'ן קאפ לעבענדיג, אדער א צייטיג קינד פון ניין מאנאטען איז ארויס מיט'ן קאפ אלס טויט, הייסט אלץ דער נאר זיי געבוירען קינד א בכור צו ירושה, אבער ניט קיין בכור צו דארפען אויסלייזען איהם פון א כהן. טעמא דראשו מת, הא ראשו חי הבא אחריו בכור לנחלה נמי לא הוי, גוט וואס דער צייטיג קינד איז ארויס מיט'ן קאפ אלס טויט, גיט ער א געלעגנהייט דעם צוקונפטיגען נאר זיר צו זיין א בכור לנחלה. אבער ארויסשטארענדיג דעם קאפ אלס לעבענדיג, איז דער צוקונפטיגער קיין בכור לנחלה אויך ניט. זעהסט דאך גוט, דאס מיט בלויז ארויסדערלאנגען דעם קאפ הייסט שוין געבוירען. האבען מיר דאך שוין דאס געלערנט איז א ברייתא? וכי תימא אשמעינן באדם וקא משמע לן בבהמה? אי וועסטו אפשר זאגען דאס די ברייתא לאזט אונז הערען ביי א מענש אוז די משנה דא לאזט הערען ביי א בהמה? דאדם מבהמה לא יליף דאין פרוזדור לבהמה, ובהמה מאדם לא יליפא דחשוב פרצוף פנים דידיה? וויי"ל א מענש פון א בהמה קען מען ניט אפלערנען, דען א בהמה האט ניט קיין פלאץ ווי א פארהויז פאר'ן ארויסגאנג פון קינד, דען באלד ביים רחם איז די פארבינדונג איז אזויווי ער שטארט ארויס זיין קאפ איז גליד ווי געבוירען, אבער ביי א מענש איז פון פארבינדונג ביז צום רחם ווי א פארהויז, איז דעריבער מיט'ן בלויז ארויסשטארען דעם קאפ ניט אזוי ווי דער געבורט, דען די ענגשאפט פון קאריידאר קען נאר פאראורזאכען דאס צוריקנעמען דעם קאפ, דעריבער מוז די ברייתא מיר לאזען הערען אויך ביי א מענש, דאס דער בלויזער קאפ הייסט שוין א געבורט. און א בהמה פון א מענש קען מען אויך ניט אפלערנען וויי"ל דער געזיכט פון א מענש איז חשוב און הויפטזעכליך, איז ער גליך ווי אינגאנצען געבוירען, אבער ביי א בהמה וואלט מען ניט וויסען, מוז די היגע משנה דאס לאזען הערען? הא נמי תנינא האבען מיר דאך דאס אויך געלערנט וויטער איז א משנה. שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה, כסימן וולד באשה כך סימן וולד בבהמה, דאס אויב די שליא וואו דאס קינד ליגט— איז טיילווייז ארויס דורכ'ן רחם, איז זי אסור אינגאנצין מיט'ן אינגאנצען וועניג, וויי"ל עס איז צו באזארגען דאס דער קאפ איז געווען ארויסגעשטארט, דען א שליא איז א סימן פונ'ם קינד ווי ביי א פרוי אזוי ביי א בהמה, הייסט עס שוין ווי א געבורט, איז עס דאך שוין געלערנט, איז דאך די קשיא וואס דארף די היגע משנה לערנען ביי דער סיפא פון ראשו דאס אפילו החזירו פאר דער שחיטה, איז אויך אסור צו עסען? אי אמרת בשלמא החזירו דרישא דוקא, תנא סיפא אטו רישא, אלא אי אמרת לא דרישא דוקא, ולא דסיפא דוקא למה ליה למיתניה כלל? אנדערש וועז די וואלסט זאגען, דאס דער ווארט החזירו ביי דער רישא איז נויטיג, צו ערלויבען דעם גליד, קען איד זאגען, דאס ער לערנט אויך החזירו ביי דער סיפא צוליב דער רישא חאטש ער איז ניט נויטיג, אבער אז דו וועסט זאגען, דאס ניט ביי דער רישא איז ער נויטיג און ניט ביי דער סיפא איז ער נויטיג, צו וואס דארף ער דעם החזירו אינגאנצען לערנען? ענטפערט די גמרא לא ניין, איך זאג טאקע וויטער אז דעם גליד טאר מען

ואליבא דר' שמעון אבל לרבנן דתרי גמל שנוי פרס לפי שהשה לא נברא אלא לדמים ולכך נקט בשה ולא בטלה דר"ש ולרבנן לעולם יכול לומר דרבנן אמרי לכך נקט בשה לפי שהוא מצוי יותר מן הגמל ולכך נקט בשה דהשתא לתנא קמא דמתני' דאמר אין שחיטתו מטהרתו לא הוי שחיטה כלל ואפילו לר"ש דאמר שחיטתו מטהרתו לא הוי שחיטה אלא לענין שיהא בשר בשר ולא יהא נבלה אבל לענין שיהא מטהר את הכלי לא הוי שחיטה כלל ולכך נקט בשה לפי שהוא מצוי יותר מן הגמל ולכך נקט בשה דהשתא לתנא קמא דמתני' דאמר אין שחיטתו מטהרתו

ניט עסען, און לעולם אעובר, דאס וואס די משנה זאגט אז עס איז מותר צו עסען, באציהט זי זיך אויפ'ן גאנצען קאלב ניט אויפ'ן גליד, אי וואס איז געדארפט צו זאגען החזירו אויב דער גליד איז זא־ווי־זא אסור? וכדרב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך, הכא נמי לא נצרכה אלא למקום חתך, נאר ער איז געדארפט אזוי ווי ר' נחמן בר יצחק זאגט ביי אזא געגענשטאנד ווייטער, דאס עס איז ניט געדארפט צולאזען הערען, נאר פאר דעם פלאץ וואו מען דארף אראפשניידען דעם גליד, אזוי אויך דא, אז ער האט ניט צוריקגענומען דעם גליד מוז מען אפשניידען איהם אביסעל ווייטער, וויל דער פלאץ פון שניט נעבען רחם וואס קוקט ארויס איז אויך אסור, אבער אז ער האט איהם יא צוריקגענומען, דארף מען מעהר ניט אוועקשניידען ווי דעם טייל וואס איז טאקע געווען ארויס, ניט מעהר, דען די רעשט ווערט מותר דורך דער שחיטה פון דער מוטער, און פון ובשר בשדה איז מעהר ניט אסור ווי דער טייל וואס איז געווען ארויס, זאגט די גמרא תא שמע איך וועל דיר א קשיא פרעגען, מיר האבען געלערנט בהמה המקשה לילד הוציא עובר את ידו והחזירה ואחר כך שחט את אמו מותר באכילה, די בהמה וואס איז געגאנגען שווער צום געבורט און די קאלב האט ארויסדערלאנגט זיין האנד און איהם צוריק־נענומען, און דער נאר האט ער געשאכטעט די מוטער, איז ערלויבט צו עסען, שחט את אמו ואחר כך החזירה אסור באכילה, האט ער געשאכטעט זיין מוטער און ערשט דערנאך האט דער קאלב די האנד צוריקגענומען, איז אסור צו עסען, הוציא את ידו וחתכו ואחר כך שחט את אמו שבחוץ טמא ואסור ושבפנים טהור ומותר, האט ער ארויסדערלאנגט זיין האנד, און ער האט איהר אפגעשניטען און דערנאך האט ער געשאכטעט די מוטער, איז דער דין דער טייל פון אויסענוועניג איז טמא ווי נבלה, און עס איז ניט געדארפט צו זאגען, מיינענדיג דאס זיכער ער איז אסור צו עסען, און דער טייל פון אינענוועניג איז ריין פון נבלה און מותר צו עסען, שחט את אמו ואחר כך החתכו (דף סח ע"ב) אז ער האט געשאכטעט זיין מוטער און ערשט דערנאך האט ער ארונטערגעשניטען די האנד איז דער דין הבשר מגע נבלה דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים מגע טרפה שחיטה, די פלייש איז טמא באירענדיג א נבלה אזוי האלט ר' מאיר, און די חכמים זאגען די באירונג איז נאר פון א טרפה שחיטה, און כאטש זי איז ניט מותר געווארען צו עסען, אבער געריניגט פון אלם נבלה איז דער גליד פונדעסטוועגען יא געווארען,נאר אלם טרפה שחיטה זאגט די גמרא ווייטער איז מטמא קדשים מדרבנן, קתני מיהא רישא הוציא עובר את ידו והחזירה ואחר כך שחט את אמו מותר באכילה, מאי? לאו אאבר? אלעגפאלם לערנט ער דאך די רישא, דאס אויב דער עובר האט ארויסדערלאנגט זיין האנד און איהר צוריקגענומען און נאכהער האט ער געשאכטעט די מוטער איז זי מותר צו עסען, וואס? מיינסטו דען ניט אז דאס באציהט זיך אויפ'ן גליד, זעהסטו דאך גוט דאס דער אבר איז מותר צו עסען? ענטפערט די גמרא לא ניין, אעובר, עם באציהט זיך אויפ'ן קאלב אינווענויג, פרענט די גמרא, אי אעובר, אימא סיפא שחט את אמו

ואחר כך החזירו אסור באכילה ואי עובר אמאי אסור? אויב עס באציהט זיך אויפ'ן עובר, זאג'זשע די סיפא או ער האט געשאכטען די מוטער און דערנאך האט דער עובר צוריקגענומען זיין האנד איז ער אסור צו עסען, און אויב עס זאל זיך באציהען אויפ'ן עובר, ווארום זאל ער זיין אסור? ענטפערט די גמרא כדאמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך הכא נמי למקום חתך, אזוויוי רב נחמן בר יצחק האט געזאגט דאס עס איז ניט געברויכט נאר פאר'ן פלאץ וואו דער שניט דארף זיין, אזוי אויך דא, דאס מען מוז דעם פלאץ אויך אועקשנייידען פון עובר וויל דער פלאץ האט שוין ניט געקענט מותר ווערען פון דער שחיטה, זעהענדיג דעם אויסענוועניג, ווערענד דער שחיטה. פרעגט די גמרא אינו? עס איז דאך ניט אזוי? והא כי אתא אבימי מבי חוזאי, אתא ואייתי מתניתא בידיה, פרסה החזיר אכול, פרסות החזיר אכול, מאי? לאו, החזיר פרסה אכול פרסה, לא החזיר פרסה אכול עובר? דען ווי אבימי איז געקומען פון חוזאי האט ער קומענדיג מיטגעברענגט א ברייתא ארויסגעלערנט פון א פסוק, כל בהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות מעלה גרה בבהמה יעדע בהמה מיט צוטיילטע קלואין און געשפאלטענע אויף צוויי קלואין און וואס איז מעלה גרה, אז זי געפינט זיך אין אן אנדערע בהמה, ארויסשטארענדיג איין פוס אדער צוויי פיס, נעמט זי איינעם צוריק מעגסטו עסען, נעמט זי ביידע צוריק מעגסטו עסען. דער פסוק איז איבריג, דען עס איז שוין בעפאר געזאגט גיווארען די סימנים, נאר ער קומט לאזען הערען, דאס זיי ווערען מותר מיט דער שחיטה פון דער מוטער, דער טייטש איז אזוי, יעדע בהמה מיט די סימנים זאלט איהר עסען און אזוי יעדע בהמה וואס געפינט זיך אין דער בהמה ווערען זיי געגעסען, עס כאפט אן דעם פרסה אלס צייכען פון וועלכען פסוק ער לערנט עס, וואס? מיינסטו דען ניט, אז דער פסוק מיינט אזוי, האט דער קאלב צוריקגענומען א פוס מעגסטו עסען דעם פוס, האט ער ניט צוריקגענומען קיין פוס מעגסטו בלויז עסען דעם עובר? זעהסט דאך גוט דאס די ערלויבניש צו עסען ביי צוריקנעמען באציהט אויפ'ן פוס? וואס דען זאגט רב אויבען דאס דער אבר איז אסור? פרעגט די גמרא באלד איבער, אי עובר מאי אירויא החזיר אפילו לא החזיר נמי? אויב דער פסוק מיינט צו לאזען הערען וועגען עובר,וואס כאפט די ברייתא אן החזיר, עס קאלב מעג מען דאך עסען אפילו וועו ער נעמט ניט צוריק דעם פוס? אמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך, עס איז ניט געדארפט צו לאזען הערען, נאר וועגען דעם שניט־פלאץ וואס קוקט ארויס פון רחם אפילו דעם פלאץ מעג מען אויך עסען, און אזוי מיינט די ברייתא צו זאגען, האט ער צוריק געגומען איין פרסה מעגסטו עסען דעם שניט־פלאץ פון איין פרסה, האט ער צוריק גענומען ביידע פיס מעגסטו עסען דעם שניט־פלאץ פון ביידע, ניט דארפעטדיג אועקשנייידען אביסעל מעהר, און ער לאזט הערען דאס אפילו דער פלאץ וואס קוקט ארויס פון רחם וועט אויך מותר דורך דער שחיטה פון זיין מוטער, פרעגט די גמרא והא תרי קראי קא

נסיב לה, מאי? לאו,חד לאבר וחד למקום חתך? די חכמים האבען דאך איינגעזעצט צו מתיר מאכען מיט דער מוטער'ס שחיטה צוויי פסוקים, איינעם דעם פסוק וואס מיר האבען ערשט געבראכט און נאך איין פסוק כל בהמה בבהמה וואס איז מרבה א שליל, א קעלבעל איז דער בהמה. וואס? מיינסטו דען ניט, אז איין פסוק באציטט זיך אויפ'ן אבר און דער צווייטער פסוק אויפ'ן מקום חתך, היינט זעהסט דאך גוט דאס דער עבר איז אויך מותר? (אי איך דארף דאך איין פסוק אויף דער גופא זאך דאס א שליל ווערט מותר? מיט דער מוטער'ס שחיטה? איז אבער פאראן נאך א פסוק אין שמיני כל מפרסת פרסת וכו' בבהמה, וואו עם שטעהט ניט בהמה בבהמה נאר בלויז בבהמה וואס איז מרבה די שליא, אין וועלכען דער קינד איז פארבונדען, איז דאך שוין געדרינגען דאס געווים די קאלב אליין ווערט מותר דורך דער מוטער.) ענטפערט די די גמרא, לא, ניין, חד למקום חתך וחד לקלוט במעי פרה, ואליבא דר' שמעון דאמר קלוט בן פרה אסור, איין פסוק קומט אויפ'ן מקום חתך, און איין פסוק מתיר צו מאכען אזא שליל וואס האט פארמאכטע קלואין אין די געדערים פון דער בהמה, דאס איז מרמז דער־וואורט פרסה א גאנצע פרסה אדער געשפאלטען אויף צוויי פרסות, און ער דארף מיר דאס לאזען הערען נאך ר' שמעון נאך וועלכער זאגט, דאס אזא בהמה מיט פארמאכטע קלואין געבוירען פון אקוה איז אסור, לאזט ער מיך הערען, דאס הני מילי היכא דיצא לאויר העולם, אבל במעי אמו שרי דאס די רייד פון ר' שמעון איז נאר וואו ער איז שוין ארויס אויף דער וועלט, אבער אין די געדערים פון דער מוטער איז ער יא מותר דורך דער מוטער, עולא אמר רבי יוחנן ואבר עצמו מותר, אמר ליה רב יהודה לעולא והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו אבר עצמו אסור? עולא האט געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן דאס דער גליד אליין איז מותר, האט רב יהודה געזאגט צו עולא, רב און שמואל האבען דאך ביידע געזאגט דאס דער אבר אליין איז אסור? אמר ליה מאן יהיב לן מעפרא דרב ושמואל ומלינן עיינין, האט ער צו איהם געזאגט ווער וואלט אונז געבען פון די ערד פון רב און שמואל און מיר וואלטען פון איהר אנפילען די אויגען, אזוי געליבט זענען זיי ביי אונז, אלא הכי אמר ר' יוחנן הכל היו בכלל בשר בשדה טרפה לא תאכלו, כשפרט לך הכתוב גבי חמאת שיצתה חוץ למחוצתה וחזרה, אסור, נאך אבער אזוי האט ר' יוחנן געזאגט, די אלע וועלכע האבען א גרעניץ וואו צו זיין, און זיי געהען ארויס אויסער'ן גרעניץ, זיינען זיי געווען איז כלל דעם פסוק, דאס ארויסגעהענדיג פון אנגעצייכענטען פלאץ, זענען זיי ווי א טרפה, וואס טארען ניט ווערען געעסען, נאר ווי דער פסוק האט אלס איסנאהם ארויסגעזאגט ביי חמאת פון ראש חודש, דאס וויבאלד זי איז ארויס אויסער'ן פלאץ, כאטש מען האט איהר צריקגענומען, איז זי אסור, איז דאך די קשיא וואס עפעס אלס אויסנאהם האט דער פסוק דאס געטוען ביים חמאת פון ראש חדש? איז וואהרשיינליך דאס, חמאת הוא, דפרט רחמנא בה, אבל כל מילי

כיון דהדור שרי, נאר ביי חטאת איז אזוי, לאזט אונז הערען דער דער פסוק, וויל די תורה האט געמאכט אז אויסנאהם, אבער אלע זאכען ווי אשטייגער דער אבר וואס האט ארויסגעשטארט פון דער בהמה, וויבאלד ער איז צוריק געגומען געווארען, איז מותר, זאגט די גמרא מיתבי בשר בשדה טרפה לא תאכלו, מאי תלמוד לומר? לפי שמצינו במעשר שני ובכורים שאף על פי שיצאו חוץ למחיצתן וחזרו, מותרין, יכול אף זה כן? תלמוד לומר טרפה, איך וועל דיר א קשיא פרעגען, דער פסוק זאגט, דאס אזא בשר וואס איז ארויס אויסער זיין מחיצה איז טרפה, וואס מיינט ער דערמיט? וויל מיר געפינען ביי מעשר שני און בכורים וועלכע דארפען ווערען געגעסען אין ירושלים, דאס כאטש זיי זענען ארויס אויסערן גרענץ, וויבאלד אבער מען האט זיי צוריק געגומען, זענען זיי מותר, וואלט איך דאך מיינען דאס ביי פליש איז אויך אזוי, דאס וויבאלד דער אבר ווערט צוריק געגומען איז ער מותר? דעריבער זאגט דער פסוק טרפה, דאס דער אבר ווערט דערפון אסור, פרעגט די גמרא מאי תלמידא? אמר רבה כטרפה, מה טרפה כיון שנטרפה שוב אין לה היתר, אף בשר כיון שיצא חוץ למחיצתו אין לו היתר. אבער אויף צוריק געגומען וויי אזוי איז געדרונגען פון דעם פסוק אז דער אבר איז אסור, פילייכט מיינט דער פסוק נאר אלס אויסזייט? האט רבה געזאגט דער פסוק מיינט צו זאגען דער אבר איז ווי א טרפה, פונקט ווי א טרפה וויבאלד זי איז געווארין א טרפה, האט זי מעהר קיין היתר ניט אזוי אויך דער גליד, תיובתא דעולא? תיובתא, איז דאך א קשיא אויף עולא, זעהסט דאך דאס דער גליד וויבאלד ער איז ארויס איז ער שוין אסור פאר אימער? בלייבט די קשיא שטעהן, אמר מר לפי שמצינו במעשר שני ובכורים, היכן מצינו? דכתיב לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך, בשעריך הוא דלא תיכול אבל יצאו חוץ למחיצתן וחזרו מותרין, אויבען האט דער האר געזאגט וויל מיר געפינען מעשר שני און בכורים (ערשט צייטיגע פרוכט), פרעגט די גמרא וואו געפינען מיר? דען דער פסוק זאגט דו קענסט ניט עסען אין דיין ארטשאפט די מעשר און די בכורים, נאר דו מוזט זיי עסען אין ירושלים, טייטש איך, דאס נאר אין דיין ארטשאפט קענסטו זיי ניט עסען אבער אז זיי זענען ארויס און צוריק אריין אין ירושלים מעג מען זיי יא עסען, במערבא מתנו הכי, רב אמר יש לידה לאברים ור' יוחנן אמר אין לידה לאברים, מאי ביניהו? איכא ביניהו למיסר מיעוט אבר שבפנים, אין ארץ ישראל האט מען אזוי געלערנט די מחלוקת צווישען רב און ר' יוחנן, דאס רב זאגט אויב אן עובר דערלאנגט ארויס א האנד, הייסט די האנד א געבוירענע וואס דארף שוין לויט דעם דין, שחיטה, איז זי דעריבער אסור און ר' יוחנן האלט איהר ניט פאר א געבוירענע, ווערט זי —אויב צוריק אריין אין בויך— מותר מיט דער שחיטה פון איהר מוטער, וואס איז דער אונטערשייד צווישען ביידע טעאריס, צו זיי קרינען לויט'ן פסוק פון ובשר בשדה צי לויט דער סברא פון לידה? עם כאפט אן אונטערשייד ווענען צו אסור'ן דעם

זה הכלל דבר שגופו אסור ושאינה גופה מותר שאין גופה לאתויי מאי לאו לאתויי כה"ג לא לאתויי קלוט במעי פרה ואליבא דר"ש דאע"ג דאמר ר"ש קלוט בן פרה אסור הני טילי היכא דייצא לאויר העולם אבל במעי אמו שרי בעי רב חנניא הוציא עובר את ידו בעזרה מהו מנו דהוה מחיצה לבני קדשים היא נמי לבני דהאי או דלמא לבני דהאי לאו מחיצה היא דמחיצת עובר אמו היא א"ל אביי ותבעי לך קדשים הלים בירושלים קדשים קלים בירושלים מ"ט לא קא מיבעיא לך דמחיצת עובר אמו הוא הכא נמי מחיצת עובר אמו הוא "בעי אילפא הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהרה מידי נבלה או לא אמר רבא קו"ח אם הועיל לו סימן ראשון לסימן שני להתירו באכידה לא יועיל לו לטהרה מידי נבלה בעי ר' יוחיה מהו לחוש לזרע היכי דמי אילימא דאזל אבהמה מעליתא מאי אריא האי דאית ביה איסור יצא אפילו בן פקועה דעלמא נמי דאמ' רב משרשיא לדברי האומר חושבין לזרע האב בן פקועה הבא על בהמ"מ ית הולד אין לו תקנה לא צריכא דאזל אבן פקועה דכוותיה מאי אבר מוליד אבר ותתיך ליה ושרי או דלמא מבלבל זרעיה הדר אמר פשיטא דמבלבל זרעיה דאם כן סומא יורד סומא וקיטע יולד קיטע אלא פשיטא דמבלבל זרעיה והכי קמ"ב לן בהמה בעלמא לאו מכח הלב ודם קאתיא ושרי"א הבא נמי לא שנא או דלמא תרי איסורי אסור" ולמאן אי לר"מ איסור חלב ודם איכא איסור יוצא ליכא אי לר' יהודה איסור יוצא איכא איסור חלב ודם ליכא ידתנן "גיד הנשה נוהג בשליל וחלבי אסור דברי ר"מ רבי יהודה אימר אין נוהג בשליל וחלבו מיתר אלא כל מכה לא אמרינן דשרי והכי קמ"ב לן מהו לכמות את הלבו חלב דעלמא לא כאכר מן החי דמי ושרי האי נמי ל"ש או דלמא תרם את ידה תקנתא לאיסוריה בשחיטה הכא ילית ליה תקנתא לאיסוריה בשחיטה תיקו: תיתך מעובר יוכו' ממלן דכתיב יוכל בהמה מפרסת פרסה ונו' בהמה בכהמה לרבות את הולד אלא מעתה ימירו בו אלמה יתנן אין ממירין לא אכיון בעובר ולא עוברין באכיון ולא אכיון ושברין בשלמין ולא שלמין בהן אלא אמר קרא וכל בהמה לרבות את הולד אי הכי אפי' חוקד מן השחול ומן הכליות נמי אלמה תנן חוקד מן העובר שבמעיה מיקר באכילה מן השחול ומן הכליות אסור באכילה אמר קרא איקה שלמה ולא חסירה אלא מעתה השוחט את הבהמה ומצא בה רמות יונה תשתי אלמה יאמר רבי ייחנן השוחט את הבהמה ומצא בה רמות יונה אסור באכילה

בעינא

ותבעי לך קדשים קלים ביהושלים · לב חניכה הוו ונמצי ליה בעזרה ומשום דחמיצה ואילה יוהר לחטוי לעזרן שחטוי קדשים קלים ייניהו בטלה כיוון דמעזרה ליה לה קא ומצעיה ליה דעשיעא לעזרן שחטוי :

ראתא לון קושיא דכוותיה · ס"ם גו מיכול יולא בחד חבר :

או דלמא תרי (מיכולי מוכרין לה) דהיכא דיש תרי (מיכולי מוכרי) לא חיישי ג"ד הנהא

תלתא לא תימר · חיים ולא קיימא (בעיל ג' כח) דהא הוה נידם ומית ·

אלמה ל"ש ייחנן השוחט נחנים ומלא גם חוליא עיין מקיעת ולימא לקמן בלבילה בעזרן שחטוי עיין מקיעת ולימא נמי כמ"ש לעיל מעתה הנבלה בעזרן שחטוי עיין מקיעת ולימא לקמן בלביל

מיהרהייט פונ'ם אבר וואם איז נאר פארבליבען אינוועניג, לויט דער טעארי צו עס הייסט א געבורט, וועלט די מינדערהייט געוואלפען צום מהרהייט, וון אז אסור איז זי אינגאנצען אסור, און לויט זייער מחלוקת אויפ'ן פסוק איז ניט אסור נאר דער טייל ואם איז ארוים, איבעיא להו לדברי האומר אין לידה לאברים, הוציא העובר את ידו והחזירה, וחזר והוציא את ידו והחזירה עד שהשלימו לרובו מהו? האבען די בני הישיבה געפרעגט נאד דעם וואם זאגט דאם ארויסדערלאנגען פון אן אבר הייסט ניט געבוירען, צייטען דער מהרהייט קערפער געהט ארוים, וועל איד דיך פרעגען אויב דער עובר האט ארוים דערלאנגט זיין האנד און איהר צוריק־געגומען און נאכהער ארוים דערלאנגט זיין צווייטע האנד און איהר צוריק־געגומען, ביז ער האט ערגענצט צו אמהרהייט קערפער ווי איז דער דין? מי אמרינן הא נפיק ליה רובא, או דלמא כיון דהדר הדר, צו זאגען מיר עס איז דאד געהאט ארוים א מהרהייט קערפער, הייסט שוין יא געבוי־רען, צי פילליייכט זאגען מיר, ער האט דאד די האנד פריהער צוריק גשאומען איז דאד אין איין וויילע ניט געווען קיין מהרהייט, אם תמצי לומר כיון דהדר הדר, הוציא עובר את ידו והתכה וחזר והוציא את ידו והתכה עד שהשלימו לרובו מהו? און אויב דו וועסט זאגען וויבאלד צוריק געגומען הייסט צוריק געגומען, וועל איד דיך פרעגען אויב ארוים־דערלאנגענדיג זיין האנד האט ער איהר אפגעשניטען,און ארויסדערלאנ־גענדיג זיין צווייטע האנד האט ער אפגעשניטען, ביז אזוי א מהרהייט קערפער, ווי איז דער דין? מי אמרינן הא נפיק ליה רובא, או דלמא רובא בבת אחת בעינן? צו זאגען מיר, עס איז דאד ארוים א רוב, הייסט דאד זיכער ווי געבוירען, אדער פיליייכט דארפען מיר האבען אז די מער־הייט זאל זיין אין איין צייט? זאגט די גמרא תא שמע איד וועל דיר אויפקלערען, (דף ס"ט ע"א) זה הכלל דבר שגופה אסור, ושאינה גופה מותר, אונזער משנה זאגט א כלל אז די זאד וואם איז איהר קערפער און ער האט אפגעשניטען אפילו עס איבער געלאזט אינוועניג איז אסור, ניט פון איהר קערפער נאר פון קאלב איז מותר, שאין גופה לאתויי מאי? לאו לאתויי כהאי גוונא? וואם קומט די משנה מרבה זיין מיט די וועדטער שאין גופה, אז עס איז מותר? מיינסטו דען ניט, אז עס קומט מרבה זיין אזא שטייגער ווי דו פרעגסט, אז ער האט אפגעשניטען א מעהרהייט פונ'ם קאלב ביים ארויסדערלאנגען, דאם די רעשט אינוועניג איז מותר, וויל עס הייסט ניט ווי געבוירען? זאגט די גמרא נייז, לעולם זאג איד וועז א רוב געהט ארוים אפילו וועז ניט איז איין צייט, דהיינו אז ער שניידט אפ איינצייגוויייז, הייסט אויך ווי שוין געבוירען, איי וואדום איז דא די רעשט מותר? לאתויי קלוט במעי פרה ואליבא דר' שמעון, נאר עס איז ניט מרבה דעם שטייגער, עס איז מרבה א קאלב איז דער פרה מיט געשלאסענע קלואין, וון נאד ר' שמעון נאד, דאפ על גב דאמר ר' שמעון קלוט בן פרה אסור, הני מילי היכא דיצא לאויר העולם אבל במעי אמו שרי, דען באטש ר' שמעון זאגט דאם א געבוירענע קאלב מיט נאנצע קלואין ניט קיין געשפאטלעגע פון א קוה, איז אסור, זענען די רייד

נאר געזאגט געווארען וועז די קאלב איז שוין ארויס אויף דער וועלט, אבער איז די נעדערים איז זי מותר, איז די פראגע נישט אויפגעקלערט, בעי' ר' חנניא הוציא עובר את ידו בעזרה מהו, מגו דהוי מחיצה לגבי קדשים הוי נמי לגבי דהאי, האט ר' חנינא געפרעגט אז שעכטענדיג שלמים אין דער עזרה, האט דער קאלב ארויסדערלאנגט זיין האנד, ווי איז דער דין, צו זאג איך וויל די עזרה איז דאך א מחיצה פאר די שלמים, וועלכע מוזען נוערען מותר דורך דער שחיטה פון איהר מוטער, או דלמא לגבי דהאי, לאו מחיצה היא, דמחיצת עובר אמו היא? אדער פילייכט נעמען דעם גליד היסט די עזרה ניט קיין מחיצה, דען די מחיצה פאר'ן קאלב, איז נאר די מוטער, ווי איז דער דין? אמר ליה אביי ותיבעי לך קדשים קלים בירושלים? האט אביי צו איהם געזאגט, אז דו רעדסט פון שלמים וואס איז קדשים קלים, איז דאך איהר גרענעץ וואו זי דארף ווערען געגעסען, די שטאדט ירושלים, פרעג'זשע בעסער, וואו ביי דער שלמים, דער קאלב האט ארויסדערלאנגט זיין האנד און איהר צוריקגענומען, און נאכהער זי גע־ שאכטעט איז דער עזרה, עס זאל היסטען ווי גליד ניט ארויסדערלאנגט, צוליב דער כבוד, דאס אזוי ווי די שטאדט איז דאך א מחיצה פאר די שלמים, איז זי שוין אויך א מחיצה פאר'ן גליד, עס זאל היסטען ווי גליד איננאנצען ניט ארויסדערלאנגט, דו פרעגסט דאך נאר, בענוצענדיג זיך מיט דער עזרה, וויל אויסער דער עזרה טאר מען קיין קרבן ניט שעכטען דו קענסט דאך איינשטעלען די פראגע אויך אין ירושלים, אין דעם וועג? קדשים קלים בירושלים מאי טעמא לא קא מיבעיא לך, דמחיצת עובר אמו הוא, הכא נמי מחיצת עובר אמו הוא, און וואס טאקע איז דיר צו פראגע ניט געווען ביי קדשים קלים אין ירושלים? וויל אלס מחיצה פאר'ן עובר איז נאר די מוטער, איז דאן איז דער עזרה אויך אזוי, דאס נאר די מוטער איז אלס מחיצה, בעי' אילפא הוציא עובר את ידו בין סימן לסימן מהו, מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני לטהריה מידי נבלה או לא? האט אילפא א פראגע געפרעגט, אז דער עובר האט ארויסדערלאנגט זיין האנד וועהרענד דער שחיטה איז דער וויילע וועז זי האט געהאלטען צווישען איין סימן און דעם אנדערן ווי איז דער דין, צו נעמט זיך צוזאמען דער ערשטער סימן מיט'ן צווייטען, וועניגסטענס צו רייניגען דעם אבר פון אלס נבלה, צו ניט? דען דער ערשטער סימן איז נאך איז דער לאגע געווען צו מכשיר זיין רעם אבר אפילו צום עסען, נאר דאס ארויסדערלאנגען פון איהם האט נעמאכט פעהלען דעם צווייטען סימן פאר איהם, איז דאך וועניגסטענס דער אבר אלס באהאפטן צום גוף ראוי צו ווערען ערייניגט פון אלס נבלה, ניט מטמא צו זיין, ווי יעדע שחיטה, אדער פילייכט ניין,? אמר רבה קל וחומר אם הועיל לו סימן ראשון לסימן שני להתירו באכילה, לא יועיל לו לטהריה מידי נבלה? האט רבא געזאגט עס איז אזא וחומר, דען אויב דער ערשטער סימן קען ווירקען און העלפען צום צווייטע סימן צו מתיר מאכען דעם אבר צום עסען, זאל ער ניט קענען מיטווירקען צו רייניגען איהם פון אלס נבלה, וויגעשיקט זיך דאס? נאר

געווים אז עס איז אזוי, בעי ר' ירמיה מהו לחוש לזרעו? האט ר' ירמיה
א פראגע געפרעגט ווי איז דער דין, צו איז פאראן צו באזארגען איז
א פאל ווען מען נעמט ארוים דעם עובר נאך דער שחיטה אלס לעבעריג,
און ער וואקסט אויף ביז ער קומט אויף אנדערע, צו זיינען די קינדער
אויך אסור אינזעלבען וועג? פרעגט די גמרא היכי דמי? אילימא דאזל
אבהמה מעלייתא? ווי שמועסט דא דער פאל? זאל איך זאגען, דאס
דער עובר איז געקומען אויף א ריכטיגע געבוירענע בהמה? מאי איריא
האי דאית ביה איסור יוצא, אפילו בן פקועה דעלמא נמי? איז דאך
די קשיא וואס דארף ער אנכאפען ביי אזא עובר וואו אין איהם איז דא
אז איסור פון ארויסגעהן אויסער דער מחיצה, אפילו ביי א געוועזליכען
אומגעבוירען קעלבעל איז דאך אויך דיזעלבע פראגע אויף זיינע קינדער?
דאמר רב משרשיא לדברי האומר חוששין לזרע האב, בן פקועה
הבא על בהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה? דען רב משרשיא
האט דאך געזאגט, נאך דעם וואס האלט אז עס איז צו באזארגען אויפ'ן
שטאם פון פאטער, קומט אוים דאס א בן פקועה (אז אומגעבוירענע
בהמה), אז ער קומט אויף א ריכטיגע (געבוירענע) בהמה, האט דאס
קינד קיין שום האפנונג ניט אויף כשרות, דען פון דער זייט פון פאטער
דארף ער דאך קיין שחיטה ניט האבען, ווייל נאך דער פאטער איז
דאך שוין מותר געווען דורך זיין מוטער, און פון דער מוטער'ס זייט
דארף ער דאך שחיטה, און די סימנים וועלכע מען דארף שעכטען
זענען דאך קיין סימנים ניט, דען האלב פון זיי זענען דאך שוין ווי
געשאכטען און מען דארף דאך שעכטען רוב שנים? ענפערט די גמרא
לא צריכא דאזל אבן פקועה דכוותיה, מאי, אבר מוליד אבר
וחתיך ליה, ושרי, או דלמא מבלבל זרעיה? די פראגע דא איז
ניט גידאפט נאר איז א פאל וואו דער בן פקועה איז געקומען אויף
אז אנדער בן פקועה, ווי איז דער דין, צו איך זאג אז א גליד געווינט
און מאכט נעבוירען א גליד גלייך צו זיך, און ער דארף ניט מעהר
ווי ארונטערשניידען דעם זעלבען גליד וועלכען זיין פאטער האט ארוים-
דערלאנגט, און די רעשט איז כשר אפילו אהן שחיטה, אדער פילייכט
זאג איך דאס דער כח פון איהם איז אויסגעמישט פאר אלע גלידער,
און עס איז קיין דין ניט צו מתיר מאכען דעם קינד? הדר אמר פשיטא
דמבלבל זרעיה, דאס כן סומא יוליד סומא, וקיטע יוליד קיטע,
אלא פשיטא דמבלבל זרעיה, נאכהער האט ער געזאגט, דאס געווים
דער כח איז אויסגעמישט, אניט וואלט דאך א בלינדער דארפען
געווינען א בלינדען, און מיט אן אפגעהאקטען אבר דאסזעלבע, נאר
געווים אז די זרע איז אויסגעמישט, והכי קא מיבעיא לן בהמה בעלמא
לאו מכח חלב ודם קא אתיא ושריא, הכי נמי לא שנא און אזוי איז
אונז צו פראגע געווען, צו זאג איך, יעדע בהמה קומט דען ניט דירעקט
איהר געבוירענשאפט פון כח פון פעטען און בלוט וועלכע זיינען אסור
און פונדעסטוועגען זענען זיי מותר, אזוי אויך דא איז קיין אונטערשייד
וועגען ארויסגעהענדען אבר, און דער וולד פון איהם איז מותר, אויסער
דעם חלב און דם און יוצא, או דלמא תרי איסורי אמרינן,תלתא לא

אמרינן? אדער פילייכט זאגען מיר, דאס נאר ביי צוויי איסורים, חלב און דם איז אזוי, אבער ביי דריי איסורים, חלב און דם און דם און יוצא חוץ למחיצתו, זאגען מיר ניט אזוי, נאר דער איסור יוצא פארשפריט זיך אויפ'ן גאנצען קאלב, ווי איז דער דין? פרעגט די גמרא ולמאן? און נאך וועמען נאך איז פארהאן דריי איסורים אויך ביי שליל? אי לר' מאיר איסור חלב ודם איכא, איסור יוצא ליכא, אי לר' יהודה איסור יוצא איכא, איסור חלב ודם ליכא? זאל איך רעכענען נאך ר' מאיר, נאך איהם נאך, איז דאך דער איסור חלב און דם דא, און דער איסור יוצא איז ניטא, און נאך ר' יהודה נאך איז דער איסור יוצא דא און דער איסור חלב ודם איז ניטא, איז דאך נאך בוידע נאך ניט פארהאן קיין דריי איסורים ביים שליל? דתנן גיד הנשה נוהג בשליל וחלבו אסור דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר אינו נוהג בשליל וחלבו מותר? דען מיר האבען געלערנט זייער מחלוקת ביי דעם און א משנה ווייטער, דאס גיד הנשה געהט אן ביי אזא ארויסגענומענעם קאלב פון די געדערים נאך דער מוטער'ס שחיטה, און דער חלב זיינער איז אסור, אזוי האלט ר' מאיר, ר' יהודה זאגט גיד הנשה געהט אן ביי א שליל און זיין חלב איז מותר, (באטש דער גהנ"ש איז דאך שוין דער דריטער איסור נאך ר' מאיר נאר, איז אויך דעם ניט צו רעכענען, וויל אדערש וואס קומען פון כח פון פאטער, זענען דאך פארהאן אויך ניט פארבאטענע, איז דאך שוין זה וזה גורם, עס ווירקען ביידערליי אדערן מיט דעם כח), היינט ווי זואר וועט אויסקומען וועגען דריי איסורים? אלא זאגט די גמרא כל מכח לא אמרינן, דשרי, והכי קא מיבעיא לן מהו לגמוע את החלב? מיר זאגען ניט אז אן איסור זאל קומען צוליב'ן כח פון פאטער, און דער עובר איז טאקע מותר, באטש ער קומט פון אן איסור יוצא, נאר דא איז צו ר' ירמיה אזוי צו פראגע געווען, צי מען מעג ארונטערזיפען די מילך, ווען אזא עובר איז דער בהמה נאך דער שחיטה, איז אויפגעוואקסען ביז זי האט אויך געווינען א קינד און געגעבען מילך. חלב דעלמא לא כאבר מן החי דמי ושרי, האי נמי לא שנא, צי זאג איך אז די מילך איז ניט ערגער ווי פון א געוועלכע בהמה, וואס ווערט ניט פארעכענט ווי א שטיק אדער א גליד פון אלעבענדע בהמה, נאר אלס א פראדוקט פון איהר און זי איז מותר, אזוי אויך די מילך פון דעם עובר איז ניט אנדערש, או דלמא התם אית ליה תקנתא לאיסוריה בשחיטה, הכא לית ליה תקנתא לאיסוריה בשחיטה, אדער פילייכט זאג איך פארקערט דאס מען טאר די מילך ניט טרינקען, ווייל דארט ביי א געוועלכער קוה, ווען אפילו דו זאלסט זאגען, דאס די מילך איז ווי אן אבר פון איהר, קען מען דאך די זאך פאריכטען דורך שחיטה, איז אויס איסור אבר מן החי, אבער דא ביי דעם עובר וואס מען האט ארויסגענומען פון דער בהמה נאכ'ן אפשעכטען איז זי דאך שוין גלייך ווי געשאכטען,און מיט דעם וואס ער האט ארויסדערלאנגט זיין האנד פאר דער שחיטה, האט עס דאך איהם געמאכט צו ברויכען שחיטה און דא איז ער ניט ראוי צו שחיטה, קען דאך דער איסור אבר מן החי ניט אפשטעהן פון דער מילך, ווי איז דער דין? תיקו, בלייבט די פראגע שטעהן: חותך מעובר וכו': מנלן? דכתיב וכל בהמה מפרסת פרסה וכו' בהמה בבהמה לרבות את הולד, פונוואנען איז געדרינגען דאס די קינד ווערט מותר מיט דער

תמכר לעכו"ם שלוקח. לח דחוי לבהמה של ב' שותפים והקדיש חציו וחזר ונתקדש חציו לתמורין בפרק קמא דקדושין (דף ז' ב') דקדושי לוקחת. קרבים דחמציה דחויה ועיקרא דחתם לח חוה בידו להקדישה כולה ומהמלה לחכל כהקדשים דגלה היה יכול להקדישם כולה:

יצא דוכ מרי זה קבור. לקמ ע"ב.

דתנן בפ' כל פקולי המוקדשין (דף לב:) דבית שתירון לעמוה ככרי על הכבשי הכח ונודו לחקור ולמכור לנכרי דהא מוקדשין לה נתנם כ"ש ומתניתן ניה כ"ש בפרק קמא דיום (ד' קיג.) דלמוד מדברי נחמיה שהמוכר לח הכבשי ומעלה עליהם עיפה עיפותו בהמלה והיינו בעמוה דהיכח דנכרי ליכחלה הוח לחוקמן לגבי ולח ישרי לחפי לנכרי:

רב הוכח לחנר קדוש הקבר לנתפיע הוח קדוש הח דחלנר רב יהודה בפרק כל פקולי המוקדשין (דף לה.) דמוכר להגיל נויס בעבור קדש שילחלחר חבלום ונפר גדול בחורה לחעלה בפיסוקים לחבל לחעלה בחבית לח דחי"בקון כי חי ניה לחיכרם שמח ילח רוב הרחם וחזר לחבל בגדי חן לחם דחוחך לחכרי גדולות דכיון דלחה בעיטוח הרחם ויהיו לה כרב הוכח לבי"דיים כיון דלמוכרע קדום לפי לח ילח רוב הרחם לקוד לחסיל בו ניוס דבבלל לחי"כ הדיב כדלחי נלחה בלוכרע ונעיכר ליכח כלוקוחין הבח גב' וכיכיה ונעיכר ליכח לחוקוחין לח דבי יהודה לבלחה דבר הוכח וחכי חי לחזכי דגדיל בפיכם שכי לכגיל בו ניוס לחכבחי לח ילח כלב חבל לחעלה ליכח לפיחם ובכי חי לחזכים בפיכם בכבר ילח רוב הרחם וחזר ובוגיל דכיס כילב ובעיכין (דף כד:) דחנוכי דכי יהודה בחן הוח לחה לבח חי להקביה ופריך חלי לחעלה ובכי חוכי דחיכוח לבגב חמי דלמוח בפיכ רוב הרחם ההיח בבגיל דלח כבב הוכח לבבב הוכח בעיכוח לחבוח בחי ליכח. לחקור וכן ו הח דח"ב דב בעמוה לבב שבת לחוב עב חבבכי עם ילחה רובו יהב עולה עולה הוח לו בב ו הו הכיה בי בבלה דקדוש בפיכם הוכח דבקבוע דפסיכה ליה כבב הוכח דקדוש ילחה לחחב יהב בבלה בפיכם בב הוכח דבקבוע יהב ילחה רובו יהב עולה קדוש בבור לחם לח בחבוח בי בבלה:

לבכי לחבך:

עלי

ברחם רבה אמר קדוש רבה למעמיד דאמר מכאן ולהבא קדוש והובא דרך רחם נפק וצריכא דאי אשמעי בהא בהא קאמר רב הונא משום דלקולא אבל בהך דלחומרא אימא מודי ליה לרבה ואי

בעינא פרסות וליבא אלא מעתה קלוט בטעי פרה ליתסר הא תנא דבי ר' ישמעאל כר"ש בן יוחי פ"פרסה בבהמה תאכלו רב[ת"י] שימי בר אשי אמר לעולם כדקאמרת מעיקרא ודקא קשיא לך אין ממירין הוא מני ר"ש היא דתקיש תמורה למעשר מה מעשר אינו נוהג באברים ועוברים אף תמורה אינה נוהגת באברים ועוברים ומנא תיבעי ליה דתנן א"ר יוסי יהודא באומרים בקודשים האומר רגלה של זו עולה כולה עולה אף כשאמר רגל של זו תחת זו תהא כולה תמורה תחתיה למאן קא מהדר ליה אילימא לר"מ ור' יהודה מי אית להו האי סברא יוהתניא יכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ת"ל כל אשר יתן ממנו[ויק' כז] לה' יהיה קדש ממנה קדש ולא כולה קדש יכול תצא להולין ת"ל יהיה בהויתה תהא יהא כיצד תמכר לצורכי עולות ודמיה חולין הרי מדמי אבר שבה דברי ר"מ ורבי יהודה רבי יוסי ור"ש אומרים מעיין לאומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ת"ל יהיה להיות את כולה למאן אי לר"מ ור' יהודה מי איתא להו האי סברא אלא לאי לר"ש לא ר' יוסי מעמא דנפשיה קאמר: **מתני'** המסכרת המקשה לולד מהתך אבר אבר ומשליך לכלבים יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרת מן הבכורה:

גמ' אתמר יצא שליש ומכרו לכהני ולכרי וחזר ויצא שליש אחר רב הונא אמר קדוש רבה אמר אינו קדוש רב הונא אמר קדוש וכיון דנפק ליה רוביה אינלאי מילתא למפרע דמעיקרא הוה קדוש ומאי דזבין לא לוקם זבין רבה אמר אינה קדוש מסבר מכאן ולהבא קדוש ומאי דזבין שפיר זבין ואידו למעמיד דאתמר יצא שליש דרך דופן ושני שלישי דרך רחם רב הונא אמר יאינו קדוש רבה אמר קדוש רב הונא אמר אינו קדוש רב הונא למעמיה דאמר למפרע קדוש והובה קמא יתיה

בעינא פרסות בבהמה · דחכי ומפיע שני ערקות ומפלת גרה המפלחת בבהמה מלכלו: קלום בעבי פרה ליחכר ולחן לחנרינן בגיל (דף קח:) דחכי לפי ר"ש: **תנא דבי ר' ישמעאל** כר"ש בן יוחי ומכחי· ומדחכי של ר' ישמעאל כחלוחיה של ר"ש בן יוחי מלינו בבהמה· דחכי ומפיע שני ערקות ומפלת גרה המפלחת בבהמה· לקל כחיב פרסה וכחיב פרקות לחיה מפלחת לו פרקה בבהמה לו פרקות לחכל יוכה חיה לח פרס· ולח פרקות כדחמרן

תוחה אור

מעיקרא דעבור ליקבי בהמה ר"ש היא · מעמה לחו משום דעבור לחו בהמה חלח משום דחקדש בעיכין לחכל מעבר בחקבת חמורה בפיכ לחכל חמור ר"ם וחלח משום דחקדש בעיכין לחכל הקדשים היה ולמה ילח דכחיב כל מעבר בקר ולחן גר לח יבקר בין פרס לגיל ולח יחיבו ולמה ילח לפקים חה מעבר קבין יחיד ילח קבין לגבי חזה ומה מעבר קדשי חוכח ילחי קדשי בדק הבית לחכבר חוק ליכח מני חה מעבר לחו בעובדין דחכרין מעבר לחו בעובדין דחכרין [*] יעבור תחת השבט (ויקרא כז) אף המיירד לחבל לחזון דלח מקום

ומבא

תיבעי · דחמר לרבי יוחנן דלח מקום חחזן בעינן דחכי מעמה דחכי ר"ש היה חזן ומעמה לח עלה לחזון חלמה דקחמר רבי יוסי בעובדין

מוטער'ס שחיטה? דען דער פסוק זאגט יעדע בהמה מיט געשפאלטענע קלוען
אין א בהמה, די פרשה איז געדאפעלט אויך דברים, און עס איז שווער, ווייבאלד
די מינים זייגען שוין גערעכענט אין אייגצעלהייט, וואס איז געדארפט נאכאמאהל
צו זאגען די סימנים, דאן איז שווער וואס דער פסוק זאגט אנפאנגס בהמה און
צולעצט בהמה, ער האט דאך געקענט זאגען וכל מפרסת פרסה בבהמה? נאר
ער זאגט בהמה בבהמה, אבהמה אין אבהמה צו מרבה זיין אקינד פון די צעהן
מינים וועלכע זייגען אויסגערעכענט אין פסוק, און זיכער אז עס איז ניט געמיינט
צו מתיר זיין אזא שליל אלס לעבענדיג מיט שחיטה, דען וואהרום זאל ער אסור
זיין אלס כשרה בהמה? נאר געוויס איז דא געמיינט, אז מען האט איהם געפונען
אין בויך נאך דער שחיטה אלס טויט, דאס ער מעג ווערען געעסען מיט דער
מוטער דורך איהר שחיטה, און אפילו אלס לעבענדיג דארף ער אויך קיין שחיטה
ניט, צוליב איהר מוטער, פרעגט די גמרא אלא מעתה ימירו בו, אלמה תנן
אין ממירין לא אברין בעוברין ולא עוברין באברין, ולא אברין ועוברין
בשלמין, ולא שלמין בהן? נאך דעם געדאנק נאך אז א שליל הייסט בהמה,
זאל מען קענען בייטען און טוישען מיט איהם, און מיר האבען דאך געלערנט
אין תמירה דאס מען בייט ניט ביי קדשים ניט קיין גלידער מיט קינדער און
ניט קיין קינדער אויף גלידער, און ניט ביידע אויף גאנצע בהמות און ניט
גאנצע אויף זיי ווייל דער פסוק זאגט בהמה בבהמה דאס נאר אגאנצע בהמה
פון חולין קען געביטען ווערען אויף אבהמה פון קדשים אבער ניט אויפ'ן שליל
וואס איז אין דער בהמה? אלא אמר קרא וכל בהמה לרבות את הולד,
נאר דער פסוק זאגט וכל, דאס איז מרבה דעם ולד, דאס הייסט יעדע בהמה
אפילו אולד, פרעגט די גמרא אי הכי אפילו הותך מן הטחול ומן הכליות
נמי? אלמה תנן חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה, מן הטחול
ומן הכליות אסור באכילה? אויב אזוי דאס דער געדראנג איז פון וכל, דארף
דאך זיין אפילו ווען ער שניידט אפ פון דער מילץ אדער ניר, אויך כשר, דען
אלעס געפונט זיך אינענוועניג, און אונזער משנה לערנט דאך, דאס נאר פון
עובר איז כשר אבער פון טחול און כליות איז ניט ערלויבט צו עסען? ענטפערט
די גמרא אמר קרא אותה תאכלו שלמה ולא חסרה, דער פסוק ענדיגט איהר
זאלט איהר עסען, און אותה מיינט דאך אלס אגאנצע, דאס די בהמה דארף זיין
גאנץ ניט אפגעשניטען פון איהר, פרעגט די גמרא אלא מעתה השוחט את
הבהמה ומצא בה דמות יונה תשתרי אלמה אמר ר' יוחנן השוחט
את הבהמה ומצא בה דמות יונה אסור באכילה? נאך דעם געדאנק נאך,
אז עס איז געדרינגען פון וכל, דאס יעדע זאך אינענוועניג איז מותר, זאל אויך
זיין מותר אויב מען שעכט אבהמה און מען גיפינט אין איהר אגעשטאלט פון
אטויב. און ר' יוחנן האט דאך געזאגט דאס די דמות יונה איז אסור צו עסען?
(דף ס"ט ע"ב) ענטפערט די גמרא בעינא פרסות וליכא, עס דארף האבען
קלוען און עס האט ניט, דען דער פסוק זאגט מפרסת פרסה בבהמה דאס
וועניגסטענס זאל עס זיין אזא זאך מיט קלוען גלייך צו דער מוטער, פרעגט די
גמרא ווידער אלא מעתה קלוט במעי פרה ליתסר? נאך דעם געדאנק נאך,
אז עס מוז זיין אפרסה, זאל א ניט געשפאלטענע קלוען אין די געדערים פון

אקוה זיין אסור, און די גמרא זאגט דאך אויבען דאס אפילו נאך ר' שמעון איז קלוט מותר? ענטפערט די גמרא הא תנא דבי ר' ישמעאל כר, שמעון בן יוחי פרסה בבהמה תאכלו, האט דאך דבי ר' ישמעאל געלערנט ווי ר' שמעון בן יוחי, דער פסוק זאגט מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות די בהמה וואס האט אפרסה און געשפאלטען אויף צוויי פרסות דאס איז מרמז אדער אגאנצע פרסה אדער א צוטיילטע מעג מען אלץ עסען געפינענדיג אין דער בהמה. ר, שימי בר אשי אמר לעולם כדקאמרת מעיקרא ודקא קשיא לך אינממירין? הא מני? ר, שמעון דמקיש תמורה למעשר, רב שימי בר אשי זאגט לעולם איז עס ווי דו האסט בעפאר געזאגט, אז עובר איז ארויסגעלערנט פון בהמה בבהמה, דאס אן עובר הייסט אויך אין א ברייטערן זין מיט'ן נאמען בהמה, אי וואס דיר איז שווער די משנה, דאס מען בייט ניט אויף קיין עובר צוליב ער איז ניט אין כלל בהמה? עס איז ניט צוליב דעם טעם, נאר די משנה דארט ווייסטו ווי ווער זי ווען אויסקומען? ווי ר' שמעון וואס ער גלייכט תמורה צו מעשר, מה מעשר אינו נוהג באברים ועוברים אף תמורה, פונקט ווי מעשר, געהט ניט אן ביי אברים און עוברים אזוי אויך תמורה, כאטש ער איז אויך אונטער'ן נאמען בהמה, ומנא תימרא? דתנן אמר ר' יוסי והלא במוקדשין האומר רגלה של זו עולה, כולה עולה, אף כשיאמר רגל של זו תחת זו תהא כולה תמורה תחתיה, און פונוואנען דרינגסטו דיר, דאס ר' שמעון האלט די סברה וועגען גלייכען תמורה צו מעשר בהמה? דען די משנה דארט ווייטער דאס ר' שמעון האט געזאגט, מעשר איז דאך געווען אין כלל פון אלע קדשים און וואורום עפעס נעמט עס דער פסוק ארויס זאגענדיג כל מעשר בקר וצאן וכו' לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו, דאס יעדע מעשר פון רינד און שאף זאל ער ניט אונטערשיידען צווישען גוט און שלעכט און ער זאל איהם ניט אויסבייטען און אויב ער האט יא געביטען, זאלען זיי ביידע זיין הייליג, וואורום איז מעשר דא געווארען אויסנאמליך? דאס איז צו גלייכען תמורה צו מעשר, דאס פונקט ווי מעשר איז אקרבן פון איחיד ניט פון קהל, אזוי אויך תמורה געהט ניט אן ביי אקרבן ציבור נאר ביי אן איינצעלנעם מענשען, און פונקט ווי מעשר שמועסט ביי קדשים פון מזבח אזוי אויך תמורה, דאס איז ממעט קדשים אויף צו אויפריכטען דעם בית המקדש, ביי זיי געהט ניט אן קיין תמורה, און איינוועגס קענסטו שוין גלייכען אויך, דאס פונקט ווי מעשר געהט ניט אן ביי אברים און עוברים, אזוי אויך תמורה, איז דאך געדרינגען דאס די רישא פון ר' יוסי איז ר' שמעון וואס זאגט מען בייט ניט אויף עוברין, דען עס שטעהט כל אשר יעבר תחת השבט, דאס יעדע בהמה וואס ווערט דורכגעהן אונטער דער רוט אלס צעהנטע זאל זיין הייליג, און אן אבר און עובר קען דאך ניט דורכגעהן אונטער דער רוט, אבער נאך דעם וואס גלייכט זיי ניט, קען מען טאקע יא בייטען אויף אן עובר ווייל עס הייסט בהמה, און אין דער סיפא דארט קריגט ר' יוסי און זאגט, דאס מען בייט יא, און זאגט א וואורום, ביי קדשים ווען ער געהט מקדיש זיין, אז ער זאגט צום ביישפיל רגלה של זו עולה, אז דער פוס פון דער בהמה זאל זיין אן עולה, איז דאך די גאנצע בהמה אן עולה, אזוי אויך תמורה אז ער זאגט רגל של זו תחת זו, דער פוס זאל זיין פאר דעם פוס פון קדשים, זאל די גאנצע בהמה זיין אתמורה, איז דאך פונדעם געטומען דאס ר' יוסי באציהט זיך אויף

ר' שמעון זאגענדיג צו איהם, דו ביזט דאך מודה ביי רגלה של זו עולה, נאר דו קריגסט אויף מיר ביי תמורה, זעהסט דאך גוט, דאס ביי תמורה האלט ר' שמעון מען בייט ניט אויף אברים און עוברין, צוליב ער גלייכט איהר צו מעשר, פרעגט די גמרא למאן קא מהדר ליה? נאך וועמען נאך באציהט זיך דאס, די סברה פון רגלה של זו עולה, וואס ר' יוסי טוט מיט איהר אפפרעגען? אילימא לר' מאיר ור' יהודה, מי אית להו האי סברה? זאל איך זאגען נאך ר' מאיר און ר' יהודה, האלטען זיי דען די סברה? והתניא יכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה? תלמיד לומר כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קודש. ממנו קודש ולא כולו קודש, מיר האבען דאך געלערנט אין אברייתא, איך וואלט מיינען אז איינער זאגט, דער פוס פון דער בהמה זאל זיין אן עולה, איז די גאנצע בהמה אן עולה? זאגט דער פסוק, דאס וער עס וועט געבען פון איהם פאר ג־ט זאל זיין הייליג, טייטש איך דאס נאר פון איהם, דאס הייסט דעם טייל פון איהם איז הייליג ניט די גאנצע זאך. יכול תצא לחולין? תלמיד לומר יהיה בהווייתה תהא, הא כיצד? תמכר לצרכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אבר שבה, דברי ר' מאיר ור' יהודה, וואלט איך ווידער מיינען זי זאל ארויסגעהן אלס חולין? זאגט דער פסוק יהיה ער זאל זיין, טייטש איך ער זאל זיין אין דער לאגע אלס הייליג, היינט וויאזוי גראמט עס? די בהמה זאל פארקויפט ווערען פאר'ן געברויך אויף עולות און די געלד בלייבט אלס חולין אויסער די געלד פאר'ן אבר, אזוי האלט ר' מאיר און ר' יהודה, ר' יוסי און ר' שמעון זאגען מנין לאמר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה? תלמיד לומר יהיה לרבות את כולה, פונוונען איז געדרינגען אז איינער זאגט דער פוס פון דער בהמה זאל זיין אן עולה, אז די גאנצע בהמה ווערט אן עולה? דער פסוק זאגט יהיה איז עס מרבה די גאנצע, טייטשט זיך דער פסוק, דאס אפילו ממנו, ווען נאר אטייל פון איהם זאל זי אויך אינגאנצען זיין אלס עולה, איז דאך די קשיא למאן? אי לר' מאיר ור' יהודה מי אית להו האי סברה? נאך וועמען נאך זאגט דאס ר' יוסי די סברה וועגען כולה עולה? נאך ר' מאיר און ר' יהודה, האלטען זיי דען די סברה, זיי זאגען דאך ארויס, אז זי ווערט ניט אלס אגאנצע עולה? אלא לאו לר' שמעון, נאר מוז זיין ניט אנדערש, דאס ר' יוסי האט דאס געזאגט נאך ר' שמעון נאך, דאס (כאטש) דו ביזט מיט מיר צוזאמען אין דער סברה פון כולה עולה וואלסטו דאך אויך דארפען האלטען אזוי ביי תמורה, ניט מעהר ר' שמעון, גלייכט תמורה צו מעשר. זאגט די גמרא לא ניין, ער זאגט דאס ניט נאך ר' שמעון, ר' יוסי טעמא דנפשיה קאמר, ר' יוסי זאגט דארט זיין אייגענע סברה, און די רישא דארט איז אסתם משנה וואס קומט ווי ר' מאיר, וואס האלט אז אן עובר איז ניט קיין בהמה דעריבער זאגט די סתם משנה (אן אנאמען) פון זיינסוועגען, אז מען בייט ניט אויף אברים און עוברין, און ר' יוסי ענטפערט, דאס אן עובר איז יא געפופען בהמה, ווען איך זעה ביי רגלה של זו עולה, איז די גאנצע בהמה אן עולה, און די זעלבע סברה איז אויך ביי תמורה, וויל איך לייגן אויך ביים עובר בהמה בבהמה:

מתנ' המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים, די בהמה וועלכע געהט שווער צו אן ערשטלינג, איז דער דין, אז ער מעג אוועק־ שניידען גלידערווייז פון עובר וואס מען שלעפט ארויס און וואַרפען פאר די הינט, וויל אזוי לאנג אַ מערהייט פון איהם איז ניט ארויס קריגט ער ניט די

קדושה פון א בכור, און אום צו רעטען די בהמה מוז מען דאָך דעם עובר נעמען שטיקערווייז. יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרת מו הבכורה, איז דער עובר אינאמאהל ארויס ביז אַ מעהרהייט מוז אַלעס באַגראָבען ווערען און זי ווערט פטור פון אַלס אַ ווייטערען ערשטלינג, ווייל איהר רחם האָט שוין דורכגעמאַכט דעם פראָצעס פון מאַכען געבוירען, קיין אונטערשייד ווי אזוי. גמ') אתמר יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים וחזר ויצא שליש אחר, רב הונא אמר קדוש, רבה אמר אינו קדוש, מיר האָבען געלערנט, אז ביים געבורט איז דער בכור ארויס א דריטעל און ער האָט איהם דעמאָלסט פאַרקויפט צו אַ גוי, און דער בכור האָט זיך ארויסגערוקט נאָך אַ דריטעל, וואָס הייסט שוין ווי אינ־ גאַנצען געבוירען, רב הונא זאָגט דער בכור איז הייליג און רבה זאָגט ער איז ניט הייליג, רב הונא אמר קדוש, קא סבר למפרע קדוש, וכיון דנפק ליה רוביה איגלאי מלתא למפרע דמעיקרא הוה קדוש, ומאי דזבין לאו כלום, רב הונא וואָס זאָגט דער בכור איז הייליג, איז ווייל ער האָלט ער איז נאָך הייליג פון בעפאָר, דען וויבאַלד ער איז ארויס אין אַ מערהייט איז פאַרשטאַנען די זאַך פאר פריהער אז ער איז הייליג געווארען נאָך פאַר'ן פארקויף, איז דאָס וואָס ער האָט פאַרקויפט ניט גילטיג. רבה אמר אינו קדוש, קסבר מכאן ולהבא קדוש, ומאי דזבין שפיר זבין, און רבה וואָס זאָגט ער איז ניט הייליג איז ווייל ער האָלט, אז די קדושה קומט צוקונפטיג ווען דער רוב קומט אָן, איז דאָס וואָס ער האָט פאַרקויפט, גוט פאַרקויפט, איז דאָך אַ גוי אין דער מיטען, איז ער דעריבער ניט הייליג. ואוזדו לטעמייהו דאתמר יצא שליש דרך דופן ושני שלישי דרך רחם, רב הונא אמר אינו קדוש, רבה אמר קדוש, און בייד געהען נאָך זייער סברה נאָך, דען מיר האָבען געלערנט אַז א דריטעל בכור איז ארויס דורך דער וואָנט פון בויך וואָס איז געווען איינגעשניטען צום רחם צו, און צוויי דריטעל זיינען דורכגעגאַנגען דורכ'ן רחם אליין, רב הונא זאָגט ער איז ניט הייליג און רבה זאָגט ער איז יא הייליג, רב הונא אמר אינו קדוש לטעמיה דאמר למפרע קדוש ורובא קמא ליתיה ברחם, רב הונא וואָס זאָגט ער איז ניט הייליג, געהט ער נאָך זיין סברה נאָך, וואו ער האָט געזאָגט אַז די קדושה ווערט חל פון פריהער, און דאָ איז דאָך דער ערשטער דריטעל ניט דורכגעגאַנגען דעם רחם נאָר דורכ'ן דופן, וועלכער גיט ניט קיין קדושה, רבה אמר קדוש רבה לטעמיה דאמר מכאן ולהבא קדוש, ורובא דרך רחם נפיק, און רבה וואָס זאָגט הייליג איז ווייל ער גהעט צו זיין סברה, אַז די קדושה קומט צוקינפטיג ווען דער רוב ערגענצט, און דעמאָלסט איז דאָך געווען אין רחם, זאָגט די גמרא וצריכא, די מחלוקת איז געדאַרפט געווארען צו לאָזען הערען אין צווייען, דאי אשמעינן בהא, בהא קאמר רב הונא משום דלקולא, דען ווען ער וואָלט מיך לאָזען הערען בלויז די ערשטע מחלוקת וואו אַ גוי איז אין דער מיטען, וואָלט איך זאָגען, אַז נאָר דאָ זאָגט רב הונא אז די קדושה קומט אַ פריהער, ווייל אַ ניט וועט דאָך אויסקומען אַ פאַרלייכטערונג צו ארויס־ ציהען דעם בכור פון צו זיין הייליג, אבל בהך דלחומרא, אימא מודי ליה לרבה? אָבער ביי דער אנדערער מחלוקת צו זאָגען, אַז די קדושה קומט ערשט ביים אָנקומען זיין מערהייט, וואָס דאָס וואָלט זיין אַ האַרבקייט צום בכור, וואָלט איך מיינען צו זאָגען, אַז ביי דעם פאַל איז ער מודה צו רבה מיינעגדיג אַז

ואי אתמר בהא קאמר רבה אבר מהא אימא מודי ליה לרב דימא צריכא תנן המבכרת המקשה לילד מתחך אבר אבר ומשליך כולם מאי לאו מתחך ומניח ואי אמרת למפרע הוא קדוש יקבר מיבעי ליה לא הכא במאי עסקינן במתחך ומשליך אבל מתחך ומניח מאי יקבר אימא אינתא יצא רובו יקבר ונפשרה מן הכבורה ליפלוג וליתני בדידיה במה דברים אמורים במתחך ומשליך אבר אבר אבל מתחך ומניח יקבר הכי נמי קאמר אבר א במתחך ומשליך אבל מתחך ומניח נעשה כמי שיצא רובו ויקבר יבעי רבא הלכו באיברין אחר הדוב או לא הלכו באיברין אחר הדוב היכי דמי אילימא כגון שיצא רובו במיעוט אבר וקא מבעיא ליה האי מיעוט דבראי בתר רובו דאבר שדינן ליה או בתר רובא דעובר שדינן ליה פשיטא דלא שבקינן רובא דעובר ואולינן בתר רובו אבר אלא כגון שיצא חציו ברובו אבר וקא מבעיא ליה ההוא מיעוט דבנואי מהו למשדייה בתר רובו אבר תא שמע יצא רובו הרי זה יקבר מאי רובו אילימא רובו ממש עד השתא לא אשמעינן דרובו כמותו אלא לאו כגון שיצא חציו ברובו אבר לא כגון שיצא רובו במיעוט אבר וקא משמע לן דלא שבקינן רובו דעובר לרובה ואולינן בתר אבר בעי רבא וכרכו בסיב מהו בטבולי מהו בשליתו מהו בשליא אורחיה הוה אלא בשליא אורית מהו וכרכתו ואחזתו והוציאתו מהו היכי דמי אי דנפק דרך יישא פטורה אירא דנפק דרך מרגלותיו בעיתו הולדה והוציאתו מהו הוציאתו הא אפיקתיה אלא בלעתו והוציאתו והכניסתו והקיאתו ויצא מאליו תא שמע הדבק שני רחמים ויצא מזה ונכנס לזה מהו דידיה פטר דלאו דידיה לא פטר או דלמא דלאו דידיה נמי פטר תיקו בעי רב אחא נפשתו כותלי בית הרחם מהו איר רחם מקדיש והא ליכא בעי מר ברב אשי נעקרו כותלי בית הרחם מהו נעקרו ליתנהו אלא נעקרו ותרו ליה בצואריה מאי במקומן מכדשי שלא במקומן לא מקדשי או דלמא שלא במקומן נמי מקדשי בעי מיניה ירמי מדבי זיר ננעמו כותלי בית הרחם מהו אמר ליה קא נגעת בבעי דאביעא לן דבעי רבי זירא ואמרי לה בעא מיניה רבי זירא מדבי אסי יעומד מרובה על הפרוץ ויצא דרך פרוץ פרוץ מרובה על העומד ויצא דרך עומד מאי עד כאן לא אביעא ליה אלא פרוץ מרובה על העומד דאיכא עומד בשלם אבל ננעמו לא קא מבעיא ליה: מתני'

מאי מהו מתחך ומניח ולי מתחך למפרע קדום יקבר ומבני ליה · תיעול לגויל מני מכלן ולהכא הוא קדום מתחך ומכלך בבנגים כיון דכבר יצא דרוב ומחזק מני תניא ליה לידיה כדתנן בהמפלי (דף כמ:) דילמא מתחך רובו מני מתמלה לידה ומתכיפתו מני קבר ומסתר מן הצבור· ובבל עניין קתני בין שיצא מבר בין שיצא רובו בבת אחת וי"ל דבעלמא לי מכלן ולהכא הוא קדום כיון דמן קדושה חלה עליו עד שילוח רובו אם כן נמי שמחתך קודם שילוח רובו חל כן קדושה חלה עליו כלל ויכול להכליכו בבנגים לפי מחתך שילוח ומניחו עכי יצא רובו ואילך טמון קבורה לגוף שילוח וכן משמע בהקומצין ולפ עיג דקתני יצא רובו הכי זה יקבר· ומשמע רובו בבת אחת כדמוכח בקוצ'ו ומשמע אבל מבר לבר לא היה דוקא לענין שמיעטו הלמעלן למעט מותו ומיעטו טמון קבור כשילוח רובו מחבר לחון ומתוך מבל למיד למפרע קדום שמחמילה הקדום מבת עליו מחחילה הכליה לי מתוחך מני יקבר ואמיל דבמחתך מני לא קבלי ליה היכי מיעל לי מחחילה לחוקמי בבבל מלינו לחי לחקרא מי מני ומחמדקדום שילח לחיל השלם:

כרכתו לחזקו · פי' בקונ' המפ: כרכתו לעובר ולחבור ניד· והמביקון ידיה ניכו לבין חרחם וקבה לי"ה דבשום ומקום לא נחקם שילוח עם הבחמה חלה דועה כדחמן בחנו' שמם עובר כחוך עובר· ומיעטו הרובה לח יהי וכיבל דהך מילחא מני לי"ה בבשום לח יהי היל למקבו כרכו בבין זכר חבי מני היל למקבו כרכו ולחחו ולחילחו ושוד דמלי פרי"ל דבפה דרך ביצ· פעלמא וכי לין יכול לחיות מלחחזו בידי בלחבו ומפקיע בידי·בין רחבו נרחם וה דוחק לומר לחיל לרחם בפחוח קודם שילח הלחם ולין יכול להכניס ידו ועוד דומחבינן דהוציא רובא לח ידי בלא הוליח כלל לי"ל דלם לח בן נעוח בזה שילח ולעניג דיש לחבק בין שבברת לין מבכרת לי מני חם כמה בכילדים לחחרם קודם לזה שבפחה רחמי כל זה דוחק ובל"ל לי"ה כמו ניכוק ליה כרכתו לחוחו וחולילחה שילוח בקבה עניו כדחמן מני שבר כל הבחר (דף קיי) לין לי חלח לחוחו הקבעה הבולם ובן ועדיך לי דבפה דרך ביצ· ובן הבקבה הח פעלמי לחם הבקבה כרוך בין בבר· ומבר דבפה דרך ביצ· ובן בבין לי לומר כרכו ולחי לומר כבינ חחי לבעין חיה בבר לבר לח ידי בלח חח בחוחה בבינ חחי לבעין חיה בבר לבר לח ידי בלח חח בחוחה

באמת קומט ערשט דִי קדושה ביים ערגענצונג פון רוב, נאָר געגען אַ גוי האָבען אַ כוח די חכמים צו־נישט מאַכען דעם פאַרקויף אום ניט ארויסצוציהען דעם בכור פון זיין קדושה. (דף ע' ע"א) ואי איתמר בהא, בהא קאמר רבה, אבל בהא אימא מודה ליה לרב הונא, און וועַן ער וואָלט מיך לאָזען הערען בלויז ביי יוצא דופן, וואָלט איך זאָגען, אַז נאָר דאָ זאָגט רבה, אַז ערשט ביים ערגענצען דעם רוב וועלט ער הייליג, לויט ווי ער האָלט באמת, אָבער ביי דער מחלוקת וואו דער גוי איז אין דער מיטען, וואָלט איך מיינען צו זאָגען, אַז ער איז מודה צו רב הונא, אום ניט ארויסצוציהען דעם בכור פון זיין קדושה, זאָל מען צוגיישט מאַכען דעם פאַרקויף צום גוי? איז דעריבער צריכא, געדאַרפט צו לאָזען הערען ביידע, זאָגט די גמרא תנן, איך וועל דיך פרעגען פון דער משנה, המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים מאי? לאו מחתך ומניח? ואי אמרת למפרע הוא קדוש, יקבר מיבעי ליה? אַז אַן ערשטלינג געהט שוועַר צום געווינען, מעג ער אַוועקשנייַדען גלידערווייַז און וואַרפען פאַר די הינט, וואָס? מיינסטו דען ניט, אַז עס איז דאָ געמיינט אַוועקשנייַדענדיג לעגט ער פאַר אַ ווייל די שטיקער אַוועק, און אויב דו וועסט זאָגען אַז נאָך פון פריהער איז דער בכור הייליג, וואָלט ער דאָך דאַרפען זאָגען „יקבר", אַז יעדער שטיק זאָל באַגראָבען ווערען? איז דאָך אַ קשיא אויף רב הונא? ענטפערט די גמרא לא, נייַן, הכא במאי עסקינן? במחתך ומשליך, ווייסטו ווי דאָ שמועסט? עס שמועסט וואו ער שנייַדט און וואַרפט ניט וואַרטענדיג אויפ'ן מערהייט. פרעגט די גמרא ווידער, אבל מחתך ומניח מאי? יקבר? אדתנא סיפא יצא רובו יקבר ונפטרה מן הבכורה, ליפלוג וליתני בדידה? אָבער וועַן ער שנייַדט און לייגט אַוועק ווי איז דער דין? מוזטו דאָך ענטפערען אז עס ווערט באַגראָבען? איז דאָך די קשיא אַנשטאַט צו לערנען אין דער סיפא, אַז אויב ער איז ארויס אַ מעהרהייט, וואָס הייסט מיט אַמאָל, זאָל ער וועַרען באַגראָבען, און די מוטער ווערט פּטור פאַר וויטער פון בכורה, זאָל ער בעסער אזא סאָרט אונטערשייד מאכען ביי דער רישא אליין? במה דברים אמורים? במחתך ומשליך אבר אבר, אבל מחתך ומניח יקבר? וועַן זיינען די רייד געזאָגט, אַז מען מעג וואַרפען פאַר די הינט? נאָר אַז ער שנייַדט און וואַרפט יעדען גליד, ניט וואַרטענדיג פאר אַ מערהייט, אָבער אז ער שנייַדט און לייגט אַוועק, מוזען זיי ווערען באַגראָבען? ענטפערט די גמרא הכי נמי קאמר במה דברים אמורים? במחתך ומשליך אבל מחתך ומניח נעשה כמי שיצא רובו ויקבר, ער זאָגט טאקע אזוי, דאָס הייסט, ער מיינט טאקע אזוי צו זאָגען, אז די רייד זיינען נאָר געזאָגט וואו ער שנייַדט און וואַרפט אייַנציגווייַז, אָבער אז ער לייגט אַוועק איז גליך ווי יצא רובו, ווי ער וואָלט אויף אַמאָל ארויס מיט אַ מערהייט, און ער דאַרף ווערען באַגראָבען, בעי רבא הלכו באיברין אחר הרוב או לא? האָט רבא אַ פראגע געפרעגט, צי געהען די חכמים נאָכ'ן רוב פון יעדען אבר, צי ניט? פרעגט די גמרא הלכו באיברין אחר הרוב היכי דמי? ווי שמועסט דאָ דאָס געהן נאָכ'ן רוב ביי די אברים? אילימא כגון שיצא רוב במיעוט אבר, וקא מיבעי ליה האי מיעוט דבראי בתר רוב דאבר שדינן ליה, או בתר רובא דעובר שדינן ליה? זאָל איך זאָגען אז עס שמועסט, דער בכור איז ארויס מיט אַ מערהייט אין איברים, נאָר איין אבר פון

זיי וועלכער ערגענצט דעם מערהייט איז נאָר מיט אַ מינדערהייט אין דרויסען, איז צו רבא'ן אַ פראַגע געווען, וועגען דעם מיעוט פונ'ם אבר, צי איך וואַרף דעם מינדערהייט נאָכ'ן מערהייט פון אינוועניג, בלייבט דאָך ניט קיין מער־ היט עובר פאַר אויסענווענ̈יג, ער זאָל הייסען אַלס געבוירען, אָדער פילייכט נאָכ'ן רוב עובר וואַרף איך דעם מיעוט אבר, ער זאָל הייסען אַלס געבוירען, ויי איז דער דין? זאָגט די גמרא פשיטא דלא שבקינן רובא דעובר ואזלינן בתר רוב אבר, אלא כגון שיצא חציו ברוב אבר, עס איז געווייס אַז מיר לאָזען ניט צוריק דאָס רעכענען אויף אַ רוב עובר און געהען נאָכ'ן רוב אבר וואָס איז אינענווענ̈יג, נאָר די פראַגע שמועסט אז דער עובר איז אַרויס אַ העלפט מיט אַ רוב אבר, וואָס ערגענצט דעם העלפט, וקא מיבעיא ליה ההוא מיעוט דבגואי מהו למישדיה בתר רוב אבר? און עס איז איהם די פראַגע געווען וועגען דעם מיעוט פון אינענווענ̈יג, צי איך וואַרף איהם נאָכ'ן רוב וואָס איז שוין אין דרויסען, עס זאָל ערגענצען אַ מערהייט, צי ניין, צי דער מיעוט וואָס איז נאָך אינענווענ̈יג איז ניט פאַררעכענט אַלס אויסענווענ̈יג ווי איז דער דין? תא שמע, קום איך וועל דיר אויפקלערען פון אונזער משנה, יצא רובו הרי זה יקבר, מאי רובו? אילימא רובו ממש, עד השתא לא אשמעינן דרובו ככולו? אלא לאו כגון שיצא חציו ברוב אבר, די משנה זאָגט אויב זיין רוב איז אַרויס אַלס טויט, זאָל זיין פלייש וועלען באַגראָבען, פרעגט די גמרא אויף דעם וואָס פאַר אַ רוב איז דאָ געמיינט? זאָל איך זאָגען אַ ריכטיגען רוב אין איינפאַכען זין פון וואָרט, וועט דאָך שווער זיין, האָט דען נאָך ביז איצט אַ משנה ניט געלאָזט הערען אַז אַ רוב איז ווי א גאנצער? נאָר מוז זיין, ניט אַנדערש אז עס איז אַרויס אַ העלפט און דאָרונטער אַ מערהייט פון איין אבר, צו לאָזען הערען אז זיין מינדערהייט רעכענט זיך צו צו זיין רוב, אויף אַ מערהייט פון גאַנצען בכור, זעהסט דאָך גוט אַז דער מיעוט וועלט מיטגע־ וואָרפען צום רוב. זאָגט די גמרא לא, ניין,לעולם זאָג איך, אַז זאָלאַנג נאָר אַ העלפט איז אין דרויסען וואָרף איך ניט מיט, ווען אפילו אַ מיעוט צום רוב, ווייל הויפּטזעכליך איז אויב אַ רוב איז שוין אין דרויסען, נאָר דאָ שמועסט, כגון שיצא רובו במיעוט אבר, וקא משמע לן דלא שבקינן רובו דעובר דבהמה ואזלינן בתר אבר, אַ פאַל וואו זיין רוב איז אַרויס מיט דאָרונטער אַ מינדערהייט אבר, און ער לאָזט אונז הערען דערמיט, אז מיר לאָזען ניט צוריק דאָס געהן נאָכ'ן רוב פון עובר פון דער בהמה און בעסער צו געהן נאָכ'ן רוב גליד וואָס איז נאָך אינענווענ̈יג, ניין, נאָר מיר געהען גיכער נאָכ'ן רוב עובר וואָס איז שוין אין דרויסען, בעי רבא כרכו בסיב מהו? בטליתו מהו? בשליתו מהו? האָט רבא אַ פראַגע געפרעגט, אויב ער האָט דעם עובר אַרומגעוויקעלט מיט בלעטער אָדער זיין טלית, ער זאָל ניט באַרירען דעם רחם, צי ער ווערט הייליג אלס בכור? און אויב דו וועסט זאָגען אז ער איז ניט קיין בכור, ווייל בלעטער אָדער טלית אַלס אַ פרעמדע זאַך האָקט איבער צווישען עובר און רחם, וועל איך דיך פרעגען אויף דער שליא אין וועלכען דאָס נייע קינד ליגט, צי זי איז חציצה צווישען קינד און רחם, וועלכע הייליגט דעם קינד אַלס בכור, ווי איז דער דין? פרעגט די גמרא בשליתו, אורחיה הוא? אלא בשליא אחרת מהו? דו זאָגסט מיט זיין שליא, עס איז דאָך

זיין שטייגער אזוי צו געהן מיט זיין שליא? נאָר זאָגט דִי גמרא מיט אַ פרעמדע שליא איז געפרעגט, ווי איז דער דין? כרכתו ואהזתו והוציאתו מהו? אַז אפרוי האָט איהם אַרומגענומען מיט איהרע הענט און אזוי אַרויסגעצויגען ניט באַרירענדיג דעם רחם, ווי איז דער דין? פרעגט די גמרא היכי דמי? אי דנפיק דרך רישיה פטרתיה? אלא דנפיק דרך מרגלותיו, ווי שמועסט דאָ די פראָגען, איז דער עובר ארויס מיט'ן קאָפּ צו ערשט און נאָכהער האָט מען איהם איינגעוויקעלט, האָט דאָך איהם די באַרירונג פון קאָפּ צום רחם שוין באַפרייט און געהייליגט אַלס בכור? אלא, נאָר ער איז ארויס מיט די פיס צו ערשט און נאָכהער האָט ער איהם איינגעוויקעלט און אזוי ארויסגעצויגען, בלעתהו חולדה והוציאתו מהו? אַז אַ חולדה איז אריין אין רחם און אייַנגעשלינגען דעם קינד און ארויסגעצויגען, ווי איז דער דין? (כאָטש די זאָך איז ווייט פון פאַסירונג, נאָר בלויז מעגליך אין געדאַנק ביי אַ בהמה גסה, פרעגט עס דאָך רבא, דען ביי די קליינע שאָף קען דאָך פאַסירען אַזאַ זאַך), פרעגט די גמרא הוציאתו, הא אפיקתיה? אלא בלעתו והוציאתו והכניסתו והקיאתו ויצא מאלין מהו? דו זאָגסט ער האָט איהם אַרויסגעצויגען, האָט ער דאָך איהם ארויסגעצויגען ניט באַרירענדיג דעם רחם, וואָס איז די פראָגע? אלא, זאָגט די גמרא אזוי, ער האָט איהם איינגעשלינגען און ארויסגעצויגען און צוריק אריינגענומען און דאָרט ארויסגעשפיגען איהם, און נאָכהער ערשט איז ער אליין ארויס, ווי איז דער דין? הדביק שני רחמים, ויצא מזה ונכנס לזה מהו? אז ער האָט צוזאַמענגעשטעלט צוויי רחמ'ס איינעם האָרט איבער'ן אַנדערען, ווי איז דער דין, אויב דער עובר איז ארויס פון איין רחם און אריין אין צווייטען רחם? דידיה פטר, דלאו דידיה לא פטר, או דלמא דלא דידיה נמי פטר? צי זאָג איך, אַז נאָר ביי זיין קינד הייסט פטר רחם צו מקדיש זיין איהם אַלס בכור, אָבער ניט זיין, איז ניט מקדיש, אָדער פילייכט ביי ניט זיין קינד, הייסט אויך פטר רחם? די פראָגע איז וועגען דער צווייטער בהמה אויב זי איז אלס ערשטלינג(און אויב די פראָגע זאָל געהן אויף דער ערשטער קוה, מוז איך זאָגען אַז דעם פרעגער איז געווען אַ קלער, צי עס מוז זיין דער דורכ־געהן פון רחם גלייך צום אויר (לופט) פון אויסענוועניג, אָבער די סברה געהט מיר ניט איין), תיקו, בלייבט די פראָגע שטעהן. בעי רב אחא נפתחו כותלי בית הרחם מהו? אויר רחם מקדיש והא איכא, או דלמא נגיעת רחם מקדשה והא ליכא? רב אחא האָט געפרעגט אויב די וועגטלעך פון רחם האָבען זיך ברייט צוועפענט ביז דער קינד איז ארויסגענומען געוואָרען מיט דער לופט, ניט באַרירענדיג דעם רחם, ווי איז דער דין, צי איז די לופט פון רחם מקדיש דעם בכור, און דאָס איז דאָך דאָ, אָדער פילייכט איז נאָר די באַרירונג פון רחם מקדיש, און דאָס איז דאָך ניטאָ? בעי מר רב אשי נעקרו כותלי בית הרחם מהו? האָט מר בר רב אשי געפרעגט אויב די וועגטלעך פון בית הרחם זיינען אַוועקגעריסען געוואָרען ווי איז דער דין? פרעגט די גמרא באַלד נעקרו ליתנהו? אויב זיי זיינען אויסגעריסען, זיינען זיי דאָך ניטאָ, איז וואָס איז די פראָגע, איז דאָך זיכער ניט מקדיש? אלא, זאָגט די גמרא, נעקרו ותלו בצואריה, מאי? במקומן מקדשי שלא במקומן לא מקדשי, או דלמא שלא במקומן נמי מקדשי? זיי זיינען אויסגעריסען ge־

מאי טעמא דמכלל קמא ומיתי מקצוי והא מיעוטא בלעטא הוא ולא מיעוטא וי"ל משום דר' עקיבא מיעוטא (לקמן דף נ"ב ע"ב) עביד כמאן דאמר לעיל הכל גבי בהמה קיל כדפי' בקו' דתמי' דר' עקיבא מודה הכל ל"ש ומשום הכי לגבי מיעוטא מכלל דמיעוט הוא הולך על כפיו דבמקום לעילוי מיעוטי מיעוט קלוט קלוט מיעוטי קלוטים לי לאו קו' והכא דחיכא קו' מוקי לה תבא קמא לרבותא מחיים:

קלוט מיעוטי פרה ליעול: הוה ליה למיתני להכי קו' דכ"ג תחלת הלח דבדיעבד ובכי: **קלוט** מיעוטי קלוטה: ותימה ונוקי לה כריך מן הבי מני דתניא דר' יוסי הגלילי קיימינן דדרים תתן בפרק ד' זה (ד' נח.) גבי ועבד הגוי כך דדרים כך דידוי ולרווח ונשמוט דיוהיו לח לחנחת עליו וחם בן קנסי כר' שמעון דתכר קלוט כבילת לחייב הבעלים דבפרק ניחח הגוזל פטיק דבכוונה (דף ו:) ס"ל דניחח ליה לייטב ונלמח דר' יוסי דסבר לחייב למחן דבכי קלוט מיט הכח לחייב בחלבי וכיון דחנהם לחנו דחגילי כר' שמעון נוהם בחיים דבכי מרבוחה חתם: **דחוה** מיעוטא בכלל בהמה מיעוטא להרבעה דכל חד ונשמע מדחוה בלחו דחיכח מיעוטי דחיה בכלל בהמה מיעוטי מיעוט פטיר ליכי הרבעה ומיהו בלחו הכי ידעינן למיפטר מיעוטי מיעוטי גמליז הרבעה ומשמך ניהוך ונשמע כדחזקיה משור חדיה פטור את הפצה (דף כה:):

ולרבנן

מתקיף לה רב אחדבוי בר אמי חזר במעי חזירתא לא ליטמי דמהלכי שמנה במהלכי שמונה הוא אלא אמר רב נחמן בר יצחק מהבא כי תנן בכל טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת שרץ טמא וכי נבלת בהמה טמאה מטמאה ובטהורה לא מטמאה אלא איזה זה זה עובר שבטמא טמא ובטהורה טהור ומאחר דנפקא ליה מדרב נחמן בר יצחק דרבי יצחק למה לי אי לאו דרבי יצחק היה אומנא כולי לכדרבי הוא דאתא קמ"ל תניא אמר רבי יוסה אמר רבי יוחנן נמתי לו לבן עזאי למדנו נבלת בהמה טהורה שמטמאה ונבלת בהמה טמאה שמטמאה נבלת חיה טמא שמטמא נבלת חיה טהורה לא למדנו מנין גם לי כל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת נמתי לו וכי נאמר וכל חיה ודלא לא נאמר אלא בכל החיה למהלכי כפים בחיד הוא דאתא גם לי ומה ישמעאל אומר כדבר הזה נמתי לו "וכי יומת מן הבהמה זו בהמה טמאה אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה" נלמדנו חיה בכלל בהמה ובהמה בכלל חיה חיה טהורה בכלל בהמה טהורה בהמה

מתני' בהמה שמת עוברה בתוך מעיה ונושטיה חיזעה את ידו ונגע בו בין בבהמ' טמאה בין בבהמה טהורה שחוד רבי יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא ובטהורה טהור: **גמ'** מאי טעמא דתנא קמא אמר רב חסדא קל וחומר אם הועילה אמו להתירו באכילה לא תועיל לו לטהוריה מידי נבלה אשכחן בהמה טהורה בהמה טמאה מנלן אמר קרא "וכל יומת מן הבהמה זו בהמה טמאה אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה איתקש בהמה לבהמה טהורה מה בהמה טהורה עוברה טהור אף בהמ' טמאה עובר' טהור ורבי יוסי הגלילי מאי טעמא אמר ר' יצחק דאמר קרא "וכל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת וגומר מהלכי כפים בהיה טמאת לך אלא מעתה קלוט במעי פרה ליטמא דמהלכי כפים בחוה היא מהלכי כפים במהלכי ארבע והאי מהלכי ארבע במהלכי שמונה הוא פרה במעי גמל לא תטמא דמהלכי שמנה במהלכי ארבע היא היכך וכל הולך דרבות פרה במעי גמל קלוט במעי קלוט ליטמי דמהלכי ארבע במהלכי ארבע הוא להכי אהני ק"ו דרב חסדא

מתני' הושיט הזיעה את ידו ונגע בו בין בבהמ' טמאה בין בבהמה טהורה שחוד רבי יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא ובטהורה טהור: **גמ'** קא בעי מתני' מנלן דמיעוטא דמתניתין מפרש בגמ': מאי טעמא דתנא קמא אמר רב חסדא קל וחומר אם הועילה אמו להתירו באכילה לא תועיל לו לטהוריה מידי נבלה אשכחן בהמה טהורה בהמה טמאה מנלן אמר קרא "וכל יומת מן הבהמה זו בהמה טמאה אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה" איתקש בהמה לבהמה טהורה מה בהמה טהורה עוברה טהור אף בהמ' טמאה עובר' טהור ורבי יוסי הגלילי מאי טעמא אמר ר' יצחק דאמר קרא "וכל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת וגומר מהלכי כפים בהיה טמאת לך אלא מעתה קלוט במעי פרה ליטמא דמהלכי כפים בחוה היא מהלכי כפים במהלכי ארבע והאי מהלכי ארבע במהלכי שמונה הוא פרה במעי גמל לא תטמא דמהלכי שמנה במהלכי ארבע היא היכך וכל הולך דרבות פרה במעי גמל קלוט במעי קלוט ליטמי דמהלכי ארבע במהלכי ארבע הוא להכי אהני ק"ו דרב חסדא

דכתיב ולו בנבלת חיה טמאה לא בנבלת בהמה טמאה דכתיב וכי יומת מן הבהמה תמר חיה לכם לאכלה הרי חיה טמאה ובהמה טמאה ובהמה טהורה לאכל בנבלת חיה טמאה ולא בנבלת בהמה טמאה דכתיב נפשות מטמא בנבלתם מטמא למהלכי כפים בחיד: עיבר מיתת אמו כיולחנן נמתי לו וכי יומת מן הבהמה יצא: וכיון דמתני לך בהמה טהורה ומיעוטא הרי חיה טהורה בנבלת לפי שלומדנו מהקיש חחר חיה בנבלת בהמה ובהמה בנבלת חיה ומיעוטא מחת לך חיה טהורה בנבלת בהמה טהורה חם תלמוד לומר טמחה חיה טהורה ובהמה טמחה בלח בהמה טמחה וחיה טמחה בלח חיה טהורה לכחמה וכיון דחיה טהורה בנבלת חיה טהורה ובהמה טהורה בנבלת חיה טהורה ובהמה טמחה בנבלת חיה טמחה בלח חיה טהורה בנבלת חיה טהורה ובהמה טהורה בנבלת חיה טהורה ובהמה טמחה בנבלת חיה טמחה ילחבל על בן חנחי (קהלת דף נט:) חבל על מנת נחזיר חלחר חין העולם נמי כחם: ואת הבהמה אשר תאכלו ומפרש בברייתא מיל וכל חלנת חיה בכלל בהמה ואת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ כל פטר"ח פרסה ומכי המקוה וכל הבהמה מכול חת המפרסת ומעלרת ומתחל למיתני בחיה שלח חיתה לנו מחלכו ומפרסת מיעוט בהמה דקחמר וכל הבהמה כל מפרסת למעוטי בהמה בהמה בכלל חיה ומעמח מעמוד בכל הנרך לך: חיה טהורה בכלל בהמה טהורה כו': ומקשה מפרט להרבעה נבי דמתני למעוטי חיה טהורה בכלל בהמה טהורה לחכמים: כלל ופרט וכלל מה שבפרט יכול מה שבפרט מפרט ומפרש פרטה (ד) וכל הבהמה חשר בין על החרן כל מפרסת פרסה קיימין ומפרש לה ומעמיד לה ומעמיד מעמד לחכמים חיה בכלל בהמה כדבעינן למיל ולכי ויחזור והוה הדין נמי דחיעורך לן חיה טהורה בכלל בהמה טהורה לעולמח נכלות כדבעינן למיל בכלל חיה טהורה לח למדנו פרט לן בהמה טהורה להרבעה כלום בהמה כדבי ולח נחמ' חלח חדח בהמה טהורה ובהמה טמחה בהמה טהורה ומעמיד לה ומעמיד בין טהורה ובין טמחה בהמה טמחה ומה הדין נמי דחיה טהורה להרבעה בבל בהמה טהורה ובהמה טמחה בכלל דבריהם

וואַרען און ארויפגעהאַנגען אויפֿן האַלז פונ'ם עובר, ווי איז דער דין? צי זאָג איך זיי זיינען מקדש נאָר אין זייער פלאַץ, ניט אין פלאַץ זיינען זיי ניט מקדש, אָדער פילייכט, ניט אין זייער פלאַץ זיינען זיי אויך מקדש? בעי מיניה ר' ירמיה מר' זירא נגממו כותלי בית הרחם מהו? האָט ר' ירמיה געפרעגט פון ר' זירא אז די וועגטלעך פון רחם זענען טיילווייז אָפּגעשניטען ווי איז דער דין? אמר ליה קא נגעת בבעיא דאיבעיא לן, האָט ר' זירא געזאָגט דו האָסט געגרייכט די פראַגע וואָס מיר האָבען געפרעגט, דבעי ר' זירא ואמרי לה בעא מיניה ר' זירא מרבי אסי עומד מרובה על הפרוץ ויצא דרך פרוץ, פרוץ מרובה על העומד ויצא דרך עומד מאי? דען ר' זירא האָט געפרעגט, און טייל זאָגען אַז ר' זירא האָט דאָס געפרעגט פון ר' אסי, אַז אויב די געבליבענע שטעהען אַלס גאַנץ פון רחם, איז מעהר פון די אָפּגעזייסענע פלעצער פון רחם, און דער עובר איז ארויס באַרירענדיג בלויז דעם אָפּגעריסענעם פלאַץ, צי איך זאָג דער מינדערהייט ווערט בטל צום מערהייט גאַנצען פלאַץ, עס זאָל הייסען ווי ניט אויסגעריסען? אָדער די פראַגע געהט אזוי, וואו עס שמועסט, דער אָפּגעריסענער פלאַץ איז מעהר ווי דער גאַנצער, און דער עובר איז ארויס דורכ'ן גאַנצען פלאַץ, צי גענוג איך נאָר דער מערהייט אַלס אָפּגעריסען, צי גענוג איך נאכ'ן גאַנצען פלאַץ וועלכען דער עובר איז דורכגעגאַנגען מיט באַרירונג, ווי איז דער דין? האָסטו די זעלבע פראַגע וואָס דו פרעגסט, עד כאן לא איבעיא ליה אלא פרוץ מרובה על העומד, דאיכא עומד בעולם, אבל נגממו לא קא מיבעיא ליה, זאָגט די גמרא איך קען זאָגען, אז ביז דאָ איז איהם קיין פראַגע ניט געווען, נאָר אין אַזאַ וועג, וואו דער אָפּגעריסענער פלאַץ איז מעהר פון שטעהן־געבליבענעם, ווייל עס איז דאָך פאַראַן אַ געבליבענער פלאַץ אלס גאנץ, איז נאָך אַ קלער אַז דער גאנצער פלאַץ מיט זיין באַרירונג זאָל מקדיש זיין, אָבער אין אָפּגעריסענעם פלאַץ, אפילו ווען ער איז אין אַ מינדערהייט, איז ער ניט מקדש, און נגממו וואָס נעמט ארום ביידע פראַגען, איז צו מיר קיינמאָל קיין פראגע ניט געווען: (דף ע' ע"ב) מתני', בהמה שמת עוברה בתוך מעיה והושיט הרועה את ידו ונגע בו, בין בבהמה טמאה בין בבהמה טהורה, טהור, אַ בהמה וואָס דער עובר איז געשטאַרבען ביי איהר אין די געדערים, און דער פאַסטוך האָט אריינדערלאַנגט זיין האַנט באַרירענדיג דעם טויטען עובר, איז דער דין אז סיי ביי אַ טמא בהמה סיי ביי אַ בהמה וועלכע איז כשר צום עסען, איז ער אַלץ ריין, ר' יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא ובטהורה טהור, ר' יוסי הגלילי זאָגט, אַז ביי אַ טמא בהמה איז ער טמא און ביי אַ כשרה איז ער טהור, די גמרא איז דאָס וויטער מפרש: גמ') פרעגט די גמרא מאי טעמא דתנא קמא? וואָס איז די סברה פון ערשטען תנא? אמר רב חסדא קל וחומר אם הועילה אמו להתירה באכילה, לא תועיל לו לטהוריה מידי נבלה, האָט רב חסדא געזאָגט עס איז אַ קל וחומר, אויב די מוטער ווירקט מיט איר שחיטה, מען זאָל מעגען עסען צוליב איהר אויך דאָס טויטע קיבד זאָל זי ניט קענען ווירקען צו רייניגען איהם פון אַלס נבלה, ער זאָל ניט מטמא זיין? זאָגט די גמרא, אשכחן בהמה טהורה, בהמה טמאה מנלן? אמר קרא וכי ימות מן הבהמה, זו בהמה טמאה, אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה, גענפינען מיר אַ

סברה אויף בהמה טהורה, בהמה טמאה פונוואַנען איז געדרינגען? זאָגט דער פסוק אז עס וועט שטאַרבען אייגע. פון די בהמות איז זי מטמא, איז דאָך געגען טומאה קיין אונטערשייד צי אַ טמאה צי אַ טהורה, ניט מעהר איך וואָלט מיינען אַז אַ טהורה איז ניט מטמא אפילו טויטערהייט דען מיר זעהען דאָך אַז אַ שחיטה איז ניט מטמא, דערייבער זאָגט דער פסוק צו, אשר היא לכם לאכלה, אז אויך די בהמה וועלכע איז פאַר עסען, אויב זי איז געשטאַרבען, איז זי מטמא, איז מן הבהמה געמיינט הויפטזעכליך אַ טמאה און אשר לאכלה אַ טהורה, איתקיש בהמה טמאה לטהורה מה טהורה עוברה טהור אף בהמה טמאה עוברה טהור, איז דאָך די טהורה געגליכען צו דער טמאה, אַז פונקט ווי די טהורה איז דער עובר אין איהר ריין פון מטמא צו זיין, אזוי אויך די טמאה איז דער עובר אין איהר ריין. פרעגט די גמרא ור' יוסי הגלילי מאי טעמא? אמר ר' יצחק דאמר קרא וכל הולך על כפיו בכל חיה החולכת, און ר' יוסי הגלילי פונוואַנען דרינגט זיך אויף טמא? האָט ר' יצחק געזאָגט דער פסוק זאָגט יעדע חיה, וואָס געהט אויף אלע פיר איז טמא אין אַ חיה, מהלכי כפים בחיה טמאתי לך, טייטש איך אַז די וועלכע געהען אויף אַלע פיר כפות אויב ער איז אַלס קינד אין אַ חיה איינעוועניג האָב איך מטמא געווען פאַר דיר, (כפות מיינט גאַנצע לאַפעס ניט קיין געשפאַלטענע), פרעגט די גמרא אלא מעתה קלוט במעי פרה ליטמא דמהלכי כפים בחיה היא? נאָך דעם געדאַנק נאָך, איז דאָך צו פרעגען, אז אויב מען געפינט פאַרמאַכטע קלוען אַלס קינד אין אַ כשר'ע בהמה, זאָל זי מטמא זיין, ער הייסט דאָך אויך על כפים? ענטפערט די גמרא מהלכי כפים במהלכי ארבע, והאי מהלכי ארבע במהלכי שמונה הוא, איך האָב דיר געזאָגט אז עס געפינט זיך אַ מהלכי כפים און אַ מהלכי ארבע, די איז מטמא, אָבער די קלוט געפינט זיך אין אַ מהלכי שמונה, דען געשפאַלטענע קלוען זיינען פאַראַן אכט. פרעגט די גמרא פרה במעי גמל לא תטמא דמהלכי שמונה במהלכי ארבע היא? זאָל אַ קוה אַלס אַ קינד אין די געדערים פון אַ קעמעל ניט מטמא זיין, ווייל זי איז דאָך אַ מהלכי שמונה און אַ קעמעל וואָס איז אַ מהלכי ארבע? ענטפערט די גמרא הולך וכל הולך, לרבות פרה במעי גמל, עס האָט געדאַרפט שטעהן והולך על כפיו, און עס שטעהט וכל הולך, יעדער וואָס געהט אויף די לאַפעס, איז עס געמיינט מרבה צו זיין אפילו אַ פרה אין די געדערים פון אַ גמל, פרעגט די גמרא קלוט במעי קלוטה ליטמא דמהלכי ארבע במהלכי ארבע הוא? זאָל אַ פאַר־ מאַכטע קלוען אַלס קינד אין די געדערים פון אַ קוה מיט פאַרמאַכטע קלוען אויך מטמא זיין, ווייל זי איז דאָך אַ מהלכי ארבע אין די געדערים פון אַ מהלכי ארבע? ענטפערט די גמרא להכי אהני קל וחומר דרב חסדא, אויף דעם העלפט שוין דער קל וחומר פון רב חסדא אַז פון אַ טהורה זאָל ניט מטמא זיין, מתקיף לה רב אחדבוי בר אמי חזיר במעי חזירתא לא ליטמא דמהלכי שמונה במהלכי שמונה היא? האָט רב אחדבוי בר אמי געפרעגט זאָל אַ חזיר אַלס קינד אין די געדערים פון זיין מין, ניט מטמא זיין, ער איז דאָך אַ מהלכי שמונה אין די געדערים פון אַ מהלכי שמונה? אלא אמר רב נחמן בר יצחק מהכא נפש כי תגע בכל טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת שרץ טמא, וכי נבלת בהמה טמאה מטמאה,

ובטהורה לא מטמאה? נאר האט רב נחמן בר יצחק געזאגט פון דאנען, דער פסוק זאגט אז א מענש וועט אנרירען אין א טומאה, דאס איז געמיינט אדער אין א נבלה פון א טמא חיה אדער א נבלה פון א שרץ, איז דאך שווער, איז דען נאר א טמא חיה מטמא טויטערהייט, און א בהמה טהורה ניט? אלא איזה זה? זה עובר שבטמאה טמא ובטהורה טהור, נאר וועמען איז דא געמיינט? עס איז געמיינט אן עובר אין די געדערים פון א טמאה, אז ער איז מטמא און אין א טהורה איז ער ניט מטמא. פרעגט די גמרא ומאחר דנפקא ליה מדרב נחמן בר יצחק, דר' יצחק למה לי? און וויבאלד ר' יוסי פון דער משנה לערענט זיך ארויס פון ר' נחמן בר יצחק, צו וואס איז געדארפט די אויס־ לערנונג פון ר' יצחק פון וכל הולך על כפיו? ענטפערט די גמרא אי לאו דר' יצחק הוה אמינא כוליה לכדרבי הוא דאתא? וועז ניט דער פסוק פון ר' יצחק פאר חיה טמאה אז אלס נבלה איז זי מטמא, וואלט איך זאגען צו אייני־ טייטשען דעם גאנצען פסוק פון נפש כי תגע ווי רבי, און עס וואלט ניט בלייבען פאר'ן אויסלערנונג פון רב נחמן בר יצחק, ווייל איך וואלט אויך געדארפט חיה טמאה פאר זיך, קא משמע לן, אבער איצט לאזט ער הערען אזוי ווי איך האב שוין אויף חיה טמאה אז אלס נבלה איז זי מטמא, קען שוין רב נחמן בר יצחק דרש'נען דעם בנבלת חיה טמאה אויפ'ן עובר אינעווענ־ג אז ער איז מטמא דארט טויטערהייט. תניא אמר ר' יונתן נמתי לו לבן עזאי למדנו נבלת בהמה טהורה שמטמאה, ונבלת בהמה טמאה שמטמאה, נבלת חיה טמאה שמטמאה, נבלת חיה טהורה לא למדנו, מנין? מיר האבען גע־ לערענט ר' יונתן האט געזאגט, איך האב געזאגט צו בן עזאי מיר האבען אפ־ געלערענט, אז א נבלה פון א בהמה טהורה איז מטמא, א נבלה פון א בהמה טמאה איז מטמא און א נבלה פון א חיה טמאה איז מטמא, אבער א נבלה פון א חיה טהורה האבען מיר נאך ניט אפגעלערענט, פונוואנען איז עס צו דרינגען? נם לי כל הולך על כפיו בכל החיה ההולכת, האט ער צו מיר געזאגט פון פסוק יעדע חיה וואס געהט אויף גאנצע קלוין מיט יעדער חיה וועלכע געהט אויף פיר פיס, דאס הייסט קיין אונטערשייד צי א טמאה צי א טהורה, נמתי לו וכי נאמר וכל חיה, והלא לא נאמר אלא בכל החיה? למהלכי כפים בחיה הוא דאתא, האב איך צו איהם געזאגט, שטעהט דען וכל החיה, איך זאל טייטשען וכל הולך על כפיו אויף א חיה טמאה און וכל חיה אויף חיות טהורות, עס שטעהט דאך ניט, נאר בכל החיה, וואס טייטשט זיך צווישען אלע חיות אלס א באשייד אויף וכל הולך על כפיו? מוז זיין אז דער וכל הולך על כפיו באציהט זיך אויף די חיות וועלכע האבען פיס ווי הענט, דען מיר גע־ פינען ניט אין לשון קודש דעם נאמען „כף" נאר אויף הענט, און אויף פיס מוז ארויסשטעהן כף רגל, אבער אויף יד געפינט מען שוין מעהר מאל דעם נאמען כף אהן דעם נאמען יד. א מאלפע האט פיס ווי הענט און א קופד און נאך פארשידענע צווישען די חיות וועלכע זיינען אזוי אין זייער נאטור. נם לי ומה ישמעאל אומר בדבר זה? נמתי לו וכי ימות מן הבהמה זו בהמה טמאה אשר היא לכם לאכלה זו בהמה טהורה, האט ער צו מיר געזאגט און וואס זאגט ר' ישמעאל ביי דער זאך? האב איך צו איהם געזאגט פון פסוק וכי ימות מן הבהמה, ווי אויבען שוין ערקלערט, למדנו חיה בכלל בהמה

בהמה טמאה בכלל חיה טמאה בהמה טהורה בכלל חיה טהורה ובלשון הזה אמ' לי חבל על בן עזאי שלא שימש את רבי ישמעאל חיה בכלל בהמה מנלן דכתיב [ויקרא יא] ואת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים וגומר איל וצבי ויחמור וגומר הא כיצד חיה בכלל בהמה בהמה בכלל חיה מנלן דכתיב [ויקרא יא] זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ כל מפרסת פרסה הא כיצד בהמה בכלל חיה יחיה טהורה בכלל בהמה טהורה לטימים חיה טמא' בכלל בהמה טמאה להרביע בהמה טמאה בכלל חיה טמאה לכדרבי יהודה דתניא רבי אומר אקרא אני חיה בהמה למה נאמרה נאמרה כאן בהמה תשב ונאמר להלן בהמה טמאה מה להלן טומאת קדש אף כאן טומאת קדש בהמה טהורה בכלל חיה טהורה ליצירה דתנן המפלת מין בהמה חיה ועוף בין שמאין בין טהורין יאם זכר חיה תשב לזכר אם נקבה תשב לנקבה אינו יודע תשב לזכר ולנקבה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יכל שאינו מצורת אדם אינו ולד ולרבנן הא קרא למה לי כדרבי הוא דאתא : מתני' האשה שמת ולדה בתוך מעיה ופשטה חיה את ידה ונגעה בו החיה טמאה טומאת שבעה והאשה טהורה עד שיצא הולד : גמ' אמר רבה כשם שטומאה בלועה אינה מטמא כך טהרה בלועה אינה מטהרה טומאה בלועה מנלן דכתיב יוהאוכל מנבלתה יכבס בגדיו מי יא עסקינן דאכל כמלוא לשקיעת החמה וקאמר רחמנא טהור ודלמא שאני התם דלא חזיא לגר הניחא לרבי יוחנן דאמר אתת זו ואתת זו גר לכלב שפיר אלא לרבי פדא דאמר טומאה חמורה לגר וטומאה קלה עד לכלב משום דלא חזיא לגר הוא נהי דלא חזיא בפני מיהוא חזיא ליה אשכחן טומאה בלועה טהרה בלועה מנלן קל וחומר ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל שאינו מציל על טומאה שבתוכו מטמא דאמר מר יטומאה רצוצה בוקעת ועולה עד לרקיע מציל על טהרה שבתוכו מטמא אדם

ולרבנן תני קרא למעט לי כו' לכדר' לחמ' . כן גירסת הקונטרס ופיכ דלמדכתן דרבי יוסי הגלילי צבי תני קרא דר"ל למה לי ומקמי לפי' למה תמתין עד כאן ועוד ה"ל למעבד מזי לרבנן קרא דר' לחמ' למה לרבנן ועוד ה"ל כלומר תזרע אור לריש מלא לרבנן ועוד ה"ל כלומר תזרע לתלמיד כללות דבהמה טהורה ולכל חיה טמאה דלרבי לכל בהמה טהורה . והאשה העגיל הלחם בפיו ע"י . ולא העגיל הוי טומא עד שלא ילא הלוי ובשלמא הקבר דכתיב [ויקרא כא] ונבעלה בקבר דכתיב [שם יט] הלוי ונבעלה בקבר (פי' ע"י) ועיין לה בחלוקת הגאון (ד"ק כב:) לן בפלפלי פרישת הקבר עד שיעגלו הרגלים דכתיב [שם כא] קבר ליה כתנא דמסייפתא דתלבלת דלתנר לן לעיל עיולתה עד שלא לתיר הטומאה : מי לת עקבר' דלכל קמיך לבקיעת החמה וקתני רחמנא דטהור . ולית לתנאי לה ונדקדק ונדחטעט בפרישה בפרק יולת חוסן (ד"ק יב:) בגלה דלא מטמאין בגדים תחת הגלגל ונדקמתני בגלגל עיקר מיהו לעולם בה ולא בחלחל ומיהם ונדקדק לקמי דתנקט בגלגל עוף מיהו בלועה היא ור"ל דומיי דלגבי חלחל היה יכול לדקדק ומסם לחבל לרבי דבעי דבים הטהרים הוי היכי ומתני לפרישה ע"י בכתחה לי תניהו בבית הבלועה וחזר וילילו ובית הבלוע היה לחם ולא הקטיעה בלגל הכא בקטיע קרא דוקא בגלגל בהמה ומייתי היכי יכולין לפרש לה על גב דלא הזו וחלולו דכי קאמר רבה דבית הבלועה הטהרים הוי היכו תחתם הבלועה לגבל בקטיע מיהו בלועה היא לגבי בית הבלוע היא לפי שאין יכול לדקדק מכם לה לרבי דטומאת בלועה לה ומטמאה ולית לה לרבי נדקדק הכא ומהלי קרא דהאוכל ומבלתה והלי קרא בגלגל בהמה כתיב הלא טומאה בבית הבלועה ומגיע לידי בלועה ולא כתיב לומר לגלגל עיקר ולית לה לרבי כיון דמשום דהטהרים הטם בבית הבלועה לידי בלועה דהכל בהכל הוי ולא מלטרך לרבי דהכל הוי הכי היכי נדקדק ומייתי לה דשיעור ביצה ומטמא בהכל ר"ל דלא ומכתבי לה לעיל בלועה דהכל לעיל בלועה דהכל ומטמא בלועה דהכל לעיל בלועה דהכל ומטמא בלועה דהכל לעיל בלועה דהכל ומטמא

ובהמה בכלל חיה, חיה טהורה בכלל בהמה טהורה, חיה טמאה בכלל בהמה טמאה, די תורה לערענט אונז אויך, אַז אונטער'ן נאָמען „חיה" איז אויך געמיינט בהמה, און אונטער'ן נאָמען בהמה איז אויך געמיינט חיה, קומט דאָך אויס אַז אַ חיה טהורה איז שוין אין כלל בהמה טהורה, און אַ חיה טמאה אין כלל בהמה טמאה, (דף ע"א ע"א) בהמה טמאה בכלל חיה טמאה בהמה טהורה בכלל חיה טהורה, און אַ בהמה טמאה איז אין כלל פון אַ חיה טמאה, און אַ בהמה טהורה איז אין כלל פון אַ חיה טהורה, ובלשון הזה אמר לי חבל על בן עזאי שלא שימש את ר' ישמעאל, און מיט דער שפּראַך האָט ער צו מיר געזאָגט, עס איז אַ שאָדען אויף בן עזאי וואָס ער האָט ניט באַדינט ר' ישמעאל, חיה בכלל בהמה מנלן? דכתיב זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים וכו' איל וצבי ויחמור, אַז חיה איז אין כלל בהמה פונוואַנען איז געדרינגען? דען דער פסוק זאָגט די בהמה זאָלט איהר עסען, און רעכענדיג זיי רעכענט ער אויך אין צווישען חיות, הא כיצד? ווי אזוי גראָמט דאָס? נאָר מוז זיין אַז אונטער'ן נאָמען בהמה קען אויך געמיינט ווערען אַ חיה, דער ענין איז, די נעמען חיה און בהמה נוצט אַמאָל דער פסוק אַלס אַ נאָמען אַרומנעמענדיג ביידען ווי אַ שם הסוג, און צומאָל אַלס א נאָמען נאָר פונ'ם מין, ווי א שטייגער דער פסוק ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולכל עוף השמים ולכל חית השדה, וואו ער האָט זיי געוויסען מיט נעמען יעדען מין באַזונדער, בהמה אלס בהמה און חיה אלס חיה, צו־מאָל ווערט אויך אַ בהמה גערופען אלס חיה, די וועלכע איז נאָר אין דער מדבר ניט אלס הויז־חיה, וויל בעפאָר זיינען אלע געווען וויל אלס פעלד־חיות ניט קיין הויז־חיות ביז מען האָט פון זיי איינגעכאָווען. עס איז נאָר פאַראַן פארשידענע מינים וועלכע וואָלטען זיך נאָר לאָזען איינצוימען, דעריבער נעמט זיי צומאָל איין נאָמען צו־זאמען. אויך איז אין דעם אַ כלל, אז וואו ער זאָגט מאדם ועד בהמה, דעם נאָמען בהמה אַלס קאָנטראַסט צו אדם איז שוין דער נאָמען בהמה געמיינט אויך אויף חיות, אַ באַוויין דערצו איז דער פסוק ונפש כי תגע בכל טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה, אַז אַמענש וועט אַנרירען אין וועלכע עס איז טומאה, צי אין א נבלה פון א חיה טמאה צי אין אַ נבלה פון אַ בהמה טמאה, און אין דער זעלבער פרשה שטעהט ונפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה, אַז אַ מענש וועט אַנרירען אין אַ וואָס עס איז טומאה צי פון אַ מענש צי פון אַ בהמה טמאה. זעה ווי אין דעם זעלבען גלייכען לשון פון פסוק, דערמאָנט ער שוין ניט וועגען חיה טמאה, וואָרום? דאָס איז וויל ער דערמאָנט דעם נאָמען אדם געגען בהמה, נעמט דאָך שוין ארום דער נאָמען אויך אלע חיות אלס אַ שם הסוג. דאָס איז וואָס די גמרא ברענגט דעם הויפּט־פסוק פון זאת הבהמה רעכענדיג אויך די חיות. בהמה בכלל חיה מנלן? דכתיב זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה כל מפרסת פרסה, הא כיצד? בהמה בכלל חיה, דעם טייטש וויסטו שוין פון ערשט געזאָגטען, חיה טהורה בכלל בהמה טהורה לסימנים, חיה טמאה בכלל בהמה טמאה להרבעה, דאָס וואָס די ברייתא זאָגט אַז חיה איז אין כלל בהמה דאָס איז געגען די סימנים צו וויסען וועלכע מען מעג עסען, דאָס באַציהט זיך אויפ'ן פסוק וואת הבהמה פון משנה תורה, און חיה טמאה איז אין כלל בהמה טמאה, דאָס איז געזאָגט

אין פסוק צו לאזען וויסען געגען הרבעה, ניט צו פארען צוויי פארשידענע מינים סיי ביי בהמה סיי ביי חיה, כאטש שטעהן שטעהט עס נאר ביי בהמה. בהמה טמאה בכלל חיה טמאה לכדרבי, און דער צווייטער פסוק פון סדר ויקרא וזאת החיה וואס צייגט אז אויך בהמה איז אין כלל חיה, סיי אלס ריינע סיי אלס אומריינע, וואס איז דאך איבעריג, דען איך ווייס דאך שוין דאס אלעס פון משנה תורה, אז חיה און בהמה נעמען ארום ביידע מינים, די ריינע פאר סימנים און די אומריינע פאר הרבעה? נאר דער פסוק קומט פאר רבי'ן, דתניא רבי אומר אקרא אני חיה בהמה למה נאמרה? נאמרה כאן בהמה טמאה ונאמר להלן בהמה טמאה, מה להלן טומאת קודש אף כאן טומאת קודש, דען מיר האבען געלערענט רבי זאגט אז איך לייגן שוין חיה צי וואס שטעהט בהמה? דאס איז דער פסוק ביי קרבן עולה ויורד און בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה, צי וואס דארף ער אויך זאגען וועגען בהמה טמאה? ניט מער דאס איז אויף א מה מצינו אדער א גזרה שוה צו ארויסלערנען פון פסוק וואס שטעהט ביי א טמא וועלכער עסט קודש, ונפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה, און ער עסט קודש, אז פונקט ווי דארט שמועסט ביי טומאה פון קודש, אזוי אויך ביי קרבן עולה ויורד שמועסט געגען קודש אז ער עסט אלס א טמא, און ווען ניט דער פסוק וזאת החיה, אז א בהמה איז אין כלל חיה אויף איבעראל, וואלט דער בנבלת בהמה טמאה ביי קרבן עולה ויורד ניט געווען איבעריג. בהמה טהורה בכלל חיה טהורה ליצירה, און א בהמה טהורה איז אין כלל חיה טהורה, דען עס איז דאך קיין אונטערשייד ניט צווישען טהורה און טמאה, ביידע זיינען דאך אונטער'ן זעלבען נאמען חיה? נאר דער פאל קומט אויך אנלערנען געגען נאמען יצירה וואס שטעהט סיי ביים מענש סיי ביי די חיות, דתנן המפלת מין בהמה חיה ועוף בין טמאין בין טהורין אם זכר תשב לזכר, אם נקבה תשב לנקבה, אינו ידוע תשב לזכר ולנקבה דברי ר' מאיר, דען מיר האבען געלערענט אז א פרוי איז מפיל א מין בהמה, חיה אדער עוף סיי טמאין סיי טהורין, איז עס מעגליך דארף זי זוימען טעג לויט'ן פארשריפט פון א זכר איז עס א נקבה דארף זי זוימען טעג לויט פארשריפט פון נקבה, און אויב עס איז ניט באוואוסט דארף זי זוימען די טעג פון טומאה ווי פאר א נקבה וואס איז צווי וואכען און די ריינע טעג ווי פאר א זכר, דאס הייסט נאך צו זעקס און צוואנציג טעג צוזאמען פערציג טעג ווי ביי א זכר, נאר די חומרא פון נקבה איז בלויז ביי די אומריינע טעג, אזוי האלט ר' מאיר, וייל עס שטעהט יצירה ביי אלע גלייך, וחכמים אומרים כל שאינו מצורת אדם אינו ולד, און די חכמים זאגען אז דער מפיל-קינד האט ניט קיין מענשען-געשטאלט איז עס ניט קיין קינד. פרעגט די גמרא ולרבנן חאי קרא למה לי? און נאך די רבנן נאך אין דער משנה וועלכע קריגען אויף ר' יוסי הגלילי, וואס איז געדארפט דער פסוק בנבלת חיה טמאה וואס רב נחמן בר יצחק ברענגט צו איינלערנען ר' יוסי הגלילי? ענטפערט די גמרא כוליה לכדרבי הוא דאתא, דער גאנצער פסוק בנבלת חיה טמאה מיט בנבלת בהמה טמאה איז געדארפט פאר רבי'ן, דאס הייסט עס מוז דאך שטעהן חיה מיט בהמה צו פארשטעהן אז עס איז געווענדט אין דער סברה וואס בהמה איז אין כלל חיה, ווען ניט דאס, וואלט געקענט שטעהן נפש כי תגע בכל טמא

בנבלה או בשרץ: **מתני'** האשה שמת ולדה בתוך מעיה ופשטה חיה את ידה ונגעה בו החיה, טמאה טומאת שבעה והאשה טהורה עד שיצא הולד, אֵ פרוי וואס די קינד אין איהרע געדערים איז געשטאָרבען, און אֵ קו־ שאַרין האָט אריינגעלעגט איהר האַנט און אָנגערירט דעם קינד, איז זי טמא זיבען טעג, און די פרוי איז ריין ביז דער קינד קומט ארויס: **גמ'** אמר רבה כשם שטומאה בלועה אינה מטמאה, כך טהרה בלועה אינה מיטמאה, רבה האָט געזאָגט פונקט ווי אן אייגעשלינגענע טומאה איז ניט מטמא אנדערע, אזוי אויך אֵ ריינע זאַך וואס איז אינגעשלינגען ווערט ניט טמא פון אנדערע, טומאה בלועה מנלן? דכתיב והאוכל מנבלתה וכבס בגדיו ובא השמש וטהר, מי לא עסקינן דאכל כמוך לשקיעת החמה, וקאמר רחמנא טהור, אֵ טומאה אַלס איינגעשלינגען פונוואַנען איז געדרינגען אז זי איז ניט מטמא? דער פסוק זאָגט אז איינער וועט עסען פלייש פון א נבלה זאָל ער וואַשען זיינע קליידער און מיט דער זון אונטערגאנג ווערט ער ריין, שמועסט דען ניט אויך אַמאָל, וואו ער עסט די טומאה נאָהענט צו זון אונטערגאַנג, ווען מיט'ן אונטערגאַנג האָט די עסען נאָך צו קיין פאַרניכטונג ניט געקענט קומען, און פון דעסטוועגען זאָגט די תורה אַז ער איז ריין, זעהסט דאָך גוט אז די איינגעשלינגענע טומאה איז אים ניט מטמא, און מען קען דאָך ניט זאָגען, אז די אורזאך איז ווייל די פאַרבאַרגענע פלעצער ווערען ניט טמא פון באַרירונג, דעריבער ווערט ער ניט טמא, דען ער דאַרף דאָך ווערען טמא פון משא טראָגענ־ דיג די נבלה אינענוועניג? נאָר די אורזאך איז צוליב בלועה איז ניט מטמא. פרעגט די גמרא דלמא שאני התם דלא חזיא לגר? פילייכט זאָג איך אַז טומאה בלועה איז יאָ מטמא, איי וואָס ביי דער נבלה ניט, ווייל דאָרט איז אַנדערש, זי איז ניט ראוי און ווערט פאר'ן גר, דען ביי נבלה שטעהט לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה, איהר זאָלט ניט עסען קיין שום נבלה נאָר אַוועקגעבען איהר צו אֵ גר טייטש איך, די נבלה וואָס איז ראוי פאַר'ן גר הייסט נבלה, אַנדערש ניט, קען דאָך זיין, אַז צוליב דעם איז זי ניט מטמא אין די געדערים, ווייל זי איז דאָך מער ניט ראוי פאַר'ן גר? הניחה לר' יוחנן דאמר אחת זו ואחת זו עד לכלב שפיר, אַנדערש נאָך ר' יוחנן נאָך, וואָס זאָגט אין בכורת דף כ"ג, אז נבלה סיי געגען מטמא צו זיין אֵ מענש סיי עסענוואַרג, איז זי אזוי לאַנג מטמא ביז זי ווערט קאַליע אפילו פאַר אֵ כלב, איז רעכט, דען דאָ איז ער דאָך מטהר מיט א זון אונטערפאַנג כאָטש די פלייש איז נאָך ראוי פאַר כלבים, מוז דאָך זיין אז עס איז צוליב בלועה, אלא לבר פדא דאמר טומאה חמורה לגר וטומאה קלה עד לכלב, משום דלא חזיא לגר הוא? אָבער נאָך בר פדא נאָך וואָס זאָגט, אַז געגען די הארבערע טומאה צו מטמא זיין אֵ מענש איז געווענדעט צי זי איז נאָך ראוי פאַר אֵ גר, און געגען גרינגערע טומאה צו מטמא זיין ווייטער עסענוואַרג איז ביז צום כלב, קומט דאָך אויס דאָ, אַז וואָס די בלועה איז דאָ ניט מטמא, איז צוליב ווייל זי איז מער ניט ראוי פאַר'ן גר? היינט פונוואַנען קענסטו דיר דרינגען אז טומאה בלועה איז ניט מטמא? ענטפערט די גמרא נהי דלא חזיא בפניו, שלא בפניו מיחזיא חזיא ליה, כאָטש אַן אייגעשלינגענע שטיקעל פלייש איז מעהר ניט ראוי פאַר'ן מענש וואָס זעהט עס צו, אָבער ניט אין זיין געגענוואַרט איז עס יאָ ראוי, אשכחן

אמר לקמן מנין אתה אומר מתיבי קולרין תיעוד עיד נפקד ניעד אדם · שמכשר טומאה שבתוכו ומלטמא אדם · שמכשר טומאה שבתוכו ומלטמא שבתוכו ומלטמא . ומפיק מלטמא : מה לכלי חרס · דין הוא שיהיה מלטמא שבתוכו ומלטמא שבתוכו שכן יש בו לד קל לאהל שלוקח ומטמא : **אמר** אבין אמר רב מתנו מנין שאין נבלה מטמאה במשא אדם שמשא נבלה קאמרינן · מי שיפיר נב אדם ננבל כלי חרס דתיפוק ליה : מתוכו קאמרינן · מוך שלאדם מגיעין ומוך כלי חרס וכל שכן דקל שלאדם מגיעין ומוכר חמור מתוכו כל אדם : שכן מטמא מאויר · כלה כגיעה עם שלין כן אדם שלאדם שלוכך קל ומוכר אם ליהי כלי חרס שלוכך שלוכך ומגיעה עם ליהי כלי מכלע טהור ומגיעה טהור אבל מלטמא בגיעה שהיה שבו מלטמא אדם שמגיע על טהרה בגיעה שבתוכו מלטמא שבתוכו מלטמא . ומפיק מלטמא : מה לכלי חרס · דין הוא שיהיה מלטמא שבתוכו מלטמא שבתוכו שכן יש בו לד קל לאהל שלוקח ומטמא : **אמר** אבין אמר רב מתנו מנין שאין נבלה מטמאה במשא אדם שמשא נבלה קאמרינן · מי שיפיר נב אדם ננבל כלי חרס דתיפוק ליה : מתוכו קאמרינן · מוך שלאדם מגיעין ומוך כלי חרס וכל שכן דקל שלאדם מגיעין ומוכר חמור מתוכו כל אדם : שכן מטמא מאויר · כלה כגיעה עם שלין כן אדם שלאדם שלוכך קל ומוכר אם ליהי כלי חרס שלוכך שלוכך ומגיעה עם ליהי כלי מכלע טהור ומגיעה טהור אבל מלטמא בגיעה שהיה שבו מלטמא אדם שמגיע על טהרה בגיעה שבתוכו מלטמא שבתוכו מלטמא שבתוכו . ומפיק מלטמא : מה לכלי חרס · דין הוא שיהיה מלטמא שבתוכו מלטמא שבתוכו שכן יש בו לד קל לאהל שלוקח ומטמא : **אמר** אבין אמר רב מתנו מנין שאין נבלה מטמאה במשא אדם שמשא נבלה קאמרינן · מי שיפיר נב אדם ננבל כלי חרס דתיפוק ליה : מתוכו קאמרינן · מוך שלאדם מגיעין ומוך כלי חרס וכל שכן דקל שלאדם מגיעין ומוכר חמור מתוכו כל אדם : שכן מטמא מאויר · כלה כגיעה עם שלין כן אדם שלאדם שלוכך קל ומוכר אם ליהי כלי חרס שלוכך שלוכך ומגיעה עם ליהי כלי מכלע טהור ומגיעה טהור אבל מלטמא בגיעה שהיה שבו מלטמא

אדם שמציל על טומאה שבתוכו מלטמא אינו דין שמציל על טהר שבתוכו מלטמא מה לכלי חרס שכן אין מטמאה מגבו תאמר באדם שמטמא מגבו אשו אין מגבו קאמרינן מתוכו קאמרינן אדרבה כלי חרס חמור שכן מטמא מאויר אשכחן בלוע דלמעלה בלוע דלמטה מגלן קל וחומר ומה למעלה שאינו עושה עיכול מציל למטה שעושה עיכול אינו דין שמציל כלים עושה עיכול למטה אינא אם על ידי מעלה אפי הכי עיכול דלמטה רב אשכחן בלוע דאדם בלוע דבהמה מגלן קל וחומר ומה אדם שמטמא מחים מציל בבלוע בהמה שאינה מטמא מחים אינו דין שמציל בבלוע מה לאדם שכן צריך שהייה בבית המנוע תאמר בבהמה שאינה צריכה שהייה בבית המנוע בהמה דאינה צריכ שהייה בבית המנוע למאי הלכתא לכלים שעד גבה אדם נמי לא בעי דתנן התכנס לבית המנוע וכליו על כתפיו ומנדיו ומבועתיו בידיו הוא וזן טמאין מיד יהה לבוש כליו וסנדליו ברגליו ומבועתיו באצבעו הוא טמא מיד וזן ומבועתיו עד שישוא בבדי אכילת פרס את המים ולא את העורים מיסב ואוכל בליפתן אמר רבא תרוייהו תנוי טומאה בלועה. תנינא טהרה בלועה תנינא טומאה בלועה דתנן בלע טבעת טמאה טובא ואוכל בתרומתו הקיאה טמאה וטמאתו טהרה בלועה תנינא דתנן בלע טבעת מהורה וכנסם לאהל המת והזה ושנה וטבל והקיאה הרי היא כמה שהיתה כי קאמר רבה כגון שבלע שתי טבעות אחת טמאה ואחת טהורה דלא מטשא לה טמאה לטהורה והא

אדם שמציל על טומאה שבתוכו מלטמא אינו דין שמציל על טהר שבתוכו מלטמא מה לכלי חרס שכן אין מטמאה מגבו תאמר באדם שמטמא מגבו אשו אין מגבו קאמרינן מתוכו קאמרינן אדרבה כלי חרס חמור שכן מטמא מאויר אשכחן בלוע דלמעלה בלוע דלמטה מגלן קל וחומר ומה למעלה שאינו עושה עיכול מציל למטה שעושה עיכול אינו דין שמציל כלים עושה עיכול למטה אינא אם על ידי מעלה אפי הכי עיכול דלמטה רב אשכחן בלוע דאדם בלוע דבהמה מגלן קל וחומר ומה אדם שמטמא מחים מציל בבלוע בהמה שאינה מטמא מחים אינו דין שמציל בבלוע מה לאדם שכן צריך שהייה בבית המנוע תאמר בבהמה שאינה צריכה שהייה בבית המנוע בהמה דאינה צריכ שהייה בבית המנוע למאי הלכתא לכלים שעד גבה אדם נמי לא בעי דתנן התכנס לבית המנוע וכליו על כתפיו ומנדיו ומבועתיו בידיו הוא וזן טמאין מיד יהה לבוש כליו וסנדליו ברגליו ומבועתיו באצבעו הוא טמא מיד וזן ומבועתיו עד שישוא בבדי אכילת פרס את המים ולא את העורים מיסב ואוכל בליפתן אמר רבא תרוייהו תנוי טומאה בלועה. תנינא טהרה בלועה תנינא טומאה בלועה דתנן בלע טבעת טמאה טובא ואוכל בתרומתו הקיאה טמאה וטמאתו טהרה בלועה תנינא דתנן בלע טבעת מהורה וכנסם לאהל המת והזה ושנה וטבל והקיאה הרי היא כמה שהיתה כי קאמר רבה כגון שבלע שתי טבעות אחת טמאה ואחת טהורה דלא מטשא לה טמאה לטהורה והא

בעירובין (דף פב :) : תיובתיה תנאי · קונדיטון הוא בלילן בדבש שהשכר מרובה ומגיע דרך פלוגתא הוא אלא דתנאים קרי ליה חומץ דשכר מרובה ומגיע דרך פלוגתא הוא אלא דתנאים קרי ליה חומץ דשכר בית הלבנים ריש דבתרא לישלי כלים מהיכא דמטבלי ב

טומאה בלועה, טהרה בלועה מנלן ? קל וחומר ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל שאינו מציל על טומאה שבתוכו מלטמא, געפינען מיר וועגען טומאה בלועה, פונוואַנען איז געדרינגען אויף טהרה בלועה אז זי נעמט ניט צו קיין טומאה? עס איז אַ קל וחומר, מיידאַך אַן ערדענע כלי, וואָס האָט אַרום א גע־פּאַסטען צודעק, און אינענווענדיג אַ שטיקעל פלייש אַ כזית די גרויס פון אַ טויטען מענשען קען די באַהאלטענקייט ניט באַשירמען אויף דער טומאה זי זאָל ניט מטמא זיין, דאַמר מר טומאה רצוצה בוקעת ועולה עד לרקיע, דען דער תנא האָט דאַך געזאָגט, אַז א טומאה פון אַ מת אויב זי איז איינגעקוועטשט אין דער ערד ניט האָבענדיג קיין ליידיגען פּלאַץ אַ פויסט די גרויס, שפּאַלט די טומאה ארויף ביז צום הימעל אין אַ גלייכער ליניע מטמא׳דיג וועמען זי באַגעגענט, זהען מיר דאַך, אַז אפילו בלועה אין דער ערד האָלט ניט אויף, און געווים ניט די כלי חרס, מציל על טהרה שבתוכו מלטמא, פון דעסט־וועגען אויב ריינע זאַכען זיינען אין דער פאַרמאַכטער כלי חרס און זי שטעהט אין אַ געצעלט וואו אַ מת איז דאָרט, איז זי יאָ מציל און באַשירמט די טהרה פון צו ווערען טמא, (דף ע״א ע״ב) אדם שמציל על טומאה שבתוכו מלטמא, אינו דין שמציל על טהרה שבתוכו מליטמא, אַ מענש וואָס איז יאָ מציל אויף אַ טומאה אין זיינע געדערים, זי זאָל ניט מטמא זיין אַנדערע, איז דען ניט קיין געווים ער זאָל אויך קענען מציל זיין אויף טהרות אין זיך פון צו ווערען טמא, זאָגט די גמרא איך קען דיך אָבער אַפּפרעגען מה לכלי חרס שכן אין מיטמא מגבו, תאמר באדם שמיטמא מגבו? ווייסטו וואַרום אַ כלי חרס קען באַשירמען אויף זיינע טהרות, ווייל ער האָט אויך די מעלה ער ווערט ניט טמא פון אויסזייט, זאָגענדיג אָבער ביים מענש ער ווערט דאַך אויך טמא פון אויסזייט? פרעגט די גמרא צוריק אטו אנן מגבו קאמרינן, מתוכו קאמרינן? שמועסען מיר דען פון מגבו, כלי חרס איז דאַך אַן אויסנאַם מיט דעם אַלס אַ גזירה פון פסוק זי זאָל ניט טמא ווערען פון אירע אויסזייט וועגטלעך פאַרקערט פון אַנדערע כלים, און מען קען די מעלה ניט נוצען אַלס חומרא אַדער קולא, דאָס איז איר אייגענשפט טומאה פון אינעווייניג און פון איר שמועסען מיר, און אדרבה כלי חרס חמור שכן מיטמא מאוירו, דער קל וחומר איז נאַך שטאַרקער פון אינעווענדיג דען ער ווערט טמא פון דער לופט אפילו ניט באַרירענדיג די אינזייט וועגטלאַך פונדעסטוועגען באַשירמט ער טהרות, און אַ מענש ווערט דאַך ניט טמא אַהן באַרירונג פון אַ טומאה איז דען ניט קיין געווים ער זאָל קענען באַשירמען די טהרות אין זיך, אשכחן בלוע דלמעלה, בלוע דלמטה מנלן? זאָ גענפינען מיר בלוע פון אויבען דורכ׳ן מויל, בלוע פון אונטען, וועז איינער שטופט אים אריין אַ טומאה דורך אַ רערל אין אויסגאַנגרער, ניט באַרירענדיג אים אויסענווענדיג, פונוואַנען איז געדרינגען אז ער ווערט ניט טמא פון דער בלוע טראַגענדיג איר אזוי אינעווענדיג? קל וחומר ומה למעלה שאינו עושה עיכול מציל, למטה שעושה עיכול אינו דין שמציל, עס איז אַ קל וחומר, מאַדאַך דורך אויבען וואו עס צורייבט ניט דעם עסען נאָר ערשט וועז עס קומט אין מאָגען, פונ־דעסטוועגען גלייך ווי עס קומט אריין נאָכ׳ן שלינג איז מער ניט מטמא, דורך אונטען וואו דער פּלאַץ פון עיכול איז דאָ, איז דען ניט קיין געווים, ער

זאל באשירמען געגען טומאה, פרעגט די גמרא אפ כלום עושה עיכול למטה אלא על ידי מעלה, איז דען אונטען אין מאגען מעכל דאס עסען, אויב ניט דורך אויבען, אויב דאס עסען קומט דורך אויבען, איז עס מעכל, אנדערש ניט? ענטפערט די גמרא אפילו הכי עיכול דלמטה רב, פונדעסטוועפען איז דער עיכול אין טיפערען מאגען מער, און דער פלאץ דארט איז פארערבענט אלס בלוע, קיין אונטערשייד פונוואנען עס איז דארט אנגעקומען. אשכחן בלוע דאדם בלוע דבהמה מנלן? געפינען מיר ווענען בלוע ביי אַ מענש, בלוע ביי אַ בהמה פונוואנען איז געדרינגען אז עס איז ניט מטמא איר? קל וחומר ומה אדם שמטמא מחיים מציל בבלוע בהמה שאינה מטמאה מחיים אינו דין שתציל בבלוע, עס איז אַ קל וחומר, מאדאך אַ מענש וואס ווערט טמא ביים לעבען, פונדעסטוועניגער איז ער מציל די בלועה, אַ בהמה וואס ווערט ניט טמא אלס לעבענדיג, איז דען ניט קיין נעוויס זי זאל מציל זיין די בלועה, איך קען דיך אבער אפפרעגען מה לאדם שכן צריך שהייה בבית המנוגע, תאמר בבהמה שאינה צריכה שהייה בבית המנוגע? ווייסטו וואס אַ מענש איז מציל בבלוע, ווייל ער האט אויך די מעלה אז ער ווערט ניט טמא אין אַ נגע־הויז, צייטענס ער זוימט דארט אַ שטיקעל צייט ווייפל עס נעמט צו אויפעסען אַ האלב ברויטעל פון פיר אייער די גרויס, זאגענדיג אבער ביי אַ בהמה זי דארף ניט קיין שהייה, קען איך דאך זאגען, אז זי איז אויך ניט מציל? איך קען דאך אבער דעם אפפרעג אפוועגדען בהמה דאינה צריכה שהייה בבית המנוגע למאי הלכתא? לכלים שעל גבה, אדם נמי לא בעי? אַ בהמה אז זי דארף ניט קיין שהייה געגען וואס איז דאס דען גע־רעדט? גענען כלים וואס האט אויף זיך, אין אזא וועג דארף דער מענש אויך ניט קיין שהייה, דתנן הנכנס לבית המנוגע וכליו על כתפיו וסנדליו וטבעותיו בידיו הוא והן טמאין מיד, דען מיר האבען געלערנט אין אַ משנה אז איינער איז אריין אין אַ נגע־הויז מיט די קליידער אויפ'ן אקסעל, און די שיך און זיינע רינגען אין זיינע העגט, איז ער מיט זיינע זאכען טמא באלד, ווייל דער פסוק זאגט הבא אל הבית טמא, אז ווי נאר מען קומט אריין ווערט מען טמא, און די זאכען הייסען אויך ווי זיי קומען, שהייה דארף נאר זיין ווען ער קומט אריין אנגעטאן אין די קליידער, זיי זאלען ווערען אויף אים טמא, ווייל דער פסוק זאגט והאוכל בבית יכבס בגדיו, אז אויב ער עסט דארט, מיינענדיג אז אויב ער זוימט זיך דארט ווייפל עס נעמט דער עסען, דעמאלסט ווערען די קליידער אויך טמא און מען דארף זיי וואשען, היה לבוש כליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו באצבעו, הוא טמא מיד והן טהורין עד שישהה בכדי אכילת פרס פת חיטין ולא שעורין מיסב ואוכל בליפתן, אבער אז ער גיהט אין זיי אנגעטאן און די רינגען אויף די פינגער, איז ער באלד טמא און די קליידער זיינען ריין ביז ער זוימט דארט ווייפל עס נעמט אויפצועסען אַ האלב ברויטעל ווייצען ברויט ניט קיין גערשטענע וועלכע נעמט לענגער, און ניט ווי מען כאפט אין גאנג, נאר ווי מען זעצט זיך באקוועם און מען עסט צו אַ צושפייז, עסט זיך עס שנעלער, דאס איז דער שיעור, זיינען דאך שוין אין דער באציהונג פיהרענדיג די כלים אויפ'ן אקסעל, ביידע גלייך, קען מען שוין ארויסלערנען בהמה פון אדם דורך אַ קל וחומר,

והא עיבר והיה . דקתני מתני' חתים מענתה שבעה והמתה מומחים : וקתני לה עובר לחיה ' . שמע מינה דמעוברת להקיש מומחה משום הכי נמי בית המקדש היה ולא משום בלוע : שבעת אין מפיה לצאת ' כתניא : מיבאה זו ' דחיים : מאי איכא מדברי תורה ' לומר לך לימעוט קופרים משום נזיקה כדמפרש לקמן : לא תימא ' מהכי ר"ש היה לסמוך שיכול מת שבועה לקה מוציא מכלל ספק ומעמא לחיים מעמא דמעמא ומהיכא מביאה בלועה מיעמא ומקם מקורה ומקום המגע בית המקדש הוה אלא אפי' לר' ישמעאל כו' ולקמן צעי' ומלו ר' שמעאל ור"ש נזדה שבא יוצא כו' : ולו מוציא לקה ומגעה חיים שמעמים יהא לגעי לקה ומגעה מעיכר מת מהורה פעמים שהיכר מגילת לחמו תן לפרוזדור והרי הוא כיכול ומעמא וכבקורה חיה מעדיין הוא מעמים ומתי' לעהרה מבל מגיעה שהשיב יהו לעיני כהעה דקתני מתני' מהור ליכל לומר הכי נמי דקתני שהם שבא מגי דכי מפיק לה בחולין דכי מפיק לה מז ליה : מידה עקיבה היא מחבלים לריחים ומרידת ומלומד לחיים בחזקה שמעאל ואמ' רבי עקיבא אתניא ר' יוסי לא מגבי : על פני השדה ומהוע מגי : להוציא עובי : שהוא מוגן : בולל : כיסוי הלהען על גת . דופק : דף במוכען גדי : ובבי ישמעאל סבר גולל ודופק הלבהא היא ' ובי לחמ קרא להגיל מיבר ור"ע סבר עיבר במעי אשה ממא ' מי לחמ קרא לגולל ודופק וקבקר לאו הלבהא היא . מדאייהיא מגא ליה ' דמעמא דלא מיבהר ליה ומגיהמומיה דעל פני הבדים ולחבלו לא מייבר . במת בנפש מת שהיא במוך נפש להחרת רביעית הגע דם חי החדם מלוין מו שבבר היא מחרים אף רביעית דם הבא משני מדים הלבך הא קרא דכתיב בים חד נפש לאו דרביעית דם לחמ נפשות ומגע בחים מת דבר שניהה בחה על ידו ר"ש משני מתים מטמא באהל שנאמר ועל כל נפשות מת : מתני' דבשר שרוי בחלב ומקבלת מומאה וחיים הבשר מגע גבדר בשר השיבר ומגע הבר מן הת בהמ ומעמה בבלה בחבור והרוטב (דף קבט) לי מני הם ילת עובר מת בבלה גזירה היה אחבי מחלת עהרתו אחת מגע שבבר שלא עהרתו בחיים הגיע בחיים שחוטה ומהרת החבי בחבלה בעהרתו עדיי בבלה והיית בטרפה בחיים מיעה מחלת בבר מן מת ' דבר שניהה בחה על ידו ר"ש משני מתים מטמא באהל שנאמר ועל כל נפשות מת : ר"ש מפרש מעמא דמתני' משום דגזרינן שרוי בחלב אטו מבושל דמבושל מקבל מומאה מבשר חי ומשום הכי לא גזרינן בשר חי אטו מבושל דלא מקבל מומאה מבשר חי ומשום הכי לא גזרינן בשר חי אטו שרוי בחלב

אמר רבא תרוייהו תנינהו, טומאה בלועה תנינא, טהרה בלועה תנינא? דתנן בלע טבעת טמאה, טובל ואוכל בתרומתו, האט רבא געזאגט מיר האבען דאך ביידע זאכען געלערנט אין משניות, אי טומאה בלועה אי טהרה בלועה, דען מיר האבען געלערנט אז אייגער האט אייגעשלונגען א טמא רינג איז ער זיך טובל ווייל ער איז טמא פון אויסזייט באריכטיג און עסט תרומה, ווייל די טמא רינג אינווענדיג איז אים ניט מטמא, הקיאה טמאה וטמאתו, האט ער אויסגעשפיגען די רינג איז זי ווייטער א טמאה און האט אים מטמא געווען מיט דער איצטיגער באריכטיג, טהרה בלועה תנינא, דתנן בלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת והזה ושנה וטבל והקיאה, הרי היא כמו שהיתה, און טהרה בלועה האבען מיר דאך אויך געלערנט, אז אייגער האט אייגעשלינגען א רינג וואס איז ריין און ער איז אזוי אריין אין א געצעלט פון א מת, וואו ער איז געווארען א טמא פאר זיבען טעג, וואס דארף הזיה אין דריטען און אין זיבעטען טאג, און ער האט טאקע זיך געלאזט שפרענגען אין מאל און נאך אמאל און זיך געטובל'ט און נאכהער די רינג אויסגעשפיגען, איז דער דין אז די רינג בלייבט ביי דער טהרה ווי זי איז געווען פריהער, ווייל אינעווענ'ג איז זי ניט טמא געווארען, און ביים ארויס־געהן איז דאך דער מענש שוין געווען ריין, האבען מיר דאך שוין די ביידע זאכען געלערנט, וואס קומט מיר דא רבה צו לאזען הערען? ענטפערט די גמרא: כי קאמר רבה כגון שבלע שתי טבעות אחת טמאה ואחת טהורה דלא מטמאה לה מטמאה לטהורה, ווייסטו ווי רבה מיינט צו זאגען? ער מיינט אין אזא שטייגער, וואו ער האט אייגעשלינגען צוויי רינגען, אייגע א טמא און די צווייטע א טהורה, איז פון די משניות וואלט איך מיינען אז די רינג וואס איז טמא מטמא די צווייטע, ווייל וואס אנבאלאנגט איר אינעווע־ניג זיינען זיי גלייך ווי זיי וואלטען ליגען אין א קעסטעל, ניט אין די געדערים פון א מענש, וואלט איך מיינען אייגע איז מטמא די צווייטע, דען פון דער משנה וואס לערנט וועגען טבעת טמאה אז ער איז זיך טובל און עסט, ניט ווערענדיג טמא פונ'ם רינג אין זיין מאגען, וואלט איך מיינען אז דער טעם איז ניט צוליב בלועה, נאר צוליב די טומאה באריכט אין פארבארגענע פלעצער, וואס הייסט ניט קיין באריכטיג געגען טומאה ווי שוין אויבען באשיידט, און טומאת משא איז אויך ניטא, ווייל זי געהט ניט אן נאר ביי אזא טומאה וואס קען קומען פון א מענש, ווי א שטייגער מת, נבלה, און די קוואלען פון א זב, אבער טמא פון א מת כאטש ער איז אן אב הטומאה איז ניט מטמא פון טראגען אים, און די משנה פון טבעת טהורה וואס זאגט אז זי ווערט ניט טמא פונ'ם מענש ליגענ־דיג אין זיין מאגען, איז אויך דער טעם צוליב מגע בית הסתרים די באריכטיג פון פארבארגענעם פלאץ, אבער א ריבג מיט א רינג איז ניט שייך צו זאגען דאס, דען זיי זיינען גלייך ווי זיי וואלטען זיין אין א געווייניליכען בייטעל ניט אין די געדערים און זיי זיינען מטמא אייגע די אנדערע, קומט רבה צו לאזען הערען אז אפילו אייגע די אנדערע איז אויך ניט מטמא, ווייל אלס בלועה ווערט די טומאה צוריקגעהאלטען, (דף ע"ב ע"א) פרעגט די גמר'.א והא עובר וחיה דכשתי טבעות דמו וקא מטמא לה עובר לחיה? דער עובר און די העבאם פון אונזער משנה זיינען דאך גלייך ווי די צוויי רינגען און

פונדעסטוועגען איז דער עובר מטמא די העבאַם, מוז דאָך זיין אַז די מוטער ווערט ניט טמא צוליב מגע בית הסתרים און די העבאַם יאָ, ווייל וואָס אַנבאַ־לאַנגט איר איז דער קינד גלייך ווי ער וואָלט זיין אין אַ בייטעל, איז דאָך אַ קשיא אויף רבה? אמר רבה שאני עובר הואיל וסופו לצאת, האָט רבה געזאָגט עובר איז אַנדערש, ער מוז דאָך פון דאָרט ארויס איז ער גלייך ווי ער וואָלט שוין געווען אין דרויסען דעריבער איז ער מטמא, אָבער דער מוטער אַזוי לאַנג דער עובר איז נאָך אינענווענ־יג איז עס מגע בית הסתרים, אמר רבא עובר סופו לצאת, טבעת אין סופו לצאת? האָט רבא אָפּגעפרעגט דער עובר מוז ענדליך ארויס, און דער רינג מוז ניט אַרויס? די רינג מוז דאָך אויך ענדליך ארויס, איז זי דאָך ווי גלייך שוין ארויס דאָרף זי דאָך מטמא זיין די צווייטע רינג, איז דאָך צוריק אַ קשיא אויף רבה? אלא אמר רבא, נאָר האָט רבא געזאָגט אַז איך זאָג ניט די סברה פון סופו לצאת אַיי פאָר־וואָס וועט די הייבאַם טמא פון עובר, ער איז דאָך בלוע? פומבדיתא ידעי טעמא דהא מלתא, ומנו? רב יוסף דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל טומאה זו אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים, די פון פומבדיתא ווייסען דעם טעם פון דער זאַך, און ווער איז דאָס? רב יוסף, דען ער האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב יהודה פון שמואל וועגען, אַז די טומאה איז ניט פון דער תורה נאָר פון די חכמים, מאי אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים? וואָס איז דאָ געמיינט מיט דעם וואָס ער זאָגט אַזוי בריית אַרויס, ניט מן התורה נאָר מסופרים? דלא תימא אליבא דר' עקיבא דאמר עובר במעי אשה טמא, אלא אפילו לר' ישמעאל דאמר עובר במעי אשה טהור, גזרו בה טומאה מדרבנן, אזוי איז געמיינט, דו זאָלסט ניט זאָגען אַלס טומאה דאורייתא לויט ר' עקיבא וואָס זאָגט אז עובר אין די געדערים פון אַ פרוי איז טמא, דעריבער איז די העבאַם טמא, ווייל טומאה בלועה איז מטמא און טהרה בלועה ווערט טמא, און די מוטער איז ריין צוליב מגע בית סתרים, נאָר אפילו נאָך ר' ישהעאל נאָך וואָס זאָגט אז אזא עובר איז ריין, איז פונדעסטוועגען די העבאַם טמאה, מאי טעמא? אמר רב הושעיא גזירה שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור, האָט רב הושעיא געזאָגט די גזרה איז, טאָמער וועט דער קינד דערלאַנגען זיין קאָפּ אַריבערע'ן פרוזדור (ביי אַ פרוי איז ווי אַ פאָר־הויז פאָר'ן עפענונג פון רחם) וואו עס הייסט ווי געבוירען און די העבאַם באַ־רירענדיג אים וועט מיינען אַז דער עובר איז נאָך אין זיין פלאַץ, וועט זי מיינען זי איז ריין, דעריבער האָבען די חכמים גוזר טומאה געווען אויף איר, אָבער ביי אַ בהמה איז דער קלער ניטאָ, איז דעריבער דער פאַסטוך באַרירענדיג דעם טויטען עובר אין דער בהמה טהור, פרעגט די גמרא אי הכי אשה נמי? אויב אזוי דאָרף דאָך די מוטער אויך זיין טמא צוליב דער גזרה? ענטפערט די גמרא אשה מרגשת בעצמה, די פרוי דערפילט עס אין זיך, פרעגט די גמרא ותימא לה לחיה? טרידא, זאָל זי זאָגען צו דער העבאַם, אַז דער קינד האָט זיך אַראָפּגעווקט נידעריגער איבער'ן פרוזדור? איז דער ענטפער, די קימ־פעטאַרין איז פאַרנומען מיט אירע ווייהען, איז זי ניט דערביי צו האָבען דאָס אין זינען, פרעגט די גמרא מאי ר' ישמעאל ומאי ר' עקיבא? דתניא וכל אשר יגע על פני השדה להוציא עובר במעי אשה, דברי ר' ישמעאל,

וואו איז די ברייתא פון ר' ישמעאל מיט ר' עקיבא? דען מיר האָבען געלערענט אין ספרי במדבר, דער פסוק זאָגט יעדער זאָך וואָס וועט אָנרירען אָן אַ מת אין פעלד זאָל ער זיין טמא זיבען טאָג, לויט'ן גאַנג פון פסוק באַציהט זיך דאָס אויף פריהער וואו ער זאָגט, אַז אַ מת אין געצעלט איז מטמא אַלעס אין דעם געצעלט, זאָגט ער דא, אַז אויב דער מת איז אויסזייט אין פעלד, ניט אין קיין געצעלט איז ער נאָר מטמא מיט בארירונג, איז דאָך אָבער דאָס איבעריג, דען ער זאָגט דאָך שוין דאָס פריהער הנוגע במת לכל נפש אדם טמא, אַז ער בארירט אַ מת איז ער טמא? לערענט ר' ישמעאל איין, אַז פון יענעם פסוק איז ער דאָך מרבה פון לכל נפש אדם, יעדען נפש אפילו אַן אַכטעל וואָס קען ניט לעבען איז אויך מטמא אַלס מת, קומט דאָ דער על פני השדה צו זאָגען, אַז נאָר דעמאָלט איז דער אַכטעל מטמא ווען ער איז אין פעלד, מיינענדיג אויס־זייט ניט אין דער מוטער'ס בויך, אָבער אין בויך איז דער טויטער עובר ריין, ר' עקיבא אומר לרבות גולל ודופק, און ר' עקיבא וואָס האָלט אז אַזאַ עובר איז טמא, פון במת בנפש, אַ מת אין אַ בויך פון אַ מענש. זאָגט ער, אַז דער וכל אשר יגע על פני השדה איז מרבה דעם דעק אין די וועגטלעך וואָס מען גיט דעם מת שוין אויפ'ן פעלד, אַז זיי זייגען טמא, ווייל זיי רירען כסדר דעם מת, פרעגט די גמרא ור' ישמעאל? פונוואַנען לערענט ער ארויס גולל ודופק? ענטפערט די גמרא: גולל ודופק הלכתא גמירי לה, זיי לערנט אַ ספעציעלע הלכה למשה מסיני, אז זיי זייגען טמא, בלייבט דער פסוק צו ממעט זיין עובר, ור' עקיבא עובר במאי אשה טמא מדאורייתא מנא ליה? און ר' עקיבא פונוואַנען לערענט זיך ארויס מן התורה אז אַן עובר אין דער פרוי איז טמא? אמר ר' אושעיא אמר קרא הנוגע במת בנפש אדם, איזה מת שבנפש של אדם? הוי אומר זה עובר שבמעי אשה, האָט ר' אושעיא געזאָגט דער פסוק זאָגט, דער וואָס בארירט אַ מת אין אַ נפש האדם, וואָס איז דאָס אזא מת וואָס איז אפהענגיג אין לעבען פון אַ מענש? דאָס קענסטו נאָר זאָגען בייַ אַן עובר אין די געדערים פון אַ פרוי, דאָס קינד לעבט דורך איר, ווען עס ווערט אַ מת אין איר איז עס מטמא פון בארירונג, פרעגט די גמרא ור' ישמעאל? וואָס טוט ער מיט דעם פסוק? האי מיבעי ליה לרביעית דם הבאה מן המת שמטמאה, שנאמר הנוגע במת בנפש האדם, איזה נפש של אדם שמטמא? הוי אומר זו רביעית דם, דעם פסוק דארף ר' ישמעאל, אַז אַ פירטעל קוואַרט בלוט פון אַ מענש איז מטמא, דען דער פסוק זאָגט הנוגע במת בנפש האדם, אזא מת וואָס איז בלויז דער לעבען פון מענש, וואָס איז דאָס דער לעבען וואָס איז מטמא? דאָס קענסטו נאָר זאָגען אויפ'ן בלוט פון מענש, ור' עקיבא לטעמיה דאמר אף רביעית דם הבא משני מתים מטמא באהל, און ר' עקיבא וואָס לערענט ניט ארויס אויף רביעית דם פון דאָנען, איז ווייל ער האָלט אַז אַ רביעית דם פון צוויי מתים איז אויך מטמא, קען ער דאָס פון נפש וואָס איז איין־צאָל ניט ארויסלערנען, ווייל ער האָט מקבל געווען פון זיינע רבי'ס אַז פון צוויי מתים איז אויך מטמא, כאָטש משה רבנו האָט איבערגעגעבען אַלע דרשות פון יעדען פסוק, איז אָבער דורך פאַרגעסענהייט צוליב גלות גע־קומען צו דעם מען זאָל דארפען זוכען די פסוקים צו די דרשות, און צומאָל איז אויך געווען פאַרקערט, דער פסוק איז געווען באַשטימט נאָר דער ספק איז גע־

מתני׳ מן המדוכ מתחלה בשמעתא נדחק לעיל דהיה קשה לו מאי קמ"ל מכל מקום אפשר כי מן המדוכ ולא מן הקדרה ומשום הכי נקט מן המדוכ ומיהו קשה לי מ"ש מן המדוכ ומ"ש מן הקדרה ונראה לי דמן המדוכ קאמר דאי מן הקדרה הוה אמינא דוקא מן הקדרה אבל מן המדוכ לא קמ"ל דאפילו מן המדוכ ואפילו מן הקדרה ומיהו מן המדוכ לא קשה מידי דהא מן המדוכ לא נפיק לחולין אלא מן הקדרה ומן המדוכ לא נפיק לחולין כלל ומיהו קשה לי מ"ש מן המדוכ ומ"ש מן הקדרה ונראה לי דמן המדוכ קאמר דאי מן הקדרה הוה אמינא דוקא מן הקדרה אבל מן המדוכ לא קמ"ל דאפילו מן המדוכ ואפילו מן הקדרה ומיהו מן המדוכ לא קשה מידי דהא מ

פאַלען אויף צווייַ עהנליכע דרשות וועלכע פאַסען צו דעם פסוק, דעריבער מוז ער אַנקומען פאַר דעם צוועק צו אַן אַנדערען פסוק, דתניא ר' עקיבא אומר מנין לרביעית דם הבאה משני מתים שמטמאה באהל? שנאמר ועל כל נפשות מת לא יבא, שתי נפשות ושיעור אחד, דען מיר האָבען געלערענט ר' עקיבא זאָגט פונוואַנען איז געדרינגען אַז א רביעית דם פון צווייַ מתים איז מטמא אַלעס אין געצעלט? דען דער פסוק זאָגט אויף אַלע נפשות פון א מת אין א געצעלט, זאָל א מענש ניט קומען, שטעהט דאָך נפשות אין מערצאָל, אז דער שיעור מעג אפילו זיין פון צווייַ מתים, און ר' ישמעאל דארף דעם פסוק וואַרשיינליך צוליב אַנדערע למודים, נפשות שטעהט אין פסוק אַהן א וי"ו, ניט מער ר' עקיבא האַלט יש אם למקרא, דאָס הויפטזעכליך איז ווי מען לייענט, איז נפשות טייטש מער נפשות (און דאָס מינדעסטע פון מער איז צווייַ), און ר' ישמעאל האַלט יש אם למסורת, אז הויפטזעכליך זיינען די אותיות און ווי צו לייענען זיי ביי וועלכע קענען געלייענט ווערען אין פאַרשידענע וועגען, מוז מען האָבען עפעס באַווייזע, וויייל די תורה וואַלט זיך ניט פאַרלאָזען בלויז אויפ'ן לייענען, דען דורך פאַרשידענע גליות און צרות פון כלל ישראל קען אויך דער לייענען פאַרגרייזט ווערען, און די גמרא אַנפאַנג סנהדרין ברענגט טאַקע באַווייזען וועגען די קריאה ביי פאַרשידענע וועלטער, און ביי די וועלטער וועלכע האָבען ניט קיין באַווייזע איז געמיינט צו דרש'נען ביידע די קריאה און מסורה, ווי א שטייגער כי יתן און יתן מיט א שוריק אונטער דער יו"ד, יראה יראה, אָבער ביי נפשת קען מען זאָגען, אז די מסורה קומט אויפ'ן שיעור, אַז דער שיעור זאָל זיין אויף איין נפש, וויפיל איין נפש קען לעבען און די קריאה, אַז דער איינער שיעור מעג זיין צוזאַמענגעשטעלט פון צווייַ נפשות, וואָס ר' ישמעאל דרש'ענט פון כל נפשת מת, איז פון דער גמרא דאָ ניט באַוואוסט, תוספות פרעגט טאַקע דאָס: מתני' בהמה המקשה לילד והוציא עובר את ידו והתכה ואחר כך שחט את אמו, הבשר טהור, א בהמה וואָס איז שווער געאַנגען צום געווינען און דער עובר האָט אריסדערלאַנגט זיין האַנט און ער האָט איהר אָפגעשניטען און דערנאָך געשאָכטען די מוטער, איז די פלייש ריין, שחט את אמו ואחר כך התכה הבשר מגע נבלה דברי ר' מאיר, האָט ער געשאָכטען זיין מוטער און דערנאָך ערשט אָפגעשניטען די האַנט, איז די פלייש פון עובר טמא פון דער באַרוגג מיט א נבלה, דען די האַנט איז דאָך נבלה, וועלכע איז ניט מותר געווארען מיט דער שחיטה פון דער מוטער, וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה, און די חכמים זאָגען די פלייש איז א באַרוגג מיט א טרפה וואָס איז געשאָכטען, דען די האַנט כאָטש זי איז ניט מותר געווארען פון דער שחיטה, אָבער ארויסגעברענגט געווארען פון צו זיין נבלה איז זי יא, ווי אַיעדע טרפה וואָס ווערט געשאָכטען, וואָס איז ניט מטמא אַלס נבלה, אָבער מדרבנן איז זי יא מטמא, ווי עס ווערט מפורש ווייטער, (דף ע"ב ע"ב) מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה, אף שחיטת בהמה תטהר את האבר, פונקט ווי מיר געפינען ביי טרפה, אז איר שחיטה איז איר מטהר פון אַלס נבלה, אזוי אויך די שחיטה פון דער מוטער זאָל מטהר זיין דעם גליד, אמר להם ר' מאיר, לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה, דבר שגופה, האָט ר' מאיר געזאָגט

צו די חכמים, אַנדערש אז די שחיטה פון דער טרפה האָט מטהר געווען איר, האָט זי מטהר געווען די זאַך וואָס איז איר גוף, תטהר את האבר דבר שאינו גופה? ווילסטו זי זאָל שוין מטהר זיין דעם גליד וואָס איז ניט איר גוף, די האַנט ווי גאָר זי האָט ארויסדערלאַנגט, איז זי דאָך שוין אויסער דער בהמה? ומנין לטרפה ששחיטתה מטהרתה? בהמה טמאה אסורה באכילה, אף טרפה אסורה באכילה, מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה, אף טרפה לא תטהרנה שחיטתה? און פונוואַנען איז געדרינגען, אַז אַ טרפה איז איר שחיטה איר מטהר? איך וואָלט דאָך מיינען צו זאָגען אַ טמא בהמה איז אסור צו עסען, און אַ טרפה איז דאָך אויך אסור צו עסען, אַז פונקט ווי אַ טמא בהמה איז איר די שחיטה ניט מטהר, זאָל אויך די טרפה איר די שחיטה ניט מטהר זיין? איז אָבער פאַראַן אָפצואוועגדעגן, לא אם אמרית בבהמה טמאה שלא היתה לה שעת הכושר, תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכושר? אַנדערש ווען דו זאָגסט עס ביי אַ בהמה טמאה, איז רעכט, ווייל זי האָט קיינמאָל געהאַט די געלעגענהייט דערויף, דעגן ביי איר איז ניטאָ קיין תורת שחיטה, די תורה האָט ביי איר ניט געבאָטען קיין שחיטה, זאָגענדיג אָבער ביי טרפה איז דאָך די געלעגענהייט ביי איר אימער גענוגן פאַר שחיטה? איז זי אויך איר מטהר אַלס טרפה, טול לך מה שהבאת? נעם־זשע דיר וואָס האָסט צוגעבראַכט, אויף בלויז וואו עס איז שעת הכושר? הרי שנולדה טרפה מן הבטן מנין? אז זי איז געבאָרען אַלס טרפה פון בויך אויס, פונוואַנען קענסטו עס דרינגען, דאָרט איז דאָך ניטאָ קיין שעת הכושר? ניט מער עס איז נאָך אַלץ פאַראַן צו זאָגען אַ סברה אויף מטהר צו זיין, לא אם אמרית בבהמה טמאה שכן אין במינה שחיטה, תאמר בטרפה שיש במינה שחיטה, אנדערש אַז דו זאָגסט אז עס העלפט ניט קיין שחיטה ביי אַ טמא בהמה, איז רעכט, ווייל עס איז אינגאַנצען ניט פאַראַן ביי אזא ווי זי איז קיין שחיטה, זאָגענדיג אָבער ביי אַ טרפה ווען אפילו פון בויך אויס, איז אָבער פאַראַן ביי איר מין, שחיטה, דען תורת שחיטה איז דאָ ביי אלע כשר'ע מינים, אפילו ווען זי ווערט אַ טרפה, בן שמנה חי אין שחיטתו מטהרתו לפי שאין במינו שחיטה, איז אָבער אַן אַכטעל געבוירען פון א לעבענדער בהמה, זיין שחיטה ניט מטהר פון אַלס נבלה, און ער איז מטמא טויטערהייט, ווייל עס איז ניט פאַראַן צו אַזאַ ווי ער איז קיין שחיטה, אז צו טמאה איז שחיטה ניט מטהר ווערט ארויסגעלערנט אין תורת כהנים, דער פסוק זאָגט לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וכו', כל הנוגע בהם יטמא, יעדע בהמה וואָס טרעט מיט קלואין נאָר זיי זיינען ניט דורכגעשפאַלטען און ניט מעלה גרה, ווער עס רירט אַן אין זיי איז ער טמא, דער פסוק איז געצליך איבעריג, דען עס שטעהט שוין הנוגע בנבלתם ימטא, נאָך איינס הנוגע קוקט דאָך אויס צו מיינען אלס לעבענדיג, וואָלט ער דאָך דאַרפען זאָגען בנבלתם ווי איבעראַל, אָדער ווי אזוי ער זאָגט עס ביי שרצים הנוגע במותם אַז ער רירט אַן זיי ביי זייער טויט? פון דעם לערנען אַפ די חכמים, דאָס אויך אַלס ניט נבלה זענען זיי מטמא, דאָס איז געמאַלט ביי אַ בהמה טמאה וואו א ישראל האָט איר געשאַכטען, איז זי דאָך ניט געווארען קיין נבלה דורך מיטן אַמאָל, העלפט די שחיטה דאָס ווערענד זי וואַרפט זיך נאָך, זאָל זי שוין מטמא זיין אוכלין, געשיקט זיך שוין

דער לשון הנוגע, אז בלויז מיט'ן באַרירען נאָך אַלס לעבעדיג איז די זאַך טמא, די חכמים קלערען דאַרט אויף, אז לויט סברה קען מען עס גלייכען צו שרץ ביי וועלכען עס העלפט ניט קיין שחיטה, און מען קען עס אויך גלייכען צו טרפה וואו עס העלפט יאָ שחיטה צו רייניגען פון אַלס נבלה, און זי איז גלייך גיכער צו איר, ווייל ביידע אַלס נבלה זיינען מטמא במשא, דעריבער איז גע־ דאַרפט דער פסוק אַז ביי איר העלפט ניט קיין שחיטה נאָר געגען דעם, אז אפילו ווערענד זי וואַרפט זיך נאָך, זאָל זי שוין מטמא זיין אוכלין און אַלס נבלה ערשט ווען געגליך טויט, עס זאָל איר ניט העלפען די שחיטה, אזוי איז באַשייד אין דער משנה העור והרוטב: גמ') פרעגט די גמרא אמאי טומאת בית הסתרים היא ולא מטמא? וואַרום זאָל דער גליד מטמא זיין די פלייש, די באַרירונג איז דאָך אַלס פאַרבאַרגען, מען זעהט דאָך ניט אַרויס ווי די פליישען באַרירען זיך, און אין נדה דף מ"ב איז דאָך ארויסגעלערענט אַז אין פאַר־ באַרגענע פלעצער איז באַרירונג ניט מטמא? לימא ר' מאיר לטעמיה? צו מוזען מיר זאָגען אַז ר' מאיר געהט נאָך זיין סברה נאָך? דתנן שלשה על שלשה שנחלק מהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס, דברי ר' מאיר, דען מיר האָבען געלערענט אין אַ משנה אַז אַ שטיק וואַרע פון דריי טפחים אויף דריי טפחים, וואָס איז ראוי צו טרעטען דאַרויף, און עס איז געלעגען אונטער אַ זב, וואָס איז דעריבער אַן אב הטומאה ווי דער פסוק זאָגט וכל אשר יגע במשכבו יטמא, ווער עס וועט באַרירען דעם געלעגער זאָל זיין טמא, אויב די שטיק וואַרע איז געטיילט געווארען אויף צווייען וואו עס איז מער ניט ראוי פאַר אַ מדרס נאָר צו אַ קלענערע טומאה ווי א שטייגער א שטיקעל וואַרע פון דריי פינגער אויף דריי פינגער וואָס איז נאָך חשוב פאַר אַן אַרעמאַן, איז דער דין אז אלס קלענער פון דריי אויף דריי טפחים איז ריין פון אַלס מדרס, דאָס הייסט עס איז מער ניט קיין אב הטומאה צו קענען מטמא זיין אַ מענשען אָדער כלים, אָבער נאָך אַלץ טמא פון באַרירונג, אַן מדרס, דען אַלס גרויס שטיק זיינען זיי דאָך געווען צוזאַמען, בלייבען זיי אַלס ערשטע טומאה, אזוי האָלט ר' מאיר, ותניא אמר ר' יוסי וכי באיזה מדרס נגע זה? אלא שאם נגע בו זב, שיהא טמא מגע זב, און מיר האָבען דאָרט געלערענט, אַז ר' יוסי האָט געזאָגט, צי דען אַן וואָס אַ מדרס האָבען די געטיילטע שטיקלעך וואַרע באַרירט, די באַרירונג איז דאָך געווען אין פאַרבאַרגענעם פלאַץ ניט אָנגעהענ־ דיג? נאָר וואָס דען, די שטיקלעך זיינען פאַרעכענט אז אויב דער זב האָט באַרירט אויף מיט באַרוועסע פיס די שטיק וואַרע, און זי איז צוטיילט גע־ וואָרען אויף צווייען, זיינען זיי ארויס פון טומאת מדרס, אָבער נאָך אַלץ טמא פון דער באַרירונג פונ'ם זב, אויב אין יעדער שטיקעל איז נאָך פאַראַן אַ שיעור פון דריי אויף דריי פינגער, די טומאה איז אַן ערשטע, נאָר צו מטמא זיין אוכלין און משקין, צי מוז איך זאָגען אַז ר' מאיר געהט נאָך דער סברה נאָך, אז בית הסתרים איז יאָ מטמא? ענטפערט די גמרא: לאו אתמר עלה, אמר עולא לא שנו אלא שלשה על שלשה שנחלק, אבל שלש על שלש הבאות מבגד גדול, בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאה מאביהן, איז דען ניט געלערענט געוואָרען דערויף, אַז עולא האָט געזאָגט, אז די חכמים האָבען ניט געלרנט אז ר' יוסי קריגט אויף ר' מאיר, נאָר ביי דריי אויף דריי טפחים

כתחוך דמו · וחכי מנבעין אי נמי : עד מקום מרה · שיהא עתיד לקיים ומה שעתיד לקרע לית לך למיקם עליה לסכלותן דמי : חבורי אוכלין · שהן רכין ולפי שהן תשוב וכמעט שהן מתמוססין בעצמן (לעיל ד' פה ·) לכרכינהו מיבעי ליכלכן כמאן דמיפרכי דמו ומהכא מקמי : בשלמא לעולא · דאמר טעמא משום פריסת הוא : היינו דקתני · ומכיסין אחבי · דלי לא אחבו לית מאן דמשום דמגנו פריסי טוח · אידך דתנא דרישא דתבו · ומאחר כך שהגו לתן תנור הבשר ניהוי דידיה ואכלי לעולם אחבו לכלכן לא מגנו הוא לא אחבו ניחוש : תנא ספא דתבו · ואכלי מיתבי מר עוקבא השתנה : מי מסתפי · דקתני נמי מוקם מגנו : מסמא' מיקדשין · ולדכען : אפיי לי דרבה בצלית כו' · לקניים ומפרש מלי קא מהדדי ליה : ואת האבר המדולדל בה · כשום שאמתך ומוכה לחבר ומעורה ויהבי מוקלת דאלמיכן מיטמאי ומיהדר (דף קבז ·) אחבר המדולדל בשהמת ומבחוצה ומטמאה מיומלת לוכלין ולא מיומלת בעלת מדקתני מוכיחין בדניה ולי בעלה מלי הכשר לוכל לגיעור ולעיל מלקורין בחלבה כדקתני לקמן בשחוטין לחבירו אחבר ומבחר המדולדלים : דבר שנוס · בלומר דן הוא מתחרטנו שהוא נפשה : בשחלוקת באבר · דעיקרן : כך בשחלוקת באבר · המדולדל בשהוא לבדי מליר לן שחשבו ומחרטנו ולרבנן שחשבו ומחרטנו : עושה ניפול · בשעת שחיטה הרי הוא כמיפל ומוכח ולן בשחיטתו מוכלת לי ומקום לשבח דקתני דלרבנן לקמן ניחא שפה ניפול נקט לה : ניפול · גמר בהלה : אליבא דרבנן · דלחכי דעיבר מעוברי ובחכר המדולדל בה מוכלת : בחזרה · כלומר כי יוחן בריס פירקין (דף קח ·) מבר מגמו שוחר בחלבה חם מחזיר : בשלמא

מטהרתה מידי נבלה ואינה מחיתה באהלה אמר להן ·אם מידרה שחיטת מרפה אותה ואת האבר המדולדל בה דבר שנופה תטהר את העבר שאינו נופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו נט, יותר מנופה שהרי שניני תותך מן העבר שבמעיה מותר באכילה מן המחיל ומן הכליות אסור באכילה תניא נמי הכי אמר להן רבי מאיר וכי מי מיהדרו לאבר זה מידי נבלה אמרו שחיטת אמו אם כן תתירנו באכילה אמרו לו מרפה תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מחיתה באכילה אמר להן לא אם מידרה שחיטת מרפה אותה דבר שהיא נופה תטהר את האבר דבר שאינו נופה אמרו לו הרבה מצלת על שאינו נט, יותר מנופה שהרי שניני תותך מן העבר שבמעיה מותר באכילה מן המחיל ומן הכליות אסור באכילה תניא נמי הכי אמר להן רבי מאיר וכי מי מיהדרו לאבר זה מידי נבלה אמרו שחיטת אמו אם כן תתירנו באכילה אמרו לו מרפה תוכיח ששחיטתה

בשלמא

ומוקמינן בית המקדש היכי ומיה נבך הא בשעת פריסתה ומקבל מומאה ולא מיתקיעו' ברישו' נבילה כחו שהרי לריך לקלקל המבר שבחתן מעל הצבי עד לפרק ויש דמיירי כגון שחתך בסכין רחצה שמפסקת הסכין בין ומה שבחתן לגיה שבפנים ואין מגיע אל בזה בשעה מחכיה ובן היחה דהשתר והרוטב (ד' קכח ·) בעי לאיקולי לפי' בסכין רחצה ואם התיחה חוטלי לה ומקבל הכא לשולא כגון שמקבלת במוחלת בכריתות (דף עו ·) דלמר אחה דבעי בפ"ק דמכלי (מכשירין פ"ב) מכשיר ומכשיר ומכשיר בסכין רחצה ומיהו הכשירין ניס שבחוכן לחין כבי יהא והיולת ניהן הני הן כבי יהא מגיע מחיל יכשירין עליון והכשירי ומיהו בעומות בשעת פריסתן והיכי דמי ופריך עלה ומוחבמינן דהתם דקתני ערב פקח שלוך לשל רופא ומוכיך לפי המדולדל בי עד בינים כשהוא ואחיבו בסיכה ומעבך ממנו והכא עושה פקחו והרופא עושה פקחו וה בשעת פריסתן הוכיחו הכא מני בשעת פריסתן ומן שלחר לניעור לאחם ומבר מהבחוך בכל כחו והחפוח בידי הוא לשלא לי לחקנוי ומיהו מומחה ומיה דפריך התם ומשום חחבבר לה מומחה בר לעזר לחמיהו הכמה לה ומי לפריך מהחם דלא דוני הכא מלי בעלמא מכל מקום מומחה ומקבלים מומחה בשעת פריסתן עד שלא הגיהו לגמרי כעזר קלת בחניו לכל החם גבי לפר מן החי כל אין שלא הגיהו לגמרי לה ומומחה ואין לחוש לבעזה קודם שהגיהו לגמרי מבל לשמיהו בעיי פריך מפיר דמיירי בגוים ממפלי על הבריסין שלא לרעון ולבך ומוקן ונים מנבלים ומיהא לגמרי הם לרעון וכי הדרי ומגני בבריסין ומכשירין מביג דלא ניחא ליה לרחק (מכשירין פ"ג) כל ומקק שלין מחלטה לרעון ומקוה לרעון הרי הוא בכי יותן ורעיין להחוח דפוסי לגמרי ואם מחזר לחלוקין שהגיה והעוכד בעיי פריך מפיר דמיירי בגוים ממפלי על הבריסין שלא לרעון ולבך ומוקן ונים מנבלים ומיהא לגמרי הם לרעון וכי הדרי ומגני בבריסין ומכשירין מביג דלא ניחא ליה לרחק (מכשירין פ"ג) כל ומקק שלין מחלטה לרעון ומקוה לרעון הרי הוא בכי יותן ורעיין להחוח דפוסי לגמרי ואם מחזר לחלוקין שהגיה והעוכד

כל הבעמת ומכלל דמיקי לה בגי כל הבעמת ומיידי מני כגון לחוחה מרפה עלמה בבריה בחולין ומשמע קטנה ולכחה מיבעי :

חבורי · מלכלים כמאן דמפרכי דמו · פיוחה דלא ומכבי הכי בחמור וחרוטת (דף קכח ·) גבי מחבר עליו ולחיכ מחבו עוחה ופריך עוחה הם בחבורים הוח דחיכן לרעמיה כר' מחיר ר"ל דלא לחוחין כמאן דמפרכי דמו חלא הוכח דעחה לרעון כמו הכח לחבר חקוב ומלחר מוחר וכן קחוב כלב לרעון (דף פח ·) גבי לחבר ביולחה נקלקל דעחה ביולח לכלב ומיה נבחבים מוחר לחבל גבי לחבר וכן החי דחבל לחבר ולח נעחה ליחכו לה לחוחין כמאן דמפרכי דמו :

אויב די זעלבע איז איבערגעטיילט געוואָרען, אָבער שטיקלעך וואָרע פון דריי אויף דריי פינגער, וועלכע זיינען אָפּגעשניטען געוואָרען פון אַ גרויסען בגד, מיינענדיג פון אַ גרויסע שטיק וואָרע, וואָס איז געווען אַ מדרס פון אַ זב, דאָס ווערענד מען נעמט אַוועק פון גרויסען שטיק, נעמען זיי יאָ צו די טומאה, וויל שניידענדיג די שטיקלעך פונ'ם בגד דעקט ער אויף דעם פּלאַץ וואו די באַרירונג איז, מיט זיין שניידען ביז לעצט, בלייבט דאָך אַלץ ביי זיי אַן ערשטע טומאה פון באַרירונג אָן מדרס, אפילו נאָך ר' ויסי נאָך, וויל די באַרירונג הייסט שוין ניט מגע בית הסתרים, הא נמי בשעת פרישתן מאבר מקבל טומאה מאבר, אזוי אויך דאָ אין אונזער משנה איז אפילו ר' יוסי מודה אַז די באַרירונג הייסט אַ באַרירונג, צוליב ווערענד מען שניידט באַשטימט זיך אַלס אָפּען דער פּלאַץ פון באַרירונג אָן מדרס, אפילו נאָך ר' יוסי נאָך, וויל די באַרירונג הייסט שוין אמר בגד לא לחתיכה קאי, עובר לחתיכה קאי, וכל העומד לחתוך (דף ע"ג ע"א) כחתוך דמי, רבינא זאָגט אַן אַנדערען ענטפער, אַז לעולם זאָגען מיר אז זיי קריגען וועגען מגע בית הסתרים און ר' מאיר האַלט אַז מגע בית מסתרים איז מטמא קיין אונטערשייד צי אַ שטיקעל וואָרע פון דריי טפחים אויף דריי, צי ער נעמט אַרונטער פון אַ גרויסען בגד, איז אַלץ די זעלבע סברה ביי ר' מאיר, פונדעסטוועגען מוז איך ניט אָנקומען צו דער סברה נאָך ר' מאיר נאָך אין אונזער משנה, וויל עס איז אונטערשייד פון בגד צום עובר, דען אַ בגד איז ניט פאַר צושניידען און דער עובר שטעהט יאָ צום שניידען, און די זאָך וואָס איז צום שניידען, איז גלייך ווי אָפּגעשניטען, איז דאָך גלייך ווי דער פּלאַץ פון שניט וואָלט שוין אָפּען זיין, צוליב דעם טעם זאָגט ר' מאיר אין דער משנה אַז עס איז מגע נבלה, כמאן? כר' מאיר, ווער זאָגט דאָס ערגעץ די סברה פון כל העומד, וואָס רבי האָט דאָ אזוי געשטעלט די משנה אין דעם נאָמען? ר' מאיר זאָגט דאָס אין אַ משנה, דתנן כל ידות הכלים שהן ארוכות ועתיד לקצצן מטביל עד מקום מדה, דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר עד שיטביל את כולו, דען מיר האָבען געלערענט, אז אַלע הענטלעך פון כלים וועלכע זיינען לאַנג, און זיינען אַנגעבריט אָפּגעהאַקט צו ווערען, און די כלים דאַרפען טבילה, איז מען זיי טובל ביז'ן פּלאַץ וואו די מאָס איז אָפּצוהאַקען, און די הענטלעך רעכענען זיך גלייך ווי אָפּגעהאַקט, און דאַרפען דעריבער קיין טבילה, אזוי האָלט ר' מאיר, און ר' יהודה זאָגט ביז מלען איז טובל די גאַנצע כלי מיט'ן הענטעל, זאָגט די גמרא אפילו תימא רבנן חבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי ונגיעי בהדדי, איך וואָלט אפילו קענען זאָגען ביי אונזער משנה, אז ר' מאיר'ס סברה זאָל אויך קענען קומען ווי די רבנן, מיינענדיג ווי ר' יהודה דאָרט, וויל באַהאָפטענע עסענוואַרג איז גלייך ווי צושניידט, צוליב די וויכקייט, און דעריבער אַ גוטע באַרירונג, ניט קיין מגע בית הסתרים, פרעגט די גמרא: בשלמא לעולא היינו דקתני התכה, אלא לרבינא מאי התכה? אַנדערש נאָך עולא נאָך וואָס ענטפערט, אז ביים שניידען הייסט עס שוין ניט קיין פאַרבאַרגענע באַרירונג איז רעכט וואָס די משנה לערענט דעם וואָרט התכה, דאָס ער האָט איר אָפּגעשניטען, אָבער נאָך רבינא נאָך וואָס ענטפערט כל העומד, אז עס איז גלייך ווי אָפּגעשניטען, איז דאָך די קשיא וואָס לערענט עפּעס די משנה ער האָט געשניטען, עס איז דאָך נאָר גלייך ווי געשניטען?

ענטפערט די גמרא איידי דתנא רישא חתכה, תנא נמי סיפא חתכה, ווייל
ער לערענט שוין דעם וואָרט חתכה אין דער רישא, לערענט ער אויך שוין
דעם וואָרט אין דער סיפא? וחכמים אומרים מגע טרפה שחוטה: פרעגט
די גמרא: טרפה שחוטה מי מטמא? איז דען טרפה שחוטה מטמא? ענטפערט
די גמרא: אין, יא כדאבוה דשמואל דאמר טרפה ששחטה מטמאה
במוקדשין, ווי דער פאָטער פון שמואל האָט געזאָגט א טרפה אז מען שעכט
איר איז זי מטמא ביי קדשים מדרבנן: מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה,
אף שחיטת בהמה תטהר את העובר: תניא אמר להן ר' מאיר וכי
מי טיהרו לאבר זה מידי נבלה? שחיטת אמו, אם כן תתירנו באכילה?
מיר האָבען געלערנט אין א ברייתא אין באַצוג צו דער משנה, אַז ר' מאיר האָט
געזאָגט צו די חכמים, וואָר האָט דען געריניגט דעם גליד פון אַלס נבלה? אויב
ניט די מוטער מיט איר שחיטה, אויב אזוי, זאָל זי שוין מתיר זיין דעם אבר
צו עסען? אמרו לו הרבה מצלת על שאינו גופה יותר מגופה, שהרי
שנינו חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה, מן הטחול ומן הכליות
אסור באכילה, האָבען די חכמים געזאָגט צו אים אַ סך איז מציל די שחיטה
פון דער מוטער אויף דעם עובר וואָס איז ניט איר גוף, מער וי אויף איר גוף
אליין, דען מיר האָבען דאָך געלערנט אַז אויב מען שניידט פונ'ם עובר אין
די געדערים, איז דער עובר פונדעסטוועגען מותר צו עסען, נאָך דער שחיטה
פון דער מוטער ניט אזוי איז וועט ער שניידט אוועק פון דער מילץ אָדער
נירען, דעמאָלסט איז זי אסור צו עסען, פרעגט די גמרא מאי קאמר? וואָס
מיינט ער דאָ צו זאָגען? אמר רבה ואמרי לה כדי חסורי מחסרא והכי
קתני, האָט רבא געזאָגט און טייל זאָגען, כדי האָט עס געזאָגט דאָ פעהלען
וועדטער וואָס זיינען ניט דערזאָגט, און זעלבסטפאַרשטענדליך וואָס עס איז
געמיינט, אזוי איז עס געלערנט אמר להן ר' מאיר וכי מי טהרו לאבר זה
מידי נבלה? שחיטת אמו, אם כן תתירנו באכילה? אמרו לו טרפה
תוכיח ששחיטתה מטהרתה מידי נבלה ואינה מתירתה באכילה, ר'
מאיר האָט געפרעגט וועד האָט דען מטהב געווען דעם עובר פון אלס נבלה?
ניט די שחיטה פון דער מוטער? אויב אזוי זאָל זי שוין מתיר זיין דעם אבר
צו עסען? האָבען זיי צוריקגעזאָגט די טרפה צייגט איבער, אַז איר שחיטה
איז איר מטהר פון אַלס נבלה, און פונדעסטוועגען ניט מתיר איר צו
עסען, אזוי אויך איז ביים אבר, אמר להן לא אם טיהרה שחיטת טרפה
אותה, דבר שהיא גופה, תטהר את האבר דבר שאינו גופה? האָט ער
צו זיי געזאָגט אַנדערש אַז די שחיטה איז מטהר די טרפה פון אַלס נבלה איז
רעכט ווייל זי איז מטהר אזא זאָך וואָס איז איר גוף, ווילסטו נאָך זי זאָל מטהר
זיין דעם אבר וועלכע איז ניט איר גוף? אמרו לו הרבה מצלת על שאינו
גופה יותר מגופה, שהרי שנינו חותך מן העובר וכו', האָבען זיי געזאָגט
צו אים אַ סך איז מער מציל איר שחיטה אויפ'ן עובר וואָס איז ניט איר גוף,
וי אויפ'ן גוף אליין, דען מיר האָבען געלרנט, אויפ'ן עובר וועט מען שניידט
אוועק אַ שטיק אינעווענדיג, וועדען זיי פונדעסטוועגען מותר מיט דער שחיטה
פון דער מוטער, דאָגעגען אָבער פון דער מילץ אָדער נירען אז מען שניידט
אַפ וועדט שוין די מוטער אליין ניט מותר, זעהסט דאָך גוט אז זי איז גיכער

אי שמעת דר' יוחנן לטיבת דר"ע . קשה קשה דתלמי תנ"ה בחמה דנתלמודיה"ת מכי קף בתלמיה כתלמיה בקונן (דף עד.) דלין להם תלת עלות פרחם ר"ל דגניגו בני דכמו שבאדיו עליו חכמים לתיקון לבילה מוקמת מר היה לה: לבזוי:

שחיטה תבינא . תיובא דלמסיק"ך תבינא עפי הוה ליה לאקשויי מיניה לר"ל :

הוכשרו בדמיה . לון לדקדק מדמועיל הדם להכשיר האבר מלמה לה תציע בכיסול דגוה לה הוה עכבי מידי תלת מדמצני הכשר לקבל טומאת הוכלין קף דיים כדפ"י בקונטרס תלמה לון בו טומאה תכר ון הוי ומיהו טעמא דדם בהמה ונועיל להכשיר האבר לפיל הרי בכסול ומאי לתנור דבהמה דה"ה ר"ת כיון דגדתוריה"ת האבר טומר בלבילה לר' יוחנן כדאמרינן בקמוך למה לי הכשר מדם בהמה דר' יוחנן טופיא לות ליה בפירקין (ר' עד:) דר"ע בקבר כר"ש דמחשיב עכברה ור"ש מני דקתני לה הוכשרו מפרש רב תבי בהעור והרועה (ד' קבח:) דטעמא ר"ש טשום דדם לה טכשר דשחיטה ומכשרה ולה דם ושחיטה מני לה מכשר' הואיל ולימה טתרמת בלבילה ון הטומה ולהי טתרמת בלבילה ון הטומה ר"ל דטומה דגדתוריה"ת לה מכשרה שחיטה לפי ר"ת-דלתור לעיל בפרק הטומן (קף ל:) עבתיהו כהכשר ר"ש ומדבנן ולכין בלבד לפיל בדבנן לה מדבנן ליה הכשר טחיטה דלה הוה מני תלת מדבנן ור"ת דקתני דטומה פטומת יהו בהעור והרועה (ד' קבח:) דר"ש לו בתוחו בקבין ולין בדול עליה עניו דלר"ש לון בעכיט יד ומת לה לבו לבין דחיכה לגיעי דטעמא דר"ש טשום דדם לה טכשיר ולטולי פליגי מרב לפי ר"ל דדייקי לישנא דר"ש דתנור לה הוכשרו ולה קתני לון הדם טכשיר ומשטע תני היה הל' טכשיר הכא לה הוכשרו:

אי ומהאי ה"ת בר' . ולטולם טחיטה עושה ביסול הקשה ר"ת טמעתל מוורי"דלון ל"ת היכי קתני דב' טמעון לה הוכשרו דטמעון דע"י בהמה הוה לה הוכשרו הכשר מועיל לדם והל תוכל שתי תתה יכול בתחלתו עי תחלים היה כיון דשחיטה עושה ביסול והוי בשר ון חמי ולין קדוי תוכל לר"ש בדלתה בקוף הציר והרועה (ד' קבח:) ר"ל דלפי שטעון לדבריהם דבקבן קתני לה לדידי טכשיר יכול בתחלתו בתחלים היה ולה טקבל טומאה תלת לדידהו תיהו לי

מיהת לה הוכשרו :

סלקא דעתך טניהל היחיל ומעטה טומאה טהוהים לגב תביו לה לינעי הכשר . כתתלתין בפרק בת קיטון (ד' מז:) מה דרטים טלין קופס בר קט"ל דוקה קופו תתלתו כי תלי תתלתו ומעטה טומאה טהוהים ולין עוד קיבו לטעטה טומאה טהוהים בשטיים לריך הכשר כך פ' בקונטי, והלין עטו טתיים בן דוקה בשטיים לריך הכשר לבל בשולו ומיהר בלי לריך הכשר להלטלף בשתים וכבילה לף טל גב דטעטה בן טיטה בתלמי בשתים בקבי' (ד' קבח:) דהל לתניהן בתיים בעול יח (ד' קה.) דפרה «פרים ומעטה טומאה ומשקין ומזמת טקיבל טומאה טהוהים ולה תתניהן טעטה בן הוי לתיב דטומאה טהוהים בלבן לינו ומעטה בלבילה לתלי לבילה הטוקה בתריפת עול ומעטה טומאה בגדים ולריך לטעל דטעטה דטעטה בן טיטה ומיהר בשטיים טלין קופו לטעטה עוד טומאה טהוהים והל תלמר בפיק דשקיטין (ד' יח.) פרה שחתה טי הוליה טעטי טומאה ומפרש התם דבעלי טומאה טהוהים בלבל טומאה קלה ומעטה לה תביני התם ומעטה בן לפי שחתלתן לריכן טיטה לתרין לבתיים ומגלת טומאה טהוהים בלבם לינו טיטה לתרין לבתיים הוה טיטה בתר בלי לה היו לה לתרין להזאה לבלי לון לריכן הכשר . שרן לפי' בשלון קופו עיר לטעטה טומאה טהוהים :

לן

בשלמא לרבי שטעון בן לקיש לדבריהם קאמר להו לדידי לא שנא אבר דשבר ולא שנא אבר דבהמה כי הדדי ניהו אלא לרבי יוחנן קשיא אלא אי אתמר דבי אתמר ארשב"ל במחלוקת בשברין מחלוקת באברין ורבי יוחנן אמר מחלוקת באבר דשבר אבל באבר דבהמה דה"ה מאן שחיטה עושה ניפול א"ר יוסי ברבי חנינא מ"ט דר' יוחנן אריבא דר"ש דאי טפה והאי לאו נופה אמר רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן הבל טודים ישמיטה עושה ניפול ואין שחיטה עושה ניפול במאי עסיקין אילימא באבר דשבר מיפלג פליגי אלא באבר דבהמה מיתה תניא שחיטה תניא מיתה תניא יכיתה בהמה הכשר צריך הכשר והאבר ממנו משום משום אבר מן החי ואינו ממנו משום אבר מן הגבלה דברי ר' מאיר שחיטה נמי תניא ישנחמ בהמה הוכשרו ברמיה דרבי רבי מאיר רבי שמעון אומר לא הוכשרו אי מהדיא ה"א מאי הוכשרו אשבר והא הוכשרו מהו דתימא הד לבשר הפורש מן הבהמה והד לבשר הפורש מן האבר ומאי אולמי דהאי מהאי ס"ד אמינא הואיל ומטמא טומאה חמורה אכ אביו אימא לא ליבעו הכשר ממשמע לן אמר רב יוסף ינקוט דרב יצחק בר יוסף בידך דריבה בר בר חנה קאי כיותיה דתניא יובשר בשדהפוב טרפה לא תאכלו יולהביא האבר והבשר המדולדלין בבהמה ובחיה ובעוף ושחטן שהן אסורין ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן

אין

וקא חזון הכא דשניתה מידי : הוכשרו בדמי' . לקבל טומאת הכשר טלין בהן טומאה טטון כאבר מן החי דשחיטה טועילה להם חתי' לריש דפליג באבר דעבר : לא הוכשרו. ולריכן הכשר אחר לקבל טומאה דקסבר הן בהוה טעכת יד לאבר להציל הכשר על: אי מהדיא הוה אמינא . כי היכי דפליג ר"ש באבר דעבר פליג טני באבר בהמה דשחיטה עושה ביסול ומטמא כאבר מן החי : ומאי הוכשרו . דטמטע לתן בהן טומאה דמטמא אבשר . קתני לתי טני קבילת בן שחיטה עושה ביסול הוה ליה בשר המופש טן החי ומיהר ליעבר טומאה טהוהים ולא הוכשרו . ומהאי הוא דתניא בתוספתא פרק בתרא דטובר בתי יוסף בן יוחנן אליבא דר"ש . דתנן תלטה דברים לה הכשיר בהן האבר : הבשר שנפרש מן החי והעצם שנשברה ולא נשתייר בה מוח והגיד שנחתך ולא נשתייר בו כדי לקיים את הולד . ומפרש טעמא דגיד טשום דלא טהני לולד ולא לאבר ולא לבהמה ולא לחיה ולא לעוף ולא לאדם ולא לכלום . ומפרש טעמא דעצם טשום דלא טהני לולד ולא לאבר ולא לבהמה ולא לחיה ולא לעוף ולא לאדם ולא לכלום . ומפרש טעמא דבשר

מציל אויפ'ן עובר, ווי אויף זיך אליין, תניא נמי הכי, מיר האָבען אויך אזוי
געלערנט אין אַן אַנדער ברייתא שוין ריין ארויסגעזאָגט מיט דעם טעקסט.
(נאָר מיט אַ קליינע הוספה אבר המדולדל, וואָס מיינט אויב אפילו די טרפה
האָט אַן אָפגעהאַקטען אבר וואָס העגגט נאָך ביי אַ שטיקעל פעל און באָמבעלט
זיך נאָך, איז די שחיטה אויך אים מטהר פון אַלס נבלה). אמר ר' שמעון בן
לקיש כמחלוקת בעוברין כך מחלוקת באיברין, ור' יוחנן אמר מחלוקת
באבר דעובר אבל באבר דבהמה דברי הכל שחיטה עושה ניפול, ר'
שמעון בן לקיש האָט געזאָגט אזוי ווי די מחלוקת געהט אַן ביים עובר צו די
שחיטה איז שוין אויך מטהר דעם ארויסדערלאָנגטען אבר, אזוי אויך איז די
מחלוקת געמיינט אויפ'ן אבר וואָס באָמבעלט זיך ביי דער מוטער אליין, צי זי
איז אים מטהר מיט דער שחיטה, און ר' יוחנן זאָגט אז די מחלוקת איז נאָר
ביים עובר, אָבער ביי איר אייגענעם אבר, האָלטען אַלע אַז די שחיטה ביי איר
מאָכט דעם אבר ווי גלייך אינגאַנצן ארונטערגעפאַלען נאָך פאַר דער שחיטה
וואָס איז טמא אַלס נבלה, אמר ר' יוסי בר חנינא מאי טעמא דר' יוחנן
אליבא דרבנן? האָט ר' יוסי געזאָגט וואָס איז די סברה פון ר' יוחנן, נאָך
די רבנן נאָך, וואָס זאָגען אז די שחיטה איז מטהר דעם אבר פון עובר און פון
דער בהמה ניט? ענטפערט די גמרא האי אית ליה תקנתא בחזרה והא
לית ליה תקנתא בחזרה, ביים עובר, איז פאַראַן אַ הילף אויב ער נעמט צוריק
דעם אבר אריין, אפילו צו עסען, און ביים אבר המדולדל איז די הילף ניטאָ,
העלפט אים אויך ניט די שחיטה צו מטהר זיין פון אלס נבלה, מיתיבי אמר
להן ר' מאיר לא אם טהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל
בה, דבר שגופה, תטהר אתהעובר דבר שאינו גופה (דף ע"ג ע"ב)
בשלמא לר' שמעון בן לקיש לדבריהם קאמר להו, איך וועל דיך אַ קשיא
פרעגען, ר' מאיר האָט צו זיי געזאָגט לא אם טהרה, דעם באַשייד ווייסטו דאָך
שוין פון אויבען, אַנדערש נאָך ר' שמעון בן לקיש נאָך, וואָס זאָגט אַז זיי קריגען
סיי ביים עובר סיי ביים אבר המדולדל, קען מען זאָגען אַז ער לערנט אייך
אַז ר' מאיר דיסקוטירט דאָס, לויט די רייד פון די רבנן, לדידי לא שנא אבר
דעובר ולא שנא אבר דבהמה כי הדדי ניהו, מיינענדיג, נאָך מיין מיינונג
איז קיין אונטערשייד ניט סיי דער אבר פון עובר סיי דער אבר פון דער בהמה
זיינען ביידע גלייך, ניט צו ווערען ריין פון דער שחיטה פון אַלס נבלה, אָבער
נאָך אייך נאָך חאָטש איר זענט מטהר דעם אבר פון דער בהמה וואָס איז איר
גוף, איז דאָך וועניגסטענס דאָס איר דאַרפט מטמא זיין דעם אבר פון עובר,
וועלכער איז ניט איר גוף? אלא לר' יוחנן קשיא, אָבער נאָך ר' יוחנן איז
דאָך שווער, ער זאָגט דאָך אַז אלע האָלטען אז אבר המדולדל איז טמא, הייסט
ווי אזוי לערנט ער אין דער ברייתא אַז די שחיטה איז מטהר ביי א טרפה דעם
אבר המדולדל? אלא, זאָגט די גמרא, אי אתמר? הכי איתמר אמר ריש
לקיש כמחלוקת בעוברים כך מחלוקת באיברים, ור' יוחנן אמר מחלוקת
באבר דעובר, אבל באבר דבהמה דברי הכל אין שחיטה עושה ניפול,
ווייסטו ווי עס איז געלערנט? אזוי איז עס געלערנט, אז ריש לקיש זאָגט
ווי די מחלוקת איז ביי עוברים אזוי איז זי ביי איברים, און ר' יוחנן זאָגט אז
די מחלוקת איז ביים אבר פון עובר, אָבער ביי אַן אבר פון דער בהמה גופה

האלטען אלע, אז די שחיטה מאכט ניט קיין ניפול, אז ער זאל הייסען ווי גלייך שוין אראפגעפאלען, דאס ניט, אמר ר' יוסי בר' חנינא מאי טעמא דר' יוחנן אליבא דר' מאיר? האט ר' יוסי בר' חנינא געזאגט וואס איז די סברה פון ר' יוחנן לויט ר' מאיר? (די סברה פון ריש לקיש איז דאך שוין געזאגט, ווי ר' מאיר טענה'ט מיט די רבנן), ענטפערט די גמרא האי גופה והאי לא גופה, ר' מאיר וואס מאכט אן אונטערשייד צווישען אבר פון עובר און אבר המדולדל פון דער בהמה, ווייל דער אבר פון דער בהמה איז איר גוף איז די שחיטה אים מטהר, אבער דער עובר אי ניט איר גוף, אמר רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן הכל מודים שמיתה עושה ניפול ואין שחיטה עושה ניפול, רב יצחק בר יוסף האט געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן, אז אלע זיינען מודה אז מיתה מאכט אזא אבר ווי גלייך ארונטערגעפאלען, אבער שחיטה ניט, פרעגט די גמרא במאי עסקינן? אילימא באבר דעובר, מיפלג פליגי? ביי וואס אן אבר שמועסט דא? זאל איך זאגען ביי א גליד פון עובר, איז דאך די קשיא זיי קריגען דאך וועגען עובר, וואס דען זאגסטו אז אלע זיינען מודה? אלא באבר דבהמה, מיתה תנינא שחיטה תנינא? נאר מוזטו דאך זאגען אז עס שמועסט ביים אבר פון דער בהמה, האבען מיר דאך שוין געלערנט אי וועגען מיתה אי וועגען שחיטה? מיתה תנינא, מתה בהמה הבשר צריך הכשר והאבר ממא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן הנבלה דברי ר' מאיר, מיתה האבען מיר געלערנט אין א משנה, אז אויב די בהמה ביי וועלכער עס האט נאכגעהאנגען אן אבר און א שטיק פלייש, אפגעזונדערט אייגער פון אנדערען, איז דער דין אז אויב די בהמה איז געשחטן — זיינען דאך זיי ווי גלייך ארונטערגעפאלען פון פריהער ביים לעבען, — דארף די פלייש הכשר, מיינענדיג ווייל זי איז ריין דארף זי באנעצט ווערען צו קענען צונעמען א טומאה, און דער אבר איז באלד מטמא צוליב ער איז ארונטער פון א לעבענדע בהמה, און ער איז ניט מטמא אלס אן אבר פון א נבלה, ווייל ער איז ווי גלייך ארונטערגעפאלען פון פריהער נאר דער פאלען האט זיך געענדיגט ערשט איצט, אזוי האלט ר' מאיר, און ר' שמעון קריגט דארט געגן עפעס אנדערש, שחיטה נמי תנינא, נשחטה בחמה הוכשרו בדמיה דברי ר' מאיר, ר' שמעון אומר לא הוכשרו, שחיטה האבען מיר אויך געלערנט, אז אויב די בהמה איז געשאכטען געווארען זיינען דער אבר און די פלייש מוכשר געווארען דורכ'ן בלוט צו קענען צונעמען א טומאה, ווייל אזוי ווי שחיטה מאכט ניט קיין ניפול, זיינען דאך דער אבר און די פלייש ווי גלייך זיי העגנען נאך, און דעריבער ריין פון אלס נבלה, אבער מוכשר מיט'ן בלוט צו קענען צונעמען א טומאה, אזוי האלט ר' מאיר און קיינער קריגט דאך ניט? האבען מיר דאך וועגען ביידע גלייערנט, היינט וואס לאזט מיך דא ר' יוחנן הערען, מיר ווייסען דאך דאס פון די משניות? (איי וואס ר' שמעון קריגט אויף ר' מאיר איז צוליב אן אנדער זאך, דאס די פלייש איז ניט מוכשר פונ'ם בלוט? וויל די בהמה קען ניט וועלען א האנט צום אבר אדער פלייש צו מכשיר זיין זיי מיט'ן בלוט, און ביי מיתה איז אויך פון ר' שמעון ניט געמיינט וועגען ניפול ווי די גמרא איז דאס מפרש אין פרק העור והרוטב), ענטפערט די גמרא אי מהאי הוה אמינא מאי הוכשרו אכשר, אויב בלויז פון דער

משנה וואלט איך מיינען צו זאגען אז דער וואָרט הוכשרו באציהט זיך בלויז
אויפ'ן פלייש, אז אפילו וועז ער האלט אז שחיטה מאכט ניפול, איז די פלייש
ווי אפגעריסען פון א לעבענדער בהמה, וואס איז ריין, אבער ביי אן אבר
המדולדל וואלט איך טאקע זאגען אז ר' מאיר פונקט ווי ער קריגט ביים אבר
פון עובר, אזוי אויך קריגט ער ביים אבר פון דער בהמה אז שחיטה מאכט
ניפול און דעריבער מטמא ווי אבר מן החי, דעריבער איז געדארפט פון רב
יצחק בר יוסף אין נאמען פון ר' יוחנן צו לאזען הערען אז ר' מאיר קריגט
ניט ביי אבר המדולדל נאר ער האלט אויך אז שחיטה מאכט ניט קיין ניפול,
פרעגט די גמרא והא הוכשרו קתני? ער לערנט דאך הוכשרו אין מער צאל,
וואס מוז דאך זיך באציהען אויף ביידע דעם אבר מיט'ן פלייש? ענטפערט די
גמרא מהו דתימא חד לבשר הפורש מן הבהמה וחד לבשר הפורש מן
האבר, איך וואלט מיינען צו זאגען, אז הוכשרו באציהט זיך אויפ'ן פלייש און
אויפ'ן פלייש פונ'ם אבר, פרעגט די גמרא ומאי אולמיה דהאי מהאי? וואס
איז די בעסערקייט פון דעם פלייש ביז דעם פלייש, וואס ער איז ענויט צו
לאזען הערען פון ביידע פליישען? ענטפערט די גמרא סלקא דעתך אמינא
הואיל ומטמא טומאה חמורה אגב אביו אימא לא ליבעי הכשר? קא
משמע לן, עס וואלט ארויף אויפ'ן געדאנק צו זאגען, אזוי ווי די פלייש פונ'ם
אבר איז דאך מטמא א הארבע טומאה צוליב'ן אבר מן החי, זאל די פלייש אויך
ניט דארפען קיין הכשר נאכ'ן אפשיידען איר פונ'ם אבר? לאזט מיך הערען
די משנה הוכשרו אין מערצאל, אז אויך די פלייש וואס איז מטמא א הארבע
טומאה האט אויך געדארפט הכשר, עס איז א נפקא מינה וואו דער אבר איז
אפגעשניטען געווארען פאר דער שחיטה, וועז עס איז נישט געשעהן קיין
הכשר דורכ'ן בלוט, און נאכהער האט ער אפגעטיילט די פלייש פונ'ם אבר, זי
דארף הכשר, דאס מוז געלאזען הערען, ווייל עס ווערט ארויסגעלערנט פון
זרעים כי יותן מים על זרע, דאס זאמען ווערען מוכשר פון וואסער באנעצונג,
אז נאר אן עסענוואַרג ווי זרעים וועלכע קען ניט קומען צו א הארבע טומאה,
די דארף הכשר ניט א נבלה פון אן עוף וועלכע אויב מען עסט איר קומט
מען צו א הארבע טומאה, וואלט איך מיינען אז די פלייש פון אבר דארף יא הכשר, ווייל עס איז
אזוי, זאגט דא די משנה אז די פלייש פון אבר דארף יא הכשר, ווייל עס איז
געמיינט דארט, נאר אויף ענדליך צו קומען צו א הארבע טומאה, ניט וועז יי
טומאה איז גלייך דא, אמר רב יוסף נקוט דרב יצחק בר יוסף בידך, דרבה
בר בר חנה קאי כוותיה, האט רב יוסף געזאגט האלט די זאך וואס רב יצחק
בר יוסף האט געזאגט אין דיין האנט, ווייל רבה בר בר חנה שטעהט אויף זיין
זייט, דתניא ובשר בשדה טרפה לא תאכלו להביא האבר והכשר המדולדלין
בבהמה ובחיה ובעוף ושחטן שהן אסורין, דען מיר האבען געלערנט דער
פסוק זאגט, אז פלייש אין פעלד אלס טרפה, מיינענדיג אויסזייט, זאלט איר
ניט עסען, איז דאך דער וואָרט ובשר איבעריג, עס האט געדארפט שטעהן בשדה
לא תאכלו? נאר עס קומט מרבה זיין אן אבר און בשר וואס העגגען נאך ביי
א בהמה, חיה אדער עוף און מען האט זיי געשאכטען אז זיי זיינען אסור, ווייל
דער וואָרט בשר נעמט ארום אויך א טייל פון דער בהמה, און וועז עס וואלט
שטעהן וטרפה בשדה, וואלט עס זיכער מיינען נאר די גאנצע בהמה אויב זי

אין בהם · תיקוח לחו כל תגר ון חתי : אלא מצות פרוש בלבד יתיב רב יוסקמיה דרב הונא ויתיב וקאמר אמר רב יהודה אמר רב אבלו לזה לוקה אמר ליה ההוא מרבנן לא תציתו ליה הכי אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אבלו לזה אינו לוקה אמר ליה רב הונ'אן אמאן נסמיך אהדרינהו רב יוסף לאפ"א ל"ל מאי קושיא כי אמרי אנא במיתה דעושה ניפול כי אמר איהו בשחיטה דאינה עושה ניפול אמר רבא מנא הא מילתא דאמור רבנן "מיתה עושה ניפול שחיטה אינה עושה ניפול דכתיב "וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא למעוטי מאי אילימא למעוטי בחיידם מגבלתם נפקא אלא ש"מ מיתה עושה ניפול ואין שחיטה עושה ניפול אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא והא קרא בשרצים כתיב אמר ליה אסאינו ענין לשרצים דלאו בני שחיטה נינהו תנדנו ענין לבהמה ואכתי מבעי ליה "בעין־מיתה לחין ממאים יבשים אין ממאים תרי במותם כתיבי אמר רב הסדא מחלוקת באבר דעובר חי אבל באבר דעובר מת דברי הכל שחיטה עושה ניפול ורבה אמר במחלוקת בזה כך מחלוקת בזה . בן שמנה חי [וכו'] והתניא בן שמנה חי יוכיח שאע"פ שיש במינו שחיטה אין שחיטתו מטהרתו אמר רב כהנא יש במינו שחיטה אבל אמו ותנא דידן מינא דאמינה לא פריך ולאו תנא דפריך מרפה דשחיטתה מטהרתה מנא ליה נפקא ליה מדרב יהודה אמר רב "ואמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא אמר קרא "וכי ימות מן הבהמה מקצת בהמה ממאמה ומקצת בהמה אינה ממאמה ואיזו זו זו טרפה ששחטה בעי רב הושעיא הושיט את ידו למעי בהמה ושחטו בן ט' חי מהו תבעי לה"ט ותבעי לרבנן תבעי לר"מ עד כאולא קאמר ר"ט בן פקועה טעון שחיטה ה"מ היכ' דיצא לאויר העולם אבל במעי אמו לא שריא ליה שחיטה או דלמא אפילו לרבנן "ד' מיטמין אכשר ביה רחטנא אמר רב חנניא ת"ש הרי שנולדה טרפה מן הבטן ואי אתא משכחת לה דהיתה לה שעת הכושר דאי בעי עייל ידיה ושחטה אמר ליה רבא תני שנוצרה טרפה מן הבטן ומשכחת לה בבעלת ה' רגלים : מתני' השוחטאת הבהמה ומצא בה בן שמנה חי או מת או בן תשעה מת קורעו ומוציא את דמו מצא בן תשעה חי טעון שחיטה וחייב באותו ואת בנו דברי ר"מ וחכמים אוסרים ישחיטת אמו מטהרתו

אין בהם · תיקוח לחו כל תגר ון חתי : אלא מצות פרוש בלבד · יתיב רב יוסקמיה דרב הונא ויתיב וקאמר אמר רב יהודה אמר רב אבלו לזה לוקה אמר ליה ההוא מרבנן לא תציתו ליה הכי אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אבלו לזה אינו לוקה אמר ליה רב הונ'אן אמאן נסמיך אהדרינהו רב יוסף לאפ"א ל"ל מאי קושיא כי אמרי אנא במיתה דעושה ניפול כי אמר איהו בשחיטה דאינה עושה ניפול אמר רבא מנא הא מילתא דאמור רבנן "מיתה עושה ניפול שחיטה אינה עושה ניפול דכתיב "וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא למעוטי מאי אילימא למעוטי בחיידם מגבלתם נפקא אלא ש"מ מיתה עושה ניפול ואין שחיטה עושה ניפול אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא והא קרא בשרצים כתיב אמר ליה אסאינו ענין לשרצים דלאו בני שחיטה נינהו תנדנו ענין לבהמה ואכתי מבעי ליה "בעין־מיתה לחין ממאים יבשים אין ממאים תרי במותם כתיבי אמר רב הסדא מחלוקת באבר דעובר חי אבל באבר דעובר מת דברי הכל שחיטה עושה ניפול ורבה אמר במחלוקת בזה כך מחלוקת בזה . בן שמנה חי [וכו'] והתניא בן שמנה חי יוכיח שאע"פ שיש במינו שחיטה אין שחיטתו מטהרתו אמר רב כהנא יש במינו שחיטה אבל אמו ותנא דידן מינא דאמינה לא פריך ולאו תנא דפריך מרפה דשחיטתה מטהרתה מנא ליה נפקא ליה מדרב יהודה אמר רב "ואמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא אמר קרא "וכי ימות מן הבהמה מקצת בהמה ממאמה ומקצת בהמה אינה ממאמה ואיזו זו זו טרפה ששחטה בעי רב הושעיא הושיט את ידו למעי בהמה ושחטו בן ט' חי מהו תבעי לה"ט ותבעי לרבנן תבעי לר"מ עד כאולא קאמר ר"ט בן פקועה טעון שחיטה ה"מ היכ' דיצא לאויר העולם אבל במעי אמו לא שריא ליה שחיטה או דלמא אפילו לרבנן "ד' מיטמין אכשר ביה רחטנא אמר רב חנניא ת"ש הרי שנולדה טרפה מן הבטן ואי אתא משכחת לה דהיתה לה שעת הכושר דאי בעי עייל ידיה ושחטה אמר ליה רבא תני שנוצרה טרפה מן הבטן ומשכחת לה בבעלת ה' רגלים : **מתני'** השוחטאת הבהמה ומצא בה בן שמנה חי או מת או בן תשעה מת קורעו ומוציא את דמו מצא בן תשעה חי טעון שחיטה וחייב באותו ואת בנו דברי ר"מ וחכמים אוסרים ישחיטת אמו מטהרתו

אין בהם תלת מיות פרוש בלבד · וקרא דכתיבת לימו תלת לתקמכתת בעלמא ות"ש ובין דתלתויים, אבי בתליבא תניתי נקט בעניים דלעיל (ד' עג ·) לת תם פיהרת בחיות ערפה תותם ואת התגר האזהלכל בה ום פרק שם לתכיר תגר והזהלכל הקרי לף בתליבא וי"ל ות"ק תגר תגר האזהלכל בה גזרו בית רבנן ליקור תליבא ולא גזרו תלת תחת בחיות ומיהרתו כזו

עוכר דבר שלמו גופה :

תרי מומום כתיבי · ות"ת הת לתכתי לכדדתיקון בתעיר והרועה (ד' קכח ·) יכול בכר הסוכם ון הבלים יהת מומת תלמוד לומר במומים וה ותיהת בחיה טומה תליקון כי' דכתיב מומים ותהיה דבקות ומכלכתם בפקה ות' מני דכ' התם תלקין ופקה ות' כתם בפלה אלין עשה ואין בהם · תיקוח לחו כל תגר ון חתי : אלא מצות פרוש בלבד יתיב רב יוסקמיה דרב הונא ויתיב וקאמר אמר רב יהודה אמר רב אבלו לזה לוקה אמר ליה ההוא מרבנן לא תציתו ליה הכי אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אבלו לזה אינו לוקה אמר ליה רב הונ'אן אמאן נסמיך אהדרינהו רב יוסף לאפ"א ל"ל מאי קושיא כי אמרי אנא במיתה דעושה ניפול כי אמר איהו בשחיטה דאינה עושה ניפול אמר רבא מנא הא מילתא דאמור רבנן "מיתה עושה ניפול שחיטה אינה עושה ניפול דכתיב "וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא למעוטי מאי אילימא למעוטי בחיידם מגבלתם נפקא אלא ש"מ מיתה עושה ניפול ואין שחיטה עושה ניפול אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא והא קרא בשרצים כתיב אמר ליה אסאינו ענין לשרצים דלאו בני שחיטה נינהו תנדנו ענין לבהמה ואכתי מבעי ליה "בעין־מיתה לחין ממאים יבשים אין ממאים תרי במותם כתיבי אמר רב הסדא מחלוקת באבר דעובר חי אבל באבר דעובר מת דברי הכל שחיטה עושה ניפול ורבה אמר במחלוקת בזה כך מחלוקת בזה . בן שמנה חי [וכו'] והתניא בן שמנה חי יוכיח שאע"פ שיש במינו שחיטה אין שחיטתו מטהרתו אמר רב כהנא יש במינו שחיטה אבל אמו ותנא דידן מינא דאמינה לא פריך ולאו תנא דפריך מרפה דשחיטתה מטהרתה מנא ליה נפקא ליה מדרב יהודה אמר רב "ואמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא אמר קרא "וכי ימות מן הבהמה מקצת בהמה ממאמה ומקצת בהמה אינה ממאמה ואיזו זו זו טרפה ששחטה בעי רב הושעיא הושיט את ידו למעי בהמה ושחטו בן ט' חי מהו תבעי לה"ט ותבעי לרבנן תבעי לר"מ עד כאולא קאמר ר"ט בן פקועה טעון שחיטה ה"מ היכ' דיצא לאויר העולם אבל במעי אמו לא שריא ליה שחיטה או דלמא אפילו לרבנן "ד' מיטמין אכשר ביה רחטנא אמר רב חנניא ת"ש הרי שנולדה טרפה מן הבטן ואי אתא משכחת לה דהיתה לה שעת הכושר דאי בעי עייל ידיה ושחטה אמר ליה רבא תני שנוצרה טרפה מן הבטן ומשכחת לה בבעלת ה' רגלים : **מתני'** השוחטאת הבהמה ומצא בה בן שמנה חי או מת או בן תשעה מת קורעו ומוציא את דמו מצא בן תשעה חי טעון שחיטה וחייב באותו ואת בנו דברי ר"מ וחכמים אוסרים ישחיטת אמו מטהרתו

חולין בתם תלת מיות פרוש בלבד · וקרא דכתיבת לימו תלת לתקמכתת בעלמא ות"ש ובין דתלתויים, אבי בתליבא תניתי נקט בעניים דלעיל (ד' עג ·) לת תם פיהרת בחיות ערפה תותם ואת התגר האזהלכל בה גזרו בית רבנן ליקור תליבא ולא גזרו תלת תחת בחיות ומיהרתו כזו

עד עוכר דבר שלמו גופה : · ות"ת הת לתכתי לכדדתיקון בתעיר והרועה (ד' קכח ·) יכול בכר הסוכם ון הבלים יהת מומת תלמוד לומר במומים וה ותיהת בחיה טומה תליקון כי' דכתיב מומים ותהיה דבקות ומכלכתם בפקה ות' מני דכ' התם תלקין ופקה ות' כתם בפלה אלין עשה

מחלוקת בזה כך מחלוקת בזה · ובזן שמנה חלוי בן תמנה בשלמד בהמה הוא ולית ון ושמון חיות :

ורבי תנא דקמיך טריפה דכתיב' ונעזרתן' ותנא בן ת' קלם תניא דבולא חדל בניים' היא בת"ב ודיבו דישא ולא יבא בקפלי :

נפקא ליה מדכתי' יהודה כי · ות"ת דכתי' בפ"א דני מלעיבר דמילה (דף קלו ·) לתכלה להציל בן ת' מלן שחיטתו מטהרתו וכי' קפ' וי"ל בדבי שמעון תוניהם שחיטתם ומטהרתו ולת ת"ל יבא בקפלי : ונידע דישא ולא יבא בקפלי : ת"ש דתכי' בן ת' מלן שחיטתו מטהרתו ומיהוקמת בשביר ת"ק דכתיבת דכי' מיהוקמת בשביר בן ת' מלן שחיטתו מטהרתו ולא בן ח' מלן שחיטתו מטהרתו, ולכתי מדכתי'

געפינט זיך אַלס פאַרצוקט פון אַ חיה אין פעלד, ואמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן (דף ע"ד ע"א) אין בהן אלא מצות פרוש בלבד, אויף דעם האָט רבה בר בר חנה געזאָגט אין נאָמען פון ר' יוחנן אז אין זיי איז ניטאָ קיין לאו נאָר אזוי בלויז אַ מצוה מדרבנן צו אָפּשיידען זיך פון צו עסען, דאָס דער פסוק איז נאָר בלויז אַן אָנלעהן ניט קיין איבערגעבענע דרשה, יתיב רב יוסף קמיה דרב הונא ויתיב וקאמר אמר רב יהודה אמר רב אכלו לזה לוקה, רב יוסף איז געזעסען פאָר רב הונא און געזאָגט, אז רב יהודה האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב, אז אויב ער האָט געגעסען דעם אבר המדולדל קומט מלקות, אמר ליה ההוא מרבנן לא תציתו ליה, הכי אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אכלו לזה אינו לוקה, האָט צו אים געזאָגט איינער פון די רבנן, איר זאָלט אים ניט הערען, ווייל אזוי האָט געזאָגט רב יצחק בר שמואל דער אייניקעל פון מרתא אין נאָמען פון רב, אז עסענדיג אים קומט ניט קיין מלקות, ווייל עס איז נאָר א מצוה דרבנן, אמר ליה רב הונא אנן אמאן נסמוך, האָט רב הונא געזאָגט צו רב יוסף, און מיר אויף וועמען זאָלען מיר זיך פאַרלאָזען, אויב עס ווידערשפרעכען זיך אין דער הלכה אין נאָמען פון רב? אהדרינהו רב יוסף לאפיה, האָט רב יוסף אַוועקגעדרעהט זיין פנים פון זיי מיט בייזקייט, אמר ליה מאי קושיא, כי אמרי אנא במיתה דעושה ניפול, כי אמר איהו בשחיטה דאינה עושה ניפול, ער האָט געזאָגט צו רב הונא וואָס איז דיר אזוי שווער? אז איך האָב געזאָגט אין נאָמען פון רב אז עס קומט יאָ מלקות, האָב איך געמיינט ביי מיתה וואָס מאַכט ניפול, ווי גלייך ארונטערגעפאַלען פון פריהער, וואָס איז נבלה, און רב יצחק וואָס האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב, אז עס קומט ניט קיין מלקות האָט ער געמיינט ביי שחיטה, וועלכע מאַכט ניט קיין ניפול און נאָר אסור מדרבנן ווי אויבען ערקלערט, אמר רבא מנא הא מילתא דאמור רבנן מיתה עושה ניפול, שחיטה אינה עושה ניפול? דכתיב וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא, האָט רבא געזאָגט פונוואַנען איז געדרינגען די זאַך וואָס די רבנן האָבען געזאָגט אז מיתה מאַכט ניפול און שחיטה ניט? דען דער פסוק זאָגט אויף וועמען נאָר עס וועט פאַלען פון זיי, וווערענד זייער אָפּשטאַרבען, זאָל ער זיין טמא, איז דאָך די קשיא למעוטי מאי? אילימא למעוטי בחייהם, מנבלתם נפקא? וועלכען פאַל אויף ניט קומט דער פסוק ממעט זיין? זאָל איך זאָגען אז דער פסוק מיט'ן וואָרט במותם קומט ממעט זיין, אז ביים לעבען איז ער ניט מטמא, איז דאָך עס געדרינגען פון נבלתם, אז נאָר אַלס נבלה איז ער מטמא? אלא שמע מינה מיתה עושה ניפול ואין שחיטה עושה ניפול, נאָר מוז זיין אז דער פסוק מיינט מיט וכל אשר יפול מהם וועגען אבר אַדער בשר, וועלכע הענגען נאָך אויף עפעס, און פאַלען אַראָפּ, אז נאָר דע־מאָלט זיינען זיי מטמא, און מהם מיינט פון די לעבענדע שרצים, און במותם באַציהט זיך אויפ'ן אבר, אז דער אבר וועט אָפּשטאַרבען, און ער לאָזט הערען דערמיט אַז מיתה מאַכט ניפול, דען דורך מיתה איז דער שטייגער דער אבר זאָל אַראָפּפאַלען און זיך אָפּשיידען פון לעבענס־וואַרצעל, און הייסט ווי גלייך אַראָפּגעפאַלען, און איז מטמא צוליב אבר מן החי, און די ב' פון במותם איז טייטש בעת מותם, אין דער צייט פון אָפּשטאַרבען, דעמאָלסט הייסט ער אַראָפּ־

געפאַלען, אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא והא קרא בשרצים הוא דכתיב? אמר ליה אם אין ענין לשרצים דלאו בני שחיטה נינהו, תנהו ענין לבהמה, האָט רב אדא בר אהבה געזאָגט אויב דער ענין איז ניט גע־ דאַרפט פאַר שרצים וואו עס געהט ניט אַן קיין שחיטה, דעַן ביי די שטעהט דאָך שוין מנבלתם אין אַן אנדער פסוק, אזוי גיב דעם ענין פאַר בהמה צו ממעט זיין אַז נאָר במותם איז ניפול, ניט ביי שחיטה, פרעגט די גמרא ואכתי מיבעי ליה כעין מיתה, לחין מטמאין, יבשים אין מטמאים? אָבער נאָך אַלץ איז דאָך דער פסוק געדאַרפט פאַר שרצים, צו לאָזען הערען אַז דער אבר איז נאָר מטמא אַלס ווייך, ניט פארטרוקענט, ווי ווערענד מיתה וועַן דער שרץ איז נאָך ווייך? ענטפערט די גמרא תרי במותם כתיבי, עס שטעהען צוויי במותם, איין במותם פאַר'ן שרץ און איין במותם פאַר בהמה, אַז נאָר מיתה מאַכט ניפול, אמר רב חסדא מחלוקת באבר דעובר חי אבל באבר דעובר מת דברי הכל שחיטה עושה ניפול, האָט רב חסדא געזאָגט עס איז די מחלוקת ביי אַן אבר פון אַן עובר וואָס לעבט אויב ער האָט ארויסדערלאַנגט אַן אבר, צי די שחיטה איז מטהר דעם אבר? אָבער אַן אבר פון אַ טויט קעלבעל האָלטען אלע אז אויך שחיטה מאַכט ניפול, ורבה אמר כמחלוקת בזה כך מחלוקת בזה, און רבה זאָגט אזוי ווי די מחלוקת איז ביי אַ לעבענדען עובר אזוי איז ביי אַ טויטען עובר: בן שמנה חי, פרעגט די גמרא והתניא בן שמנה חי יוכיח שאף על פי שיש במינו שחיטה אין שחיטתו מטהרתו? איז דער משנה רופט ער אַן אכטעל אין במינו שחיטה, אז זיין מין האָט ניט קיין שחיטה, און אין דער ברייתא הייסט אַ בן שמנה חי יש במינו שחיטה, אז ביי זיין מין געהט יאָ אַן שחיטה, כאָטש אויף אים אליין העלפט ניט קיין שחיטה, דעַן דער פסוק פון דער ברייתא אַלס דרשה איז וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה, אז עס וועט שטאַרבען אייגע פון די בהמות וואָס איז צום עסען, איז דאָך די קשיא, געגען טומאה איז דאָך קיין אונטערשייד צי אַ כשרה'ע צי אַטמא בהמה, וואָלט דאָך דער פסוק געדארפט זאָגען וכי ימות מן הבהמה אַהן אשר לאכלה? דרש'ענט די ברייתא אַז עס קומט מרבה זיין אַן אכטעל וועלכע קען מותר ווערען צוליעב דער שחיטה פון דער מוטער, און ער לאָזט הערען דערמיט דאָס אויב ער איז ניט מותר געווארען דורך דער מוטער, נאָר ער איז ארויס אַלס לעבענדיג, דאַמאַלסט איז ער אפילו אלס געשאַכטען אויך טויט ווייל ער קען ניט לעבען, איז איהם די שחיטה ניט מטהר, אין דער ברייתא רופט איהם יש במינו שחיטה, אז זיין מין האָט תורת שחיטה, איז דאָך שווער אויף דער משנה וואָס רופט איהם אין במינו שחיטה? אמר רב כהנא יש במינו שחיטה אגב אמו, ותנא דין מינא דאמיה לא פריך, האָט רב כהנא געזאָגט אז די ברייתא מיינט יש במינו שחיטה, דורך דער מוטער, אָבער ניט אלס אייגענע שחיטה אויב ער ווערט געבוירען, און אונזער תנא פון דער משנה פרעגט ניט פון אַמין וואָס האט שחיטה דורך דער מוטער, ער האָלט עס ניט פאַר אגוטע פראַגע, ווייל אַ מין וואָס דאַרף שחיטה מיינט דער מין אַליין ניט דורך דער מוטער פרעגט די גמרא ולהאי תנא דפריך, טריפה דשחיטתה מטהרתה מנא ליה? און נאָך דעם תנא פון דער ברייתא וואָס פרעגט יאָ פון מינא דאמיה דאָס צוליב דער מוטער'ס שחיטה ווערט אַן אכטעל יאָ מותר און עס הייסט צוליב דעם יש

במינו שחיטה אבער אלס געבוירען העלפט איהם ניט זיין שחיטה צו מטהר זיין איהם, אזוי אויך טרפה כאטש ער איז יש במינו שחיטה זאל איהם די שחיטה ניט מטהר זיין? איז דאך צו פרעגען אויף דעם תנא פונוואנען לערנט ער ארויס דאס די שחיטה ביי אטרפה איז יא מטהר, ער דארף דאך אפסוק צוליב זיין פראגע? ענטפערט די גמרא נפקא ליה מדרב יהודה אמר רב, דאמר רב יהודא אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא אמר קרא וכי ימות מן הבהמה מקצת בהמה מטמאה ומקצת בהמה אינה מטמאה, ואיזו זו? זו טריפה ששחטה, ער לערנט זיך ארויס פון דער ברייתא אין תורת כהנים וואס איז נאכגעזאגט אין נאמען פון רב, (ווייל ער איז געווען דער גרעסטער בקי אין תורת כהנים דעריבער ווערט צומאהל אזא ברייתא געזאגט אין זיין נאמען, מען האט אויך צוליב דעם גערופען דעם תורת כהנים ספרא דבי רב), און טייל זאגען עס איינפאך ארויס אין אמתניתא וואס מיינט טאקע דעם תורת כהנים האבען מיר דאס געלערנט, זיי ווילען ניט זאגען אין נאמען פון רב, אום ניט צו צופיהרען צו דעם, מען זאל מיינען עס, אלס זיין אייגענע דרשה, ווי אשטייגער אין יבמות דף ע"ו וואו ר' אלעזר בן פדת האט גע'דרש'ענט וביום השמיני אלס זייער אגוטע דרשה, ביז מען האט באמערקט איהר אלס כמשה מפי הגבורה, דאס זי איז ממש ווי משה האט איהר געהערט פון באשעפער, האט זיך אתנא ארייגעמישט און געזאגט עס איז דען זיינס, עס איז דאך אברייתא אין תורת כהנים? דער פסוק זאגט וכי ימות מן הבהמה, עס איז פאראן א כלל, או ער רעדט פונ'ם מין אהן אה' אנפאנגס ווי אשטייגער וכי תמות בהמה, איז געמיינט דער גאנצער מין, קיין אונטערשייד וועלכע, או ער זאגט אבער מן הבהמה מיינט עס שוין דאס אטייל פון זיי האבען דעם דין, און איז ממעט אטייל פון דעם מין, דאס אטייל זענען ניט מטמא טויטערהייט און דאס איז געמיינט אויף אטרפה אלס געשאכטען, דאס כאטש זי ווערט ניט כשר צום עסען, ווערט זי פונדעסט־ווענען ריין פון אלס נבלה, דען איך וואלט דאך מיינען צו גלייכען איהר צו אטמא בהמה וועלכע מען טאר ניט עסען און איז מטמא טויטערהייט, אזוי אויך די טרפה וועלכע מען טאר אויך ניט עסען, זאל אויך מטמא זיין אלס טויט, דעריבער איז געדארפט דער פסוק, עס איז נאך פאראן צו פרעגען ווייסטו ווארום אטמא בהמה איז מטמא אלס טויט, ווייל ביי איהר איז קיינמאל ניט דא קיין געלעגענהייט פאר שחיטה, אבער אטרפה איידער זי איז געווארען אטרפה האט זי דאך געהאט אגעלעגענהייט פאר שחיטה. קען מען אבער אפפרעגען פון אטרפה פון בויך אויס, קען מען אבער דאס אפוועגדען, זאגענדיג ווייסטו ווארום אויך אזא טרפה איז ניט מטמא, ווייל ביי איהר מין געהט דאך אן שחיטה, איז זי אין תורת שחיטה, איז אסברה די שחיטה זאל איהר מטהר זיין פון אלס נבלה, היינט וואס איז געדארפט דער פסוק? איז אבער דאס אפצוועגדען פון אן אכטעל אלס לעבעגדיג, וואו עס העלפט איהם ניט זיין אייגענע שחיטה, נאר ער הייסט יש למינו שחיטה, ווייל ווען ער איז נאך אין זיין מוטער'ס בויך ווערט ער מותר דורך דער שחיטה פון זיין מוטער, און פונדעסטוועגען איז איהם ניט מטהר זיין אייגענע שחיטה פון אלס נבלה, אזוי אויך קענען מיר דאך זאגען ביי אטרפה? דעריבער איז געדארפט דער פסוק וכי ימות מן הבהמה, זעהסטו די ברייתא ווי אגלייכע מיט אונזער משנה מיט דעם אייניציגען אונטערשייד, דאס אבן שמנה

חי הייסט יש למינו שחיטה דורך זיין מוטער, בעי רב הושעיא הושיט את ידו למעי בהמה ושחט בן תשעה חי מהו? רב הושעיא האָט געפרעגט אז איינער האָט אַרייַנדערלאַנגט זיין האַנד אין די געדערים פון אַבהמה, און דאַרט געשאָכטעז אַפול ניין חדשים'דיגע קעלבעל וועלכער איז נאַכהער אַרויס אויף דער וועלט, נאָך ביים לעבען פון דער מוטער, ווי איז דער דין? תבעי לר' מאיר ותבעי לרבנן, די פראַגע איז סיי נאָך רבי מאיר סיי נאָך די רבנן, תבעי לר' מאיר עד כאן לא קאמר ר' מאיר בן פקועה דמעון שחיטה, הני מילי, היכא דיצא לאויר העולם, עס איז אַפראַגע נאָך ר' מאיר נאָך וואָס דאָס געפינענדיג אין אַגעשאָכטענער בהמה אַפול ניין חדשים'דיגע קאַלב לעבענדיג, דאָס זי דאַרף שחיטה, ווייל איך קען זאָגען אַסברה, דאָס וועז זאָגט ר' מאיר אזוי, אַז אַבן פקועה דאַרף שחיטה? נאָר וועז די קאַלב איז ארויס אויף דער וועלט נאָך ביים לעבען פון זיין מוטער, אבל במעי אמו לא שריא ליה שחיטה, אָבער אין די געדערים איז די שחיטה ניט מתיר, או דלמא אפילו לרבנן, אָדער פילייכט זאָג איך די סברה, דאָס אפילו נאָך די רבנן וועלכע זאָגען דאָס אפילו אַלעבענדיגע קאַלב איז אויך מותר דורך דער שחיטה פון זיין מוטער, איז דאָ וואו די מוטער לעבט, און דער קאַלב געשאָכטען אין די געדערים, זאָל ער אויך זיין מותר, ווייל ארבעה סימנים אכשר ביה רחמנא, ווייל איך זאָג די סברה, דאָס די רבנן האַלטען, דאָס פיר סימנים זענען מכשיר דעם קאַלב קיין אונטערשייד וועלכע, צי די צוויי סימנים פון דער מוטער צי פונ'ם קאַלב, היינט ווי איז דער דין? אמר רב חנניא תא שמע הרי שנולדה טרפה מן הבטן, ואי איתא, משכחת לה דהיתה לה שעת הכושר, דאי בעי עייל ידיה ושהטה? האָט רב חנניא געזאָגט קום איך וועל דיר אויפקלערען, אונזער משנה זאָגט אַפראַגע פון אַטרפה וועלכע איז אין דעם צושטאַנד פון בויך אויס, וועלכע האָט קיינמאָל פאַר שחיטה קיין געלעגענהייט ניט געהאַט און פונדעסט־ווענען איז איהר די שחיטה מטהר, און אויב עס וואָלט טאַקע אזוי זיין דאָס שחיטה אין די געדערים העלפט, וואָלט דאָך אַוועקגעפאַלען די פראַגע פון דער משנה? אמר ליה רבא תני שנוצרה טרפה מן הבטן, ומשכחת לה בבעלת חמש רגלים, האָט רבא צו איהם געזאָגט לערן אין טעקסט פון דער משנה אנשטאט הרי שנולדה טרפה מן הבטן — הרי שנוצרה טרפה מן הבטן אז זי איז באַשאַפען געוואָרען אַלס טרפה מן בויך, דאָס איז מעגליך ווען זי ווערט באַשאַפען מיט פינף פיס, עס איז ניט געמיינט צו ענדערען דעם טעקסט, ווייל נולדה קען אויך מיינען אז זי איז געבוירען אזוי אַלס באַשאַפענע טרפה: מתני' השוחט את הבהמה ומצא בה בן שמנה חי או מת, או בן תשעה מת קורעו ומוציא את דמו, אז איינער שעכט אַבהמה און געפינט אין איהר אַן אַכטעל לעבענדיג אָדער טויט, אָדער אַניינטעל אַלס טויט, שנייד ער איהם אויף און לאָזט ארויס די בלוט, ווייל זיי דארפען ניט קיין שחיטה אפילו נאָך ר' מאיר נאָך, דען דער אַכטעל, אויסער וואָס ער האָט ניט קיין פולע חדשים האָט ער דאָך די וועלטליכע לופט ניט געזעהן, מצא בן תשעה חי מעון שחיטה וחייב באותו ואת בנו דברי ר'מאיר, האָט ער אין איהר געפונען אַניינטעל אַלס לעבענדיג, דאַרף ער יאָ שחיטה און מען איז חייב אויב מען שעכט איהם מיט זיין מוטער אין איין טאָג אזוי האַלט ר' מאיר, וחכמים אומרים שחיטת אמו מטהרתו, און

חלבו דעתי׳ · נקוטערם לח גרסי׳ ליה דסבירא דבשליל מיירי ולח גרסי׳ חלבו חלבו הגיד דלח מיירי בבהמה חלח בשליל ורי׳ · לימר ס״ל כשב הגירסה ושיש חלבו דעתי׳ מיירי בשליל כו׳ · דגוף בשליל כגון חלב הכליות ומעל הקרב ואחת לחשוך ומחלב הגיד דשליל וחל ניתפלג בשליל דברי ר׳ יהודה חלבו חלבו הגיד בשליל וגיד הבשליל של בן ע׳ חלח חלב הגיד דלח פליג רבי ונחיר חלח לעניין שחיטה לחכל חלבו הגידו שרי וחל דקלונר לעניל לחושיטו חלבו וגידו כלומר היינו חלבו הגידו לי מנר וגידו כך לקמיקח׳ דשרי חל פליג ר״ש ולקר לפי׳ חלב הגיד וקניקות דשליל חשרי לחכל כל מקום שהוח מונח חפ״י דשליל וקחני חלבו פרוך שומנו ועיקרו וכל ניחבי׳ חחריו ונשנע לחקר חפ״י קנוקנות וכי קחנר חלבו הגיד הוח ענין לניירכך וניל חנחי כהך רבי חומניח חלח על עקרי שחיטה בלבד כיון דשליל מני חלבו כליות וקרוב והגיד דשליל חלח דעדים׳ פרוך דכחלב גיד מני פליגי וחכחי טעמיח מני לי׳ קלונר לחשוטי חנו דהוי לביעי בשרת ומנוס דלחלח על עקרי שחיטה קלונר וחכחי חקלח לן חל פליגי מני נחלבו וגידו ולכך חלניך לומר וחל דשליגי לחיטה בלבד כמו שבחלב הכליה :

למעוטי רבינו · דס״ל דגרש מהמה ושפכסת בחייב נחבע כדחמרינן בפרק חעור והבועל (ד׳ קכ׳ :) לי מני חהם חני ניילי כגון שבחלב טעונה וכבני בניהול חבל הבח דבשחיטה זו ונשחיטה בלכילה בלבד דעתך לח ניחייב :

דגמר שם בח ופפרק · פיקח בקונטרס דפפרק פקול מבוח יולח מיהו ונח חיפכר ליעור כן דחם כן לרבי ניהיר חילך פודין בי דחמר לעיל דחלינת דר״ע שם ומעלית הוח ופודין בו חלח בשבילו ומעמח שחוטים חלין פודין בשחוטים כדחיכרי בפרק קומל דבכורות (דף יג׳) : ועיין

דאמ׳ שעון שחיטה שה מעלייא הוא כי תיבעי לך אליבא דרבנן דאמרי שחיטת אמו מטהרתו מאי כיון דאמרי שחיטת אמו מטהרתו כבשרא בדיקולא הוא או דלמא כיון דרחמים ואיל ורחים ואתי שה קריבא ביה מר זוטרא אמר אין פודין ורב אשי אמר פודין א״ר רב אשי למר זוטרא מאי דעתיך דנמרת ״שה ״שה מפסחים ״אי מה להלן זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה תפדה תפדה ריבה אי תפדה תפדה ריבה אפילו כל מילי נמי א״כ שה שה מאי אהני לך איבעיא להו מהו למנות בו ראשון ושני ר׳ יוחנן אמר מונין בו ראשון ושני ר״ש בן לקיש אומר אין מונין בו ראשון ושני נעשה כאנוז המתקשקש בקליפתו איתיביה ר״ש בן לקיש לר׳ יוחנן ״הבשר מגע גבלה דברי ר״מ ור״א מגע טרפה שחוטה בשלמא לדידי דאמינא חד נופא הוא היינו דאיתכשר בדמא דאיטה אלא לדידך במאי איתכשר אמר ליה בשחיטה ״וכר״ש איתיביה רבי יוחנן לר״ש בן לקיש עבר בנהר הוכשר הלך לבית הקברות נטמא בשלמא לדידי דאמינא תי נוסי נינהו משום דבי הוכשר אין לא הוכשר לא אלא לדידך דאמרת חד גופא הוא א״כ איתכשר בדמא דאיטה

בשחיטה

ר׳ שמעון שזורי אומר אפילו בן ה׳ שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרתו לקרעה ומצא בה בן ט׳ הי טעון שחיטה לפי שלא נשחטה אמו : **גמ׳** א״ר אלעזר א״ר אושעיא לא הילכו בו אלא על עסקי שחיטה בלבד למעוטי מאי למעוטי חלבו וגידו חלבו דמאי אילימא חלבו דשליל מפלג פליגי דתניא גיד הנשה נוהג בשליל וחלבו אסור דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר נאינו נוהג בשליל וחלבו מותר וא״ר אלעזר א״ר אושעיא מחלוקת בבן ט׳ הי והלך ר״מ לשיטתו ורבי יהודה לשיטתו אלא הילכו דגיד מיפלג פליגי דתניא גיד הנשה מהטו אחריו בכל מקום שהוא והותך שמנו מעיקרו דברי רבי מאיר ר׳ יהודה אומר נגמטו עם השומן אלא אי איתמר הכי אתמר א״ר אלעזר אמר רבי אושעיא לא הילכו בו אלא על עסקי אכילה בלבד למעוטי רובע והרוש בו א״ר שמעון בן לקיש ילדברי המתיר בחלבו מתיר בדמו לדברי האוסר בחלבו אוסר בדמו ור׳ יוחנן אמר אף לדברי המתיר בחלבו אוסר בדמו איתיבי רבי יוחנן לר׳ שמעון בן לקיש קורע ומוציא את דמו א״ר זירא לומר שאין עוגש כרת למאן דאמרי לרבי יהודה לא יהא אלא דם התמצית ״דתניא ״דם התמצית באוזרה ר׳ יהודה אומר בהברת תרנגא רב יוסף בריה דרב סלא חסידא קטיה דרב פפא אית ליה לרבי יהודה דם וכל דם כל היכא דמיחייב אדם הנפש מחייב אדם התמצית וכל היכא דלא מחייב אדם הנפש לא מחייב אדם התמצית ״איבעיא להו מהו לפדות בבן פקועה אל״ב ר״מ לא תיבעי לך דכיון

רבי שמעון שזורי · בגמרא פרך היינו קתני : קרע׳ לבהמה בלא שחיטה : **גמ׳** לא הילכו בו בשליל זה בחלב : אלא על עסקי שחיטה בלבד · חגל לשחיט דכיון דנמנו דבמה עבדיית׳ היא : למעוטי חלבו וגידו · דכיון דמלאכה מי חכמים וחורת אור חלבו דמאי · לעניין שהוא בכלל שחיטה ולא שחיטה גמורה ולא מקנח : קרע׳ · ס״ק הכא לגר׳ שחיטתו אמו מטהרתו : אלא על עסקי שחיטה בלבד · חגל לשחיט דכיון דנמנו בבה

די חכמים זאגען די שחיטה פון זיין מוטער איז איהם מטהר, (דף ע"ד ע"ב)
ר' שמעון שזורי אומר אפילו בן חמש שנים וחורש בשדה שחיטת אמו
מטהרתו, ר' שמעון שזורי זאגט אפילו ווען דער קאלב ווערט פינף יאהר אלט
און אקערט שוין אין פעלד, האט זיין מוטער'ס שחיטה איהם מטהר געווען, קרעה
ומצא בה בן תשעה חי, טעון שחיטה לפי שלא נשחטה אמו, אז ער האט
די מוטער אויפגעשניטען און געפינען אין איהר א ניינטעל אלס לעבענדיג, דארף
ער שחיטה, ווייל זיין מוטער איז ניט מיטגעשאכטעט געווארען מיט איהם, וואס
ער דערמאגט נאר ווען בלוט, איז ווייל נאר דער חלב פון שליל איז מותר,
ווי עס ווערט וויטער אויסגעלערנט, די סברה פון ר' מאיר וואס זאגט דער עובר
דארף שחיטה, איז, דאס די פולקייט פון די חדשים מאכט דעם קאלב אלס
א באזונדערע בהמה, און מכל בבהמה, אלעס אין דער בהמה, באציהט זיך בלויז
אויף אן אומפארטיגען קאלב און די חכמים זאגען דאס די פולע חדשים און דאס
געבוירען ווערען ביידע צוזאמען זענען גורם צו דארפען שחיטה, ווייל מכל
בבהמה באציהט אויך אויף איהם: גמ', אמר ר' אלעזר אמר ר' אושעיא לא
הילכו בו אלא על עסקי שחיטה בלבד, ר' אלעזר האט געזאגט אין נאמען
פון ר' אושעיא דאס די תנאים זענען דא ניט אויסען געווען צו פארלייכטערן
ביי דעם פולען עובר נאר ווען שחיטה איליין, למעוטי מאי? למעוטי חלבו
וגידו. וואס קומען ממעט זיין די ווערטער? ער איז ממעט דערמיט דעם חלב און
גיד הנשה דאס אויך זיי זענען אסור גלייך מיט'ן בלוט נאך ביידע תנאים נאר,
פרעגט די גמרא חלבו דמאי? אילימא חלבו דשליל מפלג פליגי? ווען
ווילכען חלב איז דא געמיינט? זאל איך זאגען איינפאך אז עס איז טאקע געמיינט
דעם גאנצען חלב אין עובר, איז דאך די קשיא, זיי קריגען דאך ווען דעם חלב?
דתניא גיד הנשה נוהג בשליל וחלבו אסור דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר
אינו נוהג בשליל וחלבו מותר, דען מיר האבען געלערנט גיד הנשה געהט
אן ביים שליל און זיין חלב איז אסור אזוי האלט ר' מאיר, און ר' יהודה זאגט
ער איז ניט נוהג ביים עובר און זיין חלב איז מותר. ואמר ר' אלעזר אמר
ר' אושעיא מחלוקת בבן תשעה חי והלך ר'מאיר לשיטתו ור' יהודה
לשיטתו, און ר' אלעזר האט אויפדעם געזאגט אין נאמען פון ר' אושעיא דאס
זייער מחלוקת איז ביי אן עובר ניין חדשים אלט אלס לעבענדיג, און ר' מאיר
געהט נאך זיין סברה נאך און ר' יהודה נאך זיין סברה נאך, ווי שוין איינגעלערנט
אין דער משנה וועגען פסוק מכל בבהמה, קריגען זיי דאך אין חלב און גיד
הנשה? אלא חלבו דגיד מפלג פליגי? נאר מוזטו דאך זאגען דאס ר' אלעזר
מיינט וועגען חלב פונ'ם גיד הנשה, קריגען זיי דאך אויך אין דעם? דתניא גיד
הנשה מחטט אחריו בכל מקום שהוא וחותך שמנו מעיקרו דברי ר' מאיר,
דען מיר האבען געלערנט גיד הנשה איז דער דין ביים ארויסקריגען איהם,
דאס מען גראבט איהם נאך איבעראל וואו ער גרייכט, און מען שניידט אויס
זיין פעטען פון גרונד, אזוי האלט ר' מאיר, ר' יהודה אומר גוממו עם השופי,
ר' יהודה זאגט ער שניידט אפ דעם פעטען ביז עס איז גלאט מיט דער פלעכע
פונ'ם פלייש, ער דארף ניט אויסווארצלען איהם, קריגען זיי דאך אויך וועגען
חלב פונ'ם גיד? אלא זאגט די גמרא אי איתמר? הכי איתמר אמר ר' אושעיא
לא הילכו בו אלא על עסקי אכילה בלבד, למעוטי רבעו וחורש בו. וויסטו

ווי עס איז געלערנט? אזוי איז עס געלערנט, דאָס ר' אלעזר האָט געזאָגט אין נאָמען פון ר' אושעיא דאָס די תנאים אין דער משנה זענען ניט אויסען געווען מיט זייער מחלוקת, נאָר וועגען עסען אליין, צי מען מעג איהם עסען אָהן שחיטה, ווי אויך דעם חלב און גיד, און ער מיינט אַרויסצוציהען דאָס אויב ער האָט איהם געפאָרט מיט, ניט זיין מין, אָדער געאַקערט מיט איהם מיט ניט זיין מין, קומט איהם מלקות, דאָס געגען דער זאַך הייסט ער זיכער אַלס אַ באַזונדערע בהמה, נאָך ביידע תנאים נאָך, אמר ר' שמעון בן לקיש לדברי המתיר בחלבו מתיר בדמו, לדברי האוסר בחלבו אוסר בדמו, ור' יוחנן אמר אף לדברי המתיר בחלבו אוסר בדמו, האָט ריש לקיש געזאָגט, נאָך דעם תנא וואָס איז מתיר דעם חלב איז אויך מתיר דעם דם, און דער וואָס אסור'ט דעם חלב, אסור'ט אויך דעם דם, און ר' יוחנן זאָגט, אפילו דער וואָס איז מתיר זיין חלב, אסור'ט ער פונדעסטוועגען זיין דם, איתיביה ר'יוחנן לר' שמעון בן לקיש קורעו ומוציא את דמו? האָט ר' יוחנן אקשיא געפרעגט צו ריש לקיש מיר האָבען געלערנט אין אונזער משנה דאָס אפילו ביי אַן אַכטעל שניידט מען איהם אויף און מען לאָזט אַרויס זיין בלוט, זעהסטו דאָך גוט אַז די בלוט איז שטענדיג אסור? אמר ר' זירא לומר שאין ענוש כרת האָט ר' זירא געזאָגט דאָס וואָס ריש לקיש זאָגט וועגען היתר פון בלוט, מיינט ער צו זאָגען דאָס קיין כרת קומט ניט, פרעגט די גמרא: למאן קאמרי? לר' יהודה, לא יהא אלא דם התמצות? נאָך וועמען איז דאָס דען געזאָגט געווארען דאָס ער איז אויך מתיר די בלוט? ער זאָגט דאָס דאָך נאָך ר' יהודה, זאָל עס נאָר זיין אפילו ווי דם התמצות די לעצטע בלוט וואָס מען קוועטשט אויס, איז דאָך ר' יהודה אויך מחייב דאַרויף כרת? דתניא דם התמצות באזהרה ר' יהודה אומר בכרת, דען מיר האָבען געלערנט דאָס דם התמצות וועלכע איז ניט די בלוט וואָס האָלט אויף דעם לעבען איז זיין איסור בלויז אַ לאו וואָס קומט מלקות און ר' יהודה זאָגט כרת, (כרת מיינט, מען שטאַרבט פאָר זעכציג יאָהר אַלט), תרגמא רב יוסף בריה דרב סלא חסידא קמיה דרב פפא אית ליה לר' יהודה דם וכל דם, כל היכא דמחייב א דם הנפש מחייב א דם התמצות, האָט רב יוסף דער זון פון סלא חסידא פאַרטייטשט פאָר רב פפא, דאָס ר' יהודה האָלט דם און וכל דם זענען ביידע גלייך געגען כרת, דם מיינט די הויפט בלוט וואָס האָלט אויף דעם לעבען און וכל דם מיינט יעדע בלוט אפילו די לעצטע בלוט, ר' יהודה גלייכט זיי ביידען געגען כרת, דאָס וואו נאָר ער איז מחייב אויפ'ן עיקר דם איז ער אויך מחייב דיזעלבע שטראָף אויפ'ן דם התמצות, און וואו ער איז ניט מחייב אויפ'ן דם הנפש, ווי אַשטיגער ביים שליל וואָס האָט ניט קיין דם הנפש דען ער לעבט דאָך דערווייל אויפ'ן דם הנפש פון דער מוטער, איז ער אויך ניט מחייב אויפ'ן דם התמצות, איבעי להו מהו לפדות בבן פקועה? האָבען די בני הישיבה געפרעגט, צי מען קען אויסלייזען אן ערשטלינג עזעל אויף אַצייטיגען שאָף אַרויסגענומען פונ'ם בויך אָהן שחיטה? אליבא דר' מאיר לא תיבעי לך דכיון דאמר טעון שחיטה, שה מעליא הוא, נאָך ר' מאיר נאָך איז קיין פראָגע ניט דען וויבאַלד ער זאָגט דאָס אפערטיגע עובר דאַרף שחיטה, איז ער אַריכטיגע שאָף, און מען איז ריכטיג מקיים פטר חמור תפדה בשה, דאָס אַן ערשטלינג־עזעל זאָלסטו אויסלייזען פאָר א לעמעלע. כי תיבעי לך? אליבא דרבנן דאמרי שחיטת אמו מטהרתו מאי? נאָר וויסטו

ווי עס איז צו פראגע? נאך די רבנן נאך, וואס זאגען, דאס זיין מוטער איז איהם מטהר מיט איהר שחיטה, ווי איז דער דין? כיון דאמרי שחיטת אמו מטהרתו כבשרא בדיקולא הוא, או דלמא כיון דרהיט ואזיל רהיט ואתי שה קרינן ביה? צי זאג איך, ווי באלד זיי זאגען די שחיטה פון זיין מוטער איז מטהר, איז דער שה ווי גלייך פלייש אין קארב, מיט וועלכע מען טאר ניט אויסלייזען, ווייל עס ווערט ארויסגעלערנט אגזרה שוה שה פון קרבן פסח, און ביי קדשים שטעהט דאך כי יולד אז ער וועט געבוירען ווערען, וואס איז ממעט איוצא דופן, ארויסגענומען דורכ'ן וואנד פון בויך. אדער פילייכט זאג איך, דאס אזוי ווי מיר זעהען דאך, דער שה לויפט אוועק און לויפט און קומט, זאל איך ביי איהם לייענען דעם נאמען שה אלס גילטיג פאר'ן פטר חמור, ווי איז דער דין? מר זוטרא אמר אין פודין ורב אשי אמר פודין, מר זוטרא זאגט מען לייזט ניט אויס מיט אזא שה און רב אשי זאגט יא, אמר ליה רב אשי למר זוטרא מאי דעתך? דגמרת שה שה מפסחים, אי מה להלן זכר תמים ובן שנה אף כאן זכר תמים ובן שנה? האט רב אשי געזאגט צו מר זוטרא וואס איז דען דיין געדאנק, ניט אויסצולייזען מיט דעם שה? אלץ ווייל דו לערנסט ארויס דעם גזרה שוה פון שה פון קרבן פסח, דאס פונקט ווי דארט קען אזא שה ניט זיין קיין קרבן פסח, אזוי אויך פאר'ן אויסלייזען קען ער ניט זיין גילטיג, אויב אזוי, לאמיך זאגען פון זעלבען גזרה שוה, דאס פונקט ווי דער פסח דארף זיין אזכר און גאנץ אהן א פעלער און אלס איאהר אלט, אזוי אויך דא זאל מוזען זיין דער שה אזכר און גאנץ אהן א פעלער און א יאהר אלט? ענטפערט די גמרא: תפדה תפדה ריבה עס שטעהט צוויי מאהל תפדה ביי פטר חמור איז עס מרבה אויך אזא שה ניט קיין זכר תמים ובן שנה, פראגע: אי תפדה תפדה ריבה, אפילו כל מילי נמי? אויב תפדה איז מרבה, זאל ער מרבה זיין אלעס, מיינענדיג אפילו אבן פקועה ארויסגענומען דורכ'ן בויך? ענטפער: אם כן שה מאי אהנה לך? אויב איך זאל אזוי זאגען, וואס וואלט דיר העלפען דער גזרה שוה פון שה שה, איבעי להו מהו למנות בו ראשון ושני? האבען די בני הישיבה געפרעגט ווי איז דער דין, אויב די געשאכטענע בהמה איז טמא געווארען און די געפונענע קאלב אין איהר, צי רעכענט מען זיי אלס ערשטע און צווייטע טומאה, די בהמה אלס ערשטע און דורך איהר דעם עובר אלס צווייטע טומאה, צי ניט? ר' יוחנן אמר מונין בו ראשון ושני, ריש לקיש אמר אין מונין בו ראשון ושני, ר' יוחנן זאגט מען ציילט ביי איהם ערשטע און צווייטע טומאה, און ריש לקיש זאגט אז ניט, נעשה כאגוז המתקשקש בקליפתו, מען ציילט נישט קיין ערשטע און צווייטע, ווייל די מוטער איז גלייך ווי אנוס וואס קלינגט מיט דער שאל וואס איז ווי איינס, איתיביה ריש לקיש לר' יוחנן הבשר מגע נבלה דברי ר', מאיר וחכמים אומרים מגע טרפה שחיטה, האט ריש לקיש געפרעגט צו ר' יוחנן, מיר האבען געלערנט אין דער משנה אויבען, דאס די פלייש פונ'ם עובר וועלכער האט ארויסדערלאנגט זיין האנד און די מוטער איז געשאכטען געווארען, דאס די פלייש איז א באירונג פון נבלה, דען די האנד איז דאך נבלה וועלכע איז ניט געריניגט געווארען דורך דער שחיטה פון זיין מוטער, אזוי האלט ר' מאיר און די חכמים זאגען עס איז אבאירונג פון אטרפה, ווייל וויניגסטענס וועלט די האנד ריין פון אלס נבלה, בשלמא לדידי דאמינא

בשחיטה יבישתא ודלא כרבי שמעון מאן תנא עבר בנדר הוכשר הלך לבית הקברות נטמא אמר רבי יוחנן רבי יוסי הגלילי היא דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי מטמא מוטאת אוכלים וצריך הכשר יוחכמים אומרים אינו מטמא מוטמת אוכלין מפני שהוא חי וכל שהוא חי אינו מטמא מוטמת אוכלין ואודא רבי יוחנן לטעמיה דאמר רבי יוחנן רבי יוסי הגלילי היא דאמרן ב"ש דאמר אחד רבי יוסי הגלילי היא דאמרן ב"ש "תנן דגים מאיטתי מקבלין טומאה ב"ש אומרים משיצודו וב"ה אומר כשיטמוטו רבי עקיבא אומר משעה שאין יכולין להיות מאי בינייהו אמר רבי יוחנן דג מטרפעא איכא בינייהו בעי רב חסדא גולדו ברגים סימני טרפה מהו תיבעי לך "ד "טרפה חיה ותיבעי לך "ד טרפה אינה חיה תיבעי לך "ד טרפה חיה בהמה הוא דנפישא חיותא אבל דגים דלא נפישא חיותיהו לא או דילמא אפילו ל"ד טרפה אינה חיה דגי מילי בהמה דיש בטינה שחיטה אבל דגים דאין בטינן שחיטה (אמאי) לא תיקן השוחט נפל רבי יוחנן אמר יחלב כחלב בהמה ורבי שמעון בן לקיש אמר חלבו כחלב חיה ר' יוחנן אמר חלבו כחלב בהמה אוירא גרים רבי שמעון בן לקיש אמר חלבו כחלב חיה חדשים גרמי איכא דאמר כל היכא דלא כלו לו חדשין לא כלום הוא כי פליגי היכא דהושיט ידו למעי בהמה ותלש חלב של בן ט' חי ואכל רבי יוחנן אמר יחלבו כחלב בהמה חדשים גרמי רבי שמעון בן לקיש אמר חלבו כחלב חיה חדשים ואוירא גרמי איתיביה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש שה חלב ושתי כליות האמור באשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל בשלמא לדידך היינו דאצטריך קרא למעוטי אלא לדידך אמאי אצטריך קרא למעוטי אלא דידי נמי מהבא ואיבא דאמרי איתיביה ר' שמעון בן לקיש לרבי יוחנן מה חלב ושתי כליות האמורות באשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל בשלמא לדידי משום הבי מיעטיה רחמנא אלא לדידך ליקרב א"כ מידי דהוה אשחוטה אשחוטה זמן אמר רבי אמי השוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי לדברי האוסר מתיר לדברי המתיר אוסר רבא אמר לדברי המתיר נמי מותר יד' סימנין אכשר ביה רחמנא אמר רב חסדא השוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי

מאי בינייהו דג מקרטע למ"ד בין רבי עקיבא וב"ש קל נבי דגים דאין בטינן שחיטה דווקא ומקשינן מהכא לבי"ה דווקא ומשנינן הלכה כבן ט' שנתלש בר' עקיבא קשיא דתניא דג מקרטע פרים מקוטן ומדלג בתחוב לבנים מגולי טומאה ולר' עקיבא אפילו בין לחם זוכרו בעיים הוא ואחוז בגד ואחוז בגדו לחיות ומקרטע לבון בר ואחוז בגדו כמי שהניח בעריך ומדחמר מילתא כפרקא בחעלוחך וכיון שהוא יולד הוא ומתחיל מהם ולהוא לח הבר היד הוא ומתחיל מהם ועוד יומקרטע לפנינו תדון החכה (חיב ה"ל) והתניגינן קדעי: ומקרטע **רבי** יוחנן חוור חלבו כחלב בהמה והא דתני רבי יהודה לעיל חלבי של בן תמנה חי ה"ו לאחר בחיטה דיבור בשחיטת אמו

מה חלב ושתי כליות ואם תאמר עלה קאמר ר' עקיבא דג מקרטע אינו בן שחיטה כיון שהוא חי אלא אפילו בן שחיטה נמי אינו בן שחיטה דאי אפשר לו לחיות בלא חלב ושתי כליות ואי אפשר לו לחיות בלא חלב ושתי כליות מנא ליה דאפילו בן שחיטה נמי אינו בן שחיטה דאי אפשר לו לחיות בלא חלב ושתי כליות אמר קרא "כל חלב שור וכשב ועז" ולא כל חלב שאינו שור כשב ועז ואי אפשר לו לחיות בלא חלב ושתי כליות

חד גופא הוא היינו דאתכשר בדמא דאימיה, אלא לדידך במאי אתכשר? אַנדערש נאָך מיין סברה נאָך, וואָס איך זאָג דאָס ביידע זיינען איין גוף, איז רעכט וואָס די פלייש פון עובר וועט טמא ווייל זי האָט געקראָגען הכשר מיט'ן בלוט פון זיין מוטער צו קענען צונעמען אַטומאה, אָבער נאָך דיין סברה נאָך וואָס זיי זענען צוויי באַזונדערע קערפער, מיט וואָס איז דער עובר צוגעגרייט געוואָרען צו קענען צונעמען אַטומאה? אמר ליה בשחיטה וכו' שמעון, האָט ער איהם געענטפערט מיט דער שחיטה וואָס איז אויך מתיר דעם עובר, איז זי זיי ביידען מכשיר פאַר טומאה, ווי ר' שמעון וואָס האַלט אַזוי, (די סברה דערפון איז ווייל דורך דער שחיטה פאַנגט אָן די בלוט פון גאַנצען קערפער צו גיסען, איז עס אין כלל פון נשפך כמים וואָס גיסט זיך ווי וואַסער, דעריבער איז די בלוט דורך דער שחיטה וואָס גרייט צו די בהמה צום עסען מכשיר, אָבער אָהן שחיטה איז די בלוט ווי אַחלק פון פלייש וואָס וועט פאַרגליווערט מיט איהר) איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש עבר בנהר הוכשר הלך לבית הקברות נטמא, האָט ר' יוחנן אַקשיא געפרעגט צו ריש לקיש, מיר האָבען געלערנט אז דער ניין חדשים'דיגער עובר וואָס איז געפונען געוואָרען אַלס לעבענדיג אין זיין גע־ שאַפטענע מוטער, איז אַריבער אין אַטייך, איז ער מיט דעם צוגעגרייט געוואָרען צו קענען מקבל זיין אַטומאה, איז ער געגאַנגען צום בית הקברות, איז ער טמא געוואָרען, בשלמא לדידי דאמינא תרי גופי נינהו, משום הכי הוכשר אין, לא הוכשר לא, אַנדערש נאָך מיין סברה נאָך, וואָס איך זאָג, דאָס די מוטער מיט'ן עובר זענען ווי צוויי קערפער, און דער עובר וועט ניט מוכשר דורך דער שחיטה פון זיין מוטער, איז רעכט וואָס די ברייתא זאָגט, דאָס אויב דער עובר האָט געהאַט הכשר פון טייך, יאָ, וועט ער טמא, אויב ניט, ניט, אלא לדידך דאמרת חד גופא הוא היא איתכשר בדמא דאימיה? אָבער נאָך דיין סברה נאָך, וואָס זאָגסט, דאָס די מוטער מיט'ן עובר איז ווי איין קערפער, איז דאָך דער עובר צוגעגרייט געוואָרען צו קענען מקבל זיין מיט'ן בלוט פון זיין מוטער? (דף ע"ה ע"א) האָט ער איהם געענטפערט בשחיטה יבישתא ודלא כר' שמעון עס שמועסט ביי אַטרוקענער שחיטה וואו עס איז ניט ארויס קיין בלוט. איז דאָך זיין מוטער אויך ניט מוכשר געוואָרען צי קענען מקבל זיין אַטומאה, און דער תנא זאָגט דעם דין געגען ר' שמעון וועלכער האַלט דאָס שחיטה איז יאָ מכשיר, כאָטש מען זעהט ניט ארויס די בלוט, צוגיסט זי זיך אָבער אין קערפער, ווייל געצליך אָהן בלוט איז דאָך אונמעגליך, פרעגט די גמרא: מאן תנא עבר בנהר הוכשר הלך לבית הקברות נטמא? וער איז דאָס דער תנא וואָס האַלט דאָס אַלעבענדע זאָך וועט פון אַטייך מוכשר און פון אָבית הקברות טמא? אמר ר' יוחנן ר' יוסי הגלילי הוא, דתניא ר' שמעון בן אלעזר אומר משום ר' יוסי הגלילי, מטמא טומאת אוכלין וצריך הכשר, האָט ר' יוחנן געזאָגט די ברייתא קומט אויס ווי ר' יוסי הגלילי, דען מיר האָבען געלערנט דאָס ר' שמעון בן אלעזר זאָגט אין נאָמען פון ר' יוסי הגלילי, דאָס אָבן פקועה ארויסגענומען נאָך דער שחיטה אַלס לעבענדיג וועט טמא ווי אן עסענוואָרג און דארף האָבען הכשר, ווייל זיי זענען ווי צוויי קערפער, און יעדער פון זיי דארף באזונדער הכשר, זעהסט דאָך, דאָס נאָך ר' יוסי הגלילי וועט דער עובר טמא ווי אוכלין אפילו אַלס לעבענדיג, (עס האָט ניט צו טאָן וועגען דער

סברה פון בשרא בדיקוליא און אויך ניט וועגען די סברות פון ר' מאיר מיט די רבנן), וחכמים אומרים אינו מטמא טומאת אוכלין מפני שהוא חי, וכל שהוא חי אינו מטמא טומאת אוכלין, און די חכמים זאגען אז דער בן פקועה איז ניט מטמא אַלס אוכלין, ווייל ער לעבט, און יעדע זאך וואס לעבט איז ניט מטמא אַלס אוכלין, ואזדא ר' יוחנן לטעמיה, דאמר ר' יוחנן ר' יוסי הגלילי ובית שמאי אמרו דבר אחד, און ר' יוחנן געהט נאך זיין סברה נאך, דען ער האט געזאגט, דאס ר' יוסי הגלילי און בית שמאי האבען געזאגט אין זאך, ר' יוסי הגלילי הא דאמרן, בית שמאי דתנן דגים מאימתי מקבלין טומאה? בית שמאי אומרם משיצודו, ובית הלל אומרים משימותו, ר' יוסי הגלילי איז די זאך וואס ר' יוחנן האט געבראכט אויבען אין זיין נאמען, און די בית שמאי האבען עס געזאגט אין דער משנה, דען מיר האבען געלערנט, טמא פיש פונוואנען פאנגען זיי אן מקבל צו זיין טומאה? די בית שמאי זאגען פון וועו זיי ווערען געפאנגען דאמאלסט הייסען זיי שוין טויט, און די בית הלל זאגען פון וועו זיי שטערבען, ר' עקיבא אומר משעה שאין יכולין לחיות, מאי בינייהו? אמר ר' יוחנן דג מקרטע איכא בינייהו, ר' עקיבא זאגט פון דער צייט וועו זיי קענען שוין ניט לעבען, וואס איז דער אונטערשייד צווישען ר' עקיבא און די בית שמאי? האט ר' יוחנן געזאגט אז דער פיש שפרינגט שטארק וואס צייגט וועו מען וואלט איהם וואַרפען אין וואסער וואלט ער לעבען איז ער ניט מטמא נאך ר' עקיבא, וועו איך זעה ר' יוחנן זאגט, דאס ר' יוסי הגלילי און בית שמאי וועלכע זענען מטמא פיש ביים לעבען, זאגען איינס, איז דאך געדרינגען דאס די רבנן וואס זענען מטהר אבן פקועה, איז ניט צוליב וויל זיי האלטען אז דער בן פקועה דארף שחיטה דאס זאלאנג ער איז ניט געשאכטען איז ער ריין, לויט ר' מאיר'ס סברה, דען אויב צוליב שח.יטה, וואלט דאך שווער זיין, זיי זאגען דאך אויך ביי פיש וועלכע דארפען ניט קיין שחיטה, דאס זיי זענען מטמא אלס טויט וויי די בית שמאי, און ווי וואלט דאס מיינען, דאס ר' יוסי הגלילי זאל זאגען איינס מיט די בית שמאי? נאר מוז זיין אז ניט צוליב שחיטה זענען זיי מטהר, נאר וויל ער לעבט, אלזא האט עס ניט צוטוען מיט דער מחלוקת פון ר' מאיר מיט די רבנן. בעי רב חסדא נולדו בדגים סימני טרפה מהו? האט רב חסדא געפרעגט אויב עס האט זיך געמאכט סימנים פון טרפה ביים פיש, וויי איז דער דין, צי איז ער מטמא נאך ר' עקיבא? תיבעי למאן דאמר טרפה חיה, ותיבעי למאן דאמר טרפה אינה חיה, די פראגע קען זיין נאך דעם וואס האלט אז א טרפה קען לעבען, און זי קען אויך זיין נאך דעם וואס האלט אז אטרפה קען ניט לעבען, תיבעי למאן דאמר טרפה חיה, בהמה הוא דנפישא חיותא, אבל דגים דלא נפישא חיותייהו לא, עס קען זיך פרעגען לויט דער סברה אז אטרפה קען לעבען, ווייל אין איין וועג קען איך זאגען דאס נאר בהמה איז ניט מטמא ביים לעבען וויל דער לעבען פון אבהמה איז שטארק און האלט אן לענגער, אבער פיש ניט, ווייל זייער לעבען איז ניט פיל, איז אסברה זיי זאלען מטמא זיין אפילו ביים לעבען, או דלמא אפילו למאן דאמר טרפה אינה חיה הני מילי בהמה דיש במינה שחיטה אבל דגים דאין במינן שחיטה, לא, אדער פילייכט זאג איך, דאס אפילו נאך דעם וואס האלט אז אטרפה קען ניט לעבען, איז דאס נאר אבהמה, וואס איז פארען ביי דעם מין אדין שחיטה,

מיינענדיג עס איז פֿאַראַן ביי איהר אַדין פון טרפות דארונטער אויך שחיטה, אָבער דגים האָבען דאָך ניט קיין דין טרפות, זאָלען זיי אויך ניט מטמא זיין, ווי איז דער דין? תיקו, בלייבט די פּראָגע שטעהן, זאָגט די גמרא: המילה נפל ר' יוחנן אמר חלבו כחלב בהמה, וריש לקיש אמר חלבו כחלב חיה, אַז די בהמה האָט געלאָזט פאַלען פון זיך אַ טויט קינד, ר' יוחנן זאָגט זיין חלב איז ווי דער חלב פון אַבהמה וואָס קומט כרת פאַר עסען איהם, און ריש לקיש זאָגט זיין חלב איז ווי פון אַחיה וואָס איז בלויז טמא אַלס נבלה, ר' יוחנן אמר חלבו כחלב בהמה אוירא גרים, ריש לקיש אמר חלבו כחלב חיה חדשים גרמו, ר' יוחנן וואָס זאָגט דער חלב איז ווי פון אַבהמה, איז ווייל ער האַלט די לופט איז גורם, מיינענדיג אַזויווי די קאַלב זעהט די וועלט קריגט ער דעם דין ווי אַבהמה, און ריש לקיש וואָס זאָגט דער חלב איז ווי די פלייש און האָט ניט קיין איסור כרת, איז ווייל ער האַלט, דאָס די חדשים זענען גורם, דאָס נאָר אַלס אַפערטיגער קאַלב וועלן ער קומט אויף דער וועלט איז חשוב ווי אַבהמה, איכא דאמרי כל היכא דלא כלו לו חדשיו לא כלום הוא, כי פליגי? היכא דהושיט ידו למעי בהמה ותלש חלב של בן תשעה חי ואכל, טייל זאָגען וואו זיינע חדשים זענען ניט פאַרפולט, איז זיכער גאָרניט, נאָר ווייסטו ווי זיי קריגען? וואו ער האָט אַרײַנדערלאָנגט זיין האַנד אין די געדערים פון דער בהמה, און אָפּגעריסען אַ שטיק חלב פון אַ ניין חדשים'דיגען קאַלב און אויפגעגעסען, ר' יוחנן אמר חלבו כחלב בהמה חדשים גרמו, ריש לקיש אמר כחלב חיה חדשים ואוירא גרמו, ר' יוחנן וואָס זאָגט ווי חלב בהמה, איז ווייל ער האַלט די חדשים זענען גורם, און ריש לקיש וואָס זאָגט ווי חלב פון אַחיה איז ווייל ער האַלט די חדשים און די לופט ביידע זענען גורם, איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש מה חלב ושתי כליות האמורות באשם מוצא מכלל שליל, אף כל מוצא מכלל שליל, האָט ר' יוחנן אַקשיא געפרעגט צו ריש לקיש מיר האָבען געלערנט דער פסוק זאָגט ביי אשם וועגען חלב און שתי כליות וואָס איז איבריג, דען איך וואָלט עס אַרויסלערנען פון שלמים מיט אַקל וחומר, טייטש איך, דאָס פונקט ווי ביי אשם זענען דאָך דער חלב און די צוויי נירען — וואָס מען איז מקטיר אויפֿן מזבח — אויסגעשלאָסען פון כלל ביים שליל, מיינענדיג דאָס זיי קענען ניט אַריינגעמען אויך דעם חלב און שתי כליות פונ'ם שליל צי אויך מקריב זיין זיי אויפֿן מזבח, ווייל דער קרבן אשם איז דאָך אַזכר, וואו קיין שליל איז דאָך ניט פאַר־האַן, אַזוי אויך איבעראַל זענען אויסגעשלאָסען דער חלב און שתי כליות פון שליל דאָ האָט איהר די גאַנצע בריתא פון תורת כהנים, פינף מאָהל געפינט זיך דער פסוק ביי דרייערליי שלמים און ביים פר פון כהן משיח און ביים אשם, און דריי פון זיי זענען איבריג, דען ביי די שלמים פון אַציג איז געדאַרפט צו שטעהן מען זאָל מקריב זיין די צוויי נירען מיט'ן חלב אויף זיי, ווייל איך וואָלט מיינען דאָס מען איז נאָר מקריב ביים עז דעם אינעוועניגסטען חלב, ניט די נירען מיט זייער חלב, דען איך וואָלט ניט קענען אַרויסלערנען פון די שלמים פון כבש, צוליב כבש האָט נאָך אַ מעלה מען איז אויך מקריב דעם אליה (עק), אויך וואָלט איך ניט קענען אַרויסלערנען פון די רינד־שלמים וועלכע האָט אויך נסכים פון ווין. אָבער איין פסוק צווישען רינד־שלמים און כבש־שלמים איז יאָ איבריג וויל איך וואָלט קענען ארויסלערנען בקר פון כבש און עז מיט אַקל וחומר מיידאָך

שלמים פון כבש וואס האט ניט קיין נסכים, פונדעסטוועגען איז מען אויך מקריב די צוויי כליות מיט'ן חלב, איז דאך געוויס אזוי ביי רינד־שלמים וועלכע האט יא נסכים, אי וואס וועסט אפפרעגען, ווייסטו ווארום ביי כבש מען איז זיי מקריב וויל מען איז אויך מקריב דעם אליה, וועל איך דיר ענטפערן דאס שלמים פון עז צייגען איבער זיי זענען איוך ניט נתרבה מיט'ן אליה און פונדעסטוועגען איז מען ביי זיי מקריב די צוויי כליות מיט'ן חלב אויף זיי, אזוי אויך וועל איך צוברענגען די שלמי בקר. און אזוי אויך וועז עס וואלט שטיין בלויז בקר און עז צייגען איבער זיי זענען אויך ניט נתרבה מיט'ן אליה און פונדעסטוועגען איז וואס איז אויסגענומען פון אליה, פונדעסטוועגען האט ער אלע אנדערע זאכען, איז דאך געוויס כבש, וואס האט אויך אליה, און אויב דו וועסט אפפרעגען ווייסטו ווארום אבן בקר האט אלעס, ווייל ער האט אויך נסכים, אבער כבש האט דאך ניט קיין נסכים? וועל איך ענטפערן, דאס שלמי עז צייגט איבער, זי האט אויך ניט קיין נסכים און פונדעסטוועגען איז זי נתרבה מיט אלעס, אט אזויארום איז איין פסוק פון די דרייערליי שלמים איבריג. און אזוי איז איבריג דער פסוק ביים פר פון כהן משיח ווייל ער זאגט דאך דארט כאשר יורם משור זבח השלמים אז עס זאל געגעבען ווערען אלעס פאר'ן מזבח ביי דעם פר, ווי עס ווערט געגעבען פונ'ם שור וואס איז שלמים, עס שטעהט ניט אזא לשון ביי אנדערע חטאות. און אזוי וואס דער פסוק רעכענט אויס די צוויי כליות ביים קרבן אשם איז אויך איבריג צוליב'ן קל וחומר פון שלמים, דען מיידאך שלמים וואס ניט יעדער מין דערביי דארף אליה, פונדעסטוועגען דארפען זיי די צוויי כליות מיט זייער חלב, איז דאך געוויס אשם וואס קומט פון כבש און איל וואס דארף אלעמאהל אליה, דאס געוויס ער דארף אויך די צוויי כליות מיט'ן חלב אויף זיי. האבען אונזערע חז"ל געלערנט דאס די דריי פסוקים קומען אנלערנען אויף חלב פון שליל (וויפריק) דען אקיגד וואס מען געפינט אין שלמים אדער אין חטאת וועלט געגעסען מיט'ן דין פון קדשים, ווי די תוספתא שרייבט עס אין חולין, און מיר ווייסען דאך אז דאס וואס דער פסוק שרייבט צוויי כליות מיינט ער פונקטליך צוויי ניט פיר, און אויב ער זאל אויך מקריב זיין די כליות פון שליל וועט דאך זיין פיר כליות, און אין תמורה דף י"א וכ"ה זאגט ער דארט דאס ביי חטאת וועלט דער שליל געגעסען ווי דער חטאת, ווייל ער איז הייליג פון די געדערים אויס, און דער רמב"ם פסק'ענט עס אף, און יעצט וועט דאך פאלען די שאלה וואס זאל מען טוען מיט'ן חלב פון שליל סיי געגען עסען סיי געגען מקריב זיין, מיט דעם וואס איז איבריג שתי הכליות ביי שלמים און ביי חטאת כהן המשיח און ביי אשם, קומען זיי אלס גזרה שוה דורך די גלייכע וועלטער, דאס זיי זענען גלייך אין דין, דאס פונקט ווי שתי כליות ביי אשם מיינט דאך נאר פון אשם אליין, ניט פון שליל, ווייל ביי אשם איז דאך קיין נקבות ניטא, איז דאך קיין שליל ניט פאראן, אזוי אויך ביי שלמים מיינט מען נאר פון די שלמים און חטאת אליין ניט פונ'ם שליל. ווייסען מיר דאך שוין פון דעם דאס צוויי כליות איז צוויי ניט קיין פיר, איז דאך שוין שליל ארויסגעצויגען פונ'ם ענין, און פון דעם לערנען מיר שוין ארויס אויך, דאס חלב איז ניט נוהג ביי שליל, סיי געגען שטראף סיי געגען לאו, ער איז אויך ניט געבאטען צו מקריב זיין זיין חלב און דעריבער אויך ניט פארבאטען פון צו עסען איהם דען עס איז

וליטעמיך הא דאמרי' ר' חייא כו' · תימה בין למאוס ליה בין למאוס ליה מקושרת הוא על בהמה בן בקושרת : **בן** בקושרת לעיל בריישא : **מעלה קא** הכלי חין לו מקבה : **ה"ם** פשיטא סתם לו חלא קושן אחד הלך אחר הרוב ובהמה הרוב אינן מכשירין ואפילו הכי קתני בן בקושרת : **ואכתי** הא דאמרי' ר' חייא כו' הוא הדין לכל הני דקתני בהמה בן בקושרת : **ה"ג** אלא מעתה בן בקושרת מכשיר ומאי שנא מהני דקתני בהמה

אפהענגיג אין פסוק כל חלב לה' כל חלב לא תאכלו, וואס איז פאר ג'ט איז
פארבאטען צום עסען, בשלמא לדידי היינו דאיצטריך קרא למעוטי, אלא
לדידך אמאי איצטריך? אנדערש נאך מיין סברה אז חלב שליל איז אסר, איז
רעכט וואס דער פסוק דארף אים ממעט זיין, אבער נאך דיין סברה אז דער חלב איז
מותר, ער האט ניט דעם דין פון חלב, איז דאך צו פרעגען וואס דארף איהם דער
פסוק ממעט זיין? אמר ליה טעמא דידי נמי מהכא האט ריש לקיש צו איהם
געזאגט מיין סברה איז טאקע פון דעם פסוק, ווייל ער איז אים ממעט האט ער ניט
דעם דין פון חלב, ואיכא דאמרי איתיביה ריש לקיש לר' יוחנן מה חלב
ושתי כליות האמורות באשם מוצא מכלל שליל, אף כל מוצא מכלל שליל,
בשלמא לדידי משום הכי מיעטיה רחמנא, אלא לדידך ליקרב? טייל זאגען
דאס ריש לקיש האט געפרעגט צו ר' יוחנן פון דער בריתא מה חלב ושתי
כליות, און אזוי האט ער געפרעגט, אנדערש נאך מיין סברה נאך אז דער חלב
פון שליל איז ניט פארעכענט אלס חלב, איז רעכט וואס דער פסוק האט איהם
ממעט געווען, אום צו לאזען הערען מיר, ניט פארעכענט צי זיין אלס חלב, אבער
נאך דיר נאך וואס האלסט איהם אלס חלב, איז דאך ניט קיין סברה צו נוצען
דעם פסוק אויף ממעט צו זיין א בן פקועה, ער איז דאך ריכטיגער חלב, זאל
מען איהם טאקע מקריב זיין, און דעם פסוק נוצען אויף אן אנדער זאך? אמר ליה
מידי דהוה אמחוסר זמן האט ר' יוחנן צו איהם געזאגט וואס די תורה הייסט
איהם ניט מקריב זיין אלס חלב, כאטש ער איז אסור, איז די זאך ווי גלייך
אמחוסר זמן וואס די תורה האט פארבאטען צו מקריב זיין איהם פאר די אכט טעג
כאטש ער האט זיינע פולע חדשים, איז שוין ניט געגען סברה צו ממעט זיין איהם,
אמר ר' אמי השוחט את הטרפה ומצא בה בן ט' חי, לדברי האוסר מתיר,
לדברי המתיר אוסר, האט ר' אמי געזאגט אז אייגער שעכט אטרפה און געפינט
אין איהר, אנייגטעל אלס לעבענדיג, איז דער דין, נאך דעם נאך וואס אסור'ט
ביי אכשרה'ע בהמה ביז ער שעכט איהם, ווייל דער קאלב דארף שחיטה אלס
באזונדער, איז דער קאלב פון דער טרפה מותר, דען דער קאלב איז דאך ניט
טרפה צוליב דער מוטער, און נאך דעם וואס איז מתיר דעם קאלב צוליב שחיטה
פון דער מוטער, אסור'ט ער ביי אטרפה, ווייל ער איז דאך טרפה צוליב דער מוטער
רבא אמר לדברי המתיר נמי מותר, ארבע סימנין אכשר ביה
רחמנא, רבא זאגט אפילו נאך דעם נאך וואס איז מתיר דעם קאלב
צוליב זיין מוטער, איז דער קאלב אויך מותר, ווייל פיר סימנין האט די תורה
געזאגט איז מכשיר ביי דעם קאלב, אדער די צוויי פימנים פון דער מוטער און
אויב ניט דורך איהר, צוליב וועלכע עס איז אורזאך, זענען מכשיר די צוויי
סימנים ביים קאלב אליין, אמר רב חסדא השוחט את הטרפה ומצא בה
בן ט' חי (דף ע"ה ע"ב) טעון שחיטה, וחייב בזרוע והלחיים והקבה,
רב חסדא האט געזאגט אז איינער שעכט אטרפה און געפינט אין איהר אנייגטעל
לעבענדיג, דארף ער שחיטה, ער וועלט ניט מותר דורך זיין מוטער די טרפה,
אניט וואלט ער דאך הייסען ווי אגליד פון זיין מוטער, און ער איז חייב פון איהם
אוועקצוגעבן פאר'ן כהן דעם פאדערשטען פוס און די באקען און דעם מאגען,
ואם מת טהור מלטמא במשא און אויב דער קאלב איז געשטארבען איז ער
ריין פון מטמא צו זיין מיט'ן טראגען איהם, וויל ער איז ריין געווארען פון

אלס נבלה מיט דער שחיטה פון זיין מוטער, אמר ליה רבא טעון שחיטה
כמאן? כר' מאיר, ואם מת טהור מלטמא במשא כמאן? כרבנן? האט רבא
צו איהם געזאגט, דו זאגסט ער דארף שחיטה, ווי ווער קען דאס אויסקומען?
ווי ר' מאיר, און אויב ער איז געשטארבען איז ער ריין פון מטמא צו זיין במשא,
ווי ווער קומט דאס אויס? ווי די רבנן, איבעריינשטימסטו דאך ניט מיט דיינע
ריידי? פרעגט ער צוריק וליטעמך הא דתני ר' חייא השוחט את הטרפה
ומצא בה בן ט' חי טעון שחיטה וחייב בזרוע והלחיים והקבה, ואם מת
טהור מלטמא במשא כרבנן? און נאך דיין סברה נאך, קענסט דאך דאס זעלבע פרעגען
אויף ר' חייא וואס זאגט דעם זעלבען דין, וואס שטימט ניט לויט דיין סברה? האט
ער איהם געענטפערט הא לא קשיא, ר' חייא אם כבר מצא מת קאמר, אלא
לדידך קשיא? אויף ר' חייא איז ניט קיין קשיא ווייל ער מיינט צו זאגען מיט'ן
ווארט מת, אז ער האט איהם לאנג געפונען טויט נאך אין זיין מוטער'ס בויך,
ווערט ער דאך וועניגסטענס ריין מיט זיין מוטער'ס שחיטה פון אלס נבלה אפילו
נאך ר' מאיר, אבער נאך דיר נאך, איז דאך שווער, דו האסט דאך שוין געדארפט
ארויסזאגען, אום צו דינען אויך אלס פירוש אויף ר' חייא, דאס מת איז געמיינט
נאך אין זיין מוטער'ס בויך? אמר ליה לדידי נמי לא קשיא, ארבע סימנין
אכשר ביה רחמנא, האט ער צו איהם געזאגט נאך מיר נאך איז אויך ניט שווער
ווייל אלעס מיין איך נאך ר' מאיר נאך איי וואס איך זאג, דאס אלס מת איז ער
ניט מטמא וואס קוקט אויס ווי די רבנן, אז זיין מוטער איז איהם מטהר? ניין דאס
קען אויך אויסקומען ווי ר' מאיר ווייל ער האלט אויך דאס די תורה איז איהם
מכשיר מיט פיר סימנים, אדער דורך די צוויי פימנים פון זיין מוטער, אדער דורך
אייגענע סימנים, איז וועניגסטענס אלס טויט, די מוטער איהם מטהר פון אלס
נבלה, (אדער עס קען אויסקומען אין גאנצען ווי די רבנן דאס זיין מוטער איז
איהם מטהר, איי וואס ער דארף שחיטה? איז ווייל די רבנן האלטען אויך וועגען
פיר סימנים, דאס אלס לעבנדיג קענען זייענ אייגענע סימנים אויך מתיר זיין
איהם פאר אכילה, און איך זאג ניט דאס ער איז ווי געשאכטען, כי סליק ר' זירא
אשכחיה לרבי יוסי דיתיב וקאמר ליה להא שמעתא אמר ליה יישר, ווי
ר' זירא איז ארויף קיין ארץ ישראל האט ער דארט געטראפען צו רבי אסי ווי
ער איז געזיצען און נאכגעזאגט די הלכה, האט ער צו איהם געזאגט דו זאגסט
גוט, וכן אמר ר' יוחנן און אזוי האט אויך געזאגט ר' יוחנן, דאס ער זאגט גוט,
מכלל דפליג עליה ריש לקיש, פון דעם וואס ריש לקיש האט ניט אויך
מיטגעשטימט מיט רבי אסי, דאס ער זאגט גוט, איז געדרינגען דאס ער קריגט
אויף ר' יוחנן אין דעם דין פון פיר סימנים, דען ער איז אויך געשטאנען דערביי,
איכא דאמרי מישהא הוה שהי ליה ושתיק ליה, ואיכא דאמרי משתא
הוה שתי, ושתיק ליה, טייל זאגען די נאטור פון ריש לקיש איז געווען צי
שווייגען אוויילע, און טייל זאגען ער האט געטרונקען און דעריבער געשווייגען
אווילע, האט ר' אסי אדער ר' זירא געמיינט דאס זיין שווייגען מיינט דאס ער
שטימט ניט מיט, מיט דער הלכה, אניט וואלט ער אויך זאגען יישר. ר' שמעון
שזורי אומר אפילו וכו': פרעגט די גמרא היינו תנא קמא? זאגט דאך ר'
שמעון שזורי דאס זעלבע ווי דער ערשטער תנא אז דער קאלב ווערט מותר דורך

דער שחיטה פון זיין מוטער? אמר רב כהנא הפרים על גבי קרקע איכא
ביניהו, האט רב כהנא געזאגט אז דער קאלב האט זיך געשטעלט אויף זיינע
פיס אויף דער ערד, דארף ער שחיטה מדרבנן, מען זאל ניט מיינען אויף אריכטיג
געבוירענעם קאלב, דאס ער דארף ניט קיין שחיטה, די גזרה איז דער אונטערשייד
צווישען זיי, דער תנא קמא האלט אזוי, און ר' שמעון האלט מען איז ניט גוזר,
אמר רב משרשיא לדברי האומר הוששין לזרע האב, בן פקועה הבא על
בהמה מעלייתא הולך אין לו תקנה, רב משרשיא האט געזאגט נאך דעם נאך
וואס האלט, אז עס איז צו באזארגען אויף די זרע פון פאטער, אז אבן פקועה
קומט אויף אריכטיגע בהמה וועלכע איז געבוירען, איז צום קינד קיין רעטונג
אויף כשר, דען דער בן פקועה איז דאך ווי געשאכטען, איז דאך דער ולד ווי
אפגעשאכטען העלפט דורך זיין פאטער, קען זיך זיין שחיטה שוין ניט צוזאמענ-
נעמען מיט דער ערשטער העלפט, ווייל קיין גרעסערע שהייה פון דער איז דאך
ניט פארן, אמר אביי הכל מודים בקלוט בן פקועה שמותר, מאי טעמא?
כל מילתא דתמיהה מדכר דכירי לה אינשי, אביי האט געזאגט אלע זענען
מודה ביי א בן פקועה מיט געשלאסענע קלוארן דאס ער איז מותר אהן שחיטה
אפילו מדרבנן, וואס איז די סברה? ווייל יעדע זאך וואס איז וואנדערליך
געדענקען עס מענשען, ווען מען זיך ניט טועה זיין אויף אן אנדערע קאלב אויף
אהן שחיטה, איכא דאמרי אמר אביי הכל מודים בקלוט בן קלוטה בן
פקועה שמותר, מאי טעמא? תרי תמיהי מידכר דכירי אינשי, טייל זאגען
דאס אביי האט געזאגט, דאס אלע זענען מודה אז אבן פקועה וואס האט פארמאכטע
קלוארן, ארויסגענומען פון אקוה ווען ער איז אויך געבוירען מיט פארמאכטע
קלוארן, דאס ער איז מותר אהן שחיטה אפילו מדרבנן, וואס? ווייל צווייי
וואנדער געדענקען מענשען, אמר זעירי אמר ר' חנינא הלכה כר' שמעון
שזורי, זעירי האט געזאגט אין נאמען פון ר' חנינא דאס די הלכה איז ווי ר' שמעון
שזורי, וכן היה ר' שמעון שזורי מתיר בבנו ובן בנו עד סוף כל הדורות,
און אזוי איז ר' שמעון שזורי מתיר ביים קינד און קינד'ס קינדער פון אבן
פקועה אהן שחיטה ביז אייביג, ר' יוחנן אמר הוא מותר ובנו אסור, ר' יוחנן
זאגט ער אליין איז מותר און אקינד פון אבן פקועה איז שוין אסור אהן שחיטה,
אדא בר חבי הוה ליה בן פקועה דנפל דובא עליה, אתא לקמיה דרב אשי
אמר ליה זיל שחטיה, אדא בר חבי האט געהאט א בן פקועה, וואס איז איהם
באפאלען א בער, איז ער געקומען פרעגען פאר רב אשי, האט ער איהם געזאגט
גיה שעכט איהם, אמר ליה הא אמר זעירי אמר ר' חנינא הלכה כר' שמעון
שזורי וכן היה ר' שמעון שזורי מתיר בבנו ובן בנו עד סוף כל הדורות,
ואפילו ר' יוחנן לא אמר אלא בנו, אבל איהו לא? האט ער צו איהם
גיזאגט, זעירי האט דאך געזאגט אין נאמען פון ר' חנינא דאס די הלכה איז ווי
ר' שמעון שזורי און ער איז דאך מתיר ווייטער און ווייטער אלע דורות און אפילו
ר' יוחנן אסור'ט דאך ניט נאר דעם זוהן אבער איהם אליין ניט? אמר ליה,
ר' יוחנן לדברי שזורי קאמר, האט ער צו איהם גיזאגט ר' יוחנן זאגט דאס,
לויט די רייד פון שמעון דאס ער מיינט אזוי, והא אמר רבין בר חנינא אמר
עולא אמר רבי חנינא הלכה כר' שמעון שזורי, ולא עוד אלא כל מקום
ששנה ר' שמעון שזורי במשנתנו הלכה כמותו? רבין בר חנינא האט דאך

מתני׳ רגליה התחרוכים. ארכובה מפרק בגמרא צואת הנדין למעלה מהארכובה הוא וקורה לה הן הוותא שבאמה חוץ מטולין ומהקרי הכפר מתלטי׳ העגום שקורין ניקדרין וכן שניטל • תפילי לא מתקי העגום נשבר העצם ולא מתקן: אם רוב בשר קיים מפרק בגמרי׳ ויש עדיו וכוי חיקפו שחשוחו מפרקתי׳ ומוזכר בלכיכה יתם נתן לתן מעמיתו ערכתהו ותפילו מתקום מהכחות ומתרפאין תכר לקוי משום ובשר בשאה מרפא כתלמידין לעיל (דף עג:) להניח התבר והנשבר האדמלדין שבשה עלות בידך התחתון והוא עגום המחבר עם הארכוב׳ כשמסתכלין הנהמה ותוותה לארכיבה מקרלתן הארכובה המכרות עם הרגל למעלה היותם עגום התלמוני ולוותם תגידין נתחתיתו קורך לפרק הארכיבה המחברת עם הרגל והעליון הוא הקרוי התחתונה גלגיי **גמ׳** לפשר מן דתקני מתני׳ בשרה **לפשר מן הארכובה** כתוב לה היה קתני דלא תימא הארכיבה דהתניתן היא התחתונה העליונה שבין הקולית לתרכובה ולא למעה דתקני בשרה לשיעה היותם ובשל עגום התלמוני שבו לחתת הגידין קתני דלמעה הוותם ניכל לגיטל בשרה עגום התלמוני שבו עגום התלמוני קתני מתניתי׳ בשרה דלא תימא ניותת הה לה תתכיתן בשרה וכ״ש נעוכו הה לה תימי׳ אלא למעה לחתם הן הארכיבה קתוך לה קתני בשרה כדתניתן הגידין לגיטל בשרה ותל הארכיבה המחברת עם הרגל קתני למעלה מן הארכובה. היה קתני בשרה דתניא ניותת הגידין שהוא קתני לה וכל שכן נעוכו ולקרוים שהוא קתוך לה ומה ניל לגיטל בשרה עגום התלמוני שבו עגום התלמוני קתני דלמעה הוותם ניכ

געזאגט, דאס עולא האט געזאגט אין נאמען פון ר' חנינא או די הלכה איז ווי ר' שמעון שזורי, און ניט דאס אליין איבעראל וואו ר' שמעון שזורי איז געלערנט אין אונזער משנה איז די הלכה ווי ער? אמר ליה אנא כי הא סבירא לי, דאמר ר' יונתן הלכה כר' שמעון שזורי במסוכן ובתרומת מעשר של דמאי, האט רב אשי צו איהם געזאגט איך האלט ווי די זאך וואס ר' יונתן האט געזאגט, דאס די הלכה ווי ר' שמעון שזורי איז נאר ביי די צוויי זאכען, די זאך וואס ער זאגט ביי אדין פון אגעפערליכקראנקען און ביי תרומה פאר'ן כהן וואס מען נעמט ארונטער פונ'ם מעשר פאר'ן לוי פון תבואה וואס קומט פון אן עם הארץ וועלכער איז ניט באגלויבט אויף מעשר, (דמאי מיינט דא מאי וואס איז די תבואה צי זי איז גע'מעשר'ט) מסוכן? דתנן בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו, וואו איז ערגעץ וועגען מסוכן? דען מיר האבען געלערנט, דאס אנפאנגס האבען די חכמים געזאגט, אז איינער געהט ארויס אויף ג'הרג'עט צי וועלען פון דער רעגירונג, און ער זאגט צום בית דין שרייבט אגט פאר מיין ווייב, זאלען זיי שרייבען און געבען, חזרו לומר אף המפרש ויוצא בשיירא, ר' שמעון שזורי אומר אף המסוכן. נאכהער האבען זיי ווידערהאלט צו זאגען, דאס אויך וועלן אייגער געהט אוועקגעזומען וועג אויפ'ן ים אדער מיט קאמפאני אין אמדבר, וואו עס איז געפערליך, ר' שמעון שזורי זאגט, דאס אויך אגעפערליך־קראנקער וועלן ער הייסט שרייבען אגט, שרייבט מען און מען גיט איהר, תרומת מעשר של דמאי? דתנן תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה. וואו איז ערגעץ וועגען תרומת מעשר פון דמאי? דען מיר האבען געלערנט דאס תרומת מעשר פון דמאי, וואס איז צוריק אריין אין איהר פלאץ, מיינענדיג, דאס זי איז צוריק אריינגעמישט געוואָרען צווישען די תבואה, און עס איז ניטא קיין הונדערט און איינס אין די חולין, צו מעלה זיין דעם דמאי, צו וועלען אויס תרומה, ר' שמעון שזורי אומר אף בחול שואלו ואוכלו על פיו, זאגט ר' שמעון שזורי אזוי ווי עס שטעהט פאר אגרויסער שאדען, איז דער דין, דאס אפילו אין דער וואכען מעג מען זיך פארלאזען אויף דעם עם הארץ, צו פרעגען איהם און צו עסען אויף זיין אויסזאגען, ער זאגט דא אפילו אין דער וואכען, ווייל אין דער רישא דארט וועלט געזאגט דאס אין שבת צוליב כבוד פון שבת מעג מען זיך פארלאזען אויף איהם, פאר איין סעודה אויב ער זאגט איך האב גע'מעשר'ט, דעריבער זאגט ער דא ביי דעם פאל וואו עס שטעהט פאר גרויסער שאדען דאס אפילו אין דער וואכען עסט מען אויף זיין אויסזאגען, נאר ביי די צוויי זאכען איז די הלכה ווי ר' שמעון שזורי, דעריבער הייס איך דיר שעכטען (דף ע"ו ע"א) מתני' בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה, מן הארכובה ולמעלה פסולה, אבהמה וועלכע איהרע פיס זענען אפגעשניטען געוואָרען, איז דער דין, דאס פון די קניהען ארונטער איז זי כשר, פון די קניהען ארויף איז זי פסול, וכן שניטל צומת הגידין, נשבר העצם, אם רוב הבשר קיים שחיטתו מטהרתו, ואם לאו אין שחיטתו מטהרתו. און אזוי אויך אז עס זענען אוועקגענומען די קאנ־צענטרירטע אדערן פון דעם פלאץ איז טרפה, אויב דער ביין דארט פון מיטען פוס ארויף איז צעבראכען, איז דער דין, אויב די מעהרהייט פלייש איז נאך אויפ'ן פלאץ כאטש דער ביין איז צעבראכען, איז איהם זיין שחיטה מטהר,

און דער אבר אפילו ער הענגט נאָך ביי דער בהמה איז אסור, ווי אויבען ארויס־
געלערנט פון ובשר בשדה טרפה, און אויב ניט, דאָס מיינט קיין רוב פלייש איז
ניט געבליבען, איז די שחיטה ניט מטהר: גמ' אמר רב יהודא אמר רב אמר
ר' חייא, למטה למטה מן הארכובה, למעלה למעלה מן הארכובה,
רב יהודא האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב פון ר' חייא וועגען, דאָס וואָס די משנה
זאָגט מן הארכובה ולמטה אדער ולמעלה, מיינט זי ניט פון ארכובה אליין ביז
אַרונטער אַדער פון ארכובה ארויף ביז ארויף, נאָר זי מיינט, דאָס פון ארכובה
איז געמיינט נידריגער פון ארכובה אַדער העכער פון ארכובה, באיזו ארכובה
אמרו? ביי וועלכע ארכובה האָבען זיי דאָס געזאָגט? דען דריי צוזאַמענשלוסען
האָט דער הינטער פוס, דער ערשטער שלוס איז ביז צו דער קניה וואָס ווערט
אָפגעשניטען מיט דער פעל, וועלכע וועלן פאַרקויפט צוזאַמען מיט'ן קאָפּ, דער
צווייטער טייל איז פון דער קניה אַרויפצו און דאָן איז באַהאָפטען אַדריטער טייל
ביז'ן ווינדעל, דער ביין הייסט קילות, בארכובה הנמכרת עם הראש, עס איז
געמיינט דער שלאָס וואָס הייסט קניה, וואָס פון דאָרט אָן וועלן די פיס פאר־
קויפט צוזאַמען מיט'ן קאָפּ, עס איז ניט געמיינט דעם שלאָס העכער, (ארכובה
איז פון וואָרט רוכב רייטען, דער העכערער טייל רייט אויפ'ן נידריגערען טייל
פוס). עולא אמר ר' אושעיא כנגדו בגמל ניכר, עולא האָט געזאָגט אין נאָמען
פון ר' אושעיא דאָס די משנה מיינט דעם העכערען שלאָס, דען גענען דעם
זעלבען פלאַץ ביי אַבהמה, איז ביי אָקעמעל קענטיג ווייל דער ביין שטאַרט
ארויס, אמר ליה עולא לרב יהודא בשלמא לדידי דאמינא כנגדו בגמל
ניכר היינו דקתני וכן שניטל צומת הגידין, האָט עולא געזאָגט צו רב
יהודא, אַנדערש נאָך מיר נאָך, וואָס איך זאָג אַז עס איז געמיינט ביים העכערן
שלאָס, דאָס נידריגער אַביסעל פון איהם איז כשר, איז רעכט וואָס די משנה
זאָגט ווייטער, דאָס אַזוי אויך איז טרפה אויב די צומת הגידין זענען אַוועק־
געמאַכט, מיינענדיג מיט דעם, דאָס כאָטש עס איז כשר אַלס איבערגעשניטען, איז
פונדעסטוועגען טרפה אויב די צומת הגידין זענען אַוועקגענומען, אלא לדידך
מאי וכן שניטל צומת הגידין? אבער נאָך דיר נאָך וואָס די זאָגסט דאָס העכער
פון דער קניה אויב איבערגעשניטען איז טרפה, פאַרשטעהטס זיך דאָך שוין דאָס
אַוועקגענומענע צומת הגידין איז טרפה, דען אין דעם פלאַץ זענען זיי דאָך דאָ?
אמר ליה ארכובה בלא צומת הגידין, וצומת הגידין בלא ארכובה האָט ער
צו איהם געזאָגט, די משנה מיינט דאָ די רכובה אַלס איבערגעשניטען אָהן די
צומת הגידין, און די אַוועקגענומענע צומת הגידין אָהן איבערצושניידען דעם
ארכובה, והא נחתכו קתני? אישתיק, די משנה לערנט דאָך דאָ, דאָס זיי
זענן אָפגעשניטען, מיינט דאָך עס אויך, דאָס די צומת הגידין זענען מיטגעשניטען
געוואָרען? האָט ער געשוויגען, לבתר דנפק אמר מאי טעמא לא אמרי ליה
למטה למטה מן הארכובה למעלה למעלה מצומת הגידין, דערנאָך
ווי עולא איז אריסגעגאַנגען האָט רב יהודא געזאָגט צו זיך, פאַרוואָס האָב איך
ניט געזאָגט דעם ענטפער דאָס למטה נידריגער אַביסעל פון ארכובה, און למעלה
איז געמיינט העכער פון צומת הגידין, און נאכהער זאָגט ער, דאָס אויך איבער־
שניידענדיג די צומת הגידין איז טרפה, הדר אמר, ולא אמרי? ואמר לי נחתכו
קתני? הכא נמי מן הארכובה ולמעלה קתני? נאַכהער האָט רב יהודא זיך

געטראַכט, גוט וואָס איך האָב איהם ניט געענטפערט, דען האָב איך איהם דען
ניט געזאָגט אַן ענטפער ארכובה אָהן צומת הגידין, און ער האָט מיר געזאָגט
די משנה לערנט דאָך נחתכו, און וועז איך וואָלט איהם געוועז ענטפערן אז
למעלה מיינט העכער פון צומת הגידין, וואָלט ער מיר דאָ אויך קענען ענטפערן
די משנה זאָגט דאָך מן הארכובה ולמעלה וואָס מיינט באַלד נאָך דער ארכובה
ניט ערשט נאָך די צומת הגידין, רב פפא מתני הכי אמר רב יהודה אמר רב
אמר ר' חייא, למטה למטה מן הארכובה ומצומת הגידין, למעלה
למעלה מן הארכובה ומצומת הגידין, וכן שניטל צומת הגידין, וארכובה
בופא כדעולא אמר ר' אושעיא, רב פפא האָט אזוי געלערנט, דאָס רב יהודא
האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב פפא פון ר' חייא וועגען דאָס למטה מיינט
נידריגער פון העכערן ארכובה און פון די צומת הגידין, און למעלה מיינט העכער
פון ארכובה און פון די צומת הגידין, און אזוי איז דער דין אויב ער האָט
געשניטען אין די צומת הגידין, און די ארכובה אליין איז געמיינט די העכערע
ווי עולא האָט געזאָגט, פרעגט די גמרא ומי איכא מידי דאילו מדלי פסיק ליה
וחיה מתתי פסיק ליה ומתתה? איז דען פאַראַן אזוי אז העכער פון צומת הגידין
וועז ער שניידט איבער, אויב דער שניט איז נאָר אין מיטלען טייל, זאָל זי לעבען,
און אַביסעל נידריגער ווייל ער שניידט איבער די צומת הגידין זאָל שוין זיין
טרפה, געווענליך וואָס נעהנטער צו קערפער פון דער בהמה דאַרף דאָך גיכער
זיין טרפה? אמר רב אשי טרפות קא מדמית להדדי? אין אומרים בטרפות
זי דומה לזו, שהרי הותכה מכאן ומתה, הותכה מכאן וחיה, האָט רב אשי
געזאָגט טרפות טוסטו גלייכען איינע צו דער אַנדערער? מען זאָגט ניט ביי
טרפות די איז גלייך צו די, ווייל מיר זעהען דאָך אַז מען שניידט פונדאַנען וועז
אפילו נידריגער, איז טרפה, און אַמאָל אז מען שניידט העכער איז כשר, ואלו
הן צומת הגידין, און דאָס זענען די צומת הגידין, רבה אמר רב אשי דאגרמא
ולבר, רבה בר רב הונא אמר רב אשי דאגרמא ולגיו, רבה זאָגט אין נאָמען
פון רב אשי דאָס די צומת הגידין איז געמיינט וועז זי טיילט זיך אף פונ'ם ביין
אַוועק, דען די צומת הגידין צוזאַמענגעוואַקסען פון דריי אַדערן זענען ביים
אַנפאַנג צוגעוואַקסען צום ביין נאָכ'ן ערשטען שלאָס, דאָן געהען זיי אזוי אויפ'ן ביין
פון אויבען אשטיקעל פלאַץ ביז זיי צוטיילען זיך און געהען אין קערפער אַריין,
דער שטיקעל פלאַץ אלס צוזאַמען אויפ'ן ביין הייסט צומת הגידין, און רבה בר
רב הונא זאָגט אין נאָמען פון רב אשי דאָס די צומת הגידין, איז געמיינט נאָר דעם
פלאַץ וואו זי איז צוגעוואַקסען צום ביין, דאָרט איז די הויפטקראַפט פון איהר,
רבא בריה דרבה בר רב הונא אמר רב אשי דעילוי ערקומא, און רבא דער
זוהן פון רבה בר רב הונא האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב אשי דאָס די אַדערן
ווועלכע זענען אַביסעל העכער אויפ'ן שלאָס־ביין, הייסען צומת הגידין ביז זיי
צוטיילען זיך אַוועק, דאָס איז אַלזאָ דער גרעסטער שיעור דען זיי ציהען זיך פון
שלאָס ביז זיי צוטיילען זיך, יתיב התוא מרבנן קמיה דר' אבא ויתיב וקאמר
דארקומא גופה, איז געזיצען איינער פון די רבנן פאַר ר' אבא און געזאָגט עס
איז געמיינט אז די אַדערן פון שלאָס אַליין זענען איבערגעהאַקט איז אויך טרפה
ווייל דאָרט הייסט שוין צומת הגידין, אמר ליה ר' אבא לא תציתו ליה, הכי
אמר רב יהודא היכא דפרעי טבחי, האָט ר' אבא געזאָגט צו איהם איהר זאָלט

מר בר רב תני לומר כו' מי' בקומקום הכשר בר רב תני קיימא לן בכל הכשרי בר מנומכת מדיחת ומיתך בכיעור וכן ים בקדר מכוער ומחזלחן וכיוצא בקיימא לן כיוצא בכל הכשרין בר מניחך בכיעור ומיחזי וקיימא לן טולי הפך לבן ומיחזי כיוצא בהן ובמעמדין וכן פירש רבינו תם׳ :

אספיק חד מינייהו מיפשט . לח עייך לעותבי גבי יתר עליהן עוף (לעיל פ׳) ומכוש דכבשפקק לחד והן כיוצא בהן קוף ליפקה .

ואם לאו זה זה הוא לקיר . ואם דקתני רישא מחתכו וגליא הוה אתכשרוה ומהעלה היא מני נכבר הכבש יהן הוא נכבר קיש ותבש קיפה נקוב נחתכו לחציו חציו נחתכו לגזרי כבר׳ :

רוב מיניו ואחרי לה רוב היקפו דמיכן המפכחת לה זה לגלי זה שלין הכבש עגול כאחרי לגלי מרחיב והלה אחד ואילך עגל אחד ואקנקורק פירש בע״ש .

למאי נית׳ם לה חזקת דלילי יוחנן כו׳ תימה היתם גבי פקח פליני הכוים דאיר לזיל בתר הכשרה ואר לזיל בתר קוף כדאשפרש בגלה טולן (ד׳ פה׳) ואם ביקשת היות פלוגתא הכא לענין הגבה ויל הכוים דבריהם קתני לם עוד ונכר חופין לת הוכו והכתיב דלי חבית בכר מנין : **נדיון** סמיקון לקטיות . בפ׳ בילי טולן (ד׳ פה׳) פי׳ בקומקום גדי ליחר ותן בילחת והכח בייתי לה חגדי רבי ועיל הגדי ליחר לעולם קדין הן ולין לגלית לחכלן בכלל כהו עלמות כלחוורי בפילר טולן (קף פה׳) הגדין ומהתם והכתיב ישרפי בקבה עבר ופריך הני גדין מיכי דמי לי גדי נכר לכילחיה ולי לחיקור הייט כיתר חלת פקיעת גדי ליחר ופשוע פהם הגלי׳ לחיות ניתר בכל שעתי .

לא

ושמואל אמר בין למעלה בין למטה אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר אם לאו אסור ובהמה מתירת מתקיף לה רב נחמן לשמואל ואמרו אבר ממנה מוטל באשפה ומותרת א״ל רב אחא בר רב הונא לרב נחמן לרב נמי ואמרו אבר ממנה מוטל באשפה ומותרת א״ל הכי קאמינא אבר שהיה ממנה מוטל באשפה ומותרת שלחו מתם הלכתא כיותיה דרב הדור שלחו כותיה דשמואל הדר שלחו כותיה דרב ואבר עצמו ממנו במשא מתיב רב חסדא שלא אם טיהרה שחיטה מיפה איתה ואת האבר המדולדל בה דבר שופה תטהר את העובר דבר שאינו נופה אמר ליה רבה יהודה אפילו למה לך אותיב ממתניתין ינשחטה בהמה ונכשרו בדמיה דברי רבי מאיר ר״ש אומר לא נכשרו אמר ליה מתניתין אינא לדתניין כי סליק רבי זירא אשכחיה ללרב יהודה דיתיב ואקאמר לה להא שמעתתא א״ל יישר ״יכן תרגמה אריוך בבבל אריוך מנו שמואל והא מיפלג פליגי הדר ביה שמואל לגביה דרב ת״ר נשבר העצם ויצא לחוץ אם עור ובשר הופין את רובו מותר אם לאו אסור וכמה רובו כי אתא רב דימי א״ר יוחנן רוב עוביו ואמרי לה רוב היקפו׳ אמר רב פפא ההלכך בעינן רוב עוביו ובעינן רוב היקפו אמר עולא א״ר יוחנן עיר הרי הוא בכשר א״ל רב נחמן לעולא ולימא מר עור מצטרף לבשר דהא עור ובשר קתני א״ל אין עור או בשר תנינן אינא דאמרי [אמר עולא] אר׳ יוחנן יעור מצטרף לבשר א״ל רב נחמן לעולא ולימא מר עור משלים לבשר לחטראא״ל אנא עבדא ידענא דההוא בר גולא דהוה בי רבי יצחק דיער מצטרף לבשר הוה ואתא לקמיה דרבי יוחנן ואכשריה א״ל בר גולא קאמרת בר גולא קאמינא א״ל הכי׳ שאני הנהו גידין דכין דאתו לקמיה ״דרבה אמר ירבה למאי ליתיש להו הדא ידאמר רבי יוחנן גידין שסופן להקשות

מר בר רב אשי אמר כיון דזיגי אף על גב דלא תעורי אמר אסיגר משמיה דרב ובדד תלתא חוטי דזו חד אילימא ותרי קטיני א״ספיק אילימא אודא רוב מניין מר בר רב אשי אמתני׳ לקולא אספיק אילימא האיכא רוב מניין אספיק קטיני האיכא רוב בניין בעשות נסיתסר חיטי דזו אי ספיק חד מינייהו טרפה אמר מר בר רב אשי הוה קאמינא קמיה דאבא דאיתיה לקמיה עובא ובדק ואשכח ביה הסגר הוה הד דהוה שני מחבריה נפציה ואשכח תרי אמר רב יהודה אמר רב צומת הגידין שאמרו בחוכו מאי רובו ברוב אחר מהן כי אמריתיה קמיה דשמואל אמר לי מכרי תלתא הוו כי מספיק הד מינייהו לגמרי הא איכא תרי טעמא דאיכא תרי הא ליכא תרי לא יצליני דרבנאי דאמרי רבנאי אמר שמואל צומת הגידים אזילו לא נשתייר בה אלא כחוט המבלב כשרה ״ואיכא דאמרי מאי רובו גרוב כל אחד ואחד כי אמריתיה קמיה דשמואל אמר לי מכרי תלתא הוו האיכא תלתא דכל חד וחד מסייע ליה לרבנאי דאמר רבנאי אמר שמואל צומת הגידין שאמרו אפילו לא נשתייר בה אלא כחוט המבלב כשרה : נשבר העצם כו׳ אמר רב למעלה מן הארכובה אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר ואם לאו אבר אסור ובהמה מותרת אם לאו אבר אסור ובהמה מותרת מתקיף לה רב נחמן לשמואל ואמרו אבר ממנה מוטל באשפה ומותרת א״ל רב אחא בר רב הונא לרב נחמן לרב נמי ואמרו אבר ממנה מוטל באשפה ומותרת א״ל הכי קאמינא אבר שהיה ממנה מוטל באשפה ומותרת שלחו מתם הלכתא כיותיה דרב הדור שלחו כותיה דשמואל הדר שלחו כותיה דרב ואבר עצמו ממנו במשא מתיב רב חסדא שלא אם טיהרה שחיטה מיפה איתה ואת האבר המדולדל בה דבר שופה תטהר את העובר דבר שאינו נופה אמר ליה רבה יהודה אפילו למה לך אותיב ממתניתין ינשחטה בהמה ונכשרו בדמיה דברי רבי מאיר ר״ש אומר לא נכשרו אמר ליה מתניתין אינא דתניין כי סליק רבי זירא אשכחיה ללרב יהודה דיתיב ואקאמר לה להא שמעתתא א״ל יישר ״יכן תרגמה אריוך בבבל אריוך מנו שמואל והא מיפלג פליגי הדר ביה שמואל לגביה דרב ת״ר נשבר העצם ויצא לחוץ אם עור ובשר הופין את רובו מותר אם לאו אסור וכמה רובו כי אתא רב דימי א״ר יוחנן רוב עוביו ואמרי לה רוב היקפו׳ אמר רב פפא ההלכך בעינן רוב עוביו ובעינן רוב היקפו אמר עולא א״ר יוחנן עיר הרי הוא בכשר א״ל רב נחמן לעולא ולימא מר עור מצטרף לבשר דהא עור ובשר קתני א״ל אין עור או בשר תנינן אינא דאמרי [אמר עולא] אר׳ יוחנן יעור מצטרף לבשר א״ל רב נחמן לעולא ולימא מר עור משלים לבשר לחטראא״ל אנא עבדא ידענא דההוא בר גולא דהוה בי רבי יצחק דיער מצטרף לבשר הוה ואתא לקמיה דרבי יוחנן ואכשריה א״ל בר גולא קאמרת בר גולא קאמינא א״ל הכי׳ שאני הנהו גידין דכין דאתו לקמיה ״דרבה אמר ירבה למאי ליתיש להו הדא ידאמר רבי יוחנן גידין שסופן להקשות

דזיגי ׳ לגלגל קליפים בגניום קנים : תלתא חוטי הוי ׳ לחזות הגידין: אודא רוב בנין ׳ שהיה עב מ׳שכחים ובניין דחזל רובא טרפה : שני מחבריה ׳ עב ונחכוי ׳ נפציה ׳ נפלו קליפיו שלו ׳ בריב אחד מהם ׳ שם נפקק כיוצ בל לחד והם מרפה : הא איבא תרי ׳ ליטי קיים הסגבל ׳ שם לגוף ומעמידין בית הלוחר כחוט כחוט שלחן מעכה פלגיות ׳ וכמר בר רב תני קיל בכל הכשרי בר ומהתם ומכתב מודיעת (קמהדרין קף כט ׳) ומיתך בכיעור (בכיעות קף נח ׳) ובכשיר ניחה גידין לחבר בחלקן ולח מיחסרי הלכתח כחלן בכל חוכה הלך לחבר המיחזיר ומרפיע דלילי׳ח הלכך ומיטלי טרקיעת עד וקיים שהחסכמין כל וקיים בחיתך שם חני ניחה גידין ולחלי לכיעה קיימא קיימא ישנם קיים ערפה למעלה מן הארכובה חם נשבר העצם שם ויהי נכר שעל הכיעה קיים עיר ונכר חופין ויש הכוים : זה זה יכר יכהה ניהה . יאם לאו ד׳ וזה אסור ויהכתיתן הקהתי לם לגי חן בחעמה הביחלת ויוקבוע הנר לקיר ונחיה מיחסת לגיעה חן בלכיעה קלוב יבר חסר הכים ההלל ולישמעאל ויהי׳ בן לוכלה וכן לחכם קלוב ובו׳ לח לחתיחן בן מחכמו לגולי בנכבר העצם הכים הכבת נידן קיימי : לגלג מני גלוחת הן המכיעה יחמהו כי : שחיר מפגה ׳ בהגמה חלית בח מיטל באשפה ׳ הקיזור לבר הקר ולחת חיכסו וכיוצ לגיבבה ׳ כיחות דבר ׳ לחוכלה בן הלכיעה זה וה הקר ׳ ואבר עצמו במשא ׳ יהחיבו כי ׳ חלכת עיבה נישל ׳ מיחיבו כי ׳ חלכת לן בחעה עיבה נישל : דחזי אמרכי ׳ לגיחיבו מנכיחת מלוגת יכיעה ׳ אותיבו מהתני׳ ׳ מכשרי בנגיח חנדהם בפי כיהם חהן בכבוד ישראל (ד׳קבו ׳) ההלכ׳ הכבר ולי׳ל׳ם בכחיות הבחהה חוכבו׳ לקבל ניחות חיכלן לגיה בח בח מוגלת בגליח ׳ לח ידעתי ׳ חתם ובפת עניח ׳ בדרחינן ׳ בגיל כפרקין (קף עג ׳) עלי חיבבו׳ חבבר לקיר ׳ חיח מני בחעה עיבה נישל לן בחיחת בגלה בגב׳ הפיהם בן חח ניחוק בגלוחת בגיגן כיהיה חתם ׳ לי׳ל שמעתא ׳ דלל לחוכל בגיל לח לי׳ל זה וה לחקיר דלל יכיה ׳ יכיל לבר חלגיה דלל יכיה ׳ וחיכ׳ בר בגיחלת (בפרקין קף כט ׳) ומיתך בכיעור (בכיעות קף נח ׳) ובכשיר ניחה גידין לחבר בחלקן ולח מיחסרי הלכתח כחלן בכל חוכה הלך לחבר המיחזיר ומרפיע דלילי׳ח הלכך ומיטלי טרקיעת עד וקיים שהחסכמין כל וקיים בחיתך שם חני ניחה גידין ולחלי לכיעה קיימא קיימא ישנם קיים ערפה למעלה מן הארכובה חם נשבר העצם שם ויהי נכר שעל הכיעה קיים עיר ונכר חופין ויש הכוים : זה זה יכר יכהה ניהה . יאם לאו ד׳ וזה אסור ויהכתיתן הקהתי לם לגי חן בחעמה הביחלת ויוקבוע הנר לקיר ונחיה מיחסת לגיעה חן בלכיעה קלוב יבר חסר הכים ההלל ולישמעאל ויהי׳ בן לוכלה וכן לחכם קלוב ובו׳ לח לחתיחן בן מחכמו לגולי בנכבר העצם הכים הכבת נידן קיימי : לגלג מני גלוחת הן המכיעה יחמהו כי : שחיר מפגה ׳ בהגמה חלית בח מיטל באשפה ׳ הקיזור לבר הקר ולחת חיכסו וכיוצ לגיבבה ׳ כיחות דבר ׳ לחוכלה בן הלכיעה זה וה הקר ׳ ואבר עצמו במשא ׳ יהחיבו כי ׳ חלכת עיבה נישל ׳ מיחיבו כי ׳ חלכת לן בחעה עיבה נישל : דחזי אמרכי ׳ לגיחיבו מנכיחת מלוגת יכיעה ׳ אותיבו מהתני׳ ׳ מכשרי בנגיח חנדהם בפי כיהם חהן בכבוד ישראל (ד׳קבו ׳) ההלכ׳ הכבר ולי׳ל׳ם בכחיות הבחהה חוכבו׳ לקבל ניחות חיכלן לגיה בח בח מוגלת בגליח ׳ לח ידעתי ׳ חתם ובפת עניח ׳ בדרחינן ׳ בגיל כפרקין (קף עג ׳) עלי חיבבו׳ חבבר לקיר ׳ חיח מני בחעה עיבה נישל לן בחיחת בגלה בגב׳ הפיהם בן חח ניחוק בגלוחת בגיגן כיהיה חתם ׳ לי׳ל שמעתא ׳ דלל לחוכל בגיל לח לי׳ל זה וה לחקיר דלל יכיה ׳ יכיל לבר חלגיה דלל יכיה ׳ וחיכ׳ בר בגיחלת

חם כיעל הכבר ומחתת הגול והגול חיפה חת עיניו והיקפו כבר : ולימא מר עור מצטרף לבשר כבר : אגן עיר או בשר תנינא ׳ כחך בדיחתך לעגיל : ולימא מר עיר משלים לבשר לחטראא״ל בן סניחה לבקיר הוה הגלה ׳ בבר גולא ׳ בבגבה דגלי : הדיבך ׳ עיני לבזבן חגוב כבבר הגהו גידין הדבין הזה ומבן

לגלגלתי לבבר ומוסיף הוה הגלה ׳ בבר גולא ׳ בבגבה דגלי : הדיבך ׳ עיני לבזבן חגוב כבבר הגהו גידין הדבין הזה ומבן

ניט צוהערען צו איהם צי הארבער מאכען די זאך, דען אזוי האָט רב יהודה געזאָגט, דער פלאָץ פאָנגט זיך אָן וואו די קצבים עפענען אויף די פעל וועָן זיי פאָנגען אָן צו שינדען איהר, דאָס איז פון שלאָס אָן, ניט דער שלאָס אליין, והיינו דרבא בריה דרכה בר רב הונא אמר רב אסי אמר רב יהודה אמר שמואל צומת הגידן שאמרו, מקום שהגידים צומתין, און דאָס איז טאָקע וואָס רבא דער זוהן פון רבה בר רב הונא האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב אָסי, דאָס רב יהודה האָט געזאָגט אין נאָמען פון שמואל, דאָס צומת הגידין וואָס די חכמים האָבען געזאָגט איז געמיינט דער פלאָץ וואו די גידים געהען צוזאָמען ווי איין גיד, ועד כמה? אמר ליה ההוא מרבנן ורב יעקב שמיה כי הוינן בי רב יהודה אמר לן שמעו מני מלתא, דמגברא רבה שמיע לי ומנו? שמואל, און ביז ווי וויט? האָט איינער פון די רבנן געזאָגט, רב יעקב איז זיין נאָמען, וועָן מיר זענען געווען ביי רב יהודה האָט ער צו אונז געזאָגט הערט פון מיר אַזאך, דען פון אַגרויסען מאן האָב איך איהר געהערט, און וועָר איז ער דאָס? שמואל, צומת הגידין שאמרו מקום שהגידין צומתין בו, וממקום שצומתין עד מקום שמתפשטין, צומת הגידין וואָס די חכמים האָבען געזאָגט באָציהט זיך אופ'ן פלאָץ וואו די אָדערן האָלטען זיך ווי צוזאָמענגעוואָקסען, און פון דעם פלאָץ ביז זיי צושיידען זיך, וכמה? אמר אביי ארבעה בטדי במטורא, און וויפיל האָלט דער פלאָץ? האָט אביי געזאָגט פיר פינגער ביי אַן אָקס, בדקה מאי? אמר אביי בליטי הוו צומת הגידין בליעי לא הוו צומת הגידין, און ביי די קליינע בהמות ווי אשטייגער די שאָף וויפיל? האָט אביי געזאָגט אזוילאַנג זיי זענען אויפ'ן ביין אונטער'ן פלייש, דאָס מיינט, ניט אין פלייש, זענען זיי צומת הגידין אין פלייש זענען זיי שוין ניט קיין צומת הגידין, אשוני הוו צומת הגידין רכיכי לא הוו צומת הגידין, דארט וואו זיי געהען האָרט, זענען זיי צומת הגידין, אָלס ווייך זענען זיי שוין ניט קיין צומת הגידין, דען אריינגעהענדיג אין פלייש ווערען זיי ווייך, אליבי הוו צומת הגידין, קטיני לא הוו צומת הגידין, שטאַרקע און גראָבע אָדערן הייסען צומת הגידין, שוואַך און קליינליך זענען ניט קיין צומת הגידין, דען אריינגעהענדיג אין פלייש ווערען זיי דינער און שוואָכער, חוורי הוו צומת הגידן לא חוורי לא הוו צומת הגידין, זענען זיי ווייס, הייסען זיי צומת הגידין, ניט ווייס הייסען זיי ניט קיין צומת הגידין (דף ע"ן ע"ב) מר בר רב אשי אמר כיון דזיגי אף על גב דלא חוורי, מר בר רב אשי זהן פון רב אשי זאָגט אז זיי זענען לויטער וואָס פאַלט אריין אין ווייסען כאָטש ניט גאַנץ ווייס איז אויך גוט, אמר אמימר משמיה דרב זביד תלתא חוטי הוו חד אלימא ותרי קטיני איפסק אלימא אזדא רוב בנין איפסיק קטיני אזדא רוב מנין, אמימר האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב זביד דאָס דריי זענען פאַראַן אייגער אַ גראָבער אָדער און צוויי דינערע, איז איבערגעהאַקט ווערען דער גראָבער אָדער איז אוועק די מעהרהייט געבוי, ווייל ער איז גרעבער ווי ביידע צוזאמענגענומען, איז זי אַטרפה, זענען איבערגעהאַקט געווארען ביידע דינערע אָדערן איז אַוועק די מעהרהייט אין צאָהל איז אויך טרפה, מר בר רב אשי מתני לקולא איפסיק אלימא הא איכא רוב מנין איפסיק קטיני הא איכא רוב בנין, מר בר רב אשי לערנט עס צו פאַרלייכטערן, איז איבערגעהאַקט דער שטאַרקער אָדער, איז דאָך נאָך דא אַמעהרהייט אין צאָהל,

זענען איבערגעהאַקט די דינערע איז דאָך נאָך דאָ אמעהרהייט געבוי וואָס האָלט זיך שטאַרק, זאָגט די גמרא: בעופות שיתסר חוטי הוו, אי פסיק חד מינייהו טרפה, ביי געפליגעל איז דאָ זעכצעהן אָדערן, אויב אייגער פון זיי איז איבער־ געהאַקט איז טרפה, אמר מר בר רב אשי הוה קאימנא קמיה דאבא ואיתי לקמיה עופא ובדק ואשכח ביה חמיסר, הוה חד דהוה שני מחבריה נפציה ואשכח תרי, האָט מר בר רב אשי געזאָגט איך בין געשטאַנען פאַר אבא ווען מען האָט געבראַכט פאַר איהם אן עוף און ער האָט איהם אונטערזוכט און געפונען בלויז פינפצעהן, איז געווען איין אָדער וואָס איז צוזאַמענבאַהאָפטען מיט אַן אַנדערן, האָט ער איהם אָפּגעריניגט און געפונען דאָס זיי זענען צוויי, אמר רב יהודה אמר רב צומת הגידין שאמרו, ברובו, מאי רובו? רוב אחד מהן, רב יהודה האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב, דאָס צומת הגידין וואָס די חכמים האָבען געזאָגט אז זיי ווערען אויבערגעריסען איז טרפה, איז געמיינט אויבער־ געריסען אין זיין מעהרהייט, וואָס אַמעהרהייט איז דאָ געמיינט? אַמעהרהייט פון איינעם פון זיי, כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי מכדי תלתא הוו כי מיפסיק חד מינייהו לגמרי, הא איכא תרי? ווי איך האָב עס אויבערגעזאָגט פאַר שמואל'ן, האָט ער צו מיר געזאָגט עס איז דאָך דאָ פאַראַן דריי אָדערן, אז איינער ווערט אויבערגעהאַקט אפילו ווען גענצליך, איז דאָך נאָך אַלץ דאָ צוויי, וואָרום עפּעס אַמעהרהייט פון איינעם פון זיי? זאָגט די גמרא: טעמא דאיכא תרי, הא ליכא תרי לא, ופליגי דרבנאי דאמר רבנאי אמר שמואל צומת הגידין אפילו לא נשתייר בה אלא כחוט הסרבל כשרה, גוט אז עס בלייבען נאָך צוויי, אָבער אַז עס איז ניטאָ קיין צוויי איז טרפה, קומט דאָך אויס דאָס ער קריגט אויף דער זאָך פון רבנאי, דען ער האָט געזאָגט אין נאָמען פון שמואל דאָס צומת הגידין אפילו ווען עס איז ניט פאַרבליבען נאָר ווי אָפּאָדים פון וואָל וואָס איז גראָב איז אויך כשר, ואיכא דאמרי מאי רובו? רוב כל אחד ואחד, כי אמרית קמיה דשמואל אמר לי, מכדי תלתא הוו, הא איכא תלתא דכל חד וחד? און טייל זאָגען אז רוב איז דאָ געמיינט אַרוב פון יעדען אייגעם, ווי איך האָב איבערגעזאָגט דאָס פאַר שמואל'ן, האָט ער צו מיר געזאָגט, עס זענען דאָך פאַראַן דריי, איז דאָך נאָך אַלץ דאָ אַמינדערהייט פון יעדע פון די דריי? מסייע ליה לרבנאי דאמר רבנאי אמר שמואל צומת הגידין שאמרו אפילו לא נשתייר אלא כחוט הסרבל כשרה דאָס וואָס שמואל האָט דאָ געזאָגט ווען זיין אַראיה צו רבנאי דען ער האָט געזאָגט, דאָס צומת הגידין וואָס די חכמים האָבען געזאָגט, אפילו ווען עס איז ניט פאַרבליבען נאָר ווי אָפּעטער פאָדעם פון וואָל איז אויך כשר, דאָס מיינט אפילו ווען נאָר אַדריטעל און אַמינדערהייט פון אַלע דריי איז אויך אן ערך אַדריטעל: נשבר העצם וכו': אמר רב למעלה מן הארכובה אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר, ואם לאו זה וזה אסור, האָט רב געזאָגט העכער פון דער ארכובה, דאָס הייסט דער ביין פון מיטלען טייל אויב ער איז צובראָכען און די מעהרהייט פלייש און די פעל איז נאָך דאָ אויף איהם איז דער אבר און די בהמה מותר, און אויב ניט זענען זיי ביידע אסור, למטה מן הארכובה, אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר, אם לאו אבר אסור ובהמה מותרת, און אויב נידריגער פון דער קניה, דער ביין איז צובראָכען, אויב די מעהרהייט פלייש איז דאָ איז דער אבר און די בהמה מותר

און אויב ניט איז נאָר דער אבר אסור צוליב אבר המדולדל און די בהמה איז מותר, רב לערנט איין די משנה וואָס לערנט אם לאו אין שחיטתו מטהרתו וואָס באַציהט זיך אויס'ן אבר אבער די בהמה אליין איז מותר — אז זי מיינט דאָס, אויף למטה מן הארכובה. ושמואל אמר בין למעלה ובין למטה אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר, אם לאו אבר אסור ובהמה מותרת, און שמואל זאָגט דאָס סיי העכער סיי נידריגער פון ארכובה, אויב דער רוב בשר איז דאָ, זענען זיי ביידע מותר, און אויב דער רוב בשר איז ניטאָ איז נאָר דער אבר אסור אָבער די בהמה איז מותר, ער לערנט איין אזוי די משנה ביי נשבר העצם, ניט מאַכענדיג קיין אונטערשייד צווישען העכער אָדער נידריגער פון ארכובה, ווייל דאָרט זענען די אָדערן, דער אונטערשייד איז נאָר ביי נחתכו, מתקיף לה רב נחמן לשמואל יאמרו אבר ממנה מוטל באשפה ומותרת? האָט רב נחמן אַקשיא געפרעגט צו שמואל מען וועט דאָך זאָגען, דער אבר פון איהר ליגט אין מיסט, דען די וועסט דאָך איהם אַוועקווארפען אַלס אסור און די בהמה אַליין זאָל זיין מותר? אמר ליה רב אחא בר רב הונא לרב נחמן, לרב נמי יאמרו, אבר ממנה מוטל באשפה ומותרת? האָט רב אחא בר רב הונא געזאָגט צו רב נחמן, נאָר רב נאָך ביי נידריגער פון דער ארכובה וועט מען דאָך אויך אזוי זאָגען, דער אבר פון איהר איז אין מיסט און זי אליין איז נאָר מותר? אמר ליה הכי קאמינא, אבר שהיה ממנה מוטל באשפה ומותרת? האָט רב נחמן צו איהם געזאָגט אזוי מיין איך צו זאָגען, שמואל זאָגט דאָך דעם דין אויך ביי למעלה מן הארכובה, אָן וועלכען עס איז אַפהענגיג דער לעבען פון דער בהמה, זאָל דער אבר ליגען אין מיסט און די בהמה זאָל זיין כשר? שלחו מתם הלכתא כוותיה דרב, הדור שלחו כוותיה דשמואל, הדור שלחו כוותיה דרב, ואבר עצמו מטמא במשא מען האָט געשיקט פון ארץ ישראל דאָס די הלכה איז ווי רב, דערנאָך האָט מען געשיקט די הלכה איז ווי שמואל, און ווידער דערנאָך אז די הלכה איז ווי רב, און דער אבר אליין איז מטמא באַוועגענדיג איהם, ווייל די שחיטה ענדיגט נאָר דעם ארונטערפאַלען פונ'ם אבר, ער איז גלייך ווי ער וואָלט ארונטערפאַלען נאָך פאַר דער שחיטה, וואָס איז טמא אַלס נבלה, מתיב רב חמדא לא אם טיהרה שחיטת טרפה אותה ואת האבר המדולדל בה, דבר שבגופה, תטהר את העובר דבר שאינו גופה? האָט רב חסדא אַקשיא געפרעגט, מיר האָבען געלערנט ווי ר' מאיר האָט אָפגעפרעגט צו די חכמים, אַנדערש אַז די שחיטה פון אַטרפה בהמה, איז מטהר איהר מיט'ן אבר וואָס הענגט נאָך, פון צו זיין טמא אַלס נבלה, איז רעכט, ווייל זיי זענען איהר גוף אליין, ווילסטו זי זאָל רייניגען אויך דעם עובר וועלכע איז ניט איהר גוף? זעהסטו דאָך גוט דאָס שחיטה מאַכט ניט קיין ניפול ווי גלייך ארונטערגעפאַלען פון פריהער, דען די שחיטה איז דאָך מטהר אויך דעם אבר המדולדל? אמר ליה רבה הדורי אפירכי למה לך? האָט רבה צו איהם געזאָגט, גאָזוכען אויף קשיות פון אומבאַוואוסטע ברייתות וואָס דאַרפסטו? אותיב ממתניתין נשחטה בהמה הוכשרו בדמיה דברי ר' מאיר, ר' שמעון אומר לא הוכשרו. פרעגט בעסער פון אמשנה וואָס איז באַוואוסט צו יעדען, דען מיר האָבען געלערנט ביי בשר און אבר המדולדלין, דאָס אויב די בהמה איז געשאָכטען געוואָרען, זענען די פלייש און אבר וואָס הענגען נאָך, מוכשר געוואָרען צו

אויפנעמען אַטומאה אַלס עסענווארג, אָבער זיי זענען ניט טמא אַלס נבלה, זעהסט דאָך גוט דאָס שחיטה מאַכט ניט קיין ניפול? אזוי האָלט ר' מאיר, און ר' שמעון זאָגט זיי זענען ניט מוכשר געווארען מיט'ן בלוט, די גמרא איז דאָרט מפרש זיין טעם, אמר ליה מתניתין איכא לדהויי כדידחינן, האָט ער צו איהם געזאָגט די משנה קען מען אָפּוענדען ווי מיר האָבען שוין איהר איינמאָהל אָפּגעווענדט, דאָס הוכשרו באַציהט זיך נאָר אויפ'ן פלייש, ווייל זי דאַרף ענטהאַלטען אויך אָדערן און ביינער, אָבער דער אבר קען טאָקע זיין איז טמא אַלס נבלה, צוליב שחיטה מאַכט יאָ ניפול, כי סליק ר' זירא אשכחיה לרבי ירמיה דיתיב וקאמר לה להא שמעתא אמר ליה יישר, וכן תרגמא אריוך בכבל, ווי ר' זירא איז ארויף קיין ארץ ישראל, האָט ער דאָרט געטראָפען ר' ירמיה ווי ער איז געזיצען און געזאָגט די הלכה פון רב דאָס ביידע זענען אסור אויב דער ביין איז צובראָכען און זיין רוב פלייש פעהלט, העכער פון ארכובה, האָט ער צו איהם געזאָגט דו זאָגסט ריכטיג, און אזוי האָט

נמנין עליהן בפסח ועוד "התורה חסה על ממנו שלישראל אמר ליה רב פפא לרבה מ"ש בן לקיש ויאסורה דאוריתא ואת אמרת מאי לידוש דהו אישתיק ואמאי אישתיק יהואמר רבא הלכתא כוותיה דר"ש בן לקיש בהני תלת שאני הבא בהדחה ביה רבי יוחנן לגבי דר"ש בן לקיש דאמר ליה אל תקניטני בישון יהוד אני שונה אותה ההוא נשבר העצם ויצא לחוץ דאישתקיל קידמיתא מיניה אתא לקמיה דאביי שמיה יתלתא דינלי אמר ליה רב אדא בי מתנא זיל קטיה דרבא בריה דרב יוסף בר חמא יהדחיפא סכיניה אתא למשיה אמר מכדי נשבר העצם ויצא לחוץ יתנן ימה לי נפל מה לי איתיה אמר ליה רבינא לרבא יתלקט מהו מתרוסס מהו מתממם מהו יהיכי דמי מתממם אמר רב הונא בריה דרב יהושע כל שהריפא יקודרו אביעיא להו יניכר מהו נקלף מהו נסדק מהו ניטל שליש התחתונה מהו ת"ש דאמר עולא אמר רבי יוחנן עור קרי הוא בכשר דלמא דקנה מטשא דידיה אמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי אביעיא לן ינקדר כמין טבעת מהו ופשטינא מהא דאמר רב יהוד' ואמר רב דבר זה שאלתי לחכמים ולרופאים ואמרו יסמרטו בצעם ומעלה אויכא אבל יפרוזא מזרק זריק אמר רב פפא והוא דקנה גרמא דידיה : מתני' יהשוחט את הבהמה ומצא בה שליא נפש היפה תאכלנה ואינה מטמאה לא משאת אוכלין ולא טומאת נבלות חישב עליה משאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות "ישליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה יסימן ולד באשה יוסימן ולד בבהמה יהמבכרת שהפילה שליא שלישיבנה לכלבים "ובמוקדשין תקבר ואין קוברין אותה בפרשת דרכים ואין תולין אותה באילן מפני דרכי האמורי : גמ' מנא הני מילי דתנ"ר מכל בהמה תאכלו ריבית את השליא יכול יצתה מקצתה ת"ל אותה איתה ולא שיתה מבדי אין שליא בלא ולד למה לי קרא אסמכתא בעלמא : ואינה מטמאה : בעי רבי יצחק בר נפחא יעור חמור

אל מהקיעטי * דאמרינן ריש פרקא גבי יוחנן ומיהת דאמר עמודיהן כנפיהן כו' ואם תאמר לדידיה נוקיה תקבה לה דהא קמבר דנחר בקוף חזלנין נחך נידין שפופון לחקשות ריש דעוף שפת דלכיבה לטומאה דאמר טול שפלנתי טומאתה מיכלין כיון דחזי לאכילה כדאמר בקונטרס ותניא דהדחי מן מוכן עליו בפסח וכבי מוי נדין שפופון לחקשות וכן בפ' כיצד נוטלין (ד' פד ') דפריך ומיהת דר' יוחנן דאמר כיון דחזי לאכילה על עגל הרך מ"מ טומאת מיכלין תהיה הידין שפופון לחקשות ופריך ומיהת לחיהת דאמר על עגל הרך לא שמו עליה טומאת אכל כלומר לא יהיה לה טומאת אוכלין אבל יש לה טומאת נבלות ומכל מקום אינה מטמאה במשא ואפילו הכי קשיא לר' יוחנן דאמר לעיל (ד' פג.) דשחיטת חולין בעזרה פסולה ואפילו הכי אמר בפרק כל הבשר (לקמן קיב:) דאם שחטה בעזרה מותר לאכלה ואי לא טומאת נבלות אמאי מותר לאכלה ומשני התם מיהת אסורה משום שחיטת חולין בעזרה דחזי לבוא לידי אכילת קדשים ואי לא טומאת נבלות אמאי אסורה הא לא חזיא לאכיל

זאגען דאס עולא האט געזאגט אין נאמען פון ר' יוחנן דאס די פעל איז זיך מצטרף צום בשר צו מאכען ארוב, האט רב נחמן געזאגט צו עולא זאל דער האר זאגען דאס די פעל ערגענצט צום פלייש, ארוב טאקע פלייש און מינדערהייט פון דעם רוב זאל ערגענצען די פעל, עס זאל הייסען צו האַרבער'ן דעם דין דא? אמר ליה אנא עובדא ידענא, דההוא בר גוזלא הוה בי רבי יצחק דעור מצטרף לבשר הוה, ואתא לקמיה דר' יוחנן ואכשרה. האט ער צו איהם געזאגט איך וייס אַגעשיכטע אזא, וואו עס איז געווען אַטויב ביי ר' יצחק, וואו די פעל האט זיך מצטרף געווען צום פלייש צו אַשיעור, און ער איז געקומען מיט דער שאלה פאר ר' יוחנן, און ער האט די טויב מכשיר געווען, ניט קוקענדיג צי עס איז פאראן ארוב פלייש, אזוי אויך זאג איך דא עור מצטרף לבשר, אמר ליה בר גוזלא קאמרית? בר גוזלא דרכיך שאני, האט ער איהם געענטפערט דו זאגסט וועגען אבן יונה? אבן יונה איז אַנדערש, עס איז ווייך ביי איהם אפילו די הויט, איז זי דעריבער פאַרעכענט אויך ווי פלייש, חנהו גידין רכין דאתו לקמיה דרבא, אמר רבא למאי ניחוש להו? הדא דאמר ר' יוחנן גידין שסופן להיקשות (דף ע"ז ע"א) נמנין עליהן בפסח? עס איז געווען אַשאלה מיט ווייכע אדערן אויף וועלכע זיי זענען געקומען צו פרעגען פאר רבא צי זיי זענען זיך מצטרף צום פלייש אויף ארוב, האט רבא געזאגט, געגען וואס איז דען צו באזארגען ביי זיי? איינס, האט דאך ר' יוחנן געזאגט, דאס גידין וועלכע וועלען ענדליך האַרט ווערען, מעג מען פונדעסטוועגען זיך באַטיילִיגען צו אַחברה פון אַקרבן פסח, אפילו אויף בלויז דעם כזית פון די גידין, זעהסט דאך גוט, דאס זיי זענען אויך פאַרעכענט ווי פלייש, ועוד, התורה חסה על ממונו של ישראל, און נאכאיינס, די תורה האט דאך געשוינט אויף אידיש געלד, אמר ליה רב פפא לרבא, ריש לקיש ואיסורא דאורייתא ואת אמרת מאי ליחוש להו? אישתיק, האט רב פפא געזאגט צו רבא, דארט איז דאך דא ריש לקיש וואס קריגט אויף ר' יוחנן און זאגט דאס אויף בלויז גידין קען מען זיך ניט באַטיילִיגען צו אַקרבן פסח, און דא איז דאך די פראגע וועגען אן איסור פון דער תורה, און דו זאגסט ערשט, וואס איז צו באזארגען? האט ער שטיל געשווייגען, פרעגט די גמרא: ואמאי אישתיק, והא אמר רבא הלכתא כוותיה דריש לקיש בחני תלת? וואס עפעס האט רבא געשווייגען, ער האט דאך געזאגט דאס די הלכה איז ווי ריש לקיש נאר ביי די דריי דינים, אין פרק החולץ אין יבמות זענען זיי אויסגערעכענט, אבער ביי גידין וועלכע ווערען ענדליך האַרט איז די הלכה ווי ר' יוחנן? ענטפערט די גמרא: שאני הכא דהדר ביה ר' יוחנן לגביה דריש לקיש, דא איז אַנדערש, ר' יוחנן האט צוריקגעצויגען פון דעם דין געגען ריש לקיש, און מיר רעכענען לויט דער ענד, אז זיי ווערען האַרט זענען זיי ניט פאַררעכענט אלס אן עסענוואַרג, אַנפאנגס האט זיך ר' יוחנן פאַרלאזט אויף דער משנה פון עור והרוטב, וואס זאגט דאס די פעל פון קעפעל ביי אַקאלב וואס איז ווייך האט דעם דין ווי פלייש געגען טומאה ביי אוכלין און נבלות, כאטש ענדליך וועט זי האַרט ווערען, און ער האט די משנה איינגעזעצט לויט א יחיד, דאמר ליה אל תקניטני בלשון יחיד אני שונה אותה. דען ר' יוחנן האט געזאגט צו ריש לקיש אין פרק העור והרוטב ביי אַפראַגע וואס ריש לקיש האט געפרעגט פון איהם וועגען פעל פון ראש של עגל, צי ער איז מטמא האט ער צו

איהם געזאגט ער איז ניט מטמא ווייל ענדליך איז דער עור צום האָרט ווערען, האָט ריש לקיש צו איהם געזאגט מיר האָבען דאָך געלערנט, די זענען וועלכע זייער פעל איז ווי זייער פלייש, פעל פון אַקאַלבען קאָפּ וואס איז וויידי? האָט ר' יוחנן צו איהם געזאגט זאָלסט מיך ניט דערצערנען מיט דער משנה, איך האָב איהם געלערנט אין נאָמען פון אן איינצעלנעם, מיינענדיג דער וועלכער האָלט די סברה איז נאָר אייגער, און איך האָלט ניט ווי ער, ההוא נשבר העצם ויצא לחוץ דאישתקיל קורטיתא מיניה, אתא לקמיה דאביי, עס האָט געטראָפען אַשאָלה פון אנשבר העצם וואָס איז ארויס אויף אויסזייט, וואו אַשטיקעל ביין איז אַוועקגעקומען, די שאלה איז פאַרגעקומען פאַר אביי, שחייה תלתא ריגלי, האָט אביי אויפגעהאַלטען די שאלה פאַר דריי רגלים צו קענען פאַרלייגען איהר פאַר די חכמים וועלכע קומען זיך צוזאַמען דאָרט אויף יום־טוב, אמר ליה רב אדא בר מתנא זיל קמיה דרבא בריה דרב יוסף בר חמא דחריפא סכיניה, האָט רב אדא בר מתנא געזאָגט צום באַלעבאָס פון דער בהמה, געה פאַר רבא דעם זוהן פון רב יוסף בר חמא מיט דער שאלה דען זיין מעסער איז שאַרף, מיינענדיג דאָס ער איז שאַרף אין לערנען. אתא לקמיה, אמר מכדי נשבר העצם ויצא לחוץ תנן, מה לי נפל מה לי איתיה? איז ער געקומען פאַר איהם, האָט ער געזאָגט, דערווייל איז דאָך די שאלה וועגען נשבר העצם ויצא לחוץ שוין געלערנט אין ברייתא אויבען, ניט מעהר דאָ איז אַפאַל וואו אַשטיקעל ביין איז אַוועקגעפאַלען וואָס מאכט עס דען אויס צי עס איז אַוועקגעפאַלען צי עס איז נאָך דאָ, דערהויפט איז דאָך צי עור און בשר דעקען ארום? אמר ליה רבינא לרבא מתלקט מהו? מתרוסס מהו? מתממסם מהו? האָט רבינא געזאָגט צו רבא, ווי איז דער דין, אויב דער רוב וואָס דעקט ארום איז שטיקלאַך־ווייז ניט איין שטיק, נאָר עס קלויבט זיך צוזאַמען — אויב מען וואָלט זיי צוזאַמענרוקען — אויף אַרוב אַרום־אוֹן־אַרום? ווי איז דער דין אויב די עור און בשר וועלכע דעקען ארום, זענען צעריבען? ווי איז דער דין אויב זיי זענען ווי צוגאַנגען? פרעגט די גמרא: היכי דמי מתממסם? ווי מיינסטו דאָ מתמסם? אמר רב הונא בריה דרב יהושיע, כל שהרופא קודרו, האָט רב הונא דער זוהן פון רב יהשיע געזאָגט, אז זיי זענען אזוי ווייך פון צופוילקייט, ביז דער רופא וועלכער באַהאַנדעלט איהר שניידט איהם גרינג ווי אַ געקאָכטע זאָך, אָט די שאלות זענען דאָך שוין אַנדערש, ווי די אין דער ברייתא, איבעיא להו ניקב מהו? נסדק מהו? נקלף מהו? ניטל שליש התחתון מהו? האָבען די בני הישיבה געפרעגט אויב די רוב דעקונג ארום איז געלעכערט אָהן צו פעהלען עפעס ווי איז דער דין? צי איז דאָס אַהסרון צו ניט? אויב די דעקונג איז געשפאַלטען ווי איז דער דין? אויב די דעקונג איז אוועקגעשיילט פונ'ם ביין נאָר ליגט אזוי אַלס ניט באהאָפטען ווי איז דער דין? אויב די וועסט שוין זאָגען דאָס אַלס כשר ווייל עס פעהלט ניט, פרעג איך דיך אויב אַדריטעל פון דער גרעב פלייש פון אונטען פעהלט, באופן דאָס די דעקונג איז גלייך ווי אין דער לופט, וואָס דאָס איז ערגער ווי ניט צוגעוואקסען, ווי איז דער דין? זאָגט די גמרא: תא שמע דאמר עולא אמר ר' יוחנן עור הרי הוא כבשר, קום איך וועל דיר אויפקלערען וועניגסטענס די איינע שאלה, דען עולא האָט געזאָגט אין נאָמען פון ר' יוחנן דאָס די פעל איז ווי די פלייש, זעה איך דאָך

דאָס אפילו וועז עס פעהלט די פלייש פון אונטען, וועד שמועסט נאָך וועז עס פעהלט נאָר אַדריטעל, איז שוין כשר, ענטפערט די גמרא עס קען זיין אז ניט, דלמא דקנה משכא דידיה, ווייל פילייכט שמועסט ר' יוחנן ביי אזא שטיקעל פעל אויפ'ן ביין וואָס איז אָהן פלייש, אַלס אַליין צוזאַמענגעוואקסען, (אויף די פיס זענען פאַראַן אַזעלכע פלעצער וואו די ביינער זענען גלאט אָהן פלייש נאָר די פעל האָט דעם קראַפט צו זיין צוגעוואקסען). אמר רב אשי כי הווינן בי רב ספּי איבעיא לן נקדר כמין טבעת מהו? רב אשי האָט געזאָגט וועז מיר זענען געווען ביי רב ספּי איז אונז צו פראַגע געווען אויב אין דער דעקונג איז געווען אויסגעשניטען ווי אַרינג, ווי איז דער דין צי עס וואקסט צוריק און כשר, צי ניט? ופשטנא מהא דאמר רב יהודה אמר רב, דבר זה שאלתי לחכמים ולרופאים ואמרו מסרטו בעצם ומעלה ארוכה, און איך האָב מיר אויפ־געקלערט פון דעם וואָס רב יהודה האָט געזאָגט אין נאָמען פון רב דאָס די זאָך וועגען די פלייש וואָס איז אַוועקגעריסען פונ'ם ביין צי עס וואקסט צוריק צו, האָב איך געפרעגט ביי די חכמים און דאָקטורים, און זיי האָבען געזאָגט דאָס אויב מען רייבט די פלייש אָן דעם ביין ביז בלוט, וואקסט עס נאָכהער צו און ווערט געזונד, אבל פרזלא מזרק זריק, אָבער מיט אייזען וועז מען זאָל דאָס טוען, וואָלט עס מאַכען קריסען און עס וואָלט נאָך אָנגענעמען מאַטעריא, אמר רב ספּא ותוא דקנה גרמא דידיה, האָט רב ספּא געזאָגט וועז זאָג איך דאָס? אז דער ביין האָט זיך זייגס, אַזא שאָל, וואס נעמט צו און וואַקסט צוזאַמען: מתני' השוחט את הבהמה ומצא בה שליא, נפש היפה תאכלנה, אז אייגער שעכט אַבהמה און געפינט אין איהר די שליא פון קינד, איז זי מותר געווארען מיט דער שחיטה, און אַמענש מיט אַנפש יפה וואָס מיאוסט זיך ניט מעג איהר עסען, ואינה מטמאה לא טומאת אוכלין ולא טומאת נבלות, און זי האָט ניט קיין טומאה אַלס אוכלין ווייל מען מיאוסט זיך דערפון, און זי ענטהאַלט אויך ניט קיין טומאה אַלס נבלה אויב די בהמה איז מתה. חישב עליה מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלה, האָט ער גערעכענט אויף איהר צו עסען, איז זי געווארען חשוב אַלס אוכל, און נעמט אויף אַטומאה אַלס אוכל, אָבער ניט אַלס נבלה, ווייל וועניגסטענס קען דער מענש איהר ניט אַרויפברינגען מיט זיין מחשבה, מעהר ווי אַלס אָן אוכל, אָבער ניט אַלס בשר צו ווערען טמא אַלס נבלה, שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה, סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה א שליא וואָס איז ארויס נאָר אַביסעל דורכ'ן רחם, און נאָכהער איז געשאָכטען געווארען די בהמה, איז זי פונדעסטוועגען אסור צום עסען, ווייל כאָטש איך קען דאָך ניט זאָגען, דאָס טאָמער איז דאָס גאַנצע צעריבענע קינד אין דעם קליינעם טייל שליא געווען, וואָלט דאָך די שליא דאָרפען מותר ווערען מיט דער שחיטה, קען איך אָבער יא זאָגען, דאָס טאָמער איז דער קאָפּ געווען דאָרט איידער די קינד איז צעריבען געווארען, און דער קאָפּ איז דאָך גלייך ווי געבוירען, איז דעריבער די שליא אסור צוליב זי האָט ניט געהאַט קיין שחיטה, דער קלער איז ווייל אשליא אָהן אַקינד איז ניט פאראן, און דאָס איז וואָס די משנה זאָגט, די שליא איז אַסימן אויפ'ן ולד ביי אַפרוי און איוך אַסימן אויפ'ן ולד ביי אָבהמה, חמכרת שחפילה שליא ישליכנה לכלבים ובמוקדשים תקבר, אָן ערשטלינג אז זי האט געמאַכט ארויספאַלען די שליא מעג מען איהר

בגבלתה ולא עשר ולא עצמות • ולם תלמיד לעמי לא עיימי מאבי׳ דאשר והרועע (דף קו׳:) דתנן בהדיא דאשר ליט מלפרשה לגמרא מתוכת כגבלתה ויל דעיימי מהכא משום דרבה בר בר חנן קאמר אלא מן מלכתא לגלא עשתון לעיקר קדמה דאמרתי לה ולי למימר דעמאי מלעיל דאמרינן משום

ולא עשר • כגמרא עליו כתיב בשר הבני מהול מהגוד והרועע (דף קו׳:) ותחם מני דתנן בגבלתה ולא בקלים קתומה ובקולין הן׳:

דמפלת הין בהמה וחיה • לה הני מלי למיתקו כפל ומפום דתוך שבמה הולין בו לא מבלעל כדלעיל ׳ילפת מפרק הנפלת(ד׳ כו׳):

דרני מעיל עליו חומר שני ולבוש.

בקונטרס פיכם דלמה כרבנן מכל מקום לכאן דחומר שני ולבוש ומכש כר׳ אליעזר בקונטרס מים ושם וכבן דהך בהמה מינה מידי מחבמת על בלעל הם לה היכא דאי הוה מקבה לה מפקה לחלחר דאי קודם שקיעת החמה ואי מפקה דלמעיקר נמי מכדל מעתה הנפלה (דף כה׳:) לי מני ׳יל דלמיתי מתבתין כרבנן דלא מבעיא ליה ולא ומחומר שני ולבוש הוי מקום בלעל גופה ולא מקום בהמה ומכמבן לה חומר שני ומקבה ומיהו לי כרבנן למפלת הים ליה למימר מבש לשני ולבקבה ולבדים דבמאי לן כלן ולא אחר ולבריתם הקוטעים לחי בשיר הא דלא קתני ולבדה הכיהו חומר שני ולבוש דקתני ואם אחר בפי׳ בקבה ואיה דוקא בגד הבלוי כפל לה מיפיק ׳לימ אחר כיון דלרחמי הא מהכין ילפת כי לרחמי ואיכ׳ בה בהמה קטנה טלה אחר ועלי קיימא בחיה קטנה טלה אחר ועלי קיימא ׳ל׳ דלעבד מדרבה קאי ליה מהך ברייתא דתקבו היה ושוף דוקא בריעבד לכתי יחמן ו׳׳ל דלין הדבר תלי בכ לרחמים אלא בריעבד ליה לחומרא דכתיב כל הנעבד מכם בחומרים אלמ

וואַרפען פאַר די הינד ווייל די שליא האָט ניט קיין קדושה ווייל טאָמער איז דאָרט געווען אנקבה וואָס איז ניט קיין בכור, און ביי קדשים ווי אַשטייגער שלמים אז זי האָט מפיל געווען אַשליא, דאַרף זי ווערען באַגראָבען, עס זאָל ניט קומען צו קיין בזיון פון קדשים, ווייל סיי זכרים סיי נקבות וואָס קומען ארויס פון שלמים זענען הייליג, ואין קוברין אותה בפרשת דרכים, ואין תולין אותה באילן מפני דרכי האמורי, און מען טאָר איהר ניט באַגראָבען אויף די שיידוועגען ווייל די כישוף'טוער טוען אזוי, און מען טאָר אויך ניט אויפהענגען דעם שליא אויף אַבוים, צוליב די וועגען פון די כישוף־טוער, (דער שבט אמורי איז געווען די מעהרסט אייגעטוען אין דעם), און די תורה האָט דאָך געזאָגט ולא תעשה כמעשיהם, דו זאָלסט ניט טוען ווי זיי טוען עס: גמ' מנא הני מילי? פונוואַנען איז געדרינגען דאָס אַשליא וועט מותר דורך דער שחיטה, און אויב אַביסעל ארויס פאַר דער שחיטה איז זי שוין אסור? דתנו רבנן כל בהמה תאכלו לרבות את השליא, יכול אפילו יצתה מקצתה? תלמיד לומר אותה, אותה ולא שליתה, דען די רבנן האָבען געלערנט דער פסוק זאָגט כל בהמה איז דאָך דער כל איבריג טייטש איך די גאַנצע בהמה זאָלט איהר עסען אפילו מיט דער שליא, וואָלט איך אָבער מיינען אפילו וועז זי איז ארויס אַביסעל נאָך פאַר דער שחיטה, זאָל זי אויך זיין מותר? דעריבער זאָגט דער פסוק וויטער אותה וואָס מיינט זי אליין, טייטש איך דאָס נאָר איהר אליין, ניט די שליא, פרעגט די גמרא מכדי אין שליא בלא ולד למה לי קרא? סיי ווי איז דאָך קיין שליא אָהן אַקינד ניטא, איז דאָך די שליא זאָ־ווי־זאָ אסור, צוליב טאָמער איז דער קאָפּ אין דעם מקצת וואָס איז ארויס געווען, וואָס איז ווידער געדאַרפט דער פסוק? ענטפערט די גמרא קרא אסמכתא בעלמא דער פסוק איז נאָר אן אָנלעהן ניט קיין ריכטיגע דרשה: בעי ר' יצחק בר נפחא עור חמור ששלקו מהו? האָט ר' יצחק בר נפחא אַפראָגע געשטעלט אַז איינער האָט שטאַרק צוקאָכט פעל פון אן אייזעל ווי איז דער דין צי ווערט עס אן אוכל צו קענען מקבל זיין טומאה? פרעגט די גמרא: למאי? אי לטומאת אוכלין, תנינא? געגען וואָס איז די שאלה? זאָל איך זאָגען געגען מקבל טומאה צו זיין אַלס אָן אוכל, האָבען מיר דאָך שוין דאָס געלערנט? (דף ע"ז ע"ב) אי לטומאת נבלות תנינא, און ווידער געגען טומאה אַלס נבלה, האָבען מיר דאָך אויך שוין געלערנט? טומאת אוכלין דתניא העור והשליא אין מטמאין טומאת אוכלין, עור ששלקו והשליא שחישב עליה מטמאין טומאת אוכלין, וועגען טומאת אוכלין האָבען מיר געלערנט דאָס פעל און שליא זענען ניט מטמא אַלס אוכלין, די פעל אָז ער האָט שטאַרק צוקאָכט און אויף דער שליא האָט ער געריכט צו מאַכען איהר אַלס אָן אוכל, איז דער דין דאָס זיי זענען מטמא אַלס אוכל, טומאת נבלות נמי תנינא בנבלתה ולא בעור ולא בעצמות ולא בגידין ולא בקרנים ולא בטלפים, וועגען טומאות נבלות האָבען מיר געלרנט דער פסוק זאָגט בנבלתה איז עס ממעט דאָס ניט מיט קיין פעל, גידין און ניט קיין הערנער און ניט קיין קלואין, דער וואָרט בנבלתה איז איבריג, דען עס איז גענוג געווען צו זאָגען הנוגע בה דער וואָס רירט אָן אין איהר, ווייל פריהער שטעהט דאָך שוין דער וואָרט נבלתה איז ניט דער שטייגער צו ווידערהאָלען כסדר דעם נאָמען, אויפדעם זענען פאַראָן וועלכע שפּאָרען דאָס, און אזוי וואָס

שטעהט האוכל מנבלתה והנושא את נבלתה אז אייגער עסט פון איהר אלס נבלה אדער ער טראגט איהר, איז שוין דאָ דריי מאהל נבלתה און נאך געפינט זיך אין סדרה „צו" אכט מאהל נבלתה, פיער ביי בהמות טמאות פיער ביי שרץ צוזאמען עלף, עס איז מבואר דאס דער פסוק כל הנוגע בנבלתם פון שמיני איז געדארפט אויף אבר פון אמת, און וכי ימות מן הבהמה הנוגע בנבלתה איז געדארפט אויף אבר מן החי, אז ער איז מטמא, און כל הנוגע בנבלתם נאכדעם איז געדארפט דאס דער אבר מוז זיין אזא אבר וואס ווערט ניט צוריק, דאמאלסט איז ער מטמא, און דער פסוק כל אשר יפול מנבלתם עליו איז געדארפט אויף אבר פון אמת ביי אשרץ, און וכי יפול מנבלבתם על כל זרע זרוע אז פון זייער נבלה וועט פאלען אויף יעדערליי זאמען, איז געדארפט צו ממעט זיין אטרוקענע נבלה דאס זי איז ניט מטמא, זענען נאך פארבליבען זעקס מאהל בנבלתם און דאָ אין דער מסכתא דרש'נט ער זיי, דאָ איז די דרשה ולא בעצמות, דאס נאר אנבלה אבער ניט קיין ביינער, דערין זענען אלע דאָ שוין אין כלל, ווייל אלע די זענען ווי אמין ביינער, די צווייטע דרשה איז געבראכט וויטער דף קכ"ו ע"ב די דריטע דרשה איז דף קי"ז ע"ב, די פירטע ולא בעור איז וויטער דף ק"כ און די פינפטע דרשה איז דף קי"ח, און די זעקסטע דרשה איז דף קכ"ד. ואמר רבה בר רב חנא לא נצרכה אלא שעשאן ציקי קדרה, און רבה בר רב חנא האט אויפדעם געזאגט עס איז טאקע דאָ ניט געדארפט צו לאזען הערען דעם מיעוט נאר אין אזא פאל וואו ער האט געמאכט די פעל ווי אן איינגעמאכטס מיט פיל תבלין און געווירצען און גוט צוקאכט, וואו איך וואלט מיינען דאס אלס ציקי קדירה איז עס יא אן אוכל קומט דער מיעוט און איז ממעט אפילו ציקי קדרה, איז דאך די קשיא וואס פרעגט דאָ ר' יצחק, עס איז דאך ריין ארויסגעזאגט אין בריתות? ענטפערט די גמרא: לעולם טומאת אוכלין, לעולם האט ר' יצחק גיפרעגט וועגען טומאת אוכלין, אי האט ער דאך געקענט זיך ערקלערען פון די בריתות? נאר ושאני עור חמור דמאים נאר זיין פראגע איז אנדערש ער פרעגט דאך וועגען אייזעלפעל וואס איז מיאוס און די בריתא שמועסט וועגען רינד אדער שאף־פעל וואו פונדעסטוועגען איז געדארפט אפסוק צו ממעט זיין. איז איהם צו פראגע געווען צי אייזעלפעל קען אויך וועלען אן אוכל, צי ניט וויל עס איז מיאוס, אפילו וואו ער מאכט פון איהר אציקי קדרה, און ער האלט ניט וואס רבה בר רב חנא האט גיזאגט דאס דער מיעוט איז געדארפט אויף ציקי קדרה, וויל ער האלט דאס רינד אדער שאפענפעל אלס ציקי קדרה זענען יא אן אוכל, און דער מיעוט אין דער בריתא איז נאר ביי בלויז שלקו: שליא שיצתה: אמר ר' אלעזר לא שנו אלא שאין עמה ולד אבל יש עמה ולד אין חוששין לולד אחר, האט ר' אלעזר געזאגט דעם קלער וועגען דער שליא דאס ביים ארויסגעהען אביסעל איז זי שוין אסור צוליב טאמער איז אין דעם טייל געווען דער קאפ פון צעריבענעם קינד, איז ער גלייך ווי געבוירען האבען דאס די חכמים ניט געלערנט, נאר אין אפאל וואו עס איז ניטא קיין קינד מיט דער שליא, נאר בלויז די שליא, אבער אז עס איז יא דא אגוט קינד מיט דער שליא איז ניט צו באזארגען אויף אן אנדער צעריבען קינד אין דער שליא, דאס טאמער איז זיין קאפ געווען דארט אין דעם טייל שליא, וויל איך זאג די שליא באלאנגט צום גוטען קינד, און דאס צעריבענע איז גארניט, ור' יוחנן

אמר בין אין עמה ולד, בין יש עמה ולד חוששין לולד אחר, און ר' יוחנן זאגט סיי עס איז ניט דאָ אקינד מיט דער שליא סיי עס איז יא דאָ, איז אלץ צו באזאָרגען, פרעגט די גמרא: איני? עס איז דאָך ניט אזוי? והא אמר ר' ירמיה לחומרא אמרה ר' אלעזר? ר' ירמיה האָט דאָך געזאָגט דאָס ר' אלעזר האָט דאָס געזאָגט אויף האָרבער צומאַכען ווי ר' יוחנן און דו ברינגסט גאָר ר' אלעזר'ן אויף גרינגער ווי ר' יוחנן? אלא זאָגט די גמרא אי איתמר? הכי א"תמר אמר ר' אלעזר לא שנו אלא שאינה קשורה בולד, אבל קשורה בולד אין חוששין לולד אחר, ווייסטו ווי עס איז געלערנט ר' אלעזר? אזוי איז ער געלערנט, דאָס ר' אלעזר האָט געזאָגט אז די חכמים האָבען ניט געלערנט צו אסור'ן די שליא, נאָר אין אפאל וואו די שליא איז ניט פאַרבינדען מיט'ן קינד, דאמאלסט זאג איך די סברה, דאָס די שליא פונ'ם גוטען קינד איז צוריבען געוואָרען, און איז ארויס, און די שליא וואָס נאָר אטייל פון איהר איז ארויס האָט אין זיך אצוריבען קינד, וואָס איז אקלער דאָס זיין קאָפּ איז דאָרט געווען, דעריבער איז די שליא אסור, אבער ווען די שליא איז יא פאַרבינדען מיט'ן קינד, איז ניט צו באזאָרגען אויף אן אנדער קינד פון דער שליא און די שליא איז מותר, ור' יוחנן אמר אנו אין לנו אלא שליא בלא ולד, אבל יש עמה ולד, בין קשורה בולד, בין אין קשורה בולד אין חוששין לולד אחר, און ר' יוחנן זאָגט מיר דאַרפען ניט וויסען נאָר צי די שליא איז אָהן אקינד, אבער אז עס איז יא פאַראַן אַ קינד מיט דער שליא, איז קיין אונטערשייד צי זי איז פאַרבינדען צי ניט, עס איז אלץ ניט צו באזאָרגען וועגען אן אנדער קינד, והיינו דאמר ר' ירמיה לחומרא אמרה ר' אלעזר, און דאָס איז וואָס ר' ירמיה האָט געזאָגט אז ר' אלעזר געהט דאָ האָרבער ווי זיין געגנער ר' יוחנן, תניא כוותיה דר' אלעזר המפלת מין בהמה חיה ועוף ושליא עמהן בזמן שקשורה בהן אין חוששין לולד אחר, אינה קשורה בהן הריני מטיל עליה חומר שני ולדות, מיר האָבען געלערנט אזא גלייכונג ווי ר' אלעזר, אז אפרוי איז מפיל אמין בהמה חיה אדער עוף און אשליא איז ארויס מיט זיי, איז דער דין, אין צייט אויב די שליא איז פאַרבונדען מיט זיי איז ניט צו באזאָרגען אויף אן אנדער קינד, און די קינד וואָס האָט ניט קיין מענשען־געשטאלט הייסט ניט קיין קינד, און אויב עס איז יא פאַרגעקומען אהן בלוט איז זי אינגאנצען ריין, איז אבער די שליא ניט פארבונען געווען מיט זיי, ווארף איך אויף איהר די הארבקייט פון צוויי קינדער, ווייל איך זאג אזויוי אשליא אהן אולד איז דאָך ניט פאַראַן איז וואַרשיינליך דאָרט געווען אקינד, נאָר עס איז צוריבען און צוליב דעם ספק פון זכר און נקבה, איז זי טמא צוויי וואָכען ווי פון אנקבה, און אויך די האָרבקייט פון קינד אלס בהמה חיה ועוף, וואָס איז נעבען דער שליא, גיט מען אויך אויף איהר, ווייל מחמיר צו זיין קען מען אויך זאָגען, דאָס דער קינד איז פון דער שליא, און עס איז דאָך ניט קיין קינד, און האָט דעריבער ניט קיין ריינע טעג, דאָס הייסט אחומרא דא, ווייל ווען דער קינד אין געשטאלט פון בהמה חיה ועוף וואלט ניט זיין מיט איהר, האָבען מיר אן אנגענומענע הלכה אין נדה דף כ"ד, אז איינע איז מפיל בלויז אשליא, דארף זי זיצען סיי פאַר אזכר סיי פאַר אנקבה די אומריינע טעג, אבער די ריינע טעג דערנאָך דארף זי נאָר פאַר אזכר, אבער דא האָט זי אינגאנצען ניט קיין ריינע טעג (ימי טוהר),

דניכחוש חילויה. במורס סומכוס הוא הכותן: דלחזויה אינשי: כיון דאיכא סימניה. טעמא מעמא יקרא: ליתנו ולומר עונש הוא. בובסא. לגמול תגמיס וקיימן הוא מעמיד סימניה. כי היא' הנא. לנקם עליו רבים רחמנים:

תוספות אור

דניכחוש חילויה. אלא סוקיו בסיקרא אמא כי היכי דליחזויה אינשי. ולבעי רחמי עילויה יבדתניא טיטמא טמא יקרא צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמי וכן מי שאירע בו דבר צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים אמר רבינא כמאן תילתן כובסא בדיחלא בשאן כי האי תנא:

הדרן עלך בחמשה המכשה

שאני אומר שמא נימוח שפיר של שליא, שמא נימוחה שליתא של שפיר, ווייל איך זאג ביי דער שליא דאס אגוט קינד איז יא געווען נאר טאמער איז דאס אומפערטיגע קינד צוריבען געווארען, און ביי דעם קינד נעבען דער שליא זאג איך, דאס זיין שליא איז צוריבען געווארען, און די שליא וואס איז דא איז ניט זייגע, זעהסטו דאך גוט או עס איז יא אן אונטערשייד צווישען פארבונדען די שליא מיט'ן קינד און ניט פארבונדען: המבכרת שהפילה: מאי טעמא? וואס איז די סברה וואס מען מעג ווארפען די שליא פאר די כלבים און ניט קלערען טאמער איז זי פון אבכור? אמר רב איקא בריה דרב אמי, רוב בהמות יולדות דבר הקדוש בבכורה, ומיעוט בהמות דבר שאינו קדוש בבכורה, ומאי ניהו? נדמה, האט רב איקא דער זוהן פון רב אמי געזאגט, אמעהרהייט בהמות ערשטלינגע ווערען מאכען געווינען זכרים, געווינען דאך א זאך וואס איז הייליג אלס בכור און א מיעוט געווינען א זאך וואס איז ניט הייליג אלס בכור, און ווערען זאך איז דאס געמיינט? אויב זי געווינט א נדמה, וואס מיינט אויב אכבש געווינט אן עז וואס איז עהנליך צו אכבש וואס איז ניט הייליג וויל די תורה זאגט אך בכור שור בכור כשב בכור עז, שטעהט דאך בכור ביי יעדען מין צו לאזען הערען דעם אונטערשייד צווישען זיי, דאס יעדער פון זיי מוז זיין, זיין אייגענער בכור ניט קיין נדמה, וכל היולדות יולדות מחצה זכרים ומחצה נקבות, סמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות והוו להו זכרים מיעוטא, און אלע ווערען געווינען, מאכען געווינען האלב זכרים און האלב נקבות, אזוי נעמט צו די ווערען מאכען געבוירען נדמות צו דער העלפט ווערען מאכען געבוירען נקבות ווערען שוין זיין די ווערען מאכען געבוירען זכרים אמינדערהייט, דעריבער איז אויף דער שליא קיין שום קדושה ניטא, און מען מעג איהר וואארפען פאר די כלבים: ובמוקדשין תקבר: מאי טעמא? רובא בר מיקדש הוא, וואס איז די סברה ביי קדשים וואס מען מוז די שליא באגראבען? ענטפער, וויל די מעהרהייט ווערען דאך געבוירען אלס הייליג, אויסער אדמות יונה. ואין קוברין אותה. אביי ורבא אמרי תרוייהו כל דבר שיש בו רפואה אין בו משום דרכי האמורי, אין בו רפואה, יש בו משום דרכי האמורי. אביי און רבא זאגען ביידע, דאס יעדע זאך וואס ענטהאלט אין זיך ארפואה, געהט דערביי ניט אן קיין איסור צו טוען אזוי צוליב כישוף, און די זאך ווערען ענטהאלט ניט קיין רפואה, געהט דערביי אן, אויב די כישוף־מאכער טוען אזוי, אן איסור צוליב כישוף, דעריבער איז צו באגראבען די שליא אויף אשיידוועג וואס איז ניט צוליב רפואה, אסור צוליב כישוף, והתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו בסיקרא וטוענו באבנים, און מיר האבען טאקע אזוי געלערנט, אז א בוים וואס איז קראנק ביז ער מאכט פאלען זייגע פרוכטען, מעג ער פאר רפואה ווענען ארומקרייטען מיט קרייט און ארומלייגען מיט שטיינער צו באלאסטען אויף איהם, כאטש עס זעהט אויס ווי מען טוט כישוף, פרעגט די גמרא: בשלמא טוענו באבנים, כי היכי (דף ע"ח ע"א) דניכחוש חוליה אלא סוקרו בסיקרא אמאי? אנדערש וואס ער לעגט ארום שטיינער צוליב רפואה איז רעכט, ווייל ער טוט דאס, אום דער קראפט פון בוים זאל שוואכער ווערען, דען צוליב זיין פעטקייט מאכט ער אזוי פאלען זייגע פרוכט, הייסט דאס ארפואה, אבער מיט קרייט צו ארומקרייטען וואארום זאל

מען מעגען, וואס פאר ארפואה איז אין דעם? ענטפערט די גמרא: כי היכי דליחזיוה אינשי וליבעי רחמי עילויה, דאס טוט מען אום מענשען זאלען זעהען, און בעטען רחמים פאר ארפואה צום בוים, כדתניא וטמא טמא יקרא צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים, ווי מיר האבען געלערנט אין אברייתא, דער פסוק זאגט ביי אמצורע, דאס געהענדיג אין גאס זאל ער אויסרופען איך בין אטמא מען זאל זיך היטען פאר איהם, עס איז אשטריכאלי צווישען ביידע ווערטער „טמא" צו טייטשען דאס וטמא דער טמא, טמא יקרא זאל אויסרופען איך בין טמא, מען זאל איהם ניט אנרירען, לויט דעם איז דאך שווער, עס געפינט זיך דאך ניט אין פסוק אויף צו דערווייטערען מענשען, דער וואלט קרא, נאר פארקערט, אי וואס שטעהט אין איכה סורו טמא קראו למו, געהט אוועק טמא רופט אויס צו זיי, איז געמיינט דארט קראו צו רופען זיי מיט'ן נאמען סורו טמא, ווי אשטייגער אין ירמי' ל' נדחה קראו לך מען האט דיך ערופען אנדחה אוועקגעשטויסענער, דעריבער האבען די חכמים דא גע'דרש'ענט דעם טמא יקרא אויך פאר רופען די מענשען צו בעטען פאר איהם רחמים, וכן מי שאירע בו דבר צריך להודיע לרבים, ורבים מבקשים עליו רחמים, און אזוי איז ווען איינעם טרעפט זיך עפעס ניט קיין גוטע זאך, דארף ער לאזען וויסען זיין פארדרוס צו אסך מענשען, אום זיי זאלען בעטען אויף איהם רחמים. אמר רבינא כמאן תלינן כובסא בדיקלא? האט רבינא געזאגט ווי ווער ווען דאס אויסקומען וואס מען מעג אויפהענגען אהענגעל פרוכט אויפ'ן בוים אלס אסימן דאס דער בוים מאכט פאלען זיינע פרוכט, כאטש עס קוקט אויס ווי כישוף? כמאן? דו פרעגסט ווי ווער? כי האי תנא, עס קומט אויס ווי דער תנא פון טמא טמא יקרא, מען זאל בעטען רחמים אויף איהם.

הדרן עלך בהמה המקשה

ה ק ד מ ה

(המשך פון זייט 3)

פסל'ען ביי שחיטה, דאס זיינען: שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה ועיקור. די אלע ווענען פארשאפען יסורים צום בעל חי, און אז מען שעכט דעם בעל חי מיט א גלאטען שארפען מעסער מיט אהין־און־צוריק שניט, האט ער קיין יסורים ניט און די שחיטה איז כשר, פארקערט איז פסול. אגב איז נאך פאראן א טעם, אז פון א גוטער שחיטה געהט ארויס בעסער דער דם, וואס איז אסור און די פלייש האלט אן לענגער, דען די נאטור פון דם איז צו ווערען קאלע פריהער, דען דם איז דאס בעסטע פון גוף און בעסערס ווערט קאליע שנעלער און אויף ערגער.

איצט וועגען דעם ענין טריפות און נבלות. דער פסוק זאגט „ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו", איהר זאלט זיין הייליגע מענשען צו מיר, ניט עסען קיין פארציקט פלייש וואס מען געפינט אין פעלד, „לא תאכלו כל נבלה", איהר זאלט ניט עסען קיין שום נבלה. הייליג וועגען עסען טריפות אדער נבלות מיינט, ערהאבען פון צו זיין אריינגעטאן אין תאוות פון סיי עסען מאכלות וועלכע זיינען גע'אסור'ט, סיי געשלעכטליכען פאר־

קער וועלכע איז געאסור׳ט פון דער תורה, פונקט ווי פון אומגעצוימטען פאר־
קער ווערט דער גאנצער מענשליכער וועזען פארדארבען ניט פיהלענדיג אין
זיך קיין שום מאראל, וואו אפילו זיין אויסערליכער געשטאלט און געזיכטס־
שטריכען ווערען פארענדערט צום שלעכטען, אזוי אויך ווערט ער פון מאכלות
אסורות, ווייל אט די זאכען זיינען מטמטם די הארץ און פארזינקען איהר אין
תאוות און טויטען אפ יעדען מאראלישען געפיהל ביז ער איז ניט אין דער
לאגע צו אונטערשיידען צווישען גוטס און שלעכטס, און דאס איז די הויפט־זאך
וואס א איד דארף אויסנוצען ביי זיין כוח הבחירה. אט די אלע ערשיינונגען
זיינען בולט צווישען דער מענשהייט וועלכע האבען ניט מקבל געווען די תורה
אמיתית. אפילו דאס ביסעל מאראל וואס האט אלס א ווידערשיין פון דער
תורה, אויך זיי געגרייכט, איז ניט גרינטליך און וועפט אויס ביי יעדער געלע־
גענהייט, ווי דאס איז באוויזען געווארען ביי דער מגפת היטלער י״ש, דאס
אין איין וויילע האט ער אלעמען געמאכט פאר מערדער און געבראכען די גאנצע
עקזיסטירענדע מאראל וואס די מענשהייט האט זיך ערווארבען מיט טויזענדע
יאהרען. אבער מיר אידען, מאמינים בני מאמינים אין אונזער געגעבענער
תורה, וועז אפילו מיר זינדיגען א היפש ביסעל אונטער, אבער צו אזא מדרגה
קענען מיר ניט גרייכען, ווייל צופיל האט די תורה ארייגגעדרינגען אין אונזערע
נשמות פון צו קענען זינקען אזוי טיף, דען דער רוב מנין און רוב בנין פון
עם ישראל עסען פארט בשר שחיטה, אונטערזוכט פון טריפות.

וועגען סכנה שרייבט די תורה ניט, ווייל דאס איז א סברה, א בחינה וואס
דער מענש דארף אליין קומען דערויף צו אונטערשיידען. די מסוכנת איז טאקע
מן התורה מותר, נאר אויב זי איז צומאהל שעדליך, דארף עס דער מענש
אליין וויסען מיט׳ן כח פון דאקטארריי. דען עס איז פארהאן חכמה, בינה ודעת.
חכמה מיינט די זאכען וועלכע מוזען זיין מקובל פון הימעל, ווי א שטייגער אלע
מצוות פון דער תורה וועלכע האבען ניט קיין אפענעם טעם, און בינה מיינט
צו פארשטעהן איין זאך פון דער אנדערער, און דעת מיינט וויסען וואס א מענש
קען אליין ערווארבען מיט זיין שכל. אין דעם זין האט די תורה געגעבען איין
מצוה וואס איז אלגעמיין, „ושמרתם לנפשותיכם״, איהר זאלט אייך אפהיטען
דעם געזונד, און די חכמים האבען צוגעגעבען דאס געפאר איז הארבער פון אן
איסור.

לויט דער השערה, אז וועגען געזונדהייט איז איבערגעלאזט געווארען צו
דער מענשהייט אליין דארונטער אויך דער אידענטום, וועט דאך שווער זיין
וועגען נגעים וועלכע דינים זיינען זיכער צוליב געזונדהייט און רייניקייט, וואורום
האט זיי די תורה געבאטען צו אונז, און פאר׳ן גלות וועזען אזוי איגנארירט?
דער רמב״ם ז״ל פסק׳ענט דאך אז טהרת נגעים זיינען אויך נוהג חוץ לארץ?
נאר דער אמת איז, אז די מעטאדען צו פארטרייבען די מצורעים אום צו אפזונ־
דערען זיי, איז אנגעגאנגען פון אלע צייטען צוליב זייער אנשטעקיגקייט. עס
האט געבראכט גרויסע אומגליקען צו אלע פעלקער, עס איז געקומען צו גרויסע
הריגות צווישען די מצורעים און דער געזעלשאפט. ניט אומזיסט האבען זיי
די חכמים באצייכענט „מצורע חשוב כמת״, דען זיי זיינען טאקע געווארען אלס
פארפאלענע אהן שום קאנטראל און פאר׳מיאוס׳ט אויף אייביג. דעריבער אידען
ווערענדיג א פאלק האט ג״ט ב״ה זיי געגעבען אויך די גערעכטע דינים פון
נגעים מיט א קאנטראל פון הוראה דורך די כהנים און צו באשיצען די אום־
גליקליכע מצורעים. און כאטש נגעים זיינען דינים דאורייתא האבען זיי פונ־
דעסטוועגען געזאגט הלכה כמיקל בנגעים, ביז צום גלות זיי האבען אינגאנצען
אויפגעגעבען די פראצעדור פון די נגעים סיי געגען טהרה סיי געגען גזונדהייט,
און איבערגעלאזט עס צו דאקטארריי, דאס מיינט צום וויסען פון די מענשען.

אלו טרפות. כבר התבאר בהמשנה, כי בשם טרפה תכונה המזמנה הקלקול בלתי התגברות החזקים על הבהמה. ומלשון תנאים נדבר:

א) שיהיה הקלקול בתמונת מכה או שבר נראה לעין, ולפיכך המסוכנת, אם אין בה מכה נראה לעין, לפי־על־פי שאין סופה לחיות—אינה טרפה. יוצא מן הכלל הזה הוא מקרה הנפילה ממקום גבוה, לפי־על־פי שאין בהבהמה מכה הנראית לעין, היא טרפה ומשום ריסוק לבנים. ב) שיהיה הקלקול נעשה על ידי דבר מה לו פועל מבחוץ, שמתאים עם השם העברי „טרפה". לפחות החסרון שנעשה בידי שמים, כלומר על ידי מחלה פנימית, ולא ניקב לפי שעתיד לנקובי ומפני שאינה מן השם. ג) שיהיה הקלקול הזה ומאותם המגיעים שכבה לחיי הבהמה. שלמלי לא שחטו לאותה, היתה ותה ומעומה על ידי מכה זו בזמן קרוב לו רחוק. כך הוא ומזג הטרפה על פי המזמנה ועל פי התוספתא, לפי על פי שהאמוראים המחרוצים נטו מן התנאים הללה ומוצאים לטרפה גם קלקולים שאינם מגיעים לידי מיתה (כמלן דלמר „טרפה היא"), אם הם נכנסים תחת הסוגים של הטרפות המנויות במשנה, ודומים להם במקצת. אולם למחנו, כשבמוא לבאר את שמה עשרה הטרפות שנמנו במשנה, נהיה צריכים לבחון את כל אחת מהן משתי בחינות: א) מבחינת סיבת הקלקול, מה שקוראים הרופאים בשם „פתולוגיה". ב) מבחינת סכנתו לחיי הגוף, מה שקוראים הרופאים בשם „פרוגנוזה", כלומר להגיד מראש על לדות היזו מחלה, אם תוגיל את הגוף המנוגע בה לידי מיתה, או תתרפא ותעלה לרוכה.

א) **נקובת הושט** (טרפה). נקב בושט יוכל להעשות מבחוץ על ידי נפרצי חיה טורפת, או על ידי חץ או סכין וכיוצא בזה, או יעשה מבפנים על ידי מחט, קוץ או עצם חדה שבלעה הבהמה. הלופן הבני הוא יותר מצוי מן הראשון, לבל מובן הדבר כי גם בלופן הבני הרי נעשה הנקב על ידי כח פועל מבחוץ. למנם גם לבקת העור הפנימי של הושט תוכל להגיע לידי מכות טרויות, שעל ידן סופו להנקב. לבל לבקת למושה בזאת הוא דבר שאינו מצוי כלל. רופאי הבהמות רלו מכות כאלה לעתים רחוקות מאד בהשתלות המתדבקות כמו בהדבר של בעלי הקרנים ובנגע האבעבועות, (ווילריאלא), של העגלים, לבל בהמות כאלו הן בכלל מסוכנות ומתות על פי רוב קודם שינקב הושט. — הסכנה של נקוב הושט היא גדולה מאד, ולזקנותה היא, מפני שדרך הנקב, המאכל ויריקת הפה שתמיד מעורבים בו ויקרובים שונים, יוצאים מן הושט אל רקמת החבור הרכה המחברת את הושט על עמוד השדרה והגרגרת, ומעוררים בה לבקת של מוגלה, המתפשטת על כל הבאור ומביאה את הבהמה לידי מניקה. ולפעמים המוגלה יורדת אל תוך חלל החזה ומעוררת לבקת גם בהריאה ובדקמת החבור שבין ערוגות הריאה, ומתוך שאין להמוגלה פתח לצאת החוצה היא מביאה את הבהמה לידי רקבון הדם.

ג) **פסוקת הגרגרת** (לרחבה) (טרפה). קלקול זה יוכל להעשות רק על ידי סכין או חנית, ואין לנו יודעים שום מחלה פנימית בעולם, שתוכל להביא לידי קלקול זה. פצע קטן מפולש של הגרגרת היה מביא לידי סכנה כלל, ומעשים בכל יום בבני אדם הרופים לאבד עצמם לדעת

שחותכים נסכין את גרגרתם ונשחרים בחייס. לזה נמי לדם גם לזה נפסק רובה של הגרגרת, היה תוכל להעלות תרוכה, לפי על ידי שהרופאים מחברים יחד בתפירות את שתי שפות החיתוך, או שחותלים את הטוחר בחיתולים ומזהירים את החולה שלא יניע ראשו הנה והנה. לזה לזה הנהמה שלין לה בימה לרחות את הסכנה המרחפת עליה, לפי תפסק הגרגרת גרובה, כשתטה את ראשה ליימין לו לשמאל — שפתי החתוך יפרדו זו מזו והדבר הזה יסתום את הדרך בפני האויר בשעת הנשימה, ויביא לת הנהמה לידי חניקה. לפ כן הדבר בפלע קטן, מפני שאז שפת החתוך בשחרות תוחמות יחד ויוכלו להעלות תרוכה.

ג) **ניקב** קרוס של חוח (טרפה). הקרוס הקשה או הקרוס הרך יוכלו להנקב רק על ידי שבירת עסם הגלגולת, שבירה שנלה על ידי הכלה ונחוץ; דרך לחרת לנקיבת הקרומים לין לנו. העור המופה לת הראש, מפני שהוא עלסטי, יוכל להשאר שלם ונגלי להקרע, לזה העסם שהיא קשה תתפוצץ על ידי ההכלה לרסיסים, ורסיס עסם חד יוכל להתחב בהקרומים ולנקב לותם. מלבד זה לנו רואים מן המשנה ד,,לנו כשרות", שמיירי בשנפתחה עסם הגולגלת, ולנו יכולים לראות שם ניקב הקרוס או לא ניקב. יודעים לנו, כי הקרומים כשהם לעלמם לין להם תפקיד בכבד בחיי הגוף, הם לינם משמשים עיקר לזה טפל. בהקרוס הקשה (קרוש עילאה) משוערים נמורי הדם המופרכים לת עלמות הגלגלת, והקרוס הרך (קרוש תתלאה) הוא רק חייתא דמתחת גו מוחא (שק שהמוח מוכח בו). העיקר הוא המוח, שהוא מרכז ההרגשה, הדעת והרלון, והוא השולט בכל לבדי הגוף, וכל קלקול שיקרה בו מביא לידי מיתה. ולף על פי כן, כל פלע שיקרה בהקרומים וביחוד בהקרוס הרך מביא שכנה גדולה לחיי הגוף. כל פלע מעורר דלקת, לבל מטבע הקרומים הוא, כי הדלקת לינה מוגבלת בשם במקום הפלע בלבד, שלא מתפשטת על הקרוס מסביב. הדלקת תוכל להיות לו נסיונית, (מעיניגיטים סערעזעס), לו מוגלית, (מעיניגיטים סופורעטיוועס). בלופן הראשון, היותר קל, נמורי הדם מזיעים מקרבם נסיוב שמדה מרובה המתקבץ בין שני הקרומים (מיס נראש, הידרעסעפעלום), ובלופן השני, היותר קשה, הכדורים הלבנים יולאים מנמורי הדם יחד עם הנסיוב ומתקבצים בין הקרומים בתמונת מוגלה. לבל גם הדלקת הנסיונית שמוקומות לחרים לין בה סכנה גדולה, פה היא לנושה מלד הגלגולת, לו (כמו שקוראים לותה חכמי התלמוד) הקדרה הבנויה מעלמות, לין תוכל להתרחב ולהגדיל את המוכל שלה, ולפיכך המיס נכנסים לל תוך תומר המוח ומרטיבים לותו, ומפני דוחק המקום לין יוכלו העורקים להגיש לל המוח את הדם הנלרך לכלכלתו. לזכות העלבים שבהמות יחללו למלות את תפקידן, וסוף המיתה לבל. עוד קשה מזה היא השפעתה של הדלקת המוגלית; המוגלה לוחצת את המוח ומוקה לותו ולת עלבי הראש היולאים ממנו ומקרבת את מיתת הגוף. ולפיכך, לם הוכתה בהמה על ראשה בלבן לו במקל קשה, ומיד לחרי זה נשחטה, תהייב לותנו המשנה לפתח נמגרה את הגלגולת ולבדוק את הקרוס — ולם נמלא נקב בהקרוס, לז היא נחשבת לטרפה, לף על פי שלדיין לין נתפתחה בה הדלקת, כי

סוף סוף הרי עתידה לגדל ונהמה כזו אין כמוה חיה.

7) **ניקב** הלב לבית חללו (טרפה). נקב מפולש נכתבי הלב יוכל לגדל על ידי טרלומה מנחוץ. ג) נהרגה מחלות ממוצעות של הלב תתגלה „לקוחה של שרירי הלב", (דעגענערַטיוֶ מוסקולַטוּרוס קַרדיס). הם מתרככים ונעשים חלשים ואינם יכולים להתנגד לכל הלחץ הפנימי של הדם. הלב מתרחב וכתליו מתדקקים ודיה להתעוררות קטנה לקרע לת השרירים הרכים, הדם זורק לז נחזקה מן הלב וגורם מיתה פתאומית כהרף־עין. מזה מעמו כי נמקרה כזה לא יספיק נעל הנהמה לשחוט לותה. לא נטרפה כזו המשנה מדברת. 7) לם זרק לדם אן נהמה לו תחד נה חנית נהריות נין אתי לעות, והאן לו החנית עברו דרך כיס הלב ונקבו לת הלב, לז לפשר הדבר שלא תמות הנהמה מיד, לם רק לא יוציא לת האן לו לת החנית מן הפגע, מפני שהאן והחנית הנעוצים נהנקב סותמים לותו ואינם נותנים להדם לזרק מן הלב, ונעל הנהמה יספיק לשחוט לותה, ולנדוק לותה לחר כך לם הגיע הנקב עד החלל של הלב לו נשאר נעוץ נעודי הכתל. תדע לך שהמשנה מדברת נמכה הנלה מן החוץ, שהרי היא מדייקת לומר: ניקב הלב „לבית חללו" ולא „מבית חללו", כלומר מבפנים לחוץ.

ה) **נשברה** השדרה ונפסק החוט שלה (טרפה). [„לורחא דמילתא נקט לפסיקת החוט על ידי שבירת שדרה היא". — רש"י] שבירת השדרה תוכל להיות רק על ידי משא כבד שנפל על הנהמה, לו על ידי הכאה חזקה שמקל קשה לו שמוטיל ברזל. על פי רוב יעבר לחד מן השברים החדים שמות השדרה ויפסיק לת כלו לו רק לת מקלתו. שהתוספתא הגירסא: „ואחד רובו של חוט", לבל הפסק החוט יוכל להיות גם בלי חתוך (כדעת ר"ש בן לקיש). מלותה ההכאה שברמה לשבירת החוליה הלא לפשר גם כן שיתמעך ויתמזמז המוח, ואין לך הפסק גדול מזה. יודעים לומרו, כי ממוח השדרה יולאים עצבי הרגשה ועצבי תנועה לכל הגוף, מרכז ההרגשה ומרכז הרצון הם במוח הראש, וכיון שנפסק הדרך בין המרכזים ובין העצבים המוליכים לת התעוררות הרצון מן המוח לל השבירים, לז יחדל כשרון התנועה בכל האברים המקבלים לת עצביהם למטה מן ההפסק. ולם יחתכו הפתילים המובלים בחוט השדרה לת התעוררות ההרגשה מן העור לל המוח, לז יוכל להאברים הללה גם חוש המישוש. המשנה לינה מבדלת לת מקום השבירה של השדרה, לבל תכמת הרפואה מבדלת בין מקום למקום. לם נפסק החוט בגד חוליות העורר, לז תמות הנהמה מיד כהרף עין, מפני שחוליות העורר יולאים העצבים המתפזרים בשרירי הנשימה (בשרירי החזה והבטן ובחלר הכבד). הנהמה תחדל לשחוף לויר ותמות בחניקה, עד שלא יספיקו גם לשחוט לותה. מזה הדבר, כי המשנה מדברת רק בשבירת השדרה למטה מן העורר, בחוליות הגב לו המתנים. לבל גם לז הסכנה גדולה, לף על פי שהנהמה לא תמות מיד. מתחילה, לם לא נפסק החוט כלו, הנהמה רק גוררת לת רגליה האחרונות, כלותה הכאה של רב חניבל (עיין חולין, כ"ח ע"ח), לבל מעט מעט תתפתח הדלקת של המוח והוא יתמזמז בכל עודיו — הנהמה תהיה מוכחת לז כחבן דומם,

ההזהה תעלר, מפני שהרירי שלחופית השתן מקלים את עלזיהם ומחליות המתנים, עלירת השתן מניחה לותה לידי תסיסה ורקנון, חוס הגוף יעלה עד לרגעים ועלות, וסוף הנהמה למות.

ז, ח) **הריאה** שניקנה, לו שחסרה (טרפה), ר' שמעון לומר, עד שתנקב לבית הסמפונות. נקב הריחה, כלומר נקב בקרום הריחה, יכול לבוא על שני פנים: לו מבחוץ על ידי טרלומה, לו מבפנים על ידי מחלה. הלופן הרלשון לימו זקוק לבלור: היה טורפת נעלה את לפרנה בדופן החזה על הנהמה בהריות שבין הלבעות ונקבה את קרום הריחה, לו לדם ירה בה חץ לו הכה לותה בחנית, והחץ לו החנית עברו בין הלבעות ונקבו את הריחה. הלופן השני, נקב מבפנים, יבל ג"ריחה שבימוקה", כלומר שעל ידי ליזו מחלה נימק בשר הריחה ומבפנים ונעשה בה מקום חלול, שהרופלים קורלים לותו בשם "מערה" (קאווערנע). ולם תהיה המערה לל בתמצע הריחה ללל קרוב לשטחה החילון, ויד תחת הקרום, לז על ידי תנועה חזקה, למשל על ידי שיעול, יש שיקרע הקרום הדק והנה לפניו "נקב בריחה". הסבה היותר מצויה ליצירת המערות היל מחלת "שחפת הריחה", (טובערקולאזיס פולמונום); לבל היל תוכל להעשות בם כן על ידי "מוגלה בריחה", (בלבסקעסוס פולמונום), לו על ידי "בומי בריחה", בלבגרענע פולמונום), כלומר ויתה חלקית של בשר הריחה. שחפת הריחה — מחלה מתדבקת זו, כבודע, תתעורר על ידי מיקרובים מיוחדים, המודעים בשם מתגי־קוך (על שם הרופל לשר גלה לותם לרלשונה). המתנים הללה שטים בלויר במקום שחולי שחפת מצויים שם, ולדם ובהמה שזולפים לל קרבם לויר כזה, מכניסים לת המתנים לל תוך סימפונות ריאתם, ומשם הם מודרים לל רקמת החבור שבין "בשכולות הבשימה" ופריס ורבים שם. תחת השפעת המתנים יתגלו בתוך רקמת הריחה יבלות לו חרלנים לבנים בתמונת זרעוני־דומן; החרלנים הללה, הבקרלים בפי הרופלים בשם "טובערקולים", הם קבוצות של בשכות כדוריות, שביניהן נמללות בשכות ענקיות עם גרעינים בתוכן, ובם מתגי השחפת. גרגירי דומן הלה הם בלי ניתי דם, ולפיכך הינם בני־קיימל: לו שהם מתבנים (כלומר משתנים לחומר הדומה לבניה) לו שהם מקיס ומסיס. בלופן הרלשון — בוע של גרגירים בבולל הקיטנית לו החבוי מתהפך לבוע של בניה, שלפעמים משתקע בו מן הדם העובר מסביב לחבך של סיל, והבוע בעשה קשה כלבן. מסביב לו תתרקם קליפה של רקמת החבור; וקליפה זו לל תתן להמתנים שבתוך הבוע לבלת ולזהם לת בשר הריחה, ובלופן בזה יתרפל החולה ממחלתו העורלה. בלופן השני — גרגירי השחפת מוקים ומסיסים, ומתהפכים לחומר רך ונוזלי ונדחים על ידי השיעול החוצה עם כיחו וניעו של החולה, ובתוך הריחה בעשה כעין חלל לו מערה (קאווערנע), שכתליה הם מכה טרויה המוליחה מוגלה. בכתלי המערה ימחו גרגירי שחפת חדשים ובם הם יוקו ויוסגו, והמערה תלך הלוך והתרחב עד שתגיע לקרום הריחה. בשעת השיעול יגדל הלחץ של האויר בתוך המערה, והקרום הדק לל יוכל עמוד בנד הלחץ הזה ויבקע — וזוסי בקינת הריחה מבפנים. לויר בבית החזה, (פנעלומאטאראקס). הסכנה של בקינת קרום הריחה

היא בקיבוץ האויר בין הרילה ובין דופני החזה, מה שמניח סוף־סוף לידי חניקה. אבל הלדם הגרילה, הקרוס החופה את הרילה והקרוס החופה את דופני החזה ומפניס נוגעים זה בזה ואין כל אויר ביניהם, ונילות אויר בין שני הקרומים תעכב את הנשימה. הרילה, הולילי והיא מרוקמה מהרבה חוטים עלַסטיים, היא שולפת תמיד להתכווץ ולהקטין את המכול שלה. אבל בשעת הנשימה, כשאנו מרחיבים את המכול של בית החזה אנו מכריחים גם את הרילה להתרחב ולהגדיל את מכולה, כדי שלא יעשה מקום פנוי וריק מאויר בין הרילה ובין דופני החזה. האויר הסובב אותנו שואף תמיד להתפשט ולמלא כל מקום פנוי מאויר, וכיון שהתרחב בית החזה והאויר החיצון היה יכול למלאות את המקום הריק מפני שהוא סגור מכל צדיו, לפיכך יחסר להכנס דרך הגרון והגרגרת אל תוך לשכות הרילה וירחיבן בעל כרחן, כדי שימלאו את המקום הריק. **נשער** עתה נמשבתנו, כי בקרוס הרילה נעשה נקב מפולש אל תוך אחד מן הסמפונות. כשאנו מרחיבים בעזרת השרירים את בית החזה כדי לשאוף אויר, הרילה לא תתרחב כלל, והמקום הריק ימלא אויר שיכנס דרך הגרון והסמפונות ודרך הנקב אל הריות שבין הרילה ודופני החזה. ונמצה שנוסיף לשאוף אויר, כלומר להרחיב את מכול בית החזה, כן יוסיף האויר להתקבץ בתוך בית החזה, והרילה שבניניה היא דומה לספוג תתכווץ ותצטמצם, ואחרי יום או יומים תחדל הנשימה לגמרי. כי לא הנקב כשהוא לעצמו עושה את הנשימה טרפה, כי אם מה שהנקב מניח לידי אויר בבית החזה — את זה הבין החמורא הבבלי ר' נחמן, ואמר: „רילה שניקבה ודופן סותמתה כשרה", מפני שאז לא יגיע האויר אל בית החזה. אין כל ספק, כי בנקב הקרוס הבא מחמת חולי, הסכנה היא יותר גדולה מבחינת בנקב הבא על ידי פגע מבחוץ. מן המערה תוכל המוגלה להשפך אל תוך בית החזה ולעורר דלקת הקרומים, ובאופן זה יהיה לא רק „אויר בחזה" אלא „אויר ומוגלה בחזה", כמו (פּיַלַפּנעמָאטָארַקס),מחלה עוד יותר מסוכנת. זאת ועוד לאחרת: הנקב הבא מחמת חולי הוא מפולש אל המערה, שעל פי רוב גם היא פתוחה אל סמפון גדול, והאויר הבא דרך הגרון יש לו מסילה רחבה לעבור אל בית החזה ולהתבנן שם. לא כן הוא בנקב הבא מן החוץ, אם נתחב החץ או הסכין רק בשביל הרילה קרוב להקרוס. כיון שאם מתפללים רק הקנוקנות הדקים כחוט השערה, אויר הנשימה יסתנן אל בית החזה בדמי מועטת ובמתינות, ובין כה וכה יוכל הנקב להסתם על ידי פקק של דם נקרש. מן הטעם הזה דורש ר' שמעון „עד שתנקב לבית הסמפונות", כלומר לסמפון גדול, ורק אז הנשימה טרפה, אבל אם הנקב מגיע רק לבשר הרילה, אז הנשימה היא טרפה. נתבונן עתה ונראה מה המשנה מדברת, בנקב הבא מבפנים או בנקב הבא מבחוץ. מדברי ר' שמעון האומר: „עד שתנקב לבית הסמפונות" ואינו אומר: „עד שתנקב מבית הסמפונות" — כבר נראה, כי מיירי בנקב הבא מבחוץ. אבל גם אלו דיוק זה נראה הכרח, כי מתניתין מיירי בנקב הבא על ידי פגע מבחוץ ולא על ידי מחלה מבפנים. בתוספתא מצאנו בריית (והובאה גם בגמרא, חולין, מ"ז ע"ב): „רילה שניטלה וקרוס שלה קיים אפילו

מחזקת רגישות כשרה". והנה ריאה תוכל להיות נימוקה לו על ידי מחלת השחפת, לו על ידי מורסת נריאה, לו על ידי נומי. נכל אלה המחלות הללו אין כמוה חיה. ונכל זאת היא כשרה, ואעפ"י שמצאה בה מערה גדולה נכמות של נילת תרנגלת וחצי הנילה. והטעם הוא, לפי סוגית הגמרא, מפני שחסרון מצפים (כלומר חסרון הבא על ידי מחלה) לאו שמיה חסרון, ורק כשאין הקרום קייס, שזה לאו רואים כי המחלה נאה על ידי דקירה ומחוץ, לז היא פסולה. לל אלה זו עוד כשוב כשנגוף לבאר את דברי הגמרא.

ו) **ניטל** הכבד ולא נשתייר ממנו כלום (טרפה), לפל לא כשתייר ממנו כזית כשרה. הלכה ז היא לחת מן ההלכות הקשות שלי לפשר להבין לותן מנקודת ההשקפה של חכמת הרפואה בזמן המשנה. לין כל ספק כי הלשון „ניטל" לינה נופלת על דבר שמתחילת נרייתו היה כך. „ניטל הכבד", ומשמע שמתחילה היתה ולחר כך נטלה. לפל לינך נטלה? לא נקרעה על ידי חיה טורפת, לו שהרסה על ידי ליזו מחלה, לו נטלה נידי לדם, למשל נידי רופל לומן על ידי התוך ועל פי כללי חכמת הרפואה? לא לרי לו שור קרע נצפרניו לו נמלתעותיו לת נטן הנהמה והוליל ממנה לת הכבד, לז נודלי עשה לותה ניסטרל, כי הנהמה תמות תחת נפרניו פתלם כהרף עין. משרק הנטן, (בַּאלְטֵן בַּאדְטַמיגְלִים), והוריד הנטוש, (וועגְן קַוואַך לינְפערְיָאר), הממלים מלחורי הכבד ומותנים ענפים להכבד יפתחו הדם יזוק מהם נשפע, ונהמה זו לל תנוח לידי שחיטה. מחלה, למשל מורסה גדולה שתהרוס לת רוב הכבד, תמית נם היא לת הנהמה זמן הרנה קודם שיתחייר ממנה כזית. לל נל תשכח לת התפקידים הנכבדים של הכבד נכללות לת הנוף כלו. ולפיכך לאו נריכים לומר, כי נטלה הכבד נידי רופל מומחה שעשה זאת על פי כללי החירורגיה. וכנראה כן היא נם דעת הרמב"ם הלומר: „לפל לבר שנלמר נו אם ניטל טרפה, לינה נלמרה אלא אם נתתך לותו לבר" (הלכות שחיטה פרק ו' הלכה כ"ד). ונלמת הלשון „ניטל" מונחת תמיד על התוך נידי רופל, כמו „ניטלה הלם כשרה", ולין פרה וחזיר יונלה מהלכסנדריה של מצרים שלא ניטלה הלם אלא — כדי שלא תלר. (משנה נכורות, פרק ד'). לפל קשה להבין, לם נטלה הלם כדי שלא תלר, לליזה נורך ולליזה תכלית יעלו הרופלים לת הכבד על ידי התוך הדורש זהירות יתירה, שלא תמות הנהמה על ידי זילוף הדם? ולפיכך חושנים לנו כי הלכה זו נוגרה לא על יסוד של מעשים נכל יום, אלא למטרה עיונית נלבד, משום דרוש ונקבל שכר. ומסופקים לנו, לם מזמן חתימת המשנה ועד היום הזה נאה שאלה לפני מורה הוראה נדבר נהמה שנטלה הכבד אלא ולא נשתייר ממנה אלא כזית. ונלמת מנד העיון נפלאה הלכה זו מלד. נשעה שהרופלים הקדמונים, כמו לריסיאוס מקפודקיל וגלינוס העמידו לת הכבד נשורה לחת עם הלב ולמרו שכל מחלה שתהיה נהכבד מנילה לידי מיתה, לומרים חכמי המשנה שלם נשתייר מהכבד רק כזית לחד, לז תוכל הכבד לחזור לליתנה, והנהמה תוכל לחיות. למנם שיור של כזית מכבד של שור נדול הוא קטן מלד, ולולי לא תספיק נם כמות של שני זיתים, כמו שדורשים החמורלים הלחרונים

(חולין, מ"ו ע"ל), ולפיכך יותר קרוב להלות הלשון של התוספתא „אם נשתייר הימנו כדי להעלות לרוכה כשרה", מבלי להגדיל לת כמות השיור של הכבד. הלשון „כדי להעלות לרוכה" נפלאה מלד לחר. הלשון הזלת מוכיחה, כי חכמי המשנה לל חשבו, כי כבד שהקטינה עד כזית תוכל למלות לת תפקידה, ללל חשבו, שלם נשתייר ליזה חלק מן הכבד לז תוכל רקמתה להתחדש על ידי פריה ורביה של הלשכות והכבד כלה תקבל לת תמונתה ולת כמותה הרלשונה. נדברים לחרים: הבטוי „כדי להעלות לרוכה" מתלים ממש להבדיל של הרופלים: (רעסטיטוטיע לד לינטעגרום) (חזרת הלבר לשלימותו). נמלמר זה נלבה כעין נגודה, כלומר רלו חכמי המשנה מרלש לת לשר עתידים להוכיח שני חכמים מנפיק ומייסטר נסיונותיהם. החכם מייסטר הרלה, כי לפשר להרחיק נשכין חלקים גדולים מן הכבד של בעלי חיים מבלי לשר ימותו, ולל עוד ללל שהכבד חוזרת לחר כך לקדמותה. החלק היותר גדול שהרחיק החכם מייסטר היה שבע שמיניות של משקל כל הכבד. מונן הדבר כי נסיונות כלה דורשים זהירות גדולה וחרישת ידים לבלתי לשון להגוף הנבחן ומלבדת הדם. ומה שנפלל עוד יותר הוא, כי התוספתא מדברת ומהעלות לרוכה כמו מדבר המונן ומלין. מזה שחכמינו ז"ל הלחרים נפו נרות קדשם — על ידי קבלתם — למקום שלף לין יד החקירה והנסיון מגעת. ובודלי גם מכזית לחד הנשלר תוכל להעלות לרוכה לחד תנל, ולחידך תנל תוכל לחיות בעלי כבד לף שהיל נקיבוי. לכן להלכה היל לם נשלר כדי להעלות לרוכה.

ט—טו) **ניקבה** הקיבה, ניקבה המרה, ניקבו הדקין, הכרס הפנימית שניקבה, המסם ונית הכוסות שניקבו לחוץ. כיולנו לת כל הלברים הללו יחד מפני שטעם לחד לטריפתן. כבר נתרבו בהמנוע, כי תחת הקיבה היידה המלכת לבל הלדם ולבל הרבה יונקים לחרים, נמלים לרבעה שקים לבל מעל־הגרה, ולבו הם: הכרס הפנימית, נית הכוסות, המסם והקיבה. לין כל ספק, כי הכרס הפנימית הוא השק הגדול הרלה מיד כשפותחין לת בטן הבהמה, והוא הרלשון שבלין יורד המזון מן הושט. לבל המתחים הוא נקרל נשם (רומען) לו פּאַנסען), ורש"י קורל לו „פנלל" הוא לינו משמש לעיכול המזון לבל לחסם, שהבהמה מכניסה לתוכו לת מזונה בשעה שהוא מלוי לה מבלי ללעוס לותו כל צרכו, כדי להזינו לח"כ בשעה פנויה לל הפה ללעוס לותו שנית. תפקידו הוא גם כן לרכך לת המזון ובזה הוא דומה להזפק של העופות. השק השני הוא נית הכוסות, מפני שקרוס הריר שלו דומה לתנרטל המחלק על ידי מחילות נמוכות לקנים מרובים שמניחים בשם לת כוסות היין לפני הלורחים. המתחים קורלים לו „רשת", (רעטיקולום), ובשפת חבמי (הלונע) על שם תמונתו החילונה, וגם רש"י לומר שהוא „עשוי ככובע"). השק השלישי הוא המסם או הבלילה בתרמית, שליו מוזר המזון מן הושט לחרי העלות הגרה. המתחים קורלים לו (מַאמַסום) (שהוא כגרלה שם עברי שבתרגם להשפה הלטינית) וגם (פסאַלטעריום) (כלומר ספר תהלים), מפני שכשפותחים לותו גרלות גו מחילות מחילות, הדומות לעלי הספר הפתוח

למחנה. הוא נקרא ג"כ (סענטפעללין), כלומר „מחה קרומיס", ורש"י (שבת, ל"ו ע"ח) אומר: „המסס הוא הסמוך לבית הכוסות עשוי סנגנל כמין כדור ונתוכו קליפות קליפות הרבה כנגנל של רחייס וקורין ניפיל" (הסס „ניפיל" הוא מלה נרפתית ישנה (סענעפּלין), כלומר מחה עליס). הסך הרגיעי הוא „קינה", שתפקידו הוא לעכל את המזון כמו הקיבה של האדם. לזה המנתחים הוא נקרא נסס (מַגֶנְטַמַסוּם).

ניקבה המרה. לף על פי שהמרה המוצלת נכים המרה לין נה דנרים מזוהמים, לזה מפני שיש נה הרבה חמרים חריפים תוכל גם כן לעורר ללקת נקרום הנטן, ומשום זה יהא עושה את הנהמה טרפה. כמו כן לס ניקב „כיס השתן" — מפני שהשתן המכיל נקרבו מיני מלח וחרסים שונים, לס יפלך לל הלל הנטן, יוכל גם כן להניח לייד ללקת מורסית (ועיין חולין, ו"ח ע"ח נתוספות ד"ה שלפוחית).

הכרס הפנימית שניקבה לו שנקרע רוב החילונה וכו' נסס כרס הפנימית והחילונה יכול להיות שמכוונה המשנה על מקום כמות קריעת הכרס עצור נדיקת פנים, שלפנים נהקב משהו, ולחון נשבר החופה היא לס נקרע נחייה סס נרובו. לו שמכוונה נסס פנימית וחילונה על למעלית שנכרס לו מיער ועמקות שנכרס והשבר החופה עליהס. ולומר על מקום מיוחד זה, שרק הוא נפנים נהקב משהו ולחון נרובו, זה לינו יכול להיות, דמה טעם הטרפה נהקב משהו נחיברים החלולים נחלל הגוף? מפני שדרך הנקב תוכל טפה לחת של פרש להסתנן לתוך חלל הגוף ומדלקת סס, עד שלא תוכל הנהמה לחיות מפני רקבון הדם, ולס כן לין זוס הבדל נין כל הכרס, וכן נשבר החופה לין זוס הבדל נחיזה מקום נקרע הכרס לרובו. לזה נוודלי שנסס כרס פנימית וחילונה רוצה המשנה לציין ולפרוט לת כמות המקום כדי לידע לת השיעור הקריעה. ונדרך לחד יאמר שנפנים (תמיד) נהקב משהו ונחון נקריעת רובו, דלילו רוב של כל הכרס לא נוכל לומר, דנרגע רלשונה הלא יהלו כל הבני מעייס והוה כמו ניסטרא, ולא יהות שיעור כזה, וזה שבואל לקמן דף נו"ן מאי כרס הפנימית? לאמר רב יהודה לאמר רב העיד נתן בר שילא ריש טבחיא דציפורי לפני רבי משום ר' נתן דכרס הפנימית לנדיקה רלשיתה מוסב על המניח דיבי (שהוא הפענדיקס) והוא עמוק נכרס, ור' ישמעאל לאמר על החלק הרלשון שבאילתומכא, וקורא לותו ליסתומכא דכרסא והוא נאמצע הכרס, ורב לסי לאמר ר' יוחנן מן מקום שמתחלת למיער, כלומר סמוך מעט לבית הכזה, ונסס שמואל לאמרו מקום שלין סס שער. דנפנימיות האילתומכא יש גידול שער סניב ועליו דבר שנרלה כמו מוגלה, כדי להגן על כותלי האילתומכא שלא יתעכלו יחד עס המזון. ומס לין שער, ויש מי שאמר נסס רב על טפח לאחרון שנושט, ומערבא לאמרו על כל הכרס. ורובו שאמרו הוא רובו של הרוב שבשר החופה. ורבה בר רב הונא לאמר מפרעתה שהוא המקום שדרכם של הטבחים לפתוח עצור נדיקת פנים, ודרכם לפתוח קרוב לבני טפחים, וכלן עמדה הגמרא ומתרלתה נהוכחה זו, שמוכיח שפיר בזה על השיעור של הקרע טפח שהוא הרוב של המפרעתה. שעמה על זה לאמיר לרב לבי שדעת כולס שייכן על זה הבטח שפותחין לנדיקה, רק דבל רב ובל בני

מערכת ולפי פליגי על רבה בר רב הונא, דלפיהם הסיעור כמה גדול מזה, ומובן מזה דעת ר' יהודה דבסיור גדול טפח וקטן ממנו ברוב, דלפילו ניותר גדול אין דרכם לפתוח רק סמוך לסני טפחים, דדרך זה טוב ניותר עבור בדיקת פנים. ולפ שסיים הס עם רבה בר רב הונא על הסעתה, מחולקים הס גמה שמזכירים הסברים לבדיקת פנים דעליהם קלי התכת דמסכה ניחוד, ורבה בר רב הונא סבר דהתכת מיירי בדרך כלל בעת בדיקת פנים דרך המפרעתה. שלפנים תמיד בנקב ומהו ולחון בנסר החופה רובו של סיעור המפרעתה,

נקב מפולש בחברי העיכול יוכל להעשות לו על ידי מחלה פנימית, לו על ידי טרלומה מבפנים לו על ידי טרלומה מבחון. על ידי מחלה פנימית כיצד? לגל בהמה שבשכה כלב שוטה, לו שחלתה במחלת הדבר יקרה לפעמים שיולדו מכות טריות של קרוס הריר של בני מעים. המכות הטריות הולכות ומתעמקות בקרוס הסרירים עד שהן מגיעות לקרוס הסניוב הדק ונוקבות לותו. בהמה מסוכנת כזו, לעפ"י שהיא מותרת משום טרפה, היא לסורה משום סכנת נפשות (משנה, חולין פ"ג, הלכה) ולין רגלים לדבר שתבא לידי שחיטה. לגל המדם מצויה מלד מחלה לחת הנקרלת בשם „המכה הענולה של הקבה", (לולסום רַטוגדום וועריקולי). סיבת מחלה זו היא כך: יודעים לנו שבקרוס הריר של הקיבה נמלאים מעיינות, המזילים מתוכם במדה מרובה מוהל, המכיל בקרבו לת החומר פפסין ולת חימון־הכלורי, שבשיהם יחד מסוגלים לעכל לת החלבון שבמזון ולהפכו לפפטון הניתם בחים. והנה ישלל השואל: מוהל זה, שמעכל לת הבשר שלנו לוכלים, מפני מה לינו מעכל לת בשר הקיבה בעלמה? התשובה על זה: לגל בני לדם בריאים הלפיטליה המכסה לת קרוס הריר מגינה עליו מן המוהל החמוץ. ולם גם על ידי ליזו סבה נקלפת הלפיטליה במקום לחד, הנה הדם הסובר בדקות הקיבה לובר בתוכו חמרים שַלקלייס, והם מזדובים עם חמוץ הכלורי ומפגירים לותו (כלומר עוצין לותו בינוני) ונוטלים ממנו לת חריפותו. והנה יש בני לדם שמוהל קיבתם הוא חמוץ מלד (בני לדם ללו מתלוננים תמיד על רבש של יקידה — (סַלדערגען — פירַסים), בהקיבה ובהובט) ולם יהיו גם עניי־דם לו דמם לא יהיה שַלקלי כל נרכו, ולם תקלף בחיה מקום הלפיטליה, לז מתחיל מוהל הקיבה לעכל לת כתלי הקיבה במקום זה ומוליד מכה טריה ענולה שהולכת ומתעמקת, ולפעמים לם יהרם ליזה עורק לו וריד על ידי מכה זו, היא מגיעה לידי הקלת דם בדמה מרובה, ולפעמים היא נוקבת לת הקיבה ומגיעה לידי מיתה פתלומית. לגל מחלה זו, שהיא מצויה מלד לגל בני לדם וניחוד לגל בהים בעירות עניות־הדם, תבא לגל הבהמות לעתים רחוקות מלד, והיא מלתא דלא שכיחה עד שליכה רלויה לבא בחשבון. הסבה היותר מצויה לנקיבת לחרי העיכול לגל הבהמות הביתיות היא בליעת גרמים זרים, (קַרפַּרס לליענס), כמו עצמות חדות, מסמרים, מחטי־תפירה, מחטי־שער של הבהים ולפעמים גם סכינים ומזלגים. ניחוד שבקיר הדבר הזה לגל הבהמות בימות החרף, בזמן שהן לינן רועות בשדה לגל

מתפרנסות בזיורי נתי־הניזול. בהכרם הפנימית, שהוא זק רחב מאד, יוכל הגרם הזר לנוח זמן רב מבלי לנקב לתוכה, אבל אם יגיע הגרם הזר להתמסם יסובך בתחילותיו הרבות וינקוב לתוכו. על פי הדוב קודם שינקב לתוכו, יעורר לבלת בתקום הפצע, והבלת תתפצט על שטחו החילון, הפונה אל חלר הכבד (הטרפצת), ועל ידי זה יסובך התמסם אל חלר הכבד, והגרם הזר ינקב לתוכו ויכנס אל חלל החזה; ויש שינקב את כיס הלב או את קרוס הריאה וינית לידי „לויר בנית־החזה"; ובכל לופן יעורר דלקת של קרוס הריאה ויוליד סרכות רבות. אבל לפעמים יעבר בזלוס מן התמסם אל הקיבה ואל בני המעים, ואם ינקב לותם וינית לידי דלקת של קרוס הבטן עם כל תולאותיו החמורות. את הנקבים הנעשים על ידי גרמים זרים שבלעה הבהמה תחשוב המשנה בבדק לפצעים הבאים מן החוץ, לבלקולי האברים הבאים על ידי טרלומה, ולפיכך הם עושים את הבהמה טרפה. הסבה הסלישית בנטן הבהמה, כלומר בהכרם החילונה. נקב קטן בהכרם החילונה לא יעורר דלקת של קרוס הבטן, אבל אם נקרע רוב החילונה, לא ימנע שלא יצאו בני המעים החולה, מה שמניח לידי סכנה.

טז) **נפלה** מן הגג טרפה. בפירוש הלכה זו בחלקו רש"י והרמב"ם, רש"י לומר: „בפלה מן הגג ושחטה מיד טרפה, לף על פי שלין שבר נרלה בה, מושבין שבתרסקו ובתפרקו לינריה". מוכן הדבר שהלשון „בתפרקו לינריה" מובחת על לברים של פרקים, כמו פרקי היד והרגל, פרקי חוליות השדרה ופרקי הבלעות בחקום חבורן אל השדרה ואל עבם החזה, ומעשים בכל יום הם שעל ידי נפילה יוכלו האברים להתפרק זה מזה, על ידי התחת הקישורים של הפרקים, מה שבקרא אבל הרופאים בשם (דיסטַרסיָה). אם בתפרקו פרקי האברים לא תוכל הבהמה לילך, ולא תוכל לרעות בשדה ותמות ברעב, ומכל שכן אם בתפרקו החוליות זו מזו, ואפשר שבפסק חוט השדרה, ולו יהיה שבן בכל האברים המקבלים את עבבי התנועה למטה מן הבפסק, ולפיכך לין כאן חיה. אבל אם עמדה והלכה, היא כשרה, מפני שההליכה הוא הסימן היותר מובהק, שלא נתפרקו אבריה ושלא נפסק חוט השדרה. תדע לך, שרש"י לינו מושב לאברים הפנימיים, שהלא בגמרא (דף כ"ח ע"ב) על דברי רב פפא: „נפילה לריכה בדיקה בנגד בית החלל כלו" מעיר רש"י: „משום שבירת רוב בלעות או עקירת חוליות". ורק על דברי רב דימי „לריכה בדיקה בנגד בני מעים" הוא מעיר: „שמא נקרע רוב החילונה או ניקבו הדקין". ובבר זה יש לו יסוד בחכמת הרפואה. אם הכרם או הדקין מלאים לויר בשדה מרובה, כגון בפות, אז מכח הנפילה הם יכולים להבקע ולהקרע. והנה רש"י מוסיף ואומר: „ולין טעם בטרפות, שהלכה למ"ח הן". כלומר, שאם שחט את הבפולה מיד, גם בדיקה לא מהני, מפני שלפעמים אי אפשר להכיר אם יש ריסוק או לא. עוד מוסיף רש"י: „ובגמרא (דף כ"ח) אמר שאם שהתה מעת לעת ושחטה כשרה, ולף על פי שלא עמדה". על זה לעיר, כי ליני יודע מאין לקח רש"י הלכה זו, בפירוש לא נאמרה הלכה זו שם. אדרבה הסברה נותנת שאם לא עמדה בשך זמן

של מעת לעת, הוא גודלי סימן שנתפרקו לצריה לו נפסק החוט, ומפני מה היא כשרה? נמצא מזכר הדין של מעת לעת לעת לצל העוף, לצל המצנה דורשת שתהא "מפרכסת" — "דרסה וטרפה נכותל לו צריכתה נהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה". והפרכוס הרי הוא סימן שלא נפסק החוט. לומנס לפשר שרש"י דורש נדיקה נשלא עמדה, לצל מלי מהני נדיקה, לס לפשר שלא להכיר לת הריסוק? לצל כגרלה סובר רש"י, שמיד לחר הנפילה לימו ניכר הריסוק, לצל נמצך מעת לעת תולד נמקום הנפגע לצקת, ולז נעשה הריסוק גרלה לעין. דומה לזה פירש רנמו נסים לגיצת דהרמנ"ס. להרמנ"ס, כגרלה מדנריו (הלכות שחיטה, פרק ט' הלכה ח') דרך לחרת נפירוש הלכה זו, הרי הוא לומר: "נפלה כילד? הרי שנפלה נהמה ממקום גבוה, שנמנו עשרה טפחים לו יתר, ונתרסק לצר מלצריה, הרי זה טרפה. וכילד הוא הריסוק? — שיתרומן הלצר ויהלה מחמת הנפילה עד שתפסד צורתו ותלרו. לף על פי שלא ניקב ולא נסדק ולא נצבר, הרי זו טרפה. וכן לס הכה לותה נלצן לו נמטה ורצן לצר מלצריה, טרפה. נלזה לצריס לומרו? נלצריס שנחלל הגוף" הרמנ"ס מפרש "שנתרסקו" כמו שנתעכו לו שנתמזמז (כמו: לין מרסקין לת השלג נצנת — שנת כ"ח). ולפי דעתו הנפולה רק לז טרפה, כשתרומן לחד מן הלצריס הפנימיים, כמו הכנד הטחול והכליות עד שנפסדו צורתם ותלרם. ומיד לחר זה הוא לומר: "נהמה שנפלה מן הגג, לס הלכה לין מופצין לה". כלומר ומותר לשחוט לותה מיד ולימו צריך לנדוק שמא נתרסק לצר. לצל, לשלל לכלי: לס על ידי נפילה יוכל לצר פנימי להתרסק, מה לי לס הלכה ומה לי לס לא הלכה? כמה נהמות טרפות עם סרכות ועם נקבים הולכות ורנות, לס רק לא נתפרקו ידיהן ורגליהן לו מוליותיהן? לדעתי פירושו של רש"י יותר קרוב לל הלמת וגם דעת הרופלים נוה ממנו. לולם מה שלומר הרמנ"ס שלס נתרסק (כלומר שנהרס) לחד מן הלצריס הפנימיים הנהמה היא טרפה, לעפ"י שלס ינקב לו ינטל לצר זה לין הנהמה טרפה — נזה נדק הרמנ"ס, לעפ"י שהרלנ"ד משיג עליו. מפני שהלצר המרוסק הוא כדבר מת ויכול לעורר דלקת של רקנון נהחלל של נטן לו של החזה.

י"ז) **נשתברו** רוב נלעותיה. רש"י מפרש "נלא נפילה", והוקק לזה מפני שהנפולה היא טרפה גם נלי שבירת הלעות משום ריסוק לצריס, והכלה נלצן לו נמקל הלא זוהי נכלל נפולה. לצל קשה להבין, לילך נשתברו רוב נלעותיה מעלמן נלי נפילה ונלי הכלה? זהו דבר שלימו נמלילות. ולפיכך לומר לני, דמיירי נהנהמה שנפלה מן הגג לו שהוכתה נמקל לו נלצן, ללא שעמדה והלכה, ומשום ריסוק לצריס ליכל למיתב, ולס נשתברו רוב הלעותיה לז היא טרפה לעפ"י שעמדה והלכה, מפני שבשברו רוב הלעות תעכב לת הבשימה, ולין סופה לחיות.

י"ח) **ודרוסת** הזאב, ר' יהודה לומר: דרוסת הזאב נדקה ודרוסת הלרי נגסה וכו'. רש"י מפרש: "דרוסת הזאב, שהכה בלפריו ומטיל בה לרס ושורפה נדקה, לצל נגסה לא לליס זיהריה למקלייה. ודרוסת

לרי נגסה. וכ"ש נדקה, ות"ק סבר לליס זיהריה דזאב למיקלייה כמי לגסה". גס מסדר התוספות (מ"ג, ע"ל ד"ה דרוסת הנץ) לומר: „וטעמא לא ומזוס דסופו ליגקב, דאס כן בכלל נקובה היא, ומהאי טעמא לא תני במתניתין דמיא לדיותא ודמיא לניזרא, אלא טעמא דדרוסה שהורם מורף וסופה למות". נריכים לגו להעיר, שאלל הרמב"ס אין זכר לאורם כלל וחכמי הטבע אינם יודעים כלום מאורם זה. אורם נאפרכי הזאב והארי לא היה ולא נברא. לכל גסי נהגמרא לא ניזכר כלום מאורם זה. הגם „זיהריה" הנזכר אם כמה פעמים אין פירושו אורם אלא לדמיות שהבשר מתאדם תחת הלחן של הצפורן (כמו „לבון של זהורית" הנזכר בענין שעיר המשתלח) והגם זהורית נגזר מן הפעל זהר, (כלומר נבע מזהיר ומונץ), והלשון „שדי ניה זיהריה" פירושה שהוא דוחק בכח גדול עד שמניא לידי מיעוך של ניתי הדם והריסתן, ולפיכך הבשר מתאדם וסופו להתמסמס ולהנקב.תדע לך שהטעם הוא מזוס שסופו להנקב, שהרי (חולין, כ"ג ע"ב) נאמר „בדרוסה עד שיאדים בשר כנגד בני־מעים", וגם „דרוסה שאמרו נריכה בדיקה כנגד בני־מעים". ואי איתא להא דאמר רב"י, מה לי כנגד בני מעים מה לי כנגד שאר אברים? כיון שמיתת הדרוסה על ידי אורם היא, הלא יוכל האורם להרעיל את הדם גם על היד או הרגל. בהמה שנשבה כלב שוטה או נחש, הרי אין לגו מבדילים בחיזה מקום הטיל הכלב את האורם.

אמר ר' שמעון בן לקיש וכו' ואיידך תנא דבי ר' ישמעאל עיין הפירושים בסוף חלק ה'.

אמר עולא, עולא שהיה תלמידו של ר' יוחנן, שהרי הוא תמיד שונה הלכות בשמו ועומד בשיטת רבו, מונה שמונה מיני טרפות שכולן הן טרפומת, כלומר קלקולים בחברי הגוף שנעשו על ידי כח פועל מבחוץ: נקובה פסוקה וכו' לפסוקי לקותא, שהיא קלקול רקמת האברים על ידי מחלה פנימית, ומזוס הכי הוא חולק על רבים בר פפא ואומר, כי לקותא נכוליה כשרה ואפשר מזוס דסניריא ליה לקותא כמוה היה לפעמים ואינה מוכרחת למות. ועל האומר שמונה מיני טרפות נאמרו למשה בסיני, כבר העיר הגאון בעל כרתי ופלתי, כי לא נמסרו לו"מ אלא כללים שיש ת' מיני טרפות, וחז"ל הוציאו לאור פרטי טרפות, איך מה וכל טיב לופני הטרפות כפי סדר ליסודם וחכמתם. ולפיכך נמצאה בדברים רבים מחלוקת בין התנאים והאמוראים.

מרה ר' יוסי בר"י קתני לה. ויש מי שאלק עליו ומשב שניקבה המרה כשרה. מפני שרוב נקיבת המרה בא על ידי לנני־המרה החלות הנמצאות לפעמים בכיס המרה, והיה בכך, לפיכך אינן עושות את הבהמה טרפה. ור' יוסי בר"י סובר, כיון שנקיבת המרה תוכל להיות גם על ידי חרב וחנית לפיכך היא עושה טרפה. מלבד המרה הוסיפו הפוסקים עוד טרפות לחלות נקובה, ובדבר הזה נדקו מאד. חכמי התוספות (לף ו"ת ע"ל, ד"ה שלפוחית), הוסיפו „כיס השתן". ונאמת לס ניקב כיס השתן ומעט שתן נשפך אל חלל הבטן, יעורר בלי ספק לבקת עזה של קרום הבטן, שתגיא לידי מיתת הבהמה בזמן קרוב. חכמי התוספות כותבים, כי מה שלא נזכר ניקב כיס השתן לא משום ולא בגמרא, שזה הוי בכלל ניקבו הדקין.

ונחמת לס נסס „דקין" נכנה לת כל האנרים הנגועים שכתליס דקים להס, לז יכנסו נכלל דקין גס לגני הכליות וסילוני השתן (כלומר הנתורים שנהס השתן עובר מן האגנים לל כים השתן), כי נקיבת כל האנרים האלה היל נכלל „לין כמוה חיה"; ולפשר שנכלל זה נכנסת גס נקיבת הלס (עיין זו"ע יו"ד סימן מ"ה), ולע"נ שנטלה הלס כשרה, לגל ניקנה טרפה דומיל דטחול. ולולי כן היתה גס דעת ר' עוירל, וטחול לינטריכל ליה, דלף על גב שלינו לנר נגוב ולינו נכנס נכלל ניקבו הדקין, מ"מ נקיבתו טרפה, ומפני שהיל גורמת ללקת קרוס הנטן. נרס נגד פירוש זה של „דקין" יקשה, ומפני מה פרטה המשנה לת נקיבת כל שלר האנרים הנגועים? ומלי דתני ותניתין נקנה המרה לל קשה מידי, דלינטריכל ליה לשפוקי ומלן דלמר ניקנה המרה כשרה. המסס ונית הכוסות נמי לינטריכל ליה לשמועינן, דלס נקבו זה לתוך זה כשרה, לגל כרס הפנימי והקנה למה ליה למתני? ושמ ומשום כך פרטה לותס המשנה, ומשום שכתליהס לינס דקים כל כך. (ועיין זו"ע יו"ד סימן מ"ה).

אמר ר' יוחנן מרה וכו', כל מקום שאתה מולל דברי ר' יוחנן נטרפות עשה לזנך כשפרכסת. נכל הלכותיו הוא עומד על הנסיס של הכלל „כל שלין כמוה חיה טרפה", וכל זיז כמוה חיה כשרה, ולמנס נמה שפסק להלכה כר' יוסי נרבי יהודה לל מדע כלום. כיון שכנר סתס כוותיה מסדר המשנה, לגל נהלכה „מרה שנקבה וכנד סותמתה כשרה" הרלה ר' יוחנן כי לל הנקב כשהוא לעלמו עושה טרפה, ללל שהנקב גורס ללקת של קרוס הנטן. לגל יודעים לנו, שלל תמיד גורס הנקב ללקת כללית של הקרוס נמקריס יהועים תתפתח נמקום הנקב „ללקת מדנקת" (יפלַה־מַצַיִּיק שֶׁהטעסיווּץ), שעל ידה מקום הנקב מתדנק לל הלנר הסמוך, הסותם לת הנקב ולינו נותן להנוזל המזיק להשתפך לל חלל הנטן, ומציל לותו נזה מדלקת כללית. ונזו מה שלמר ר' יוחנן: מרה שנקנה וכנד סותמתה כשרה. דומה לזה למר גם ר' נחמן: ריאה שניקנה ודופן סותמתה כשרה (דף מ"ח ע"ל). ניקנ הקורקנן וכים שלו קיים כשרה. הקינה של העוף נעויה משני חלקים: החלק הרלשון נקרל נשם הפרוזדור, (פּרַה־ווענטריקולוס), לו הקנה המעייתית (ווענטריק גלַנדוּלעסוס), תפקידה של קינה זו הוא כמו תפקיד הקינה של הלדם, להוליל ריר המכיל נקרנו ספסין הנחוץ לעכול המזון. החלק השני הוא הקורקנן לו הקינה השרירית, (ווענטריקולוס מוסקולַרים), שכתליס עניס לה משרירים חזקים והוא מרולף מנפנים נקרוס רירי הנטו מלפיטליה קשה שנהפכה לחומר הקרן. תפקידה של הקינה השרירית, לטחון לת המזון ולדקקו. מפני שהעוף לין לו שניס, והמזון מתדקק רק נתוך הקינה, ולפיכך העוף נולע חול וחנים קטנות ולפעמים גס שנרי זכוכית, כדי לטחון נהס לת המזון על ידי התנועה של הקורקנן. וכיון שהני הקרומים הס קשים וחזקים, לס ניקנ לחד מהס, השני מנין — וכשר.

ניקבו שניהס זה שלל כנגד זה לליכל דמסקנל נוושט פסול, ומשום דעורות לינן מחוברות נחנור חזק כדי שיהיו רווחין לאכול נו ולפעמים נו וזימנין דמזדמינו נהקב. ונקורקנן כשר דמחוברין נחנור חזק כדי לעכל

הזרעונין נעגודתו, ולף שעוגד כרחייס נקרא נייקל נגד הווצט שהוא תולה נמקוס פנוי ורווח מקוס.

לא תניתו להני כללי וכו', כלומר מה שאמר למעלה נשס רג כי תורגן הווצט נקינתו נמצהו — לא מצוס שהוא סוגר כי תורגן הווצט הוא מקוס שחיטה, לכל מצוס שהנקב גו יכול לגרוס סכינה, ולין הדגר תלוי גזה לס רלוי הוא לשחיטה לוולא.

עד כדי שיעשיר. קרוס הריר על נני המעים לינגו חלוק, לכל מלא לינין לינין הנקרלים נשס "מילת" והמתנצלים על שטחו כשערות קלוטות; ולפיכך מיצוצו דומה למיצוק הנרחט. וגס קרוס הריר על הווצט הוא משעיר, לעפ"י שלינותיו לינן גסוהות כל כך כמו נשאר חלקי נני המעים. לכל לס כשרה לת קרוס הווצט זמן הרנה נמים, עד שתקלף הלפיטליה של הלינין, לז ירלו גס עליו כשערות קלוטות ממש. טעם הווצט סמוך לכרס זה הוא הכרס הפנימית. כלומר לין גדול ניכר נין הווצט ונין הכרס הפנימית, לכל הווצט מתרחב מעט מעט ולא פתלס. ולא לדינא לימר זלת רג לכל נתור לימוד מדע, מפני שלדינא לין נפקא מינה כלל, כיון שזה וזה נקינתו נמצהו. ולקו סלקא לדעתיה דהמקשן שהלינין ממלים רק שהכרס עמה ולא שהווצט ולילך? כל הווצט עד הכרס הוא מקוס שחיטה, ומפני זה הוא שולל: לומלי כי קא שחיט בכרס קא שחיט?

טבעת הגדולה — זה סקוס הטבעת, (קלַרטילַגַּ קריקַלַידעס), שנין הכובע ונין הגרגרת. ניקב הקנה למטה מן המזה נידון כרילה, כי דרך הנקב שמהגרגרת יכנס האויר בשעת הנשימה לל רקמת החבור שנין הערוגות ויתקנן שס נמוה מרובה וילחץ לת שתי הרילות יחד. ומשס יתפשט האויר למעלה לל הלוזר ויכנס לל רקמת החבור שתחת העור, ומשס יתפשט הלאה לל תחת העור של כל הגוף. זהו מה שנקרל "הנפיחה האוירית של העור", ומהלה קשה מלד.

איזהו חזה. מספר הלצעות לכל הלדם הס שניס עשר זוגות, ולכל מעלי הגרה שלשה עשר זוגות. כבר נלרתי בספרי "רמ"ח לברים", כי לכל הלדם זוג הלצעות העליונות לינו עולה במנין, כי הן נחשבות כלבר לחד עם החזה, ולפיכך החזה עם הזוג העליון נקרלים שס מפתח של לב, מפני שהן דומות למפתח הלב כמו טבעת עם קנה. לולם גס לת הזוג התחתון שהוא ג"כ קטן לל חשבו חז"ל למנין הלצעות, ולפיכך מספר הלצעות לכל חז"ל לחד עשר זוגות גס לכל מעלי הגרה.

ניקב קרוס של מוך, הלכה זו נתפרשה בפירוש המשנה, ושס הוכחנו כי לל הקרוס הוא העיקר נמוך הגלגלת לכל המוך עלמו. הקרוס לס ינקב יכול להניח לידי סכינה, רק משום שלכלת הקרומים, תהיה נסיונית לו מוגלית, תפעל לרעה על המוך עלמו. מוכן הדגר כי הסכינה יותר קרובה כשהקרוס הרך (תחלה) יסנול ליזה קלקול.

נידון כחוט השדרה וטרפתו נפסיקת הרוב. כך היה דעתם של רוב החכמים, לכל יותר מתלימה לידיעתנו היום נחכמת הרפואה היא דעת ר' יעקב שנקיבת חוט השדרה היא נמשהו, כמוך הגלגולת. ומכל שכן מוך המוחך, שכל נקודה גו היא מרכז ומקור לתפקידים שונים ומכבדים,

עד שיש גו נקידה לחת (נרור החיים) שלם נגע בה תורה של מחט, נאותו רגע יצות הגוף גלי כל תנועה ופרכוס. ולפלא בעיניו, כי דעת ר' יעקב הנכונה לא נתקבלה להלכה, לעפ"י ארבי (מסדר המשנה) הורה כאותו. הכל תלוי בשכל, ולפילו הלכה המיוסדת על נסים המדע. — שני הפולין הם שני שטחי הפרקים הללה מוקפים משני צדי החור הגדול של הגלגולת ודומים בלחת לשני פולין, מה שנראה יפה בהגלגולת של הלדם ושל שאר היונקים. לפלא בעיניו שר' ירמיה מצא לת שני הפולין הללה גם בעוף. מתורת הכתות של העופות ידענו כי הפרק שבין עצם העורף ובין החוליה הראשונה לכל העוף הוא משטח לחד, המוצא בחמצע תחת החור הגדול, ורק חרין דק מלד עובר עליו בחמצע ומזכיר לת שני שטחי הפרקים של החיות היונקות.

ניקב הלב, כבר בארנו, כי הלב יכיל בקרבו ארבעה חללים: פרוזדור וחדר ויימין ופרוזדור וחדר משמאל. המכולים של החדרים הם שוים זה לזה, לעפ"י שמראית עין החדר הימני קטן מן החדר השמאלי. ולפיכך מפרש הרמב"ם (הלכות שחיטה, פרק שני הלכה ג'): חלל גדול זה החדר השמאלי, חלל קטן זה החדר הימני. הרמב"ם שהלך בעקבות גלינוס חשב, כי בחדר הימני נמלא רק דם, ובחדר השמאלי דם מעורב באויר. יותר קרוב להשמע, כי בשם חלל קטן בקרא כל לחד מהפרוזדורים ובשם חלל גדול כל לחד מהחדרים, ולפיכך לומר ר' זירא "לבית חלל קטן" גלי לי הידיעה. השו"ע מוסה רק שהשה חללים בהלב. כוראה הוא לינו חושב לת הפרוזדור הימני לחלל בפני עלמו, מפני שהוא רק כעין התרחבות של הווריד הגדולים. בכל לופן לדק התלמוד בלמרו: מה לי חלל גדול מה לי חלל קטן, הסכנה היא שוה בנקיבת כלם.

קנה הלב, הוא מה שבקרא בשם המזרק הגדול, (אַרטע), שממנו יולאים כל העורקים שבגוף. הוא בקרא בשם "חלב" בשביל בשעו הלבן בלבד, לבל לין כל שמוניות בו, ללא הוא מרוקם מגידים ושרירים חלקים, וכחוזר לחלסטיי הוא עלול להתרחב תחת הלחץ של גלי הדם, הנכנסים לתוכו בכל דפיקה ודפיקה של הלב, ולהתכווץ בדגע המנוחה של הלב. הקדמונים החמינו, כי רק הלב הימני מכיל בקרבו דם הבא לל הלב דרך הווריד הגדול מן הכבד, והלב השמאלי מקבל לויר מן הריאה, כדי לבנן לת הדם, והלב שולח לת האויר דרך המזרק הגדול לכל חלקי הגוף. שמואל, שהיה רופא הלב בשעת רופלי זמנו. לחת הדגיר, כי גלינוס שכתב לת ספריו בימי ר' יהודה הנשיא, כבר הוכיח כי קנה הלב לוגר בתוכו גם דם; הוא חשב, כי הדם ומסתבן לל הלב השמאלי דרך נקבים בלתי נראים לעין מן החדר הימני. והראיה: כי לם ניקב ליזה עורק הוא מזרק דם בזמה יותר מרובה מלשר יזרק הדם מן הווריד. לבל, כשראה לת מתקבל הדגיר הזה לשמואל, ולפיכך חשב שקנה הלב אין בו דם אלא לויר בלבד, וכיון שהאויר נכנס לתוכו לת גלי שמעני, כי לם על ידי וריד הריאה, לת יוכל להתקבץ בזמה מרובה בין ערוגות הריאה. ולפיכך רק לם יפסק גרונו קנה הלב, עושה טרפה, לבל לת בנקב של משהו. רב לת היה רופא, בכל לופן לת למד לת חכמת הרפואה מספרי היונים. ובכל זלת, לו יותר נכון לומר בוקלי

בשביל זולת, לכך נדבר הזה, שנקנה הלב עושה טרפה. יכול להיות שרב למד זולת מן הנסיון בלותן השנים שמצא את לחד הרועים כדי ללמוד ולהבחין בין מין קנוע למין עובר. ולפי על פי שימר עליו שמואל: "לי הכי למר לבעל לית ידע בטרפות ולא כלום", דברין נאמנים וקיימים.

אמר למימר וכו', דברי ר' נחמן כשהם לעצמם הם נכונים ופשוטים מאד. תלתא קני הוו — שלשה מיני קנים ישנם בגוף. חד פריש לגידין — המין האחד הוא לשר יכנס אל הלב. זהו המשרק הגדול ועורקי הריאה, המוציאים אל הלב את הדם שמדיך בהריאה. וחד פריש לריאה — הגרגרת המתפצלת לממפונות של הריאה. וחד פריש לכבדא — לעורי הכבד והמרה. אין למו נכנסים כזה לנקר, אם הלכה זו מתלימה לידיעתנו בחכמת הרפואה. על לוחות הכבד כבר דברנו בפרושנו להמשנה. נכל לופן אין כזה התנגדות נגד תורת הנתות. אבל פרוש רש"י למימרא של רב נחמן הוא תמוה מאד. ואנו עומדים משתאים, איך יכול הפרשן הגדול הזה להוציא דברים זרים כאלה מעטו: "לאחר שנכנס הקנה לתוכו מתפצל לשלשה" — כאלו המשרק הגדול הנושא את הדם מן הלב אל כל האברים הוא ענף של הגרגרת. די לו לאדם להסתכל בסקירה קלה אל הגרגרת, כדי שיוכח שממנה אינם יוצאים שום ענפים לתרים תוך מן הממפונות. ומאבר למו יודעים את דייקנותו של רש"י בכל דבר הנוגע לעניני נתות, נוטים לנחנו לשער כי לא מפיו יצאו הדברים האלה, כי אם איזה תלמיד טועה הכניס את הדברים הזרים האלה בפרושו של לנביר המפרשים. הרמב"ם לימנו מביא את המימרא של רב נחמן כלל. ולאנס הגיאו ה"שלחן ערוך" בסגנונו של רש"י.

וכמה רוגז, לפי שעתי, לפי מבאר סוגיא זו נאופן לאחר, המתאים לידיעותינו בחכמת הרפואה. "וכמה רוגז? רב לאמר: רוב עורו, ואמרי לה רוב מוחו", כלאבר לאמרתי למעלה, נוסדה הלכה זו על מעשים שהיו, שראו שהפסק מועט של מוח הסדרה לא הביא לידי מיתה, לעפ"י שבסדרה הסדרה ול"כ נא קלקול זה על ידי כח פועל מבחוץ. אבל הפסק בחוט הסדרה הלא יכול להיות גם בלי כח פועל מבחוץ, למשל מחוז המוח (או סיריבומיעליה) שהיא מחלה פנימית, ואסרון מבפנים לא שמו אסרון. לפיכך לומרת הגמרא: "מאן דאמר רוב מוחו" — כלומר, ובפחות משה אין הבהמה טרפה — כ"ש רוב עורו — כל שכן שהיו טרפה אלא בשפסק רוב עורו. "ומאן דאמר: רוב עורו, רוב מוחו מאי?" — כלומר אם העור כולו קיים ורק המוח נפסק, טרפה היא או לא? על זה משיב רב הונא: "רובו שאמרו רוב עורו. מוח זה לא מעלה ולא מוריד". כי אם היה העור קיים, אז אין הבהמה טרפה, לעפ"י שנפסק המוח. מפני שאם העור קיים, אז נודלי נפסק המוח ממחלה פנימית. "רב נחן בר אבין הוה יתיב קמיה דרב, אבל (רב נחן) נרוב עורו ואל אבל נרוב מוחו. אמר לו: אם עורו קיים מוח זה היה מעלה ואינו מוריד" — נגוגע לטרפה. אני מוחק את המלה "רוב" שנאלה רק על ידי שיבוש לסיבאל. הטעם של רב הוא, אם אנו רואים שהעור כולו קיים, אז הוא סימן שהפסק החוט בא לא על ידי כח פועל מבחוץ, אלא על ידי מחלה פנימית, שלעת המורגים הרחבונים היכה טרפה מפני שאסרון מבפנים לא שמו אסרון. לולם מוצא אני לבון למחוק את המלה "רוב",

מפני שלפי יהיה גם הפסק מועט נהשוב, לז רגלים לדבר כי הפסק המוח הוא מסבה חיצונית. „כי רב לחמי: מתמסמס פסול, מתוזמז כשר". מסמוס, כלומר המרכה, נלה תמיד על ידי סבה חצונית. מזמוז, כלומר סירינגר מיעליה, על ידי סבה פנימית, ודוק.

עד היכן חוט השדרה למען הבין את הפרושים שרש"י מפרש נהם את הטרמין „בין הפרשות", לנו לריכים להזכיר דברים לחדים מתורת הניתוח. מוח השדרה מגיע עד החוליה הרלשונה של המתנים ולפעמים עד השניה, וגם הוא מתפלל לנילית של חוטים שמשכים והולכים נתמונת „זנב הסוס",(קוודַא עקווינַא), נהלנור של חוליות המתנים ונהלנור של עלם העלה (ולכל הנהמות גם נחוליות הלליה לו הזנב). ממוח השדרה יוללים עלבים לכל לרכו ממוח הממושך עד הלליה, לכל שרשי העלבים של הגב ושל המתנים לימם נרלים לעין, מפני שהם מכוסים בשרירים, ורק העלב הלחרון של המתנים משלשת העלבים הרלשונים של היוללים מחורי עלם העלה גלוייס ונרלים משני לדי העלה, והם מתחברים יחד למקלעת העלה, (פלעקסוס סַקְרַלַיס), שממנה יולל העלב היותר גדול שבגוף הנקרל גם גיד הנשה, (נערווּס ישיַלדיקוס). מוכן הדבר כי הפסק החוטים של „זנב הסוס" מוכך לחריו שבן כל החברים המקבלים ממנו לת עלביהם; והוא הדין כשנפסק לימה עלב לחרי נלתו ממוח השדרה, כי העלבים הם המניליש לת ההרגשה מן החברים לל מוח השדרה, והם הם המוליכים לת התעוררות התנועה מן המוח לל שרירי החברים והנה להפרוש הרלשון שמע רש"י מרכותיו, שגם „פרשה" יקרל שורש העלב היולל מחור העלה מבפנים (כלפי הבטן); שגם „פי הפרשה" יקרל פתח החור, ו„בין הפרשות" — המקום שלשם העלה נגד החורים ובין שניהם. השללה היתה: עד היכן חוט השדרה? כלומר לם כשברה לחת מחוליות השדרה ונתחיבנו לבדק לת החוט, ולם מללנו שנפסק ברובו לו נתמסמס — עד כמה לנו תולים לת הקלקול הזה בשרית השדרה. (לגב לורלת נעיר, כי בדיקה זו היל לחת מן הבדיקות היותר קשות. מוכ זה סגור בתוך לנור, בנוי מקשתות של עלם מחורזות זו על גב זו; וכדי להסתכל בהחוט לנו לריכים לכרות בשברה לת הקשתות מזה ומזה בזהירות יתרה, כדי שלל לקלקל לת החוט. בלי ספק גדול הוא שיהין בדיקה זו). התשובה על השללה היתה: „עד בין הפרשות", כלומר עד המקום שהפלולים נרלים לעין. רב דימי שלל רלה מעודו לת הפלולים הללה, חפץ כי ירלה לו ר' יהודה לת מקומם מבחוץ על המתנים. רש"י לומר, כי היו הבדיים שהביל לו רב דימי מחוטים ובפשטים, רק לל היה לו פנלי לקרע לותם ולהרלות לו לת הפלולים מבפנים. ליני יודע מפני מה בלחק רש"י לזה, הלל לפשר שהביל לו בדיים חיים. ועל פי רוב לי לפשר למען מבחוץ לת הגדול בין חוליות המתנים ועלם העלה. „ל"ל: תל לגמרך גמרל, הכי לומר שמואל עד לחת טרפה, שליבת כשרה„ שניה ליני יודע". כלומר לם כשברה לחת מחוליות השדרה ולנו מקקיים לפתח לת הנור ולהסתכל בהחוט לם נפסק לו נתמסמס, לנו יכולים להטריף רק עד הפלול הרלשון (ועד נכלל), מפני שהעלה מחוליותיה מלונקות זו לזו ומלבד זה היל מהודקת בין שתי

עצמות הירכיים (הקטליות), לומר עלולה כלל להשנר. להשנר תוכל רק החוליה התחרונה של המתנים. ולפי מנהגנו הפסק לו מקומם נגד הפנול השליפי ומכל שכן נגד הפנול הרניעי, לז הנהמה כשרה. רש"י מפרש „מפני שלפי מלמטה מזין הפרשות נפסק, כנר תשב כה (חזט) והירכיים מעמידין לת שדרתו ולומר מתה נכך". נשנר הזה לל תוכל תכמת הרפואה להסכים עם רש"י, ומה נכך שהירכיים מעמידות לת השדרה, לפל לפ נפסקו החוטים נתוך הלנור, העלנים היולים ממנו (נידי הנשה) הם כפגרים מתים ולומר מוכשרים לל להרנשה ולל לעורר תנועה נהשרירים. הטעם לפי דעתי הוא, מפני שעלם העלה המחוברת מחוליות עצות ומהודקת בין שתי עלמות הירכים (הקטליות), לומר עלולה להשנר כלל, ולפ נכל זלת מנהגנו הפסק נהחוט הסנור נהעלה, לל יוכל לתלות לת הקלקול נשנירת החוליה התחרונה של המתנים, ולפשר שלפחמו נעלמו קלקלנו לת החוט נמנרה נשעת נסירת העלמות, ולפיכך הנהמה כשרה. לפל לפ נמלל ההפסק לו המקומם נגד הפנול השני, כלומר נגד החורים הרלשונים של העלה, לז לפשר הדנר, שהנהמה כפפה לת שדרתה נשעת שנירת החוליה, והחוט כלו מתח ומשך כלפי מעלה, והפנול השני נל נגד החוליה התחרונה של המתנים, כמו שהוכיח זלת המתח הירטל נפסיונותיו נגוף של לדם מת, ולפיכך קלקול נגד הפנול השני הוא ספק טרפה. והשנר הזה מעיד על עומק שכלו של שומלו, שנל על ידי שיקול הדעת למה שמלל הירטל על ידי הנסיון. הרליה על זה, שהטעם הוא מפני שעלם העלה שחוליותיה מדוקות זו לזו לימה עלולה לשנירה, לנו רואים ממה שנמוך הנמורל שומלת: הלילך הוא הדין נעוף ? „ר' יהלי לומר: למטה מן הלנפיים, ור"ש מן לקיש לומר: עד מין לנפיים" (כלומר עד מין הכנפים). לפל כל קורל יוכל להוכל גם מתרנגולת ומנומלת, שחוט השדרה ומשתרע לנלה עד הזנב, ומדוע לומר ר"ש מן לקיש: עד מין הכנפים ? הטעם לזה הוא מפני שלפל התרנגולת ולפל היונה חוליות הנב הן רק שנע נמספר (לפל לוז ונר לחזה — תשע) וחוליות החתנים וחוליות העלה כלן מדוקות זו לזו ועוזות עלם שלמה לחת שלימה עלולה להשנר, ולפיכך דין של חוט השדרה נוהג לפלן רק עד מין הכנפים.

ניטלה הכנד וכו' דר' חייל זריק לה לכנד, דסנירל ליה דיכולה לחיות גם נפחות ומכזית נכנד, דלימו עזר להעומדת החיים, וכלל הוא שנכח מה שהשנר עזר לל הנריאות להעומדת הנעל חי, כח זה נמלל גו נשארו לעזר למי שלכלו, ולכן ר' חייל זרק לכנד על שלימו מועיל לכלום. ור' שמעון סנירל ליה ההיפוך דמועיל ונריך כזית כדי להעלות לרוכה **ואמר** רבא ריאה שהלדימה הנשע הרגיל של הריאה הנריאה הוא נשע הורד לו של שומה לנשה לדמדמת. ריאה שהלדימה יותר מדי — זהו סימן של שפעת־דם, (היפערעמיא) שפעת דם תוכל להיות על שני פנים. לו שיתנבר זרם הדם לל ליזה לנבר, העורקים וגימי הדם מתרחנים ויכילו נקרנם דם יותר מן הרגיל, זהו מה שנקרל „שפעת־דם פועלת", (היפערעמיא עקטיווא), לו שיתקנן נליזה לנבר דם יותר מן הרגיל מחמת שזרם הדם נהוורידים פוגם ליזה מעצור וסתם, עד שלל יוכל לזרם כדרכו לל הלנ

הימני, וזהו מה שנקרא לגל הרופלים נסס „שפעת דס נפעלת", (היפע־
רַעמיק פַּסיווַע), התגברות של זרס הדס תמלא מקום לפני כל לקת,
ונגידון שלנו לפני לקת הריאה לו לפני לקת של קרוס הריאה. לע"פ
שפעת דס תוכל לעבור ומלי מגלי לגמר בלקת, לגל גס לקת הריאה
„הדרך נריא", וכאשר נריאה להלן לינה עושה לת הנהמה טרפה. פחות
מזה תניא ליני נקב נריאה „שפעת דס הנפעלת" על ידי עירוב ומעמר
בשיטת הווריזים. לכל היותר היא יכלה להניא לידי הדרוקן בנית החזה,
(הידרַטַרַקס), כלומר לידי הסתננות של נסיוב הדס תן הווריזים
המלאים יותר ודי. וגס המנ הזה „הדר נריא" על ידי רפואות ילועות,
ולפיכך לדקו רש"י ושאר הפוסקים (הרי"ף והרמב"ס) נגד דעת ר"ח ור"ת,
כי בין המדימה מקלתה ובין המדימה כולה כשרה (עיין תוספות מ"ו, ע"ב
ד"ה אלא ל"ג).

ריאה שיבשה וכו'

בין כל המחלות השונות של הריאה, יודעים לנו רק ומחלה אחת שנה
מקלתה של רקמת הריאה נפרכת נגפורן — זאת היא ומחלת השחפת
או הנגנת של הריאה, (טובערקולַזיס). כשר הזכרתי כי נגנוני השחפת
הדומים לזרעוני הדוחן, יש לשר יתחברו יחד לקבוצה לחת גדולה כלנו
לו יותר מזה. וכיון שנגנוני השחפת אין נהם ניעורי דס לפרנס לותם,
לפיכך לא יוכלו להתקייס ימים רבים, וגורלם הוא לחת משתי אלה: או
שהם נמקים ונמסים ונדחים ע"י שיעול החולה ומקומם יהפך למערה —
(קַוועַרנע), או שהם מתייבשים ומתנגנים, כלומר תמרם ומשתנה לחומר
הגבינה שלפעמים ישתקעו נהם גרגירי סיד תן הדם והם משתנים לאבנים.

גבינה יבשה זו אם תנקב לינה מוליכה דם וגם נפרכת נפורן.

דברי רבא „יבשה כדי שתפרך בפורן" הזכירו לת המחלוקת שבין ר' יוסי
בן המשולם והחכמים על דבר לותן הנכור שיבשה. לדעת החכמים
הרי זה טוב אם לינה מוליכה דם כשנקבה, לגל לדעת ר' יוסי בן המשולם
רק לא הוא טוב כשלותן המת נפרכת בפורן. ואם כן רבא סובר כדעת
היחיד נגד הרבים. הגמרא דוחה קושיה זו: „לפילו תימא רבנן: גבי לותן
נכור דקא שליט בים זיקא לא הדרא בריא, לגל בריאה דלא קא שליט בים
טובא הדרא בריא" לפיכך המוכרח שתיפרך בפורן לתי פה גם לרבנן
וטרפה משום שאין כאן חיים, לפניהן בריאה שחסירה.

הני תרתי לוני דסריכן להסרכות מקור לחד עם הגלדים, בכל מקום
שתקרה לקת של שני קרומים מגעים זה לזה שם יוכלו להתדבק יחד,
ואם יתארגן הדבק שביניהם, לז יתהוה דבק של קיימא ולא יפרדו זה מזה
לעולם. על פי רוב יזדמן קרום הריאה עם קרום הדופן בהלותם העליונות
הממלאות במיקר החזה, מפני שתנועת הלותם שם בשעת הנשימה היא
מועטה, ואין דבר לשר יהרום לת הדבק. לא כן הוא בהלותם התחתונות
שתנועתן בשעת הנשימה היא גדולה, ולפיכך על פי רוב הדבק של פיברין
נתחב בתחילת רגועה או חוט לרוך. ולפעמים הוא נתחב בחזקה ונקרע
ולז תהיה לפניו „סרכת תלויה" בתחילה, הסרכות הן של פיברין ודומות

לחוטים של ריר, לכל כשהן מתלרגנות הן מתהפכות לרגועות קצות. וכשם שיוכלו קרוס הרילה עם קרוס הלופן להתדבק זה בזה, כן תוכלנה גם שתי לוזות להתדבק על ידי סרכות זו לזו. לפעמים יכסה הפיברין (הגשר הגלוי) לת הרילה כלה, וכלשר יתלרגן יהפך לקרוס חדש המשתרע על כל הלוזות, ויש לשר יקלף על נקלה מן הרילה. זה הכלל: לין סרכת ולין גשר גלוי בלי דלקת. רש"י העמיד כלל לחר: לין סרכת בלי נקב. ורק שתי לוזות הסרוכות זו לזו כסדרן, כיון שהן כשלרות תמיד יחד זו לכל זו הן מגיעות זו על זו, לכל שלא כסדרן יש לחוש שמא תחתח הסירכת יותר מדאי ותתרפק על הנקב, ולפיכך היא טרפה. רש"י מוכיח שלין סירכת בלי נקב ממה שאנו רולים שמן הרילה יולא משקה שנעשה עד כגליירת, כלומר כמקפא. לכל משקה טופח יולא לא מן הרילה אלא מצורי הלימפה המצלים בתוך הקרוס עלמו, וגם קרוס של רילה נרילה מזיע מקרבו לת המוזל הזה, אלא שהוא חוזר ובולע לותו, פולט ובולע, פולט ובולע, ולם נחשוב שלת לנקב, לז לא שבקית חיי לכל נריה. והשכל מחייב שלין פה נקב, כי אלמלי היה נקב בהקרוס כי עתה לא היה מסתבן המשקה אלא האויר, והיה מתקבץ בתוך חלל בית החזה. יכולים היינו לפרש לת דברי רבא, כי סרכת ואוני לאוני אלא כסדרה היא טרפה. לא משום נקב, אלא משום חסרון נרילה. למשל אם האונה העליונה סורכה עם האונה השלישית למעלה למן האונה השניה, שלת האחרונה לא תוכל להתרחב ולהתפשט בשעת הנשימה, והרי היא כאלו חיסה. לכל מה שעשה, ורב אשי (דף מ"ח) מפרש דברי רבא אלו: "לי אתי נקיב טרפה ולי אתי נקיב טרפה". תוספות (ד"ה לכל כסדרן) מפרשים: יש סירכת בלי נקב לכל הסירכת תוכל להבדיל לידי נקב, זהו יותר קרוב להשמע; לכל לין הדברים מתייבשים היטב בלשון הגמרא. לי היה נרלה לפרש לת הדבר כך. לומת הדבר כי יש סירכת בלי נקב לכל לין נקב בלי סירכת, ולפיכך כל סירכת היא ספק נקב. ורלוי היה לאסור כל סירכת משום ספק נקב. לכל לם יש מקום לחשוב כי הנקב לא יתגלה שנית על ידי תנועות הרילה, לז גם כן כאשר, לכל במקום שיש לפחד פן כשתרחב הרילה על ידי פעולת הנשימה יסתר הקרוס שעליה מחמת המכה, לז לנו לומרים גם על הסירכת "קרוס שעליה מחמת מכה לינו קרוס".

הכלל דיתר כנטול דמי לו חלף וטרפה, הוא משום דיקרה לפעמים שלין כאן היה, משום הכי לא פלגו בין יתר ליתר והלכו לחר הכלל, חוץ מן הדברים שרגילין ביותר בהטעם,

בבבא כשהם כשאר טרפה. שתי הלכות נכנסות בתרגא מלים. הלכות לנו מנאו להן מקום בין ההלכות העוסקות בטרפות הרילה. לכל ההבדל בין נגע הכנד ונגע הגשר הוא קטן כל כך, עד שתי לפשר לסמוך על טרפות עין בלבד ולחרון משפט אם כשהם לו טרפה. ואנו הלא רלינו כי בגדון רילה דמויה לחופתא היה טי שלמר כי הדמיון הוא בניתתא, והבדל בטיבוש בין כנד ובין גשר הוא גדול ולך עד שתי לפשר לטעות ולהחליפם זה בזה. ובפלא הדבר, גם חכמת הרפואה מבדלת בין רילה דמויה לכנדא ובין רילה דמויה לגישרא. הרלשונה תקרא—העפלטיזלציא

ותחזר למחלה שתוכל להרפא, שיש כמוה מיה, והשניה —קאַרניפיקאַציע, מחלה שלא תוכל להרפא נשם העפֿעקטיפֿאַטע פולמאַנט (התכנדות הריאה) יכנו הרופאים שיוני ידוע נשער הריאה שיתהפך מחומר רך וספוגי המלא לחומר עב ונלחי ספוגי המלא דם ומוגלא, עד שהוא דומה נמרחה ונמיזוג לחומר הכבד. לפ נלחן נתלנע על פני ריאה נרילה ושלמה, לז יתכוון נשר הריאה נמקום ההוא ותחת התלנע תעשה מעין גומא עמוקה, יען כי הלחן יגרש לת החויר הכנום נתוך הריאה נמקום ההוא; לנל כמעט נפלק לת תלנעגו מן הריאה, לז תשוב מהר לחיתה והגומא כליל תחלוף, לא כן הוא נהכבד. נשר החבר הזה עלול להגטמפ ולהתכווץ רק נמדה מועטה מלא, ולפ נלחן עליו נחזקה, לז לחנפ נעשה עליו גומא עמוקה, לנל רק לחרי לשר יהרפ נשר הכבד תחת התלנע וכשהר יפור הלחן, לז לא ישוב עוד לחיתו. לפ נחתוך החיכה קטנה מנשר ריאה נרילה ונשליכה נקערה של מים, לז נראה לפ החתיכה נפה על פני המים יען כי על ידי החויר הכנום נתוך לשכולות הריאה יקל כנדה מכובד המים, לולפ לפ נשליך חתיכה של כבד המיתה, לז תלטול כעופרת לל שולי הקערה. ריאה שנהפכה למרחה הכבד, דומה להכבד נכל סגולותיו: היא לינה מתכווצת ולינה נפה על פני המים. ויזושה קשה כמיזוג הכבד, יען כי חויר לין נתוכה וצוריה מלחים דפ. על כן תדמה להכבד גפ נמרחה לדמיתותה. נלינה מחלה תהפך הריאה למרחה הכבד? המחלה הזאת היא מצויה מלא, וכל לחד מקורליהו הלה נעלמו נמחלה זו לו רלה לותה נלחד ומקרוניו ושלרי נשרו. די לנו לקרל לותה נשמה — הלא היא „דלקת הריאה", לו כמו שיקרלו לותה הרופאים היום „דלקת הריאה הפינרינית", (פנעלומאַניע פינרינאַזיס), לו גפ דלקת הריאה הקרופית. „דלקת הריאה הפינרינית" לו דלקת הריאה הקרופית, היא מחלה שנה לשכולות החויר של הריאה יתמלאו נפינרין קפוי וקרוש, עד שלא יוכל החויר הנא דרך הסמפונות נשעת הנשימה להכנס לל תוך השכולות. על פי רוב תלקה נמחלה זו רק לומה לחת (כולה ולא מקלתה), לנל יש שתלקינה שתי לומות לו יותר, ולפעמים שתי לומות לחת מימין ולחת משמלל. מוכן מלליו כי לפי רוב המחלה כן תרנה הסכנה. לולפ נדרך כלל תחזר דלקת הריאה לחנפ למחלה קשה מלוד לנל למחלה שלין סכנה כרוכה נעקבותיה, ורק לנל לכשיש נלים נימים ולנל שכוריס יש נה משום סכנת נפשות. ולפ ממחלה חולים שחלו נמחלה זו ימותו רק מעשר עד עשרים נפש, לז לא יתכן לחמר עליה „שלין כמוה מיה טרפה". כשרת טרפה. מרחה הנשר נהריאה, (קאַרניפיקאַציע פולמאַנים), היא לחת מן התמונות של ריאה שמקה. למעלה תלרנו תמונות לחדות של נימוק הריאה. פה נוסיף עוד תמונה לחת: לפ לחד הסמפונות יסכר על ידי פקק של נשלשת לו על ידי גרס זר שנפל נשעת האכילה לל הגרגרת, לז יחדל החויר להתחדש נתוך כל השכולות, גפ הוא יתרוקן מהפ מעט מעט, מפני שהוא נפלט נשער הריאה. פתלי העפנים נקמטים ומתדבקים זה לזה. ומפני שחסר הלחן של החויר נתוך העפנים, לפיכך התרחבו נימי הדפ של הרשת הסובבת לת העפנים, וכל המקום המלוס מתחדש עד שהוא

דומה נלענע ומיטשעט למרלה הנשר. כלומר כיון שנעשה המקום הלטוס דומה לנשר וכל כחלי העגנים נלנקו יחד, שוב לימו חוזר לנרילותו, וכל המקום הזה לימו נושס לוער והרי הוא כמו שלימו, ויכול לנוח לילי רקנון וניקנון.

אטום בריאה מונן מלליו, כי רגילת מיירי נלטוס שלימו דומה לנשר, כי לס הוא דומה לנשר, הלא כנר פסק רב כהנא ולמר שהוא טרפה ולית ליה נדיקותא. לנל נרייכים לומו לדעת כי יש שלשה מיניס של לטוס נרילה. הלחד הוא לשר נלרמו למעלה והתלוי נסתיות הסמפון, השני הוא לטוס התלוי נסתיית לחד מענפי העורקים המובילים לת הדס מן הלב הימני לל הריאה, והשלישי הוא לטוס לן כמו שקוראים לותו הרופלים „מוקד", (פלקום), של דלקת קלטלרהלית. ועל פי זה תובן עגתו של רגילת ולופן נדיקתו לרלות לס יוכל הלויר לחזור לל ענגי הריאה לו שכנר נסתם הדרך ושוב לין לה תקנה.

ריאה שנשפכה כקיתון היא מחלה מצויה מלד, ומעשים נכל יום הס לנל הרופלים לרלות כזלת כנגי לדם חולים נמחלת השחפת. נשס „ריאה שנשפכה כקיתון" יכוו חכמי התלמוד ריאה שנתוך לחת מלוכותיה נמצל חלל המלא מוגלא לו ליחה הנשפכת כמים. גודל החלל שוה הוא גלד — מגודל זרע הקיטנית עד כגיגה לו יותר. רופלי הזמן יקרלו לחלל בזה נשס מערה (קלַווערנ), ועל פי כללי הדיַלגנוסטיקה יש נידס להסיק מלילות המערה עוד נהיות החולה נחייס חיתו. לולס שני מיני מערות הס. יש מערות שסיבתן היא המקת נשר הריאה, כלומר נמקום ידוע נתוך הריאה פגיעה יהרס וישחת הנשר ויתהפך לליחה, לשר על ידי הפיעול תדחה דרך הסמפונות החולה; המקום הנהרס ישלר פנוי וריקן ויהיה למערה שכתליה מוליחים מוגלא, כמו שנריאה זלת נמכה טריה הנלה לפעמים על ידי ליחה נגע נעור הלדס. מערה כזלת תקרל נשס „מערה של מכה טריה" (קלַווערנ טוֹלסערַזַק). לנל יש מערה שתנוע נלי הריסת נשר הריאה כלל, כי לס על פי סנות ידועות שנשלר לותן להבין: לחד מסמפונות הריאה יתחיל מעט מעט להתרקב ולהתנפח מכל עברין עד שנריאה נמלא לרכו מקום חלול וריקן כמערה, מונן מלליו נשר הריאה מסניב להמערה יתכוון על ידי זה ויצטוק לנל לא יהרס ולא ישחת. מערה כזלת תקרל נפי הרופלים נשס „מערה של הרחנת הסמפון" (קלַווערנ נרַנכלַעקטַסיקַ). הסנה היותר מצויה להמערות מתין הרלשון היא מחלת השחפת השכיחה ומלד לא רק לנל נני הלדס, כי לס גס לנל הנהמות הניתיות וניחוד לנל הפרות החולנות. כי השחפת היא מחלה מזהמת ועוברת מלים לליס — זלת ידענו מכנר. עתה יודעים לנו שסנת מחלה זו הס יצורים קטנים. לולס לס גס הרחנת הסמפונות מחלה למוצה היא, נכל זלת רב הנדל מלד שנין מערה כזלת ונין מערה של מכה טריה לשר נמחלת השחפת. שס גס נשר הריאה גס הסמפונות יהרסו ויתקו ויהיו לרקנון—פה לין כל הריסה כלל. מחלת השחפת מסוכנת היא לחיי הנפגעים גס ו„לין כמוהס חייס", לנל נעלי סמפונות רחנים יוכלו לחיות „חיים תרוכים" לף כי „לא טובים". כלשר לומרנו למעלה, יש נידי הרופלים

להכיר מקום חלול הריאה גם בהיות החולה בחיים, אבל לא תמיד יש לאל ידם להכיר ולהבחין בין מערה של הרחבת הסמפון ובין מערה של מכה טריה. והדבר הזה הוא נחון מאד. למנם כי מאז למד הפרופיסור קאך לותנו בשנת תרכ״ג לבקש ולמצא בהליקה לבד יפליט החולה את מתני הבחפת, נקל מאד לפתר שאלה כזו. אבל מה עשו הרופאים עד שנת ההיא? הם עשו לותה הבדיקה בעצמה שהגיע רב תבי לפני ללף וחמש מאות שנה, רק בלופן יותר דק ויותר מדויק. רב תבי יעץ לבדוק את הליקה ב״נשף דקונית״ ולחפש בה שורייקו תיורי, והם לקחו טפה של ליחה והתבוננו עליה תחת המיקרוסקופ. לם נמלאו החוטים הקשים והאלאסטיים שחסם נאדנו וגרקמו עגבי האשכולות, לז ידעו כי המערה נעשתה רק מאבר התרחב הסמפון; הרעיון של שתי הבדיקות האלה לחד הוא. ובשעה שחכמי לומ״ה לא רלו גם בחלומם רילה שבשפכה בקיתון, ולא עלה בחשבתם שיש דבר כזה בעולם, כבר ידעו רז״ל היסיונות בחוזק ובחתך מחסית, ערים רחוקות בארם נהרים להבחין בין מערה דקיימי גם סמפונות שיש כמוה חיה וכשרה. כי בוודאי קבלו זאת מרבותיהם. עתה בזין דברי ר׳ יוחנן: „רילה שבשפכה בקיתון כשרה, כלומר, רילה שבמלא גם מקום חלול המלא ליחה נהלת כשרה. מפני שר׳ יוחנן סובר: חסרון מבפנים לא שמו חסרון. כל עוד שהוא עטרה בפנים, ובא רבא ואשמיע הני מילי של ר׳ יוחנן? לם קיימו סמפונות והמקום החלול בא רק מאבר התרחב לחד מהסמפונות ובעשה שם מערה מוגלת בוזלי, רק לז כשרה, לם לא נהרסו הסמפונות עם בשר הרילה, אבל לם המערה של מכה טריה לשר במחלת השחפת, שגם בשר הרילה גם הסמפונות יהרסו ויימקו, לז טרפה כי לין כמוה חיה לף שהחסרון עוד בפנים.

כבד שהתליע והתירוה, דתשבוה כמסוכנת ולף שרלויה למות, לא בא המיתה מחמת טרפה אלא מחמת תשב כוחה.

ריאה הסמוכה לדופן. בסוגיא שלפנינו נמלאים שלשה מושגים שרירים בזו לזו להבחין ביניהם: סמוך, סנוך וסרוך. רילה סמוכה לדופן הוא כמו שפירש רש״י „דבוקה״, כלומר על ידי פיברין רך כבבק. בעצם סבבר, על פי פשוטה של מלה זאת, כל רילה היא סמוכה לדופן מפני שאין כל רווח פנוי בין קרום הרילה ובין קרום הדופן. אבל שרילה שרילה מתנועעת ממקום למקום בשעת הנשימה, אבל ר׳ נחמן מיירי שרילה סמוכה ודבוקה. לולם דבוק זה לינו קשה והרילה תוכל להתפרק מן הדופן. סנוך הוא דבוק קשה על ידי שבני הקרומים נתרקמו יחד, מה שאנו רואים על פי רוב בדבוק יבש, היינו שהפיברין כבר התארגן ובשתה לרקמת החבור שלנורי לם עוברים בו מקרום לקרום. וסרוך הוא חבור הרילה אל הדופן (או חבור לוזה לזוזה) על ידי חוטים ארוכים וקרומים של פיברין, שאינם מעכבים את תנועת הרילה בשעת הנשימה. כל שאה דברים אלו—כלומר: סמיכה, סבוכה וסרוכה — הם תולדות לבקת של קרום הרילה לו קרום הדופן, כי, כאשר כבר נאמרו למעלה, קרום הדופן הוא המשך של קרום הרילה שמתקפל ומרלף את דופן החזה מבפנים, וכבל שאר קרומי הנפשות

שניהם עלולים לדלקת של דנוק. והנה ידענו, כי סנת הדלקת של הקרומים תוכל להיות לו פנימית לו חיצונית: פנימית, על ידי התקררות, לו נעקנות מחלת השחפת לו דלקת הריאה, וכיוצא בזה; חיצונית, על ידי הכאה לו דקירה וכיוצא בזה. והנה רבינו, כי רב נחמן לומד עוד בדרכי הקדמונים, שרק דקירה מנחון תעשה את הריאה טרפה. הלא הוא שאמר: "ריאה שנימוקה וקרוס שלה קיים כשרה", לם הקרוס קיים, לז הוא סימן מובהק שלא היתה פה דקירה מנחון. לגל הוא הרחיק עוד ללכת נהקלתו: "ריאה הסמוכה לדופן לין חוששין לה". פה גלי שפק יש דלקת הקרומים, לגל הרגה שפקות נדבר: שפק על ידי סנה פנימית, שפק על ידי סנה חיצונית. ולם תמלא לומר חיצונית: שפק הכאה גרידה, שפק ניקנה הדופן על ידי דקירה. ולם תמלא לומר ניקנה הדופן: שפק ניקנה רק הדופן נלבד לו ניקב גם קרוס הריאה. על יסוד כל השפקות הללה החליט ר' נחמן להעמיד את הנמנה על חזקתה ולהכשירה. לולם לם העלתה הריאה נמחים, מיני גידולים של נשר שעניים נגהר להלן, כיון שלמו רוחים ריעותא נהריאה — לפשר שניקנה הריאה, ולפיכך לריך לבדוק. לדעת לנימי לין שיש נמחים לין שלין נמחים, כיון שיש נזה דלקת הקרומים, וכיון שדלקת הקרומים תהיה לפעמים בעקנות נקיבת הריאה, לפיכך חוששין לה, ולריכה בדיקה. "סכינה דחליש פומיה" רש"י מפרש: "פיו חדוד ודק". ולי היה נראה להיפך: סכין שפיו קהה ועב. החירורגים כיום כשהם רולים להפריד קרוס מקרוס הם משתמשים בידי הסכין ולא בהסכין עלמו. נסכין חד, הנודק יכול לעשות נקב במקום שלין כל נקב.

ומי אמר רב נחמן? רב נחמן לומד עוד בהשקפה, כי טעם טרפת הנקב בריאה הוא מפני שלין כאן עוד בהשקפה. מפני שבשעת הנשימה, כשיתרחב בית החזה, האויר יוכל לנלות מן הריאה ולהתקבץ בבית החזה, (פנעומַטָטָה־טָקס), עד שתפסק הנשימה, והנשמה תמות בחניקה. לגל במקום שלין לאוש לזה, לעפ"י שברי לנו שיש נקב בהקרוס — הנשמה כשרה. ולפיכך הוא לומר: ניקנה הריאה ודופן סותמתה כשרה, כיון שנגלה הנשמה מלויר בחזה בשעת הנקב הריאה שוב לין טעם להטריף לותה. ובזה נבדל רב נחמן מן החמורים החזורים הלומרים, כיון שנאמר בשנה ניקנה הריאה טרפה, לז היה טרפה מכל מקום, לעפ"י שנקב זה לל יבנע לה מיתה. לולם, גם רב נחמן מודה, שאם יש לחוש שסתימת הנקב תהרם לאחר זמן, לז היה טרפה מפני שלז יתחיל האויר לנלות מן הריאה, ולפיכך הוא מחלק בין נקב בהלומות העליונות, המונחות בגויר החזה, ובין נקב בהלומה בתחתית החזה. רש"י הבין היטב את טעם החילוק הזה, לעפ"י שבברייו לימס מדויקים כל כרכם. הוא לומר: כי נקב כנגד הלומה הגדולה, "לכיון דרחוקה הריאה מן הדופן מיפרקא הסיל סתימה". הריאה לל תוכל בשום לופן להיות רחוקה מן הדופן (כבר נאמרנו דבר זה הרבה פעמים), תמיד קרוס הריאה וקרוס הדופן נוגעים זה בזה גלי כל הפסק ביניהם, ורק בשעת מיס לו לויר בבית החזה לז תתרחק הריאה מן הדופן. טעם הדבר הוא כך: בשעה שלנו שואפים לויר לל קרבנו, לנו מגדילים את המכול של בית החזה; בית החזה מתארך מלמעלה למטה מפני שהטרפזת (חגר

הכנד) יורדת כלפי מטה; וכשמתלרך בית החזה מתלרכת גם הריאה, כדי שלא יהיה מקום ריק בהחזה. נקל להבין, כי חלקי הריאה העליונים הקרובים אל העולר, מתרחקים רק מעט מאד ממקומם ובמדה שהריאה מתקרבת אל הטרפצת תנועתה נעשית יותר גדולה. למשל, אם התלרכה הריאה נרגע על סוף השאיפה עד כדי עשרה סנטימטר, אז כל נקודה של שיפולי הריאה התנועעה ממקומה עשרה סנטימטר, בשעה שהנקודה העליונה של הריאה לא זזה ממקומה כלל. ולפיכך נקרא מיתר החזה, כלומר החלק העליון אצל העולר, מקום רגישת או רגישתא, כלומר מקום כניסת (כמו שפירש הערוך), כלומר מקום שהריאה מונחת שם בתנועה גלי תנועה. ובכל זאת גם נגד האומה, אם הריאה לא העלתה נמחים אין חושבין לה, מפני שתלינן בדופן. אבל אם העלתה נמחים, אז יש רגלים לחשוב כי היזה נקב קרה להריאה עצמה ולפיכך היא נריכה בדיקה, מפני שאם יש שם נקב אז על ידי התנועה מתפרק הדבק שבין הריאה והדופן. אבל, יאמר הקורא, אם התנועה בשיפולי הריאה היא גדולה מאד, איך מתדבקו הקרומים זה לזה? איך יוכלו שני דברים, המתנועעים זה אצל זה להתדבק יחד, הלא בכל רגע ורגע של הנשימה נריך היה הדבק להסתר? לזולם הרי אנו עסוקים בדלקת הקרומים. והנה ידענו, כי בתחלה זו תתקלף האלבומינליה של הקרומים והם נעשים מחוספסים, לא־חלקים, והמיכוך שהם מתחככים זה בזה בשעת הנשימה מסבב כאב גדול להחולה, ולפיכך הוא משתדל לנשום רק בהלד הנריא. כשהרופא מסתכל בלדס ערום החולה בתחלה זו, הוא יוכל לסמן את הסיאַגנוזה במרלית עין בלבד. הוא רואה כי בהלד הנריא הוא נושם בשיעות עמוקות, ובלד החולה הוא אינו נושם כמעט כלל. על פי רוב חולה כזה שוכב על לדו החולה, ונושם רק בלדו הנריא, כדי להמעיט את הכאב, כך עושה גם הבהמה החולה בדלקת הקרומים בתחילת המחלה. ורק כשתסוך הדלקת ויחדל הכאב, הוא מתחיל לנשום גם בהדופן החולה. אבל אז כבר נדבקו הקרומים זה לזה. ועל ידי בשיפה עמוקה יש לשער יהרס הדבק, ואם היה נקב בקרום הריאה אז יפתח, ויוכל לנוא לידי לויר בחזה. הנה רואים על פי זה, כי הבקפת רב נחמן מתאמת בכל פרטיה עם הבקפת הרופאים בזמננו היום.

גופא אמר רב נחמן וכו'. רש"י מחלק בין סניף בשערה לסניף בגלעות. אבל לפירושו בקושית רב יוסף לרבינא "ואי לא סניף ואי" העיקר חסר מן הספר, והיה לו לשאול: ואי סניף בגלעות מאי, טרפה? כי סניף בשער, מאי? לפיכך נראה יותר פירוש התוספות שמחלקים בין סניף לסניף. וכן נראה גם כן מתשובת רב אלוס גאון. ורבינא לא בא לפרש דברי רי נחמן כי אם פליג עליה, כמו שהוכיחו זאת התוספות, עי"ש. ובאמת לרי נחמן היה בסמיכה גרידא, כמו שנראה זאת גם מדבריו "הלי הדורא דכנתא דליקניך להדיא, חבריה מגין עליה", לע"ג שניקבו הדקין כשרה.

צמחין: הגמרא כולה נחלה מחתא את שלשת מיני המחים: למחי, כנדי וטיכרי. היא חושבת לותם לפוף לדבר לחד. על יסוד זה ועל יסוד דברי רש"י הנרורים מלד, לי לפשר להטיל ספק בדבר, כי למחי, כנדי

ועיקרי הם תמונות שונות של מחלה לחת המודעת מלז נשם „מחלת המרגלית".

מחט בריאה: דעת המטריפים „מחט שמנלאת נריאה" תוכל להיות מיוסדת על לחד משני הטעמים: לו משום חסרון נריאה לו משום נקב נושט ונדקין ונריאה, רש"י מפרש ליך תעשה המחט חסרון נריאה. „הנרזל לוכל הנשר סניפותיו כשהוה שם". נדנרים לחרים: הנרזל נתור גרס זר מגרה לת נשר הריאה ומעורר נו לדקת ומוגלת ועושה נו מערה קטנה. זאת היא לחת מדעית גמורה. לחנם לפי השקפתנו בזמן הזה לין לדקת ולין מוגלת בלי מיקרובים. לנל מיקרובי הדלקת הממלאים לת האויר הסובב לותנו, מכסים גם כן לת בגדיו ולת כל הכלים שלנו ומשתמשים בהם לנרכינו. ולפיכך המחט שבלעה הבהמה ומעוררת בה לדקת; ורק כלים שהרתיחום רבעים לחדים במים רותחים לינם מעוררים בה לדקת; מפני שהרתיחה מהרסת לת המיקרובים וממיתה לותם. רולים לנו כי המשנה תחשוב לת הבהמה שניקב לנלה קרום הריאה נקב כל שהוא טרפה, מפני שלין כמוה היה —נשעה שמעשים בכל יום הם, שהרופלים נוקבים בזרקת־הנחינה לת דופן החולים בחלת דלקת הקרומים כדי לשלוב משם מעט מן הנסיוב הנקבץ שם, ולרלות לם לין שם מוגלת. ולפעמים תכופות יש לשר יבקוב הרופל בחט של הזרקת לת הריאה עצמה ומוליל ממנה דם מעט, ובכל זאת לל תלרע מזה שום סכנה להחולה. הטעם הוא שלנד שחט הזרקת היא דקה מלד, הרופל מרתיח לותה לפני זה בחים רותחים ומעביר ממנה לת כל המיקרובים שדבקו בה. בספרי החירורגיה יסופר מעשה שהיה בחשה לחת שילה מדעתה ובלעה עשרת ללפים מחטים דקות. המחטים הללה נעו ונדו בגופה מלנר לחנר, ולבסוף ילאו כולן דרך העור. לחשרה של החשה ההיא היו כנרלה כל המחטים שבלעה, חדשות וטהורות וגם דקות מלד. מחט יותר עבה תוכל על נקלה לנקב לת לחד העורקים ולהביל לידי זיבת דם מסוכנה.

מעשים כללה נקרו ויולתיו ומזכרו בספרי החירורגיה.

מחטא בחיתוכל דריאה וכו'. כל מקום שלתה מולל דברי ר' נחמן בטרפות עשה חזבך כלפרכסת, מפני שכל דבריו מיוסדים בהנחיון היבר וניהיעה עמוקה של טבע הדברים. השלולת הבללות בסוגיה זו לפנינו הן: מדוע נקב בסומפון טרפה בנקב בקרום הריאה? (למעלה הוצל ולמר רב נחמן: תלתל קני הוי, דריאה כריאה). מדוע לם ניקב הסומפון לחברו הסמוך לללו טרפה, ולם ניקב להבר כשרה? ומדוע לם ניקבו הדקין טרפה? לף על פי שכבר נתרתי ומדוע נקב קטן בקרום הריאה ומסוכן כל כך לחיי הבהמה, ומדוע מנריך ר' שמעון שיהל הנקב מקרום הריאה עד הסומפונות הגדולים, הנני מולל לנכון לחזור על דברי נמלים קלרות. פעולת הבשימה כמו שכבר התבלר, היא בזה, כשהלדם לו הבהמה שולפים רוח לל קרבם הם מרחיבים ומגדילים לת המכול של חזיהם וע"י כן תתרחב גם הריאה הסמוכה בחלל הזה. כי לם לל תתפשט הריאה ותשלר כמו שהיא, לז יבלר מקום פנוי ולחויר בין הריאה ובין דופני החזה, וזהו דבר שלי לפבר בטבע; ועל כן יכנס האויר בחזקה דרך הגרון והסומפונות לל בבר הריאה שתגדל

על ידי זה בכוונתה כדי למלאות את הוקוס הפנוי. כצער נא עתה, כי הכה הלדס את הבהמה בחנית לו נתן נין בלעותיה עד שניקב קרום הריאה. כשתשלף בהמה כזו רוח אל קרבה יסתנן האויר דרך הנצר (תשכולות האויר) ודרך הנקב ויתכנס נין הריאה ובין דופני החזה, והריאה תתלל להתפשט בעת הנשימה, לכל נמדה שתוסיף הבהמה לשאוף רוח כן ירבה האויר להתכנס עם מעט ומעט נמדה מרובה מאוד, עד שילחץ את הריאה הדוממ בטבעה לספוג. והריאה תלך הלוך והתכווץ הלוך והלטמק, עד שתגיע לגודל לגרוף קטן והבהמה תמות בקרב יום או יומים בחיתת חנק. וזה כזה יקרא לכל הרופאים בשם „זבעלומעטאַרעקס" וריאה כזו תקרא לכל הרופאים בשם „ריאה שמוקה" והנה יש לשער לפעמים יקרה שיסתם הנקב בקרום הריאה על ידי לחץ או דם קרוש שבקבן בתוך המכה, עד שלא יוכל האויר להסתנן דרך הנקב אל תוך חלל החזה. בהמה כזו תוכל להרפא ומוכתה האומה, ועל כן ומריך ר' אושען שיהא הנקב מפולש בין חלל החזה ובין בית הסמפונות (כלומר הסמפונות הגדולים), ומפני שאז יש להאויר דרך ישרה בין הסמפונות אל חלל החזה, ולא יצטרך להסתנן דרך הנצר ועל כן תהיה נסופה ובסערה דרכו, עד שיצחית בקל את סתימת הנקב בהקרוס ובזמן קצר יתכנס האויר בתוך חלל החזה (בין הריאה ובין הדפנות) בשדה ורובה מאד. הפלוגתא בין הת"ק ובין ר"ש היא בזה: לדעת הת"ק, לס המכה היא לאומה כל כך עד שרוב הבהמות מתות ממנה, אז היא בכלל כל שאין כמוה היה ובטרפה, ולדעת ר"ש: כל שאין כמוה היה בסום לופן, כלומר לס המכה היא לאומה כל כך, עד שלא יקרה בעולם שתחיה הבהמה ממנה — רק אז היא טרפה. ומזה מתבין, כי בקב מפולש להת"ק מכל שכן שאומה טרפה, ועל לחת כמה וכמה שאומה טרפה בקב לחד הסמפונות מבחוץ, במקום „שאין עליהם בשר כלל רק עור הריאה פרוש עליהם בלי סתימה" (לשון הט"ז שלהלן בזה שלאר). על ידי בקב כזה האויר יוצא בעת הנשימה בלחץ יתר מן הסמפון אל חלל החזה, ובזמן מועט יוכל להתכנס בם בשדה מרובה, והבהמה תמהר למות בשבב הנקרא „פנעלומעטאַרעקס." עד הנה דברנו בנקב הבא מבחוץ על ידי הכאה בחנית או בחץ, אך כן הוא הדבר בנקב הסמפון הבא מבפנים על ידי מחט שמצא בריאה. לדעת האומרים „סמפונא נקט ואתאי", מחט הנמצא בבשר הריאה בודאי נקב מתחילה את הסמפון בטרם שבכנס אל תוך הבשר. אבל מה בכך? איזה סכנה בשקפת מזה לחיי הבהמה? האויר יסתנן דרך הנקב מן הסמפון אל תוך הבשר? יסתנן ויסתנן! אבל גם בריאה שלמה האויר מסתנן מן הסמפון אל תוך הבשר. אבל זאת היא מטרת הבשימה. למנע לפעמים יוכל האויר על ידי הנקב כזה להכנס אל רקמת החבור שבין התשכולות ולהתפשט משם בתמונת לבעבועות מתחת לקרום הריאה, — ומחלה הבקרות אבל הרופאים בשם „עמפיזעמאַ־טיכ־טערסטיניאַלע" (זיקאַ דניבי ניבי אל תכמי התלמוד), אבל המחלה הזאת היא לאומה כלל ובלבד שיהא הקרוס קייס. בגד הדברים האלה הקשה לחד מחכמי התלמוד (חולין מ"ז) ומדברי רב נחמן. המקבן שמע את דברי ר' נחמן שבא בגולות, הוא שמע רק כי ר' נחמן אומר: „אלו סמפונא

דלינקוג טרפה" ומוג למשפט שרג נתון מדבר בסמפון המובלע בתוך בשר הריאה ולא מחוץ להריאה, דלי לא תימא הכי (כך סלקא לדעתיה דמקשן) מלי לתת רב נחמן לשמועינן, הלא זה מוכח להדיא מן המשנה (כמו שבארתי למעלה), ת"ש ע"כ רב נחמן מיירי בסמפון המובלע בתוך הבשר. על זה השיבו להמקשן: ההוא לחברו ליתמר: כלומר מלמר רב נחמן במלותו היה כך: "הלי סמפונת דלינקג לחבירו טרפה", ורבותת לתת רב נחמן לשמעינן: לא מבעית כשניקב לחוץ לא חלל החזה שלא נודלי טרפה, הלא לפילו ניקב לחברו הסמוך ודבוק אליו על ידי דבק רך של פיברין וכ"ש הלויר יולא מסמפון זה לסמפון אחר, ולילו מתכנס בתוך חלל החזה כלל — גם כן טרפה, והלכה זו של רב נחמן תרלה לנו לת גודל שכלו היבר ולת כשרונו להתבונן לל טבע הדברים. ובלחת: שני סמפונות ההולכים לחר פילוס ביחד זה לצל זה נכנסים לל שתי לומות הקרובות זו לזו. כל זמן שהבהמה חולפת רוח לל קרבה בחת יוכלו הסמפונות להשאר זה לצל זה, לצל כמעט תתחיל הבהמה לשלוף רוח לל קרבה בחזקה והלומות יתפשטו ויתרחבו מלד, לז לי לפשר שלא יתרחקו הסמפונות זה מזה, על ידי שתגדל הזוית ביניהם, וכ"כ יהיו לנו שני סמפונות נקובים לתוך לל חלל החזה והסכנה קרובה לבוא. בדבר החילוק שבין ניקב הסמפון לסמפון לחר ובין ניקב לבשר הריאה, כבתי מעט מפירושו של רש"י. לדעתי החילוק הוא לא משום שהסמפון הוא קשה ולילו סותם והבשר הוא רך וסותם יפה, הלא מפני שניקב הסמפון להבשר לילו מניח לידי לויר בחלל החזה. בשעה שהסמפונות הנמלים מבחוץ להריאה, לף על פי שהם סמוכים זה לזה ומדובקים יחד, לי לפשר שלא יתפרדו זה מזה בשעת בלימה עמוקה ויכלו להניח לידי לויר בחלל החזה. לולם עוד הלכה לחת יש לו לרי נחמן שבתלמתה גם היא בחכמת הרפואה: "הלי הדורת דכתת דלינקג חד לחברים—חבריה מגין עליה" וכשרה. המשנה לומרת, ניקבו הדקין טרפה". הטעם לזה כשבר בחרבו במקומו הוא, מפני שעל ידי הנקב הפרש והרעי שבבני המעים יולחים מהם החוצה לל תוך חלל הבטן, ובבר זה יעורר תמיד לת המחלה הלורלה הבקרלת בשם "דלקת קרום הבטן". לולם לם גם שתי הדורות של בני המעים המדובקות זו לזו יבקבו הלחת לחברתה, לין בזה כל סכנה, מפני שהפרש והרעי יולחים ממעי זה לל המעי השני ובכל לופן יחלרו בבני המעים, והלא יבילו לידי דלקת של קרום הבטן לעולם. דבר זה הוא מתעשים בכל יום לצל הרופלים, מפני שלין כל סבה שיתרחקו הדורות של בני המעים זו מזו. ויפה לתר רב לחי: "טרפות לתה מדמי להדדי? לין לומרים בטרפות זו דומה לזו". על פי זה יבין הקורל לת דברי הרמב"ם "לם ניקב סמפון לחד לפילו לחברו טרפה". המלה "לפילו" נתנה לבין רב להפרשים לבחת בה. ומחמלתם על הרמב"ם השתדלו לתרץ לת דבריו בדוחק, בשעה שדברי הרמב"ם בזה הם כנים וברורים כשם בהרים. לם יעיין הקורל בהט"ז לדין זה, לז ירלה כי בעיקר הדברים פירש לסוגיל זו בהגהת בלרתי לבלי על פי הבסיון המדעי. לולם יחד עם זה ירלה הקורל כי לכל קושיותיו של הט"ז לין מקום כלל על פי בלורי לסוגיל. למשל קושיותיו: מובלה לתלמידל למוקמי מלתל דר"כ

נקיבא לחנרו, למה לא מוקי ליה בנקיבא שלין מנין לגמרי? על פי נאורי לי לפשר לומר כך, מפני שאז היה קשה: מאי לחמ ר' נחמן לחשומעין, הלא דבר זה מוכח להדיא מן המשנה: לא נקט מפולש דרך הנשר לבית הממפונות טרפה גם לר"ש, נקט מפולש להסמפון עצמו על לחת כמה וכמה. כך פירשתי סוגיא זו בספרי: „די נאַרמאַלע חונד פּאַטאַלאַגיעש קאַטאַמיע דעם תלמוד", בטרס עייכתי עוד בספרי המפרשים והפוסקים; חולס בספרי ההוא שבועד לרופאים יודעי דבר די היה לי לבאר לת ההלכות הללה נרמזים קלים, כדי להרחות לחכמי לומות העולם לת ידיעתם של חז"ל בעניני פאטאַלאָגיה. ומה נהניתי לחר כך בקרלי לת דברי המפרשים ובראותי לת הלחן והדחק שבסתבכו בביאור הדברים הללה, ומוכחתי כי כוונתי בתומי לז לל הלמת. כלשר למרתי, לת ספרי על הפאַטאַלאָגיה של התלמוד כתבתי עוד בטרס עלתה בידי לעיין בספרי המפרשים והפוסקים. ובעברי לח"כ על פני הספר „תורת הבית", שמחתי מלד לרחות כי בפירושי על דברי רב נחמן בדבר „בקב בסמפון" כוונתי לדעת הרמב"ם כמו שפירשו דבריו ר' לחרן הלוי בספרו „בדק הבית", והט"ז; ורק מה שהעלו הם על פי ההבניון התלמודי, העליתי לני על פי הנסיון המדעי. ל) המלמר של רב נחמן „הלי סמפונל דרילה דלינקב לחבריה טרפה" הוא מלמר בפני עלמו, ולין לו ענין כלל לל מלמרו: „תלתל קני הוו, חד פריש לריאה חד ללבל וחד לכבדל" קנה הריאה לחוד וסמפונות הריאה לחוד. בשם קנה (טראַכעאַ) יקרל ההמשך הנרנרת ההולך מן הגולר ונכנס לל תוך חלל החזה והולך בין שתי ערוגות הריאה, עד לבר יתפצל לענפיו הגדולים ההולכים להריאה הימנית והריאה השמללית; לולם בשם סמפונות (בראַנכי) יקרלו הענפים הללה מיד לחרי שנתפצלו מן הקנה בטרס שנבלעו בנשר הריאה, וגם לחרי שנבלעו גו. קנה לחד יש לה להריאה, וסמפונות רבים לה גם מבחוץ, על דבר הקנה כבר הורו ר' יוחנן וריש לקיש עוד לפני רב נחמן: „ניקב הקנה למטה מן החזה נידון כריאה" (חולין מ"ח). מפני שנקב הקנה למטה מן החזה יוכל גם כן להניח לידי לויר בחלל החזה (פנעומאַטאַראַקס). לדעתי ר' נחמן לומר שתי הלכותיו בבת לחת: „הלי סמפונל דריאה דלינקיב לחבריה טרפה" „והלי הדורל דכתלת דלינקיב חד לחבריה חבריה ונין עליה" — וכוונתו היתה להרחות על ההבדל שבין שני מיני הלברים הללה. ג) הסמפונות, בשעה שהם מתפללים וחוזרים ומתפללים בתוך הריאה הם מתרחקים תמיד זה מזה ועושים זוית ביניהם, והמקום הפנוי שביניהם הוא חלל בשר הריאה, וח"כ לי לפשר בשום לופן שיקב סמפון לחד לחבריו בתוך הריאה, מפני שלעולם לל יקרה שילכו שם שני סמפונות זה לצל זה, ושיהיה הלחד דבוק לחבריו. ד) לומנם כי בשר הריאה הוא רך וספוגי, לבל להניח על נקב הסמפון לל יוכל לדעתי, מפני שהוא כולו מנוקב כספוג ולין יניח מפני הלויר? לדעתי כן חשבו גם חכמי התלמוד והמשנה. לו חשבו חז"ל כי בשר הריאה מניח מפני הלויר, כי עתה לל היו חוששין לנקב נקרום הריאה, לחרי שהבשר מניח על הלויר הנל דרך הסמפון שלל יצל דרך הנקב, וגם הנדיקה נכלל על ידי נצבון נמים פושרין הלל תרחה בעליל שהלויר מסתנן דרך הבשר. לולם כלשר נתרתי למעלה, נקב הסמפון

נתוך הרילה לינו מעלה ולינו מוריד לס קרוס הרילה קיים, לחרי שמוף סוף החויר ציפת מן הסמפון הלת ישאר נתוך הרילה, שהיה נעלו הכי מלאה תמיד לויר. ועל כן נדק הרש"ס נאמרו: שכל מה שנתוך הרילה לין נו טרפות נגקב כלל.

מחטא נסמפונת רגה נרילה וכו' כגרלה, נהני עובדא היה הוושט לפניו ונדקו לותו ולת נמצת נו נקב, ורק חייבין שמת דרך הוושט ונכנסה ונקבה כרס לו דקין ויוצה לל הרילה ונקבה קרוס הרילה ונכנסה דרך נשר הרילה לגד מעלה לל הסמפון הגדול. כל זה הוה דרך רחוקה מלד (לנדוק לת הכרס והדקין הוה דגר שהי לפשרי) ולעפ"י דרגן טרופלי סוברים שנליעת המחט דרך הגרגרת הוה דגר שהינו שכיח ולפיכך לת למרו נו היתר. לגל יותר מזה הוה רחוק לומר, כי התנשלה המחט מן הנשר לל הסמפון הגדול, ולפיכך לת למרו נו ליסור. לולם רגן כשורלי סוברים שנליעת המחט דרך הגרגרת הוה דגר לפשרי. ומעשים נכל יום הס שנמלים קולים לו קב נתוך הסמפונות של הרילה. ולף על פי שלפשר גם כן שתנקב המחט לת הוושט והגרגרת להכנס לתוכו, מפני שהוושט והגרגרת הולכים נמדים זה לגל זה נמשך כל הלורך, לגל כיון שהוושט לפניו ונדקו לותו ולת מצתו נו נקב, על כרחנו לנו נריכים לתלות לת מליאת המחט נהסמפון הגדול, על ידי שנגלע דרך הגרון.

מחטא נתחוכת דכגדל וכו' רוב המפרשים והפוסקים, חוץ מהרמנ"ס נסתכלו נגליור סוגיל זו, מפני דנריהס על הפירוש המוטעה שנתנו לדגרי ר' נחמן שלמר: „תלתל קני הוו, חד פריש לליעל חד פריש לרילה וחד פריש לכגדל", וחשבו שהקנה של הרילה לו הגרגרת, משנכנסה לגית החזה, היל מתפללת לשלשה ענפים, ולדגרי רש"י מה שנלעה הנהמה דרך הגרון יכול להשתרנג ולהכנס לל סמפון הכגד, מגלי לנקב ליזה דגר. לגל כל זה הוה נגד המליות, ונלמת שלשת הקנים הללו כל לחד מהס הוה דגר נפני עלמו, ולין כל יסס וקשר ביניהס. נכלל נריכים לנו להודות, כי קשה מלד לעמוד על הפירוש הלמיתי שלסוניס זו, לין כל ספק כי המלמר „סמפונת נקט ולתלי" קרלו על סמפון הכגד ולת על סמפון הרילה, כמו שחושב רש"י. לגל להכגד יש סמפונות שונים, ולפיכך לנו נריכין לגדר לנו נליזה סמפון הכתוב מדגר. מתורת הניתוח ידעינו כי שני סמפונות לו קנים נכנסים לל הכגד ושני סמפונות לו קנים יוללים ממנו, על השטח השקערורי של הכגד (השטח התחתון לגל הלדס לו הלחורי לגל הנהמה) נמלת גומה הנקראת נשם „שער הכגד", „פַּלְרטַץ העפַטיקם". לל השער הזה נכנסים שני נתורות ויוצל ניתר לחד. ל) ווריד השער (וועגַ פַּלְרטע). שרשי הווריד הזה הס נהקנה ושני המעים. הוה מלסף לל קרבו לת כל הדם שנלגרי הנטן ומכיל נקרבו גם לת כל חלקי המזון שנתעכל נתוך שני המעים ומוביל לותם לל הכגד שגם הדם משתנה למרה ירוקה. ג) עורק הכגד, (פַּלְרטעריל העפַטיקַ), יולל מעורק הנטן, (פַּלְרטע קַנדַלַמינַלים), (משרק נלשון הרמנ"ס) ונכנס לשער הכגד ומתפשל לענפים דקים, המפוזרים נהכגד, ומטרתם הוה לכלכל ולפרנס לת רקמת הכגד. נ) סמפון הכגד, (דוקטוס העפטיקום), ומלסף לתוכו לת המרה מכל

הַצּוֹרִים הַדְּקִיקִים שֶׁזִּין לְצֹרֶךְ הַכְּבֵד. וּמִזֶּה הוּא מִתְפַּלֵּג לִשְׁנֵי סְפוּנוֹת. הַסְּפוּן הָאֶחָד הוֹלֵךְ אֶל כִּיס־הַמָּרָה וְנִקְרָא גַּם „סְפוּן־הַכִּיס", דוּקְטוּס סִיסְטִיקוּס); וְהַשֵּׁנִי הוֹלֵךְ בְּלוּרִית יֶתֶר אֶל הַמְּעֵי הַדַּקִּים עֶשֶׂר וְנִפְתָּח לְתוֹכוֹ. זֶה הָאַחֲרוֹן נִקְרָא גַּם „סְפוּן הַמָּרָה" (דוּקְטוּס טְשָׁלֶעדֶקוּס). נִשְׁעֵת עִיכּוּל הַמָּזוֹן, הַמָּרָה נִשְׁפֶּכֶת דֶּרֶךְ סְפוּן הַכָּבֵד וְסְפוּן הַמָּרָה נִלְחָצִים יֶתֶר אֶל נִכְנֵי הַמְּעֵיִם; אֲבָל נִשְׁעֵת הָעִיכּוּל הַמָּרָה נִמְנַעַת מִן הַכָּבֵד לָתוּךְ כִּיס הַמָּרָה וּמִשְׁתַּמֶּרֶת שָׁם עַד שְׁעַת הַצּוֹרֶךְ לְעִיכּוּל הַמָּזוֹן. ד) כָּל הַדָּם, הַנִּשְׁאָר נַהַכָּבֵד לְאַחֲרֵי כְּלִכְלַת רְקָמָתוֹ וְלְאַחֲרֵי הַכְנַת הַמָּרָה מִתְלַקֵּחַ יֶתֶר נְשִׁיטָה אֶל הַוְרִידִים, הַמִּתְחַבְּרִים יֶתֶר נַוְרִיד הַכָּבֵד, (וּעִבְרִי הָעִפְּטִיקַ) הַצּוֹפֶה אֶת דָּמוֹ אֶל וְרִיד הַנְּקוּד שֶׁל הַנְּטָן — (וּעִבְרִי קַלְוַוּס לִינְפְעָרִיקַ), הַמִּשְׁתָּרֵעַ לְאָרְכּוֹ שֶׁל חוּט הַשִּׁדְרָה מֵאֲחוֹרֵי הַכָּבֵד. חַכְמֵי הַפִּיזִיוֹלוֹגְיָה נִזְמְנוּ קוֹרְאִים כְּנוֹדָע לְהַכָּבֵד גַּם בֵּית־חֲרוֹשֶׁת הַמַּעֲשֶׂה לְחֲמִרִים כִּימְיִים, מִפְּנֵי שֶׁהַכָּבֵד מְכִינָה מָרָה, גְּלִיקוֹגִין וְעוֹד דְּבָרִים לְאֲחֵרִים הַנְּחוּצִים לְחַיֵּי הַגּוּף. הָרוֹפְאִים הַקְּדוּמִים, גְּלִינוּס וּלְאַחֲרָיו גַּם הָרַמְּ"ס, חָשְׁבוּ כִּי עִקַּר מִטָּרַת הַכָּבֵד הִיא לְהָכִין אֶת הַדָּם שֶׁל הַגּוּף. הַכְלוֹם, כְּלוֹמַר, תַּמְצִית הַמָּזוֹן הַמִּסְתַּבֵּן מִנִּי הַמְּעֵיִם אֶל שְׁרְשֵׁי וְרִיד הַשָּׁעַר, מִשְׁתַּנֶּה לְדָם רַק בַּכָּבֵד. וּלְפִיכָךְ הַכָּבֵד הוּא לְפִי דַּעְתָּם הָאֵבֶר הַמֶּרְכָּזִי שֶׁל תְּקוּפַת הַדָּם בַּגּוּף. נִשְׁוּ עֵינְךָ אֶל בֵּיאוּר הַהֲלָכָה: „הֱיֵה מַחֲטִיא לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ לְכַנְדֵּל, סַגֵּר מֵר נְרִיס דֶּרֶךְ יוֹסֵף לְמִיטְרְפִיס." דֶּבֶר מְצוּי הוּא מְאֹד, כִּי מְסַמְּרִים לוֹ שְׁאָר דְּבָרִים חַדִּים שֶׁנַּלְעָה הַנְּהָמָה נוֹקְנִים אֶת בֵּית הַכְּסוּתוֹת הַסָּמוּךְ אֶל הַכָּבֵד, וּמוֹקְרִים לְאַחַר כָּךְ אֶת הַכָּבֵד לוֹ לְאֶת טֶרֶפֶת הַכָּבֵד, וְלִפְעָמִים גַּם נִכְנָסִים אֶל בֵּית הַחֹזֶה וּמוֹקְנִים גַּם אֶת הָרֵיאָה וּמְגִילִים לוֹתָהּ לִידֵי מוּרְסָאִי; כָּל סִפְרֵי הַוּוּעטֶערִינְאָרִים מְלֵאִים מַעֲשִׂים כָּאֵלּוּ. לְמִנְיַן מַעֲשֶׂה שֶׁלִּפְנֵינוּ אֵין יְכוֹלִים לְמַנּוֹת נְקֵב בְּנֵית הַכְּסוּתוֹת, לוּ בְּהֶמְסֵק, אֵין זֹאת לוֹמַרְיִם לְמַנּוֹ, אֶלָּא שֶׁנִּסְתַּם הַנֶּקֶב, כִּי לִי זֶה הַדֶּרֶךְ בְּאֶה הַמַּחַט אֶל הַכָּבֵד, אֵם לֹא דֶּרֶךְ הַוֶּוֶשֶׁט וּבְנֵי הַמְּעֵיִם? לְמַר לוֹ רַב אַשִׁי: הִגַּע בְּעַצְמְךָ, לְלוֹ מִצְלְחָה הַמַּחַט בְּנֶזֶר הַנְּטָן לוֹ הָרֶגֶל, הָאֵם הָיְתָה גַּם כֵּן מְטָרֵיף? נוֹוַדַּאי לֹא, אֶלָּא עַל כָּרְחֲךָ שֶׁהַמַּחַט דַּרְכָּהּ לִהְיוֹת נֶעֱתָם וְנִדָּה בְּהֶנּוּף, וְאֵם כֵּן לְפִשְׁר שֶׁנַּלְעָה הַנְּהָמָה אֶת הַמַּחַט, וְהִיא נִקְנְתָה אֶת בְּנֵי הַמְּעֵיִם וְנֶעֱתָה וְנִדָּה בְּהֶנּוּף עַד שֶׁנָּאֲתָה אֶל הַנֶּזֶר. וְכָכָל זֹאת לֹא הָיְתָה מְטָרֵיף אֶת הַנְּהָמָה, וְהָיְתָה תּוֹלֶה, כִּי נִתְכַּכְּכָה הַנְּהָמָה בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְלָה מַחַט, וְהַמַּחַט נִכְנָסָה דֶּרֶךְ הָעוֹר אֶל הַנֶּזֶר, לְפִי כֵן אָתָּה צָרִיךְ לִתְלוֹת נְדָבָר אַחֵר, כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ יְדִיס לִתְלוֹת. אֲבָל אָמַר רַב אַשִׁי: „מְזִינָא לִי קוּפָּא לְגַב, נְקוּבֵי נְקִיב וְאָתְלִי". (כְּמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ רַשְׁ"י). תָּמִיד אָנוּ צְרִיכִים לִתְלוֹת נְדָבָר הַיּוֹתֵר מְצוּי וְהַיּוֹתֵר קָרוֹב, וְכֵיוָן שֶׁהַמַּחַט נִעוֹצָה נַהַכָּבֵד דֶּרֶךְ הַיְלוּכָהּ מֵהֶמְסֵק אֶל הַכָּבֵד, אֲבָל יֵשׁ רְגָלַיִם לְדָבָר שֶׁנִּקְנָה אֶת הֶמְסֵק (אוֹ אֶת בֵּית הַכְּסוּתוֹת) וְנִכְנְסָה אֶל הַכָּבֵד וּלְפִיכָךְ הִיא טֶרֶפָה, אֲבָל לֹא קוּפָּא לְגַיְ, וְחוּדָא פּוּמָא אֶל בְּנֵי הַמְּעֵיִם אִי לִי לְפַשֵּׁר לוֹמַר, כִּי יִתָּכֵן מִבֵּית הַכְּסוּתוֹת אוֹ הֶמְסֵק אֶל הַכָּבֵד; הֵן מַעֲמָה לֹא תִתְכַּפֵּךְ נְנֶזֶר הַכָּבֵד, אִי עַל כָּרְחֲנוּ אָנוּ צְרִיכִים לוֹמַר, כִּי הַמַּחַט שֶׁנַּלְעָה הַנְּהָמָה הָלְכָה נְדֶרֶךְ שֶׁהַמָּזוֹן הוֹלֵךְ: מִן הַוֶּוֶשֶׁט אֶל הַכְּרַס, וּמִן הַכְּרַס אֶל בֵּית הַכְּסוּתוֹת, מִבֵּית הַכְּסוּתוֹת אֶל הַקִּיבָּה, מִן הַקִּיבָּה אֶל הַמְּעֵי הַדַּקִּים עֶשֶׂר, וּמִשָּׁם אֶל סְפוּן הַמָּרָה, (דְּקַדֵּק

טום כאַלעדאַקום), ונכנסה אל הכבד מגלי לנקב מאומה. למת הדגר, כי אינו נריכים לשער, כי הלכה המחט נגד זרם המרה, הזורמת מן הכבד אל המעי הדגים עשר. לפל דגר זה אינו נגד טבע הדגרים, כי זרם המרה הוא רק נשעת עיכול המזון, ונשעה פנויה מעיכול המזון אין כל זרם נסמפון המרה. ורואים לדגר הזה, שלפעמים נמלאת נסמפון הכבד תתיכות של קש ותבן או זרעוני שבולת־שועל, מה שמציא לידי יצירת חנגים נהכבד כמו שנדגר מזה להלן. **ומאי** שנא ממחט שנמלאת נצית הכוסות מנד לאחד כשרה? ולא אמרינן ליחזי לי קופא לגר לי קופא לגיו? למשל, לם ניקב רק הקרוס הפנימי, נאופן שהקופא פונה כלפי חוץ, והחוד כלפי פנים — מדוע לא נאמר, כי נתחככה הנהמה נמקום שנמלאת מחט, והמחט עברה דרך העור ודרך הקרוס החיצוני של צית הכוסות, ונתחנאה נהקרוס הפנימי, שלא שאין הנקב של הקרוס החיצוני ניכר, וליהוי טרפה מפני שניקב משני נדדין? „לימא לוכלין ומשקין דחקוה". לפל לם נמלאת המחט נהכבד אין לומר לוכלין ומשקין של צית הכוסות דחקוה כל כך עד שעברה דרך הדופן ונתחנאה נתוך הכבד, כי התנועה של הלוכלין ומשקין לינו מתפשט

מחוץ לדפני צית הכוסות.

והדיא מחטא דלישתכח נסמפונא רבה דכבדא". מכל הסמפונות הנכנסים אל הכבד והיולאים ממנו — היותר נדול הוא ורידי השער (ווענא פאָרטע); סמפון המרה, (דוקטוס כאָלעדאָקוס), הוא קטן ממנו. ועוד, מחט נסמפון המרה לא היה מטריף הוגא, כי מליזה טעם נטריף לותה לם לא ניקבה כלום. לפל נליזה דרך נלה המחט אל הורידי? יזכור נא הקורא כי כתלי הקיבה ובני המעים כלם נמויס משלשה קרומים: קרום הריר, (מעמבראַנא מוקאָזאַ), מחוצה לו קרום השרירים (מעמבראַנא מוסקולארים), ומחוצה לו קרום הנטן (פערימאָנעאום). נמורי הדם והלימפה מולילים בין קרום השרירים ובין קרום הנטן. כדי שתכנס המחט נאחד מדרכי הורידי השער, היא נריכה לנקב את קרום הריר ואת קרום השרירים ואת כותל הורידי, וזרם הדם יצא לותה אל הורידי השער. הוגא מר נריה דרך לידי סנר, הולידי וניקבה המחט את שני הקרומים הפנימיים הרי זה נחשב לניקבו הלקין וטרפה. לפל רבינא חשב נלדק, כי כיון שקרום הנטן לא ניקב, הוא מנין, מפני שהרעי והפרש לא יוכלו לצאת אל תוך הנטן ולהזיק לידי לקת של קרום הנטן, ולפיכך היא כשרה. כך נראה לי פירוש סוניא זו, פירוש המתאים עם משמעות הלשון של הגמרא ועם ידיעתנו נזמן הזה. כל הדרכים האלה הם פשוטים מאד, וחכמי התלמוד יכלו לדעת לותם גם על ידי הסתכלות שטחית נאנרי הנטן. וחושב אני, שלא

שמתי נפי חכמי התלמוד דנרים שלא עלו על נפש.

והדיא קשיתא דלישתכח נמרה אין כל צורך להוכיח, עד כמה זר הוא הפירוש של רש"י, שהנחה נלעה גרעין של תמרה לא דרך הוושט, אלא דרך הנרנרת, ומנלי לנקב כלום כשתרנג הגרעין עד שגיע לתוך כיס המרה. מי שים לו גם ידיע המעטה נתורת הניתוח לא יאמר דנר מוזר כזה. לפל קשיתא לימה גרעין של תמרה, אלא לפן מלגני המרה. מחלת לפני הכבד (כאָלעליטיאַסים), היא מחלה מצויה מאד לפל בני האדם, לפל

לפעמים תקרה גם לשל הנהמות. כשאנו לומדים כאן לעוף יגרסו בחנן שניהן. וגם בעיניהן נראה גרגירי חול בתוך לעורי הכבד. החול הזה לימי שלא גרגורי שומן קשה הנקרא בשם חֲלִיסְטִיעֲרִין מעורב בחנק של סיד. ויש שהגרגרייס האלה מתדבקים יחד על ידי רוח ומתקשים לאבנים, שתמונות שונות להן. יש שהן קטנות מאד, ויש שמגיעות עד גודל הביצה, על פי רוב הם בגודל האגוז, לפי הן נוגרו בסמפון הכבד לז הן דומות לגרעיני התמרים מאורכות ומעוגלות. סימני מחלה זו — כאב חזק ונורא בגלע הימנית. לפי האבן נמצאת בסמפון המרה ומהודקת בו לז תעצור בעד המרה, והמרה נבלעת לז בכל לחרי הגוף ומגיעה לידי ירקון. מחלה זו, שהתגלתה לרופאי לירופה רק בשנת (שכ"ה), היתה ידועה כבר לחכמי התלמוד, כמו שפירש לת דבריהם הרמב"ם. זה הלשון מדבר בלבני המרה, שהוא קורא להן בשם „גזיות", כמו דבר ידוע, וכברלה היתה הגירסא בהגמרא לפניהם כך „והני מילי כדיקלא, לבל כדאיתא מיבוא בוצע". ולפי הן דברי הרמב"ם (הלכות שחיטה, פרק ו' הלכה ג'): „בזיה שנמצלת במרה, לפי היתה כמו גרעינה של תמרה שלין רלשה חד מותרת, ולפי רלשה חד כגרעינת הזית לפורה, שהרי ניקבה לותה כשנכנסה, וזה שלא נראה הנקב, מפני שהוגלד פי המכה".

מורנא — היא התולעת הנודעת בשם „סטרלֶנגילוס פילַלֶריס", מלכולת דקה כשערה השוכנת בסמפונות הריאה של הכבשים והעזים, ולפעמים גם בריאה של הפרות, ומעוררת לבקת של סמפונות הריאה ולפעמים גם לבקת של לשכלות הריאה. ניחוד תגבר מחלה זו בשנות גשומות.

דתניא ולת כל החלב לשבר. למסקנת ליפך כגירסת הספרל (ויקרל), יש הבדל בין חלב ובין שומן, שהחלב מובדל בלה"ק מן השומן (כמ"ש הרמב"ן), במה שהוא מובדל ונפרד מן הבשר בין בטבעו בין בעניני, והשומן הוא המתדבק לל הבשר ומולל ממנו כמו ובשרו כתב משמן, ומשמן בשרו ירזה, וטבעו חם ולח, לבל החלב טבעו קר ולח גם ועד קשה להתעכל בלוטומטית ומהיר לכלות ומוליד ליתה לבנה, והוא נפרד מן הבשר לל יתערב עמו וכמו שבארו עניני שיהיה תותב קרוש ונקלף לר"ע לו עכ"פ קרוש ונקלף לר"י, עד שיהיה עניו לחר מן הבשר, ולמרו שלא בלבר שהוא סמוך לעור ולא בלבר שיניע תמיד. והנה התנלים האלה שיהיה עניו בלתי מתדבק עם הבשר ידענו מלד השם לבד שנקרא חלב ולא שומן. למנם מה שהאריכה התורה בסימניו הוא כי לא כל הנקרא חלב הוא קרב על גבי מזבח, שבשר יתקבן חלב גם בלבר לחר ויהיה תותב קרוש ונקלף וימלל גם בדפנות, והנה שם קרב לא יבוא רק על המעים שהמלכל מתקבן ומתעכל שם שהם הכרס והקיבה המסס ובית הכוסות והדקין, וכולם בחלק התחתון של הבטן תחת הפריסה שלחר החזה שהוא יותרת הכבד המגדיל בין כלי הנשימה לכלי העיכול, שכן בעולה לומר והקרב ירחץ במים והוא כולל כל בני המעייה שנמלא פרש בתוכם כי הלב והריאה והכבד והטחול היה ומפריד עם הנתחים כו"ש הרמב"ם (פ"ה ומ' ומע"ק) כי שם קרב הוא בעברי על דבר הסובר בתוכו כמה דברים הנלפנים גו כעלמים הבשר בבטן המליאה, ויבוא לו על המקיף כמו קרבי המי שסוברים לת השומן

נחלקס, לו על הניקף שמא זה כל נמי מעיס הס קרנ הנטן העוקף עליהס נכלל, כמו ויתרונו הנניס נקרנה, ומזה הוצאל לל כל דנר לשר תדמיהו המליצה לחלקים המוסנריס יחד, ויש הנדל נין קרנ ונין תוך יתנאר נפי שמיני (ס' קכ"ז ונרכות דף ד'). והנה נמ"ש המכסה לת הקרנ הנה פעל כסה יבא לפעמים נדיוק ולפעמים נצלות, כציאל נדיוק הוא משתתף עם שלמה, נגד ויריעה שפרושה על דנר לחר, כמו כסוי עור תחש, מכסה לליס ומדמים, ותכס נעשיף, כנפות כסותך, וכציאל נצלות יכלול כל העוטה על דנר, כמו וכסתה הנרעת לת עור הנגע, וכסהו נעפר, ונזה פליגי ר"י ור"ע זר"ע לומר מה חלנ המכסה לת הקרנ תותנ קרוס ונקלף לף כל תותנ קרוס ונקלף (היא שמלתו לעורו מתרגמינן הוא תותניה) שנריך להיות כשמלה פרושה, כי ס"ל שנא נדרך הדיוק, ור"י ס"ל קרוס ונקלף ולא"כ תותנ כי ס"ל שנא נדרך הצלות. והתוספתא (פרק ט' דחולין) חלנ המכסה לת הקרנ זה חלנ החופה לת הכרס, שהוא הפריסה הנמלא על הכרס שקורין (טילה) שהוא עשוי ככסות הפרוס על הקרנ ולקמן (דף נ"ג) ולת כל החלנ לשר על הקרנ הוא חלנ של המסס ונית הכוסות, ונמ"ש ולת כל החלנ שמלת כל הוא מחייב כללי, נא נרנות חלנ שעל הקיבה לר"י וחלנ שעל הדקין לר"ע, ושעש פלוגתתן מפורש זר"י ס"ל מה חלנ המכסה קרוס ונקלף לף כל וכו' ור"ע ס"ל מה חלנ המכסה על הקרנ תותנ קרוס, פירוש לחר שרחינו שנני לשס לת כתינ רק לת החלנ המכסה לת הקרנ, הרי שמ"ש כל החלנ לשר על הקרנ נכלל נמ"ש המכסה לת הקרנ, וכן נפר וחיל המלוחים דפי (תלוה) לומר כל החלנ המכסה לת הקרנ, ונעשי' פי (נו) לת כל החלנ לשר על הקרנ מנואר דשניהס לחד, והשתא לר"ע דס"ל דמ"ש המכסה הוא שיהיה ככסוי פרושה כ"ל כן מ"ש החלנ לשר על הקרנ הוא תותנ קרוס, לכן ת"ל לרנות ממלת כל חלנ הקיבה שהיא תותנ, רק חלנ הדקין שהס תותנ קרוס ונקלף (כ"כ נשלתות פי' (ויקרל) ריש מעיל נלמתא נעי נרירל ווט תותנ קרוס ונקלף הוא, וכ"כ רש"י תותנ כשמלה פרוש על הקרנ וכן על הדקין נרלשס) ור"י לשיטתו דסובר דהמכסה הוא נדרך הצלות ודי נקרוס ונקלף, לכן מרנה לף חלנ שעל הקיבה וכ"ש חלנ שעל הדקין, ומ"ש רש"י על מ"ש ריש מעיל נלמתא נעי נרירל וזה חלנ שעל הדקין שנחלקו נו ר"י ור"ע פי' שנחלקו לס מרנינן ליה ון כל לו ידעינן ליה מכ"ש ון חלנ שעל הקיבה לנל לדיחל לל נחלקו. והנה מ"ש שהריבוי הוא ממלת כל, רש"י ז"ל נהוריות (דף ז') כתנ שהוא מ"ו" ולת, והרלנ"ד כתנ שהס תרין רנוין, "ו" ומלת כל, ולכאורה משמע כדנריו ממ"ש נהוריות (דף ג') מעוט נחלנ שע"ג הקיבה ומעוט נחלנ שע"ג הדקין כיון דנתרי קרלי קלתי וכו', לולס נתוס שס (ד"ה הורו) ומלשון רש"י שס משמע שהיה נרסתס נגמ' מעוט נחלנ המכסה לת הקרנ ומעוט נחלנ שע"ג הדקין, וכ"ה נגמ' (ד' ז'), הוא נחלנ המכסה לת הקרנ הן נחלנ שע"ג הדקין. והנה הרנ המניד נמ"ל (פ"ג מה' שנגות) הלריך להקשות על נרייתל להכל והמעיין היטנ יחזא שע"פ מ"ש יאזנו כל קושיותיו שמה, וכן מה שהלריך להוכיח ע"פ מה שהקשה שמה, שמרנה חלנ הדקין והקיבה הוא לענין הקרנה לל

לענין לכילה, ויאמר דאיסור לכילה לא תליא בהקרנה, הוא כדעת הרמב"ן וכנר בארנו בסדר (נו) שלין העקר כן, ומוגיא דפרק בהמה המקשה (דף ע"ה) תיובתיה, וכן מסוגיא דהוריות (דף ג') מבואר שחייב כרת, וכנר בארנו הבה"ג והשלטות וגדולי הראשונים דכל הקרב לאסור בלכילה וחייב כרת, ומפני ירלת הלריכות עזבתי להאריך על דברין בפרטית כי המעט קלר מלפלפל פה, הנה בכל המקומות כתיב החלב המכסה לת הקרב, לבד בפר כהן משיח כתיב המכסה על הקרב,, ונראה כי הקרוס שתחת החלב לאסור בלכילה ולין ענוש כרת כמבואר בפוסקים, לפ"ז בשלמים ולפשר שהבשר בלכל בודאי היו מקטירים החלב עם הקרוס שלא יבואו לידי נותר לאחר שלינו בלכל והוא טפל עם החלב ושייך קרת לליו, כי ברמב"ם (פי"ח מה' פהמ"ק הל"ח) לא חשיב הקרומות הללה בין הדברים שלין חייבים עליהם משום נותר, וע"כ לאמר המכסה לת הקרב גבם הקרוס בכלל, לבל פר כהן משיח שהיה בשרף בודאי היה הקרוס בשרף עם הבשר כיון שהוא גם בכלל בשר הפר ע"כ לאמר המכסה על הקרב מלמעלה לל הקרוס.

החלחולת לו המעי היבר, (ינטעסטינום רעקטום), הוא סוף בני המעים ולמעלה מפי הטבעת. החלחולת מוכחת בין עבה העבה ועבה הללים שמאחוריה ובין כים השתן שמלפניה (לבל הנקבה בין עבה הללים והסם). היא מכוסה בקרוס הבשן רק בבלה הפונה לל הפנים; לבל הפונה לל השדרה מכוסר לל עבה העבה והללים על ידי רקמת החבור בלבד. בחלקה התחתון לינה מכוסה בקרוס הבשן בלל. וכיון שסכנת נקיבת הדקין היא בללקת קרוס הבשן, לפיכך לם ניקבו הדקין במקום שלין קרוס הבשן מכסה לותן היא כשרה.

מחט בעובי בית הכוסות, דופן כפולה שלומר רש"י הוא קרוס הריר העבה מלד בבית הכוסות מפני הקורות המגושלות עליו בתמונת רשת, וקרוס השרירים שהוא בם כן עבה מלד. שרירי בית הכוסות מבטיינים משריר כל אחר בני המעיים שהם שרירים משורטטים לרחבם ועבותם תלויה בדולן הבהמה בשעה שהיא רוצה להעלות גרה, ולפיכך השרירים הם עבים וחזקים מלד. יש למבם עוד קרוס שלישי לבית הכוסות — קרוס הבשן, לבל קרוס זה הוא דק מלד, ורש"י היבו מעלה לותו במין בבוגע למחט. על דבר המחלוקת שבין רש"י ורבינו תם בדבר המחט המשמשת בעובי ההמסם (עיין תוספות ד"ה מחט) הבני מוכח בכון להעיר על דברי ר"ת: „ולבך דבקט מלד לחד בשרה בקט במי משבי בדין טרפה לע"ג דמילתא דפשיטא היא. ועוד לומר ר"ת: דהלי במי חידוש הוא דס"ד למימר, לפילו משבי בדין בבון שניקב שבי העורות בשרה לפי שבוכב על גב המסם ומדובק שם בשומן והוה למימר דלותו דבקות מבין שלא יצא הריעי... קמ"ל הכא דטרפה". לדעתי אין פה חידוש בלל, ביון שהחלב שעל בית הכוסות הוא אסור בלכילה ועבוש כרת, פשיטא אינו יכול להבין „מפני שחלב טמא אינו סותם", לבל לדעתי יש בזה חידוש לאחר ורבותא בדולה שלא במבא מי שהעיר עליהם. למעלה (חולין דף מ"ג ע"ב) לאמר רב פפא: „בקבו שניהם זה שלא בבוד זה בוושבו פסול, בקורקבן בשר". משה נראה כי דוקא בקורקבן בשר,

מפני שנקורקנן הזרירים מדוקים על קרום הריר בדיוק חזק, נדנוק של קיימת. לפל נדית הכוסות שני העורות מדוקים זה לזה על ידי רקמה תוחמה של זוען (כמו שהעיר על זה רש"י נשנת דף ל"ו). והנה נמחט שמלמה נעובי נית־הכוסות ונקבו שני הלדדין, לל יעויר שיהיו הנקבים זה כנגד זה — ללל הנקב החילון הוא רחוק מן הנקב הפנימי כמעט נכל לרכה של המחט, ולפיכך טובא לתא לאשמעינן שאם נקבו שניהם טרפה, לפילו נזה שלל כנגד זה.

ההיא אימרתא. מעשה שהיה זה הוא לחד מן הדגרים הנפלאים שנספרות התולמודית. רבינא שלל היה רופא העמיד דיאגנוזה של מחלה עלנית נקבלה, והדיאגנוזה התלמתה על ידי נתוח הכנשה לאחר מותה. לם נזמנו היום יעמיד רופא דיאגנוזה כזאת, לז לל נתפלא כלל. דבר זה הוא עכשיו מן המעשים שבכל יום. לל כן היה לפני ללף ושב מלות שנה. הרופא המהולל גליטום שמי נמלה השניה לתאריך הנולרים, העמיד פעם לחת דיאגנוזה דומה לזו לל לדם מי (הוא הוכיח כי כאב הזרוע של החולה תלוי נקלקול חוט השדרה של הגב), והדבר הזה מלא לת לנב גליטום גלה וגלון ונלשון מדברת גדולות התפלר כאלו גלה לאחד מסתרי הטבע היותר נפונים והיותר נעלמים. ועוד יש להטיל ספק לם כיון גליטום לל שלמת, הוליל והחולה שלו נאחר מי וקיים ולת מות שדרתו לל נדקו, כמו שנדקו לת מות השדרה של הכנשה. ובכל זאת פסק התלמוד להלכה נגד דעת רבינא. ונלדק, מפני שזיגרונא שכית, הפסק חוט השדרה לל שכית. וכלל הוא נחכמת הרפואה, שתמיד לאו לריכים להעמיד דיאגנוזה של מחלה שכיחה.

מן הבמוי "שדי זיהריה" הוליאו המפרשים, כי היה הדורסת משליכה ליזה לרס נבהמה הנדרסת ולרס זה נמלא בנפורן העוף לו היה הדורסת. לפל זאת דבר שבדמיון יסודו, השם זיהריה פירושו לדמיונות, ולדמיונות זו תלויה בהריסת נימי הדם תחת הלחן של הנפורן, הריסה שמגיעה לידי כומי, (גַּנגרנא), של הרקמה הנחלשת. תדע לך שאין פה לרס כלל, כי דריסת הזאב בדקה ודריסת האדי בנסה. לם היה לרס תחת הנפורן מה לי דקה מה לי נסה? לפל הרמב"ם אין כל זכר לאיזה לרס.

ואלו כשרות נבהמה. לם נבחן את הרשימה של הכשרות, לז נראה מיד כי גם היא כולה רשימה של קלקולי האברים, שנעשו על ידי כח פועל מבחוץ, חוץ מן החרותה בידי שמים, שהזכיר לותה מסדר המשנה בניגוד לחרותה בידי לדם. וחרותה בידי שמים ללמד על הכלל כלו יצלה, שבכל קלקול הנא בידי שמים היא כשרה. ובאר התנא בחרותה, מפני דכל זמן דלא נקנה המחלה את עור הריאה הרי היא כמסוכנת ולא יותר, ולם החסרון נפנים על ידי מחט לף שלא נקנה לחוץ, לז הוי בתחלוקת דיכולין לתלות דמן הוושט לתאי.

ניקבה הגרגרת — כשרה. נקיבת הגרגרת מאיזה סנה שתהיה: על ידי קוץ או חץ, לם לא יהיה חסרון בדקות הגרגרת, לא תניא סכנה לחיי הבהמה. האויר יוכל לחדור דרך הנקב? יחדור ויחדור, הן לזה נוצרה הגרגרת להניח לויר לל תוך הריאה! מובן הדבר, שלם תנקב הגרגרת

על ידי נפורן של חיה טורפת, לז הבהמה טרפה. לכל לא משום נקב, אלא משום דרוסה. הלחן של פרסת החיה הטורפת תניח לידי „דקירה" (נומי) (נַאנגרעניא), של הוצט המונח מאחורי הגרגרת ולידי דקירת העורקים והורידים הנמצאים אצל הגרגרת. לכל לא נחסרה הגרגרת עד כאיסר טרפה, אפני שגרמים זרים יוכלו לפול לתוכו ולסתום לותו. נמה דנרים לאומרים? שזניקב חלק הגרגרת הנמצא על הצואר, לכל לא ניקבה הגרגרת, אחרי שהכבסה לנית החזה, היא נדומה כנקב נקרום הריאה: אפני שאז יוכל האויר נשעת הבזיעה להכנס בין ערוגות הריאה ולהניח לידי „לויר נניח החזה", כמו שהתבאר זה בהגמרא.

נסדקה הגרגרת לאורכה, גלי חסרון נרקמתה, גם כן כשרה, כמו שפירש רש"י, אפני שהפתות הסדק נוטות להתקרב זו לזו ולהעלות לרוכה כמו כל פצע בהעור או בבשר. פה לריכים לאו להעיר על דבר שכבר אלד. לין לאו יודעים שום אחלה בעולם לו שום אקרה לאחר, שיוכלו לגרום סדיקת הגרגרת. הכלה נאבן לו בגרול על הגרגרת לא תשבר את הטבעות של סחוס שהגרגרת אחורזת אבן. הסחוסים הם עלאַסטייס כתוב, ויוכלו להכפף אצל לא להשבר. סדיקה זו תוכל להעשות רק בידי רופא חומאה בחיזמל חד ובזהירות יתירה שלא לחתוך את העורקים והורידים הנמצאים על הגרגרת ובתוך קרוס הריר של הגרגרת, אפני שהדם השותת אאס יוכל להתקבץ בתוך הגרגרת ולסתום לותה, אה שיניח לידי חניקה. לכל לאיזה צורך יעשה זאת הרופא? הלא רק כדי להרחות את חרילות ידיו? אשער לאבי, כי הלכה זו „בסדקה הגרגרת כשרה" נוסדה על מעשה שהיה בחתוך הגרגרת על ידי רופא אצל לדם לו אצל בהמה. והלכה זו לינה לריכה לגופה, אפני שהבר זה, גלי תשומת יד רופא, לא יקרה לעולם. יש לה רק ערך עיוני, ולא בלה אלא להוניח מלבם של הרופאים שהיו בזמן המשנה, ואשנו שחתוך הגרגרת לא ירפא לעולם.

ניטל הטחול כשרה. ואף על פי שהחתוך להרחקת הטחול הוא קשה מאד ויש בו סכנה בדולה לחיי הבהמה מזיבת דם, אכל מקום בדיעבד, כיון שבעשה החתוך והבהמה חיה, אין טעם אספיק לאשוב לותה לטרפה, אפני שהיא תוכל לחיות בלי טחול. לכל לא ניקב הטחול ולא ניטל בודאי תמות הבהמה, אפני שהטחול הוא כלי אלא דם בשפע, ובם בשרו הוא רך מאד, ועל ידי הנקיבה הוא קל להתמסמם ולהשפך אל תוך חלל הבטן ולעורר בם לבקת קרוס הבטן. אן הטעם הזה יועיל לפעמים הרופאים לבן לדם שניקב הטחול שלו (למשל על ידי כדור שרפה בשעת המלחמה) להרחיקן אן הגוף על ידי חתוך. ולפי"ז שחתוך זה הוא רחוק משכר וקרוב להפסד, לכל נקינת הטחול היא יותר קרובה להפסד. נקינת הטחול תוכל להיות על שני פנים. או על ידי כח פועל מבחוץ, על ידי חץ או חנית שנתחבו בדופן השמאלית של בית החזה בתחתיתו, או בשבך אחלות מזהיאות שהטחול מתרחב בהן מאד (אצל האדם למשל בשלת האחלת לסירונין, (פעבריס לימפאטיקום), ובשלת הטיפוס החוזר, (פעבריס רעקורענס), ואצל הבהמה בשלת הבגע הסיבירי וכיולת בו), ולפעמים תקרה בהם סתימת

העורקים על ידי „סכר־לחץ־מרחוק", ולז הוא מתרחב, מתרכך ומתמסמס, ולפעמים ינקע והמוגלה שנו תשפך לל תוך חלל הגוף.

חרותה נידי שמים כשרה. הלכה זו היא לחת מן ההלכות החמורות שנמצא, ונר לי מלד שזקוק לכי לנלר לותה נלופן לחר משנלרו לותה כל המפרשים הקדמונים עמודי תורתנו: ריאה שמקה על ידי דלקת הקרום. הנה כמה סימנים יש ולחת מהן דלקת קרום הריאה ודופני החזה תוכל להיות „נידי שמים", כלומר על ידי מחלה פנימית, „ונידי לדם" כלומר על ידי נגיפה מבחוץ. נידי שמים כילד? כשתהיה דלקת בגוף הריאה לו מורסה בהריאה, יש שתעבור הדלקת מנפנים על הקרום העוטף לותה, לנל לפעמים תתעורר הדלקת בהקרום עצמו על ידי מתני השחפת, שבכאן לנית החזה דרך נתרי הלימפה וכשתקעו בהקרום. לו שנתעוררה הדלקת על ידי הנטנות הגוף (פלעלוריטים רעלומַטיקַ). כל זה נקרל דלקת נידי שמים. נידי לדם כילד? כשלדם הכה לת הנהמה נמקל לו נלנן ועשה נה מנורה על דופנה מבחוץ, לעפ"י שלל נקב לת הדופן, יש שתעבור הדלקת מן המנורה על השטח הפנימי של הדופן. כך יהיה גם כן כשנגפה לותה נהמה לחרת נקרניה ועשתה נה מנורה, לו שנרה לחת מלעותיה, ורסים עצם חד ינתב נקרום הדופן, לעפ"י שלל ניקב קרום הריאה. כל זה יוכל לעורר לדלקת הקרומים, ונימי הדם שנתוך הקרום מתחילות להזיע מקרבן נסיוג נמדה מרובה מלד, עד שנמצך ימים לחדים יתקבץ נתוך בית החזה מעשרה עד עשרים ליטרות מים מהולים נפיברין, ונמחלה יותר קשה גם נמוגלה. הריאה, שעל פי טבעה יש לה שליפה להתכווץ, תחת הלחץ של המים תצטמק עוד יותר. הלויר שנלשכולותיה ידחה החוצה, גם הדם שנעורקיה ווריריה ידחה ממנה, והיא נעשית „קרובה להיות יבשה", כספוג שלחצו לותו נידים. לם הדלקת תהיה נשני לדי הנהמה, ושתי ערוותיה תחדלנה לשלוף לויר, לז מובן הדבר כי הנהמה תמות מיד נחנק. לנל על פי רוב תהיה הדלקת רק נצד לחד. ולם תהיה למצל הדלקת נצד ימין, הריאה השמלית תמלא נקושי ונדושקת לת מלאכת שתי הריאות, עד לשר תשוב הדלקת ונימי הדם של הקרום ונטורי הלימפה שנו יסובו למלאכתם הרגילה.

אם ארכה הדלקת כחני שנה לו יותר, לז תתקשה הריאה הנמוקה ולל תתפשט. מחנלי הטרפה הם שנוכל לשער שהקילקול נהאנרים החשובים נעשה על ידי כח מה פועל מבחוץ, לו נידי לדם לו נידי שלר הנריות, ושיהא הקלקול קנוע ולל נלקול עובר שיוכל להעלות לרוכה. לנל נידי שמים החסרון וכשלר נפנים ולל נקב לחוץ היטב טרפה, דחסרון כזה נוודלי לין חסרון, ולל דמי למחט שמלחת בריאה שרלו להעמיד הטעם של טרפה משום חסרון נפנים שמים חסרון. ולפי זה יהיה פירוש הנרייתל כך: „לימוי חרותה? כל שמקה ריאה שלה (מובן הדבר נימוק קנוע שלין כמוהו היה), נידי שמים (על ידי ליזה חולי) כשרה (מפני שזה לינו נכנס נגדר הטרפה), נידי לדם טרפה. ר"ש ז"ל לומר: לף נידי כל הנריות" (לם נגח לותה שור וכיולל שזה היא טרפה, לם לל הדרל בריה). מובן מלליו שלם לנו יודעים נודלי שמקה נידי שמים, לז היל שכל לופן כשרה. לנל לם לין לנו יודעים שהחלט לם נידי שמים לו נידי

לדם, לז היל טרפה מספק, לס רק לל הדרל נריל, כלומר לס לימל עולה על ידי נפיחה. לזל לפעמים תוזל לפניו ריאה שיבשה מחוס ולל נוכל לדעת לס הדרל נריל לו לל? כדי לדעת ליך לבדוק ריאה כזו, הגמרל מביאה מעשה שמתו נוכל ללמד הלכה:

בוקא דאטמא — רלה הירך, (קאפוט פעמאַרים), דלף מדוכתיה — שבשתו ממקומו. בשמיטת הירך, (לוקסאַטיִיך האַרטיקולאַטאַרים קאַקסע), המשכה מבחינה שלש תנועות: „הסחול" כשרלה הירך נשתמט ממקומו ונמלל מלחורי הגומה, (לוקסאַטיִיך האַנטוראַטאַריִיך), „הכסיל" כשהרלה התרומם למעלה מן החור ונמלל נגד עלם הכסל, ולפיכך הרגל כולה נעשית יותר קלרה, (לוקסאַטיִיך רעטראַקטיל־אַידעל), „הזרוע" שבתרבג לו ירכו, כלומר שרלה הירך נשתו כלפי מטה והרגל כלה לרכה מן הרגל הנריאה, (לוקסאַטיִיך יסיאַטוגעריקע). מן החור יולל קיצור הנקרל נשם „כיב", (לינאַמענטום טערעס), ובו נמלל העורק המפרנס לת רלה הירך ויבל לידי רקב העלמות. ולין לריך לומר כי שמיטת הירך היל נלה תמיד על ידי נפילה ובכלל ע"י ליזה כח פועל מבחוץ.

לקתה נכוליה לחת טרפה, רש"י (לף כ"ה) מפרש: „כגון מליל מוגלל", כלומר מורסל בהכליות לו ללקת לחן הכליות, (פיעליטים). הרמב"ם ופרש: „לקתה הכוליה": „והוא שיעשה בשרה כעבר הות שהנלים לחר יומים שלם תלחז בתקלתו יתמסמס ויפול, והגיע חולי זה עד הלבן שבתוך הכוליה" (הלכות שחיטה, פרק ז' הלכה כ"ו). דברי הרמב"ם דומים כלילו הול מבאר על לוזות נמי, (גאַנגרענע), כללית של הכליה. לזל גאַנגרינה כללית של הכליה תקרה רק כלשר יסתם העורק הכללי של הכליה. על ידי סכר־לתת־מרחוק, (עמבאָלום), של סם קרוש לו של ווגלה שבתלש מליזה מקום לקוי, ומפני שהכליה כולה תחדל לקבל סם לפרנסתה תתבטל ותתמסמס. לזל פקק גדול שיוכל לסתום לת העורק הגדול של הכליה הול דבר שלינו מלוי. על פי רוב יקרה שיתפקעו העורקים הדקים של הכליה, והיל נעשית מלאה מורסות קטנות נפוצות זו לצל זו. ולפיכך לפשר שגם הרמב"ם מבאר בלקתה מוגלת כמו רש"י, והמוגלה כשהיל מעורבת בשתן תבלים, וריח רע נוקף ממנה. ליך שיהיה, דבר רחוק מן המליוות הול שתחלה הכליה על ידי הכאה לו נגיפה מבחוץ. היל מוכחת בסתרי הבטן ולחורי כל הקרבים, ולחוריה הלעות המגיעות עליה; ומלבד זה היל מוקפת בארתיק עב של חלב. הסבות היותר מצויות של הלקת המרסית (קאַת־פליקאַליע), בחלות מזהיחות שונות, למשל בחלת השחפת ובמגפת הדבר הסיבירי. ב) בחלת רקבון הדם, (סעפטיקעמיע), על ידי פקק־לתת־מרחוק מליזה מורסל שבגוף. ג) בתור תוספת להלקת כים השתן, של לחן הכליות ושל הכליות עלמן. ד) הלקת תתעורר בהשתן עלמו על ידי הגיח של חבני השתן שבתוכו, למשל תגבישי חימוץ־השתן. בכל חרבע הסבות שמוזכרו, הלקותה בלה לל על ידי כח פועל מבחוץ ללל על ידי סבה פנימית, ובהלכה זו של רבים בר פפל למו פוגשים לרשונה „טרפה בידי שמים", וזה מפני שלין כמוה חיה.

„הכוליא שהקטינה — מלשון מחמת חולי". למיקת הכליות היא מין לקותא מיוחדת הבאה על ידי דלקת ממושכת, ונקראת גם „מחלת נריי"ט (מקרנוס נרייט), (על שם הרופא האנגלי שתאר לותה לראשונה). ניסודה של מחלה זו מונח לפנין הלפיטליה של נעורי הגתן הדקיס ורנוי של רקמת החנור. רקמת החנור כנודע יש לה נטיה להתכווץ ולפיכך תקטן הכוליה כולה. וביחד עם זה היא נעשית קשה כרקמת הגידים, מחלה זו היא ממושכת לימים רנים לפני סוף תניא לידי מיתה. על פי רוב נמוגעים בה לנשים נחים נימים. מזה לנו רואים כי הכוליה תקטן לא מפני שהיא ניתקת לו ניתחת, אלא מפני שהיא מתכווצת ודומה ממש לריאה שמקה, לפני לא יקרה לעולם שתהא כלה לגמרי. אם תימוק הכוליה לא לפשר אלא תמיד מוגלת נתנן (כלומר נמקום החרין) ומלא מוגלת היא נאלו הכי טרפה. ונזה סרה המחלוקת שנין הרש"ל ושאר לפוסקים, השואלים ליך לפשר הדנר: הכוליה שהקטינה טרפה, וכאשר תימח כולה תחזור להכשירה מפני שניטלה הכוליה כשרה? לפני נחמת הכוליה לא תוכל להקטין עד אלא יאשר ממנה כלום, זהו נגד המציאות. ות"כ אין מקום למחלוקת כלל. שו"ע יו"ד סימן מ"ד וב"ד ונט"ז שם.

„רבה נר נר חנה הוה קאזיל נמדנרא, לפנא הנהו דיכרי דמיק ריחה דילמו, לתא שחיל בי מדרשא. ל"ל: בקייטא לייתי מציכלי חיור, ומלינהו מיא קרירי ומנחינהו מעת לעת, לי הדרן נריין בידי שמיס היא וכשרה, ולי לא טרפה; בסיתוא, לייתי מציכלי שיחורי ומלינהו מיא פשורי ומנחינהו מעת לעת, לי הדרא נריא כשרה, ולי לא טרפה" (ר"ה ע"ב). השאלה של רבה בב"ח לא היתה כלל, אם נמקה הריאה של החליס בידי שמיס או בידי לדם. יכול להיות שהוא ידע נודאי שנמקה בידי לדם, כגון שראה פצע או חבורה על הדופן מבחון, או שמא שבר נחמת הצלעות; לפני יוכל גם להיות שלא ידע זאת, אלא היה מסופק אם בידי לדם או בידי שמיס, ולולו ידע שלא ישובו ליתכם היה מטריח לותם מספק. לפני שאלתו היתה, לין בודקים ריאות כאלו למען דעת אם הדרן נריין או לא. בגיה המדרש אמרו לו, כי בדיקת ריאות כאלו דורשת זהירות יתירה. לפשר שוב לא מתקשתה רקמתן לגמרי, ולף על פי כן לא תעלה בנפיחה, מפני שימים רנים היו נמוקים וכתלי הלשכות נדבקו יחד על ידי ריר. ולפיכך יעצו לו לשרות את הריאה במשרעת־לעת נמים פושרים או קרים (הכל לפי הזמן), המים ירטיבו את הריאה וימיסו את הריר, ואז יכסה לנפח בה לויר דרך הגרון — אם תעלה בנפיחה, זהו סימן שהריאה היתה יכולה לשוב לליתנה, לולי שחטו את החיל וכשרה, ואם לא תעלה בנפיחה — טרפה.

ר"ש בן פזי רמי. אם אמנם קטן לנכי ולא מלדבר בשבחות כאלה לא לחדול לרשום זה רלנו דנריס במשל ונרמז כפי קוצר יד השגתי ומיעוט ידיעתי. הנה הנפש הנם שהיא לחת בעצמותה ונכ"ז רלינו כי פעולותיה נתמצעות כלי הגויה יתחלקו לשלשה חלוקות: א) פעולותיה השכליות נתמצעות המוח והגלגולת. ב) פעולותיה החיונית ע"י הכליס המתמצעים מן הלוחר עד החזה ושרשם הוא לב. ג) פעולותיה הטבעיות ע"י הכליס התחתונים של הגויה מן החזה ולמטה, והנם שהנפש היא לחת,

נכ"ז יתרלו ממנה פעולות לולה הנגדלות לפי הכלים שעל ידם תפעול, כי כל פעולה וכל מעשה תקדים לעלות נמחשבה ולז תפעול נחמנעות כלי המחשבה, ושם תתגלה נכח החכמה והביגה והדעת, ולחר ההסכמה נמחשבה יתעורר הכח המתעורר נמדות, ולז תתגלה ע"י כלי הלב נמדות לחסד לו לנקמה לו לרחמים לו ליתר המדות, ולח"כ תוליח הפעולה לידי מעשה. ולז תתגלה נכח הטבעיים המניעים להתנועע ולהשלים הפעולה. ולכאר הנפש היא חפשית נפעולותיה יעויר נכל פעולה שני קלוות ולחנשי ניניהם, למשל, נכח המדות גלוה ושפל רוח, וניניהם רחמים וכן נפעולות שתפעול כפי התעוררות המדות לטוב לו לרע לו ממונע בין טוב ורע, וכן נמחשבה חכמה ביגה ודעת, ותכלית כל הפעולות נלה מלד מדת המלכות והממשלה לשר נפש שבה תנשיג לת הגוף, כי הממשלה הזלת תשתרע מרלשית המחשבה עד סוף המעשה, נכח הזה תתנועע נמחשבה ונמדות ונמעשה, הוא רלשית המחשבה והוא לחרית המעשה, ממלז יש נפש הלדם כפי התגלותה נהנהגת הגויה עשר מדות, שלשה טורים נפש השכליות ושלשה נחיונית ושלשה נדומחת וכח המלכות והממשלה לשר נפש היא העומדת נרלש ונסוף, לולם ידוע כי הנפש כפי מה שהיתה נמקורה הנשנג לא יעויר בה כל לולה, כי לז היתה שכל מופשט מחומר, לשר לא לנד שלא יעויר לולה שום פעולה ושום התפעלות מן המדות שהם נכח המתעורר, כי גם מה שהיתה היה ומשכלת גם נשרשה, היגה כדמות החייט והשכלה גגויה, כי שם השכילה השכלה פתלומית כשכל הנפרד הנלתי נתלה נזמן ונמקום, ולין לזה שום יחוס עם כח החכמה והביגה ודעת המתנלים ממנה נלמנעות כלי הגויה שהיא השכלה הדרגית, לשר יבינוה משיגי החומר הנתלה נזמן ונמקום נסנות ומסונגים וכדומה, ל"ש יפלא לילך יעויר שהנפש הזלת הנפרדת מחומר ימלאו נה הכחות והמדות הלולה לשר יתגלו נה לחרי התערנה נחומר ונקשרה עמו. ע"ז לומרו המקונלים כי נעת תתנועע הנפש ממחשבה להקשר נחומר, תתלבש נלנוש דק ותתהלך נלנש ונדיוקנל כדמות החומר (כמ"ש זוהר ויחי דף רל"ג ע"ב וכן הוא נפי' שמות דף י"ל י"ג) כיוון נמלילתם כי לז יולד נה הכח לפעול נעת שתתקשר עם החומר, נמדות ונדרכים הלולה הנגדלים כפי כח כלי החומר נכלי הגויה. לולם לחר כי נעלמות הל"ם לל יעויר שום מחשבה ומדה ופעולה, נהכרח כי נעת עלה נרלונו הפשוט להוליל לת העולמות ולהנהיגם, חלילל מכנונו לגילות קדוש, שנו יהיו כל הכחות הלולה מגויס נכח, והוא יהיה שורש לכל המדות שיתגלו לח"ז נכלי כל עולם ועולם לפי עניגו. וזה ממש כמו שהנפש נעת תנוע לרדת ממחשבה לל הגויה תתלבש נלנוש רוחני שנו מלוירים המדות שנהם תפעול נגויה נכח, והם עשר מדות כנ"ל. כן כניכול החליל עולם הספירות, הם יהיו השורש לכל המדות שנהם יהנהג, ויתלח גם שלשה טוריס, טור הלחד כנגד המחשבה וטור השני כנגד המדות וטור השליש כנגד הפעולות. וכשר לומרנו כי נכל לחד תלויר ההנהגה נג' דרכים שני הקלוות וקו החמלע, וכן נמלח נטור הל' חכמה ביגה ודעת, נטור השני חסד נבורה ורחמים, וטור השליש נה"י, ולחר שתכלית המעשה הוא שיתגלה כנוד מלכותו וממשלתו נכל העולם, והוא סוף מעשה נמחשבה

תחלה, נמצא שמדת מלכות היא האחרונה במעשה והוא כתר עליון נרצון הקדוש, נאמר לכי רחצון ולכי לחרון, והם עשרה לנוצין לשר ס' מלך גלות לבד שע"י הלבושים האלה שנתעטף מזיו הדרו ניתן מקום לגילוי כחותיו והנהגתו (ג"ר נתעטף הקב"ה כשלמה והנהיג זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו) לולם גילוי כל המדות היה כדי להנהיג ולמשול על כל המעשים נכח מדת המלכות שע"י יהנהג כל העולמות. והנה כמו שהנפש יש בה הנדל בין העת שהיתה נמחצבה דנוקבא נשרשה, שאז היתה שכל מופשט מחומר ומשכלת נכח שאין לו סוף, ופעולותיה הרוחנים מתפשטים לנלי תכלית, וגם בעת שהתנשנע לרדת אל החומר או בעת תתפשט וממנו שאז כשר לנשה לנוף הדק נדיוקנא דהאי עלמא, שהוא ההכנה לפעול כפי מדות החומר וכליו, נכל זאת כל עוד לא נכללה בגויה אין מעצור בעד רוחניותה ואין כלי וגבול הסוגר בעדה, לא כן בעת נאה בין הנשרים שאז ידיה לסורות וכחותיה כלולות, ולא תוכל להתפשט רק כפי שיכיל כח השכלי והלבוש שהיא פועלת ע"י וגם בזה יש מדרגות שונות, כי פעולות ההשכלה שתפעול ע"י כלי המוח היא קרובה יותר אל הרוחנית, ונו נופה כרגע מסוף העולם ועד סופו, ומשכיל בעליונים ובתחתונים ומציג הבנות רוחניות מופשטות מחומר, כי הכלי הזאת זכה עדיין ודומה כזכוכית זך שנו תניט בעד החלון אל העולם הרוחני ואל הנשרים שמשם לוקחה, ומש"כ הפעולות המדות, שע"י כלי הלב התנשמה יותר והיא יורדת יותר אל העולם הנשמי, ונכל זה עדיין יושקף בו ענין נפשיי כי בו פועלת בנחירה. ומתעוררת אל הטוב ואל הרע, ואל ההפכים בשוה, ובידה פלס ומאזני משקל וכח חפצי לעשות כרצונה, לא כן פעולה ע"י כלי הנפש הטבעיית הם מונבלים ע"י חוקי הטבע לא תוכל לעשות קטנה או נדולה רק כפי כח הטבע, וכעין השדה ומח האדמה שנפשו הצומחת הוא כח טבעי לבד, ולא ניכר כחה הרוחני כלל, כי נבר החומר והטבע על ענין הנפש, רק בעת תסיר נגדי אלמנותה ותלבש את נגדיה החמודות והוא בעת שתתפשט מן הגויה וזה יהיה בעת כח עליה הרוח מורוס שאז יתנטלו כחות הגויה, או בעת הגויעה שאז תשוב הנפש אל בית אביה, אז תשוב לפעול נכח רוחני נלא נבול ומעצור ועטרת המלוכית נראשה. כן הדבר בענין השכינה שהיא מדת מלכות המהנת, שבעת תוכרח לירד ולהנהיג ע"י כלים ולבושים, בעת תתלבש נכסף או בחיות או בחופנים אז היא נולה ממקומה ולא תוכל להנהיג כפי כח הלקותה נכח שאין לו סוף, כי הנהנתה מנומנמת כפי כח הכלים והעולמות שע"י תפעול ותשניח, ובזה יש מדרגות רבות כפי כח העולם וכפי כליו אם הם זכים או עכורים, עד שבעת תרד מלוד להנהיג כפי כח החופנים, אז הכל מסור בידי הטבע כי לא תוכל להנהיג אז רק כפי סבוב החופנים והמערכת. לממם בעת תעלה מן העולמות הנפרדים אל המלילות, שהיא כמשל הנפש המתפשטת מן הגויה ותלבש בגדי תפלרתה להדבק עם דומה העליון פנים בפנים, אז חילים תגבר כפי כח החלקי להריק שפע ותוספת נרכה עד בלי די. ואמרו החלקיים כי בעת המלילות היו ממה ולבסוף משתמשים בכתר לחם, ויום הרביעי שקטרנה הלבנה נתמעט לאורה, לוז ירדה בסוד נקודה לחת לנרילה ותיכף חזרה למקומה, עד לשר בחטא

לדם הרחמן ירדה זכות, רצו נמלינתם כי הכוונה היתה שתהיה ההזנחה וההנהגה כפי כח הלקי המשפיע נאור שלין לו סוף רק לאחר שהשי"ת תקן כל העולמות נאופן שכל הכחות והעולמות וסדרי המרכבה נניעם ותקונם והריסתם ח"ו יהיה ממנך לפי מעשה נני לדם ולאחר שניוס הדי נתלו המאורות שלז נתקן סדרי המערכת ושליטת הטבע, ויש לפשרות שלם לה"כ לה יהיו התחתונים זכלים תהי' ההנהגה מלומלמית כפי הטבע לנד, שזה לה יהיה נעוד שמלכות שמים עומדת נרוס עולם ומנהגת נדרך ההזנחיי הנסיי שלז תנוטל המערכת המערכת לכן נרגע זו נתמעט הירח וירדה ממקומה, לתת הויה לתליית המאורות וממלתם שלז הירח העליונה לה תניה לורה לנל תיכף חזרה למקומה, כי לז לה היה לדם נלרץ, והיה ההנהגה כפי כח המלכות והחלקות, עד שחטא לדם הרחמן וסלק ההזנחה והוכרחה להתלנש נמכסה ולמעט לור הנהנתה, והנה מעת שחטא לדם הרחמן והלילה ירד מלכות לעולמות שלמטה להנהיג כפי כח העולמות וכליהם והזכיכה נלתה ממקומה והיתה דומה כנפש הלסורה נגויה ופועלת נכליו זכה כל נחטא התחתונים, (וידוע שמלכות דלילות הוא שורש נשמת כלל ישראל יחד ונקראת כנסת ישראל), ונעת יהניג ישראל לפי התורה והמכל יעורר לעומתו ההנהג נכסא כס"ל ונהפך ח"ו ירידה, וז"ש לכי ומעטי עלמך, ולמרה לפניו רבש"ע הוליל ולמרתי לפניך דבר הנון למעיט את עלמי למר לה לכי ומהול ניום ונלילה ר"ל ההנהג תהיה נכסיס נסתריס ותלנש נטבע, נעת שליטת העמיס, למרה ליה מלי רבותיה שרנח נטיהרא מלי לסני ר"ל דלא נרלה ועיכרת לעיני העולם ההנהג נסייע כזו, עת ישלטו העמיס ולית כנוותו יתנרך, למר לה זיל לימני דך ישראל יחיס ונכיס לקנוע מועדיס שהס רומזיס נ"כ להנהג הנסייע כילילת מצריס, למרה ליה יומא חד מי לפשר דלא ומו ניה תקופתא שזה רומז להנהגת הטבע ומערכת שליטת הלוחות, למר לה זיל ליקרא לדיקי נשמך ר"ל רמז נאולה שלמה ע"י דוד ומ"ל דבא מיעקב ושמואל דמשחיה, חזיה דלא קא מיסני דעתה למר הקנ"ה הניחו כפרה וכו' על שמעטתי לת הירח כמאמר נגרכות על פסוק ה' ממרום ישלח שלח ישלח על מהו ולמר לו לכניס שנעוותיהס החרנתי לת ניתי ושרפתי לת היכלי והגליתיס לנין לחומת העולם, הנתונים תחת הטבע. ודו"ק ועיין שבועות (דף ח') על ויעתר דריס לקיס לישות הדרוש.

והנה נספרי (רלה) לך לת זה לה תאכלו למר ר"ע וכי ומה קניני לו ומלסתרי היה ומכלן תשובה לאומרים לין תורה ון השמיס ר"ל שפה נמצל מופת שהתורה היא החלוקית, שנתן כלל נרך ומפרים פרסה ומעלה גרה יאכל ומשב נפי' (רלה) עשרה מינים שיש להס ג' סימנים וג' מינים שהס מעלה גרה לנד ומין לחד שהוא מפרים פרסה, ומכמי דור דור הקרו ודרשו על כל מיני נעלי חי המנולים נכל חלקי עולם ולה מצלו לף מין לחד זולת חלה שיהיו לו ג' סימנים לו סימן לחד וזה מופת כי לחלקים רלה ויספרה הכיבה וגס תקרה, ודע כי חכמי הטבע הזכירו נע"ח לחד נין ומשפחת החזיר נקרלת (טלילסו) ומכנו עדרים עדרים נלמריקה החמה הדרומית והוא מפרים פרסה ולו ד' קיבות כמקרה כל נעל גרה לשר הוא גס מעלה גרה

והוא דומה בתולרו לחזיר היער וגדלו כחזיר הבית שערו קשה ושחור ועל גולרו כעמק ממרחה לבן ובאמצע גבו ממעל הוא שסוע כעובי אצבע וסס כים קטן אלא מין מריח (כביזאם), ולא נפלאת הוא מ"ש רב חנין בר רבא וכו', וזאת סגולת החי הזה שבוכן באמריקה לשר בעלמה לז מעין כל חי רק בורא עולם הוא לקנות הארץ יניב וזה כשמואל שפי' בבא (כ"ד) דברים בעלמא ליתא וכפירש"י שם ולא כר"ת ולדעת רב דברי בעלמא ליתא ל"ל שהגם ז"ל עומק בגבו לא נקרא ב' בגין כיון שמובדלות בפנים. והשתא לדעת רב יוכרח לומר שאם לאת כדברי הכותבים יהי' זה ממין משפחת הטהורים, כי לכל לחד מן הטהורים יש מינים רבים כמו משפחת היעלים הם י"ז, משפחת הלביא י"ד מינים, לבל הגרלה ומדברי חכמי הטבע שברים זו יש לה ז מינים בלחי העליון כחזיר ולועסות המאכל הגם שיש לה ד' קיבות כבעלי הגרה ולכן חשבם החכם ליטעא למשפחת החזיר, וכבר בדרו חז"ל שבעלי הגרה אין להם ז מינים בלחי העליון, ויש לומר שלכן אמר בחזיר והוא גרה לא יגר בלשון עתיד ר"ל שגם המין ממנו שהתחיל קלת עתין גרה ע"י ד' קיבות לא תשלם בו הטבע פעולה זאת כי לועם בז מינין, לא ורלה כי במקום שהניחה לה תורת הכתב לות ומופת שהוא מן המינים גם לחותה תורה שבע"פ נתנה לה מופת כי הוא מלוקית לאמרו חז"ל (לעיל דף כ"ט) כל שאין לה מינים למעלה בילוע שהוא מעלה גרה ומפרים פרסה ומאין נודע זאת להם אלא ממה שאין בי' בעולם שהוא טמא ואסר מינים העליונים, ואמר ר"ת היה מהלך במדבר ומצא בהמה שפיה גמום ופרסותיה מתוכות בודק בשערה אם מהלך שתי ושרב בילוע שהיא טהורה ואם לאו בילוע שהיא טמאה ובלבד שיכיר ערוד ומקשה ולמחר אוכל ממי מיצא לאחריהן דומה לערוד, גמירי לליכא, והיכא בודק אמר לעיי ולי תימא ר"ת בנכפי העוקץ ומי שכל חכמי הטבע מעולם ועד עולם יגיד זאת. ומה שכתוב לך לא את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה השסועה לדעת רב מה לריך לומר השסועה כיון דבריה בעלמא ליתא, ל"ל מפרש ממפריסי הפרסה השסועה שהפרסה היא שסועה דס"ל שיש ג' מינים להתיר מעלה גרה ומפרים פרסה והמינין הג' הוא השסועה שיהיה ההפרסה של הפרסה חלוקה לשתים לא מחוברה בסופו כמו שתרגם לונקלוס וכל בעירא דסדיקא פרסתא ומטלפא טלפין תרתין פרסתא ברס ית דין לא תיכלון מסדיקי פרסתא ומטלפי טלפיא, וסוגיא דגמרא בה דפליגי רב ושמואל לעיל דרב חנין בר חנא דרב בריה בעלמא ליתא וכי לגמריה רחמנא למשה בעי למה לגמרי זה כדעת התרגם יב"ע.

למינה למינה למינו למינהו בתו"כ לומר ד' פעמים למינו וכו' לרבות הדומה למין הטמא, ומבואר שאם לא ריבה לותם הייתי מטהרם, וכאשר בדקנו לת הכשר שהוא הרחבון בטמאים עם התורים וב"י שאם הרלונ לקרבן לה' רלינו שהם מחולקים בד' מינים מבואר שאלה הם מיני הטומאה והטהרה, וקבלו חז"ל שבכל המינים במלו ג' מינים ובעורב יש שנים, ובפרס ועזניה לחת, ומה שהורך לכתוב לת כולם ידעינן שאם יש מינן לחד של טהרה טהור, וכ"ש ב' או ג' ולכן הורך למנות אלה הטמאים עם מה שהיא מוכח, ובשר לא הורך לכתוב דהא אין לו שום

סימן רק זה גילה שהוא הטמא נעלם וכל שהוא כמוהו גלוי סימן טמא ומה שתורים צריכים ד' סימנים הוא להכשיר לקרבן. ובזה פלפול גדול ושיטה רחבה וגם לי נסוגיא זאת פלפול לרוב נחדושי ומהיות זה גלוי נחון להבנת הפשט קצרתי.

הפסוק את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים וכו' הנה מ"ש שתי פעמים במים הולרך משום דלפס יכתב בימים ונחלים לבד לפ שכל שאר מימות, ולפ לפס יכתוב במים בימים יהיה דינו ככלל ופרט, ומשמ"כ כשכתב ג"פ במים דינו ככלל ופרט וכלל ומרבה כעין הפרט גם הדומה לימים ונחלים, שפס מרינן ועיינן המוצכים לו נוצעין. לחנם עליין קשה למה חלק הכתוב לשני מאמרים, דהיל"ל את זה תאכלו מכל אשר במים בימים ובנחלים ובמים כל אשר לו סנפיר וקשקשת, והיה כלל ופרט וכלל כשכל מקום, וזו מה שעולל את זה תאכלו מכל אשר במים מת"ל ומשיב שיכול הוציל והתיר במפורש וכו' פירוש הוציל התיר שרצי המים גלי שימני טהרה גב' מקרלות לחד סתום ולחד מפורש, כמו שית', ה"א ילמד סתום מן המפורש מה כשהתיר במפורש גלי שימני טהרה לפ התיר רק שרצים הגדלים במים שבכלים שנוכל לשתות המים שבכלים עם התולעים שגם שלפ פרצו לפ כשהתיר בסתום לפ התיר שלפ בכלים לצל נורות שיחין ומערות לסירי, דשמא שמה דרשינן כלל ופרט וכלל ורבי כל הדומה לימים ונחלים היינו מה שדומה להם בסגולתם שהם מים הגדלים ע"ג קרקע וה"ה כל מימות שהם ע"ג קרקע ולפ בכלים לסורים לפ שרצים הנמצאים בנורות שיחין ומערות שחוצם לפ מוצכים ולפ נוצעים כיון שהם ע"ג קרקע ולפ בכלים, מכן לרבות שגם בהם לפ נאסר שרצים שמ"ל סו"ק ת"ל תאכלו מכל אשר במים, ודרך הלימוד הזה כ"ל, ומשום דמ"ש את זה תאכלו מכל אשר במים הוא מגביל נגד מה שכתוב זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ, כלומר, על הארץ דינו כך וכך ובמים דינו כך וכך, ועתה הגם שהם מים שתם כולל כל המימות שבעולם לפ מימות שבכלים, מכל מקום שם מים המגביל נגד שם ארץ הוא רק מים שהם ע"ג קרקע כמו ומלאו את המים בימים והעוף ירב בארץ. מי מדד בשעלו מים וכל בשלים עפר הארץ (ישעי' מ') וכדומה, ומזה לבד ידעינו שחוצו מדבר ממים שבכלים, והשתא לפ ליתא שכל מימות שע"ג קרקע לסורים לון צריך לכלל ופרט וכלל, והיה די לפ יאמר מים לבד שהוא שם הכלל לכל מימות כי בכ"ז לפ נטעה לאסור מימות שבכלים לחר שאף מגביל נגד הארץ, וז"ש תאכלו מה לחני ר"ל במים וכו' במים בימים ובנחלים לחם תאכלו (שהם כלל ופרט וכלל) ומזה ידעינו שמ"ש במים, בימים ובנחלים כלל ופרט וכלל, ומרבה רק הדומה לפרט מימות המוצעים לו מוצכים לפ נורות שיחין ומערות שחין נוצעים ומוצכים. ובגמ' אמר היכן התיר בכלים דכתיב את זה תאכלו מכל אשר במים וכו' בימים ובנחלים הוא דכי ליה ליה לכול דלית ליה לפ תאכל הא בכלים לא"ג דלית ליה לכול, לימא בכלים לא"ג דליה ליה לפ תאכל לפ ס"ד דכתיב וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים מכל שרץ המים בימים ובנחלים הוא דלית ליה לפ תיכול הא בכלים לא"ג דלית ליה לכול, והתוס' הקשו תימא

מה רציה היא זו לומר דהלי קרא בתרא קאי לדיוקא דניחים ונחלים כי לית ליה לה תאכל הא לית ליה לכול הא נכלים לע"ג דלית ליה לא תיכול ותהוי הצחה קרא קמא כפצטיה. ולדעתי דברי חכמים מכוונים על יסודי ההגיון, שאם נאמר החכמים לצר בצוען יבולו לל מצחה המלך, מובן שאם שני תנאים, רק החכמים ורק לצר בצוען, לגל הסכלים בצוען וחכמי יתר מקומות לל יבולו, לגל לם נאמר החכמים לצר בצוען יבולו, והגלתי חכמים בצוען לל יבולו מובן שבמאמר המחייב אין בו שני תנאים שא"כ הי"ל ג' תנאים גם במאמר הצולל, והי"ל והגלתי חכמים בצוען וחכמי יתר מקומות לל יבולו ועוד שלא הי"ל רק והגלתי חכמים לל יבולו לכלול שלא יבולו בצום מקום, וע"כ מ"ש במצפט הלי החכמים לצר בצוען, בא לומר שרק בצוען נתן תנאי זה שרק חכמים יבולו, לל ניתר מקומות שאפשר יבולו החכם עם הכסיל, ומצפט הצולל שהוא למותר בא ללמד פירוש מצפט הלי שלא גדר גדר רק בצוען לל ניתר מקומות, ולם היה מסדר מצפט הצלילה קודם למצפט המחייב הגלתי חכמים לצר בצוען לל יבולו, והחכמים לצר בצוען יבולו היה יולל ההפך, כי לחר שמן המצפט הלי הצולל מובן שאפשר שני תנאים רק הגלתי חכמים ורק לצר בצוען לל יבולו, ומובן שהגלתי חכמים מיתר מקומות יבולו, לכן בא לחריו המצפט המחייב המיותר לגלות וע"כ פירוש שבצוען לגד נתן תנאי זה שרק הגלתי חכמים לל יבולו לל ניתר מקומות אפשר לל יבולו לל כסילים ולל חכמים, כי המצפט השני המיותר מגלה לת המצפט הרלשון הסתום ומגלה פירושו, לכן כתן שכתוב במצפט המחייב תחלה כל לצר לו סנפיר וקשקשת יניים ונחלים תלכלו, והמצפט הצולל לחריו, המצפט הצולל מגלה לת המצפט הרלשון הסתום שאין בו שני תנאים, דהיינו רק לצר לו סנפיר וקשקשת תלכלו, ורק יניים ונחלים תלכלו רק תנאי לי שניים ונחלים לריך סנפיר וקשקשת לל ניתר ניחות. ובזה מיושב גם הקושי השניה שהק' התוס' ול"ת היכי משמע מהלי קרא דצרי נכלים לימול למועטי מלחו לתי לגל עשה מיהא לילא כדמוכח מקרא קמא לפילו בים לו, ולמ"ש פירוש הגמרא שמאמר הצולל מגלה לת מאמר המחייב, שאין בו שני תנאים רק תנאי לחד, הי סתום והי מפורש פליגי בה ר' לחא ורבינא, חד למר יש לו שאין במצפט הלי ג' תנאים שא"כ היה ל"ל ג' תנאים גם במצפט המחייב, מפורש ולין לו סתום, וחד למר לין לו מפורש ויש לו סתום, מ"ט דמ"ד יש לו מפורש, למר לך מיניה הוא דקא משתרי כלים, מ"ט דמ"ד לין לו מפורש דהלי הוא דקא מוכח מהלילך דלי מהלילך ה"א דנכלים לע"ג דלית ליה לא תיכול, והוא מובן במ"ש במצפט הרלשון כל לצר יש לו סנפיר וקשקשת נמים ניתים נקרא מפורש מגד שבו מפורש הדין שמים שנכלים מותר דבו נמצא כלל ופרט וכלל, ומצפט השני וכל לצר לין לו סנפיר וקשקשת נקרא מפורש, שהוא בא לפרש לת המאמר המחייב שמ"ש כל לצר יש לו סנפיר וקשקשת ניתים ונחלים הוא שהי תנאי לי לא ג' תנאים, ובפירוש הא בשאר מיתות לע"ג. לאין לו סו"ק תלכל, שם מים הוא שם כולל לכל מיתות שבעולם, ויתים ונחלים הם שתות פרטיים, היתים הם החלליים הגדולים שברא ה' ביום השלישי שנקוו לשם כל מימי נרלשית, ולדעת ר"י

(פ"ת דפרה ופ"ה דמקואות) הוא הדם נעלם ורחשונה על יס הגדול, שלדעתו מ"ם ולמקום המים קרא יומים היינו ליס הגדול וקרלו יומים בלשון רבים על שכל הימים הולכים לליו, ודם נחלים הולך על מקוומת העמוקים בהרן שנוחלים בהם מי ומעיות וגשמים ושלגים והם ומשכים תמיד שמלא זה יקרא בשם נהר ע"ש ומשיכתו מלשון ונהרו לליו כל כל הגוים ודם נחל הולך ע"ש ומקוומו שהוא עמוק כי אם נחל בלא גם על העמק שלין בו מים ויחפרו עבדי יצחק בנחל, ולפ היה כתוב בימים ונחלים לבד, הייתי לומר שבלו בשופכם המדויק לוקח יס הגדול והדומה לו שהוא תלא תמיד ולא יחרב לעולם, וכן לוקח נחלים המושכין תמיד ומובעים ומומעיות המולאים בם כמ"ש המשלח ומעיכים בנחלים, והייתי לומר בימים ונחלים שהם מתיבשים בימות החמה, יען שלין מקורם ממבועי מים רק ממי גשמים ושלגים, לימם בכלל. וכן מים שבמורות שהם מה שעושים ליידי לגים בים ונירדן להקוות היה במקום מיוחד שהגם שתחתיהם מעיות והם מובעים גם בימות החמה מ"מ הלא לין דומים לנחלים שמושכים ולימם מקוים. לכן כתב ומכל חסר במים כל חסר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים, שהגם שמ"ש במים בימים הוא כלל ופרט ועקר הוא הפרט שמפורש במים גלוזה מים, בימים ובנחלים, כמו כן הבהמה מן הבקר ומן הלאן בכ"ז כיון דכתיב במים שבי פעמים ל"ל לפרש כן כי במים הלי הוא הכלל ולמה בא הכלל שנית וע"כ פירושו במים הדומים לימים ובנחלים וז"ש בסוגיא זו דתרי כללי דסמיכי להדדי הטל פרט ביניהם ודומם בכלל ופרט וכלל, ול"כ שם ימים ונחלים לא בא בדוקא רק לדוגמא, וממילא מרבין בחלים המושכים בימות הגשמים לבד ושם בחלים (שהם המושכים ולימם מובעים) כי מלאנו בדרך ההרחבה שגם זה יקרא נחל כמ"ש (לימ ז') לחי בגדו כמו נחל כלפיק בחלים יעבורו הקודרים ומי קרח וכו' שהם בחלים החרבים בימות החמה וגם מרבין מים שבמורות שהם המובעים ולימם מושכים משם ימים, כי גם היה הוא הנקוה ושומד בכללו, וכמ"ש ולמקוה המים קרא ימים וכמ"ש ר"ה ור"י בשבה דפרה הכ"ל, ומלאנו יס של שלמה שהי מובע ע"י מבועי מים תחת הבקר ובלתי מושך, לולם ל"ל לרבות מורות שיחין ומערות שיכנין הפרט, כיון שבשיבין מימים לפילו לינו מושך ומבחלים לחפילו לינו מובע, ול"כ בימות בסגולת ימים ובחלים ביחד הוא מחה שהם מים גבלים ע"ג קרקע וה"ה מורות שיחין ומערות ולא מבעו רק מים שבבלים. לולם בבר לחר שלכן לחר לת זה תלכלו וכל חסר במים שחה ידעינן שמדבר רק במים שע"ג קרקע ולם גם מורות שיחין ומערות בכלל האיסור לא היה ל"ל לחלק במים לבד שבכלל כל ומימות שע"ג קרקע, וע"כ שמועט מכנין הפרט מורות ושיחין ומערות, וזה כפירוש רש"י שלין הבלד בין מלן לדרים כללי ופרטי ובין תנא דבר"ש לדרים רבוי ומעוטי לעניו דיבא, והתוס' הקשה על שיטתן דל"כ כי פריך לימא ומשכי מרבה לבי מורות שיחין ומערות שהם עשורים ככלים, הל"ל דלימעי ליה לרבות חרינן ומעינן לפי שהם מובעים, ועז"א דלמלן דדרים כללי ופרטי מרבה לפילו חרינן ומעינן שלין עשורים להיתירא כיון שלין מובעים, ולשיטתייהו נלטרך לומר שהספרא שמרבה הכל לאיסורא לחיא כמלן דדרים ריבוי

וועטי ונחמת הספרא הולך תמיד בשיטת ר' ישמעאל דדרים כללי ופרטי, בשני כללות הסמוכות זל"ז ע"כ סדר כן דק"כ לומה תני י"ג מדות ולא י"ד וכמו שהקשה התוס' בשבועות (דף ה') וכן בספרא בחוקותי (פי' י"ח) דרש ופדויו מנין תופס תפלה למעט שטרות וקרקעות ועבדים, וזה כמ"ד דתרי כללי דסמיכי כתובים בכלל ופרט ללרבי שדרשם ברובי ומיעוט אין ממעט אלא שטרות כמובאר בנכורות (דף כ"ה) ורבי ישמעאל לתוך ותנא דבי ר"י לתוך כמ"ש בכ"מ, ובס ו"ד כללי ופרטי ורבה הכל לאיסורא ומה שתפס מה הפרט מפורש מיס מובעים, מפני שהוא רבותא יותר על שלכן תפסו בספרא על שלחה מרבה מיס בבורות, והוא הדין שמרבה מיס מובכים דהא לאמר בפרוש שלימו ממעט רק בורות שיחין ומערות ובס לתנא דבי ר"י דדרים ריבוי ומעוטי מרבה הכל ולימו ממעט רק בורות שיחין ומערות, ומה שתפס ומתני' בר יודא מוליא לבי חרילין שלין עשירין מפני לשיטתיה הקשה ומלי רלית וכו' ולריך להרלות במה דומה יותר לכלים ובזה מיס בלתי מובעים רבותא יותר שלפ"כ לין דומים לכלים מפני שהס מוכנים כן מרלה לפרש לפי שיטת רב"י, ולדעתי בס הרמב"ס פי' כן לדברי הגמ' ע"כ פוסק דלסור בין בנובעים בין בנוכנים, ומל"ל כמ"ש ההמ"ג בתנא דר"י, דק"כ יסבור בשני כללות הסמוכות זל"ז דרשינן ריבוי ומעוטי ומעוטי ומה שכתב (פי"ל מה' בכורים) לדרוש כלל ופרט וכמו שהק' הפר"ח (ביור"ד ס' פ"ד) למנס הפוסקים לל כן לעתס לשיטת רב"י ולין פה מקום להמריך בזה כי לל נתני פה רק לבאר דברי הז"ל לפי הפשט ועומק הלשון לל להכריע בעמק ההלכה, (ויתר דברי הספרא בפסקא זו עיין בהתוה"מ (שמיני סימן ע"ז).

מ"ש את בגלתם תשקלו שהוא בלתי מובן לין מה שכחת בהו הבדל בין בשרם ובין בגלתם וכי שייך בגייהו שחיטה ובגלה, פירוש אר"ל על התולעים המתילדים בדגים הטמאים שהם לסורים, דדרי בכוורי הטהורים שריץ, ומזה הוליל לה"ה דדרי שבשמה לסורים כמו שלמר דכיון דלל מהני להו שחיטה בלסורייהו קיימין, ופירוש שבלמד ומתולעי דגים טמאים דמנייהו קל בגלי לתולעי בהמה, למנס לגיר' הספרא מרבה יבחוצין וי"ש בגלתם. ר"ל כל לשר לין לו סנפיר וקשקשת לפעמים ובשרם לל תלכלו, ולפעמים ובשרם תלכלו רק את בגלתם תשקלו והם היבחוצין הגולדים במים שבכלים ובורות שיחין ומערות שבעולם חיים במים ומתרים, ולם סנגס ומתו ויד לז בגלתם תשקלו, כי לם סנגס ועדן חיים כשפרשו מן המים לסורים משום בשרן הבורן על הלרן, ותרלה זה היטב מדברי הרמב"ם (פ"ג מ"ל ה"ט) המסגן את היין ולכל את היבחוצין שסנגס לוקה משום בשרן של המים לו בשרן העוף ובשרן המים ובשרן הלרן כגון שהי"ל כנפים והיל מהלכת על הלרן כשהן בשרים והיתה רגה במים ולכלה לוקה ג' מלקיות. ולפי"ז מ"ש בספרא דיבחוצין שסנגס לוקה משום בשרן המים וכן מ"ש הרמב"ם (יה"ט) לשיטתו לוקה רק משום בשרן המים, ע"כ מיירי שמתו מיד כשפרשו, וע"ז ריבה **לותם מן ואת בגלתם תשקלו, ופה מיירי שהיו בגלתם מן המים ולז לוקה** ג"כ משום בשרן הבורן על הלרן.

אמר ריל"ר ואגר עצמו לסור. כמה דרשות מפסוק זה ועריך לפרש, שם טרפה ופעל טרף הוגח בעצם על החיות הטורפות לת החלשים ומסם ונקרלת טרפה כל שהוכתה ע"י נפורן הדורס ומכה של"ל שתחי' עוד הגם שעתה היל חיה עדיין, כי לם כבר ותה כבר הזהיר על הנבלה, ולם הוכתה נווקוס שתוכל לחיות לין סברל שתלסר בלכילה ועז"ל נספרל קוף שמיני להגדיל בין החיה הנלכלת ובין החיה לשר לל תלכל בין טרפה כשרה ובין טרפה לסורה, ר"ל כשהכה לותה שלל בנפורן לו שלל כבנד החלל שלז יכולה לחיות היל טרפה כשרה ומנומר ממילל שה"ם נכל ומכה שלירע לה של"ל שתחיה ממנה דינה כטרפה, שמה הגדל בין לם בל סבת החולי הממיתה ע"י לריה לו ע"י דבר לחר ומזה קבלו חז"ל הע' ויני טרפות, וכמ"ש הרמב"ן בהשגותיו למנין המלות (בשורש השני) וי"ש ובשר בשדה טרפה לין לומר דוקל בשדה וטרפה שבבית מותרת דבלילה סברל נלמר כזלת, והרי למר נבלה וטרפה לל יהלכל הרי למר טרפה סתם שכולל לף בבית כמו נבלה, ומנומר לבלנו שדרך הכתובים שדבר שיש בו חדוש יותר יקמר לבסוף וע"כ למר נבלה וטרפה, כי טרפה שהוא עדיין בי חדוש יותר מן נבלה שמתה, ולם נלמר שטרפה לינה רק בשדה, ל"כ נבלה חדוש יותר מן טרפה שהיל לסורה לף בבית והיל"ל טרפה ונבלה וע"כ שמ"ש ובשר בשדה לבו דוקל רק שדבר בהוה שדרך החיות הטורפות להמלל ולטרוף בשדה, לולם בכ"ז ונלת ובשר מיותר שהיל"ל וטרפה בשדה לל תלכלו, ומזה הולילו פה שכולל בשר מן החי, כי טרפה שם על כל בהמה שבטרפה, ופה לומר שגם בשר טרפה היינו שלל טרף כל הבהמה רק טרף ותלש בשר מן הבהמה לל תלכלו, כי שם בשר כולל גם חלק מן הבהמה וכן מנומר בדברי הרמב"ם (פ"ד ס"י) שהחותך בשר מן החי היל טרפה בעלמה ובתשובו מכין הלוקין (בפי"ט מה' סנהדרין) לל תשבו בפ"ע כי בכלל בזה שחשב טרפה שם (בסי' פ"ט), ועיין בפר"ד (דף ס"ח ע"ד) שתמה בזה בחגם על הרמב"ם, וכבר בילר הרמב"ם (בחל"ת קפ"ל) שהפשט הול כמו שבכר בחכילתל שדבר בהוה, ובכ"ז לחר שחלת בשדה היל ויותר קבלו חז"ל שבכלל בזה כוונה שניה והול כך, ובשר בשדה טרפה הול, ולפיכך לל תלכל לותו, ושם שדה הול הפך הבית והמחיצה וכולל כל בשר שילל חוץ למחיצה כמו בשר קדשים קלים שילל חוץ לעזרה ובשר קק"ל חוץ לחומה לו בשר הפסח חוץ לחבורה לו כשהוליל העובר לת ידו ועל כולם לוקים, וכמ"ש ברמב"ם (פי"ל מה' מעה"ק) וכן בחכין הלוקין בה' סנהדרין וכ"כ התוס' לעיל (ס"ח) ובמכות (דף י"ח) שלוקין הפך מ"ש ביומל (דף ל"ו ד"ה בלו בנבלה) והדברים מוכרחים בעומק הלשון שהיל"ל ובשר טרפה בשדה, דהל טרפה ותלר שם בשר ועריך לסמוך לליו ולמר זה יבלר המקום שנמלל בשדה, וממה שהפסיק בחלת בשדה מבומר שהוא תומר לבשר, וטרפה הול הבשול, בשר הנמלל בשדה דהיינו חוץ דינו כטרפה, ול"כ דרושים ללה מיוסדים בעומק הלשון וסדרו.

בהמה בבהמה לרבות לת הולד ובספרל (שמיני פ"ו מ"ל) לכל הבהמה להגיל לת הבליל, כי בהבנה המורחבת בם עובר בכלל בהמה וכשלומר כל הבהמה כולל כל הבכנס בגדר הזם, וזה כל לרבות, וכשכתיב

בהמה גלח וגלח כל היל בהנתה המדויקת ואין עוגר בכלל. עיין בכורות (דף ו"ל) סם תוגלח וגוגלח לוגד לורחל בלוגלע המלמור ד"ם לגלח.

פרשה זו הוכפלה בגוסגה תורה וברוגים לגלה בגעגים על הכתוגים בגגיהם, וקגה לחר שחגב המגיגים בפרטות לגוה הוסיף וכל בהמה מפרסת פרסה וכו' שהוא ויותר לגוורי לחר שלין מפרים פרסה הוא חוץ מהמויגים שחגב גוי"ת, וגם הלשון שלגור וכל בהמה וכו' בגהמה הוא דברי גותר, והיל"ל כוי"ם (בשויגי) וכל ומפרסת פרסה וכו' בגהמה ופירשו חז"ל שגא ללמד ג"כ כל בהמה בגהמה תלכלו, ר"ל בהמה המוגלת בגהמה שהוא השליל המוגא בוגעי טהורה ומעשרה מיגים המזכרים, ובודאי לינו מלמדגו שהשליל המוגא מי ומותר בשחיטה, ללגה יהי' לסור והרי היא בהמה טהורה, וע"כ מלמדגו לם מוגא גות בלכל עם לגוו ע"י שחיטתה וכן לם מוגא מי לין לריך שחיטה כי הוא כחלק מגוה וגיתר עגה, ובזה יגדק ושוד וי"ם בוי"ת לך לת זה לל תלכלו וכו' השסועה ופי' רב בגדה (דף כ"ד) שהיא בריה ש"ל ג' בגין וג' שדרות המוגא בוגעי טהורה, ור"ל הגם שבהמה בגהמה טהורה, וי"ו לם בהמה המוגלת היא שסועה לסורה, ולפי"ז יהבר הכתוב בהבגה תלוגית, שלפי פשוטו קלי על כלל הבהמה ש"ל ג' סימני טהרה, וגכ"ז לחר שהוא לגותר ויש בו זרות בלשון רוגז ג"כ כוונה דרוגיית, וגכ"ז ל"ל שהעבור המוגא יהי' לו ג' סימני טהרה לחפילו פרסותיו קלוטות טהור כי עקר הכתוב לל לכך נלמר, ומפרגיס לותו: ח) כל בהמה מפרסת פרסה וכו' תלכלו. ג) כל בהמה בגהמה תלכלו, וזה מוכרח לחכמים דס"ל בבכורות (דף ו') דקלוט בן פרה מותר ואיך נלמר דבוגעי לגו טוא דלל גרע פגים מחוץ (וזה מבואר ממה שדרש בספרל דגוול הבא מן הטהור טהור), רק לריך שיהי' בהמה לל דמות עוף דהל כתיב בהמה בבהמה, כמסקגת הגמרל לרב שימי בר לבא.

והתניא יכול וכו'

הרמב"ם (פ"ה מה' ערכין) מפרש הלי קרל בוקדים בהמה תמימה לבדק הבית ומפרש מ"ם יהי' קדש הייגו שלל יוליכו ע"י פדיון לחולין רק יזכרו לערכי עולות דמיהן יפלו לב"ה והם יקרבו עולות, ובעו"ה יהי' קדש הייגו שלל יהל לחולין רק יהלר למזבח, וקשה להעמיד דבריו עם פלוגתל זו שבבר שהקדים למזבח, דהל מבואר בגמ' דמבע"ל לרבל בהקדים לבר לדבריו לם הל קדושי בכולה, ובפרט שהרמב"ם ע"כ סבר דמה דלמרינן דבבר הרלוי למזבח היגו יולל מידי מזבח לעולם הוא דלו', לבל התוס' בזבחים (דף כ"ב) הוכיחו שהוא מדרבגן, ומשמעות הבברים שהז"ל ומפרשי כתוב זה על המקדים למזבח, שבבר גם שימר שבהמה טמלה תפדה לומר שבהמה תמימה לל יקליבגו. ומיירי בוקדים למזבח דהל כבר ריבה דלסור להקדים תמימה לב"ה ולדעת ר"י עובר בל"ת, וכן משמע מסוגיל דלעיל (דף ו') שהבה על רבל דלמר כ"מ דמ"ר לל תעביד מי עביד לל מהבי ומקדים תמים לב"ה והי"ל להביל שמבואר בקרל דמהבי מומ"ם כלן יהי' קדש וכפירוש הרמב"ם וע"כ דלל מפרשי הכי. ור"ת ור"י משמע להו מ"ם כל לחר יתן ממגו להי' יהי' קדש (שמורה שבותן ומקדים מקבתה כמ"ש

לאחר יתן ומונו להיל"ל לאחר יתן לה') דהייגו שהחלק שיתן יהי' קדש לא כולה, ור' יוסי ור"ש ומשנע להו שאם יתן ומונו יהי' כולה קדש, ויש לומר ר"ג ור"י דייקו ו"ש יהיה בלשון זכר שמשנע הלאחר לבד, ור' יוסי ור"ש דייקי ו"ש יהיה ולא לומר יקדש ומשנע שכל הבהמה תחל קדש. ומעולת יהיה מוחל לשון זכר על נקבה כי יהיה נערה בתולה וכדומה.

אלא אמר רב נחמן בר יצחק ומהכא. בספרא ומרבה מן הפסוק הזה, מן חיה טומאה בזית ומונה מן בהמה טומאה הרבה שערה חבורה ומן ארץ טומאה, דומו לרופו עירובו, ופירוש, תואר טומאה ויותר דקין חילוק נעשין בגילה בין חיה טומאה וטהורה ובין בהמה טומאה וטהורה, ולומר בתוס' דשבועות אין לי אלא בהמה וחיה טומאים טהורים ועוף ת"ל או בגללת ארץ טומאה, ק"ר יאמר וכי יש בארץ טומאה וטהור אלא כמו שלא חלקת בארץ בין טומאה וטהור כך בבהמה לא תחלוק בין טומאה וטהור, ר"ל כמו שארץ טומאה אע"פ שטומאה לאכילה רק שבגללתו וטומאת להיותו שומאה ארלים, כן ו"ש בגללת חיה טומאה, טומאה הוא אם התואר לבגלה ר"ל בגלה טומאה של חיה, ומשמיענו לם יש בגללה ממש טומאה, ומרבה כזית שהוא שיעור לטומאה כמו שלמד (בספרא שמיני) וכן מה שכתב בגללת בהמה טומאה פירוש בגללה טומאה של בהמה ומרבה קרנה ושערה חבורה, ר"ל קרנה ושערה המחוברים לכזית בשר לטומאה ממש יד ושמור, וכן ו"ש בגללת ארץ טומאה ר"ל בגללה הטומאה בארץ ומרבה דומו ולירופו עירובו ר"ל עירובו שמלטרף זה עם זה לם בלם ובשר בבשר ודם בבשר, וכלן דריש זה ריש"י לעיל עוברה שות בוועיה ומוכרח לבריתא דשם לתיא כרבנן, ו"ש רבי בשבועות (לף ז') לקרא לכי חיה בהמה לומה בלומרה, היא קשוי לאחרת אלא יכתב בהמה בלל.

תניא לומר ר"י נותני לו לבן עזאי הפסוק וכל הולך על בפיו בכל החיה ההולכת על לרבע, דע שכ"ש שלומר בעברי שם בף שתם הוא רק בף היד לא בף הרגל כי בף הרגל בא תמיד בסמיכות בף רגל, בף רגליכם ופירוש הבפף ומן הרגל בכף, כמו בף ירכו, ולא נמלא שתם, לבל בף היד בא תמיד שתם (חוץ ומג' ומקומות: ושתי בפות ידיו, כריתות (ז"א ה') ולא ומלאו בה כ"א הבלבולת והרגלים ובפות הידים (ו"ב ט') ותניעני על ברכי ועל בפות ידי (דניאל י') ומשום דשם בפרדו הלחברים ומן הגוף, וגם בדניאל ע"י החרדה בתבטלו הבחות ובזה יבויר הלאחר ומופרד ולכן יסמיך ממה היה) ולאחר שכל החיות הוליכם על ד' רגליהם, והלדם על שתי רגליו, ומבואר ו"ש כל הולך על בפיו הוא הקוף, שמשפחת הקופים בפי שנדרו לותם הבוי הטבע הם בעלי לרבע ידים כי יכולים לתחוז בל דבר בידיהם הלחרונות שהם הרגלים בבידים לאחר לפנים, והנה הקופים העלויים הם חסרי הזנב ומלא מוציאים שא"ל רגלים רק לרבע ידים עד שהם בכלל הולך על בפיו, והם הקופד (ברכות דף כ"ז) שפירש רש"י חיה הדומה לקוף ויש לה זנב (בכורות דף ח) נקרא בל"א (מערקלענ), וכן תולדת הסנגלים הוא ומזה המין ולדבי הדבה ומלא בכלבים (פ"ח) ופי' הרמב"ם חיות הדומים לבני לדם, וגם בלב היש בכלל ו"ש כל הולך על בפיו אחר בלבנעות רגליהם פרוש עור המשוט ומהלך על הלרץ ברגלים מועדות, וגם הוא ומלא כמ"ש (פי"ז דבלים) כל שבים טהור חוץ מבלב היש מפני שעורה

ליבשה, ונמדרש (קהלת) יש דברים הרבה מרגיש הגל כגון ונגלי קופים והתולים וחולדת הסנאים, ונבואר שאלה הם מיני דומים, ולאחר שנכתוב הקודם דבר ונאבר להם סימני טומאה לו טהרה נרגליהם, ניקר פה המינים שאין להם רגלים כלל, והנה ז"ש ההולכת על ארבע שהוא ד' רגלים, הוא שפת יתר דלת ונלכו הולכים על שתי רגלים רק לקדם ועופות, ונהם לה דבר פה דהא לאור בכל החיה, רק לכיון שז"ש בכל החיה פירוש עם כל החיה, ור"ל הולכי כפים עם כל החיה כולם וטומאים, ואם יאמר בכל החיה לבד נפרש שכיון על היה טהורה, ונימוא שפסוק הקודם דבר בטומאות כו"ש ושפע לימנה שופעת ונפסוק זה דבר וטהורות, ונפרש שהולכי כפים טהורים עם כל החיה הטהורה שכתותם, ולפ"ז לא יהי' פסוק זה מיותר ולא נדרש שני פסוקים לאה ד' על אבר מן החי ודי על אבר מן המת, (עיין קכ"ח ע"ב) רק נאמר שד' דבר נאיות טומאות ודי מן הטהורות ונלמוד שניהם וטומאים נמותם, לכן אמר בכל (פירוש עם כל) החיה ההולכת על ארבע שכולל בין טמא בין טהור, וע"ז פסוק ד' מיותר ומוכרח להדרש ד' על אבר מן החי ודי על אבר מן המת, וזה שכיון פה חיה טהורה לא למדנו גם לי כל הולך על כפין בכל החיה (פו חיה טהורה) נמתי לו וכי נאמר וכל החיה, הלא נאמר בכל החיה (לפרש עם כל החיה, ר"ל בין טומאה בין טהורה) וכדי שלא לטעות, הוסיף ההולכת על ארבע כנ"ל.

דף ע"א ע"א: חיה בכלל בהמה וכו'.

שם חיה ובהמה יחתומו לפעמים בשם הסוג ולפעמים בשם המין, שם חיה יכלול כל החי מכל בשר, כמ"ש כל החיה אשר אתך (ומפרש) בעוף ובהמה ובכל הרומש, ולפעמים שם הסוג הכולל, ויצר ה' מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם, וכולל חיה ובהמה, כמ"ש את"כ, ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולכל עוף השמים, וועולכם ואתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים. ולפעמים תהיה שם המין לבע"ח הדרים בומדבר, והבייתים יקראו בשם בהמה, ולבהמתך ולחיה אשר בארצך, וכן החיה וכל בהמה. והטעם כי שם חיה הוכח בעצם ורחמנה על כל אשר בו רוח חיים, רק לאחר שהבדילו המינים בשמות מיוחדים נתן בעל הלשון לכל מין שם מיוחד, והוכח לחיות המדבר שם חיה, ויען שההבדל בין הבייתים והמדבריים לינו הבדל עצמי כי הבייתים היו תחלה מדבריים ונתנם ממינם במדבר כמ"ש תכמי הטבע, וטרם כבשם האדם תחת רשותו נקראו בשם חיה, וכן רוב מדבריים לפשר ללמוד שיהיו בני תרבות, לכן לפעמים יקבלם שם אחד וכמ"ש בשבועות (דף ז'), ולפעמים יבדילם מצד המדבריית כמ"ש ואיש אשר יצוד ציד חיה ושפך את דמו שלאחו שדוקא חיה, כדי שלא יסתור מ"ש על הארץ תשפכנו כמים כמ"ש לקמן (דף פ"ד) והכל לפי הענין, וכן מ"ש זאת החיה אשר תאכלו הוא שם הסוג וכולל כל אשר בו רוח חיים ולא האדם, ומתחיל לבאר הפרטים מכל הבהמה אשר על הארץ תאכלו כל ופרסת פרסה, מן המים כל אשר לו סנפיר וכו', ומ"ש פה מלמד שבהמה בכלל חיה, וכן שם בהמה נהנתה הסוניית תכלול כל בע"ח שנברלו בשני מוץ מן האדם, והוא שם ההבדל בין החי מדבר (שהוא האדם) ובין החי הדומה לו בבנין גופו ובלתי מדבר, ולפעמים יהיה שם בהמה דוקא בע"ח הבייתים, ומגדיל בגד שם חיה

זיכוין על העובריים, וכלל גלעון שכ"ו זינגיל שם בהמה נגד שם לחם הוא שם הסוג וכולל חיה ובהמה כאן ואדם ועד בהמה, לחם ובהמה תושיע ה', וכן נפש כי תגע בכל טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה, (ובאותה פרשה) ונפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה, רואה כי לאחר שבכתוב הזני הזכיר טומאת אדם לא הזכיר חיה טמאה כי זה חיה בכלל בהמה, ובכ"מ נדון לפי הענין שכ"ו דכתיב בהמה שתם רואי לפרש שחיה בכלל, כאן בהמתך לא תרביע כלאיים, כל שוכב עם בהמה, וכן לכולם וי"ש פרשת (ראה) זאת הבהמה לשר תאכלו. ומפרש ליל נדי ויאמר.

אמר רבא ומה הא ולתא? וכל לשר יפול עליו ומם נמותם, היינו שון הארץ השלם נפל לגר (ובאר בספרא שלא נוכל ללמוד ארץ ונק"ו ובהמה הנם שים לארץ תומרא שעשה דנו כשארו כי לעומת זה יש תומרא לבהמה שטומאה בנשא), ואומר דומו"ש לשר יפול ומם ומשמע דוקא שם נפל לא שם עדיין ומחובר הו לף בכל שהוא, ולפי"ז ומ"ש נמותם לא קאי על נפל לא שם עדיין ומחובר הו לף בכל שהוא, ולפי"ז ומ"ש נמותם לא קאי על ומיתת הארץ רק על ומיתת הלגר וקומ"ל דמיתה עושה ניפול, שע"י המיתה דרך הלגר ליפול ולהפרד ומארצו שלם דבק הו כחוט השערה כל זמן שהוא חי לימו ומטומאי לגל בעת ומותו נפסק חיותו ותשוב כנפול ומטמא ומשום לגר הן החי, וכבר נלמדו ג"ג" המשום לל המקור הנסמך לל הפעל יורה לפעמים היות זה בעת היה זה, ופירוש בעת ומותם, יפול, ומומ"ש נמותם, שכינה נפילת הלגר בשם ומיתה נריך שיהי' לגר הדומה בנפלתו כמיתת החי והוא בשלין לו חליפין לרה"ג הו בשר גידין לר"ע וכו' וכבר נלמדו זאת לקמן (קכ"ח).

דף ע"ד ע"א: בן שמנה חי,

הפסוק וכי יעות מן הבהמה לשר היא לכם לאכלה, לאחר שאין הבדל בדין זה בין בהמה טהורה לטומאה הי"ל וכי יעות מן הבהמה שכולל טהורה וטומאה ולמה הוסיף לשר היא לכם לאכלה לתת מקום לטעות ומציב בספרא דבא להגיד בן שמונה, כי לשון לאכלה הוא דבר המוכן לאכול ובן שמונה מוכן לאכול בשחיטת אמו וקומ"ל שאם לא ניתר בשחיטת אמו, שאז אות לף שבאחט (כי דומה כאת כיון שאין רואי להתקיים) **אין שחיטתו** ומטהרת ור"י ורלב"ש מדומה ליה לטרפה, ות"ק סבירא ליה שאינו דומה לטרפה שיש בהמה שחיטה בן ומסיק רבא בשבת (דף קל"ו) ולפי"ז ת"ק סבר דבן ח' מקרי אין בהמו שחיטה ור"י ורלב"ש ס"ל דיש בהמו שחיטה, ומשמה דכאן כת"ק, ונריך עיון דמקשה מבריית ספרא על ומתניתן ולא ומשני דפליגי תנאי בהכא.

נפקא ליה ומדר"י ל"ר כבר התבאר בכ"ו שיש הבדל בין מם לבדר על שם הכלל בלא "ה" הידיעה שאז כולם בכלל ובין מם ומזכיר שם הכלל ג"כ "ה" הידיעה עם מלת הן שאז יורה הקבלת ומומעט מקבלת הן המין, וכן מת"ש פה הן הבהמה (ולא לתר וכי תמות בהמה) מורה שיש הן הבהמה שחיה ומטמא בומתה, והייו טרפה שחטה שנקרע ויתה כיון שאין השחיטה מתרת בלכילה ובכ"ז מתרת לותה ומטומאות בגלות, ולתר בספרא הן בסבר יש לדין בגד מ' דהא בבהמה טומאה הן שם הלימור שעליו גורם טומאה דכל זמן שלא מתה טהורה רק המיתה גורמת טומאה, וטרפה

זו הלא כשחטה ולא ניתה, וגם לאחר יש לדון דכיון דלטומאה לא מהני שחיטה ועכ"פ שהיא לאסורה קודם לויתתה לא יועיל לטריפה שאסורה ג"כ קודם לויתתה, ולכן צריך קרא. ולאחר עוד שיש לדון מה ועניני וטומאה וע"ז יש להשיב שטריפה שאני שהיה לה שעת הכושר, ולפ תשיב ויטריפה מן הצפון י"ל דשאני טריפה שיש לוויכה שחיטה, לולפ יש להשיב גם שוויכה יוכיח שיש לוויכו שחיטה ולין שחיטה ומטהרתו לכן צריך קרא.

איתיביה, נלמוד חומרה פעמיים בג' מיני השלמים, ונפר כהן ומשיח ונאשם ושלשה ומפ מיותרים כי בשלמי עז צריך לכתוב הכל כמו שנאמר בספרא (ויקרא) שהייתי טועה שיתוועט ומכולם ולא יקריב רק חלב הקרב לא הכליות וחלביהן, דל"מ ללמוד ומשלמי כבש, דמתרבה בחליה ולא ומשלמי בקר שמתרבה בנפכים, לכל ו"ש זאת בשלמי בקר ובשלמי כבש לאחד ומפ ומיותר, דלפ יכתב זה בכבש לבד, ללמוד שלמי בקר ומכבש ועז דיש ק"ו ומה שלמי כבש שמתועט בנפכים ליתרבי בכולם, ק"ו לבן הבקר שמתרבה בנפכים, ול"ת ומה לשלמי כבש שמתרבה בחליה בשיב שלמי עז יוכיחו, וכן לפ יכתב בבקר לבד ללמוד שלמי כבש ובקר ועז, דומה בן בקר שמתועט בחליה ליתרבי בכולם ק"ו שמתרבה בחליה, ולפ תשיב ומה לבן בקר שמתרבה בנפכים, בשיב שלמי עז יוכיחו ול"ל לאחד ומהשלשה שבשלמים מיותר, וכן ו"ש נפר כהן ומשיח ואת שתי הכליות ואת החלב וכו' מיותר, דהא לאחר שם כאשר יורס ומזור זבח השלמים, והרי ניתר ומיני החטאת לא לאחר רק ואת חלב החטאת יקטיר כאלב זבח השלמים ותו לא, ובאחר בספרא ומכילתא דחטאת (פרק ט') גבי חטאת בשיל (ופס) גבי חטאת שעירה (ופס פרק י"ל) גבי חטאת כאצה, ומה פירש בזבח השלמים חלב תותב קרוס ונקלף שתי הכליות ויותרת לף כלן וכו', וכן ומה שחשב שתי הכליות בפסח מיותר ג"כ שכבר ק"ו הוא ומשלמים שלין כל מיכס טעון לליה וטעון שתי כליות וחלביהן וכ"ש לפס שכל ומיכו כבש ולשל, ולאחר רבותינו דשלשה פעמים לליה בלו ללמוד על חלב השליל, כי הולד הממלא בשלמים או בחטאת נאכל כדין קדשים, כמ"ש בתוספתא (דחולין), ולדעתן ומ"ש שתי הכליות בא בדוקא שתים ולא לרבע, שפס יקריב גם כליות השליל יהיו לרבע כליות ובתמורה (דף י"ל וכ"ה) השוחט את החטאת ומלא בה בן לרבע אי הרי זה נאכל כשבר החטאת שמועני לתן פס קדושים ופסקה (הרמב"ם פ"ד מה' תמורה). ועתה תפול השאלה ומה יעשה בחלב השליל בין לעניו לאכילה בין לעניו הקרבה, והנה ע"י שמיותר שתי כליות בשלמים, ובחטאת כהן ומשיח ובאשם בא לג"ש ללמוד שכמו ששתי הכליות האמורות באשם פס רק מהאשם עמהו לא ומהשליל הממלא בתוכו כי לפס היו בא אלא מן הזכרים ולין בו שליל, כן שתי הכליות שבשלמים וחטאת פס רק מהקרבן לא מהשליל, ובדעתן ומ"ש שתי הכליות בא בדוקא שתים ולא לרבע, שפס יקריב גם כליות השליל יהיו לרבע כליות, ומיניה למדנו שה"ש שחלב המוכסה את הקרב שאמור בו ליפס מוהגים בשליל, ולמדנו: ה) לעניו עוכב. ב) לעניו חזהרה. ג) שהיו בעמוד והקרב, ור"ל שאחר דכתב כל חלב לה' כל חלב וכל דם לא תאכלו, שפירוש שע"י שכל חלב לה' לכן כל חלב לא תאכלו, ל"כ ומ"ש שהיו קרב מיעט ג"כ ומיפור ומעוכב לאכילה ויש לדבר בזה לפל נרית שומתי לקנר.